113

STRABONIS
DE SITU
ORBIS.

TOMUS SECUNDUS.

Cum indice locupletissimo.

Editio Trieribus multo emendatior.

AMSTELODAMI.

Apud JOANNEM JANSSONIUM JUNIOREM.

Anno Dom. 1652.

STRABONIS GEOGRAPHICORUM

LIBER X.

ARGUMENTUM.

Decimus liber Ætoliam continet & circumjacentes insulas, Cretam etiam omnem, in qua diutius immoratur, Ius civile illius edisserens, & Curetum, & Idæorum insuper Dactylorum in eadem genesin & honorificentiam & Orgya prosequens. Privatam etiam prosapiam suam Strabo ex Creta repetit, præterea positas circum Cretam insulas multas numero in libro existentes, inter quas & Sporades sunt, & de Cycladibus nonnullæ.

POSTQUAM Eubœa adhoc totum litus opponitur, quod à Suniotenus Thessalia protenditur, exceptis extremis utrinque affine videtur, ut ipsum insulæ tractum ad ea quæ dicta sunt continenter adjungamus, postmodum ad Ætolicam plagam Acarnanicámque transire, quæ de Europæ partibus restant. Igitur insula à Cenæo ad Geræstum mille fermè ac ducentis stadiis oblonga porrigitur, ejus latitudo haud sanè æqualis est, ad summum verò ad C. & L extenditur stadia. Itaque Cenæum quidem se-

cundùm Termopylas, eáque quæ extra Termopylas sunt paululum abest, at Ceræstus atque Petalia coram Sunio. Atticæ igitur atque Bœtiæ, agróque Locrensi medio Euripo, contra respondet & Maliensibus. Cæterum propter angustam ejus formam longitudinémque prædictam majores nostri quondam Macrin illam nominavere. Cumque curva sit à Chalcide maxime in continentem applicatur terram, & Aulidem agri Bœotii locum Euripúmque efficit; De quo longiorem produximus orationem, déque locis ferè inter se invicem per freta divisis & ad continentem, & ad insulam contrajacentibus ex utroque Euripi latere, & intus & extra, quod si quid omissum fuerit, in præsentia apertius supplebimus. Ante omnia cava Eubœæ oræ esse pars dicitur, quæ inter Aulidem, Geræstúmque continetur. Plaga nanque maritima in sinus formam flectitur, Chalcidi verò propinqua curvatur, iterum in ipsam spectans continentem. Cæterum non tantum Macris, sed etjam Abantis vocabatur insula.

Poëta igitur cúm in insulæ mentionem venit, nunquam Eubœenses, semper autem Abantes dictitat:

Eubœamque colunt spiranter robur Abantes.

Pariter comitantur Abantes.

Vt autem ſcriptis affirmat Ariſtoteles, profecti de Aba Phocidis civitate, Thraces inſulam incoluere, unde illius inquilinos Abantes appellatos. Sunt qui ab heroe dicant nominari, ſicut heroicæ indolis matronam Eubœam ei cognomen tradidiſſe. Fortaſſe item quemadmodum & in litore ſitum antrum quoddam in Ægeum vergens Aula bovis vocatur, ubi Io Epaphum peperiſſe fertur, eademque ex cauſa hoc nomen adepta fuit inſula, quam etiam Ocham vocavere eodem quo mons nomine, qui ibi exiſtentes reliquos magnitudine ſuperat. Ipſa quoque *Hellopia* nominata eſt ab Ionis filio Hellope, ſive ab Aœcli & Cothi fratre, ut alii perhibent, qui aliam etiam condidiſſe Hellopiam dicitur in ea quæ nominatur Oria Iſtiæa terra juxta montem Telethrium & Iſtiæa adeptum eſſe Periadémque & Cerinthum, & Edepſum & *Orobias*, ubi *veraciſſimum* eſt oraculum. Fuit & *Selenuntii* Apollinis oraculum. Verum Hellopienſes Iſtiæa tranſtulerunt, & urbem ampliſſimam reddiderunt, violentius ingruente tyranno Philiſtide, poſt rem ad Leuctram geſtam. Conſtitutum autem à Philippo Oretanorum tyrannum Philiſtide Demoſthenes ſcribit. *Sic* enim à poſterioribus vocitari cœpti Iſtiæenſes, & urbs ipſa pro Iſtiæa Oreus appellata. Aliqui referunt Iſtiæam ab Iſtiæenſi populo ſeu tribu

translatam ab Atheniensibus, sicut ab Eretrieis Eretriam. Theopompus autem scriptis testatur suis, cum Pericles insula potius esset, Istiæenses in Macedoniam (ita enim ex fœdere convenerat) migrasse, duo deinde Atheniensium millia Oreum habitatum adventasse, Istiæensium sanè antea civitatem extitisse. Eam verò sub Tethrio monte Drymo jacere insulam (sic enim vocatur) juxta Callantem fluvium excelsa in petra. Ita cum Hellopienses montani essent, qui prius inhabitarant, hoc illi urbi est forsan nomen impositum. Oros enim montem indicat. Hoc etiam in loco educatus Orion, nomen adeptus esse videtur. Sunt qui Oretanos, cum propriam civitatem haberent, ab Hellopiensibus bello superatos, ad Istiæenses transgressos, cum eis socialiter habitasse, cúmque una utrisque civitas facta fuisset, ambobus usos esse nominibus, sicuti Lacedæmon & Sparta eadem est. Antea dictum est, ut Istiæensis multitudo Thessaliam habitans, ab eis qui hac ex ora divulsi fuere, vocabulum assecuti sint. Postquam verò Hellopia eò nos adduxit ut ab Istiæensibus & ab Oreo captaremus initium, quæ deinceps locis ipsis finitima sunt exponamus. Est sanè in hac Oreo Cenæum promontorium affine. Super illóque Dium, & quædam Athenarum civitas Diades, ab Atheniensibus ædificatæ quæ freto in-

incumbunt ad Caunum. Ab Dio verò Canæ Æolii tractus, frequentes habent habitatores. Hæcque ipsa loca Istiææ circunadicent. Insuper & Cerinthus exile oppidulum mari proximum. Penes verò est Budorus amnis cujus appellationis montem habet Salamis in Atticam prospectantem. In ripa item sub monte Carystus consistit, cui vicina sunt Styra & Marmarium. In quo Carystiarum columnarum lapidum excisio est, ibi Apollinis Marmarini templum est. Ex eo loco navigatio ad Aras Araphenias habetur. Ad Carystum lapis nascitur, quem pectunt, nent, texunt. Inde mantilia conficiuntur egregiè contexta, ea ubi sordescunt in flammam projecta non secus emundantur, quàm si maculas elueris. Loca ista deductis à tetrapoli circa Marathonem & Styra colonis habitata fuisse memorant, eversa verò funditus Styra esse ab Atheniensium duce Phædro, constat in Maliaco bello, locum quidem Eretrii occupant. Laconica etiam Carystus in Arcadiam vergens locus Ægios extat, à quo vinum Carystium ab Alcmane poëta celebratur. Nulla in navium catalogo Geræsti mentio fit, poëta tamen ejus meminit,

Illuc hospitio noctu venere Geræstum.

Indicat autem quomodo ex Asia in Atticam transmittentibus, Sunio proximus opportunus jacet locus, templúm-

que habet Neptuni illa in regione celebratissimum egregiáque domicilia. Secundum Geræstum verò Eretria civitas est totius Eubœæ amplissima post Chalcidem, dehinc insulæ metropolis Chalcis quodammodo super ipso Euripo sita, utriusque mœnia Trojanis temporibus antiquiora posuisse dicuntur Athenienses. Post res verò Trojanas Æclus & Cothus ex Athenis profecti habitaverunt, ille quidem Eretriam, Cothus verò Chalcidem. Æolenses quoque ex Penthilo exercitu, in insula magna ex parte manserunt. Priscis etiam annis Arabes Cadmi comites eò trajicientes habitarunt. Istæ igitur civitates eximiis amplificatæ fortunis, insignes in Macedoniam emisere colonias. Nam Eretria urbes circum Pallenem & montem Athon ædificavit, Chalcis autem attributas Olyntho condidit quas Philippus diruit. Italia quoque atque Sicilia pleraque à Chalcidensibus posita loca tenent. Hæ autem coloniæ tunc missæ fuerunt Aristotele teste, cum Hippobotæ in gubernanda civitate plurimum poterant. Illius nanque præsules erant viri principes ex magnis censibus optimates habiti. Ea verò tempestate qua Alexander trajecit in Asiam dilatato urbis ambitu intra urbes assumpsere Canethum & Euripum, super Pontum turres, portas, murúmque construentes. Chalcidis autem

autem ubi campus quem Lilandum appellant adjacet, in quo calidarum ſcaturigines aquarum erumpunt ad curandos morbos ampliſſimarum. Quibus Corn. Sylla Romanorum imperator eſt uſus. Aderat quoque admirabile æris ac ferri commune metallum, quale nuſquàm provenire memoriæ proditur, hoc tempore utrumque prorſus evanuit. Tota verò Eubœæ inſula terræmotibus facile percutitur, præſertim in ora Euripo vicina, ſubterraneas ventorum agitationes admittens, qualiter & Bœotia, & loca cætera, de quibus antea memoriam longiore fecimus oratione. Ob talem caſum etiam eo nomine quo inſula, oppidum abſorptum fuiſſe vulgatur. Cujus Æſchylus Pontio Glauco meminit.

Euboicam curvaturam ad Cenæi Iovis ripam
Circa ipſum miſerandi Lichæ tumbam
Chalcis autem ejuſdem appellationis in Ætolia quoque dicitur,
Chalcida littoream ſimul & Calydona petroſam.
Et alia Eleo nunc in agro,
Prætereunt Crunos & Chalcida ſonè petroſam.

Qui à Neſtore cum Telemacho propriam repetebant patriam. Eretrienſes ſanè ab Eretria, quæ è Macyſto Triphyliaca deſcendit, deductos eſſe quidam ſcriptores affirmant. Aliqui verò ab A-

theniensis oræ Eretria, quæ nunc forum est. Apud Pharsalum etiam alia est Eretria. In agro quidem Eretrico, urbs erat Tampiæ Apollini consecrata. Cui ædem ipsam sacram, ut ajunt, rex Admetus struxit, penes quem Phœbum mercede famulatum esse vulgatur. Non procul ab Euripo, Eretriam antea Melaneidem vocitatam fuisse, constat & Arotriam. Hujus sanè vicus est Amarynthus intra stadia VII. à mœnibus. Vetustam igitur urbem solo dejecere Persæ instar sagenæ incolas includentes, ut Herodoti verbis utar. Tanta Barbarorum multitudo muro sese circunfuderat. Adhúcque fundamenta monstrantur, & antiquam vocant Eretriam. Ea verò quæ hoc extat tempore, postea superædificata fuit, quantam autem superioribus annis potentiam Eretrienses habuerunt, ea testimonio columna est, quam in Dianæ Amarynthiæ templo aliquando erexerant, cujus hæc est inscriptio, III armatorum millibus. DC equitibus. LX curribus pompam factitarunt. Andrios item Teniósque & Cios insulásque alias suæ ditioni subjectas habuere. Advenas quoque ab Elide incolas habuerunt. Vnde & R litera non solum in exitu vocabulorum, sed etiam in mediis crebro usi fuere syllabis, sicut ab comœdiarum scriptoribus illuduntur. Est etiam Oechalia Eretrici vicus agri, deleti verò ab Hercule. Supersunt reliquiæ oppi-

oppidi, hócque ipso vocatæ sunt nomine Oechalia apud Trachinem, altera penes Tricem, alia in Arcadia, quam posteritas appellavit Andaniam, una item in Ætolia juxta Euritanas. Hac igitur tempestate Chalcis proculdubio dignitatis principatum reportat & Eubœæ metropolis ipsa prædicatur. Secundo verò in gradu Eretria præstat. Istæ etiam civitates ad pacem bellúmque gerendum ingenti dignitate antea pollebant, adeo, ut etiam philosophantibus amœnum tranquillúmque suppeditent diversorium. *Testis sanè est Eretricorum philosophorum schola, quæ Menedemi ductu &* authoritate Eretriæ constiterat, & prius etiam Aristotelis secta, qui ad Chalcidem versatus est quoad vita functus est. Hæ verò civitates diu magis ac magis inter se concordes tenuerunt animos, orta autem subinde de Lelantò controversia, non tamen sic in bellò prorsus constitere, ut cuncta pervicaciter agerent, quinimò ea fœdera contraxere, quibus unà certamen sisterent. Illud etiam in Amarynthio delubrò columna quædam indicat, ita proloquens, eminus jactandis nequaquam utendum, quoniam in bellicis usibus & armaturis, unica neque est neque fuit consuetudo, verum nonnulli longis utuntur jactibus, sicuti sagittarii & funditores & jaculatores, aliqui autem cominus pugnant, veluti qui gladium,

quique spicula intendunt. Duplex enim hastarum est usus, unus è manu, alter in manu, veluti jacula, qualiter & contus utrunque præstant usum. Nam & collato gradu & emisso utimur conto. Quam quidem ad rem & sarissa valet & hyssus. Euboici & ad pugnam statariam, & ad jactum è manu agitandum bellatores optimi fuerunt. Hastis (ut inquit poëta) nitentes utebantur porrectis,

Alacres frangunt thoracas ahenos,
Fraxineis hastis bellatores.

Varia forsan erant jacula, qualem peliadem Achillis, id est fraxineam fuisse, par est, ut est apud poëtam,

Concutere hanc solus cognorat Achilles.

Adjecit alius dicens,

Iliad. π. *Hasta jaculor, quantum ne alter quidem sagittat.*

Et pugiles in singulari prælio jaculis utentes prius cum hastis introducuntur, deinde incursant ensibus. Pugnantes autem cominus illi dicuntur, qui non modo gladio, sed etiam hasta à manu cominus utantur: ut idem ait,

Serratam intorquens hastam sua membra resolvit,

Euboicos igitur hunc in modum hastis utentes inducit. At de Locris contraria commemorat,

Non in statario prælio bellica curant opera,
Sed arcubus certant.

Oraculum etiam Euboicis redditum profertur, *Thes-*

Thessalicus sonipes præstat, mulierque Lacæna,
Quique Arethuseos haurit vir fonte liquores.

Chalcidenses explicans uti viros præstantissimos. Ibi est enim Arethusa. Euboici autem amnes nunc sunt Cereus & Nileus, è quorum altero siqua pecus potaverit, alba efficitur. Ab altero verò vellus atrum contrahit, ac hoc idem & ad Crathin fluvium accidere fertur. Euboici è Troja redeuntes domum, in Illyricos ejecti videlicet Abantes, aliqui per Macedoniam penes Edessam substiterunt, sumpto socialiter pro eorum hospitibus bello, urbémque Eubœam condidere, cujus nominis & altera in Sicilia fuit, quam Chalcidenses indigenæ ædificaverunt, Gelon verò rex expulsis eam inquilinis exinanivit. Fuit & Syracusanorum castellum, & in Corcyra erat Eubœa, & in Lemno locus, & in Argiva terra tumulus quidam. quando quidem Ætoli & Acarnanes & Athamanes loca Thessalorum, & Oetęorum in Occasum vergentia tenent, si & hi ipsi appellandi sunt Græci, de iis explicare nobis restat, ut universum Gręciæ circuitum habeamus. Adjiciamus etiam finitimas præsertim Græciæ insulas, quas incolunt Græci, quot necdum oratione circuimus. Ætoli & Acarnanes igitur invicem contermini sunt, inter quos medius est Achelous ab Septentrione

ne & Pindo in Austrum fluens, & per Agræos gentem Ætolicam & Amphilochos. Acarnanes sanè & Occidentem partem habent fluminis usque ad Amphilochium sinum Ambracium, & Actii Apollinis templum, Ætoli autem ad Orientem tenus Locris Ozolis, & Parnoso & Oetæis. In mediterranea verò, partibúsque in Septentrionem vergentibus superimminet, ex Acarnanibus quidem Amphilochi, ex his ipsis Dolopes & Pindi accolæ. Ex Ætolis autem Perrhæbi & Athamantes & Enianum portio quædam Oetam habitantium. Australe sanè latus & Acarnanicum similiter & Ætolicum ipso mari perfunditur, quòd Corinthiacum efficit sinum, quem Achelous amnis influit, qui & Ætolorum & Acarnanum litoris terminus est. Superiori verò tempore Thoas appellabatur ipse Achelous, utque dictum est, alter item ejusdem nominis Achelous est apud Dymam, & apud Lamiam. Hujus ostium fluminis Corinthiaci sinus intium efficit, ut ajunt. In Acarnania verò urbes sunt & Anactorium in Cherroneso conditum, penes Actium & Nicopoleos emporium ętate nostra ædificatæ, & Stratus per quam ad stadia supra ducenta adversa navigatio est per Acheloum flumen, & Ænea & ipsa fluvio vicina. Antiqua quidem inhabitata est & deserta æquali à mari Stratóque distans intervallo. Altera autem hoc habitata tem-

tempore ad LXX. stadia supra illius ostium absens. Sunt & aliæ Palærus scilicet & Alyzia, & Leucas, & Argos Amphilochium & Ambracia, quæ plurimæ imò verò cunctæ Nicopoleos juri attributæ sunt habitationes. Medio autem in itinere, quo ex Alyzia itur Anactorium, Stratus jacet. Ætolorum verò civitates sunt Calydon & Pleuron, hoc tempore ad humilem deductæ fortunam, quæ profectò quondam urbes Græciæ tutamen erant. Jam sanè bifariàm divisam fuisse contingebat Ætoliam nam & antiquam & ἐπίκτητον, id est post quæsitam dici, antiquam enim ab Acheloo usque Ad Calidonis litus lóngè intra mediterraneam pertinentem, planam & fructuosam, ubi Stratus est ac Trachinium optimam tellurem habens, Epicteton seu pòst quæsitam Locris affinem usque Naupactum & Eupalium, asperam sanè sterilémque tenus Oetæ Athamanibus, & deinceps montibus atque gentibus, jam in arcton vergentibus. Ingentem verò κόρακα, id est corvum Oetæ proximum, habet Ætolia, & cæteris in medio jacentibus, Marlaum Aracinthum, ad quem novam Pleuronem habitandam constituere, omissa vetere penes Calydonem posita, cùm illa in campo sita sit atque frugifera. Qua tempestate Demetrius cognomine Ætolicus agrum diripuit. Supra Molyceriam Taphiasus & Chalcis montes admodum

dum excelsi surgunt. In quibus posita sunt oppidula, Macynia & Chalcis ipsius montis nomine, quem & Hypochalcidem vocant. Curium verò penes antiquam Pleuronem est, à quo Pleuronii Curetes (ut quibusdam visum est) nominati fuere. Sed Evenus fluvius è Bojensibus inter Ophientes gentem Ætolicam oritur, qualiter & Eurytanes & Agræi & Curetes & alii. Ab initio quidem minimè per Cureticam oram labitur, quæ eadem est & Pleuronia. Atenim versus Orientem potius præter Chalcidem & Calydonem currit. Inde ad campestria Pleuronis antiquæ deflectens, & in Occasum permutans, eruptiones in Meridiem vertit. Olim autem Lycormas vocabatur. Nesum hac in parte designatum portitorem fuisse, occisum ab Hercule, vulgatur, cùm inter trajiciendum Dejaniram violare conaretur. Poëta etiam Olenum, Pylenámque urbes Ætolicas meminit. E quibus Olenus eodem quo Achaica nomine dicta, ab Ætolicis est diruta, novæ Pleuroni finitima. De ejus agro autem certamen susceperunt Acarnanes. Translata inde Pylena in superiora loca, nomen quoque illi permutaverunt, & Proschium vocavere. Hellanicus autem earum non novit historiam, cæterum perinde ac antiquo adhuc in statu existant, mentionem facit illarum. Quæ verò posterius & secundum Heraclidarum

rum reditum conditæ fuerunt, eas in vetustarum numero computat Macynium atque Molycriam, permultam in toto ferè volumine levitatem ostentans. Hæc quidem de Acarnanum Ætolorúmque regione summatim dicta sint. De ora verò maritima & adjacentibus insulis, hæc sunt etiam assumenda. Ab ostio nanque & sinu inchoantibus Ambracia primus Acarnanum locus est Actium, eodémque vocabulo & Apollinis Actii templum promontorium nuncupatur, quòd sinus ipsius ostium efficit, & exterius portum habet. A templo autem stadia XL. distat Anactorium *ipso in sinu conditum*, Leucas autem ducentis & XL. Hæc verò in Acarnania plaga posita Cherronesus erat. Eam sanè *ἀκτὴν ἠπείροιο*, id est, litus in continenti poëta vocat, oram è regione Ithacæ ac Cephalleniæ *ἤπειρον*, id est continentem appellans. Hęc autem Acarnania est, ideò cùm *continentis litus dicit*, Acarnaniæ *ripam* oportet accipias, Leucadis etiam ventosę, quę Neritus quoq; dicitur, quàm cepisse Laërtes asserit, dicens

Neritum in potestatem redegi, bonis in-
structam mœnibus urbem,
Ripam Epiri. Id est continentis, Cephal-
lenibus imperitans.

Quásque in catalogo refert Crocylam & Ægilipem asperam, eas Corinthii à Cypselo & Gargaso missi occuparunt, pariter cum litore etiam ad Ambraicum

usque

usque sinum progressi, & Ambracia & Anactorium inductis cultoribus habitatum, & Cherronesi terra angusta defossam. Leucade in insulæ formam redegerunt, & in eum locum transportata Nerito, qui quondam fuerat Isthmus. Nunc verò fretum & Euripus est, ponte jugabilis, mutato nomine dixere Leucadem, sumpto, ut reor, à Leucata vocabulo. Est enim albicanti colore petra in pelagus projecta, atque Cephalleniam, & Leucadi adjacens veluti hinc accepto nomine. Habet insuper & Apollinis Leucatæ phanum. Ibi saltus fit, qui ad sedandos amores valere creditur. Quo in loco Sappho prima dicitur, superbe ab excelsa se dejecisse petra, stimulante Cupidine, sicuti Menander author est,

Præruptám nacta in transitu petra,
Cupidinis Oestro percita, è summo præceps ruit,
Ex animi tui sententia rex imperiose.

Menander igitur primam saliisse Sappho inquit. Antiquiores verò scriptores non Sappho, sed Cephalum prius saltasse tradunt, Ptaolæ captum amoribus Dejonei filiæ. Leucadiis verò mos erat patrius, ut in Apollinis sacrificio, sontem quotannis aliquem, avertendæ deorum iræ gratia, de montis specula dejicerent, ei autem applicitis pennis, & avibus multimodis, quibus levari posset, saltus ipse perinde ac volatus efficeretur, multósque circun-

circunſtantes cadentem prius excipere naviculis, & pro viribus conſervatum extra patrios fines emittere ſuperſtitem. At ſcriptor Alcmeonidis, è Penelopes genitore Icario duos natos eſſe filios, ſcriptis ſuis prodidit Alyzeum atque Leucadium, eóſque cùm patre Acarnaniæ regnum tenuiſſe. Ab eis igitur civitates nomen accepiſſe teſtatur Ephorus. Cephallenas ab inſulâ Cephalleniâ vocatos hoc ajunt tempore. Homerus autem cunctos Vlyſſi ſubditos appellat, è quibus etiam Acarnanes exiſtunt, cùm inquit,

Ipſe Cephallenas ſecum ducebat Vlyſſes,
Quíque tenent Ithacam ſylvis & Neritonaltis.

Qui mons eo in loco illuſtris habetur. Ac etiam,

E Dulichio Echinadibúſque ſacris.

Cùm inter Echinades Dulichium conſiſtat, Et illud,

Quíque Bupraſium Helidémque,

Cùm in Helide Bupraſium exiſtat, Et,

Qui Eubœam habent & Chalcidem atque
Eretriam.

His ipſis in Eubœâ conſiſtentibus, quemadmodùm Troës & Lycii & Dardani, cùm & illi Troës ſint. Præterea poſt Neritum dicit,

Et Crocyleam colunt aſperámque Ægylipen. Et

Et Zacynthum Samúmque,

Et Epirum.

Epirum sive continentem dicere vult terram è regione insularum sitam, simulque cum Leucade & reliquam comprehendit Acarnaniam, de qua hunc in modum commeminit,

Bissenos pecudumque greges Epirus habebat.

Cum ipsa Epirus quondam illuc usque protendebatur, & nomine communi sic nuncupatur Epirus. Samum autem eam quæ nunc Cephallenia est, cùm dicat,

Circa Ithacæque Samique fretum sub rupibus aspris.

Per ipsum enim epithetum nominis paritatem distinxit, cum nequaquam de urbe, sed de insula nomen posuerit. Quoniam cum insula sit tetrapolis, id est quaternas contineat urbes, ex iis una est quę Samus sive Same dicitur, utroque usitato vocabulo, ipsi etiam insulæ communi. Quando enim dixit,

Quotcumque optimates insulis impéritabant,

Dulichióque Samæque herbosæque Zacyntho.

Samen appellans insulam quam primo Samum vocavit. Apollodorus autem ait per adjectivum distinctionem ab eo nominis fieri. nam cum Samum dicat asperam, insulam dici. Interdum verò contrà

trà scribi oportere, Dulichio Samóque non autem Samæque. Vnde manifestat Samum, Samenque pro urbe proferendum esse, insulam verò Samum tantummodo. Quod enim urbs Samæ dicitur, haud sanè dubium, cum è qualibet urbe procuratores dinumeret: Eque Same viri quatuor ac viginti fuere.

Præterea è sermone Ctimenis, quam inquit *ad Samem missam dedere*. Hæc sermonis rationem habent. Non enim distincte apertéve poëta edidit neque de Cephallenia neque de Ithaca locisque reliquis propioribus. Ex quo est effectum ut expositores & rerum indagatores discrepent. Statim enim de Ithaca, cùm inquit,

Quique habitant Ithacam & frondosum
Neriton inde.

Quid quidem Neritum montem verbo dixit expresso,

Apricámque Ithacam colo, mons ubi
frondet opacus
Neritus frondosus atque decens.

Sive urbem enim sive insulam hoc in versu dicat Ithacen, in ambiguo linquatur. Vt in eo quoque, *Quique habitant Ithacen, aut Neriton*, haud certe declarat. Aliquis autem audiens propriè civitatem intelligeret, sicut & Athenas, si quis dicat, & Lycabettum, sic & Rhodum, si quis dicat & Atabyrin, item si Lacedæmonem & Taygetum, poëticè verò contra

tra. Nam in eo certe dicto, *Apricamque Ithacam colo*, & in ea Neritum montem, quippe cùm in insula, non autem in urbe mons sit. Quando verò ita inquit, *Nos ex Ithaca sub Neio venimus*, sive enim Neritum & Nejum eundem esse dicat, sive alterum, sive montem, sive locum, res ipsa liquet. At enim qui pro Nerito Nericum scribit, autem è converso, aberrat omnino, quoniam Neritum montemquidem frondosum, poëta nuncupat, Nericum autem bene muratum appellat oppidulum, & illum quidem in Ithaca, hoc autem continentis id est Epiri litus esse ait, hoc etiam objectionem quampiam videtur ostendere,

Tanquam humilis, quam summa salo jacet ipsa sonanti.

χθαμαλὴ nanque ad ima spectat, πανυπερτάτη verò celsa & alta, qualem plurifariam, significans κραναὴν, id est asperam sterilemque vocat, viamque ex ipso portu tramitem asperum ac durum ait incultumque & absque materia locum, illud etiam. Nulla enim insula semper aprica, nec optimis prædita portubus appellatur, etiam super omnes Ithaca. hujus generis igitur expositiones habet elocutio. Explicant autem non male expositores. non enim χθαμαλὴν ad ima depressam in hoc accipiunt loco, sed humo & terræ continenti finitimam ac proximam. Neq; verò πανυπερτάτην celsam altamque

tamque

tamque intelligunt, sed super omnes extremam, ad Aquilonemque conversam. Hoc etiam dicere vult, ad tenebras sitam. Contra verò ad Austrum, cum aliis ad Austrum vergentibus, & ab Epiro continentique seorsum ad auroram & solis ortum. Ithaca sanè prope Arcton accedit. Quod autem sic Australe vocant latus, in hisce versibus manifestat,

Dextra sive adeant auroram & solis ad ortum,
Sive petant illi lævam, obscurasque tenebras.

In illis etiam longe magis,

Novimus haud socii tenebræ loca lucis & Ortum,
Aut ubi sol nitidus terræ succedit ad ima,
Aut ubi conscendit.

Est enim accipere quatuor climata, cum auroram Australem accipias partem, & hoc quidem quandam habet explanationem. Præstat autem ipsum solis solum processum intelligere Aquilonari oppositum regioni. Quandam enim rerum cœlestium mutationem, & quidem permultam sermo ipse significare vult, non nudam climatum occultationem. Oportet enim in omnibus continuationis tempora, sive interdiu sive noctu contingant consequi. Cœlestia verò amplius mutantur, ex eo quod nos ipsi in Meridiem plus minúsve secedamus, quam è con-

contra. Hoc autem non Occaſus & Orientis occultationes faciunt (etenim cum ſerenitas adſit hoc contingit) ſed Meridiei & Septentrionis efficit. Maxime enim Polus Arcticus eſt, quo moto, & interdum ad verticem nobis, interdum ſub terra exiſtente ipſi Septentriones pariter permutantur. Nonnunquam & deficiunt ſecundum tales diſſenſiones, quo tamen fit, ut non ignores, quo in loco Septentrionale ſit clima, neque ubi principium ſit. Si autem hoc eſt, neque oppoſitum agnoſceres. Ithaca ſanè ad ſtadia octoginta in circuitu patet. De Ithaca quidem hæc dicta ſint. De Cephallenia verò quæ eſt tetrapolis, id eſt civitates quaternas continet: neque hujus temporis nomine dixit, neque ulla de civitate, una tantum excepta, ſive Same, ſive Samo, quod oppidum hodie deletum prorſus eſt, ad medium autem Ithacæ fretum ipſius veſtigia commonſtrantur. Ab eo verò incolæ Samæi nuncupantur. Alia ſunt adhuc his temporibus exilia quædam oppidula, Proneſus & Cranii. Ætate verò noſtra alteram C. Antonius ædificavit, M. Antonii patruus, cùm poſt conſulatum quem collega Ciceronis oratoris geſſit, exul in Cephallenia moram traxit & univerſam inſulam ſicuti peculiare prædium ſubjectam habuit, quam tamen à ſe habitari & condi cœptam non abſolvit. Sed ab exilio revocatus adhibita rebus

amplio-

amplioribus cura, functus est vita: non dubitavere plerique Cephalleniam eandem & Dulichium appellare, & Taphum alii, & Taphios & Cephallenios eosdem dixere Teleboas, & adversus illos Amphitryonem exercitum ductitasse, assumpto socio Dejonei filio Cephalo, ex Athenis profugo. Amphitryonem dehinc insula potitum, eam Cephalo tradidisse, ab illóque nomen assecutam esse insulam. Oppida verò ab illius filiis sumpsisse cognomina. Hæc quidem minimè sunt Homerica, quoniam Cephallenes Vlyssis & Laërti subditi fuere imperio. Taphos autem Mente ditioni paruit, unde

Mentes Anchialo prognatus glorior acri,
At pelagi doctos Taphios rex ipse guberno.

Hac autem tempestate Taphus Taphius dicitur. Nec verò Hellanicus cum Homero concordat, Dulichium Cephalleniam nuncupans. Illud enim sub Megete fuisse perhibetur, sicut & Echinades reliquæ. Ejus autem inquilini Epei sunt dicti, ab Elide profecti. Quamobrem Otum Cyllenia de gente Phyllidei socium, magnanimorum ductorum Epeorum vocat.

Ast Vlysses magnanimos duxit Cephallenes.

Itaque neque in Cephallenia Dulichi-

um extitit, si Homerum sequimur, neque Cephalleniæ juri attributum, Androne teste. Illud enim tenuerunt Epei, totam verò Cephalleniam Cephallenes sub Vlysse. Ipsos autem Meges habuit. Atqui Palenses Dulichios appellavit Homerus, sicuti Pherecydes scriptis ostendit. Is præcipuè contradicit Homero, qui Cephalleniam & Dulichium unum idemque pronuntiat. Siquidem ex procatoribus duo & quinquaginta è Dulichio proficiscuntur, è Same verò XXIIII. Haud enim hoc diceret ex universa tot. Ex una verò de quatuor ad unum dimidios, quod si quis concedat, interrogabimus, quænam fuerit Same, quando ita inquit,

Odyss. α. *Dulichiamque Samenque & nemorosam Zacynthum.*

Cæterum ad Acarnaniam Cephallenia sita est, è Leucata circiter quinquaginta distans stadia vel quadraginta, ut alii dicunt. Ab Chelonata verò octoginta. Hæc verò ad stadia trecenta circuitum habet in longum autem porrecta tendit in Austrum montana, maximus in ea sanè mons extat, in quo Jovis Ænesii templum est, penes illud angustissima ac durissima insula Isthmum efficit humilem, quem fluctu sæpenumero è mari superundat in mare. Penes angustum autem hunc locum in sinu sunt Cranii & Palenses. Inter Ithacam verò & Cephalleniam insulam jacet Asteria, quam poëta nominat Asteri-

fteridem, quæ non, qualem poëta loquitur, talis permanet, authore Scepsio. portus quidem insunt ad locanda navigia utroque ex latere profundi. At Apollodorus adhuc eam manere dicit in qua oppidulum esse inquit Alalcomenas nominatum, super ipso isthmo jacens, à poëta quidem Samum dictum & Thraciam, quam hoc tempore Samothracem vocamus. Jonicam quidem novit ut par est. Nam coloniam Jonicam nosse videtur, nec dubie protulit illius appellationem, cùm de Samothrace verba facit nonnunquam per adjectivum,

Threiacæque Sami nemorosæ in vertice summo. Iliad. ν.

Aliquando propinquarum conjunctionem insularum,

In Samon ac Imbron, & quæ plenissima longis
Est nucibus Lemnon. Et rursum,
Inque Sami atque Imbri sterilis medio.

Norat igitur, verum illam minimè nominavit. Nec sanè eodem quondam appellabatur nomine, sed Melamphilus postea Anthemis, deinde Parthenia à flumine Parthenio, qui mutato vocabulo Imbrasus vocatur. Quandoquidem igitur rerum Trojanarum tempore Samus, & Cephallenia & Samothracia nominabantur, earum nomina ab priscorum aliquo illis inducta fuisse liquet, ex quibus & illud manifestum est, quod præter anti-

quam historiam qua colonos post Jonicam Coloniam Tembrionisque præsentiam, è Samo venisse fingunt, & Samon Samothraciam nominasse. Planum inquam est, Samios hoc esse commentos gloriæ causa. Vero autem similius illi dicunt, qui nomen insulæ ab altitudine impositum ajunt. Samos namque summitas & altitudo vocatur. Siquidem ex eo loco tota prospectui patebat Ida, & Priami civitas, & Achæorum naves cernebantur. Sunt qui à Saiis priscis Thraciæ cultoribus, & qui continenti finitimam habitabant, Samum appellatam esse dicunt. Seu illi sint qui Sapæi aut Sinti vocabantur, quosque poëta Sintias nuncupat, aut alii. Sajorum quidem meminit Archilochus,

Quispiam Sajorum clypeo mactarat.
Quem ad Thamnum sine probro non sponte reliquit.

De ipsis Vlyssis ditioni subjectis insulis Zacinthus explicanda restant paulò pulu quam Cephallenia & Peloponnesus in Occasum vergens, eamque magis attingens. Zacinthi verò ambitus ultra centum & sexaginta stadia est, abest autem à Cephallenia ad stadia sexaginta, nemorosa quidem urbs, verùm fructifera, ejusdem nominis civitas est celebris, ab ea distans ad Hesperidas Aphricæ stadia tria millia trecenta. Inter hanc & Cephalleniam ad Orientem solem Echinades insulæ jacent, è quibus Dulichium

est.

est. Hodie verò Dolicham vocant, & quæ vocantur acutæ, id est ὀξεῖαι, quas poeta θοάς, id est celeres appellat. Dolicha quidem jacet ad Oeniadas, & ad Acheloi ostium. Distat autem ab Araxo Elidis promontorio stadia centum. Reliquæ Echinades plures extant, cunctæ steriles & asperæ, è quibus quæ longissime abest, ante Acheloi eruptionem stadiis quindecim distat. Quæ verò propius, stadia quinque, cùm prius pelago circunflua foret. Limus enim qui frequens defertur quasdam illarum in continentis terrę faciem redigit, alias mox rediget, qui etiam Parachelo in (sic enim finitimam fluvio plagam vocant) effecit, quam amnis inundat. Ea verò cum antiquis temporibus semper limites confunderet, bella, inter vicinos ciebat, Ætolos & Acarnanes terminos designans. Cúmque arbitri nulli essent, armis ut judicio decertabant, victoriam verò reportabant, qui plus virium vendicarunt. Qua ex causa talis conficta est fabula, quasi debellante Acheloum Hercule, cùm victoriæ præmium reportaret Oenei filiæ Dejaniræ nupitas adeptus est. Eam quidem tragœdiarum scriptor Sophocles hoc pacto loquentem introduxit,

Procus sane mihi amnis fuerat Achelous,
Qui tribus me formis à patre petiit,
Manifestus incessit taurus, alias tortus
varias per notas draco,

Aliquando môle valida bovis præ se ferens frontem.

Addunt nonnulli Amaltheę cornu capræ id esse quod Hercules ab Acheloi fronte effregit. Idque Oeneo maritale munus dedit Hercules. Quibus è rebus veram plerique similitudine quadam allegoriam educentes, Acheloum sicut flumina reliqua tauro comparant, ob sonos ipsos, & alveorum circumflexiones, quas cornua vocant, draconi quoque propter obliquatam ipsius longitudinem, eadem est & bovinæ frontis causa. Herculem quoque omnibus alioqui beneficum mortalibus, Oeneo affinitate conjunctum, aggeribus & aquarum ductibus fluvium perperam & damnosè labentem coërcuisse. Cúmque is abundantia ferretur ingenti, cursus aquarum propinquus Acheloo vastatis agris, Oenei gratia siccavit amnem, hoc autem Amaltheæ cornu esse. Trojanis itaque temporibus Megetem, Echinadas & Oxeas ditione possedisse Homerus dicit, de quo addit,

Diis charus genuit Phileus agitator equorum,
Qui jam Dulichium condit succensus ab ira. In patrem.

Fuit autem pater Augeas Elidis & Epeorum dominus. Vnde has insulas Epei tenuerunt, fugæ Philei ad Dulichium comites. Taphiorum autem insulæ Tele-

boa-

boarum prius extitere, quorum fuit & Taphus, quam nunc Taphiuntem vocant. Seorsum ab iis, fuerunt non quidem spatiis(sunt enim propinquæ) sed aliis sub ducibus, Taphiis scilicet Teleboisque constitutæ. Primum igitur Amphithryon unà cum Cephalo Dejonis filio, ex Athenis profugo, adversus illos ductans exercitum, ipsis regem imposuit Cephalum. At Homerus eos regis Mentæ dominationi subditos dixit, ipsos ληστὰς, id est latrones appellans, sicut & Teleboas appellat universos. Hæc quidem de adjacentibus Acarnaniæ insulis dicenda occurrerunt. Inter Leucadem verò Ambraciúmque sinum salsus est lacus, Myrtuntius nomine. Ab Leucade verò deinceps Palærus & Alyzia Acarnaniæ civitates sunt, è quibus Alyzia longè à mari quindecim distat stadiis, ad quam dicatus Herculi portus est, & cum luco phanum Herculis certamina continens, è quo dux quidam Lysippi opera Romam transtulit, Herculis labores, eo loco propter solitudinem abjectos. Inde promontorium Corinthota & Echides & urbs Astacus, eodem nomine quo & alia Nicomediç sinusque Astacenus singulari numero nominata. Est & Crithota, quo vocabulo oppidulum appellatur in Cherroneso Thracia. Quæ autem in medio sita sunt, cuncta commodos portus habent. Dehinc sunt Oeniadç & Achelous. Postea lacus ad

Oeniadas pertinens, Melita nomine, stadia quidem triginta longitudine patens, latitudine autem xx. Est & lacus alius Cynia longitudine & latitudine duplo major. Tertius item nomine Vria hisce longe minor. Cynia quidem mare ingreditur, reliqui verò dimidio stadio superjacent. Postea Evenus ab Actio stadiis sexcentis septuaginta remotus. Post Evenum mons Chalcis est, quem Artemidorus Chalcejam appellat. Deinde Pleuron, deinde Lycirna pagus, cui Calydon incumbit stadia x x x in mediterranea. Prope Calydonem verò Lathræi Apollinis templum existit. Postea mons Taphiasus, post Macynia civitas. deinde Molycrea, juxta eam est promontorium Antyrrhium Ætoliæ finis & Locridis plagæ, ad quem ab Eveno stadia sunt circiter c. & xx. Hunc in modum de monte sive Chalcide sive Chalceja Artemidorus differit, eam inter Achéloum & Pleuronem constituens, Apollodorus autem (uti superius à me dictum est) supra Molycream & Chalcidem & Thaphiasum & Calydonem, inter Pleuronem & Chalcidem sitam esse affirmat, ni forte alius juxta Pleuronem ponendus est mons quem Chalcejam, alter autem quem Chalcidem vocitent, qui quidem juxta Molycream surgit. Quidam etiam penes Calydonem lacus est, magnus sanè atque profundus admodum, quem Patratum incolæ Romani pos-

possident. Cæterum in mediterranea Acarnaniæ gentem quandam Eurisicheam esse scribuit Apollodorus, cujus apud poëtam Alcmanem mentio fit,

Neque, inquit, Eurysicheus Calydonisque sum pastor,
Verum in vertice Sardiniensi.

Ætolia autem fuit Olenus urbs, prout in Ætolorum dinumeratione Homerus meminit. Ejus quidem tantummodo vestigia restant prope Pleuronem Aracintho subjecta, penes quoque erat Lysimachia humi prostrata, & ipsa ad lacum adjacet, qui prius quidem Hydra, hoc verò tempore Lysimachia nominabatur. Inter Pleuronem Arsinoënque urbem ante quidem vicus erat nomine Conopa, ædificavit autem illam Arsinoë secundi Ptolemei soror simul & conjunx, commodè ad Acheloi transitum sitam. Simile quiddam & Pylena, quod & Olenus passa est. Cùm verò sublimem, inquit, Calydonem & petrosam à loci natura capiendum est. Fertur enim, ut bifariam ora divisa, montanam quidem & Epictetum sive postea adeptam Calydoni attribuerint, tractum verò campestrem Pleuroni. Hac autem tempestate fatiscens assiduis bellis & Acarnania & Ætolia contabescit, sicut & alii plerique populi plurimos autem annos Acarnanes Ætolis adjuncti adversus Macedonas, aliósque Græcos perduraverunt, postremis verò temporibus contra Romanos pro libertate

decertantes. Quandoquidem igitur & Homerus&reliqui poëtæ rerúmque ſcriptores frequentes illorum tradidere memoriam,aliqua quidem inſigniter ac manifeſtè,quædam autem obſcurius. quod per jam dicta de illis oſtenditur. Aſſumamus & priſca nonnulla ex iis quæ incipiendi ordinem habent,vel dubitationem afferant. Satim de Acarnania ſanè quod Laërtes & Cephallenos ea potiti ſunt, â nobis commemoratum eſt. Cùm quidam illam occupaſſent antea, plerique certè ea de re locuti ſunt. Ceterùm ad illos qui diſſona protulerunt, & id ipſum quidem apertè non ab re dijudicandi nobis ſermo reſtat de ipſis. Vulgatum eſt prioribus ſeculis Acarnaniam à Taphiis & Teleboïs habitatam eſſe,eorúmque principem Cephalum ab Amphitryone dominum conſtitutum, adjacentes Tapho inſulas,orámque maritimam imperio tenuiſſe. Hinc autem uſitatum ad Leucata ſaltum huic ipſi primo adſcriptum fuiſſe ferunt, ut in ſuperioribus enarravimus. Poſtea verò quòd Taphii Acarnanibus ante Cephallenum ac Laërtæ adventum imperitarint, ne verbum quidem facit. Eos autem Ithacenſibusamicitia conjunctos fuiſſe aſſerit. Quocirca vel locorum ditionem nullo pacto illius tempore habuerunt,vel ſponte ceſſerunt,vel inhabitandi ſocietate uſi erant. Quoſdam verò è Lacedæmone qui cum Icaro Penelo-
pes

pes genitore venerunt, Acarnaniam incoluisse opinio est. Nam & hunc & Penelopes germanos vitam agere, in Odyssea poëta tradidit,

Olli in tecta patris properant habitare feroces,
Icarii cujus de semine filia pulchro.

Et de fratribus,

Germaníque orti fratres, tum protinus illam
Eurymacho pater & fratres nupsisse jubebant.

Eos enim Lacedæmone habitasse, haud simile viri est. nam Telemachus etiam eò proficiscens nequaquam Menelai domum revertisset, nec illos aliam habitationem tenuisse diximus. Verùm Tyndarum ejúsque fratrem Icarum, cúm ipsos è patria ejecisset Hippocoon, ad Thestium Pleuroniorum dominum sese recipisse, simúlque multum trans Acheloum plagam occupatam inter se partivisse. Itaque Tyndarum accepta in uxorem Thestii filia Leda domum repetisse. At Icarum Acarnaniæ partem adeptum substitisse, & ex Polycasta Lygæi filia liberos procreasse, Penelopen scilicet fratrésque Penelopes. Nos autem in navium catalogo demonstravimus Acarnanes in suscepta adversus Ilium expeditioné & connumeratos & militię socios fuisse, in quibus nominatim dicebatur, qui ἤπειρον, id est, terram continentem habitabant. Et item,

Quique Epiron habent contrariáque arva colebant.

Neccdum sanè Acarnania Epirus seu continens nominabatur, nec Leucas & ἀκτὴ id est litus. At Ephorus negat militiæ socios fuisse Alcmæonem enim Amphirai filium una cum Diomede, reliquísque Epigonis suscepto contra Thebanos prælio, réque bene gesta, cum Diomede societatem inisse, & cum illo de Oenei hostibus ultionem sumpsisse. Cúmque illis Ætoliam tradidisset, ipsum Acarnaniam invasisse, eámque prostratam subjugasse. Hoc in tempore Agamemnonem Argivos aggressum, magna ex parte Diomedis complices facile superasse. Paulò pòst cum adversus Ilium illa incidisset expeditio, veritum ne Diomedes domum repetens proprium vendicaret imperium. Audiebat enim ingentes ad ipsum converti copias: nam illum quidem Adrasti, hunc verò patris successorem & hæredem esse. Hæc, inquam, veritum & animo versantem illos ad capessendum Argos, & in belli communicationem & societatem accivisse, itaque Diomedem obsecutum in militiæ partem accessisse, indignatus autem Alcmæonem neglexisse. Quamobrem solos Acarnanes in nullam cum reliquis Græcis militiæ partem adventasse. Hasce rationes secutos (ut par est) Acarnanes, Romanos postea callide induxisse, ut expedi-

peditam ab eis libertatem,& suum vivendi morem assequerentur, asserentes solos sese adversus eorum majores, & generis authores nullam militiæ sortem subiisse. Nec enim in Ætolorum conspiratione, auxiliisque dinumerandis, neque seorsum per se memorarentur, nec omnino istud ipsum nomen in Homerico carmine inferretur. Ephorus igitur ipsam Acarnaniam ante Trojana tempora subditam jam Alcmęoni faciens, Argos Amphilochium ab illo conditum fuisse demonstrat, & Acarnaniæ nomen ab illius filio Acarnane derivari asserit, & ab illius fratre Amphiloco, Amphilocam gentem nuncupari, sic ad dicenda extra Homericam excurrit historiam. Verùm Thucydides & alii perhibent Amphilochum à Trojana reversum militia; cùm res Argi nequaquam ei animo sederent, hanc habitasse terram in fraterni potentatus successionem venientem (ut quidam asserunt) quanquam alii aliter. Hæc quidem de Acarnania peculiariter memoranda succurrunt. Communiter autem quæ rebus implicantur Ætolicis exponemus, Ætolorum deinceps gesta narraturi; quæ præter jam dicta assumere decrevimus. Cùm igitur Curetes quidam ad Acarnanes, quidam ad Ætolos adsciscant, & nonnulli à Creta, aliqui ex Eubœa genus duxisse asseverent, quippe cùm Homerus quoque ipsorum meminerit, quæ ille

dicit ante omnia consideranda sunt. Nam cum existimant illum potius Ætolos dicere quàm Acarnanes,

Qui quidem Porthaonide fuerunt,
Agrius atque Melas eques acer, tertius Oeneus
Pleuronem claram & celsam Calydona colebant.

Ambo autem hæc Ætolica fuerunt oppida, & in Ætolorum catalago feruntur, quocirca postquam Pleuronis habitatores, suo autem tempore Curetes esse videbantur, nimirum Ætoli forent. Qui verò iis contradicunt, elocutionis modo adducuntur, quando dicit,

Iliad. ι. *Curetes pugnant Ætolique ense feroces*
Mœnia sub Calidonis.

Haud enim sic propriè dixisset Bœotii ac Thebani inter se pugnam conserebant, nec Argivi ac Peloponnesus. Explanatum nanque superius est hunc eloquendi Homericum esse morem, & penes alios poëtas tritum id esse sermonis genus, huic ergo facile respondere licet. Dicant autem illi quonam modo, si Pleuronii atque Ætoli neque nationis ejusdem erant, eos inter Ætolos numerat. Verum Ephorus Ætolos gentem esse ac nunquam alienæ subjectos ditioni, præfatus est. Cæterum quoad respicere quidem hominum memoria valet, inviolatos à populatione permansisse dicens, cum propter locorum asperitates, tum verò rerum peritia bel-

bellicarum, principio quidem Curetes agrum cunctum occupasse testatur: At cum ex Elide Endymionis filius venisset Ætolus, ipsosque prælio vicisset, Curetes in Acarnaniam nunc appellatam se recepisse, Ætolos autem conjunctos Epeis domum revertisse, ibique vetustissimas Ætoliæ civitates decem condidisse. Posteriore dehinc ætate ab Oxylo Æmonis filio qui ex Ætolia transmigravit, Elin frequentibus introductis colonis fuisse habitatam, earum rerum testimonio adjecit epigrammata, Ætoliæ quidem ad Thermopylas ubi eligendorum magistratuum mos patrius erat, ad Ætoli statuam insculptum in basi,

Habitandæ telluris authorem ad Alphei
vertices
Educatum Olympio vicinum stadio
Endymionis Ætolum, hoc autem erexerunt Ætoli, ut propriæ virtutis monumentum spectatetur.

Alterum autem in Eleorum foro ad Oxyli statuam inscriptum est,

Hanc olim Ætolus linquens ab origine
gentem
Curetum terras hastæ sudore paravit.
Idem annis decimus stirpis satus Emone
forti,
Oxylus hanc veterem construxit mœnibus
urbem.

Mutuam sanè quidem Eleorum & Ætolorum invicem cognationem per hæc epi-

epigrammata recte significat, quo fateantur utique non modo cognationem, sed etiam inter se authores esse. Ex quo eos mentiri arguit, qui non Eleorum Ætoles, sed Ætolorũ Eleos esse colonos asserant. Scripturæ autem & sententię dissonantiam, & hic eadem ostendisse videtur, quam nos in Delphico apposuimus oraculo. Cum enim inviolatos à populatione, quoad respicere quidam hominum memoria valet, dicat Ætolos & Curetes principio hunc agrum occupasse, hoc utique consequens dictis afferre debebatur, Curetas tempus adusque suum terram Ætoliam possidentes permansisse. Sic enim inviolata à populatione, & nunquàm alienæ subjecta ditioni vocari debebat. Verùm promissi factus immemor, non istud infert sed oppositum, quod ab Elide proficiscente Ætolo & ipsorum facto per bella victore, Curetes in Acarnaniam se recepere. Quęnam igitur est alia populationis proprietas, quam bello superari, agrúmque relinquere? Hócque ipsum apud Eleos epigramma testatur. *Nam Ætolus* inquit *Curetum terras hastæ sudore paravit.* Fortassè dixerit quispiam ipsum, inviolatam à populatione Ætoliam asserere, ex quo nomen istud adepta sit, post Ætoli præsentiam. Verum intelligentiæ rationem abstulit, cum in sequentibus dicit plurimam populi partem in Ætolis permanentis, hanc Epeorum esse

ſe inquiens, & cum poſtmodum ipſis commixti Ætoles fuerint, qui unà cum Bœotiis è Theſſalia commigrarunt communiter cum iis oram tenuiſſe. Nunquid igitur contingit alienum invadentes agrum pariter cum poſſeſſoribus partiri ſine bello, quibus quidē nulla tali opus ſit communione, vel hoc quidem credibile non eſt, at cum eis quos per arma deviceris ęqualem in ſortem convenire credibile. An igitur aliud eſt populatio quàm per arma ſuperari? Apollodorus etiam inquit, Huantes è Bœotia adventantes ſcriptum eſſe & Ætolorum accolas factos. Verum ipſe perinde ac re bene rectéque confecta ſuperaddit. Hæc itaque ac talia diligenter accuratéque tractare conſuevimus, cùm res aliqua vel in dubitationem affertur omnio vel falſam habet opinionem. Ephorus ſanè cum talis exiſtat, tamen reliquos antecellit, cúmque Polibyus ipſe ſtudioſè collaudat. Ac de rebus (inquit) Græcis, Eudoxus quidem bene, cetrum Ephorus optimè exponens diſſerit de ædificiis, de cognationibus & tranſmigrationibus, de urbium authoribus. Nos autem (inquit) quę in præſentiarum ſunt apertius declarabimus, & de locorum ſitu & de intervallis. Hoc enim locorum deſcriptioni propriiſſimum eſt. Sed enim ô Polybi cùm aliorum ſententias ac opiniones de diſtantiis introducas, non ſolum extra Græciam, verum

etiam

etaim intra Græciam,& nunc quidem Posidonio, nunc Artemidoro, aliisque compluribus judicia distribuas, & nobis veniam præstes miniméque indigneris oportet, si ab talibus viris historiam ingentem transferentes aliqua in parte deficimus peccamúsve, verùm satis habere, si cæteris majorem dictorum partem melius explicemus aut per ignorationem omissa ; apponamus. De Curetibus autem adhuc talia feruntur, quædam propius ad Ætolorum scripturas & Acarnanum accedunt, quædam autem longius absunt. Prope quidem qualia protulimus, quod regionem hoc tempore Ætoliam nuncupatam habitavere Curetes. Adventantes autem Ætolos cum Ætolo, ipsos in Acarnaniam expulisse. Talia etiam feruntur quod Pleuronium agrum ab Curetibus habitatum, & proinde Cureticum vocitatum, Æoles invadentes interceperunt, possessoribus ejus ejectis. Archemachus autem Eubœus Curetas inquit Chalcidem incoluisse, assiduè verò de Lilanto campo bellum gerentes, cùm hostes anteriorem captarent cæsariem, eósque distraherent, ab occipite capillatos extitisse, à fronte detonsos. Vnde ἀπὸ τῆς κουρᾶς, id est ; tonsura κουρῆτας, id est, detonsos appellatos, & in Ætoliam habitatum migrasse. Cumque Pleuronis loca postmodum occupassent, trans Acheloum oram incoluisse. Vbi cum intonsa servarent capita,

ta, Acarnanes vocari cœpiſſe. Plerique verò ab heroe quodam utranque nationem nomen tenuiſſe ajunt, alii à monte quodam Curio Pleuroni imminenti Curetes nominatos. Hanc verò Ætolicæ nationis tribum quandam eſſe liquet, ſicut Sophienſes, Agræóſque & Eurytanes aliáſque complures. Ætolia autem bifariam (ut dictum eſt) diviſa, Calydoniam plagam ab Oeneo regnatam fuiſſe memorant. Pleuroniam verò aliqua ex parte Parthaonidas habuiſſe, Agrii complices, qui ſecundùm poëtam,

Pleuronámque colunt muro & Calydona præaltam.

Theſtium tamen Pleuroniam tenuiſſe, qui Curetum ductor, ſocer quidem fuerat Oenei, Althææ verò pater. Bello autem adverſus Oeneum & Meleagrum ab Theſtiadis ingruente, ob ſuis caput & ſpolium ſecundum apri fabulam, ſi poëtæ credimus. Vt autem probabilius fit & vulgatum eſt, pro regionis parte. Nam ſic dicitur,

Curetes & pugnaces Ætoli belligerabant.

Hæc quidem prope, longe autem & extra materiam ſunt quæ alioqui propter nominis ſimilitudinem, ad idem per hiſtoricos adducuntur, quę quidem Curetica & de Curetibus eo modo dicuntur quo & de illis, qui Ætoliam Acarnaniámque coluerunt, ab illis quidem differunt, ſimilia

verò

verò magis ſunt ſermoni, qui de Satyris Sileniſque & Bacchis & Tityris habetur. Tales enim dæmones quoſdam deorúmve miniſtros Curetas vulgant. Quidam verò res Cretenſes ac Phrygias edidere, ſacrificiis nonnullis implicitas, partim myſticis, partim aliquo pacto contentas tradidere uti Jovis infantiam in Creta educati, matriſque deorum ceremonias, in Phrygia & in Idæ Trojanæ locis celebrandas. Quibus ſanè in ſermonibus magna varietas eſt, cum alii eoſdem eſſe Curetas & Corybantes, & Caberos & Idæos Dactylos & Telchinas oſtendant. Alii cognatos inter ſe & puſillas quaſdam ipſorum differentias inter eos eſſe diſtinguant. In hoc autem univerſi tradunt eſſe quoſdam ſpiritibus afflatos, & Bacchios, inque armorum agitatione tumultuoſa, & cum ſtrepitu ac fragore cymbaliſque ac tympanis & armis item atque tibiis vociferationibúſque inter ſacrificandum ſtupeſacientes, inque miniſtrorum habitu, publica modo quodam ſacra fáctitantes. Hęc & Samothracum eſſe in Lemno & alia plura, quia iidem miniſtri vocitentur. Verum enimverò omnis hujus generis theologicus eſt contemplationis modus, nec ab philoſophorum perſcrutatione alienus. Poſtquam autem nominis ſimilitudine de Curetibus hiſtorici in unum diſſimilia coëgerunt, nec ipſe amplius in digreſſionis parte de ipſis verba facere verebor,

bor, physicam rationem historiæ familiarem adjiciens. Atque nonnulli hæc illis conjungere volentes, cuidam probabilitati forsan inhærent. Curetas enim Ætoliam habitantes nomen hoc adeptos esse ferunt, quia sicuti κόρας hoc est puellæ, muliebres longas stolas induunt. Ejusmodi nanque imitationem Græcis esse. Et Jaones ἑλκεχίτωνας, id est trahistolos dici. Rumor est Leonidæ commilitones egressos in prælio multos comptos pectine, contemptui ac ludibrio fuisse Persis, contrà verò in ipsa pugna invictos admirationi habitos. Simpliciter autem accurata quædam ars in tonsura & enutrienda cæsarie circa illorum capillos consistit. Vtrumque verò puellarum puellorúmque proprium & consuetum est. Quo fit ut multifariàm noscendi nominis rationem & etymologiam Curetes habere facile copioseque videantur, credibile & armiferam illam saltationem ab eis prius introductam, qui circa comam atque stolam exercitati fuere, ut Curetes vocarentur. Quòd quidem negotium occasionem illis præbuisse crediderim, ut fortiores in re militari cæteris evaderent & versatam inde armis vitam haberent. Itaque eodem insignitos nomine, Curetas ipsos appellari, qui in Eubœa sunt, quique in Ætolia & Acarnania. Homerus autem etiam milites novos hoc appellavit nomine decernens inquit,

Præ-

Præstantes inter Achæos
Munere de celeri ditißima puppe referrent,
Quę modo polliciti forti fueramus Achilli.

Et rursus,

Munera portabant citius Curetes Achæi.

De Curetum quidem etymologia hæc hactenus. Armisona vero saltatio militari de more & Pyrrhicha & Pyrrhichius ipse indicio sunt, qui hujusmodi repertor exercitii pro juvenibus ad militarem pueritiam fuisse perhibetur. Quod autem tot in unum nomina referantur; & in ipsorum notitia subsit theologia, considerandum nunc videtur. Commune profectò, tam Grecorum quàm barbarorum est, sacrificia festiva cum animorum remissione agitare, aliqua quidem cum numinis afflatione, quam rem σὺν ἐνθουσιασμῷ appellant. Aliqua verò absq; inspiratione tali. Præterea nonnulla cum musica, nonnulla sine. Quædam etiam occulta significatione hoc est mystica, quædam aperta, hoc autem sic ipsa natura insinuat. Nam ipsa remissio mentem ab humanis negotiis abducit, ac intellectum revera ad divinitatem convertit. Et ipse enthusiasmos, hoc est, numinis afflatio, divinam quandam inspirationem habere videtur, & ad vaticinandi genus proximè accedere. Ipsa verò occulta sacrorum significatio, id est mystica numen ho-

honeſtat, ejus naturam imitans, noſtrúmque ſenſum effugientem. Muſica quoque circa ſaltationem & harmoniam cantúmque verſata oblectatione & artis pulchritudine, ad deitatem nos ipſos tali de cauſa continuat. Rectè enim illud dictum eſt, mortales tunc maximé deos imitari quando benefici ſint. Rectius quis dixerit, quando fœlices ſint, quòd gaudere eſt & feſtos dies agere, & philoſophari & muſicam attingere. Non enim ad deteriora ſi quis lapſus fiat ex muſicis, ad voluptates artificia convertentibus & conviviis, altaribus ſcenis reliquiſque talibus, negotium quidem ipſum accuſetur. Cæterum diſciplinarum natura exactius inquiratur hinc habens initium. Quocirca Plato & ante illum Pythagorici, philoſophiam muſicam vocavere, univerſumque mundum concentu & harmonia conſtare differunt, omne muſicum genus, deorum opus arbitrati. *Sic & deæ Muſæ & Apollo Muſarum dux, & tota poëtica divinorum cantuum, quos hymnos appellant, celebratrix.* Eodem modo & moralem apparatum muſicæ attribuunt, perinde ac omne rectum mentis officium penes deos exiſtat. Plurimi igitur Græcorum totum ceremoniale negotium quòd Orgia vocant, Bacchanaléque, & Choricum, & ſacrorum myſteria Libero patri attribuerunt, & Apollini & Hecatæ & Muſis cæteris. Iacchum au-

tem vocant & Dionyſum & Cerealium myſteriorum ducem dæmonem, arborúmque creationes, Choreę etiam ſacrorum ſolennia horum deorum communia ſunt. Muſæ verò & Apollo, illæ quidem chorearum præſides, hic autem & harum & divinationis magiſter. Muſarum autem miniſtri ſunt, eruditi omnes propriéque muſici. Apollinis verò ſunt & iſti & vates univerſi. Cereris quidem ſunt antiſtites, tædiferi, & ſacrorum interpretés. Liberi autem, Sileni, Satyri, Bacchæ, Lenæ, & Thyiæ & Mimallones, & Najades & Nymphæ & quos Tityros vocant. Hæc & ipſa Jovis ſacra in Creta per ſolennem ceremoniæ, id eſt orgiaſmi ritum celebrantur miniſtríſque talibus. Baccho autem adſunt Satyri, hos Curetas nominabant, adoleſcentes quoſdam, armiſonam quandam cum ſaltibus agilitatem edentes, proferentes quandam de Jovis origine fabulam, in qua Saturnum introducunt, mox filios ut in lucem editi fuerunt, devorantem, Rheam verò dolores pariendi diſſimulare conatam, natum infantem longè ablegantem, & ei ſalutem pro viribus comparantem. Quam quidem ad rem adjutores Curetas aſſumere. Illi cum tympanis talique ſtrepitu, armiſonantique chorea tumultuantes, deam curioſe circunſiſtant, ut Saturnus attonitus, & oblivione involutus, avulſum non agnoſcat in-

ſcat infantem. Eadem autem cura ſtudióque ab ipſis nutriendi commendari. Curetes itaque, id eſt curatores, vel quia nuper ei miniſtrarent, vel quia Jovis κουροτροφίαν, id eſt alimoniam (utrumque enim dicitur) operati ſint, appellationem hanc ſunt aſſecuti, quaſi circa Jovem Satyri quidam extiterint. Tales igitur Græci ad Orgiorum operationes ſunt. Berecyntes autem natio quædam inter Phrygas eſt. Simpliciter verò Phryges Troëſque prope Idam habitantes Rheam præcipuo venerantur honore, ejus Orgia frequentantes. Hanc quidem deorum matrem vocant & Veſtam, & deam Phrygiam magnam, à locis Idæam & Dindymenam & Pylenam, & Piſſinuntiam & Cybelen. Græci ſanè miniſtros ejus nuncupant uno vocabulo Curetes, non ex eadem fabulatione, ſed alteros quaſi miniſtros Satyris in partem. Eoſdem & Corybantes nominant. Talium verò ſenſuum teſtes ſunt poëtæ. Pindarus quidem in dithyrambo, cujus initium eſt,

Antequam ſerperet longiore tractu cantus dithyrambo.

Recordatur autem hymnos Libero de patre, & priſcos & nuperrimos tranſgreſſos inquit,

Tibi ſanè mater inchoat,
Adraſti magni cymbalorum ſtrepitus,
Et fax ardens flavas ſub pinos.

Et reliqua communia eſſe & Græcis & Phry-

Phrygibus, quæ ad Liberum patrem rite colendum pertinent, & ad deorum matrem monstrata sunt. Euripides quoque in Baccharum tragœdia, Phrygibus quæ ad Liberum Lydia conferens, similia esse facit; & secundum Homerum,

Sed ò mulieres meæ,
Cœtus meáque inventa,
Quæ Tmolum Lydiæ castellum incolitis.

Rursusque:

Beate qui vita fœlici Sacris operaris
Meásque à magna Ortas Cybele ceremonias facis,
Vibransque pampinum Colis hedera coronatus.

Item Bacchæ, Bromium deo natum, deum, Dionysum deducunt

A Phrygiis montibus, Ad Græciæ terræ plateas.

Cretensem etiam rem his jungit ad hunc modum,

O sedes Curetum Religiosique Cretes
Iovis genitores, ubi tibiæ, Vbi triplices cristæ,
Vbi byrsa tensum orbem hunc
Mihi Corybantes excogitarunt
Cornu quoque Bacchico tono, Sonúmque Phrygiarum
Tibiarum flatu magneque matris ad
Manum posuerunt sonorum Evantu Baccharum
Adsunt furentes Satyri Matrémque Rheam clamitarunt,

Cho-

Choreásque addiderunt triennales,
Quibus gaudet Bacchus.
In Palamede chorus loquens inquit,
Non tuum patre Libero lasciviens,
Qui per Idam lætatur chara cum matre
Tympanorum sonitu,
Et Silenum & Marsyan
Et Olympum congregantes in unum,
Et tibiarum quærentes repertores.

Celebrantésque rursus Bacchica & Phrygia simul conferunt. Idámque sæpenumero & Olympum confuse resonare faciunt. Colles quidem quaterni sunt Olympi nomine vulgati, Idæ scilicet ad Antandri plagam. Est & Mysiæ Olympus, Idæ quidem finitimus, non tamen idem cùm Ida. Sophocles profectò cum Menelaum ab Troja solicitum discessu faceret, in Polyxena paulispérque Agamemnonem subsistentem placandæ Minervæ gratia, Menelai sermonem inducit,

Tu hic consistens ad Idam tellurem.
Ex Olympo greges adunans immola.

Tibiæ sonitu ac fistula cymbalisque, ac tympanis aut crotalis, clamoribusque & ovationibus pedúmque pulsibus, quibus propria quædam reperiunt nomina, per quæ ministros saltatorésque & sacrorum cultores appellabant, Caberos scilicet & Corybantes, & Panes, & Satyros & Tityros ipsumque deum Bacchum. Item Rheam, Cybelem & Cyben & Dindy-

menam, & loca ipsa & Sabazius Phrygiorum est, & modo nescio quo, ipse etiam qui matris puerorum Liberi Patris comitibus tradit. Similia sunt & quæ apud Thraces celebrantur, quæ Gotytia & Mendidia, apud quos & Orphica initium habuerunt. Ipsam sanè Cotyn quæ apud Edonos colitur, & ejus instrumenta memorat Æschylus,

Hic manibus bombicam tornatam tenens
digitis tactilem
Modulos complet sonum allectorem furoris,
Illæ æneis urceolis tinnit. Rursúsque,
Modulus editur,
Mugiunt ex occulto taurisoni mimi,
Gravis tympani sonitur,
Quasi tonitrum subterraneum fertur, montanáque habentes instrumenta ministros.

Liberi patris mox indicat & tibias torno factas. hæc enim Phrygiis similia, ut par est. Quippe cùm à Thracibus Phryges coloniam duxerint, sacra pariter inde attulerunt, Liberum quoque patrem & Edonum Lycurgum in unum congregantes, mores in sacris similes insinuant. E cantu autem & harmonia instrumentísque & musica etiam tota Thracia, Asianaque putata est. Nam manifestatur id ex locis, in quibus cultæ sunt Musæ. Nam Pieria & Olympus & Pimpla & Libethrum quondam loca fuere Thra-

ciæ,

ciæ, & montes quos nunc Macedones possident. Quique Musis Helicona consecrarunt Thraces fuere, Bœotiæ accolæ, ut ii qui Libethriadum nympharum antrum consecrarunt, & qui priscæ Musæ curam studiúmque dederunt, Thraces fuisse perchibentur, Ephorus, Orpheus, & Musæus & Thamyris. Ob id etiam Eumolpo inde nomen inditum est, id est, cantori optimo; quique Baccho totam Asiam tenus India consecrarunt & ad ejus cultum vendicarunt illinc; magnamque Musicæ portionem tradunt. Unde quidam Asiaticam inquit citharam percutiens, alius tibias Berecyntias vocat, atque Phrygias. Instrumentorum etiam quædam Barbarum obtinent vocabulum, Nablas & Sambuca, Barbitosque & Magades aliaque complura. Athenienses autem sicuti reliquis in rebus, hospitum & externorum studiosi perstiterunt, sic & in deis. *Externa enim multa suscepere sacra, ita ut in comœdiis complura & Thracia & Phrygia decantata sint.* Plato namque Bendidiorum mentionem fecit, Phrygiorum autem Demosthenes. probris enim insectans Æschinis matrem pariter & ipsum, ut qui cum matre conviveret, comitaretur sacra colenti simulque saltaret. Interim crebro clamitans Euœ Sabœ & Attes hyes, quæ quidem omnia Sabaziorum ritu prolata sunt & matre perdocta. Hæc insuper de diis istis co-

rumque nominum varietate, reperies, quodque non modo deorum ministri vocentur, sed etiam Dei: Hesiodus quidem Hecatæo & Phoronæi filiæ quinque filias extitisse dicit, è quibus Oreadas, id est montanas Nymphas, deas fuisse, abjectorum quoque stirpem Satyrorum & ignavorum, & Curetas deos lusores, & saltatores dici, quique iterum de Phoroneo volumen conscripsit, tibicines, & Phryges Curetas asserit. Alii verò terrigenas & χαλκάσπιδες, id est, ære scutatos. Alii autem non Curetas, sed Corybantes Phryges esse, illos verò Cretenses atque primos quidem in Eubœa induisse arma ærea, unum & ipsos Chalcidenses dictos. Alii Rheæ ab Titanibus tributos Corybantes ministros, annis instructos, è Bactriana profectos quidam etiam è Colchis ajunt. In Cretensi verò historia, Curetes Jovis educatores nuncupantur atque custodes, è Phrygia transmissos in Cretam ab Rhea. Sunt qui memorent Telchines in Rhodo novem fuisse Rheæ comites in Cretam, qui quoniam Jovis alendi curam gesserunt, Curetes nominati sunt. Alterum verò horum Corybantem sacerdotem & Pydnæ urbis conditorem, Prasiis occasionem præbuisse penes Rhodios, ut vulgarent, Corybantes dæmones esse quosdam Minervæ & Solis filios, vel ut alii, Saturni filios Corybantes, alii Jovis & Alliopes Corybantes.

Quos quidem ajunt eosdem esse, qui & Caberi. Abiisse autem istos in Samothraciam quæ prius Melita dicebatur, eorum verò actiones mysticas esse. Hæc quidem minime approbans Scepsius, istarum coadunator fabularum, cùm nullum in Samothracia mysticum verbum de Caberis proferatur, apponit pariter & Stesimbroti Thasii opinionem, quod in Samothracia Caberi sacra perfecerint, eos sic vocari, author ille est, quodam ex monte qui in Berecyncia regione Caberus citatur. Nonulli sanè Curetes Hecatæ ministros arbitrantur, qui cum Corybantibus iidem sunt. Rursum Scepsius [illegible] firmat, Rheæ honores in Creta nusquam usurpari, nec ea in regione eum morem esse, Euripidis verbis contradicens, sed tantummodo in Phrygia & Troade, qui verò id dicant, fabulamentis magis uti quam historiis. Quibus quidem adjumento esse forte locorum similitudinem. Mons enim Ida & Cretensis & Troicus est. Ac Dicte & in agro Scepsio est locus, & in Creta mons. Collis verò Idæ Pytna est, à quo & urbs, Pytna sacra memoratur. Hippocorona item Adramyttinæ oræ, & Hippocoronium in Creta est, Samoniumque insula promontorium in Ortum vergens, & campus Neandriæ terræ & Alexandriæ. Acusilaus verò Argivus creatum Cabera & Vulcano Camillum refert, ex quo quidem

 dem

dem tres nati sunt Caberi, è quibus nymphæ Caberides. Pherecides autem tradit ex Apolline ac Rhytia novem Cyrbantes esse progenitos, Samothraciamque incoluisse. Ex Cabera verò Protei filia, & Vulcano tres Caberos totidem Nymphas Caberides ortas, utrisque autem templa esse dicata. In Lenno verò præsertim ac Imbro Caberos honori habitos contigisse, sed & in Troja per urbes ipsorum autem nomina mystica sunt. Herodoti quoque testimonia apud Memphin etiam Caberorum sicut & Vulcani phana extitisse, eaque delevisse Cambysen. Ea verò loca dæmonum istorum honore vacua prorsus esse. Et Corybantium est templum in Amaxitia ora in Alexandreorum regione, juxta Sminthium, & Corybissa in agro Scepsio, ad fluvium Heurientem & vicum cognominem atque etiam torrentem Æthaloënta. Vero autem inquit Scepsius similius est eosdem esse Curetes & Corybantes, qui in matris Deorum sacrificiis armati saltantes, casti & pueri sunt assumpti. Ideo autem Corybantes appellari, quia inter saltandum capita jactent, quod κορύπτειν dicitur, quos Betarmones vocat Homerus poëta,

Odyss. θ. *Euge age Phæacum Betarmones egregii adsunt.*

Hinc qui capita saltando jactant & numine

mine aspirantur & furiis agitantur, Corybantas dicimus. Sunt qui dicant Idæos Dactylos eos appellari primos sub Idæ radices habitatores. Nam pedes montium, ima radicesque vocari, summa verò vertices. Omnes igitur particularum extremitates circa Idam deorum matri esse consecratas. Opinio item Sophoclis est, quinque primos viros fuisse, qui ferrum excogitantes primum fabricavere, aliaque permulta mortalium usui necessaria. Eorum quinque etiam extitisse sorores. Ab eo itaque numero dactylos, id est, digitos nuncupatos. Alii sanè alio modo fabulantur, dubia dubiis accumulantes, variis ac differentibus nominibus ac numeris utentes, è quibus Salaminum quendam nominant, & Damnaneum & Heracleum & Acmonem. Quidam etiam eos indigenas Idæ, quidam verò inquilinos asserunt, & omnes illos primos in Ida ferrum fabricasse narrant, omnes magos ipsos & incantatores fuisse intelligunt, & circa Deorum matrem sedulos in Phrygia, affines Idæ domos tenuisse; Phrygiam Troadem vocitantes; quia Phryges propinquos Troja populata victores occupassent. Existimant autem ab Idæis Dactylis, Curetes & Corybantes fuisse prognatos. primos etenim in Creta genitos viros centum, Idæos Dactylos nuncupatos, à quibus quidem procreatos Curetes novem extitisse.

Horum singulos viros decem genuisse, ex quo Idæos Dactylos nominavere. Producti quidem sumus ut hisce de rebus amplior à nobis sumeretur oratio, quanquam fabulamentorum studio minimè teneamur, quia hæc ipsa negotia theologicum genus attingant. Omnis autem sermo de deis vetustas opiniones fabulasque scrutatur, occultius insinuantes priscorum cogitationes de rebus ipsis naturales, & inter differendum fabulam semper exponentes. Universa verò ænigmata diligenter solvere nequaquam facile, exposita vero in medio fabulosorum copia, partim quidem inter se concordantium, partim vero adversantium, dare è contra facilius est, quidnam ex ipsis verum esse conjectemus, quale est montanas evagationes & eorum etiam qui divinitati student, & ipsorum quoque Deorum & ipsas numinis inspirationes jure fabulantur eandem ob causam quæ cœlestes arbitrantur esse Deos, & ad providentiam aptos, tum ex cæteris, tum ex parte missis rerum significationibus. Montanæ igitur vagationi inquisitio convenit, ac venatio, indagatrix eorum quæ ad vitæ usum cognata esse appareant. Numinum enim afflatio, & cultus religiosus ac divinatio aggregandi & allectandi vim habet, & artis magicæ vicinitatem. Tale illud est studiosum ad artes Bacchanales exercitium, simul & Orphicas, sed ipsis

ſatis eſt. Poſtquam autem de Peloponneſi prius quidem aliis inſulis, ſimul etiam Corinthiaco ſinu, & de adjacentibus ante illum diſcurrimus; deinceps de Creta differendum eſt. Ipſa enim magis quam Peloponneſus, ſupraque circumadjacentes Cretæ inſulas ad Orientem ſpectat, in iſtis & Cyclades & Sporades ſunt, illæ quidem memoratu dignæ, hæ autem parum inſignes. Nunc ſanè de Creta ante omnes ediſſeramus. Eudoxus igitur ipſam in Ægæo ſitam eſſe pelago tradit. Non autem ſic dicere oportet, ſed ipſam inter Cyrenæam & Græciam, eam dico quæ à Sunio uſque ad Laconicam locata eſt, in longitudinem hiſce ab oris æqualiter diſjunctam ab Occaſu in Ortum, ab Septentrione quidem Ægæo perfunditur pelago, ſimul & Cretico. Ab Auſtro autem Africano alluitur, Ægyptium attingente pelagus. E promontoriis autem illud Occidentale eſt, vergens ad Phalarna, latitudinem habens ad ſtadia. 200. & in duo dividitur promontoria, è quibus quod ſpectat in Notum κριῦ. μέτωπον, id eſt frons arietis appellatur, Arcticum vero Cimarus. Oreintale autem Samonium eſt, in Ortum plus quam Sunium non multo vergens. Magnitudinem quidem definit Soſicrates, quem Apollodorus exacta diligentia inſulæ tractum teſtatur explicare, longitudinem quidem ſupra ſtadia 2000.

& 300. latitud. verò non pro magnitud. ita, ut ambitus secundùm hunc plus quã 5000. stadiorum pateat. Artemidorus autem 4000. & 100. esse refert. Hieronymus verò longitud. 2000. esse professus, latitudinem inæqualem asserit. Circuitum autem plus quàm quantum Artemidorus ad tertiã longitudinis partem. Quod autem inde est, Isthmus existit ad stadia centum habitationẽ habens. Ad Boreale quidem mare Amphapaliam; ad Australe verò Phœnicem Lampei. Est verò in medio latissima rursus hinc ad Austrum prioris coincidunt ad Isthmum. ripæ. ad stadia 60. Ab Ninoa Lyctiorum ad Hierapytnam pelagúsq; Libycum. In sinu quidem civitas est, deinde protenditur ad acutũ promontorium nomine Samonium ad Ægyptum inclinans, insulásq; Rhodiorum. Insula sanè densa & montana est, valles habens frugiferas, montes quidem in Occasum spectantes, λευκοὶ, hoc est albi vocitantur, altitudine Taygeto non inferiores, longitudine autem ad stadiorum 300, magnitudinem extensi, & dorsum in angustias desinens facientes. In medio ubi latissima panditur insula, mons Idæus surgit Cretensium cunctorum celsissimus, quaquaversum circuitum habens stadiorum 60. Præstantissimis ille sanè oppidis instar coronæ incolitur. A hi sunt Leucorum similes, partim in Austrum, partim in Orientem desinentes. E Cyrenaica

verò

verò ad Criumetopon, hoc eſt arietis frontem, dierum eſt, noctiumque totidem navigatio. A Cimaru autem ſtadia interſunt 700: in medioque ſunt Cythera: De Samonio quidem in Ægyptum dierum quaternum ac noctium patet navigatio, ſecundum quoſdam verò trium, hanc nonnulli ſtadiorum 5000. eſſe referunt; aliqui etiam minus. Eratoſthenes quidem è Cyrenaica uſque ad arietis frontem duo millia ſtadiorum inquit, hinc in Peloponneſum minus. Alii aliarum lingua promiſcui ſunt, inſunt quidem Achivi, inſunt Eteocretes magnanimi, inſunt Cydones,

Dorienſesque trifariam partiti clarique Pelaſgi. Odyſſ.τ.

Ex his (ut ait Staphylus) Dorienſes Orientalem oram incolunt, Occidentalem Cydones, Auſtrale Eteocretes, quorum Praſum eſt puſillum ſane oppidum, ubi Dictæi Jovis phanum extat, cæteros potentes campeſtria magis habitaſſe loca. Eteocretes igitur & Cydones ſuis è locis originem duxiſſe probabilius eſt, quos Aborigenes vocant. Reliquos autem aliunde convenas, quos è Theſſalia advectos teſtatur Andron, quæ quidem prius Dorienſis, nunc verò eſt Æotica nuncupata. Ab ea promotos ait Parnaſi habitatores Dorienſes, qui Crineum & Bœum & Cytinum ædificarunt, ex quo à poëta trifariam diviſi Triachaices ap-

pellantur. Andronis sanè dicta non admodum à plerisque approbantur, cùm tribum Doricam quaternis constantem urbibus, id est tetrapolin: tripolin, id est, urbes tres continentem plane significent: metropolim verò Doriensium, coloniam Thessalorum. Trifariam verò dictos putant Trichaicas, vel ora trivertice, vel quia sint colles trichinii similes. Cùm autem plurimæ in Creta civitates sint, amplissimæ tamen tres ac illustrissimæ præcellunt Cnossos, Gortyna, Cydonia. Eximiè verò Cnossum præconiis extollit Homerus, quam ingentem & Minois regiam vocat, & ætate posteriore diutius perdurat, primas dignitatis partes reportans. Inde ad ima detracta, magna ex parte instituta & leges amisit. Dignitas autem ad Gortynam Lyctumque translata pervenit. Postmodum antiquum denuo reparavit habitum atque authoritatem metropolis. Sita verò Cnossus est in plano ambitum priscum 30. stadiorum habens, in Lyctiæ atque Gortyniæ terræ medio stadia 200. ab ipsaque Lytto quam Lyctum poëta nominat stadia 120. Longe autem à mari Arcton spectante Cnossus est 5. stadiorum ac 20 Gortyna verò ab Africano 90. Lyctus verò & ipsa quoque à mari Africo stadiis 80. Gnossusque emporium habet Heracleum, fertur item Minos emporium usurpasse Amnisum, ubi positum

tum est Ilethyæ præsidis puerperii phanum. Priscis autem temporibus Cnossus Ceratus appellabatur, à prælabentis fluvii nomine. Literisque testatum est Minoëm solertissimum legumlatorem extitisse, primumque maris imperium vendicasse, qui cum insulam trifariam partivisset, singulis in partibus urbem condidisse, Cnossum quidem è regione Peloponnesi, quæ in Aquilonem spectat. Vt verò author Ephorus est, Minos cujuspiam antiquissimi Rhadamanthyos imitator extitit, viri quondam justitia & æquitate celeberrimi, qua appellatione Minois frater fuit. Ille quidem primus legibus insulam & habitandis urbibus & civilibus institutis ad mansuetiores ritus vivendi perduxit. Is posita in medium decreta & singulari ab Jove ea ferre commentabatur. Hunc igitur sectatus Minos novem per annos (ut ajunt) Jovis antrum conscendebat, ibique denique immoratus descendebat, constructa quædam tenens mandata, quæ consulta & sanctiones Jovis esse differeret, qua ex causa poëtam dixisse hunc in modum,

Hic quondam Minos nonum regnaverat annum, Odyss. τ.
Excelsa mandata Iovis captans.

Hæc cum ab eo dicta sint, Veteres de illo rursum alios disseminavere sermones, & quidem iis adversos, ut tyrannis & violentia impotens, & impie tribu-

ta colligens evaserit, tragœdiis, Minotaurum. Labyrinthum, Theseique ac Dædali casum tradentes. Hæc sanè quonam modo sese habeant, enarratu difficilia sunt. Alia autem de illo dicta ab his discrepant. Nam sunt, qui Minoëm insulæ dicant hospitem, sunt qui indigenam. Huic autem secundæ poëta magis assertor est fautórque sententiæ, cum dicat,

Minoëm Cretæ regem est enixa priorem.

De Creta verò illud universæ consentiunt gentes, quod priscis temporibus optimis esset instituta legibus: ejúsque æmulos & sectatores fuisse, Grecorum optimos atque primarios declarant, inprimisque Lacedæmonios, sicut in volumine de legibus Plato demonstrat, & Ephorus in libro de republica Europę scripsit: postea ad deteriora plurimum mutata, delapsa est. Nam post tyrannos qui nostra populavere maria, hi sunt qui latrocinia exceperunt, hos denique Cilices postmodum devastaverunt, universos autem destruxere Romani, Cretam quidem debellantes, & piratarum Cilicum castella evertentes. Hac verò tempestate Cnossum Romana possidet colonia. Hęc quidem de Cnosso, urbe quidem minimè nobis aliena. Verum propter rerum humanarum varietates ac earum conditiones & permutationes: eventúsque fortunę defecerunt, & fœdere erga civitatem, & quę nobis affuerant bona. Dorylaus rei

pe-

peritissimus militaris, magna Mithridati, Evergetæ cognomento, benevolentia & familiaritate devinctus erat. Hic propter bellandi scientiam externorum militum præfectus designatus, frequens in Græcia, frequens in Thracia, frequens cum hominibus è Creta proficiscentibus erat. Quo tempore Creta nondum in Romanorum potestate fuerat, cúmque magna mercenariorum aliorúmq; militum in Creta copia versaretur, unde latrocinia complebantur. Cumque fortuito Dorylaus in patria moraretur, inter Cnossios atq; Gortynios atrox bellum conflatum est, cujus *imperator delectus* Dorylaus, rémque *mature ac prospere* gerens, ingentes adeptus est honores. Paulò post evenit ut cùm familiares Evergetem in Sinope insidiis & dolose necassent, regni successio ad uxorem liberósque pervenerit. Ibi ergo rebus desperatis Cnossi sese continuit, ubi ex uxore Macetia gente nomine *Sterota prolem* procreat, filiam quidem unam, virilis autem sexus duos, Lagetam & Stratarcham, è quibus Stratarcham extrema jam senectute confectum, nos *ipsi* vidimus. Cum autem duo Mithridati superstites essent filii, Mitridates cognomento Eupator regnum successor accepit, annos natus XI. Huic socius & vitę consuetudine conjunctus erat Dorylaus Pileteri filius, qui quidem Philæterus militaris illius Dorylai frater existebat. Rex igitur in majore adultus ętate, tantope-

topere *convictu*&consuetudine oblectatus *est Dory*lai, ut non modo ipsum ad *amplissimos* provexerit honores, sed etiam cognatorum curam præcipuam susceperit, eosque qui Cnossi ætatem degebant, accersierit. Erant autem Lagetę liberi, vita jam functo patre, hi jam viriles verò inierant annos. Omissis ergo Cnossi rebus, ad eum sese contulerunt. Lagetæ autem filia matris meæ mater extitit. Eo igitur florente fortuna uso, & hisce quoque fœlicitate florere simul evenit; ipso autem deleto, & horum res extinctæ & ad ima sunt retractæ. Is nanque deprehensus est ad rebellandum à Romanis, subditos solicitans ut sibi regnum restitueretur. Hic Cnossorum status & fœdera abjecta, & ipsi infinitis acceptis fortunæ varietatibus extincti. Hujus sanè generis de Cnosso mentio est. Post hanc autem Gortyniorum civitas secundum potentiæ locum tenuit. Hæ nanque mutua inter se societate fœderatæ, reliquas oras suæ ditioni subdidere, seditione verò dissentientes, & reliquam insulam ad discordiam implicuere. Cydon verò maximum alterutram fuit in partem additamentum utri sese applicuisset. Gortyna in campo sita est olim quidem cincta muro, Homero teste, *Gortynáque muro circundata*, posterius verò abjectis à fundamento muris, omni tempore mœnibus viduata permansit, donec

Pto-

Ptolemæus Philopator muros ad octoginta tantum stadia ducere cœpit. Subinde incolæ circuitum absolverunt, opus egregium ad stadia 50. Distat autem ipsa & ejus emporium ab Africano mari stadiis 90. Lebenus vocatum. Habet & aliud emporium Metallum nomine stadia 130. ab illa distans. Eam perlabitur totam Lethæus amnis, hic vero ortum traxit ex Lebena, Leucocomas item & illius amator Euxynthetus, de quibus Theophrastus scriptis prodidit in libro de amoribus. Jusserat Euxyntheto Leucocomas, ut è Praso quemdam sibi canem adduceret, quem ex certaminum præmiis unum assecutus erat Euxynthetus. Finitimi verò sunt illis Prasii, à mari stadia distantes 60. à Gortyna verò 180. Inter Eteocretas verò annumerari dictum est Prasium. In hoc etiam tractu Dictæi Jovis templum esse. Nam Dicte proxima est, non montis Idæi vicina, ut inquit Aratus. Nam Dicte ab Idaad Orientem solem mille abest stadiis, à Samonio autem centum. Prasus autem inter Samonium peninsulamque sita est, supra mare stadia sexaginta. Eam autem Hierapytnii effossam æquavere solo. Nequaquam verò à Callimacho rectè dici putant, quod cùm Britomartys Minois violentiam evasura ex urbe Dicte fugeret, intra δίκτυα, id est retia piscatorum solverit, unde Cydonio locum Dictynnam appellaverint.

Dicte

Dicte autem mons est, nec enim omnino ex horum locorum vicinis Cydonia terra constat, jacet autem in Occasum spectans ad extremitates insulæ. Cydoniæ sane plagæ mons est Tityrus in quo phanum est, non quidem Dictæum sed Dictynneum. Cydonia verò terra, ad mare sita est, in Laconicam spectans, abestque pari ab utraque spatio, Cnosso inquam & Gortyna ad stadia DCCC. Ab Aptera verò LXXX. Ab hoc autem mari XL. Aptera quidem habet emporium Cisamum. Cydoniatæ finitimos habent ab Occasu Polyrrhenios, apud quos Dictynnæ templum est. Absunt autem à mari ad stadia 30. à Phalasarna verò LX. superioribus sane annis vicatim habitabant. Postea Lacones & Achæi convenientes habitaverunt, cùm locum muro munitissimum vallassent in Meridiem spectantem. E tribus à Minoe urbibus ædificatis, Phæstus restat, eam evertere Gortynii, à Gortyne LX. stadiis absentem, à mari viginti, ab emporio Metallo XL. agrum quidem possident, qui illam everterunt. Gortyniis quoque subjectum est Rhytium cum Phæsto. Phæsto oriundum expiationes carminibus facientem Epimenidem ferunt, qui librum de purgamentis versibus edidit. Olyssa quoque Phæstiæ oræ est. Lictus de qua jam meminimus antea, emporium habet quod Cherronesus sive peninsula appellatur ubi Brytomartys ædes sacra est.

An-

Annumeratæ quidem quondam urbes deletæ sunt, Miletus scilicet & Lycastus, agrum sibi divisere, partim Lyctii, partim Cnossii, eversa prius urbe. Cùmque dicat poëta insulam, nunc quidem & nunc autem xc. urbes continere; Ephorus sanè posterius decem conditas esse asserit, secundum Trojana tempora, ab Althemene Argivo, comitantibus Doriensibus. Cretam sanè xc. continentem urbes ab Vlysse nominatam dicit, hic profectò probabilior est sermo. Alii autem decem Idomenei inimicis urbes eversas fuisse memorant. Cæterùm poëta non Trojanis temporibus, sed potius ætate sua Cretam ἑκατόμπολιν, id est centum urbibus instructam esse inquit. Ipse enim è sua persona loquitur, quod si quis ejus temporibus loquens introduceretur, sicut in Odyssea cùm urbes nonaginta refert, sic rectè accipienda esset elocutio, & sequens salvaretur oratio. Neque enim durante militia neque post Idomenei reditum ex Troja, ejus inimici probabiliter decem urbes destruxere. Nam ejus rei testis est poëta hoc modo dicens; *Odyss. τ.*

Domenetis cunctos Cretæ perduxit amicos *Odyss. τ.*
E bello profugos, ponti nullum abstulit unda.

Hujus etiam jacturæ mentionem fecisset. Haud enim Vlysses earum urbium destructionem noverat cujus, nullum

lum convenisse Græcum neque cùm erraret, nec postea contigerat. Ille autem & in expeditione socius Idomenei, & simul incolumis evadens minime sciebat, quid illi domi obvenisset dum militaret, & in suo à bello reditu, sed neque post è bello reditum. Nam si cunctis cum sociis & amicis evasit incolumis, potens utique reversus est. Quocirca inimici non tantum invalescere debuerunt, ut decem illius urbes interciperent. Talis est igitur oræ Cretensium circuita descriptio. Rei vero publicæ, quàm Ephorus scriptis exposuit, primarias percurrere partes sufficiat. Maximum autem, legumlator inquit, bonum esse videtur, sic civitates ad libertatem conditæ fuerint. Hanc enim solam esse, quæ bona possidentium propria esse facit. Bona vero quæ in servitute sunt, non subditorum, sed imperantium esse. Qui vero ipsam habent, his necessariam esse custodiam, itaque concordiam seditioni altius excrescenti adversari, quæ è deliciis gignitur & avaritia. Quod si cuncti modeste, tenuiterque vitam degant, eis non invidiam, non contumeliam, non odium denique obstare patribus. Ideóque pueri ad conventus, quos greges appellabant commeare videbantur, viri autem ætatis adultæ ad convivia quæ virilia vocabantur συσσίτια, ut tenuiores æqualem cum locupletibus portionem è publicis alimentis assequerentur.

tur. Vt autem non formidinem, sed fiduciam capesserent in armis ac laboribus ab ineunte pueritia consuefacere, ut calorem & frigus & viam asperam acclivemque & arduam despicarentur, inque gymnasiis instructisque puguis plagas parvi facerent. Eos vero arcubus & inter arma saltibus exercere, quos principio Curetem illis ostendisse ferunt, deinde instruxisse ut saltationem quam Pyrrhicham appellaverit saltarent, adeo ut ne ludus quidem bellicæ fuerit utilitatis expers. Similiter & rhythmis Cretensibus modulationibus atque concentibus uterentur, qui ad cantilenas tenorem haberent intentissimum, quos Thales invenisset, ad quem ut repertorem & hymnos Pæanas & alios gentis illius cantus magnamque legum partem reponunt & attribuunt. Præterea & sagulo & calceo uti militari, ejusque arma inprimis pretiosissima fieri munera. Plerique tradunt mores Cretenses magna ex parte Laconicus esse, at rei veritas habet, ut illorum quidem inventa diligentius à Spartanis expolita fuerint. Cretenses datas in pejus civitates neglexere, præsertim Cnossiorum res bellicas abolentem. Quasdam verò institutiones legésve apud Lyctios atque Gortynios, aliásque pusillas quispiam urbes potius quàm apud illos esse. Etenim qui Laconica vetustiora esse indicant, Lyctiorum leges

testes

testes faciunt, quoniam eorum coloni quoque suę metropolis mores consuetudinémque conservant, quia stolidum alioquin esset eos qui in meliori urbanæ rei consistant, deteriorum se imitatores ostendere. Sed enim hæc haud rectè dici. Vetusta namque ex iis quæ modò consistunt, in conjecturam adduci minimè convenit, cum utraque in contrariam exciderunt conditionem. Cretenses enim prioribus annis navigandi principatum tenuisse, unde in veteris proverbii sermonem vulgatum est, si quis quę novit, se ignorare dissimulet, Cretes nescit pelagus. Nunc autem rem amisere nauticam. Quòd verò nonnulli Spartanorum in Creta civitatum coloni fuerint, & in earum institutis permanere coacti sint liquet, cum etjam permultæ coloniæ leges patrias non observent; permultæ etiam quę coloniæ Cretensium non sunt, eadem tenent, quæ illæ coloniæ. Lycurgum quidem Spartanorum legumlatorem, Althemene, qui coloniam misit in Cretam, quinque ætatibus juniorem extitisse constat. Hunc enim Cissi filium, qui Argos ædificavit, quo tempore Patrocles Spartam condidit, rerum scriptores asserunt. Lycurgum verò sextum secundùm Patroclem extitisse, nemine discrepante memoratur. Neque enim imitationes exemplaribus esse priores, neque noviora vetustis. Saltationémque Lacedæmoniis consue-

ſuetam, & concentus rhythmicos & Pæanes lege decantatos, & alia complura pro ritu ab illis Cretica vocari, quippe cùm inde deducta ſint, non negent. Ex priſcis autem partim eaſdem habere gubernationes & rerum cognomina, ſicuti ſeniorum magiſtratuum & equitum ultra Cretenſes equites, & equos tenere contigit. Ex quo argumentum faciunt vetuſtiorem eſſe equitum dignitatem quàm Cretenſium. Verum enim eos adhuc appellationem conſervare. Ipſos autem ſicut in Creta alendorum equorum ſtudium non habere. Ephoros verò eadem quæ in Creta adminiſtrare munera, cæterum aliis nominari vocabulis. Virilem autem συσσιτίαν, id eſt convictum, penes Cretenſes in hanc uſque tempeſtatem ſervare nomen, apud Spartiatas non eo durare quo prius appellatam nomine. Apud Alcmanem ſanè ſic manere,

In virilibus verò cœtibus ut Phthines author eſt ad convivas
Decebat inchoare Pæana.

Vulgatum quoque eſt inter Cretenſes Lycurgum talem ob cauſam peregrinatum quandoque fuiſſe. Polydectes quidem Lycurgi frater natu major erat, hic in exitu vitæ prægnantem reliquit uxorem, interim Lycurgus fratris loco regni tenebat habenas, edito autem in lucem puero, cum Lycurgus tutorio regebat officio, ad quem regni erat dignitas

ta colligens evaserit, tragœdiis, Minotaurum, Labyrinthum, Theseique ac Dædali casum tradentes. Hæc sanè quonam modo sese habeant, enarratu difficilia sunt. Alia autem de illo dicta ab his discrepant. Nam sunt, qui Minoëm insulæ dicant hospitem, sunt qui indigenam. Huic autem secundæ poëta magis assertor est fautorque sententiæ, cùm dicat,

Minoëm Cretæ regem est enixa priorem.

De Creta verò illud universæ consentiunt gentes, quod priscis temporibus optimis esset instituta legibus: ejúsque æmulos & sectatores fuisse, Grecorum optimos atque primarios declarant, inprimisque Lacedæmonios, sicut in volumine de legibus Plato demonstrat, & Ephorus in libro de republica Europę scripsit: postea ad deteriora plurimum mutata, delapsa est. Nam post tyrannos qui nostra populavere maria, hi sunt qui latrocinia exceperunt, hos denique Cilices postmodum devastaverunt, universos autem destruxere Romani, Cretam quidem debellantes, & piratarum Cilicum castella evertentes. Hac verò tempestate Cnossum Romana possidet colonia. Hęc quidem de Cnosso, urbe quidem minimè nobis aliena. Verum propter rerum humanarum varietates ac earum conditiones & permutationes: eventúsque fortunę defecerunt, & fœdere erga civitatem, & quę nobis affuerant bona. Dorylaus rei

pe-

peritissimus militaris, magna Mithridati, Evergetæ cognomento, benevolentia & familiaritate devinctus erat. Hic propter bellandi scientiam externorum militum præfectus designatus, frequens in Græcia, frequens in Thracia, frequens cum hominibus è Creta proficiscentibus erat. Quo tempore Creta nondum in Romanorum potestate fuerat, cúmque magna mercenariorum aliorúmq; militum in Creta copia versaretur, unde latrocinia complebantur. Cumque fortuito Dorylaus in patria moraretur, inter Cnossios atq; Gortynios atrox bellum conflatum est, cujus imperator delectus Dorylaus, rémque mature ac prospere gerens, ingentes adeptus est honores. Paulò post evenit ut cùm familiares Evergetem in Sinope insidiis & dolosè necassent, regni successio ad uxorem liberósque pervenerit. Ibi ergo rebus desperatis Cnossi sese continuit, ubi ex uxore Macetia gente nomine Sterota prolem procreat, filiam quidem unam, virilis autem sexus duos, Lagetam & Stratarcham, è quibus Stratarcham extrema jam senectute confectum, nos ipsi vidimus. Cum autem duo Mithridati superstites essent filii, Mitridates cognomento Eupator regnum successor accepit, annos natus XI. Huic socius & vitę consuetudine conjunctus erat Dorylaus Pileteri filius, qui quidem Philæterus militaris illius Dorylai frater existebat. Rex igitur in majore adultus ętate, tan-

tope-

topere convictu&consuetudine oblectatus est Dorylai, ut non modo ipsum ad amplissimos provexerit honores, sed etiam cognatorum curam præcipuam susceperit, eósque qui Cnossi ætatem degebant, accersierit. Erant autem Lagetæ liberi, vita jam functo patre, hi jam viriles verò inierant annos. Omissis ergo Cnossi rebus, ad eum sese contulerunt. Lagetæ autem filia matris meæ mater extitit. Eo igitur florente fortuna uso, & hisce quoque fœlicitate florere simul evenit; ipso autem deleto, & horum res extinctæ & ad ima sunt retractæ. Is nanque deprehensus est ad rebellandum à Romanis, subditos solicitans ut sibi regnum restitueretur. Hic Cnossorum status & fœdera abjecta, & ipsi infinitis acceptis fortunæ varietatibus extincti. Hujus sanè generis de Cnosso mentio est. Post hanc autem Gortyniorum civitas secundum potentiæ locum tenuit. Hæ nanque mutua inter se societate fœderatæ, reliquas oras suæ ditioni subdidere, seditione verò dissentientes, & reliquam insulam ad discordiam implicuere. Cydon verò maximum alterutram fuit in partem additamentum utri sese applicuisset. Gortyna in campo sita est olim quidem cincta muro, Homero teste, *Gortynáque muro circundata*, posterius verò abjectis à fundamento muris, omni tempore mœnibus viduata permansit, donec

Pto-

Ptolemæus Philopator muros ad octoginta tantum stadia ducere cœpit. Subinde incolæ circuitum absolverunt, opus egregium ad stadia 50. Distat autem ipsa & ejus emporium ab Africano mari stadiis 90. Lebenus vocatum. Habet & aliud emporium Metallum nomine stadia 130. ab illa distans. Eam perlabitur totam Lethæus amnis, hic vero ortum traxit ex Lebena, Leucocomas item & illius amator Euxynthetus, de quibus Theophrastus scriptis prodidit in libro de amoribus. Jusserat Euxynthето Leucocomas, ut è Praso quemdam sibi canem adduceret, quem ex certaminum præmiis unum assecutus erat Euxynthetus. Finitimi vero sunt illis Prasii, à mari stadia distantes 60. à Gortyna vero 180. Inter Eteocretas vero annumerari dictum est Prasium. In hoc etiam tractu Dictæi Jovis templum esse. Nam Dicte proxima est, non montis Idæi vicina, ut inquit Aratus. Nam Dicte ab Ida ad Orientem solem mille abest stadiis, à Samonio autem centum. Prasus autem inter Samonium peninsulamque sita est, supra mare stadia sexaginta. Eam autem Hierapytnii effossam æquavere solo. Nequaquam vero à Callimacho recte dici putant, quod cùm Britomartys Minois violentiam evasura ex urbe Dicte fugeret, intra δίκτυα, id est retia piscatorum solverit, unde Cydonio locum Dictynnam appellaverint.

Dicte

Dicte autem mons est, nec enim omnino ex horum locorum vicinis Cydonia terra constat, jacet autem in Occasum spectans ad extremitates insulæ. Cydoniæ sane plagæ mons est Tityrus in quo phanum est, non quidem Dictæum sed Dictynnæum. Cydonia verò terra, ad mare sita est, in Laconicam spectans, abestque pari ab utraque spatio, Cnosso inquam & Gortyna ad stadia DCCC. Ab Aptera verò LXXX. Ab hoc autem mari XL. Aptera quidem habet emporium Cisamum. Cydoniatæ finitimos habent ab Occasu Polyrrhenios, apud quos Dictynnæ templum est. Absunt autem à mari ad stadia 30. à Phalasarna verò LX. superioribus sane annis vicatim habitabant. Postea Lacones & Achæi convenientes habitaverunt, cum locum muro munitissimum vallassent in Meridiem spectantem. E tribus à Minoe urbibus ædificatis, Phæstus restat, eam evertere Gortynii, à Gortyne LX. stadiis absentem, à mari viginti, ab emporio Metallo, XL. agrum quidem possident, qui illam everterunt. Gortyniis quoque subjectum est Rhytium cum Phæsto. Phæsto oriundum expiationes carminibus facientem Epimenidem ferunt, qui librum de purgamentis versibus edidit. Olyssa quoque Phæstiæ oræ est. Lictus de qua jam meminimus antea, emporium habet quod Cherronesus sive peninsula appellatur ubi Brytomartys ædes sacra est.

An-

Annumeratæ quidem quondam urbes deletæ sunt, Miletus scilicet & Lycastus, agrum sibi divisere, partim Lyctii, partim Cnossii, eversa prius urbe. Cumque dicat poëta insulam, nunc quidem c. nunc autem xc. urbes continere, Ephorus sane posterius decem conditas esse asserit, secundum Trojana tempora, ab Althemene Argivo, comitantibus Doriensibus. Cretam sane xc. continentem urbes ab Vlysse nominatam dicit, hic profecto probabilior est sermo. Alii autem decem Idomenei inimicis urbes eversas fuisse memorant. Cæterum poëta non Trojanis temporibus, sed potius ætate sua Cretam ἑκατόμπολιν, id est centum urbibus instructam esse inquit. Ipse enim è sua persona loquitur, quod si quis ejus temporibus loquens introduceretur, sicut in Odyssea cum urbes nonaginta refert, sic recte accipienda esset elocutio, & sequens salvaretur oratio. Neque enim durante militia neque post Idomenei reditum ex Troja ; ejus inimici probabiliter decem urbes destruxere. Nam ejus rei testis est poëta hoc modo dicens, *Odyss. τ.*

Domeneus cunctos Cretæ perduxit amicos *Odyss. τ.*
E bello profugos, ponti nullum abstulit unda.

Hujus etiam jacturæ mentionem fecisset. Haud enim Vlysses earum urbium destructionem noverat cujus, nullum

lum convenisse Græcum neque cùm erraret, nec postea contigerat. Ille autem & in expeditione socius Idomenei, & simul incolumis evadens minime sciebat, quid illi domi obvenisset dum militaret, & in suo à bello reditu, sed neque post è bello reditum. Nam si cunctis cum sociis & amicis evasit incolumis, potens utique reversus est. Quocirca inimici non tantum invalescere debuerunt, ut decem illius urbes interciperent. Talis est igitur oræ Cretensium circuita descriptio. Rei vero publicæ, quàm Ephorus scriptis exposuit, primarias percurrere partes sufficiat. Maximum autem, legumlator inquit, bonum esse videtur, sic civitates ad libertatem conditæ fuerint. Hanc enim solam esse, quæ bona possidentium propria esse facit. Bona vero quæ in servitute sunt, non subditorum, sed imperantium esse. Qui vero ipsam habent, his necessariam esse custodiam itaque concordiam seditioni altius excrescenti adversari, quæ è deliciis gignitur & avaritia. Quod si cuncti modeste, tenuiterque vitam degant, eis non invidiam, non contumeliam, non odium denique obstare paribus. Ideóque pueri ad conventus, quos greges appellabant commeare videbantur, viri autem ætatis adultæ ad convivia quæ viriliavocabantur συσσίτια, ut tenuiores æqualem cum locupletibus portionem è publicis alimentis assequerentur.

tur. Ut autem non formidinem, sed fiduciam capesserent in armis ac laboribus ab ineunte pueritia consuefacere, ut calorem & frigus & viam asperam acclivemque & arduam despicarentur, inque gymnasiis instructisque pugnis plagas parvi facerent. Eos vero arcubus & inter arma saltibus exercere, quos principio Curetem illis ostendisse ferunt, deinde instruxisse ut saltationem, quam Pyrrhicham appellaverit saltarent, adeo ut ne ludus quidem bellicæ fuerit utilitatis expers. Similiter & rhythmis Cretensibus modulationibus atque concentibus uterentur, qui ad cantilenas tenorem haberent intentissimum, quos Thales invenisset, ad quem ut repertorem & hymnos Pæanas & alios gentis illius cantus magnamque legum partem reponunt & attribuunt. Præterea & sagulo & calceo uti militari, eisque arma inprimis pretiosissima fieri munera. Plerique tradunt mores Cretenses magna ex parte Laconicus esse, at rei veritas habet, ut illorum quidem inventa diligentius à Spartanis expolita fuerint. Cretenses datas in pejus civitates neglexere, præsertim Cnossiorum res bellicas abolentem. Quasdam vero institutiones legésve apud Lyctios atque Gortynios, aliásque pusillas quispiam urbes potius quàm apud illos esse. Etenim qui Laconica vetustiora esse indicant, Lyctiorum leges

teste-

testes faciunt, quoniam eorum coloni quoque suę metropolis mores consuetudinemque conservant, quia stolidum alioqum esset eos qui in meliori urbanæ rei consistant, deteriorum se imitatores ostendere. Sed enim hæc haud recte dici. Vetusta namque ex iis quæ modo consistunt in conjecturam adduci minime convenit, cum utraque in contrariam exciderunt conditionem. Cretenses enim prioribus annis navigandi principatum tenuisse, unde in veteris proverbii sermonem vulgatum est, siquis quę novit, se ignorare dissimulet, Cretes nescit pelagus. Nunc autem rem amisere nauticam. Quod verò nonnulli Spartanorum in Creta civitatum coloni fuerint, & in earum institutis permanere coacti sint liquet, cum etjam permultæ coloniæ leges patrias non observent: permultæ etiam quę coloniæ Cretensium non sunt, eadem tenent, quæ illæ coloniæ. Lycurgum quidem Spartanorum legumlatorem, Althemene, qui coloniam misit in Cretam, quinque ætatibus juniorem extitisse constat. Hunc enim Cissi filium, qui Argos ædificavit, quo tempore Patrocles Spartam condidit, rerum scriptores asserunt. Lycurgum verò sextum secundum Patroclem extitisse, nemine discrepante memoratur. Neque enim imitationes exemplaribus esse priores, neque noviora vetustis. Saltationémque Lacedæmoniis consue-

suetam, & concentus rhythmicos & Pæanes lege decantatos, & alia complura pro ritu ab illis Cretica vocari, quippe cùm inde deducta sint, non negent. Ex priscis autem partim easdem habere gubernationes & rerum cognomina, sicuti seniorum magistratuum & equitum ultra Cretenses equites, & equos tenere contigit. Ex quo argumentum faciunt vetustiorem esse equitum dignitatem quàm Cretensium. Verum enim eos adhuc appellationem conservare. Ipsos autem sicut in Creta alendorum equorum studium non habere. Ephoros verò eadem quæ in Creta administrare munera, cæterum aliis nominari vocabulis. Virilem autem συσσιτίαν, id est convictum, penes Cretenses in hanc usque tempestatem servare nomen, apud Spartiatas non eo durare quo prius appellatam nomine. Apud Alcmanem sanè sic manere,

In virilibus verò cœtibus ut Phthines author est ad convivas
Decebat inchoare Pæana.

Vulgatum quoque est inter Cretenses Lycurgum talem ob causam peregrinatum quandoque fuisse. Polydectes quidem Lycurgi frater natu major erat, hic in exitu vitæ prægnantem reliquit uxorem, interim Lycurgus fratris loco regni tenebat habenas, edito autem in lucem puero, cum Lycurgus tutorio regebat officio, ad quem regni erat dignitas

perventura. Quidam verò illum convicio mordens, palam se scire dixit, quâ ex causa ipse regnaturus esset. At ille capta inde suspicione, ut ex hoc sermone insidiarum in puerum calumnia vulgo caperetur, formidans, ne si quo casu puer interiret, ipse illam ab inimicis culpam incurreret, carpit iter in Cretam. Hæc peregrinationis causa disseminatur. Eò profectum Thaleri musico & jurisconsulto consuetudine sese devinxisse, à quo doctus fuit, quonam modo primum quidem Rhadamanthus, deinde Minos leges à Jove ad mortales ederet. Tum in Ægypto versatum gentis illius jura didicisse, adventantem deinde Chium cum Homero (secundum quosdam) colloquium habuisse, rursum in patriam rediisse, ibique ex Polydecte fratre Charilaum nepotem imperantem reperisse, postea ad ordinandas leges incitatum, Apollinem Delphicum adiisse, & inde instituta deferentem, Minoium in morem è Jovis antro, magna ex parte similia promulgasse. Ephorus primaria in singulis talia prodidit. Apud Cretenses ejusdem ætatis uxores capiendas, cunctos compellunt, quos è puerorum grege deligunt. Nec verò statim nuptas ad se puellas deducunt, sed cùm ad domestica gubernanda satis idoneæ fuerint. Dotis magnitudo est, siquidem frater est, fraternæ partis bonorum dimidium. Pueros quidem literas

teras discere & ex legibus cantilenas, & quasdam Musicæ species instruunt. Eos verò adhuc juniores ad Syssitia perducunt virorum, humi autem sedentes inter sese degunt, vilibus tecti amiculis, iisdémque seu hybernum tempus, seu æstas fuerit. Et sibiipsis & ad pugnam conferentibus viris ministeria faciunt, eodémque ex cibo & sibi invicem, & adversus alterum ministrant epulum. Cuilibet virorum robusto præficitur legum magister. Majores ad greges deducuntur, elatiores inter pueros ac potentiores greges adunant, & singulis pro eorum viribus quamplurimos aggregant. Pater autem aggregatoris ut plurimum præfectus est, gregis authórque est ad venationes educendi, currendíque certamina & rebellem quempiam puniendi. Etiam publicis educantur alimentis. Certis autem diebus grex adversus gregem cùm tibia & lyra, cùm rhythmis magnis ad pugnam conferunt, sicut in re consuevere bellica, plagas inferunt, aliquas quidem manu tenus, quasdam autem armis ferreis. Proprius item illis de amoribus mos est, ut non suasu sed violentia & raptu amatum corripiant, amator triduo aut amplius familiaribus prædicit faciendam à se rapinam. Qui verò puerum aut occultent, aut statutam ire viam non sinant, turpissimi judicantur, perinde ac puerum tali amatore indignum esse fa-

teantur. Si qui tamen sintvel æqualium, vel ætate provectiorum qui ad honorem pueri aliis rapiant, ii convenientes, & in fugam eos solum convertentes, moderatè obsistunt, legitimum adimplentes munus. Alia verò concedunt hilares scilicet abducere, quòd si indignus sit, auferunt. Exitus autem rei quædam ostentatio, quoad puer ad raptoris ætatem perveniat. Amabilem autem non tam formosum putant, quàm robore ac venustate præstantem, & donis effectum abducit puerum, ab eo ad quem mavult locum, iis qui adsunt raptum concomitantibus. Vbi verò cœna venatúque omnes accepit, è vestigio dimittit. Non enim licet longiore spatio puerum retinere. Exinde ad urbem revertuntur, puérque cum muneribus abscedit, tum adductum bimestri tempore in urbem reducunt muneribus & militari stola & bove & patera donatum. hujusmodi enim ex lege sanciuntur dona aliáque plura pretiosa, ut amicos propter ingentem impensarum vim consortiatur. Bovem igitur Jovi immolat, facto inter redeuntes comites convivio. Postea oratio ad amantem habetur, sive sit oblectatus sive non, idipsum lege prohibente. Si quidem quispiam, vim illi fecerit, eo ipso in raptu, hunc ibidem se torturos abacturósque. Verum honestis formam, speciei decorem, majorumque gloriam, ne amentur ob-

obstare, qui hunc in modum afficiantur. Qui quidem intersunt honestantur (sic enim raptos vocant) quippe qui in ea ætate atque in curriculis amplissimos sortiantur locos, nam prætexta cæteris splendidius ornantur, quam dono ab amatoribus acceperunt, neque ea tantum ætate, sed etiam plene adulti insigniore utuntur vestimento, quo quisque habitu facile internoscitur, & amasium quidem κλεινὸν, id est illustrem, amantem verò φιλήτορα, id est, ardentem appellant. Hæc & alia sunt de amatoribus Cretensium legitima. Præfectos autem decem eligunt, quibus ad maxima consiliariis utuntur, quos senes vocitant. Hanc ad curiam constituuntur, qui ornamento principatus digni judicantur cęterísque in rebus probati. Cretensem equidem rem dignam, quæ scriptis mandaretur ratus sum, tum propter illius proprietatem, tum propter eorum opinionem atque gloriam. Earum verò legum non multa perdurant, sed plurima Romanis administrantur edictis, quemadmodum & in aliis provinciis evenit. Insulæ autem circa Cretam sunt Thera, Cyrenensium metropolis, Spartana colonia. Apud eam jacet Anaphe, in qua Ægleti Apollinis templum extat. Dicit autem Callimachus,

Nunc quidẽ hoc pacto Ægletẽ Anaphenq;
Laconicæ finitimam Theræ.

Nunc verò Therę mentionẽ faciens, ait,

Nostræ mater patriæ, quam equitum splendor illustrat.

Est autem oblonga Thera 200. in circuitu stadiorum ad insulam Diam jacens, Heracleo Cnoscio propinquam. Distat autem à Creta stadia 70. cui & Anaphe & Therasia vicina est. Ab iis singulis Ius parva insula abest, in qua poëtam Homerum sepultum esse ajunt. Ex Io verò in Occasum naviganti, Sicenus occurrit, & Lagusa & Pholegandrus, quam Aratus ferream nuncupat, ob ejus duritiam & asperitatem. Hisque finitima est Cimolus, à qua terra Cimolia nuncupatur. Ab ea Siphnus visui spectabilis est, in qua Siphnium astragalum ob tenuitatem appellant. Proprio item est Cimolo & Cretæ Melos insula istis dignitate præstantior. Abestque ab Scyllæo promontorio Hermonico stadiis septingentis, & ferè totidem à Dictynnęo. Ejus incolas Athenienses quondam immisso exercitu usque ad puberes universos fermè trucidarunt. Hæ quidem insulę in Cretensi jacent pelago. In Ægæo magis Delos eminet, & circunstantes illi Cyclades, & ipsis incumbentes Sporades, id est dispersæ, de quibus illæ sunt quas circa Cretam enarravimus. Delos igitur urbem habet in plano positam & Apollinis templum atque Latonæ. Cinthus autem mons sublimis & asper incumbit urbi, amnísque per insulam non sanè magnus labitur. Inopus

nomi-

nomine. insula enim parva est, ipsa sanè antiquitus magno in honore fuit deorum gratia, ab heroicis inchoans temporibus. Fabulæ nanque tradiderunt Latonam, hoc in loco pariendi solvisse dolores, cùm Apollinem simul & Dianam in lucem edidit. Antea quidem (ut ait Pindarus) intoleranda erat inter undas variis undique flatibus agitata, sed, cùm vicinus doloribus advenit partus, quatuor terrestribus è truncis columnæ dura in petra solido ex adamante continuerunt, ubi fœlicem enixa est stirpem. Eam sanè circumhabitatæ gloriosam reddiderunt *insulæ, quas proinde vocavere Cyclades*, & *honoris* ac cultus gratia spectatores & sacra publicè miserunt, simul & virgineos cœtus, & frequentissimos conventus aggregabant. Initio quidem duodecim fuisse perhibentur, pluréſque agnatæ sunt. Artemidorus autem circa Helenam dinumeratis ab Thorico (inquit) usque Sunium Macra *adjacet*, ad stadia 60. *longitudine*. Ab hac enim ait Cyclades existunt. nominat autem Ceon, Helenæ propinquissimam. Secundum hanc Scythrum & Seryphum, & Melum, & Syphnum, & Cimolum, & Præpesinthum, & Oliaron. Post has Parum, Naxum, Syrum, Myconum, Tenum, Andrum, Gyarum, alias quidem ad duodecim attribuendas arbitror, Præpesinthum quidem & Oliarum & Gyarum minimè.

E quibus cùm ad Gyarum jactis starem in ancoris, quendam agnovi tunc viculum quem piscatores incolerent. Cùmque inde solveremus, legatum quendam à piscatoribus ad Cæsarem missum assumpsimus (erat autem Cęsar Corinthi ad Actiacum tendens triumphum) eò ille navigans unà ad percontantes respondit, quòd levandi gratia tributi, legatione fungeretur ad Cæsarem; Drachmas enim 100. & 40 sese solvere, è quibus centenas magna cum difficultate pendere possent. Eorum etiam Aratus initium declarat inopiam,

Tu quidem ô Latona in ferrea permanes
Pholegandro,
Miseranda utique nunquam ad Gyarum
ilicet similem adventabis.

Delum igitur hunc in modum in magno gloriæ gradu constitutam. Corinthus etiam à Romanis eversa, ampliorem in modum accumulavit. Eò enim negotiatores commigrarunt, præsertim cum eos templi immunitas accerseret, & ipsius portus invitat occasio. Etenim ex Italia & è Græcia in Asiam navigantibus commodissime jacet, convenientium quoque frequentia rei mercatoriæ conducit, interque ceteros maximè Romani in ea familiariter observabantur etiam stante Corintho. Et Athenienses redacta in potestatem insula, & sacrorum & negotiatorum curam suscepere præcipuam, Mi-
thri-

thridatici verò duces eam invadentes, tyrannúſque illam ad deſciſcendum impellens, cuncta vaſtarunt, cæterum domum rege regreſſo, Romani dennò deſertam recuperarunt inſulam, & ad hoc uſq; tempus in ſumma perdurat inopia, Athenienſium ditioni ſubdita .Rhenea autem quędam, & deſtituta extitit inſula, ab Delo quatuor diſtans ſtadia, in qua Deliis ſunt ſepulchra. Haud enim inter Delum mortuos aut ſepelire, aut cremare fas eſt. Canem etiam in Delo alere nefas. Eam priſci Ortygiam nominavere, Ceos autem quaternas continens urbes, inde tetrapolis vocitata. *Duæ* verò *reſtant*, *Carthęa* ſcilicet, & quam *Julidem* appellant, ad quas reliquarũ habitatores concurrerunt, Carthęam quidem à Pœëeſſa, Julidem verò è Coriſſia. Ex Julide Simonides condendorũ author carminum, duxit originem, nec non illius ex fratre nepos Bacchylides, & poſtea Eraſiſtratus medicus inſignis, & ex Peripateticorum ſecta philoſophorum Ariſto, Bionis Boryſthenenſis æmulus. Penes iſtos lex aliquando lata fuiſſe videtur cujus & Menander meminit,

Bella inquit lex Coenſium eſt Phania,
Qui recte vivere nequit, turpiter ne vivunto.

Edixit enim ut videtur lex, majores annis ſexaginta natos, aconito vitam finire, ut reliquis cibaria ſufficerent. Cumque ab Athenienſibus obſidione urgere-

tur aliquando, decrevisse memorant, ut ex eis natu maximi morti dederentur, definito annorum numero eos autem illi obsidere destiterunt. Situm est in monte oppidum, longe à mari ad quinque & viginti stadia. Ejus emporium locus est, in quo Corissia sita fuerat, ne unius quidem pagi vicive inquilinos aut mansiones habens. Penes Corissiam verò Sminthei Apollinis situm est templum, penesque Pœessam. Inter ędem autem & Pœeessę parietina Nedusiæ Minervæ sacellum est, quod Nestor secundum ejus à Troja reditum ædificavit. Corissia quoque Helixum habet amnem. Post hanc Naxus & Andrus haud memorabiles sane insulæ, & Parus è qua natus est Archilochus poëta. Parii quidem Thasum ædificarunt. Est in Propontide Parium oppidum, in hoc profectò ara esse dicitur digna quam spectes, latera ad unius stadii mensuram habens. Parus lapidem producit, quem Parium appellant, ad marmoreas sculpturas aptissimum. Est enim Syrus priore producta syllaba, è qua Pherecydes Babius duxit originem, eo junior est Athenæus. Hujus mentionem poëta fecisse videtur, Syriam illam appellans,

Insula quædam Syria, si forsan audieris,
Odyss. 1 *Ortygiæ stat litore supra.*

Exat & Myconus, sub qua gigantum novissimos ab Hercule mactatos jacere fabulantur, è qua derivatum est pro-

ver-

verbium, Omnia ſub unam Myconum. quandoquidē quę natura diſtinguuntur, ſub unum titulum deſcriptionemque ducuntur. Myconios etiam quidam calvos appellant, cum illud vitium ea paſſim exuberet in inſula. Seriphus autē eſt, in qua ea facta vulgantur, quæ dicuntur in fabulis, Dicten piſcatorem arcam adduxiſſe retibus in qua Perſeus cum matre Danae poſitus tenebatur, cum pater Danaes Acriſius utrumque abjeciſſet in mare. Iſta in inſula educatum fuiſſe Perſeum proditur, qui cum caput Gorgonis illatum Seriphiis oſtendiſſet, univerſos mutaſſe fertur in lapides, idq; in matris ultionem factitaſſe, quia illis adjutoribus Seriphi rex Polydectes nuptiis in vitam adegiſſe conſtituiſſet. Adeò autem lapidoſam eſſe Seriphum, ut qui conviciantur, id inſpecta obveniſſe Gorgone cauſentur. Tenos quoque urbem non ſanę magnam habet, verum Neptuni phanum ingens in luco extra muros ſpectatu dignū, in eo capaciſſima diſcumbentium convivarum ædificata ſunt triclinia, illud ſignum eſt abundantem finitimorum multitudinem eò convenire ſolitam qui unà Neptuni ſacrificia celebrarent. Eſt etiam Amorgus è Siporadibus una, è qua genitus eſt Simonides Jambrorum poëta, & Lebinthus, & Leria. Hinc illud Phocylidæ,

Lerii mali, non unus quidem, alter verò mini-
Sed univerſi, excepto Patrocle, (me,
Etenim Patrocles Lerius.

Ejus nanque loci homines, ut improbi criminabantur. Apud illam Patmos est, atque Corassiæ ab Occasu Icariæ propius jacentes, Icaria verò Samo. Icaria quidem deserta manet, at egregia continet pascua, quæ usurpantur à Samiis. Hujus generis cùm sit, tamen celeberrima est, & ab ea Icarium pelagus adjacens vocabulum adipiscitur, in quo & ipsa continetur & Samus, & Cos, & modo dictæ Corassiæ, & Patmos, & Lerus celeber. In eâ mons Cerceteus magis quam Ampelos; qui urbi Samiorum incumbit. Icario mari Carpathium conjngitur, ex parte Austri, hinc autem Ægyptium, ab Occasu autem Creticum & Africanum. Permultę verò in Carpathio mari Sporades continentur insulæ, inter Con præsertim ac Rhodon, atque Cretam quarum sunt Astypalæa, & Telus, & Chalcia, & quas in navium catalogo nominavit Homerus;

Qui Nisyron habent celsam Crapatumque Casumque,
Eurypylique urbem Con, equoreasque Calidnas.

Præter Con enim ac Rhodon, de quibus postea differendum erit, alias inter Sporadas ponimus, & hoc in loco eas meminimus, licet non in Europa, sed in Asia computatæ sint, quandoquidem ut unà cum Creta Cycladibusque Sporadas ipsas complecteremur, quodam nos modo urgebat oratio seriesque dicendi. Cæ-

terum in ipso Asiæ situ circumscribendo, contiguas illi adscribemus insulas, præcipuè quæ dignæ ut referantur videbuntur, Cyprum, Rhodum, Con, & quę jacent ordinatim in litore Samum, Chium Lesbum, Tenedum. In præsentiarum Sporadas ipsas, quæ dignæ relatu restant, percurremus. Astypalæa igitur procul satis extat in pelago, unam habens civitatme. Tellus autem ad Cnidiam protenditur oram, longa, sublimis angusta, circuitum ad quadragena & centena complectens stadia, cui & statio navium adest. Chalcia quidē stadia à Telo octoginta abest, à Carpatho autē quadringinta & ab Astypalæa bis totidem habetque vicum habitatum ejusdem vocabuli, Apollinis delubrum & portum. Nisyrus quidem ab Aquilone affinis est Telo, ab ea stadia circiter sexaginta semota, quantum & à quo disjungitur rotunda, celsa, saxosa, molendinariis abundans lapidibus, finitimis igitur urbibus ab ea molarum suppetit copia. Sui quoque nominis habet oppidum & portum, aquarumque scaturigines calidarum, phanumque Neptuni, ejus ambitus est stadia octoginta. Sunt & penes eam parvę quędam insulę juri Nisyrorum adscitæ. Fama est, Nisyrum fragmentū Coę insulę fuisse. Adjicitur fabulę, Neptunū gigantum quempiam persequentem, Polybotem, ab insula Coa tridente suo frustū avulsisse, inque illū jaculantem fragmen

ipſum projectum, inſulam manſiſſe, appellatamque Niſyrum inſulam, ſepultum ibi continens gigantem. Tametſi quidam aſſerant, ſepulchrum ejus in Co eſſe. Carpathus autem quam Homerus Crapathum vocat, excelſa eſt, circuitum ducentûm ſtadiorum habens. Fuitque urbibus quatuor pollens, & nomen celebre conſecuta eſt, à qua pelago quoque nomen eſt inditum. Vna vero urbium ipſarum Niſyrus dicta eſt, cognominis quidem Niſyrorum inſulæ. Jacet autem ab Aphrica ad litus album, quod ad ſtadia mille abeſt, à Salmonio autem Cretæ promontorio CC. & L. ambitus ejus eſt Septuagentûm ſtadiorum; in ipſa civitas eſt eodemdicta nomine. Circum illam verò complures inſulæ ſunt Caſiorum nominatæ. Poëta Calydnas (ut ajunt) Sporadas appellat inſulas, quarum unam eſſe Calymnam, ſicuti Niſyrorum & Caſiorum vicinæ ac ſubditæ, ab eis nomen aſſequuntur inſulæ, ſic & circunſtantes, Calymnas ab ea nominari, probabile fit, quę annis illis fortè Calydna vocabatur. Plerique ſanè duas eſſe Calydnas aſſerunt, Lernum atque Calymnam, quas quidem etiam dicere poëtam dixere. Scepſius autem ſcriptis ſuis teſtatur plurativo Calymnas numero inſulam nominatam, quemadmodum & Athenas & Thebas. Oportet autem poëtæ dictum per hyperbaton accipere. non

enim

enim insulas Calydnas inquit. Alii verò sic,

Insulas qui Nisyron habent celsam Crapathumque Iliad. β.
Casumque
Eurypylique urbem Con æquoreasque Calydnas.

Totum quidem insulare mel, ut plurimum urbanum & jucundum est, & æmulum Attico. At verò quod in hisce oritur insulis reliquum antecellit, potissimum autem Calymnium.

STRA-

STRABONIS GEOGRAPHICORUM LIBER XI.

ARGVMENTVM.

Vndecimus Asiam incipit, quam Tanais in superioribus Septentrionis partibus nascens disjungit ab Europa. Continet hic liber gentes Tanaidis Ortui adjacentes, Orientem ac Meridiem versus, item omnes Barbaras nationes, quæ Caucasum montem accolunt, è quibus sunt Amazones, Massagetæ, Scythæ, Albani, Iberes, Bactriani, Caspii, Medi, Persæ, Armeniæ duæ usque in Mesopotamiam. Complectitur etiam Troglodytas, & gentes eas quę Heniochi dicuntur. Item Sceptuchos, Choanos, Assyrios, Polyphagos, Abianos, Siracos, Tapyros. Meminit Iasonis, & Medeę, & urbium quas condiderunt: meminit etiam Xerxis, Mithridatis, & Alexandri ejus qui ex Philippo natus est.

EVROPÆ continua est Asia, ad Tanaim flumen illi conjuncta, de qua deinceps dicemus, & evidentię gratia naturalibus quibusdam terminis loca omnia destinabimus. Quod itaque Eratosthenes fecit in toto terrarum orbe, idem nobis in Asia faciendum est. Nam Taurus mediam, quodam-

modo continentem hanc dividit ab Oriente in Occidentem, cujus partem ad Aquilonem relinquit, partem ad Meridiem. Alteram Græci interiorem vocant, alteram exteriorem. Quæ & si à nobis ante dicta sunt, memoriæ tamen gratia, repetantur. Mons hic multis in locis latitudinem habet stadiorum trium millium, longitudinem quantum Asia, stadiis circiter quadringentis & quinque millia, à transmarina Rhodi ora usque ad Indiæ ac Scythiæ extrema Orientem versus. Idem in nomina ac partes multas dividitur, quarum aliæ majores, aliæ minores ambitus comprehendunt. Sed quoniam in tanta montis latitudine gentes quædam continentur, aliæ obscuriores, aliæ omnino notæ, ut Parthi, Medi, Armenii, & Cappadocum quidam, præterea Cilices & Pisidæ. Quicunque ad Borealem plagam declinant, in Borealibus ponendi sunt, quicunque ad Australem, in Australibus. Qui in medio montium jacent, ii propter aëris similitudinem ad Boream sunt collocandi, nam frigidi sunt, Australes verò calidi. Porrò flumina quæ hinc decurrunt omnia, ferè in contrarias labuntur partes, alia in Boreales, alia in Australes, & si nonnulla postea ad Orientem vel Occidentem convertantur. Et natura fert, ut montes eos pro confiniis habeant, quibus Asiam diximus in partes duas divisam, quemadmo-

modum mare quod intra columnas est, quod cum maxima ex parte è directo sit iis montibus duas efficit continentes, Europam atque Aphricam, quarum id aptissimum quoddam confinium est. Sed quoniam iis qui ab Europa in Asiam transeunt, Borealia ex Asiæ divisione prima sunt in Geographia, ab iis incipiendum est. Horum autem ipsorum prima sunt quæ Tanaidi adjacent, quem nos Europæ atque Asiæ limitem posuimus. Hæc quasi peninsulam quandam efficiunt, que ab Occidente Tanaide flumine, ac Mæotide ambitur, usque in Bosphorum & maritimam Euxini oram, quæ ad Colchos desunt, à Septentrione autem Oceano usque ad Caspii maris os. Ab Oriente, hoc eodem mari usque ad Albaniæ & Harmeniæ confinia, ubi Cyrus & Araxes emittuntur, quorum alter per Harmeniam, Cyrus per Iberiam & Albaniam fluit, ab Austro autem terra quæ est ab ostio Cyri usque in Colchidem trium millium ferè stadiorum, à mari in mare per Albanos & Iberas. Quapropter isthmi rationem obtinet; qui hunc isthmum tantum dixerunt, quantum Clitarchus qui eum ab utroque pelago perfusum dicit, non sunt audiendi. Posidonius putat eum mille & quingentûm esse stadiorum, quantum isthmum, qui inter Pelusium est atque rubrum mare. Videtur, inquit nec ab eo differ-

ferre, qui eſt à Mæotide in Oceanum. Sed ego non video quomodo quiſquam ei incerta credat, de quibus veriſimilitudinem nullam afferre poteſt, cum de certis adeo dicat imprudenter, quanquam Pompejo familiaris fuerit, qui in Iberas & Albanos duxit exercitum, uſque ad utranque & Colchici & Caſpii maris partem. Tradunt enim Pompejum cùm ad piraticum bellum exiret, & mox contra Mithridatem eſſet exiturus, Rhodum veniſſe, atque diſputanti Poſidonio affuiſſe, cui in diſceſſu interroganti, unum quid juberet, reſpondiſſe Poſidonium ferunt,

Se gereret clare atque alios excelleret omnes.

Huc accedit quod ejus hiſtoriam ſcripſit, unde oportuit diligentius eum veritatem exquirere. Secunda pars erit terra quæ ultra Hyrcanium pelagus jacet, quod Caſpium appellatur, uſque ad Scithas, Indis vicinos. Tertia erit ea quæ dicto iſthmo continua eſt. nam poſt hunc & Caſpias portas ſequuntur loca Europæ proxima, & iis quæ cis Taurum ſunt, ut Media, Armenia, Cappadocia, & quæ interjacent. Quarta pars erit regio quæ cis Halym eſt, & quæ in ipſo Tauro ſunt & extra Taurum, quæcunque in peninſulam incidunt, quam iſthmus efficit, qui Ponticum mare dirimit à Cilicio. Ex his quæ trans Taurum ſunt, Indiam ponimus & Arianam uſque ad gentes, quæ

ad

ad Perſicum mare & Arabicum ſinum ac Nilum vergunt, Ægyptium mare atque Iſſicum verſus. His ita diſpoſitis primam partem incolunt à Septentrionis & Oceani partibus Scytharum quidam Nomades & in curribus degentes. Interius verò Sarmatæ atque ii Scythæ, Aorſi, & Siraci, qui Meridiem verſus uſque ad Caucaſi montes deſcendunt, alii Nomades, alii in tabernaculis degentes, atque agrum colentes, circum lacum Mæotæ habitant. Boſphorum verſus Aſiatica regio eſt, & Sindica, poſtquam ſunt Achæi, Zygi, Heniochi, Certetæ, Macropogones, ultra quos anguſtiæ ſunt Pthirophagorum. Poſt Heniochos Colchis eſt, ſub Caucaſiis atque Moſchicis montibus ſita. Sed cum Tanaim Europæ atque Aſiæ terminum fecerimus, ab eo incipientes ſingula peragremus. Fertur itaque Tanais à Septentrionis partibus Nilo contrarius, non tamen per diametrum (ut quidam putant) ſedriOentalior originem ut ille incertam habens. Verum Nilus magna ex parte notus eſt, ac regionem percurrit totam acceſſibilem, & longas habet navigationes. Tanaidis verò oſtia ſcimus, nam duo ſunt ad Septentrionales Mæotidis partes, ſexaginta inter ſe ſtadiis diſtantia, ſupra oſtia verò nihil penè notum eſt propter frigora & regionis difficultates, quas indigenæ facilè perferunt, carnibus

& la-

& lacte more Nomadum enutriti, alienigenæ perferre non possunt. Præterea cùm Nomades difficulter aliis misceantur, & multitudine & viribus præstent, intercludunt ne qua ex parte regio permeetur, & ne quas flumen navigationes habeat. Idcirco quidam existimant, eum fontes in Caucasiis montibus habere cum multus ad Septentrionem feratur, postea conversum emittere in Mæotim. His Theophanes Mityleneus videtur assentiri. Quidam à superioribus Histri partibus eum deferri putant, judicium autem tam longi cursus etiam ab aliis plagis nullum afferunt, quasi de proximo & à Septentrione id effici non possit. Ad Tanaim flumen & lacum urbs sita est eodem nomine, à Græcis condita qui Bosphorum habent, eam Polemo rex nuper depopulatus est, cùm minus ei obtemperaret. ea commune emporium erat Nomadum Asiæ, atque Europę, & eorum qui è Bosphoro lacum navigant, quorum alii vehunt mancipia, pelles, & si quid aliud Nomadicum est, alii onerant vestem, vinum, ac cætera quæ mitioris vitæ sunt propria, ad stadia centum. Ante emporium insula jacet nomine Alopecia Migadorum hominum domicilium. Sunt aliæ non procul in lacu parvæ insulæ. Tanais ab ostio Mæotidis rectà navigantibus ad Borealia, stadiis abest duobus millibus & CC. Sed nec multò pluribus terrestri itine-

itinere euntibus. Naviganti secus terram, & ad octingenta stadia Tanaide progredienti, primum est is qui magnus Rhombites dicitur, ubi piscatio multa est & conditurae aptae. Deinde aliorum octingentorum stadiorum intervallo, est minor Rhombites, quod promontorium non adeò piscibus abundat. Majores Rhombitant insulas habent stationibus plenas. Qui verò minorem Rhombiten incolunt Maeotae sunt, homines operarii. In tota enim hac praeternavigatione Maeotae habitant, agricultores non minus quàm Nomades bellicosi, & in gentes plurimas dividuntur, quorum qui Tanaim accolunt, agrestiores sunt: qui verò Bosphoranis cohaerent, mitiorem vitam degunt. A minore Rhombite in Anticitam flumen, & Tyramben stadia sunt sexcenta. Hinc in vicum Cimbricum centum ac viginti, unde solvunt qui navigant. In hac praeternavigatione quaedam Clazomeniorum speculae inveniuntur, Cimmericum urbs erat in Cherroneso sita, quae fossa & aggere Isthmum claudebat. Nam Cimmerii olim potentiam in Bosphoro maximam habuere, unde & Cimmericus Bosphorus appellatus est. Hi sunt qui ad Ponti dextram mediterraneam regionem habitantes usque in Joniam excurrebant, hos Scythae ex his sedibus pepulerunt, Scythas autem Graeci qui Panticapaeum & alias in

Bospho-

Bosphoro urbes habitabant. Hinc in vicumAchilleum sunt stadia viginti, in quo Achillis templum est. Hic est angustissimum ostii Mæotidis fretum ad stadia viginti, vel paulò plura habens in ulteriore regione Myrmecium vicum, & Parthenium, Heracleo proximum. Hinc ad Satyri monumentum stadia sunt nonaginta, id est in promontorio quodam positum, hominis in Bosphoro clarissimi ac potentissimi. Proximus est vicus Patraeus, à quo ad vicum Corocondamen sunt stadia centum ac triginta. Is finis est Bosphori, qui Cimmericus appellatur. Sic enim angustiæ vocantur, ab ostio Mæotidis, id est ab Achillæi & Myrmecii angustiis, usque ad Corocondamen & oppositum ei vicum Panticapensis agri, nomine Acram, qui septuaginta stadiis freto disjungitur. Nam & hucusque glacies pertendit Mæotidæ, adeo frigore concreta, ut pedibus permeetur. Hæ angustiæ totæ sunt portuosæ. Supra Corocondamen lacus jacet, qui ab ea Corocondametis vocatur, & decem stadia à vico in mare emittit. Pars verò Anticiti abrupta, & in lacum influens, insulam efficit, quæ lacu hoc & Mæotide & flumine circuncirca abluitur. Hoc flumen nonnulli Hypanim vocant, quemadmodum id quod est Borystheni proximum. Et ad Corocondametim naviganti est Phanagoria civitas memoratu digna,

gna,& Cepus & Hermonassa,& Apaturum Veneris fanum. Quarum Phanagoria & Cepus sunt in insula ad sinistram naviganti,aliæ urbes sunt in Sindica ultra Hypanim à dextris. Item in Syndica regio est Sindorum Gorgiptia muri proxima,& Aboraca. Quicunque Bosphori potentibus parent,Bosphorani appellantur. Bosphoranorum metropolis qui sunt in Europa Panticapæum est,Asianorum verò Phanagorium. sic enim & hæc civitas vocatur. Phanagoria emporium est earum rerum, quæ ex Mæotide & ulteriore Barbarorum regione importantur. Earum verò quæ mari advehuntur Panticapæum. Phanagoriæ est insigne Veneris Apaturiæ templum. Id adjectivum interpretantur, fabulam quandam afferentes, quod cùm gigantes Venerem adorirentur, illa Hercule invocato,tam diu in latebris quibusdam latitavit,donec gigantes sigillatim excipiens,dolo Herculi occidendos exhibuit. Ex Mæotis sunt Sindi & Dandarii,Toreatæ,Agri,Arrichi,item Tarpetes,Ovidiaceni,Sittaceni,Dosci,aliique complures, è quibus sunt Aspungitani,qui inter Phanagoriam Gorgiptiam que habitant quingentorum stadiorum spatio, quos cùm Polemo rex simulata amicitia adoriretur,nec id eos lateret, sed contra instructi exirent, captus interemptúsque est. Ex omnibus Asianis Mæotis, iis qui so-

forum habebant, quod ad Tanaim est parebant, Bosphorani verò frequenter jugum detrectabant. Sæpe Bosphoranorum duces, ea quæ ad Tanaim usque sunt, occupaverunt: præsertim postremi Pharnaces, Cassander, ac Polemon. Pharnaces quoque Hypanim Dandariis olim per antiquam fossam dicitur induxisse, qua purgata, regionem totam diluit. Post Scindicam & Gorgopiam in Achæorum & Zygorum & Heniocorum mari ora, magna ex parte montosa & importuosa, cùm Caucasi pars sit, ii ex maritimis latrociniis vivunt. Lembos habent exiles, arctos, leves, vigintiquinque hominum capaces, rari triginta suscipiunt. Hos lembos Græci καμάρας vocant. Tradunt Phthiótas Achæos, ex Jasonis exercitu Achajam hanc habitasse, Laconas verò Heniochiam, quorum duces Rhecas & Amphistratus fuerunt, Castoris & Pollucis aurigæ, unde ἡνίοχοι (ut par est) ex iis sunt nominati. Ex his itaque lembis classem comparantes, & interdum ad naves onerarias, interdum ad regionem vel urbem aliquam navigantes, mari dominantur. Bosphorani eos nonnunquam in stationibus accipiunt, & commeatus & vendendæ prædæ copiam suppeditant. Hi cùm domum repetunt, & ultra navigare non possunt, lembos humeris impositos in sylvas referunt, in quibus habitantes, tenue solum arant. Rursum cùm na-

 vigan-

vigandi tempus adest, eos in mare deferunt. Idem faciunt in aliena (nam loca sylvosa nota habent) ubi absconditis lenbis ipsi noctu, nonnunquam interdiu pedibuserrant, capiendorum hominum gratia, quos cùm ceperint facilè redemptitios faciunt. Nam inter redeundum, rem omnem iis significant qui illos amiserunt. In locis itaque quæ sunt principibus subdita, qui injuriam accepere aliquod præsidium ab iis habent, qui sæpe illos insecuti, lembos atque piratas capiunt. Regio verò quæ sub Romanis est minus habet auxilii, propter eorum negligentiam qui mittuntur. Harum itaque gentium vita talis est, quæ Sceptuchis subditæ sunt, Sceptuchi autem regibus vel tyrannis. Heniochi reges quatuor habebant, cùm Mithridates Eupator è paterno regno fugiens Bosphororum regionem permeavit, quæ quidem ipsi pervia fuit. Zygorum verò terram propter locorum difficultatem atque asperitatem accedere diffisus, ægrè maritima ora profectus est. sæpe mare ingressus quousque in Achæorum agrum pervenit, quibus adjutoribus iter ex Phaside consummarum vit ad quatuor ferè millia stadio Crocondame Orientem versus recta navigatio est. Hinc ad stadia c. & octuaginta, est Sindiachus portus & civitas, dehinc ad quadraginta stadia sunt ea quæ Bata nominantur vicus & portus, ubi Sino-

nope Austrum versus huic orę plurimum videtur opponi, quemadmodum Carambis Fronti arietis, ut ante dictum est. Author est Artemidorus, à Batis oram esse Cercetarum octingentorum & quinquaginta ferè stadiorum, quæ stationes & vicos habeat. Dehinc Achæorum regionem stadiis quingentorum, dehinc Heniochorum mille, dehinc magnum Pityuntem trecentorum ferè sexaginta usque Dioscuriadem. Qui Mithridatica conscripsere (nam iis maxime accedendum est) prius Achæos ponunt, deinde Zycos, deinde Heniochos, deinde Cercetas & Moschos & Colchos, & Phthirophagos, qui ultra hos sunt, & Thoanas, & alias circa Caucasum parvas gentes. Ab initio igitur ora ad Orientem tendit & ad Austrum spectat. Ab ipsis verò Batis paulatim detorquens respicit Occidentem, & ad Pityuntem & Dioscuriadem definit. Nam hæc Colchidis loca dictæ oræ juncta sunt. Post Dioscuriadem est reliqua Colchorum ora cui Tapezus continua flexum quendam admirabilem efficit, deinde in rectum latus extenditur, quod Ponti dexteriora efficit ad Septentrionem spectantia. Universa verò Achæorum & Cæterorum ora, usque Dioscuriadem & loca mediterranea Austrum versus in rectum exeuntia Caucaso subjacent, qui mons utrique pelago imminet & Pontico & Caspio, muniens Isth-

mium qui ea dirimit. Is Austrum versus Albaniam Iberiámque disterminat, Septentrionem versus Sarmaticos campos, arboribus & omnigena sylva plenus, ea præcipuè quæ fabricandis navibus est idonea. Eratosthenes ait Caucasum ab indigenis Caspium vocitari, à Caspiis fortasse cognominatum. Ab eo quasi cubiti quidam ad Meridiem procurrunt, qui Iberiam complectentes, Moschicis & Armeniis montibus conjunguntur. Item monti Scœdisę & Paryadrę. Hi omnes Tauri partes sunt, qui Australe Armeniæ latus efficit, & ab eo quodammodo abrupti Septentrionem versus usque ad Caucasum & maritimam Euxini oram percurrunt, quæ à Colchide in Themiscyram tendit. Dioscurias itaque in hoc sinu posita & Orientalissimum totius pelagi sinum obtinens, Euxini recessus, & extrema navigatio appellatur. Unde illud quod in proverbio dicitur,

In Phasim ubi cursus carinis ultimus.

Sic intelligendum est, non quod poëta qui jambicum fecit, de flumine dicat, nec de urbe ejusdem nominis quæ ad flumen sita est, sed de Colchide, ut de parte, quod recta navigatio à flumine, & ab urbe in recessum sit sexcentorum ferè stadiorum. Eadem Dioscurias Isthmi initium est, qui inter mare Caspium jacet, atque pontum & commune forum earum gentium quæ proximè sunt ulterio-

riores. Dicunt itaque nonnulli, qui parùm res animadvertunt septuaginta, nonnulli trecentæ gentes in eam convenire, atque omnes diversarum linguarum, propterea quod sparsim & impermixte ob asperitatem, atque intractabilitatem habitent, quorum pleraque pars Sarmatæ sunt, atque omnes Caucasii; ac de Dioscuriade quidem hactenus. Reliqua verò quę Colchis est, magna ex parte ad mare pertendit. Hanc Phasis illabitur ingens flumen, quod ortum ex Armenia ducens, Glaucum in se recipit; atque Hippum è vicinis montibus cadentes. Navigatur autem usque Sarapanos, *quæ munitio urbis habitatores recipere posset. Ex ea* pedestri itinere, curribus vecti quatriduò in Cyrum proficiscuntur. Ad Phasim urbs jacet ejusdem nominis, Colchorum emporium, quod ex alia parte amni procingitur, ex alia lacu, ex alia mari. Hinc biduo triduóve Amisum Sinopénque navigatur. Hæc litora & fluminis ostia amœnissima sunt, regio fructibus & omnibus quæ ad fabricandas naves pertinent, opportuna. nam multa producit ac fluminibus defert. Mel tamen frequentius amarum est, sed præcipue linum, canabem, ceram ac picem gignit. Linificium quidem vulgatum est. nam & in peregrina exportantur loca. Vnde quidam cognationem Colchorum cum Ægyptiis ostendere volentes, fidem ex

iis captant. Secus hæc flumina in Colchica regione est Leucotheæ fanum, quod Phryxus condidit atque illius oraculum, ubi aries non mactatur, id olim dives erat, ætate autem nostra à Pharnace, paulò póst à Mithridate Pergameno direptum est. Nam læsa regione etiam divina ægre habent, nec coli possunt, ut Euripides inquit. Quantam olim hæc regio claritatem habuerit fabulæ, declarant, Jasonis exercitum innuentes, qui ad Medos usque processit, ac prius etiam Phrixi expeditionem. Postea cùm reges succederent & regionem haberent in provincias divisam, mediocriter agebant. Cùm verò Mithridatis Eupatoris potentia vehementer esset adaucta, tota ei regio paruit, à quo semper aliquis ex amicis regionis præfectus & administrator mittebatur, è quibus fuit Moaphernes matris nostræ patruus. Hinc multa regi ad navales res copia. Sed sublato Mithridate regio omnis quæ sub eo erat, eversa est, multisque distributa. Postremò Polemo Colchidem habuit, quo mortuo uxor ejus Pythodoris Colchorum, & Trapezuntis, & Pharnaciæ, & ulteriorum barbarorum regnum tenet. Sed de his postmodum dicemus. Moschica in qua phanum esse diximus, tripartita est. Nam partem habent Colchi, partem Iberes, partem Armenii. Polichnium Phryxi civitas est in Iberia, ea nunc Idessa dicitur,

tur, locus optimè munitus. In Colchidis autem finibus non procul à Dioſcuriade Rhiocharus flumen labitur. Ex gentibus quæ Dioſcuriadem conveniunt, eſt Phthirophagorum natio, cui nomen à ſordibus, ac fame datum eſt, his proximi ſunt Soanes nihilo fame meliores, robore autem meliores. nam vi ac potentia penè præſtant. Hi gentibus circumvicinis dominantur, Caucaſi extrema obtinentes. Quæ Dioſcuriadi imminent regem habent & collegium virorum ccc cc. hominum millia coguntur in exercitum. Nam multitudo omnis bellicoſa eſt, quanquàm inordinata. Apud eos torrentes dicuntur aurum deferre, quod Barbari perforàtis tabulis, ac lanoſis pellibus excipiunt. Vnde aurati velleris fabula confiċta eſt. Et fortaſſe Iberes eodem nomine vocantur quo Occidentales, ab auro quod apud utroſque invenitur. Soanes veneno ad ſpicula mirificè utuntur, quòd eos etiam, qui non venenatis ſagittis ſaucii ſunt, odore offendit. Aliæ gentes proximæ, quæ circa Caucaſum ſunt, parvam & tenuem regionem habitant. Albanæ verò & Ibericæ gentes, quę dictum Iſthmum implent, ipſę etiam dicuntur Caucaſiæ, & fœlicem etiam habitatu regionem incolunt. Iberia enim magna ex parte urbibus & habitatoribus plena eſt, & tecta fictilia & frabrefactas ædificiorum ſtructuras, & fora & alia

publica habet. Circunſtans verò regio à Caucaſiis montibus circundatur. nam cubiti quidam fertilies(ut dictum eſt)ad Meridiem procurrunt, qui univerſam Iberiam comprehendentes ſeſe ad Harmeniam & Colchidem conjungunt. In medio planities eſt fluminiabus irrigua, præſertim Cyro qui ortum ex Harmenia trahens, mox dictam planitiem intrat, atque Arabonem amnem à Caucaſo defluentem, & alias aquas recipiens per anguſtam fluminis regionem evadit in Albamam, inter quam & Harmeniam multus illatus, per uberes campos complura in ſe recipit flumina, è quibus eſt Alazonius & Sandobanes & Rhœthaces & Chanes, qui omnes navigabiles facti in mare Caſpium erumpunt. Hoc nomen olim Corus vocabatur. Iberiæ campos agricolæ habitant, & homines ad pacem intenti, Harmenico ac Medico cultu, montanam verò regionem pars eorum maxima atque bellicoſa, Scytharum more viventes, quorum cognati ſunt & contermini. Se tamen colendis agris dedunt, & cùm tumultus ingruerit multa ex ſe atque illis hominum millia contrahunt. Quatuor aditibus in eam regionem itur, uno per medios Sarapanos Colchorum caſtellum, atque ejus anguſtias per quas Phaſis centum ac viginti pontibus pertranſitur, qui propter flexiones aſper ac violentus in Colchidem defertur, convallium torrenti-

rentibus multo imbri adauctis. Is ex imminentibus montibus auctus, multis fontibus impletur, ac postquam in campos venit, alia in se recipit flumina, è quibus est Glaucus & Hippus. Auctus verò ac navigabilis factus, exit in Pontum. Secus cum urbs jacet ejusdem nominis & lacus non procul. Aditus itaque ex Colchide in Iberiam est hujusmodi petris, munitionibus, fluminibus & convallibus clausus. Ex Nomadibus autem Septentrionem versus difficilis ingressus est, trium dierum itinere. Dehinc angusta fluminis regio in Arago flumine dierum quatuor, viæ finem murus inexpugnabilis munit. Ex Albania primò ingressus est per petram excisam, dehinc per stagnum quod amnis efficit, cadens ex Caucaso. Ex Harmenia verò angustiæ, quæ secus Cyrum sunt atque Aragum, qui priusquam invicem concurrant urbes natura munitas habent, quæ saxis impositæ sedecim inter se stadiis absunt, prope Cyrum Armozicam, prope Aragum Seumara, quibus ingressibus prius Pompejus usus est ex Harmenia movens, postea verò Candidius. Quatuor hominum genera regionem hanc incolunt, primum, ex quo reges duo deliguntur, alter scilicet qui propinquitate & ætate antecedit, alter qui jura det & exercitum ducat. Secundùm est sacerdotum, qui jura

finitimorum curant. Tertium militum & agricolarum. Quarum vulgi quòd regibus servit, & omnia quæ ad vitam pertinent, ministrat. Hi omnia per familias communia habent, sed is imperat & rem tenet qui senior est. Iberes & eorum regio talis est. Albani pastoraliores sunt & Nomadico generi proximi, præterquàm quòd non alienigenæ unde & mediocriter sunt bellicosi. Hi inter Iberas & Caspium mare habitant, ab Ortu solis mari conjuncti, ab Occasu Iberiæ finitimi, ex reliquis lateribus Boreale Caucasiis montibus munitur, qui campis imminentes & mari plurimum conjuncti, Ceraunia vocantur, Australe latus Harmenia progrediens efficit, quæ partim campestris est, partim montana, quemadmodum Cambysena ad quam Harmenii simul & Iberiæ & Albaniæ conjunguntur. Cyrus autem qui per Albaniam fluit & alia flumina eum augentia, terram foecundiorem exhibent. mare autem confundunt, nam limus plurimis occurrens exitum obstruit, ex quo adjacentes inficile est. Hanc inæqualitatem affluxuum refractiones exaugent, atqui & ostia in ora duodecim dicuntur dispartiri, quorum alia cæca, alia omnino fallentia, stationem nullam relinquunt. Quapropter quum ultra sexaginta stadia litus mari fluminibusque adluatur, locus omni ex parte inaccessibilis fit. Limus ad quin-

quingenta ſtadia progrediens totum litus efficit aggeroſum. Propè Araxes emittit aſper ex Harmenia cadens, & quem ille limum propellit alveum pervium faciendo, eum Cyrus repellit. Hoc hominum genus fortaſſe mari non eget, cùm nec terra digne utantur. Nam qui ibi militarunt, dicunt eos Cyclopicam vitam degere. Terra enim fructum omnem etiam domeſticum affert, & ſtirpes omnes & ea quæ ſemper virent, & cùm ne minimam quidem culturam habeat, tamen bona omnia ſine ſatione & inarata gignit, multíſque in locis ſemel ſata, bis térque fructum affert. Ac primo quidem modios quinquagenos, idque minime renovata nec ferro proſciſſa ſed ligneo aratro. Babylonius verò & Ægyptius campus fluminibus atque aliis aquis totus irrigatur, quamobrem ſemper herbidam faciem ſervat, idcirco uberrimus eſt. Adeſt illi præcipua aëris temperies, vineæ manent ineffoſſæ, quinquenniis putantur, in bimatu novellę fructū ferunt, adultę tantum reddunt, ut pars maxima in palmitibus relinquatur. Pecora tum mitia tum agreſtia fœtus edunt pulcherrimos, homines ſunt magnitudine ac pulchritudine excellentes, ſimplices, non autem cauponarii, nummi uſum maxima ex parte non habent, numerum ultra centenarium non norun, tcommercia inter ſe mercibus faciunt, in cæteris quæ ad

templum Iberiæ proximum eſt, & ſacerdos præficitur honore ſecundus poſt regem, qui ſacris ſervit, & ſacræ regioni præeſt, quæ multa eſt & hominibus plena, è ſervis multi numine afflati divinant. Qui plurimum numine correptus eſt, ſolus per ſylvas errat, hunc ſacerdos comprehenſum ſacra catena devincit, per annum ſumptuoſe alens, poſtea ad deæ ſacrificium cum aliis hoſtiis mactandum producit. Sacrificii ritus eſt hujuſmodi. Quidam hujus negotii gnarus ſacram haſtam tenens, qua mos eſt hominem mactari, atque ex multitudine procedens, eam in cor per latus urget, illo cadente, quędam divinationis ſigna captant atque in commune proferunt, tum corpore in locum quendam delato, id omnes ſupergrediuntur, hujuſmodi piaculo utentes. Albani pręcipue ſenectutem venerantur non parentum modo, ſed etiam cæterorum. Mortuorum curam habere, aut meminiſſe nefas eſt. Nam cum mortuis pecunias defodiunt. Idcirco pauperes vivunt, cùm patrimonium nullum habeant. Ac de Albanis quidem hæc tradunt, Jaſonem cum Harmenio Theſſalo cum in Colchos navigaret, uſque ad mare Caſpium profectum, in Iberiam Albaniámque proceſſiſſe, & Harmeniæ ac Mediæ multum peragraſſe, ut Jaſonia & alia complura monumenta teſtantur. Harmenium verò ex Harme-

menio fuiſſe, quæ civitas Bœbeidi lacui proxima eſt inter Pheras & Lariſſam, atque eum Acileſinam & Syſpiretim habitaſſe uſque in Calachanam & Adiabanam, atque Harmeniam de ſuo nomine appellaſſe. In montibus qui ſupra Albaniam ſunt Amazonas dicunt habitare. Theophanes verò qui cum Pompejo militavit, quíque in Albanis fuit, inter Albanos & Amazonas dicit Gelas & Legas Scythas habitare, inter hos & Amazonas Mermandalim flumen labi. Alii verò, è quibus eſt Metrodorus Scepſius & Hypſicrates locorum non ignari, dicunt eas Septentrionem verſus Gargarenſibus eſſe finitimas ſub radicibus montium Caucaſiorum, qui Ceraunia vocantur, & earum alias operari quæ ad arationem inſitionémque pertinent, ſed præcipuam paſcendorum equorum curam habere, robuſtiores verò in equis venationes ac bella exercere. Omnes ab infantia dextram mamillam exuſtas, ut habilius liberiúſque ad omnem uſum brachio uti poſſint. Sed in primis ad jaculationem uti arcu, ſecuri, & pelta, è ferarum pellibus conficere galeas ſubligacula, & alia operimenta. Menſes duos veris eximios habere, quibus montem proximum conſcendunt, qui eas disjungit à Gargarenſibus, quò & illi more quodam pervetuſto conſcendentes ſacrificant, & prolis gratia cum mulieribus coëunt, idque obſcu-

ſcure inter tenebras, in quamcunque inciderint, quas poſtquam prægnantes fecerint, remittunt illas, ſi fœminam pepererint ſecum retinent, ſi mares, illos tollendos reddunt. Vnde propter ignorantiam valde inter ſe affici contingit, cùm quiſque quemque ſibi affinem exiſtimet Mermodas è montibus deſcendens per Amazonum regionem & Syracenam & loca intermedia quæ deſerta ſunt, emittit in Mæotim. Tradunt Gargarenſes cum Amazonibus ex Themiſcyra in hæc loca conſcendiſſe, poſtea ab illis diſciſſos, cum Thracibus & Euboiis quibuſdam errabundis adverſum eos bellum geſſiſſe, quo compoſito, iis inter ſe conditionibus conveniſſe, ut in filiorum prole communicarent, viverent autem utrique ſeparatim. Sed de Amazonum fama proprium quiddam evenit. Nam cùm fabula ab hiſtoria diſtinguatur: antiqua enim & falſa & miraculoſa, fabulæ appellantur: hiſtoria ſive antiqua ſit, ſive nova, veritatem poſtulat, miracula verò aut non habet aut perraro: de Amazonibus quidem eadem nunc dicuntur quæ olim, quanquam miraculoſa ſint, & à fide plurimum diſtent. Quis enim credat, ut vel exercitus vel civitas vel gens unquàm ex ſolis conſtiterit mulieribus, & non ſolum conſtiterit, verum etiam invaſerit aliena, & non modo vicinis fuerit dominata, adeò ut uſque in Jo-

num illis mare translato ab ulterioribus Colchorum, & Euxini montibus, quos Græci etiam Caucasum nominarunt : cùm Caucasus supra triginta millia stadiorum distet ab India, atque ibi de Prometheo & ejus vinculis fabulas confinxerunt. Eos enim tunc ultimos norant Orientem versus. Bacchi quidem atque Herculis exercitus qui in Indiam profectus est, posterius confictam fabulam ostendit, quippe cùm Hercules mille annis pòst solvisse Prometheum dicatur, & præclarius quidem erat Alexandrum usque ad Indicos montes, quàm usque in ulteriorem Euxini & Caucasi recessum Asiam subegisse. Vnde propter montis famam & nomen, & propterea quod Jason videbatur longissimam expeditionem peregisse usque ad loca Caucaso proxima, & quia Prometheus in extremis terræ etiam monte Caucaso vinctus dicebatur, idcirco gratificari se regi putaverunt, si montis nomen in Indiam transtulissent. Altissimæ verò Caucasi partes Albaniam & Iberiam & Colchos & Heniochos versus sunt , Australesque ab his habitantur, quos Dioscuriadem diximus convenire, conveniunt autem frequentius salis gratia. Ex his alii montium tenent cacumina, alii in collibus habitant qui plurimum ex ferina carne & lacte & agrestibus fructibus vivunt. Montium vertices hyeme sunt

inacceſſibiles, æſtate propter glaciem ac nives, bubulis calygis in tympani modum latis calceati, aſcendunt. Deſcendunt autem cum oneribus ſuper pelle delapſi, quod etiam circa Atropatiam Mediæ & Maſium Harmeniæ montem fit, ubi ſoleas quaſdam ligneas caligatas pedibus ſupponunt. Summa itaque Caucaſi talia ſunt, ad montis ima deſcendenti regio ſeptentrionalior eſt, minor tamen. Jam enim cum campis jungitur Siracorum. Inſunt etiam Troglodytę quidam, qui propter frigora habitant in cavernis. Jam hi quoque pane abundant. Poſt Troglodytas ſunt Chæanitę & quos Polyphagos vocant, & aliorum quorundam vici, agriculturæ patientes, cùm non omnino Septentrioni ſubjaceant. Deinceps ſunt Nomades, Panxani, & Nabiani, qui inter Mæotim Caſpiúmque habitant: mox Siracorum Aorſorumque nationes. Aorſi ac Siraces ſuperiorum Aorſorum exules videntur & magis ad Septentrionem expoſiti. Abeacus Siracorum Rex, dum Pharnaces Boſphorum haberet, equitum miſit viginti millia, Spanides Rex Aorſorum totidem, ſuperiores Aorſi plura cùm terræ plus haberent, & maxima ex parte orę Caſpię imperitarent. Vnde camelis iter agentes, Indicas & Babylonias merces ab Harmeniis Medíſque accipiebant, atque ex opulentia aurum geſtabant. Aorſi itaque Tanaim accolunt, Siraces autem

Achar-

Achardeum, qui ex Caucaso fluens mittit in Mæotim. Secunda pars incipit à mari Caspio, ubi & prior definit, idem Hyrcanium appellatur. De mari hoc & gentibus quæ ipsum accolunt, dicendum prius est. Sinus itaque qui ab Oceano Meridiem versus recedit, satis in initio arctus est, in progressu autem dilatatur, præsertim in intimo recessu, ad quinque ferè millia stadiorum Navigatio usque in recessum, quem jam contingit inhabilitatem, paulò major est. Scribit Eratosthenes maris hujus circumnavigationem Græcis cognitam, secus Albanos & Clusios quinque millium & trecentorum esse stadiorum, secus Anariacas, Mardos & Hyrcanos usque ad Oxi fluminis ostia quatuor millium & octingentorum. Hinc ad Jaxartem flumen duûm millium & quadringentorum. Verùm de his qui in hac parte habitant & tam longe sepositi sunt, simplicius dicendum est, maximéque de intervallis. Ad dextram itaque naviganti, Europę continui sunt Scythæ & Sarmathæ, qui inter Tanaim & mare hoc habitant magna ex parte Nomades, ad lævam sunt Scythæ, qui ad Orientem spectant, atque hi Nomades usque ad Orientale Indorum mare. Græci scriptores universos Septentrionales olim Scythas & Celtoscythas appellant. Qui verò eos prius distinxêre qui supra Euxinum & Istrum & Adriam habitant,

Hy-

itaque mare Caspium naviganti Nomades accolunt, eos juniores Daas appellant, qui etiam Aparni sunt nominati. Dehinc deserta regio interjacet; deinde Hyrcania, ubi jam mare in pelagus crescit, quousque Medorum Harmeniorumque montibus conjungatur. Horum figura lunaris est ad ipsas montium radices, quæ ad mare desinentes, intimum sinus recessum efficiunt. Has autem montium radices ad summum usque, à mari incipiendo, Albanorum & Harmeniorum nonnulli quadam ex parte habitant, partem verò maximam Gelæ, Docusini, & Amardi, & Quitii, & Anariacæ. Proditum est etiam Parasiorum quosdam cum Anariacis habitasse, qui adhuc Parasii nominantur. Ænianas quoque urbem in Vitia condidisse, quæ nunc dicitur Æniana, ubi Græca ostenduntur arma, & ænea vasa, & sepulturæ. Hic etiam Nabarca civitas est, in qua Oraculum est eorum, qui ex insomniis respondent. Insunt etiam quædam aliæ gentes latrociniæ, belli potius quàm agri colendi studiosæ, id locorum asperitas facit. Maximam circummontanæ oræ partem Caddusii tenent ad quinque millia stadiorum, ut Patrocles ait, qui pelagus hoc Pontico par existimat. Hæc loca tenuia sunt. Hyrcania verò valde opulenta, & multa, & magna ex parte planities præclaris urbibus adornata, è quibus est Talabroca, &

Samariana & Carta,& regia Tape, quam paulò supra mare sitam, abesse dicunt à Caspiis portis ad stadia mille & quadringenta. Opulentiæ signum ducunt quod vitis vini metretam affert, ficus modios sexaginta. Frumentum ex fructu nascitur, qui cadit ex culmo, in arboribus mellificatur, ex foliis mel fluit, quod etjam in Matiana Mediæ, & in Sacagena Harmeniæ, & in Araxena fit, nullam tamen in ea excolenda diligentiam ponunt, nec in ejusdem nominis mari quod & otiosum est & non navigatur. Insunt in eo insulæ quædam, ut habitentur idoneæ & (ut quidam dixere) auriferam terram habent. Causa est, quia qui in initio Hyrcanis imperavere barbari fuerunt ut Medi, Persæ, ac postremo Parthi, superioribus deteriores, Tum vicina regio Nomadibus, ac desertis plena tota latronibus patet. Macedones autem parvo tempore imperaverunt, & in bellis occupati, longinqua prospicere nequivere. Refert Aristobulus Hyrcaniam sylvosam esse, & quercum,& pinum, & abietem gignere, piceam verò minimè, Indiam his abundare. Nesæa ad Hyrcaniam pertinet. nonnulli eam per sese ponunt. Hyrcania usque ad mare Ocho & Oxo fluminibus irrigatur, quorum Ochus per Nysæam fluit, quidam Ochum in Oxum dicunt emittere. Aristobulus ostendit Ochum maximum esse omnium flumi-

num,

num, quæ ipse in Asia viderit, præter Indica. dicit enim eum navigabilem esse (à Patrocle ita, ut Eratosthenes accipiens) & multas Indiæ merces in Hyrcanum mare per eum devehi. Hinc in Albaniam trajici, ac per Cyrum ad sequentia loca deferri in Euxinum, qunàquam Ochus ab antiquis scriptoribusnon multum nominatur. Apollodorus Parthicarum rerum conscriptor, quia Parthis proximè labatur, sæpe eum nominavit. Sed multa mendacia de mari hoc propter Alexandri ambitionem, in opinionem adducta sunt. Nam cùm inter omnes constet, Tanaim flumen Europam ab Asia disjungere, jaceatque inter Tanaim ac mare maxima Asiæ pars, quæ Macedonibus non parebat, certum est eam exercitum contraxisse; quare Alexander fama solum videtur partes eas obtinuisse. In unum itaque coëgerunt Mæotim lacum qui Tanaim recepit, & Caspium mare, quod etiam lacum vocant, & inter se dicunt permisceri, & alterum alterius partem esse. Polycletus fidem affert mare hoc lacum esse, quia serpentes nutrit & dulce est, & quod aliud non sit à Mæotide, ex eo videtur conjectare, quod Tanais in id emittat. Ex iisdem enim Indiæ montibus fertur, ex quibus Ochus, & Oxus, Jaxartes & complures alii. atque ita in Caspium pelagus immittit; quemadmodum illi; & omnium Septentrio-

trionalissimus est. Hunc itaque Tanaim nominaverunt & fidem adhibuerunt cum Tanaim esse quem dixit Polycletus, quod regio trans amnem abietem fert, & Scythæ qui ibi sunt sagittis abiegnis utuntur. Idque indicium est, ulteriorem regionem ad Europam non ad Asiam pertinere. Asia nec superior nec Orientalis gignit abietem. Author est Eratosthenes, etiam in India eam nasci, & inde classem ab Alexandro ædificatam. Eratosthenes quidem hujusmodi alia permulta refellere conatur. Sed de his satis sit dictum. Atque illud ex admirabilibus est, quæ ab Eudoxo & ab aliis de Hyrcania scripta sunt, quod ripæ quædam cavernosæ ante mare stant, inter quas atque mare humile litus jacet, ex superioribus vero rupibus flumina decurrunt, tanta vi delata, ut cùm ad ripam pervenerint, aquam in mare jaculentur, subjectum litus aspergine intactum relinquentia, ut etiam exercitui unda tecto pervium sit. Sæpe indigenæ in eum locum descendunt epulandi & sacrificandi gratia, & interdum in antris discumbentes, interdum sub ipso fluctu apricantes, alii alio modo delectantur, cum simul hinc mare pateat, hinc litus propter humorem herbidum floridumque conspiciatur. Ab Hyrcanio mari ad auroram progredienti, ad dextram sunt montes qui usque in Indicum mare per-

tendunt, eos Græci Taurum vocant, qui à Pamphilia Ciliciaque incipientes, & ab Occidente perpetui hucusque procedunt, cum alia atque alia nomina sortiantur. Septentrionales ejus partes primo (ut dictum est) habitant Gelæ, Caddusii, Amardi, & Hyrcanorum quidam, postea Parthorum, Margianorum, & Ariorum gentes. Tum deserta quæ Sarnius amnis separat ab Hyrcania ad auroram atque Ochum tendunt. Quod autem hujusque pertendit, vel paulò minus, Parachoathras appellatur. A' mari Hyrcanio in Arios sunt sex millia ferè stadia. Deinde est regio Bactriana & Sogdiana. *Vltimi* sunt Scythæ Nomades. Montes omnes qui post Arios sequuntur, Macedones Caucasum vocaverunt. Barbari verò & summas & Boreales Paropamisi partes, & Eodaas & Himaonum, & alia hujusmodi nomina singulis partibus dederunt. Ad lævam horum sunt Scytharum ac Nomadum gentes, quæ omne Boreale latus complent. Scythæ à Caspio mari incipientes magna ex parte Daæ appellantur, qui Orientaliores sunt Massagetæ dicuntur & Sacæ, & alii communiter Scythæ, privatim verò aliter atque aliter, universi frequentius Nomades vocantur. Ex Nomadibus maximè innotuerunt Asii, Pasiani, Tachari, Sacarauli qui Bactrianam Græcis abstulere. Et qui ex ulteriore Jaxartis regione profecti sunt

quæ apud Sacas &Sogdianos eſt,& quam Sacæ ipſi obtinebant. Ex Dais alii Aparni, alii Xanthii, alii Piſſuri appellantur. Aparni Hyrcanis& eorum mari proximè adjacent, reliqui uſque ad oppoſitam Ariæ regionem extenduntur. Inter eos & Hyrcaniam & Parthos uſque ad Arianam regio, ut multa eſt,ita & deſerta atque ſicca, quam longis itineribus permeantes Hyrcaniam, Iſæam & Parthorum campos excurrebant. Hi verò tributum illis ex pacto pendebant. Id erat permittere, ut ſtatis temporibus regionem excurrerent, atque prædam agerent. Cùm verò præter conventa facerent, bellum gerebatur, rurſumque pax fiebat. Hujuſmodi etiam cæterorum Nomadum vita erat,ut ſemper vicinos infeſtarent, rurſumque reconciliarentur. Sacæ tales invaſiones faciebant, quales olim Cimmerii ac Trieres, interdum longinquas, interdum propinquas. Nam & Bactrianam occupavere, & optimam Harmeniæ regionem adepti ſunt, quæ ab ipſis poſtea Sacaſena eſt appellata,atque uſque ad Cappadocas proceſſerunt, eos præſertim qui ad Euxinum vergunt,quos Ponticos vocant. Sed cùm ex ſpoliis feſta celebrarent, Perſarum imperatores eos noctu adorti, funditus delevere. Ac petram quandam, in campo ſitam, in montis figuram, terra exaggerantes, muro circunderunt, atque Anai-
tidis

tidis & sociorum deorum Amani & Anandati, qui sunt Persarum numina, constructo delubro, annua ibi solennia instituere nomine Saca, quæ ab iis, qui Zela habitant, adhuc celebrantur. sic enim locum eum vocant. Nam id oppidum magna ex parte eorum est qui sacri servi appellantur. Pompejus addita illi regione non parva, eos qui in ea erant, intra mœnia deduxit habitatum. Vna fuit ex claris civitatibus, quas post sublatum Mithridatem ille constituisset, ac de Sacis quidem nonnulli sic tradiderunt. Nonnulli verò quod Cyrus ducto adversum eos exercitu, prælio superatus aufugit. Castrametatus etiam in eo loco ubi impedimenta reliquerat, bonis omnibus instructa, præsertim vino postquàm exercitus paululùm quievisset, relictis vesperi tabernaculis fugitabundus discessit progressúsque quantum sibi commodum videbatur, conscendit. Sacæ ingruentes & castra viris deserta ac rebus voluptuosis plena comperientes, immodice implebantur. Cyrus conversus vinolentos atque attonitos invenit. Vnde alii somno ac stupore pressi obtruncati sunt, alii saltantes bacchantésque nudi in arma hostium inciderunt, lætíque brevi omnes periere. Ille ratus fœlicitatem hanc divinitus esse, diem illum patriæ deæ consecrans, Sacæa nominavit, atque ubicunque deæ hujus templum est, Sa-

cæorum festa celebrantur. Positis enim die ac nocte Bacchanalibus, viri simul, ac mulieres eò usque potant, donec stupore comprehendantur. Massagetæ virtutem suam maxime in bello adversum Cyrum ostenderunt, de quibus ab iis audiendum est, qui eos prædicant. De iis tamen hæc dicuntur, quod alii montes habitant, alii campos, alii paludes, quas flumina efficiunt, alii insulas, quæ in paludibus sunt. Sed præcipue Aragum dicunt in partes multas divisum, regionem hanc alluere, aliis ostiis in aliud mare exeuntem, Boream versus. Tantummodo solem deum putant, atque illi equum mactant. Singuli singulas uxores ducunt. Vtuntur etiam uxoribus aliorum, idque haud occulte. Nam qui cum aliena congreditur, pharetram è curro suspendens, in propatulo coit. Genus mortis apud eos optimum judicatur, ut senio confecti, in frusta cædantur, & cum ovillis carnibus promiscuè edantur. Eos qui morbo moriuntur, ut impios abjiciunt, & dignos qui à feris devorentur. Equites ac pedites optimi sunt. Vtuntur arcu, gladio, thorace, ac securi ænea. Aureas zonas habent, & diademata in gladiis. Aurea equorum fræna, & aurea pectoralia. Argentum apud eos non est, ferri parum, ære atque auro abundant. Qui in insulis habitant, cum semine careant, herbarum radices edunt, & agrestibus fructibus

bus utuntur. Vestis est eis arborum cortex. pecudes enim non habent. Expresso arborum fructu, bibunt. Qui paludes habitant piscibus vescuntur. Phocarum coria è mari prodeuntium induunt. Montani agrestibus fructibus aluntur. Oves habent, non tamen multas, quas minime occidunt, lactis & lanæ gratia parcentes. Vestes infectoriis venenis tingunt, quæ florem habent indelebilem. Campestres etsi regionem habent, eam tamen non colunt, sed ex ovibus piscibúsque Scytharum ac Nomadum more vivunt. Nam horum omnium communis quidam victus est, is, quem sæpe dico. Sepulturæ quoque & mores universa vita par, quæ quanquàm simplex sit, sinistra tamen, bellica, agrestísque est, in contractando autem non versuta. Ex Massagetarum & Sacarum gente sunt Attasii & Chorasmini, ad quos Spitamenes ex Bactrianis ac Sogdianis confugit, unus ex Persis, qui ab Alexandro aufugerunt, quemadmodum Bessus & postea Arsaces cui Callinicum Seleucum fugiens, ad Aspasiatras secessit. Eratosthenes dicit Arachotos & Messagetas Bactriis Occidentem versus adjacere ad Oxum. Sacas & Sogdianos toto solo Indiæ opponi, Bactrios aliquanto. nam magna ex parte Paropamiso adjacent. Sacas à Sogdianis Jaxartem dirimere, Sogdianos à Bactrianis Oxum. Inter Hyrcanos & Arios,

Tapiros habitare. Poſt Hyrcanos, circumcirca mare eſſe Amarnos, Andriacas, Caddusios, Albanos, Caspios, Vitios, & nonnullos alios fortaſſe uſque ad Scythas. Ex altera Hyrcanorum parte Derbicas, Caddusios verò ſub Parachoathra, Mediam, Matianámque contigere. Diſtantias ſic dicit á Caſpio in Cyrum circiter mille & octoginta ſtadia. Hinc ad Caſpias portas quinque millia & quingenta. Hinc uſque Alexandriam, quæ in Ariana, ſex millia & quadringenta. Hinc uſque Bactra quæ etiam Zariaſpa nominatur, tria millia & octingenta ad LXX. Eas etiam ſic colligit á Caſpiis portis in Indiam uſque Hecatompylon mille & nonaginta ad ſexaginta. Vſque Alexandriam, quæ eſt in Ariana, quatuor millia & quingenta ad triginta. Hinc uſque Prophthaſiam, quæ eſt in Drape, mille & ſexcenta, quidam quingenta dicunt. Hinc uſque Arachotos civitatem, quatuor millia ac centum ad viginti. Hinc uſque Ortoſpana ad trivium, quo ex Bactris itur, duo millia. Hinc ad Indiæ confinia mille. Quæ omnia ſunt quindecim millia & quingenta. Hæc diſtantia ſi in rectum intelligatur continuo tractu, ab Indo ad mare Orientis, eſt Indiæ longitudo. Ac de Sacis quidem hactenus Parthia non multa eſt, quapropter Parthi cum Hyrcanis Perſice vivebant, etiam multo poſt tempore quàm Macedones im-

imperarent. Ad parvitatem accedit, quod nemorosa est, montana atque inops, quapropter reges eam cursu pręteribant, cùm regio ne minimam quidem exercitûs partem alere posset, nunc verò aucta est. Nam Camesena atque Chorena & tota ferè regio usque ad Caspias portas, & Aragos & Tapyros quæ prius Medorum erant, Parthorum sunt. Apamea & Heraclea urbes sunt Rhagis vicinæ. A Caspiis portis Rhagas usque stadia sunt (ut Apollonius vult) quingenta, usque Hecatompylon quæ est Parthorum regia, mille ducenta & sexaginta. Rhagis nomen impositum dicitur à terræ motibus, qui ibi frequenter fiunt, à quibus multę urbes (ut Posidonius refert) & duo millia vicorum eversa sunt. Inter Derbicas & Hyrcanos Tapyri dicuntur habitare. Memoriæ proditum est. Tapyris morem esse, ut proprias uxores aliis viris nuptui concedant, cùm duos trésve filios ex eis susceperint. Quemadmodum apud nos Cato indigenti Hortensio Martiam concessit, secundùm antiquam Romanorum consuetudinem. Rebus extra Taurum innovatis, propterea quod Syriæ ac Mediæ reges, rerum earum domini, inter de diffidebant, Euthydemus quidem primo Bactrianam, quæ ei commissa erat, atque omnem finitimam regionem ad defectionem perduxit. Postea Arsaces vir Scytha, cùm ex Dais quosdam habe-

ret, qui Parni dicuntur Nomades, Ochum accolentes. Parthiam invasit atque obtinuit. Sed ipse & successores ejus in initio imbecilli erant, dum bellum adversum eos gererent, qui regionem abstulerunt. Postea verò ob præclara belli facinora adeò polluerunt, semper aliquid finitimis adimentes, ut totius tandem regionis quæ cis Euphratem est, potirentur, ac vim Scythis afferentes, Bactrianæ partem eis abstulerunt, sed prius etiam Eucratidæ, & nunc quidem tantæ regioni ac populis dominantur, ut propter imperii magnitudinem cum Romanis quodammodo contendant: Causa est eorum vita, ac mores, qui cùm valde Barbari sint, ac Scythici, ad imperandum tamen, & gerendum bellum plurimum valent. Tradunt Parnos Daas esse, ex Daiis profectos, qui ultra Mæotim habitant, quos Xandios, sive Parios dicunt. Sed non valde constat esse Daas ullos ex Scythis qui ultra Mæotim sunt. Ab iis ortum Arsacem putant, quidam eum Bactrianum dicunt. Is cùm Diodoti incrementum fugeret, Parthiam ad defectionem perduxit. Nos verò cum multa de Parthorum moribus in sexto historiarum libro dixerimus, qui secundus est, post Polybium cætera omittemus, ne eadem repetere videamur, hoc dicto duntaxat, quod Parthorum collegium (ut Posidonius refert) duplex est, nam alte-

rum affinium eſt, alterum magorum ac ſapientum, è quibus utriſque reges fiunt. Arla & Martyana optima apud eos loca, partim montibus clauſa ſunt, partim habitationes in campis habent. Montana Scenitæ quidam incolunt. Campi fluminibus ſunt irrigui. Irrigant eos partim Arius, partim Margus. Aria Bactrianæ contermina eſt, & monti ſubjecta qui Bactrianam habet. Ea diſtat ab Hyrcania ſex millibus fere ſtadiorum. Cum ea erat etiam Dratiana, uſque in Charmaniam. Pleraque Ariæ pars Auſtralibus montium partibus ſubjacet, pars verò Septentrionalibus proxima eſt, quæ juxta Ariam ſunt. Non longe abeſt Arachoſia, quæ Auſtralibus montium partibus ſubjacet, & uſque ad Indum flumen extenditur, ea etiam Arianæ pars eſt. Ariæ longitudo eſt ad duo millia ſtadiûm, campi latitudo trecenta. Vrbes Artacana, Alexandria, Achaja à conditoribus appellatæ. Hæc regio optimi vini ferax eſt, quod in vaſis non picatis ad generationes tres perdurat. Similis eſt Margiana, campus deſertis ambitur, quapropter Antiochus, Soter muro, admiratus loci naturam, circundedit, cujus ambitus mille & quingentûm erat ſtadiorum, atque urbem Antiochiam condidit. Ea etiam vites optimas fert, quapropter tradunt ſæpe vitis truncum inveniri, quantum duo viri complecti

queant, racemum duorum cubitorum. Quædam Bactriæ partes, Septentrionem versus Ariæ adjacent, sed pars maxima imminet ad auroram, ea multa est, & omnium ferax, præter oleum. Ob hujus regionis virtutem, adeo Græci polluerunt, qui eam occupavere, ut Arianis & Indis fuerint dominati, ut Apollonius Atrammitenus refert, & plures gentes quàm Alexander subegerunt, præcipue Menander qui & Hypanim ad Orientem trajecit, & usque ad Isamum progressus est, partem ipse, partem Demetrius Euthydemi filius regis Bactriorum non solum Patallenam, sed etiam cæteram oram, quæ Tesariosti dicitur, & Sigertidis regnum obtinuerunt. In summa dicit totius Arianæ tutamen esse Bactrianam. Inde usque ad Syros & Phaunos imperium protulerunt. Vrbes habuere Bactra, quæ etiam Zariaspa appellata est, per quam flumen ejusdem nominis defluens emittit in Oxum. Item & Darapsam & complures alias. Eorum erat etjam Eucratidia ab imperante cognominata. Græci qui eam tenuere in Satrapias diviserunt, è quibus Aspioniam, & Turivam, Parthi Eucratidæ abstulerunt. Habuere etiam Sogdianam quæ Bactrianæ imminet ad auroram, inter Oxum qui Bactrianam, & Sogdianam, & Jaxartem qui Sogdios & Nomadas terminat. Olim Sogdiani ac Bactriani vita & moribus

ribus non multum à Nomadibus differebant, Bactriani aliquanto erant mitiores. Verùm Onesicritus de iis non rectè dicit, quod qui jam senio morbóve confecti sint, vivi canibus apponantur, ad hoc ipsum de industria enutritis, quos patria lingua sepulchrales vocant. Et quod ea, quæ extra metropolis mœnia sunt, munda sint, interiora verò humanis ossibus referta, & quod Alexander legem eam sustulerit. Similia ferè de Caspiis scribuntur, quod parentes inclusos fame necent, cùm jam septuagesimum annum excesserint. Hoc quidem tolerabilius est, & eorum moribus convenientius, cum Scythicum sit. Sed multo magis id Scythicum est, quod faciunt Bactriani, & profecto considerare possumus, cùm Alexander talia ibi comperiret, qualia ea esse debebant, quę apud primos Persas, atque etiam superiores Persarum duces fuere, qualia scilicet credibile est apud eos fuisse consueta. Tradunt Alexandrũ octo urbes in Bactriana & Sogdiana condidisse, nonnullas etiam evertisse, è quibus fuit Cariata in Bactriana, ubi Callisthenes comprehensus est & in vincula conjectus. Paracanda verò in Sogdiana & Cyra, ultimum Cyri opus ad Jaxartem flumen conditum, quod Persici imperii confinium erat. Id Alexander quanquam Cyro amicus esset, tamen propter continuas rebellationes evertit. Petras etiam mu-

quæ apud Sacas &Sogdianos eſt,& quam Sacæ ipſi obtinebant. Ex Dais alii Aparni, alii Xanthii, alii Piſſuri appellantur. Aparni Hyrcanis& eorum mari proximè adjacent, reliqui uſque ad oppoſitam Ariæ regionem extenduntur. Inter eos & Hyrcaniam & Parthos uſque ad Arianam regio, ut multa eſt,ita & deſerta atque ſicca, quam longis itineribus permeantes Hyrcaniam, Iſæam & Parthorum campos excurrebant. Hi verò tributum illis ex pacto pendebant. Id erat permittere, ut ſtatis temporibus regionem excurrerent, atque prædam agerent. Cùm verò præter conventa facerent, bellum gerebatur, rurſumque pax fiebat. Hujuſmodi etiam cæterorum Nomadum vita erat,ut ſemper vicinos infeſtarent, rurſumque reconciliarentur. Sacæ tales invaſiones faciebant, quales olim Cimmerii ac Trieres, interdum longinquas, interdum propinquas. Nam & Bactrianam occupavere, & optimam Harmeniæ regionem adepti ſunt, quæ ab ipſis poſtea Sacaſena eſt appellata, atque uſque ad Cappadocas proceſſerunt, eos præſertim qui ad Euxinum vergunt,quos Ponticos vocant. Sed cùm ex ſpoliis feſta celebrarent, Perſarum imperatores eos noctu adorti, funditus delevere. Ac petram quandam, in campo ſitam, in montis figuram, terra exaggerantes, muro circunderunt, atque Anaitidis

tidis & sociorum deorum Amani & Anandati, qui sunt Persarum numina, constructo delubro, annua ibi solennia instituere nomine Saca, quæ ab iis, qui Zela habitant, adhuc celebrantur. sic enim locum eum vocant. Nam id oppidum magna ex parte eorum est qui sacri servi appellantur. Pompejus addita illi regione non parva, eos qui in ea erant, intra mœnia deduxit habitatum. Vna fuit ex claris civitatibus, quas post sublatum Mithridatem ille constituisset, ac de Sacis quidem nonnulli sic tradiderunt. Nonnulli verò quod Cyrus ducto adversum eos exercitu, prælio superatus aufugit. Castrametatus etiam in eo loco ubi impedimenta reliquerat, bonis omnibus instructa, præsertim vino postquàm exercitus paululùm quievisset, relictis vesperi tabernaculis fugitabundus discessit progressúsque quantum sibi commodum videbatur, conscendit. Sacæ ingruentes & castra viris deserta ac rebus voluptuosis plena comperientes, immodice implebantur. Cyrus conversus vinolentos atque attonitos invenit. Vnde alii somno ac stupore pressi obtruncati sunt, alii saltantes bacchantésque nudi in arma hostium inciderunt, lætíque brevi omnes periere. Ille ratus fœlicitatem hanc divinitus esse, diem illum patriæ deæ consecrans, Sacæa nominavit, atque ubicunque deæ hujus templum est, Sa-

bus utuntur. Vestis est eis arborum cortex. pecudes enim non habent. Expresso arborum fructu, bibunt. Qui paludes habitant piscibus vescuntur. Phocarum coria è mari prodeuntium induunt. Montani agrestibus fructibus aluntur. Oves habent, non tamen multas, quas minime occidunt, lactis & lanæ gratia parcentes. Vestes infectoriis venenis tingunt, quæ florem habent indelebilem. Campestres etsi regionem habent, eam tamen non colunt, sed ex ovibus piscibúsque Scytharum ac Nomadum more vivunt. Nam horum omnium communis quidam victus est, is, quem sæpe dico. Sepulturæ quoque & mores universa vita par, quæ quanquàm simplex sit, sinistra tamen, bellica, agrestísque est, in contractando autem non versuta. Ex Massägetarum & Sacarum gente sunt Attasii & Chorasmini, ad quos Spitamenes ex Bactrianis ac Sogdianis confugit, unus ex Persis, qui ab Alexandro aufugerunt, quemadmodum Bessus & postea Arsaces cui Callinicum Seleucum fugiens, ad Aspasiatras secessit. Eratosthenes dicit Arachotos & Messagetas Bactriis Occidentem versus adjacere ad Oxum. Sacas & Sogdianos toto solo Indiæ opponi, Bactrios aliquanto. nam magna ex parte Paropamiso adjacent. Sacas à Sogdianis Jaxartem dirimere, Sogdianos à Bactrianis Oxum. Inter Hyrcanos & Arios,

Tapiros habitare. Poſt Hyrcanos, circumcirca mare eſſe Amarnos, Andriacas, Caddusios, Albanos, Caſpios, Vitios, & nonnullos alios fortaſſe uſque ad Scythas. Ex altera Hyrcanorum parte Derbicas, Caddusios verò ſub Parachoathra, Mediam, Matianámque contigere. Diſtantias ſic dicit à Caſpio in Cyrum circiter mille & octoginta ſtadia. Hinc ad Caſpias portas quinque millia & quingenta. Hinc uſque Alexandriam, quæ in Ariana, ſex millia & quadringenta. Hinc uſque Bactra quæ etiam Zariaſpa nominatur, tria millia & octingenta ad LXX. Eas etiam ſic colligit à Caſpiis portis in Indiam uſque Hecatompylon mille & nonaginta ad ſexaginta. Vſque Alexandriam, quæ eſt in Ariana, quatuor millia & quingenta ad triginta. Hinc uſque Prophthaſiam, quæ eſt in Drape, mille & ſexcenta, quidam quingenta dicunt. Hinc uſque Arachotos civitatem, quatuor millia ac centum ad viginti. Hinc uſque Ortoſpana ad trivium, quo ex Bactris itur, duo millia. Hinc ad Indiæ confinia mille. Quæ omnia ſunt quindecim millia & quingenta. Hæc diſtantia ſi in rectum intelligatur continuo tractu, ab Indo ad mare Orientis, eſt Indiæ longitudo. Ac de Sacis quidem hactenus Parthia non multa eſt, quapropter Parthi cum Hyrcanis Perſice vivebant, etiam multo poſt tempore quàm Macedones im-

imperarent. Ad parvitatem accedit, quod nemorosa est, montana atque inops, quapropter reges eam cursu prҿteribant, cùm regio ne minimam quidem exercitûs partem alere posset, nunc verò aucta est. Nam Camesena atque Chorena & tota ferè regio usque ad Caspias portas, & Aragos & Tapyros quæ prius Medorum erant, Parthorum sunt. Apamea & Heraclea urbes sunt Rhagis vicinæ. A Caspiis portis Rhagas usque stadia sunt (ut Apollonius vult) quingenta, usque Hecatompylon quæ est Parthorum regia, mille ducenta & sexaginta. Rhagis nomen *impositum* dicitur à terræ motibus, qui ibi frequenter fiunt, à quibus multҿ urbes (ut Posidonius refert) & duo millia vicorum eversa sunt. Inter Derbicas & Hyrcanos Tapyri dicuntur habitare. Memoriæ proditum est. Tapyris morem esse, ut proprias uxores aliis viris nuptui concedant, cùm duos trésve filios ex eis susceperint. Quemadmodum apud nos Cato indigenti Hortensio Martiam concessit, secundùm antiquam Romanorum consuetudinem. Rebus extra Taurum innovatis, propterea quod Syriæ ac Mediæ reges, rerum earum domini, inter de dissidebant, Euthydemus quidem primo Bactrianam, quæ ei commissa erat, atque omnem finitimam regionem ad defectionem perduxit. Postea Arsaces vir Scytha, cùm ex Dais quosdam habe-

ret, qui Parni dicuntur Nomades, Ochum accolentes. Parthiam invasit atque obtinuit. Sed ipse & successores ejus in initio imbecilli erant, dum bellum adversum eos gererent, qui regionem abstulerunt. Postea verò ob præclara belli facinora adeò polluerunt, semper aliquid finitimis adimentes, ut totius tandem regionis quæ cis Euphratem est, potirentur, ac vim Scythis afferentes, Bactrianæ partem eis abstulerunt, sed prius etiam Eucratidæ, & nunc quidem tantæ regioni ac populis dominantur, ut propter imperii magnitudinem cum Romanis quodammodo contendant: Causa est eorum vita, ac mores, qui cùm valde Barbari sint, ac Scythici, ad imperandum tamen, & gerendum bellum plurimum valent. Tradunt Parnos Daas esse, ex Daiis profectos, qui ultra Mæotim habitant, quos Xandios, sive Parios dicunt. Sed non valde constat esse Daas ullos ex Scythis qui ultra Mæotim sunt. Ab iis ortum Arsacem putant, quidam eum Bactrianum dicunt. Is cùm Diodoti incrementum fugeret, Parthiam ad defectionem perduxit. Nos verò cum multa de Parthorum moribus in sexto historiarum libro dixerimus, qui secundus est, post Polybium cætera omittemus, ne eadem repetere videamur, hoc dicto duntaxat, quod Parthorum collegium (ut Posidonius refert) duplex est, nam alterum

rum

rum affinium eſt, alterum magorum ac ſapientum,è quibus utriſque reges fiunt. Arla & Martyana optima apud eos loca, partim montibus clauſa ſunt, partim habitationes in campis habent. Montana Scenitæ quidam incolunt. Campi fluminibus ſunt irrigui. Irrigant eos partim Arius, partim Margus. Aria Bactrianæ contermina eſt, & monti ſubjecta qui Bactrianam habet. Ea diſtat ab Hyrcania ſex millibus fere ſtadiorum. Cum ea erat etiam Dratiana, uſque in Charmaniam. Pleraque Ariæ pars Auſtralibus montium partibus ſubjacet, pars verò Septentrionalibus proxima eſt, quæ juxta Ariam ſunt. Non longe abeſt Arachoſia, quæ Auſtralibus montium partibus ſubjacet, & uſque ad Indum flumen extenditur, ea etiam Arianæ pars eſt. Ariæ longitudo eſt ad duo millia ſtadiûm, campi latitudo trecenta. Vrbes Artacana, Alexandria, Achaja à conditoribus appellatæ. Hæc regio optimi vini ferax eſt, quod in vaſis non picatis ad generationes tres perdurat. Similis eſt Margiana, campus deſertis ambitur, quapropter Antiochus, Soter muro, admiratus loci naturam, circundedit, cujus ambitus mille & quingentûm erat ſtadiorum, atque urbem Antiochiam condidit. Ea etiam vites optimas fert, quapropter tradunt ſæpe vitis truncum inveniri, quantum duo viri complecti

queant, racemum duorum cubitorum. Quædam Bactriæ partes, Septentrionem versus Ariæ adjacent, sed pars maxima imminet ad auroram, ea multa est, & omnium ferax, præter oleum. Ob hujus regionis virtutem, adeo Græci polluerunt, qui eam occupavere, ut Arianis & Indis fuerint dominati, ut Apollonius Atrammitenus refert, & plures gentes quàm Alexander subegerunt, præcipue Menander qui & Hypanim ad Orientem trajecit, & usque ad Isamum progressus est, partem ipse, partem Demetrius Euthydemi filius regis Bactriorum non solum Patallenam, sed etiam cæteram oram, quæ Tesariosti dicitur, & Sigertidis regnum obtinuerunt. In summa dicit totius Arianæ tutamen esse Bactrianam. Inde usque ad Syros & Phaunos imperium protulerunt. Vrbes habuere Bactra, quæ etiam Zariaspa appellata est, per quam flumen ejusdem nominis defluens emittit in Oxum. Item & Darapsam & complures alias. Eorum erat etjam Eucratidia ab imperante cognominata. Græci qui eam tenuere in Satrapias diviserunt, è quibus Aspioniam, & Turivam, Parthi Eucratidæ abstulerunt. Habuere etiam Sogdianam quæ Bactrianæ imminet ad auroram, inter Oxum qui Bactrianam, & Sogdianam, & Jaxartem qui Sogdios & Nomadas terminat. Olim Sogdiani ac Bactriani vita & moribus

ribus non multum à Nomadibus differebant, Bactriani aliquanto erant mitiores. Verùm Onesicritus de iis non rectè dicit, quod qui jam senio morbóve confecti sint, vivi canibus apponantur, ad hoc ipsum de industria enutritis, quos patria lingua sepulchrales vocant. Et quod ea, quæ extra metropolis mœnia sunt, munda sint, interiora verò humanis ossibus referta, & quod Alexander legem eam sustulerit. Similia ferè de Caspiis scribuntur, quod parentes inclusos fame necent, cùm jam septuagesimum annum excesserint. Hoc quidem tolerabilius est, & eorum moribus convenientius, cum Scythicum sit. Sed multo magis id Scythicum est, quod faciunt Bactriani, & profecto considerare possumus, cùm Alexander talia ibi comperiret, qualia ea esse debebant, quę apud primos Persas, atque etiam superiores Persarum duces fuere, qualia scilicet credibile est apud eos fuisse consueta. Tradunt Alexandrũ octo urbes in Bactriana & Sogdiana condidisse, nonnullas etiam evertisse, è quibus fuit Cariata in Bactriana, ubi Callisthenes comprehensus est & in vincula conjectus. Paracanda verò in Sogdiana & Cyra, ultimum Cyri opus ad Jaxartem flumen conditum, quod Persici imperii confinium erat. Id Alexander quanquam Cyro amicus esset, tamen propter continuas rebellationes evertit. Petras etiam mu-

nitissimas cepit per proditionem ut petram Sisimithrę in Bactriana, in qua Rhoxanam Oxyartis filiam habuit. Item aliam in Sogdiana & aliam secus Oxum, quam nonnulli Ariamazæ dicunt. Sisimithricę altitudinem scribunt stadiorum quindecim, ambitum octoginta. In superiore parte planam & feracem, ut viros quingentos, alere possit. In ea Alexander & hospitio sumptuose acceptus est, & Rhoxanam Oxyartis filiam uxorem duxit. Quæ in Sogdiana erat, altitudine duplam dicunt. Circa hæc loca Branchidarum urbem sustulit, quos Xerxes secum sponte propria terra secutos, ibi collocarat, propterea quod dei pecunias, ac thesauros, qui apud Didyma erant, ei tradidissent, Alexander eos sustulit, proditionem & sacrilegium exosus. Ferunt amnem fluere per Sogdianam, quem Macedones pretiosum reddiderunt, quemadmodum & alia permulta, quibus partim nomina ab illis imposita sunt, partim innovata. Is cùm regionem multam irrigavit, evadit in desertam & arenosam terram, atque ibi absorbetur, quemadmodum Arius, qui per Arios labitur. Ii propè Ochum effodientes, olei fontem invenerunt: nam verisimile quidem est, ut nitrosa quædam, & aluminosa, & sulphurea, & bitumniosa, terram perfluant, ita quoque pinguia inveniantur. Raritas enim efficit admirationem.

Ochum alii per Bactrianam labi dicunt, alii secus eam, alii ab Oxo diversum, usque ad ostia atque Australi orem, ambos in Hyrcanium mare decurrere, alii ab initio diversum. Coire autem in unũ cum Oxi alveus multis in locis sex septémve stadiis latitudinem habeat. Jaxartes ab *initio* usque in finem ab Oxo diversus est, & in idem mare desinit. Ostia inter se, ut Patrocles vult, ad octoginta distant parasangas. Persicum parasangam alii sexaginta stadiorum fecere, alii trecenta & quadraginta. Nos quum Nilum navigaremus, aliis atque aliis mensuris utebamur, quas schœnos appellabant, ab urbe in urbem, ut idem schœnorum numerus alibi majorem alibi minorem navigationem contineret, qui ut ab initio traditus est, ita adhuc observatur. Ab Hyrcania usque in Sogdianam ad Orientem solem eunti, gentes extra Taurum habitantes primò Persis, ac Macedonibus cognitæ fuerunt, postea etiam Parthis. Quæ verò recto tractu sunt ulteriores, ex formæ similitudine, Scythicæ esse intelliguntur. Exercitum, quantum ego sciam, adversum eos nemo duxit, quemadmodum nec adversum Nomadas, qui magis ad Boream vergunt, ad quos Alexander expeditionem aggressus, cùm Bessum ac Spitamenem dimisit, Besso captivo ad eum deducto, & Spitamene à Barbaris interempto, destitit ab incœptis.

ptis. Quod autem quisquam ab India circumnavigarit in Hyrcaniam, id non satis constat, quanquam Patrocles id effici posse arbitratur. Dicunt etiam, ultimam Tauri partem Indico mari contiguam, quam Imæum vocant, nec magis ad auroram excedere, nec magis recedere quàm India. Ad Boreale autem latus prætereunti semper mare aliquid de longitudine ac latitudine subtrahit. Quare Miurum aperit Asiæ partem nunc describendam, quam Taurus amplectitur Oceanum versus. A quo Caspium pelagus impletur. Maxima partis hujus longitudo est ab Hyrcanio mari in Oceanum Imæo vicinum, stadia circiter triginta millia, si quis secus montanam Tauri regionem proficiscatur. Latitudo autem citra decem millia. Dictum est enim ab Issico sinu usque ad Orientale mare Indis vicinum, esse ad quadraginta millia stadia. Ab extremo Occidente Columnis propinquo, ad Issicum triginta millia. Recessus Issici sinus, aut nihilo aut paulò Orientalior est Aminso. Longitudo ab Aminso in Hyrcaniam est decem millia ferè stadiorum, quæ pariter progreditur cùm ea, quam ab Issico in Indiam dicebamus. Restat igitur dicta longitudo partis nunc peragratæ, triginta millium fere stadiorum. Rursum cùm maximæ habitabilis, quæ chlamydalis est latitudo sit triginta ferè millia stadiorum. Ea di-

distantia Meridionali proxima erit, quæ per Hyrcanium & Persicum mare scribitur, si totius habitabilis longitudo est septuaginta millia. Si itaque ab Hyrcania usque in Artemisiam Babyloniæ sunt octo millia stadia, ut Apollodorus vult: inde ad Persici maris ostium tantundem, rursumque tantundem, vel paulo minus ad ea quæ jam cum extremis Æthiopiæ pariter & ex adverso consurgunt, reliquum erit dictę latitudinis orbis terrarum ab Hyrcanii maris recessu, in ejus ostio quantum diximus. Cúmque Miurus sit segmentum ad partes Orientem versus, erit figura popinario cultro persimilis, monte quidem in rectum tendente, & ex parte aciei intellecto. Ex altero verò latere maritima ora ab Hyrcanio ostio usque Tamarum porrecta, & Miuro in circularem lineam desinente. Sed de admirabilibus quibusdam, quæ de Barbaris vulgata sunt, facienda mentio est, de iis præsertim, quæ circa Caucasum, ac cæteram montis hujus regionem habitant. Tradunt enim quibusdam Euripidis illud in more esse:

Natum lugere, propter ea, in quæ venit
mala.
At contrà mortuum, quasi vitæ laboribus
Perfunctum, efferre lætitia plurima ac
jocis.

Sunt qui pro maximis etiam delictis neminem interficiant sed in exilium

cum

cum filiis mittant. è contra Derbices. nam pro minimis quibúſque delictis jugulant, tellurem venerantur, fęmininum nullum ſacrificant nec edunt. Jugulant eos qui ſeptuageſimum annum exceſſerint, qui genere proximi ſunt, ejus carnes abſumunt. Anus autem ſtrangulant, deinde ſepeliunt. Eos qui citra ſeptuageſimum annum obierint non eduntur, ſed ſepulturæ mandant. Siginni in cæteris rebus Perſice vivunt. Equis verò utuntur puſillis & hiſpidis, qui equitem vehere non poſſunt, quadrigis jungunt, quarum mulieres ſunt aurigæ, à pueritia exercitatæ, & quæ optimè ducere judicatur, cuicunque vult, nubit. Ferunt nonnullas earum curare, ut capite longiſſimo, & fronte exporrecta videantur, adeò ut mento emineat. Tapyri atras veſtes gerunt, & comas longas, mulieres veſtes candidas & comas breves, habitant inter Derbicas & Hyrcanos, qui fortiſſimus judicatur, quam vult, ducit. Caſpii eum qui ſeptuageſimum annum exceſſerit, fame necant, quo in ſolitudine expoſito, eventum eminus ſpeculantur. nam quem ab avibus è lectulo diſtrahi viderint, fœlicem putant, ſi à feris vel canibus, nequaquam: ſi à nullo, ducunt infœlicem. Quoniam Taurus Boreales Aſiæ partes efficit, quas intra Taurum vocant, de eo prius dicendum videtur. Hæc enim vel omnia, vel pleraque in ipſis montibus ſunt.

ſunt. Quæcunque verò Caſpiis portis Orientaliora ſunt, ea propter ſylveſtrem regionem, ſimpliciorem habent peragrationem: nec multum refert, cum hoc, an cum alio climate connumerentur. Occidentalia autem omnia magnam de ſe dicendi copiam præbent, quare ad ea quæ Caſpiis portis adjacent: procedendum eſt. Adjacet itaque Media Occidentem verſus, regio ſanè multa, atque olim potens, in medio Tauro ſita, qui circa hæc loca multifidus eſt & convalles magnas comprehendit, quemadmodum etiam Harmenia. Mons hic à Caria Lyciáque incipiens, ibi nec latitudinem mentione dignam oſtendit, nec altitudinem. Attollitur autem multum primo circa Chelidoneas (hę ſunt inſulę in initio oræ Pamphiliæ) porrectus verò ad Orientem, convalles apud Ciliciam complectitur, non ſanè magnas. Deinde ab eo Amanus ſcinditur, & Antitaurus, in quo Comana ſunt apud Cappadocas ſuprà memoratos, atque hic in Cataonia deſinit. Amanus ad Euphratem & Melitinam uſque progreditur, ad quam Commagena Cappadociæ adjacet. Deinde montes ſequuntur qui trans Euphratem, ſunt prædictis continui, niſi quantum flumen per medium fluens interrumpit. Creſcit Amanus multum in latum & altum, & multifidus eſt. Pars Auſtralior eſt Taurus, qui Harmeniam diſter-

minat

minat à Mesopotamia. Hinc fluunt Tigris & Euphrates, qui Mesopotamiam circundant, & apud Babylonios invicem cohærent, deinde in mare Persicum emittunt. Quorum Euphrates major est, & plus regionis flexuoso alveo percurrit. Fontes habet in parte Tauri Boreali, fluit ad Occidentem per Harmeniam, quæ major appellatur, usque in Harmeniam minorem, quàm à dextris habet, à sinistris verò Lisanam. Deinde ad Austrum flexus confiniis jungitur Cappadocum, quę ad dextram relinquit, ad sinistram Commagenorum confinia, rursumque A ficinsina etiam Sophena majoris Harmeniæ, ad sinistram relicta progreditur in Syriam atque iterum flexum alium capit in Babylonios, & Persicum sinum. Tigris ex eodem monte Seleuciam illatus ad Euphratem accedit, ibique efficit Mesopotamiam, deinde in eundem sinum intrat. Euphratis ac Tigridis fontes inter se distant ad stadia duo millia & quingenta. Taurus itaque Septentrionem versus in multos quasi ramos discinditur, quorum unus est Antitaurus. sic enim ibi appellatur. Is Sophenam comprehendit in convalle quadam quæ inter eum jacet, atque Taurum ultra Euphratem. Circum Harmeniam minorem, protinus post Antitaurum mons quidam extenditur, magnus atque multifidus, cujus partem Polyarrhem, partem Mos-

chi-

chicos montes, partem aliis nominibus vocant. Hi Harmeniam omnem comprehendunt, usque ad Iberas & Albanos, deinde alii ad auroram Caspio mari imminentem consurgunt, usque in Mediam Atropatinam, ac etiam majorem. Has montium partes Parachoathram vocant, atque eas etiam quæ usque ad Caspias portas & ulterius tendunt, prætera Orientem versus Boreales montes, qui Ariæ conjunguntur. Boreales sic vocantur, Australes verò ultra Euphratem & Cappadociam, & Commagenam ad auroram tendentes, hic ipse mons in initio Taurus vocatur, Sophenam cæterámque Harmeniam disterminans à Mesopotamia. Sunt qui Gordyæos montes vocent. In his est Masius mons, qui supra Tigranocertam Nisibim jacet. Postea magis magisque elatus Niphates appellatur. Hoc in loco sunt Tigridis fontes ad Australe montanæ regionis latus. Deinde jugum à Niphate magis ac magis extensum, Zagrium montem efficit, qui Medos Babyloniósque disterminat. Post Zagrium supra Babylonios Elymeorum ac Parætasinorum montes sequuntur, supra Mediam verò Cossæorum regio. In medio est Media & Harmenia multos montes comprehendens, & colles, & campos, & convalles non parvas. Gentes etiam frequentes quæ circum parvos montes habitant, & magna

ex parte latrocinium exercent. Hoc itaque pacto Harmeniam Mediámque, cujus sunt Caspiæ portæ, intra Taurum collocamus. Hæ gentes ad nos sunt Boreales, quoniam & intra Taurum. Eratosthenes verò cùm divisionem in partes Australes fecisset, in locis Borealibus & iis quæ ab eo sigilla appellantur, partim Borealia nominans, partim Australia, amborum climatum terminum Caspias portas ostendit. Jure quidem Australiora Caspiarum portarum ad auroram tendentia, Australia ostendit, è quibus est Media & Harmenia. Septentrionaliora verò Borealia secundum alium atque alium locorum ordinem contingunt. Hoc fortasse idcirco non advertit, quia nulla nec Harmeniæ nec Mediæ pars extra Taurum est, Austrum versus. Media est in partes duas divisa, quarum alteram majorem vocant, cujus metropolis sunt Ecbatana, magna civitas & Medici imperii caput, qua nunc etiam Parthi regia utuntur. Nam reges ibi æstatem agunt (frigida enim est Media) hyemem verò Seleuciæ, quę secus Tigrim est, propè Babylonem. Altera pars est Media Atropatia ab Atropato duce nominata, qui ne ea Macedonibus subigeretur, obstitit, cùm majoris Mediæ pars esset. Is post ea rex declaratus, regionem hanc per sese posuit, & ex illo successores ad hoc usque tempus perdurant. Ii postea cùm Harmeni-

niorum regibus affinitatem conjunxere, postea cum Syris, postremo cum Parthis. Hæc regio Harmeniæ, & Matianæ ad Orientem adjacet, Mediæ verò majori ad Occidentem, utrique ad Aquilonem, habitantibus autem circa Hyrcanii maris recessum & Matianam, ab Austro jacet. Ea satis opibus pollet (ut Apollonides ait) nam equitum decem millia, peditum quadraginta millia exhibet. Lacum habet nomine Spauta, in quo sales nascuntur & congelascunt, ii pruritum dolorémque efficiunt, morbi remedio est oleum. Si quis vestes in eum per imprudentiam lavandi gratia immerserit, aqua dulcis exustas emendat. Ii validos vicinos habent Harmenios & Parthos, à quibus sæpe aliquid circunciduntur, resistunt tamen & ablata recuperant, quemadmodum Simbacem ab Harmeniis receperunt, qui sub Romanis erant, & ipsi ad Cęsaris amicitiam accessere. Colunt simul etiam Parthos. Eorum regia æstivalis est, Gaza in campo sita & Vera castellum munitissimum, quòd Antonius in Parthica expeditione obsedit. Id ab Araxe flumine, quòd Harmeniam & Atropatiam terminat stadiis abest duobus millibus quadringentis, ut Adelphius refert, qui Antonio familiaris, illius in Parthos expeditionem conscripsit, in qua ipse & affuit & præfuit. Cætera hujus regionis loca

opu-

opulenta sunt, Septentrionalia verò montana, & aspera, & frigida, Caddusiorum montanorum & Amardorum domicilium, nec non Tapyrorum, Cyrciorum & ejusmodi aliorum, qui latrones extorrésque sunt. Nam Zagrus & Niphates gentes has sparsas habent, & Cartii & Amardi, qui in Persia & Harmenia sunt, adhuc eodem nomine appellati, eandem formam servant. Caddusii peditum multitudine non multum ab Arianis superantur. Hi sunt jaculatores optimi, in locis asperis pedites pro equitibus pugnant. Antonii expeditionem, non loci natura gravem reddidit, sed viarum dux Artavasdes rex Harmeniorum, quem illi sibi insidiantem consilii participem fecit, ac bellicę sententiæ compotem. Eum tamen quanquam serò ultus est, postquam multorum malorum causa Romanis extitisset, tum ipse, cum ille quisquis viam Zeugmate, quòd est juxta Euphratem, quousque in Atropatiam perveniatur octo millia stadiorum ultra duplum rectæ viæ per montes regressus, & anfractus effecit. Media major olim totius Asiæ dominata est, Syrorum imperio subacto, postea à Cyro ac Persis, ea tanta potentia sublata est, sub Astyage tamen multum patriæ dignitatis servavit. Erant enim Ecbatana Persarum hybernaculum, & Macedonum, qui subactis illis Syriam habebant. Nunc etiam Parthorum regibus

bus eundem usum & tutelam præstant. Media ab Oriente Parthia terminatur, Cossæorúmque montibus latrocinium exercitium. Hi olim cùm adversum Susios & Babylonios Elymæorum socii essent, sagittariorum tredecim millia exhibebant. Nearchus refert, quatuor esse gentes, quæ latrocinium exercebant, earum Mardi Persis erant finitimi. His atque Susiis Vxii & Elymæi, Cossæi autem Medis, atque omnes tributum regibus pendebant. Cossæi etiam cùm rex æstate Ecbatanis peracta, Babylonem descenderet, dona accipiebant. Horum audaciam Alexander contudit, hyeme eos adortus. Media itaque ab Oriente iis terminatur & *Paræsitancenis*, qui etiam montani sunt & latrones, ac Persis contigui. A Septentrione Caddusiis & aliis circa Hircanium mare habitantibus, de quibus paulò antè pertractavimus. Ab Austro Apolloniatide, quam Sitacynam veteres appellabant, item Zagro apud quem Sabatica est, quæ ad Mediam pertinet, quidam eam ad Elymæam dicunt pertinere: ab Occidente Atrapiis & Armeniorum quibusdam. Sunt etiam Græcæ urbes in Media à Macedonibus conditæ, è quibus est Laodicea, Apamia, & Rhaga, quæ apud Rhagas est. Rhagam Nicator condidit, & Europum nominavit, Parthi verò Arsaciam. Ea Australior est, quàm Caspiæ portæ, quingen-

tis

tis ferè ſtadiis ut Apollodorus Adramyttinus ait. Media itaque magna ex parte alta eſt & frigida, cujuſmodi ſunt montes Ecbatanis imminentes, & qui apud Rhagas & Caſpias portas conſurgunt, ac omnes denique Septentrionalès partes uſque in Matianam & Carmeniam hujuſmodi ſunt. Regio verò quæ ſub Caſpiis portis in humili & concavo ſolo jacet, opulenta eſt, & omnia fert, præter oleam, quæ & ſi ibi naſcitur, arida tamen eſt & ſicca. Hæc regio & Harmenia eximiè paſcendis equis apta eſt, unde pratum quoddam Hippoboton vocatur, per quod iter faciunt, qui ex Perſia & Babylone in Caſpias portas proficiſcuntur, in eo paſci dicunt equorum quinquaginta millia, quæ armenta regia ſunt. Niſæos equos quibus reges utebantur optimos, ac magnos, alii hinc genus habere dicunt; alii ex Harmenia propriam quandam formam habentes, quemadmodum Parthia præ Græcis, exterisque, qui apud nos ſunt. Et herbam quæ præcipue equos nutrit, eo quod ibi abundet, proprie Medicam vocamus. Hæc regio ſilphium fert, à quo Medicus ſuccus appellatur, Cyrenaico longe inferior, nonnunquam etiam illi præſtat, ſive propter locorum diverſitatem, ſive quod ſtirps ſpeciem mutet. ſive propter eos qui ſuccum exprimunt atque conficiunt. Vnde etiam ad uſum recon-

di-

ditur Media itaque talis est. Ejus latitudo ac longitudo penè par. Maxima ejus longitudo ea videtur quę est à Zagri transitu, qui vocatur Medica porta ad Caspias portas, per Sigrianam stadiorum quatuor millium supra centum. Cum magnitudine & opibus regionis concordant ea, quæ de tributis traduntur. Nam cùm Cappadoces Persis quotannis pendant, præter argentum, mille & quingentos equos, mulorum duo millia, ovium quinquaginta millia, duplum ferè horum Medi pendebant. Mores magna ex parte Medis & Harmeniis iidem sunt, propterea quod etiam regio similis est. Tradunt Medos multarum rerum authores Harmeniis fuisse, ac prius etiam Persis, qui in potestate Asiæ successerunt. Nam quæ nunc Persica schola dicitur, & equitandi & sagittandi studium, & cultus, & ornatus, & religiosa à subditis in reges veneratio, à Medis profecta est. Idque verum esse vestitus declarat. Nam tiara, & citharis, & pileus, & manicatæ tunicæ, & anaxyrides in frigidis & Borealibus locis, quales sunt Medici, apta gestamina videntur. In Australibus verò nequaquam. Persæ autem magna ex parte rubrum mare accolunt, magis enim Meridionales sunt, quàm Babylonii, vel Susii. Hi post subactos Medos quędam sibi vendicavere, quæ Medorum erant, & adeò honesti & regii victorum

mores vincentibus viſi ſunt, ut pro nudis ac levibus muliebria geſtare, & velamentis contegi paterentur. Sunt qui dicunt Medeam quæ ibi imperavit, quemadmodum Jaſon, veſtem hanc prius commonſtraſſe. Nam ea faciem ſuam occultabat, cum pro rege exiret. Dicunt etiam Jaſonis monumenta eſſe Jaſonia, quæ illi à Barbaris poſita in honore maximo habentur. Eſt etiam mons quidam ingens ſupra Caſpias portas ad levam, qui Jaſonius appellatur. Medeæ eſt & veſtis & regionis nomen. Dicitur præterea Medus ejus filius regni ſucceſſor, regioni nomen impoſuiſſe. His concordant Jaſonia, quæ ſunt in Harmenia & regionis nomen, & alia permulta, de quibus poſtmodum dicemus. Atque hoc Medorum eſt, quanquam non omnium, ſed montanorum, eum in regem eligere, qui fortiſſimus ſit. Illud quoque Medorum eſt, reges uxores multas habere, qui mos & ad montanos, & ad omnes permanat, pauciores autem quàm ſeptem non licet. Eodem modo proditum eſt, mulieres pulchrum ſibi exiſtimare, ut viros habeant quamplurimos, pauciores quinque calamitatem ducere. Cum cætera Mediæ regio ſummæ opulenta ſit, Septentrionalis montana tenuis eſt, quare arborum fructibus nutriuntur. Ex malis ſiccis ac tritis maſſas conficiunt, ex amigdalis toſtis pa-

nes, è radicibus quibusdam vinum exprimunt, ferinis carnibus utuntur, mitia pecora non alunt, ac de Medis quidem hæc. De totius autem Mediæ Nomadibus, quoniam ii propter Persarum potentiam Persis accessere, cum de illis loquemur, mentionem faciemus. Australes Harmeniæ partes Taurum objiciunt, qui eam ab omni regione dirimit, quæ inter Tigrim est atque Euphratem, quam Mesopotamiam vocant. Orientales vero Mediæ majori & Atropatiæ sunt contiguæ, Septentrionales sunt montes Parachoatræ Caspio mari imminentes. Item Albani & Iberes, & Caucasus, qui gentes has circuit, & Harmeniæ & Moschicæ, & Colchicis montibus contiguus est, usque ad eos, qui Tibarani appellantur. Ab Occasu sunt gentes hæ, atque Paryadra, & Cydisa usque in Harmeniam minorem & fluvialem Euphratis regionem, quæ Harmeniam à Cappadocia dirimit, & Commagena. Nam Euphrates à Boreali Tauri latere exoriens, primo per Harmeniam fluit Occidentem versus, deinde ad Austrum flexus intet Harmenios & Cappadocas & Commagenos Taurum rescindit. Egressus vero, cùm prope Syriam pervenerit, ad hyemales Ortus revertitur usque Babylonem, & ad Tygrim Mesopotamiam efficit. Ambo in Persicum sinum finiunt. Circumjacen-

tia quidem hujusmodi sunt montana fere & aspera omnia, paucis exceptis Mediam versus. Rursum dicti Tauri incipientis ab ulteriore Commagenorum, & Melitinorum regione, quam Euphrates facit, est Masius mons qui ab Austro in Mesopotamia Mygdonibus imminet, apud quos est Nisibis. A parte autem Septentrionali est Sophena, inter Masium & Antitaurum, qui ab Euphrate Tauróque initium sumens, ad Orientales Harmeniæ partes desinit, & Sophenam Mediæ complectitur. Ex altera parte habet Acilissenam inter Taurum sitam, & Euphratis Mesopotamiam, prius quàm is ad Austrum deflectat. Carcathiocerta Sophenæ regia est, Masio Orientem versus juxta Gorgodylenam Niphates mons imminet. Deinde ab iis ex quo Euphrates & Araxes fluunt, alter ad Ortum, alter ad Occasum. Deinde Nibarus usque in Mediam extenditur. Quomodo autem Euphrates fluat, dictum est. Araxes ad Orientem illatus usque in Atropatiam ad Occasum Septentrionemque deflectit, & primo Azara præterlabitur deinde Artaxata Harmeniæ urbem, postea per Araxinum campum in mare Caspium emittit. Multi montes & multi colles sunt in Harmenia, in quibus non facile vitis nascitur, multæ etiam convalles, aliæ modicæ, aliæ opulentæ, quemadmodum

cam-

campus Araxinus, per quem Araxes fluens ad extrema Albaniæ & in mare Caſpium egreditur. Poſtea eſt Sacaſſena, quæ & Albaniæ & Cyro flumini finitima eſt, deinde Gogarena. Tota hæc regio fructibus ac domeſticis arboribus affluit, & iis quæ ſemper virent, fert etiam oleum. Harmeniæ pars eſt Fannena & Commiſena & Orchiſtena, quæ equis abundat. Chorzæna verò & Cambyſena Septentrionales, & valde nivales ſunt, Caucaſiis montibus vicinæ, & Iberiæ & Colchidi, ubi iter agentes in ſummis montium cacuminibus nive obrui dicunt. Nam ibi plurima cadit, unde baculos habent ad ejuſmodi pericula, quos in ſummam nivem reſpirandi gratia exerant, & ut eo ſigno auxilium ab advenientibus conſequantur. Quapropter ſæpe effoſſi ſervantur. In nive glebas quaſdam concavas congelaſcere prodiderunt, aquam optimam tanquam in tunica continentes. In nive animalia quædam concreari, quæ Apollonides vermes appellat. Theophanes verò montanas teredines atque in illis aquam optimam contineri, & ruptis tunicis bibi. Horum animalium generationem talem putant, qualem culicum ex flumine & bractea metallorum. Tradunt Harmeniam cùm prius parva eſſet, ab Artaxia & Zariada auctã qui magni Antiochi impe-

ratores fuere, quo superato, alter Sophenæ & Amisenæ, & Odomantidi, & quibusdam aliis, alter regioni quæ circa Artaxata est imperantes, multum coaluere, & vicinis loca plurima abstulerunt. Medis Caspianam & Phaunitem, & Basoropedam, Iberibus circummontanam Pæadri regionem, & Chorzenam, & Gogarenam, trans Cyrum. Chalybum gentibus & Mosynœcis Parenetam & Xerxenam, quæ Harmeniæ minori conterminæ vel ejus partes sunt, Cataonibus Aclisinam & regionem quæ circa Antitaurum est. Syris verò Tamonitam, ut omnes unius linguæ essent. Harmeniæ urbes sunt Artaxata, Artaxiasata appellata, quam Annibal Artaxiæ regi condidit. Item Arxata, ambæ prope Araxem. Arxata juxta fines Atropatiæ, Artaxata apud Araxinum campum bene habitata, & ejus regionis caput. Ea in flexu quodam jacet, qui peninsulam facit, pro muro flumen opponit, præter Isthmum quem & fossa & vallo clausum habet. Non procul ab urbe sunt castella quædam munitissima, Babyrsa & Olana, ubi Tigranis Artabasdæ thesauri servabantur. Alia secus Euphratem erant. Sed Artageras, qui custodiæ præerat Ador prodidit. Id etiam Cæsaris imperatores diuturna obsessione ceperunt, atque muros ademerunt. Multi amnes sunt in Harmenia,

nia, ſed clariſſimi Phaſis & Lycus in mare Ponticum exeuntes. Antiſthenes Thermodontem pro Lyco poſuit non recte. In Caſpium Cyrus & Araxes emittunt, in Rubrum mare Euphrates & Tigris. Sunt etiam in hac regione magni quidam lacus, è quibus eſt Mantianus, qui Ceruleanus interpretatur. Is poſt Mæotim maximus eſt, ut ferunt aquæ ſalſæ, progreditur autem uſque in Atropatiam, & ſalis fontes habet. Arſenus verò quem etiam Thoëtin vocant, nitroſus eſt, unde veſtes dilacerat, ac rumpit, & propterea ejus aqua non bibitur. Per hunc lacum Tigris fertur, à Montana, regione juxta Niphantem ruens, propter celeritatem undam impermixtam ſervans, unde & nomen habet. nam Medi ſagittam Tigrim vocant. Fluvius hic varios piſces fert, cùm hujuſmodi aquæ unius formæ piſces habere ſoleant. In interiore lacus receſſu, flumen in voraginem quandam incidens, & longo ſpatio ſubter terram delatum exoritur juxta Chalonitim; inde jam ad Opam & Semiramidis murum defertur, à dextris Gordyæos & totam Meſopotamiam relinquens. Econtra Euphrates à ſiniſtra eandem regionem habet, cum verò inter ſe jam appropinquarint, ac Meſopotamiam fecerint, alter per urbem Seleuciam fertur, Perſicum ſinum verſus: alter per ipſam

Babylonem, ut in iis patet quæ adversus Eratosthenem & Hipparchum à nobis dicta sunt. Auri metalla in Syspiritide effodiuntur, apud Cambala ad quæ Alexander Memnonem cum militibus misit, sed id ab indigenis relatum est. Sunt & alia metalla, ejus scilicet quę Opandix dicitur, quam Harmenium colorem vocant, Calchæ persimilem. Hæc regio non minus pascendis equis apta est quàm Media, unde Nysæi equi, queis Persarum reges utuntur hinc sunt, & Harmenię Satrapes quotannis per se viginti millia pullorum ex Mithracina mittebat. Artavasdes Antonio præter alios equos cataphractorum instructorum septem millia ostendit, cum in Mediam cum eo ingressus est, quorum equorum non Medi solum & Harmenii studiosi fuere, sed etiam Albani. nam illi cataphractis utuntur. Non parvum divitiarum & opum hujus regionis indicium est, quod cùm Pompejus Tigrani patri Artavasdæ sex millia talentorum argenti scripsisset, mox Romanorum copiis viritim distribuit, militi quinquagenas drachmas, centurioni millenas, singulis præfectis provinciæ & chiliarchis talentum. Regionis latitudinem Theophanes tradit, schœnorum centum longitudinem duplam, quadragenûm stadiorum schœnum faciens, in quo veritatem transgredi videtur. Est ergo veritati proxi-

ximum ponere; longitudinem ab illo dictam latitudinem dimidium, vel paulò plus. Harmeniæ natura ac potentia est hujusmodi, sed antiquus quidam sermo perhibetur de hac gente. Harmenus, ex Harmenio Thessaliæ urbe, quæ inter Pheras & Larissam jacet, juxta Bœbeida, ut dictum est, cum Jasone in Harmenia militavit; Cyrsilus verò Pharsalius, & Medius Larissæus, qui cum Alexandro militarunt, dicunt ex hujus nomine Harmeniam appellatam. Eos autem qui cum Harmenio erant Acilesinam habitasse, quæ prius sub Sophinis erat. Alios verò in Syspiretide usque in Calachanam & Diabenam extra Harmeniæ montes. Atque Harmeniacam vestem, Thessalicam dicunt, id est longas tunicas, quas in tragœdiis Ætolicas vocant, cingunt quoque circa pectus, in prætextis etiam tragici Thessalos sunt imitati. Opus enim illis fuit, aliquo tali accommodato habitu. Thessali enim, ut par est quia longas vestes gestant, cùm inter omnes Græcos valde Boreales sint, & quià frigidissima loca incolunt, aptissimam imitationem, id est poëticarum personarum cultum præbuerunt. Equitandi quoque studium tam his quàm Medis simile Thessalicū dicunt. Jasonis autem expeditionem, Jasonia testantur, quæ à principibus sunt structa, quemadmodum à Parmenione Jasonis templum, apud Abderam. Araxem

verò ex Penei similitudine, & eodem nomine ab Harmenio vocatum putant. Nam & ille Araxes vocatus est, eo quòd Ossam abrumpit ab Olympo, ac etiam Tempe. Hunc verò in Harmenia è montibus delapsum, & subjecta planitie olim diluta cùm exitum non haberet dilatatum prodidere. Jasonem verò Tempe imitatum, viam fecisse, per quam nunc aqua in mare Caspium decurrit, unde Araxinus campus nudatus est, per quem amnis defertur in Cataractem. Hæc quæ de Araxe dicuntur, rationem aliquam habent. At quæ Herodotus dicit, non valde sunt verisimilia. Dicit enim eum ex Mantiana profluentē, in quadraginta amnes scindi, & Scythas Bactrianósque dividere. Hunc secutus est Callisthenes. Ex Ænianis alios Vitia dicunt habitasse, alios ultra Harmenios, supra Abum & Imbarum qui Tauri partes sunt. Abus prope viam est quæ Ecbatana fert juxta Baridis templum. Dicuntur etiam Traces quidam Saraparæ appellati, id est decapitatores, ultra Harmeniam habitasse, prope Guranios ac Medos, homines profecto immanes, indociles & montani, bracati ac decapitatores. Sic enim Saraparæ significant. De Media autem dictum est in rebus Medicis. Quare ex his omnibus colligi potest, Medos Harmeniósque è Thessalis esse, ab Jasone & Me-

dea

dea ortos. Ac de antiquis quidem hæc. Recentiora verò à Persis ad nostra usque tempora, in summa sic dicuntur, quod Persæ Harmeniam tenuerunt, postea Macedones, qui Syriam Mediamque habuere, postremus Orontes ex Hydarni genere, unius ex septem Persis postea ab Imperatoribus magni Anthiochi, qui cum Romanis bellum gessit, Artaxia scilicet ac Zadriada in partes duas divisa est. Ii enim permittente rege, imperaverunt, quo superato Romanos adorti, ac reges nuncupati, per sese fuerunt. è genere Artaxiæ fuit Tygranes is, qui eam habuit, quæ propriè Harmenia est appellata. Ea Medis, Albanis, & Iberibus contigua erat usque in Colchidem & Cappadociam, quæ juxta Euxinum est. E Zadriada fuit Artanes Sophenus, qui Australes partes habuit, eas maximè quæ vergunt ad Occidentem. Hic à Tygrane deletus est, qui quanquam rerum omnium potitus, varia tamen fortuna usus est. Nam in initio apud Parthos obses fuit, deinde septuaginta Harmeniæ vallibus in pretium datis, reversus est. Auctus verò, loca ea recepit, & Parthorum regione vastata, Petinium & loca circum Arbela, Atropatinum quoque, & Gordyæum, & cum iis reliquam Mesopotamiam subegit, præterea Syriam, Phœniciamque vi cepit, Euphratem trans-

gressus. Inde plurimum elatus, urbem condidit prope Iberiam, inter hanc atque Zeugma, quod juxta Euphratem est, quam Tigranocerta nominavit, hominibus duodecim Græcarum urbium, à se eversarum, congregatis. Sed Lucullus qui adversum Mithridatem bellum gessit, continuò subsecutus, habitatoribus in sedes suas dimissis, opus quod adhuc erat imperfectum, facto impetu demolitus est, atque in parvum vicum redegit, Tygrane ex Syria ac Phœnicia pulso. Artabásdes autem ejus filius, quandiu mansit in amicitia populi Romani, tamdiu fuit fortunatus. Postea verò quàm Antonium in Parthico bello Parthis prodidisset, perfidiæ pœnas dedit. Nam vinctus ab eo Alexandriam ductus, & contumeliose per urbem circumlatus, ac primum custodiæ traditus, deinde interempus est. Post illum multi reges sub Cæsare ac Romanis fuere, & nunc etiam sunt. Omnia Persarum templa, tam Medi, quàm Harmenii in veneratione habent, Tanaidis templa præcipue Harmenii, cùm in cæteris locis ea ædificantes, tum etiam in Acilelina dedicant illis servos, ac servas, quod ideo minus est mirandum, quod etiam nobilissimi gentis eius, filias suas dedicant, quibus lex est, ut diu apud deam prostitutæ nuptui dentur, nullo renuente talibus conjugari. Hujusmodi quiddam

He-

Herodotus de Lydis commemorat, quæ omnes meretricantur, & tam benigne amatoribus suis utuntur ut eos hospitio suscipiant, & dona dent plura etiam quàm accepere, quippe quæ à copiosis dotibus suppeditantur. Accipiunt tamen non quoscunque hospites, sed eos maxime qui æque sint digni.

STRA-

STRABONIS GEOGRAPHICORUM

LIBER XII.

ARGUMENTUM.

Duodecimus reliqua Ponticæ regionis continet, ac deinceps Cappadociam, Galatiam, Bithyniam, Mysiam, Phrygiam, Mæoniam, & ante hæc Sinopen civitatem, Ponticam, & Heracleam, & Amasiam. Præterea Isauriam, Lyciam, Pamphiliam, Ciliciam cum insulis, montibus ac fluminibus adjacentibus.

Cappadocia multas partes habet, & mutationes plurimas accepit, maxime itaque ejusdem linguæ sunt, qui Austrum versus Cilicio terminantur, qui dicitur Taurus, Orientem versus Harmenia, Colchide ac diversarum linguarum gentibus, quæ intermediæ sunt, Septentrionem versus Euxino, usque ad Halys ostia, Occasum versus Paphlagonum gente & Galatis, qui in Phrygiam transmigrarunt, usque ad Lycaonas & Cilicas, Cilicam Trachea incolentes. Ex his qui unius erant linguæ antiqui Cataones separatos ponebant. Et in dinumeratione gentium, eos à Cappadocibus

cibus tanquam alterius linguæ gentibus distinguentes. Post Cappadociam Cataoniam locabant, postea Euphratem, & gentes quæ trans eum sunt; ut etiam Melitinam post Cataoniam collocarent, quæ inter hanc jacet & Euphratem, Commagenæ continua, & decima Cappadociæ pars est secundùm regionem in decem præturas divisam. Sic enim reges ante Archelaum, Cappadociæ principatum distinctum habuere. Decima pars est etiam Cataonia, & utraque ætate nostra suum prætorem habuit. Sed mirum profectò est, cùm nulla nec linguæ nec morum diversitas in his erga cæteros Cappadocas appareat, quomodo peregrinæ gentis signa omnino deleta sunt. Erant itaque distincti, eos autem Ariarathes adeptus est, qui primus Cappadocum rex est nuncupatus. Locus hic est tanquam magnæ cujusdam peninsulæ Isthmus, duobus maribus coartatus, mari scilicet Issici sinus usque in Tracheam Ciliciam, & Euxino inter Sinopam atque Tibarenorum oram. Omnem verò regionem Cappadocibus ad Occidentem versus, quæ intra Isthmum est, peninsulam dicimus, quam Herodotus cis Halym vocat. Hæc est cui Crœsus imperitavit, quem ille gentium dominum appellat, quæ cis Halym sunt. Juniores verò eam quæ intra Taurum est Asiam vocant, eodem nomine quo to-

totam continentem. In ea gentes hæ continentur. Primum ab Oriente Paphlagones, Phryges, & Lycaones: deinde Bithyni, Mysi, & quæ Epictetus dicitur: præterea Troas, & Hellespontia: post hos ad mare ex Græcis Æoles, & Jones. Ex aliis Cares ac Lycii, in mediterranea Lydi. De cæteris postmodum dicemus. Macedones Cappadociam in duas satrapias à Persis divisam accipientes, partim spontanei, partim inviti, ex satrapiis in regna redegerunt, atque majorem Cappadociam quæ Taurum versus est propriè Cappadociam nominarunt, alteram Pontum. Quidam eam quæ Pontum versus est, Cappadociam vocavere; nos autem majoris Cappadociæ ordinem nunc ignoramus. Nam Archelao vita functo, Cæsar ac senatus decrevere, ut ea Romanorum provincia esset. Cùm verò regio sub illo, ac prioribus in decem præturas esset divisa, quinque Taurum versus censebantur, ut Melitina, Cataonia, Cilicia, Tyanensis, & Isauriensis. Quinque reliquæ e Lavinasena, Sargasena, Sarauna, Chamanena, Rhimnena. Postea addita est à Romano ex Cilicia, quod ante Archelaum erat XI. prætura, regio scilicet, Castabalis & Cydistræ vicina usque Derbam, Antipatri Piratæ sedem. Ab Archelao autem Trachea Cilicia circa Eleusam, & omnis ea quæ piraticam exercuerat. Melitina per-

persimilis est Commagenæ. Sola enim ex omni Cappadocia, tota domesticis arboribus consita est, ut etiam oleum ferat, & Monariticum vinum, quod cum Græco decertat. Hæc Sophenæ opponitur, habens in medio Euphratem, ei Commagena contermina est. In ulteriore regione est castellum quoddam Cappadocum satis clarum, nomine Tomisa. Id Sophenæ regi venditum est talentis centum. Postea à Lucullo virtutis gratia in bello adversum Mithridatem gesto, Cappadoci cuidam donatum. Cataonia planities est lata & concava, & omnia fert, præterea quæ semper virent, circunstant eam montes, cùm aliij tum Amanus à parte Australi, qui à Tauro Ciliciæ quodam modo avulsus est, & Antitaurus in contraria abruptus. Amanus enim in Cilicia & Syriacum mare ad Occasum porrigitur, à Cataonia contra Notum, quo spatio totum Issicum sinum circuncludit, & campos, qui inter Cilicas sunt Taurum versus. Antitaurum verò ad Septentrionem inclinat, & Orientis nonnihil apprehendit, deinde finit in mediterranea. In Antitauro convalles sunt profundæ & angustæ, in quibus sita sunt Comana civitas, memoratu digna, & Bellonæ fanum, quod illi Comana vocant. Ea civitas clarissima est, maximámque numine afflatorum & sacrorum servorum multitudinem habet.

Eam

Eam Cataones incolunt, qui quanquam regi ſubditi ſint, parent tamen ſacerdoti, qui fani, & ſacrorum ſervorum magna ex parte dominus eſt, qui tempore quo nos peregrinati ſumus, ſupra ſex millia erant, viri ſimul ac mulieres. Fano, regio adjacet non parva, cujus fructum ac proventum ſacerdos accipit. In honore ſecundus eſt in Cappadocia poſt regem. Reges ac ſacerdotes frequentius ex eadem eſſe progenie ſolebant. Hoc ſacrorum genus Oreſtes cum ſorore Iphigenia è Scythia Taurica huc videntur attuliſſe, quæ Dianæ Tauropolæ erant, lugubrem comam hic depoſuiſſe, ex qua urbi nomen datum eſt. Vrbem Sarus amnis interfluit, qui per Tauri convalles devolutus, ad Cilicum campos & ſubjectum pelagus pertranſit. Pyramus verò perlabitur Cataoniam, & è media planitie exoritur, & navigabilis eſt. Eſt etiam foſſa quædam memoratu digna, per quam aqua puriſſima magno ſpatio occultè ſub terram fertur, deinde in ſummum exoritur, tanta vi, ut ſi quis haſtam ſupernè demiſerit, adeò aquæ impetus obſiſtit, ut vix immergi queat. Fertur etiam fundo innavigabili, & latitudine immodica. Cùm verò ſe Tauro junxerit, mirum in modum contrahitur. Mira eſt præterea montis cæſura, per quam alveus ducitur. Nam quemadmodum in petris rimam trahentibus & per medium

ſciſ-

ſciſſis, contingit, alteriuspartis depreſſionibus ita convenire, ut conjungi poſſint, ſic videre eſt imminentes fluminis petras, utrinque ferè uſque ad montis ſumma pertendentes, duorum, triumve jugerum ſpatio, concavitates quaſdam eminentiis oppoſitas habere. Solum verò quod interjacet, totum ſaxeum, valde profundam & anguſtam rupturam in medio habet, ut eam canis ac lepus tranſiliat. Hic fluminis alveus, ad labrum uſque plenus eſt, latitudine aquæ ductui par, propter obliquitatem autem & anguſtias & vallis profunditatem, mox de longinquo accedentibus ſonitus exauditur tonitrui perſimilis. Montes verò egreſſus tantum limum in mare deducit, partim ex Cataonia, partim ex Ciliciæ campis, ut hujuſmodi de eo oraculum editum feratur,

Tempus erit rapidis olim cum Pyramus undis
In ſacram veniet, congeſto littore, Cyprum.

Ibi enim ſic evenit, ut in Ægypto, in qua ſemper Nilus ex aggeſtione, mare continentem efficit. Vnde Herodotus Ægyptum fluminis donum appellat. Poëta quoque dicit, Pharum prius in pelago fuiſſe, quæ nunc Ægypto cohæret. Tertia eſt Dacia, in qua Juppiter colitur, non inferior hac, ſed memoratu digna. In ea aquæ ſalſæ foſſa eſt, quæ magni lacus

lacus ambitum habet, altis & erectis clausa superciliis, ut scalarem descensum habeat. Aquam nec manifestum ulla ex parte exitum habere, nec augeri, proditum est. Cataonum campi, & Melitina, civitatem nullam habent, castella in montibus munita sunt, Azamora, & Dastacum, quod Carmala flumen circunfluit. Habet etiam Apollinis Cataonis delubrum, quod in tota colitur Cappadocia. Alię pręturę urbes non habent, exceptis duabus. E reliquis præturis in Sargarausina oppidum est Herpa, & flumen Carmala, quod in Ciliciam emittit. In cæteris præturis, Argus munitio alta juxta Taurum est, & Nora quę nunc Noroassus vocatur, in qua Eumenes obsessus diu restitit. Ætate autem nostra Sisinus, in eo thesauros habebat. Is Cappadocum imperium adortus est. Hujus regia erat Cadena in urbis modum instructa, ea in montibus est Lycaoniæ. Nam & Savera olim vicus dicitur fuisse, in modum urbis, & regionis metropolis. In Morimena Jovis fanum est qui apud Venasinos colitur, in eo habitant sacrorum servorum ferè tria millia. Sacra regio fertilis est, quæ annuum proventum sacerdoti dat, talentorum quindecim. Is per totam vitam sacerdos est, sicut ille qui est apud Commana, & post illum secundus in honore. Duæ tantùm præturæ urbes habent, Tyanensis, Tyana Tauro subjacentia,

tia, qui apud Cilicias portas eſt, ad quas montium cacumina, in Ciliciam ac Syriam tendentia, facillima ſunt, & omnibus communia. Regio quæ juxta Taurum eſt, Eubſebia vocatur, ea fertilis eſt, & magna ex parte planities. Tyana aggeri Semiramidis ſubjacent, optimè munito. Non procul hinc ſunt Caſtabala & Cybiſtra oppida monti propinqua. Caſtabalis eſt Dianæ Perſicæ fanum, ubi dicunt ſacras mulieres illæſas nudis pedibus ſuper prunas ingredi, atque hic etiam eandem hiſtoriam narrant Oreſtis & Tauropolæ, & Peraſiam idcirco vocitatam dicunt, quòd ex ulteriore regione fuerit allata. In Tyanenſi prætura una ex decem ſupradictis oppidum eſt Tyana. Eam verò quæ Epictetus dicitur, his non connumero, Caſtabala ſcilicet & Cybiſtra, & quæ in Cilicia Trachea ſunt, in qua Archelaus Eleuſam inſulam, fertilem munivit; opus memoratu dignum, ubique magna temporis parte degebat. In Cilicia eſt ea quæ Mazaca vocatur, gentis ejus metropolis, atque ea etiam Euſebia nuncupatur, quæ juxta Argæum eſt. Latet enim ſub Argæo monte omnium altiſſimo, qui ſemper in ſummo nives habet, ex quo dicunt, qui eò aſcendunt, quanquàm ii perpauci ſunt, ſereno cœlo utrunque æquor perſpici, Iſſicum ſcilicet ac Ponticum. Cetera ad civitatis habi-

bitationem incommoda ſunt. Nam & ſicca eſt & debilis, & propter principum negligentiam immunita, & fortaſſe de induſtria, ne mœnibus ut munimento freti, nimis confidant, planitiem habitantes, quæ colles arduos & difficiles habet. Loca verò circunſtantia omnino ſunt ſterilia & inculta, quanquàm campeſtria ſint. Arenoſa enim ſunt & petroſa, paululum verò progredienti campi ſunt igne exuſti, & ſolum incenſum per multa ſtadia, quapropter neceſſaria è longinquo afferuntur. Et quod etiam abundè periculoſum videatur, non longè abeſt periculi materia. Nam cùm tota ferè Cappadocia lignis careat, Argæus tamen circumcirca ſylvam habet, unde de proximo lignari adeſt. Sed loca ſylvæ ſubjecta ignes habent. Sunt etiam gelidis aquis plena, quanquam nec ignes, nec aquæ in ſummum extant: quapropter maxima ex parte herbida ſunt. Quibuſdam in locis ſolum paluſtre eſt, & per noctem ex eo flammę conſurgunt, rei itaque gnari cautè lignantur, ſed multis periculum eſt, præſertim pecori, in obſcuras ignis foſſas incidenti. Eſt flumen in planitie ante urbem, nomine Melas, diſtans ab ea ſtadia XL. Is fontes habet in loco urbis humillimo, ſed hac in parte inutilis eſt, cùm non aptum exitum habeat. In lacus ac paludes diffuſus, urbis aërem æſtate corrumpit, & lapidicinas,

cinas, cùm utilissimæ sint, efficit inutiles. Mazaceni enim lapidum copiam pro ædificiis ex ripis habent: nam lapidum crustæ aquis tectæ resistunt, atque paludes, hæ ubique ardent. Ariarathes rex angustiis quibusdam obstructis, ad quas Melas exitum in Euphratem habet, proximam planitiem totam lacu diluit, atque insulas quasdam, tanquam Cycladas comprehendens, pueriliter ibi immorabatur. Clausura verò ad unum, rupta aqua, soluta est, intumefactúsque Euphrates, magnam Cappadociæ partem traxit, & multas habitationes & consita delevit. Agrum quoque Galatarum, qui Phrygiam habitant, non parvo affecit detrimento. Qua ex re xxx. talentorum damno mulctatus, ejus rei judicio Romanis commisso. Idem circa Herpam contigit. Nam & ibi Carmalæ exitu obstructo, ore deinde rupto, cùm aqua quędam Cilicum loca devastasset, pœnas dedit iis, quia injuria affecti fuerunt. Mazacenorum itaque loca, quanquam plurimis rebus incommoda sint, ea tamen reges ad habitandum præcipuè videntur elegisse, quia locus totius regionis medius erat, & lignis & lapidibus abundabat, & herba, qui plurimùm ad alenda pecora indigebant. Nam ea urbs quodammodo illis castra erat. Cæterùm verò tutelam ex munitionibus & castellis habebant, quæ ibi plurima sunt, alia

alia regis, alia amicorum. Distant Mazaca à Ponto ad stadia octingenta Austrum versus, ab Euphrate paulo minus quàm duplum. A Ciliciis portis VI. dierum itinere, & à Cyrinis castris per urbem Tyana, quæ circa medium ferè iter jacet, à Cybistris ad stadia. CCC Mazaceni Charondæ legibus utuntur, eligentes aliquem legisperitum, qui sit eis legum interpres, quemadmodum apud Romanos sunt Jurisconsulti. Hos Tygranes Harmenius malè effecit, cùm Cappadociam excurreret. omne enim transtulit in Mesopotamiam, & Tigranocerta magna ex parte ex his coluit; postea captis Tigranocertis, potentiores reversi sunt. Regionis latitudo est à Ponto Taurum versus, mille ferè & octingentorum stadiorum. Longitudo verò à Lycaonia atque Phrygia usque ad Euphratem, ad auroram & Harmeniam ad tria millia stadiorum. Ea frugibus abundat, præsertim frumento, & pecore omnis generis: quæ cùm Ponto Australior sit, frigidior tamen est. Gabadania campestris est, & cæteris Australior. nam Taurum subit, & vix ullam fructiferarum arborum producit. Ipsa & magna reliquæ regionis pars pascua optima habet, præsertim quæ circa Garsauram est, & Lycaoniam & Morimenam. In Cappadocia nascitur ea, quæ Sinopica rubrica dicitur, omnium optima, quæ cùm Iberica decertat, id-

circo Sinopica appellatur, quòd eam mercatores eò deferebant, prius quàm Ephesiorum emporium tam celebre esset. Dicunt etiam Crystalli, & Onychiti lapidis crustas, prope Galaras ab Archelai perquisitoribus inventas. Eratque locus quidam candidi lapidis, colore ebori persimilis, qui tanquam cotes quasdam non magnas producebat, è quibus cultrorum capuli fiebant. Alias verò ad specularia facienda, glebas magnas ferebat, ut etiam extra exportaretur. Ponti atque Cappadociæ confinium est regio quædam montana, cum Tauro pariter progrediens, quæ ab Occidentalibus Commagenæ extremis initium sumit. In ea castellum quoddam præruptum conditum est, nomine Dasmenorum, usque ad Laniasinæ Orientalia. Cappadociæ præturæ cedunt Chammamena & Laniasina. Sed cùm primum Romani res Asiaticas persequerentur, Antiocho superato, amicitias atque societates cum regibus ac populis jungebant, ac cæteris quidem regibus privatim hic honor Cappadociæ, & Cappadocum genti, etiam publicè datus est. Regia deinde stirpe extincta, Romani concessere, ut gens ea libera esset secundùm amicitiam & societatem antè contractam. principes libertatem recusare, & dicere eam se ferre non posse: ut rex sibi daretur, orare. Romani admira-

Non probatur Calio hac versio li. 11. cap. 9.

totam continentem. In ea gentes hæ continentur. Primum ab Oriente Paphlagones, Phryges, & Lycaones, deinde Bithyni, Mysi, & quæ Epictetus dicitur: præterea Troas, & Hellespontia: post hos ad mare ex Græcis Æoles, & Jones. Ex aliis Cares ac Lycii, in mediterranea Lydi. De cæteris postmodum dicemus. Macedones Cappadociam in duas satrapias à Persis divisam accipientes, partim spontanei, partim inviti, ex satrapiis in regna redegerunt, atque majorem Cappadociam quæ Taurum versus est propriè Cappadociam nominarunt, alteram Pontum. Quidam eam quæ Pontum versus est, Cappadociam vocavere; nos autem majoris Cappadociæ ordinem nunc ignoramus. Nam Archelao vita functo, Cæsar ac senatus decrevere, ut ea Romanorum provincia esset. Cùm verò regio sub illo, ac prioribus in decem præturas esset divisa, quinque Taurum versus censebantur, ut Melitina, Cataonia, Cilicia, Tyanensis, & Isauriensis. Quinque reliquæ è Lavinasena, Sargasena, Sarauna, Chamanena, Rhimnena. Postea addita est à Romano ex Cilicia, quod ante Archelaum erat XI. prætura, regio scilicet, Castabalis & Cydistræ vicina usque Derbam, Antipatri Piratæ sedem. Ab Archelao autem Trachea Cilicia circa Eleusam, & omnis ea quæ piraticam exercuerat. Melitina per-

persimilis est Commagenæ. Sola enim ex omni Cappadocia, tota domesticis arboribus consita est, ut etiam oleum ferat, & Monariticum vinum, quod cum Græco decertat. Hæc Sophenæ opponitur, habens in medio Euphratem, ei Commagena contermina est. In ulteriore regione est castellum quoddam Cappadocum satis clarum, nomine Tomisa. Id Sophenæ regi venditum est talentis centum. Postea à Lucullo virtutis gratia in bello adversum Mithridatem gesto, Cappadoci cuidam donatum. Cataonia planities est lata & concava, & omnia fert, præterea quæ semper virent, circunstant eam montes, cùm aliij, tum Amanus à parte Australi, qui à Tauro Ciliciæ quodam modo avulsus est, & Antitaurus in contraria abruptus. Amanus enim in Cilicia & Syriacum mare ad Occasum porrigitur, à Cataonia contra Notum, quo spatio totum Issicum sinum circuncludit, & campos, qui inter Cilicas sunt Taurum versus. Antitaurum verò ad Septentrionem inclinat, & Orientis nonnihil apprehendit, deinde finit in mediterranea. In Antitauro convalles sunt profundæ & angustæ, in quibus sita sunt Comana civitas, memoratu digna, & Bellonæ fanum, quod illi Comana vocant. Ea civitas clarissima est, maximámque numine afflatorum & sacrorum servorum multitudinem habet.

Eam

Eam Cataones incolunt, qui quanquam regi subditi sint, parent tamen sacerdoti, qui fani, & sacrorum servorum magna ex parte dominus est, qui tempore quo nos peregrinati sumus, supra sex millia erant, viri simul ac mulieres. Fano, regio adjacet non parva, cujus fructum ac proventum sacerdos accipit. In honore secundus est in Cappadocia post regem. Reges ac sacerdotes frequentius ex eadem esse progenie solebant. Hoc sacrorum genus Orestes cum sorore Iphigenia è Scythia Taurica huc videntur attulisse, quæ Dianæ Tauropolæ erant, lugubrem comam hic deposuisse, ex qua urbi nomen datum est. Vrbem Sarus amnis interfluit, qui per Tauri convalles devolutus, ad Cilicum campos & subjectum pelagus pertransit. Pyramus verò perlabitur Cataoniam, & è media planitie exoritur, & navigabilis est. Est etiam fossa quædam memoratu digna, per quam aqua purissima magno spatio occultè sub terram fertur, deinde in summum exoritur, tanta vi, ut si quis hastam supernè demiserit, adeò aquæ impetus obsistit, ut vix immergi queat. Fertur etiam fundo innavigabili, & latitudine immodica. Cùm verò se Tauro junxerit, mirum in modum contrahitur. Mira est præterea montis cæsura, per quam alveus ducitur. Nam quemadmodum in petris rimam trahentibus & per medium

ſciſſis, contingit, alteriuspartis depreſſionibus ita convenire, ut conjungi poſſint, ſic videre eſt imminentes fluminis petras, utrinque ferè uſque ad montis ſumma pertendentes, duorum, triúmve jugerum ſpatio, concavitates quaſdam eminentiis oppoſitas habere. Solum verò quod interjacet, totum ſaxeum, valde profundam & anguſtam rupturam in medio habet, ut eam canis ac lepus tranſiliat. Hic fluminis alveus, ad labrum uſque plenus eſt, latitudine aquæ ductui par, propter obliquitatem autem & anguſtias & vallis profunditatem, mox de longinquo accedentibus ſonitus exauditur tonitrui perſimilis. Montes verò egreſſus tantum limum in mare deducit, partim ex Cataonia, partim ex Ciliciæ campis, ut hujuſmodi de eo oraculum editum feratur,

Tempus erit rapidis olim cum Pyramus undis
In ſacram veniet, congeſto littore, Cyprum.

Ibi enim ſic evenit, ut in Ægypto, in qua ſemper Nilus ex aggeſtione, mare continentem efficit. Vnde Herodotus Ægyptum fluminis donum appellat. Poëta quoque dicit, Pharum prius in pelago fuiſſe, quæ nunc Ægypto cohæret, Tertia eſt Dacia, in qua Juppiter colitur, non inferior hac, ſed memoratu digna. In ea aquæ ſalſæ foſſa eſt, quæ magni

lacus ambitum habet, altis & erectis clausa superciliis, ut scalarem descensum habeat. Aquam nec manifestum ulla ex parte exitum habere, nec augeri, proditum est. Cataonum campi, & Melitina, civitatem nullam habent, castella in montibus munita sunt, Azamora, & Dastacum, quod Carmala flumen circunfluit. Habet etiam Apollinis Cataonis delubrum, quod in tota colitur Cappadocia. Aliȩ prȩturȩ urbes non habent, exceptis duabus. E reliquis præturis in Sargarausina oppidum est Herpa, & flumen Carmala, quod in Ciliciam emittit. In cæteris præturis, Argus munitio alta juxta Taurum est, & Nora quȩ nunc Noroassus vocatur, in qua Eumenes obsessus diu restitit. Ætate autem nostra *Sisinus*, *in eo* thesauros habebat. Is Cappadocum imperium adortus est. Hujus regia erat Cadena in urbis modum instructa, ea in montibus est Lycaoniæ. Nam & Savera olim vicus dicitur fuisse, in modum urbis, & regionis metropolis. In Morimena Jovis fanum est qui apud Venasinos colitur, in eo habitant sacrorum servorum ferè tria millia. Sacra regio fertilis est, quæ annuum proventum sacerdoti dat, talentorum quindecim. Is per totam vitam sacerdos est, sicut ille qui est apud Commana, & post illum secundus in honore. Duæ tantùm præturæ urbes habent, Tyanensis, Tyana Tauro subjacentia,

tia, qui apud Cilicias portas est, ad quas montium cacumina, in Ciliciam ac Syriam tendentia, facillima sunt, & omnibus communia. Regio quæ juxta Taurum est, Eusebia vocatur, ea fertilis est, & magna ex parte planities. Tyana aggeri Semiramidis subjacent, optimè munito. Non procul hinc sunt Castabala & Cybistra oppida monti propinqua. Castabalis est Dianæ Persicæ fanum, ubi dicunt sacras mulieres illæsas nudis pedibus super prunas ingredi, atque hic etiam eandem historiam narrant Orestis & Tauropolæ, & Perasiam idcirco vocitatam dicunt, quòd ex ulteriore regione fuerit allata. In Tyanensi prætura una ex decem supradictis oppidum est Tyana. Eam verò quæ Epictetus dicitur, his non connumero, Castabala scilicet & Cybistra, & quæ in Cilicia Trachea sunt, in qua Archelaus Eleusam insulam, fertilem munivit, opus memoratu dignum, ubique magna temporis parte degebat. In Cilicia est ea quæ Mazaca vocatur, gentis ejus metropolis, atque ea etiam Eusebia nuncupatur, quæ juxta Argæum est. Latet enim sub Argæo monte omnium altissimo, qui semper in summo nives habet, ex quo dicunt, qui eò ascendunt, quanquàm ii perpauci sunt, sereno cœlo utrunque æquor perspici, Issicum scilicet ac Ponticum. Cętera ad civitatis habi-

bitationem incommoda sunt. Nam & sicca est & debilis, & propter principum negligentiam immunita, & fortasse de industria, ne mœnibus ut munimento freti, nimis confidant, planitiem habitantes, quæ colles arduos & difficiles habet. Loca verò circunstantia omnino sunt sterilia & inculta, quanquàm campestria sint. Arenosa enim sunt & petrosa, paululum verò progredienti campi sunt igne exusti, & solum incensum per multa stadia, quapropter necessaria è longinquo afferuntur. Et quod etiam abundè periculosum videatur, non longè abest periculi materia. Nam cùm tota ferè Cappadocia lignis careat, Argæus tamen circumcirca sylvam habet, unde de proximo lignari adest. Sed loca sylvæ subjecta ignes habent. Sunt etiam gelidis aquis plena, quanquam nec ignes, nec aquæ in summum extant: quapropter maxima ex parte herbida sunt. Quibusdam in locis solum palustre est, & per noctem ex eo flammę consurgunt, rei itaque gnari cautè lignantur, sed multis periculum est, præsertimpecori, in obscuras ignis fossas incidenti. Est flumen in planitie ante urbem, nomine Melas, distans ab eà stadia XL. Is fontes habet in loco urbis humillimo, sed hac in parte inutilis est, cùm non aptum exitum habeat. In lacus ac paludes diffusus, urbis aërem æstate corrumpit, & lapidicinas,

cinas, cùm utilissimæ sint, efficit inutiles. Mazaceni enim lapidum copiam pro ædificiis ex ripis habent: nam lapidum crustæ aquis tectæ resistunt, atque paludes, hæ ubique ardent. Ariarathes rex angustiis quibusdam obstructis, ad quas Melas exitum in Euphratem habet, proximam planitiem totam lacu diluit, atque insulas quasdam, tanquam Cycladas comprehendens, pueriliter ibi immorabatur. Clausura verò ad unum, rupta aqua, soluta est, intumefactúsque Euphrates, magnam Cappadociæ partem traxit, & multas habitationes & consita delevit. Agrum quoque Galatarum, qui Phrygiam habitant, non parvo affecit detrimento. Qua ex re xxx. talentorum damno mulctatus, ejus rei judicio Romanis commisso. Idem circa Herpam contigit. Nam & ibi Carmalæ exitu obstructo, ore deinde rupto, cùm aqua quędam Cilicum loca devastasset, pœnas dedit iis, quia injuria affecti fuerunt. Mazacenorum itaque loca, quanquam plurimis rebus incommoda sint, ea tamen reges ad habitandum præcipuè videntur elegisse, quia locus totius regionis medius erat, & lignis & lapidibus abundabat, & herba, qui plurimùm ad alenda pecora indigebant. Nam ea urbs quodammodo illis castra erat. Cæterùm verò tutelam ex munitionibus & castellis habebant, quæ ibi plurima sunt,

alia

alia regis, alia amicorum. Distant Mazaca à Ponto ad stadia octingenta Austrum versus, ab Euphrate paulo minus quàm duplum. A Ciliciis portis VI. dierum itinere, & à Cyrinis castris per urbem Tyana, quæ circa medium ferè iter jacet, à Cybistris ad stadia. CCC Mazaceni Charondæ legibus utuntur, eligentes aliquem legisperitum, qui sit eis legum interpres, quemadmodum apud Romanos sunt Jurisconsulti. Hos Tygranes Harmenius malè effecit, cùm Cappadociam excurreret. omne enim transtulit in Mesopotamiam, & Tigranocerta magna ex parte ex his coluit; postea captis Tigranocertis, potentiores reversi sunt. Regionis latitudo est à Ponto Taurum versus, mille ferè & octingentorum stadiorum. Longitudo verò à Lycaonia atque Phrygia usque ad Euphratem, ad auroram & Harmeniam ad tria millia stadiorum. Ea frugibus abundat, præsertim frumento, & pecore omnis generis: quæ cùm Ponto Australior sit, frigidior tamen est. Gabadania campestris est, & cæteris Australior. nam Taurum subit, & vix ullam fructiferarum arborum producit. Ipsa & magna reliquæ regionis pars pascua optima habet, præsertim quæ circa Garsauram est, & Lycaoniam & Morimenam. In Cappadocia nascitur ea, quæ Sinopica rubrica dicitur, omnium optima, quæ cùm Iberica decertat, id-

cir-

circo Sinopica appellatur, quòd eam mercatores eò deferebant, prius quàm Ephesiorum emporium tam celebre esset. Dicunt etiam Crystalli, & Onychiti lapidis crustas, prope Galatas ab Archelai perquisitoribus inventas. Eratque locus quidam candidi lapidis, colore ebori persimilis, qui tanquam cotes quasdam non magnas producebat, è quibus cultrorum capuli fiebant. Alias verò ad specularia facienda, glebas magnas ferebat, ut etiam extra exportaretur. Ponti atque Cappadociæ confinium est regio quædam montana, cum Tauro pariter progrediens, quæ ab Occidentalibus Commagenæ extremis initium sumit. In ea castellum quoddam præruptum conditum est, nomine Dasmenorum, usque ad Laniasinæ Orientalia. Cappadociæ præturæ cedunt Chammamena & Laniasina. Sed cùm primum Romani res Asiaticas persequerentur, Antiocho superato, amicitias atque societates cum regibus ac populis jungebant, ac cæteris quidem regibus privatim hic honor Cappadociæ, & Cappadocum genti, etiam publicè datus est. Regia deinde stirpe extincta, Romani concessere, ut gens ea libera esset secundùm amicitiam & societatem antè contractam. principes libertatem recusare, & dicere eam se ferre non posse: ut rex sibi daretur, orare. Romani admira-

Non probatur Calio hac versio li. 11. cap. 9.

ti, quòd invenirentur qui libertatem recusarent, permisere ut quem vellent regem eligerent. Elegerunt itaque Ariobarzanem, qui in progressu, tertia ætate defecit. Tum creatus est Archelaus, nihil illi affinitate conjunctus, idque Antonii opera. Atque de majore Cappadocia hactenus. De Trachea verò Cilicia illi addita, præstat, ut tunc persequamur, cùm de tota Cilicia dicemus. Mithridates Eupator Ponti rex constitutus, eam habuit, quæ Haly flumine terminatur, usque ad Tibarenos & Harmenios, & regionem quæ cis Halym est: quæ verò Amastrim usque pertendebat, & quasdam Paphlagoniæ partes adeptus est, item oram Heracliam, usque ad Occidentales patriæ Heraclidis Platonici partes, ad contraria verò usque in Colchidem & Harmeniam minorem, quæ quidem Pontò adjecit. Nam & Pompejus, à quo ille sublatus est, his finibus regionem accepit. Quæ verò Harmeniam versus, & circa Colchidem sunt, principibus distribuit, qui secum militaverant. Reliqua in duodecim gubernationes divisit, & Bithyniæ addidit, ut ex utrisque una provincia efficeretur. Paphlagonum quosdam iis regendos dedit, qui à Pylæmene erant, quemadmodum Galatas iis, qui erant genere tetrarchæ. Postea Romanorum duces alias atque alias partitiones fecerunt. Nam & reges ac principes con-

constituebant. Ex civitatibus alias liberabant, alias principibus tradebant, alias sub Romano Populo mittebant. Nos autē qui singula persequimur, paululum de prioribus disseramus, attingentes quæcunque utilia videbuntur, atque ab Heraclia incipiamus, quæ horum locorum Occidentalissima est. In Pontum itaque Euxinum à Propontide navigantibus, à læva jacent ea quæ Byzantio sunt contigua, & à Thracibus habitata: & Ponti læva appellantur Thracea. à dextris sunt Chalcedoni proxima, è quibus Bithynorum sunt priora, sequentia Marandinorum, quidam ea Cauconum dicunt, reliqua Paphlagonum usque ad Halym flumen. Postrema Cappadocum, qui juxta Pontum sunt, & reliquorum usque in Colchidem. Hæc omnia Ponti Euxini dextra nominantur. Toti huic oræ à Colchide, Heracliam usque Eupator imperavit. Vlteriora verò ad os, & Chalcedonem, regis erant Bithynorum. Sublatis regibus, Romani eosdem terminos servavere, ut Heracliam Ponto concederent, ulteriora Bithynis. Bithyni cùm prius Mysii essent, à Thracibus Bithynis, & Thynis, qui ibi habitavere, ita sunt postea nominati. Inter plurimos quidem constat & indicium Bithynicæ gentis ea ducunt, quæ adhuc sunt in Thracia, quòd quidam Bithyni dicuntur. Thynicæ verò gentis Thyniacum

litus, quòd juxta Apolloniam est & Salmydessum. Bebryces quoque qui ante hos Mysiam incoluerunt, Thraces, quantum ego existimo, fuere. Dictum est autem Mysios colonos esse Thracum, qui nunc Mysii appellantur: atque hæc à nonnullis ita dicuntur. De Mariandynis verò & Cauconibus non eodem pacto omnes sentiunt. Nam Heracliam quam Milesii condidere, inter Mariandynos sitam tradunt: qui verò sint & unde, nemo id dicit. sed nec dictio, nec alia ulla gentis differentia in hujusmodi hominibus apparet: sunt tamen Bithynis persimiles. Videtur itaque & hæc natio è Thraciæ partibus profecta, Theopompus author est, Mariandynum quendam, Paphlagonum parti multis subjectæ imperitasse, atque facto impetu Bebrycum regionem occupasse: quam verò cepisset, de suo nomine reliquisse. Atque illud dictum est, Milesios qui primi Heracliam condiderunt, Mariandynos in servitutem redegisse, qui prius locum eum tenebant ut etiam ab eis in contemptum venderentur. Nam his contigit, quemadmodum iis qui Minous cœtus appellati sunt. Ii enim Cretensibus dicuntur servivisse, Thessalis verò Penestæ. Caucones autem quos eam oram dicunt habitasse, quæ post Mariandynos est, usque ad Parthenium flumen habentes urbem Tejum, à-

lii Scythas putant, alii Macedones, alii Pelasgos. Sed de his prius dictum est. Callisthenes in dinumeratione scribebat hos versus post hunc versum,

Cromnam atque Ægialum, præcelsos inde Erythinos.

Hos alios ponebat scilicet,

Inde Polycle satus magno Caucōnas agebat, Locus Hom. In Catalogo.

Parthenium circa fluvium qui tecta colebant.

Progrediuntur enim à Mariandynis & Heraclia usque ad Leucosyros, quos & nos Cappadocas appellamus. Cauconum verò gentes circa Tejum usque ad Parthenium amnem, post Parthenium Eneti sequuntur, Cytorum habitantes, atque nunc etiam Caucones quidam circa Parthenium sunt. Heraclia optimum portum habet, civitas alioqui memoratu digna, quæ colonias emisit. nam Chersonesus ejus colonia est, & Calapis. Ea cùm prius libera esset, postea diu sub tyrannis fuit, deinde rursum se in libertatem vendicavit. Postea cum sub Romanis esset, regem habuit. Romanorum coloniam in parte urbis & agri admisit. Adjatorix Meclii tetrarchæ Galatarum filius hanc urbis partem ab Antonio accipiens, quam Heraclienses tenebant, paulò ante Actiaca bella Romanos noctu adortus, ad unum omnes jugulavit, jussu (ut ipse dicebat) Antonii: post

Actiacam verò victoriam, in triumphum ductus ipse cum filio jugulatus est. Hæc civitas ad Ponticam provinciam pertinet, cum Bithynia ordinatam. Inter Chalcedonem & Heracliam multi amnes fluunt, è quibus est Psillis & Calpas, & Sangarius, cujus poëta mentionem fecit, fontes habet apud Sangiam vicum. Distat à Pisinunte c. & L. stadiis, & magnam Phrygiæ Epicteti ac Bithyniæ partem percurrit, ut ab urbe Nicomedia paulò plutibus quàm ccc. stadiis absit, ubi Gallus amnis in eum influit, initium habens ex Modris Phrygiæ, quæ in Hellesponto hæc eadem est, quæ Epictetus, & Bithyni eam prius habuere. Auctus autem & navigabilis factus, cùm prius non esset navigabilis, ad ostia Bithyniam terminat. In fronte hujus oræ jacet insula Thynia. In Heracliensi agro nascitur aconitum. Distat hæc autem urbs à fano Chalcedonio stadiis M. quingentis, à Sangaro flumine D. Tejoniticum oppidum nihil habet memoratu dignum, præterquàm quòd Philetærus hinc fuit author generis regum Attalicorum. deinde Parthenius amnis per florida defertur, unde & nomen assecutus est, ortum habens in Paphlagonia. Postea est Paphlagonia, & Eneti. Sed quærunt quósnam poëta Enetos dicat, cùm ait, Pa-

Paphlagonasque ferox ducebat in arma
Pylæmon.
Ex Enetis muli ducunt genus unde feroces.

Nunc dicunt nusquam Enetos in tota Paphlagonia ostendi. quidam dicunt vicum esse in litore decem scœnis ab Amastri distantem. Zenodotus de Enetia scribens, putat eam significari, quæ nunc Aminsus appellatur. alii nationem quandam Cappadocibus finitimam prodiderunt cum Cimmeriis militasse, postea Adriam pervenisse. Sed quod maximè inter omnes constat est, quod Eneti clarissima Paphlagonum natio erant, ex qua Pylæmon fuit, cum quo plurimi ex illis militarunt. Amisso autem duce post captam Trojam, Thraciam trajecerunt. Errantes verò in eam regionem devenere, quę nunc Enetia appellatur. Quidam Antenorem dicunt, & ejus filios, classis hujus participes in interiore Adrię recessu constitisse, ut in rebus Italicis à nobis dictum est. Atque idcirco verisimile est Enetos defecisse, & nusquam in tota Paphlagonia apparere. Paphlagonás ad Orientem Halys flumen terminat, à Meridie fluens inter Syros atque Paphlagonas, exitque (ut Herodotus ait) in eum qui Euxinus pontus appellatur: Syros Cappadocas dicens, qui nunc etiam Leucosyri appellantur, cum qui extra Taurum sunt, etiam Syri nomi-

nentur: & cùm illi in comparatione ad eos, qui intra Taurum sunt, colore sint adusto, non eandem appellationem habuere. Pindarus dicit. Amazonas, Syrium, hastatumque exercitum ducere, significans Themiscyræ habitatores. Themiscyra enim Aminsenorum est, ea autem Leucosyrorum qui post Halym sunt. Halys itaque Orientem versus Paphlagonum confinium est; Austrum versus Phryges & Galatæ qui ibi habitatunt; Occidentem versus Bithyni, & Mariandyni. Cauconum verò genus omnino interiit. Septentrionem versus est Euxinus. Hac regione in mediterraneam divisa, & maritimam oram, quæ ab Haly usque in Bithyniam pertendit oram, habuit Eupator Heracleam usque; ex mediterranea verò partem propinquiorem. Cujus partes quædam trans Halym tendebant, & huc usque Pontica provincia Romanis terminatur. Reliqua potentibus parebant, etiam post Mithridatis eversionem. De Paplagonibus mediterraneis qui Mithridati non paruerunt, postea dicemus. nunc ea prosequi propositum est, quæ illi paret, & Pontus vocatur. Post Parthenium amnem est Amastris, ejus conditoris nomine appellata, loca posita in peninsula portus habet ex utraque isthmi parte. Amastris uxor fuit Dionysii Heracliæ tyranni & Oxyathris filia fratris Darii ejus, qui cum Alexandro bel-

lum

lum gessit. Ea è trium urbium incolis,unam confecit civitatem, nimirum è Sesamo,Cytoro,& Cromna, quarum poëta in instruendis Paphlagonibus meminit. Quarta Tejo, quæ citò descivit à communione,cæteris in ea permanentibus.Sesamus Amastris arx dicitur. Cytorum olim Sinodensium emporium fuit dictum à Cytoro Phryxi filio, ut Ephorus tradit. In Amastriano agro plurima atque optima buxus nascitur, præsertim circa Cytorum. Litoris verò tractus supra centum stadia longus, vicum habet ejusdem nominis, cujus poëta meminit, cùm dicit.

Cromnam atque Ægialam præcelsos inde Erythinos. *In Catalogo.*

Nonnulli scribunt, Cromnam & Gobialum. Erithynos verò eos dici putant, qui nunc Erythri vocantur, à colore sic nominati, sunt enim duo scopuli. Post Ægialum est Carambis promontorium magnum ad Septentrionem porrectum, & Scythicam peninsulam, de qua sæpe fecimus mentionem: & de Fronte arietis ei opposita, quæ Euxinum pontum * bimarem efficit. Post Carambim sequitur Cinolis, & Anticinolis, & oppidum quod Abonus condidit: & Harmena: de qua proverbium fertur, *Cui nullum negotium erat, Harmenam construxit.* Ea Sinopensium vicus est,& portum habet. Deinde Sinope urbium quæ *διθάλαττον.*

in hac regione sunt clarissima, distans ab Harmenia stadiis L. Sinopen Milesii condidere, quæ classe comparata, mari, quod intra Cyaneas est, imperavit: extra verò multorum certaminum particeps fuit cum Græcis. Et cum libera fuisset, tandem amissa libertate, Pharnaci obtemperavit. Fuit enim obsidione capta, postea successoribus ejus usque ad Eupatorem & Romanos, qui illum sustulerunt. Eupator ibi natus & educatus, eximiè illam coluit, & regni metropolim fecit. Ea naturali providentia optimè munita est. nam super colle peninsulæ cujusdam sita, ex utraque Istmi parte portus stationes habet, & mira pelamydia, de quibus diximus, quod secundam piscationem Sinopenses, & tertiam Byzantini habent. Peninsula circumcirca ripas jugosas obtendit, & fossas quasdam in petris excavatas, quas choenicidas vocant. Hæ mari tempestate elato complentur, ut non facile adiri possint, præterea petræ summa echinis plena, nudo pedi inaccessibilia sunt. In superiore urbis parte optimum solum est, & agrestibus hortis ornatum, præsertim suburbana hæc urbs optimè structa est, & gymnasio & foro, & porticibus splendidè ornata. Bis tamen capta est, primùm à Pharnace, de subito & præter opinionem ingruente: postea à Lucullo, & incidente tyranno, cùm interius & exte-

rius

rius obsessa teneretur. Nam Bacchides ab rege custos impositus, ac semper aliquam proditionem à civibus suspicans, tandem multis flagris, & cæde usus, homines ad desperationem perduxit, cum nec strenuè tueri se possent, nec ex composito hostem adoriri. Ergo capti sunt, sed cætera urbis ornamenta Lucullus servavit. Billari verò pilam abstulit, & Autolytum, Sthenidis opus: quem illi urbis conditorem putantes, ut deum colebant. Ibidem ejus oraculum habebant. Hic unus ex iis videtur fuisse, qui cum Jasone navigarunt, atque hunc locum occupasse. Postea Milesii loci opportunitate, & incolarum imbecillitate perspecta, illos ex his sedibus pepulerunt, & colonos induxerunt. Nunc Romanorum coloniam accepit, unde & urbis & regionis pars illi data est. Distat à fano stadiis tribus millibus & quingentis, ab Heraclia duobus millibus, à Carambi septingentis. Viros claros tulit philosophos, Diogenem Cynicum, & Timotheum Patrionem: ex poëtis, Diphilum comicum rerum * scriptores, Batonem qui de rebus Persicis pertractavit. Deinceps sunt Halys fluminis ostia, nomen habentia ab Halybus quos præterfluit, fontes habet prope Ponticam, in majore Cappadocia juxta Cambysenam, & multus ad Occidentem defertur: postea ad Septen-

* τῶν δὲ συγγραφέων

ptentrionem conversus, per Galatas & Paphlagonas, hos & Leucosyros terminat. Tota Sinopica regio ac montana, quæ dictæ oræ imminet usque in Bithyniam, optimam ad ædificandas naves materiem, & productu facilem habet. Sinopica quoque acerem gignit, & nucem montanam, è quibus mensas faciunt. Tota oleis consita est. Quæ verò paulò supra mare est, culta est. Post Halyos ostia est, Gadylonetica usque ad Armeniam, fœlix quidem regio, ac tota campestris, & omnium ferax. Oves habet mollis pellis & lanæ, quod in tota Cappadocia atque Ponto perrarum est, insunt etiam damæ, quarum alibi paucitas est. Hujus regionis partem habent Amyseni, partem Pompejus Dejotaro dedit, ut ea quæ Pharnaciæ & Trapezuntiæ proxima sunt, usque in Colchidem, & Harmeniam minorem, atque horum regem fecit, cùm & paternam tetrarchiam haberet. Ex Galatis autem eos qui Telistobogii appellantur, quo mortuo multi successerunt. Post Gadilonem est Saramena, & Aminsus civitas insignis, à Sinope distans ad stadia noningenta. Refert Theopompus prius Milesios, postea Cappadocum principem eam condidisse. Deinde ab Athenocle & Atheniensibus habitatam, & Piræa nominatam. Hanc reges occupaverunt. Eupator eam templis exornavit, & partem

 tem

tem muris instruxit. Hanc Lucullus obsedit, deinde Pharnaces Bosphoro trajecto. Antonius autem regibus dedit, à divo Cæsare liberatam. Postea à Stratone tyranno vexata est, deinde rursum post res Actiacas ab Augusto Cæsare liberata, & nunc optimè constituta est: quæ cùm cæteram regionem optimam habet, tum etiam Themiscyram Amazonum domicilium, & Sidenam. Themiscyra campus est, qui partim pelago alluitur, ad LX. stadia ab urbe distans; partim à montana, arboribus plena, & irrigua; cum flumina inde scaturiant. E quibus omnibus flumen unum auctum, nomine Thermodon campum percurrit. Alterum huic æquale ex Phanarœa fluens, eandem planitiem irrigat nomine Iris, qui in Ponto exoritur, fluens autem per media Ponti Comana, & per Daximoniticam fœlicem campum, Occidentem versus, postea apud Gaziura antiquam regiam, nunc verò desertam, convertitur ad Septentrionem: postea rursum revertitur ad auroram, Scylace, & fluminibus aliis assumptis, & ad ipsa Amassiæ mœnia, patriæ nostræ, urbis munitissimæ, illatus egreditur in Phanarœam, ubi Lycus cum eo circuncurrens, & initia ex Harmenia trahens, nomen amittit. Deinde Themiscyra & Ponticum pelagus, aquam hanc excipit. Quapropter hæc planities semper

roscida est, & herbida, & tam boum, quam equorum nutrix, semen plurimum recipit, panici, & milii, imò nunquam deficit. Nam semper aquæ copia, quam siccitas melior est. Quapropter nunquam ii homines famem senserunt. Tantam præterea agrestium pomorum, & ultrò nascentium copiam præter montana regio affert, uvæ, prunorum, malorum ac nucum, ut quocunque anni tempore in sylvas exierint, iis abundent. Cùm interdum adhuc fructus in arboribus pendeant, interdum in foliis jaceant, quæ lapsa multa & alta humi effusa sunt. Multa est ferarum omnis generis venatio, propter alimoniæ copiam. Post Themiscyram est Sidena planities, quanquam non valde ferax, irrigua tamen, habens in ora maritima loca munita, *Siden* ex qua Sidena nominantur, & Chabacem, & Phauda, atque huc usque Amisena pertendit. Hinc viri in disciplinis memorabiles fuere, Mathematici quidam, Demetrius Rhateni, & Dionysiodorus eodem nomine quo Hicenes geometra: fuit etiam Tyrannion grammaticus, quem nos audivimus. Post Sidenam est Pharnacia, oppidum munitissimum: deinde Trapezus Græca civitas, in quam ex Amiso duum millium & CC. stadiorum navigatio est. Hinc in Phasim mille & CCCC. quare universa stadia à templo usque in Phasidē sunt circiter octo millia, vel paulo

lo plura. In hac ora ab Amiso navigantibus, primò est promontorium Herculanum, deinde promontorium Jasonium & Genetes, deinde Cytorus oppidum, ex quo Pharnacia habitata est, postea Ischopolis humi prostrata. Postea sinus, in quo sunt Cerasus, & Hermonassa, mediocres habitationes: postea non procul ab Harmonassa habitatio quædam Zygopolis appellata. De Colchide autem & ulteriore ora dictum est. Trapezunti & Pharnaciæ imminent Tibareni & Chaldæi & Sanni, prius Macrones nominati, & minor Harmenia & Appaitæ his locis quodammodo proximi, qui prius Cercitæ dicebantur. Per hos præterit Scydissa mons asperrimus, & Moschicis montibus conjunctus, qui ultra Colchidem sunt, cujus summa ab Hepta cometis obtinentur, & Paryadra, qui usque in Harmeniam protenditur, à locis Sidenæ & Themiscyræ proximis, & Orientale Ponti latus efficit. Sunt autem omnes hi agrestes homines, præsertim Heptacometæ, horum nonnulli super arboribus ac turribus habitant. Vnde antiqui Mosynœcos appellavere. turres enim mosyni vocantur. Ii ex ferina carne & arborum fructibus vivunt, atque ex lignis desilientes, peregrinos adoriuntur, iter agentes. Heptocametæ tres Pompeii cohortes obtruncarunt, dum montana pertransirent. Miscentes enim cra-

teras furentis mellis, quod rami arborum ferunt, potos & mente alienatos adorti, facile interemerunt. Quidam ex his Barbaris, Byzares vocabantur: & qui nunc Chaldæi, olim Calibes dicti sunt, apud quos Pharnacia sita est, in mari habens pelamydum copiam. Nam hoc in loco præcipuè ejusmodi piscis capitur. In terra sunt metalla, nunc ferri, prius etiam argenti. Et omnino in his locis ora angustissima est, imminent continuò montes, metallis pleni ac sylvis, quæ non valde coluntur. Restat ergo, ut metallorum operatores ex metallis vivant: maris autem studiosi, ex piscatu maximè pelamydum, ac delphinum: qui piscium gregem insequentes, ut cordylos, thunnos, & pelamydas, pinguescunt. Vnde facile capiuntur, cùm terræ appropinquant, ac facile inescantur. Atque hi delphines in frusta cædunt, & arvina multa ad res omnes utuntur. Hos ego poëtam Halizonas dicere existimo in dinumeratione post Paphlagonas: ut,

In Catalogo.

Hinc & Halizonas Odiúsque & Epistrophus unà
Longinqua ex Alyba ducunt, argenti ubi vena est.

Sive quòd scripturæ transpositio facta sit ab eo quod est longinqua ex Chalyba, sive quòd homines prius Alybes pro Charibes sint nominati. Non enim si nunc Chalybes Chaldæi dici potuerunt

prius

prius non potuere pro Alybes Calybes nominari, cùm nomina multas mutationes suscipiant, præsertim Barbara. Nam Thraces quidem prius Scitines vocabantur, postea Sinti dicti sunt, deinde Saii apud quos Archilochus dicit se clypeum abjecisse,

Criminis expertem clypeum, non sponte reliqui,
Cùm bene Thammæos dimico apud Saijos.

Iidem nunc Sapæ appellantur, omnes hi circa Abdera, & in insulis lacus habitabant. Eodem modo Bregi, & Breges & Phryges iidem sunt, & Mysii, & Merones, & Mæones, & Meones, sed quid multiplicato opus est? Scepsius Alybes in Chalybes mutari existimat, consequentia verò & consentanea non intelligit, & ex eo maximè, ex quo Halizonas Chalybes dixit, opinionem eam reprobat. Nos illius & aliorum opinionem cum nostra conferentes consideremus. Alii Alizonas, alii Amazonas scribunt, istud verò ex Alyba, ex Alopa, vel ex Aloba faciunt. Scythas verò Alizonas ultra Boristhenem, & Callipidas, & alia nomina quæ Hellanicus & Herodotus, & Eudoxus ut vana contempsere. Amazonas inter Mysiam, Cariam ac Lydiam (ut Ephorus putat) prope Cumam patriam suam. Sed rationem aliquam habet, fortasse enim regionem dicit, quæ prius ab

Ama-

Amazonibus habitabatur, postmodum ab Æolibus, & Jonibus habitatam, & urbes quasdam ab illis cognominatas, ut Ephesum, Smyrnam, Cumam, & Magnesiam. Alyba vero, vel ut quidam volunt, Alopa vel Aloba, quomodo in his locis censeatur? quomodo longinqua? quomodo argenti ubi vena est? Hæc autem solvit sequenti versu, quem sic scribit,

In Catalogo. *Hinc & Amazonas Odiúsque & Epistrophus und-*

Ducunt ex Alopa, unde ferox genus est mulierum.

Hac solutione in aliam fictionem incidit: nusquam enim hic Alopa invenitur, & mutatio præter scripturæ fidem innovata, rei fictitiæ similis est. Scepsius hec hujus opinionem recipere videtur, nec eorum qui existimant Halizones circa Pallenem habitare, de quibus in rebus Macedonicis fecimus mentionem. Dubitat etiam quomodo ex Nomadibus, qui ultra Borysthenem habitant, putandum sit societatem Trojanis venisse. Hecatæi vero Milesii, & Menecratis Elaitæ Xenocrati familiarium & Palæphati opinionem summopere laudat, quorum alter in peragrationem terræ, dicit Rhymum amnem ad urbem Alaziam fluere, & per Mygdonem campum ab Occidente è Dascylitico lacu, in Rhyndacum emittere: nunc dicit Alaziam desertam

esse,

esse, & multos Amazonum vicos habitari per quos Odryssa fluit, atque in iis eximie Apollinem coli, præsertim apud Ephoriam, Cyzicenorum. Menecrates in Hellesponti peragratione locis, ultra Myræam regionem imminere ait montana quædam perpetua, quæ Halyzonum gens habitavit: scribendum, inquit, est per geminum ll, quanquam poeta per simplex scripsit, propter metrum. Palæphatus putat ex Amazonibus tunc Alopam, nunc verò Zeliam habitantibus, Odium, & Epistrophum cum exercitu venisse. Hæ itaque opiniones, quam laudem merentur? nam nisi antiqua scriptura & hi moveantur, nec argentariæ ostendi possunt, ubi sint in Myrleatico lacu, nec quomodo qui hinc Ilion venerunt, de longinquo fuerint, etiam si detur Alopam vel Alaziam esse. Hæc enim multo sunt viciniora Trojæ, quàm ea quæ circa Ephesum jacent. Sed qui dicunt Amazonas circa Pygella esse, inter Ephesum & Magnesiam, & Prienem, garriunt (ut Demetrius ait) nam longinquitas ei loco nullo modo potest accommodari, imò nec ei accommodatur qui circa Mysiam Teuthraniámque est. Dicit itaque accipienda esse quædam, ac si impropriè dantur, quemadmodum illud,

Longe ab Ascania. Et illud,

Quod dederat genitrix Arneus nomen habebat. Et illud, *In Catalogo.*

Ipsa

Ipsa manu clavim comprendit Penelopea.

Quod si detur, at illa certè danda non sunt, quibus Demetrius accedit, qui existimantibus dici oportere longinqua, ex Chalyba, nequaquam probabiliter contradixit. nam concedens, quod licet nunc apud Chalybes non sint argentariæ, fuisse tamen contigit. illud non concedit, quod illustres, essent, & memoratu dignæ, quemadmodum ferrariæ. Inquiet aliquis, Quid vetat eas illustres fuisse, quemadmodum ferrariæ? Nam si ferri copia locum illustrem facit, quare non argenti? quid si non heróum tempore ac Homeri ætate, argentum in opinionem venerat? sed num quisquam poëtę dictum accuset? quomodo ęris fama è media Italia, quomodo Thebaicarum opum ex Ægypto pervenerat ad poëtam? cùm ipse duplo ferè ab Ægyptiis Thebis abesset, quàm à Chaldæis? Sed nec cùm iis concordat, quibus assentitur. nam cùm de Scepsi docet patria sua, dicit, prope Scepsim & Æsapum, Eneam vicum & Argiriam, & Alazoniam esse: quæ profectò si sint, circa Æsapi ortum sunt. Hecatæus ait ultra ejus ostia. Palephatus autem prius Alopam habitatam, nunc Zeliam, diversa ab illis dicens. Nec itaque Menecrates dicet, quæ sit Alopa, vel Aloba, sive quomodocunque scribere velint, nec ipse etiam Demetrius, cùm

ad-

adversus Apollodorum eisdem de rebus in Trojana instructione disputat. Sed cùm antea multa dicta sint, nunc etiam dicenda sunt. Is enim nequaquam putat Halizonas extra Halym accipi oportere, cùm nulla belli societas Trojanis advenerit ab iis, qui trans Halym sunt. Primum itaque postulabimus ab eo, ut doceat, quinam sunt Halizones cis Halim, & longinqua ex Alyba argenti ubi vena est, nequaquam enim id poterit. Præterea quam ob rem non concedit, ex ulteriore Halyos regione societatem venisse. Nam si omnes alias cis flumen fuisse contingit, præter Thraciam, nihil obstat unam hanc venisse ex ulteriore regione, quæ trans Leucosyros est, aut ex his locis atque ulterioribus bellandi gratia trajicere poterant, quemadmodum Amazones & Treres & Cimmerii, societatem verò conjungere non poterant. Amazones itaque belli sociæ non fuerunt, quia Priamus bellum adversum eas, in societatem * Jonum gesserat. dicit enim Priamus, *Vide num in societatem Trojanorum legendum. Nam Græce sic est συμμαχἕν-

Tunc & Amazonidum turmas venisse recordor,
Vnde viris delectus ego socia arma ferebam.

Quomodo Amazonibus finitimi erant, cùm non adeò de longinquo essent, ut difficulter inde accersirentur, & cùm nul- Mygdoni

τα τοῖς πρχσίν. Homerus refert Otreo & Priamum auxilio venisse, Iliad. 3.

nullæ ſubeſſent inimicitiæ, nihil mea ſententia vetabat in ſocietatem cum Trojanis conjungi. Sed nec antiquorum opinio dicere poteſt, quòd cùm omnes concordiam haberent, nemo ex ulteriore Halyos regione communicarit in bello Trojano, quin potius in contrarium teſtes inveniuntur. Mæandrius putat Enetos à Leucoſyris profectos, Trojanis auxilium tuliſſe, atque inde cum Thracibus digreſſos, in Hadriæ ſinu habitaſſe. Enetos verò Cappadoces, hujus expeditionis non fuiſſe participes, quæ res hinc confirmatur, quòd tota Cappadocia quæ propè Halym eſt, & Paphlagoniæ adjacet, duabus utitur linguis, & Paphlagonicis nominibus abundat, ut Bagas & Biaſas & Æniates, & Rhatoces & Zardoces & Tiberos & Gaſys & Ologaſys & Manes. Hæc enim nomina in Bamonitica & Pemolitica, & Zaguitica, & Gazacena, aliiſque compluribus locis abundant. Apollodorus ipſe Zenopoti illud affert, qui ſcribit,

In Catalogo. *Ex Eneta muli ducunt genus unde feroces.*

Hanc dicit Hecatæum Mileſium pro Amiſo accipere. Dictum eſt enim Amiſum Leucoſyrorum eſſe, & extra Halym. Eſt etiam ab eo alibi dictum, quòd poëta Paphlagonum mediterraneorum hiſtoriam ex iis habebat, qui regionem pedeſtri itinere permeabant, oram ve-

rò

rò maritimam ignorabat, ſicut & aliam Ponticam, nominaſſet enim eam. Imò ex peragratione nunc pertractata, contrarium dici poteſt, quod oram maritimam omnem permeavit, & nihil prætermiſit, quod tunc eſſet memoratu dignum. Quod ſi Heracliam & Amaſtrin, & Sinopen non nominat, nihil mirum: nondum enim habitabantur. nec abſurdum eſt, ſi mediterraneam non commemorat. nam non nominare etiam multa quæ nota ſunt (ut in ſuperioribus declaravimus) nequaquam ignorantiæ ſignum eſt. Ignorare illum dicit multa circa Pontum illuſtria tum gentes, tum flumina: nominaſſet enim. Hoc profectò in quibuſdam valde inſignibus concedi poteſt, ut Scythis, Mæotide, & Iſtro. Nequaquam enim per ſigna de Nomadibus dixit,

Lac potant, inopes degunt, junctûmque ſequuntur. *Iliad.γ.*

Præterea claros equimulgos. De Scythis verò id non dixit, vel Sauromatis, vel Sarmatis, ſi quidem à Græcis ita dicebantur. Nec etiam cùm de Thracibus ac Myſis, qui apud Iſtrum ſunt, mentionem facit, eum ſilentio præterit, cùm maximus ſit fluviorum, & cùm alioqui commodè loca fluminibus diſterminentur. Nec cùm de Cimmeriis diceret, Boſphorum aut Mæotim omiſit. In iis verò quæ non valde

de sunt insignia, aut non tunc, aut non ad propositum ; quare quisquam accusetur ? ut Tanaim ipsum ob nullam rem aliam cognoscimus, quàm quia Asiæ atque Europæ confinium est. Sed ejus temporis homines nondum Asiam, nec Europam nominabant, nec dum terrarum orbis divisus erat in tres continentes. Eas enim nonnunquam propter maximam claritatem nominasset, quemadmodum Libyam, ac Libem, qui ab Occidentalibus Libyæ partibus flat. Sed nec Tanain, cùm nondum continentes essent separatæ. oportuisset enim mentionem de eo fieri. Sed multa sunt memoratu digna, quæ non præteriit. Multiplex profectò est ea ratio, quæ & ad agendum, & dicendum hoc potius, quàm illud homines inclinat. Quibus ex rebus certum est quod conjectura non bona utuntur, qui poëtæ ignorantiam ex eo argui putant, quòd aliquid ab eo reticeatur. malum certè multis redargui argumentis debet : nam multi eo plurimo utuntur. Refellendi itaque sunt, qui talia dicunt, quanquam sæpius eadem repetamus. ut si quis dicat ideo flumina ignorari, quia non nominentur, stultè dictum dicemus, quando nec Homerus * Meletem amnem prope Smyrnam fluentem nominavit, quæ à plurimis patria ejus dicta est. Et cùm Hermum flumen & Hillum

* ὁ μέλης τὸ μέλητος.

lum nominet, Pactolum nusquam nominat; qui in diem fluentum immittit, in quod illi, & initium à Tmolo habet. Nec Smyrnam, nec alias Ionum civitates nominat, cùm ex Æolicis pleraſque commemoret, ut Miletum, Samum, Lesbum, Tenedum. Nec Lethæum fluentem juxta Magneſiam: nec Marſyam, qui in Mæandrum emittit, cùm illum nominet. ad hæc etiam,

Et ſeptem Rheſi vada, jum Rhodium, atq; Careſum

Quorum pleraque non ſunt aquæ ductibus majora, & cùm multas urbes ac regiones nominet, interdum flumina & montes adnumerat; interdum minimè. Ætolica enim & Attica, & alia complura flumina non nominat: & cùm de longinquis fecerit mentionem, propinquorum non admodum meminit, non quòd ea ignoret quæ cæteris ſunt nota, ſed nec propinquos æquè nominat: nam alios nominat, alios minimè: ut Licios, ac Solymos: Mylies verò & Pamphylios & Piſidas minimè: Et Paphlagonas quidem, & Phryges & Myſios nominat: Mariandynos verò & Thynos & Bithynos & Bebrycas minimè. Amazonum quidem meminit: de Leucoſyris, Syris, Cappadocibus, & Lycaonibus mirum ſilentium. Phœnicas & Ægyptios divulgat: & Haleium campum, & Arimos nominat; gentem verò in qua

hæc sunt, reticet. Quare hujusmodi argumentum falsum est: sed tunc verum, cùm aliquid falso dictum ostenditur. Sed nec Apollodorus in hoc clarè se gessit, neç ausus est hæc figmenta appellare, claros equimulgos, & lactis potores. Atque hæc adversus eum dicta sint. nunc ad reliquam peragrationem redeamus. Vltra loca Pharnaciæ & Trapezunti proxima sunt Tibareni & Chaldæi usque in Harmeniam minorem. Ea est regio satis fœlix, ac semper à potentibus occupata, quemadmodum Sophena: qui interdum cum cæteris Harmeniis amicitiam habebant, interdum per sese vivebant. Hi sub se Chaldæos & Tibarenos habuere, ut eorum imperium usque Trapezuntem, Pharnaciámque pertenderet. Mithridates verò Eupator auctus, Colchidis, & horum omnium imperium adeptus est, cedente ei Antipatro Sisidē: atque ita regionem omnem curavit, ut LXXV. castella in ea construxerit, quibus maximam opum suarum partem credidit. Horum clarissima erant Hydara & Bosgœdariza, & Hynoria locus in confinibus majoris Harmeniæ situs, quapropter Theophanes eum Synoriam nominavit. Nam tota Paryadræ montana multas hujusmodi commoditates habet: Aquosa enim est, & sylvosa, & præruptis vallibus, ac præcipitiis munita, quibus in locis, maximam thesau-

sau-

ſaurorum ſuorum partem habebat, atque in hos tandem Pontici regni fines, urgente Pompejo aufugit, occupans in Acileſina juxta Daſtira, montem quendam, aquis abundantem, prope quem Euphrates fluebat, qui ab Harmenia minore diſterminat Acileſinam: & tandiu ibi eſt immoratus, donec propter obſidionem in Boſphorum fugere coactus eſt. Pompejus circa hunc locum urbem condidit in minore Harmenia, nomine Nicopolim, quæ nunc etiam ſtat & optimè habitatur. Nam cùm minorem Harmeniam ſæpe alii atque alii haberent, prout Romani volebant, poſtremò eam Archelaus tenuit. Tibarenos & Chaldæos, uſque in Colchidem & Pharnaciam & Trapezuntem Pythodoris habet, pudica ſanè mulier, & imperandi perita. Ea Pythodori Tralliani filia fuit, & uxor Polemonis, quæ aliquandiu cum illo regnavit. Deinde in impero ſucceſſit illo apud Apurgianos mortuo, qui Barbari circa Sindicem ſunt. Ex Polemone filii duo relicti, & filia, quæ Cotyi Sapæo data eſt: quo dolo interempto, cælibatum agit, ex eo filios habens, quorum natu major imperat. Ex filiis Pythodoridis, alter ut privatus cum matre adminiſtrat imperium, alter majoris Harmeniæ nuper rex declaratus, ipſa Archelao nupta, cum eo manſit uſque ad extremum. Nunc vidua eſt,

& dicta loca habet; & alia illis elegantiora, de quibus deinceps dicemus. Nam Pharnaciæ continua est Sidena & Themiscyra, ultra has est Phanaœa, quæ Ponti partem optimam obtinet; nam & oleis & vitibus consita est, & cæteris rebus excellit, à partibus Orientalibus Paryadram obtendit, in longitudine secum pariter progredientem, ab Occidentalibus Lithrum & Ophlimum, in ea est convallis quædam longitudine ac latitudine insigni. Hanc ab Harmenia Lycus irrigat, ab angustiis circa Hamasiam Iris, ambo in media valle concurrunt, in concursu urbs sita, quam primus fundator à se Eupatoriam nominavit. Pompejus cùm eam inchoatam invenisset additâ illi regione, & colonis, Megalopolim appellavit. Ea itaque in media planitie jacet. Sub ipsis autem Paryadræ radicibus, Cabira sita sunt, stadiis centum & L. quàm Megalopolis Australiora. Mithridatis sedes Cabiris erat, item Palmentum & vivaria, & vicinæ venationes, & metalla. ibi etiam is erat, qui novus locus appellatus est petra munita ac prærupta, ad CC. stadia à Cabiris distans. Ea in vertice habet aquæ fontem uberrimum, ad radicem flumen, ac vallem profundam, petræ altitudo ingens, quare obsideri non potest, mœnibus autem mirificè structa, nisi quantum Romani diruerunt, circuncirca sylvo-

vosa & montana & sicca, adeo, ut intra centum ac viginti stadia castra non patiatur. In ea erant preciosissimi Mithridatis thesauri, qui nunc in Capitolio sunt à Pompejo dicati. Totam hanc regionem Pythodoris habet, Barbaris conjunctã, qui sub ipsa sunt. Habet etiam Zeliensem & Megalopolitanum agrum. Et cùm Pompejus Cabira struxisset in urbis modum, ac Diopolim nominasset, Pythodoris eam auxit, & Augustam appellavit, atque pro regia utitur. Habet etiam fanum, quòd mensis Pharnacis appellatur, Ameriam scilicet vicum, in urbis modum, multos sacros servos habentem, & regionem sacram, cujus fructum sacerdos percipit. Hoc fanum adeò reges venerati sunt, ut quòd ipsi regium jusjurandum vocant, id regis fortunam & Pharnacis mensam dixerint. Est autem hoc Lunæ fanum, quemadmodum id, quòd apud Albanos est, & ea quæ sunt in Phrygia, mensis scilicet templum, in ejusdem nominis loco & Ascæi templum, quòd apud Antiochiam est, est Pisidiam versus, & id quod in agro est Antiochiæ. Ultra Phanaroeam sunt Comana Pontica eodem nomine quo majoris Cappadociæ Comana, & eidem deæ consecrata, & inde ædificii exemplum sumptum est, & ferè simili ritu utuntur & sacrorum & divinationum, & cultus erga sacerdo-

tes, & iis maximé, quæ ante reges fie-bant, quando bis in anno in festis, quæ deæ exitus appellantur, sacerdos diadema gestabat, & secundus erat in honore post regem. Sed prius de Dorylao Tactico diximus, qui proavus fuit matris nostræ, & de altero Dorylao, qui illius nepos fuit, & filius Philetæri. Quia ille cùm maximos alios honores, & Comanorum sacerdotium ab Eupatore accepisset, regnum prodere Romanis deprehensus est. Illo everso totum genus in calumnia fuit. Tandem Moaphernes matris nostræ patruus, in regni eversione se clarè gessit, quapropter rursum cùm rege fuit fortunatus, & ipse & illius amici quicunque ab eo non deseruerunt, quemadmodum avus noster ex patre matris. Qui cùm regis statum periclitari cerneret, in eo bello quòd cum Lucullo gerebatur, alienatus ab eo, & valde infensus, propterea quòd Tibium consobrinum suum, & Theophilum illius filium paulo ante interfecisset, ad se, atque illos ulciscendos permotus est. Quare fide publica à Lucullo accepta, xv. castella ad defectionem perduxit, quibus ex rebus pollicitationes ei maximæ ab imperatore factæ. Sed cum Pompejus belli successor advenisset, quicunque Lucullo gratificati fuerant, omnes inimicos habuit, propter eam simultatem, quæ sibi cum illo erat. Fi-

nito

nito autem bello Romam reversus evicit, ne pollicitationes quas Lucullus Ponticis fecerat, Senatus perficeret: iniquum esse dicens, ut cùm alter bellum confecisset, alter præmia reportaret, & munera distribueret. Comana itaque sub regibus administrabantur, ut dictum est. Pompejus potestate rerum accepta, Archelaum sacerdotio præfecit, atque duos agri schœnos sacræ regioni addidit, id est, stadia LX. jussitque habitatoribus, ut ei obtemperarent. His ergo imperabat, & in sacris servis potestatem habebat, urbem habitantibus, præterquam vendendi. Qui quidem non pauciores erant VI. millibus. Archelaus filius fuit ejus quem Sylla & senatus in honore habuerunt: Gabinio quoq; viro consulari valde familiaris: quo in Syriam misso, & ipse spe communicandi cùm eo profectus est, jam ad Parthicum bellum parato. quòd cùm Senatus non permitteret, hac spe amissa, aliam majorem nactus est. Per id tempus Ægyptii Ptolemæum ejecerant patrem Cleopatræ, cujus filia natu grandior, Cleopatræ soror regnum tenebat. Sed cùm vir huic è stirpe regia quæreretur, Archelaus faventibus quibusdam seipsum obtulit, Mithridatis Eupatoris filium affingens: quare susceptus sex mensibus regnavit. Hunc postea Gabinius in prælio interemit, reducto

Ptolemæo. ejus verò filius sacerdotium accepit. Postea Lycomedes, cui & alia regio schœnorum quatuor addita est. Eo sublato, Dyteutus possidet Adjatorigis filius, qui dignitatem hanc à Cæsare Augusto ob virtutem videtur obtinuisse. Nam Cæsar Adjatorigem cum uxore ac filiis in triumphum ducens, illum cum filio majore statuit interimere. Major verò hic erat, sed cùm secundus ex fratribus militibus qui eum ducebant se majorem affirmaret, diu inter ambos contentio fuit, quousque parentes Dyteuto persuasere, ut juniori cederet, asserentes, cùm ipse ætate esset provectior, majorem de matre ac reliquo fratre curam habiturum. Itaque alter cum patre interemptus est, alter verò servatus, qui dignitatem hanc est consecutus. Nam Cæsar ubi viros interemptos sensit, doluit vehementer. Quare eos qui servati erant, beneficio & cura prosecutus, hanc eis dignitatem impertivit. Comana hominibus abundant, insigne Harmeniorum emporium. Conveniunt eò ad deæ festa, quæ Exitus appellantur, undique ex civitatibus viri simul ac mulieres. Multi huc ex voto venientes deæ sacra perficiunt. Incolæ molles sunt, ac delicati, omnia vitibus consita, mulierum multitudo maxima & operantium, quæ magna ex parte sacræ sunt. Hæc enim civitas quasi quædam parva

Co-

Corinthus est. Nam & Corinthum, propter maximam meretricum multitudinem, quæ Veneri erant consecratæ, multi proficiscebantur, atque ibi festa celebrabant. Mercatores verò ac milites *consumebantur. Vnde hujusmodi de eis proverbium effertur, Non omnis hominis est Corinthum navigare. Ac Comana quidem sunt hujusmodi. Circunstantem verò regionem totam Pythodoris tenet. Ejus est etiam Phanarœa & Zeleticus & Megaloponitanus ager. De Phanarœa dictum est. Zeletica regio Zela urbem super aggere Semiramidis conditam habet. In ea templum est Anaitidis, quæ ab Harmeniis colitur. Hoc in loco sacra cùm sanctimonia maxima celebrantur, & jusjurandum de rebus maximis hic fit. Sacrorum servorum multitudo, & honores sacerdotum ab regibus facti, eundem ritum habebant, quem suprà memoravimus. Nunc omnia Pythodoris tenet. Sacrorum autem servorum multitudo, ac cætera copia, à multis labefactata & imminuta est. Imminuta est etiam adjacens Zeletica regio, in complures principatus distributa, quæ super aggere (ut diximus) Zela civitatem habet. Nam reges olim Zela non ut civitatem, sed ut Persicorum deorum templum colebant, & sacerdos rerum omnium potestatem habebat. Ha-

* *Exhauriebantur* pot. ἐξαντλίσκουσο.

bitabatur à multitudine sacrorum servorum, & à sacerdote potestatem maximam habente. Non enim pauca hæc urbs possidebat. Pompejus multas ei provincias adjecerat, & tum eam, tum Megalopolim urbes nominarat, hac & Camisena, quæ minori Harmeniæ & Lanasenæ finitimæ sunt, in unum compositis. Hæ sales fossiles habent, & Camisa pervetustum castellum, quod nunc dirutum est. Posteriores Romanorum duces ex Comanis in partes divisis, alia sacerdotibus Comanorum dederunt, alia sacerdoti Zelorum, alia Teporigi cuidam homini præpotenti, & è Tetrarchica stirpe Galatarum. quo mortuo, portio hæc quæ non multa erat, Romanis cessit, & Provincia est appellata. Incolæ ad oppidum Carana conveniunt, à quo Caranensis regio dicitur. Reliqua Pythodoris & Dyteutus habent. Restant ex Ponto ea ea quæ inter hanc regionem & Amisenos & Sinopenses tendunt. Cappadociam & Galatiam & Paphlagoniam versus post Amisenum agrum, usque ad Halym est Phazemonetica, quam Pompejus Megalopolim nominavit: & facta apud Phazemonem vicum habitatione, eam Neapolim appellavit. Septentrionale hujus regionis latus Gazilotus & Amisenus ager claudit, Occidentale Halys, Orientale Phanaroea. Reliquum Amasiensium nostra regio,

quæ plurima eſt, & cæterarum omnium optima, partem itaque Phazemoneticam verſus, lacus quidam occupat, pelagi magnitudine, nomine Stiphana, piſcoſus, & variis paſcuis abundans. Adjacet ei Cizara caſtellum munitiſſimum, nunc autem deſertum, propè regia conſtructa eſt. Reliqua regio magna ex parte nuda; frumenti tamen ferax. Amaſienſibus imminent aquæ calidæ, & valde ſalubres, quæ Phazemonenſium ſunt. Imminet etiam Sagylium caſtellum ſuper monte quodam ſitum erecto & excelſo, & in acutum tendente. Id aquas abundantiſſimas habet, nunc autem quanquam regibus ad multa utiliſſimum, neglectum tamen eſt. Hic Arſaces dominatum, & novas res movens, à filiis Pharnacis regis captus, interemptúſque eſt, nemine id ex ducibus permittente. Captus eſt autem non vi, ſed fame, munitione à Polemone & Lycomede regibus capta. Nam ex planitie pulſus, in montem aufugit ſine ullo commeatus apparatu, & aquam arduis petris obſtructam invenit. Id enim Pompejus effecerat, jubens caſtella omnia dirui, ne latronibus in monte aufugere volentibus utilia relinquerentur. Ille Phazemonenſem agrum ſic conſtituit, poſteriores verò eum regibus diſtribuerunt. Vrbs noſtra in valle quadam jacet magna & profunda, per quam Iris flumen fertur mira

providentia & natura constructa quæ castelli usum potest exhibere. Nam petra quædam est alta, & præceps, & in flumen abrupta, quæ in fluminis ripa, ad quam urbis habitatio murum habet, ex utrisque lateribus ad vertices duos recurrit, qui pulcherrimè turriti, pariter consurgunt. In hoc circuitu regiæ sunt, & regum monumenta. Vertices ipsi angustum utrinque jugum habent, quinque sexve stadiorum altitudine, à flumine & suburbanis utraque ex parte ascendentes. A jugo ad vertices est alius stadii ascensus, acutus sanè, qui vim omnem exuperat. Habet etiam aquas introrsum, quæ auferri non possunt. Sunt enim fistulæ duæ, quarum altera ad flumen tendit, altera ad jugum. Flumen pontibus jungitur, altero ab urbe in suburbanum, altero à suburbano in exteriorem regionem, ad hunc pontem mons definit qui saxo imminet. Convallis à flumine progreditur non admodum lata, in initio postea dilatatur, & planitiem efficit, quæ Chiliocomium appellatur. Deinde est Diacopena, & Pimolisena regio, tota fœlix, usque ad Halym atque Septentrionales Amasiensium partes. hæ sunt quingentorum ferè stadiorum longitudine. Deinceps reliqua sequitur, ac multo longior, usque in Barbanomum, ac Ximenam, quæ etiam ad Halym usque descendit. Longitudo quidem hæc est. Latiudo verò à Septen-

ptentrione Austrum versus in Zeleticam & Cappadociam majorem usque ad Trogos. In Ximena sunt sales fossiles; à quibus Halym flumen dici putant; in nostro agro multa regio deserta est; & multa castella diruta, propter Mithridaticum bellum. Ea arboribus plena, & pascendis equis, ac cætero pecori idonea, & tota habitabilis est. Amasia prius fuit regibus data, nunc provincia est. Reliqua pars ad Ponticam provinciam pertinet trans Halym, circa Olgasym, Sinopensi agro contigua. Olgasys mons est altissimus, & aditu difficillimus; in quo plurima Paphlagonum templa sunt. circunstat Blaena & Domanetica regio satis ferax; per quam Amnias flumen illabitur. Hoc in loco Mithridates Eupator, Nicomedis Bithyni copias funditus delevit, haud quidem præsens; sed per imperatores: unde ille cum paucis domum fugiens servatus est; & inde in Italiam navigavit. Hic vero secretus, impetu facto, Bithyniam cepit; Asia usque in Cariam ac Lyciam occupata. atque hic urbs Pompejopolis constructa est. In hac urbe est Sandaracurgium, non multum distans à Pimolisis, quod castellum regium est; nunc autem dirutum, à quo regio ex utraque fluminis parte Pimolitica appellatur. Sandaracurgium mons est concavus, propter metallorum effossionem; hunc operatores maximis cu-

nicu-

niculis subeunt. Solebant olim publicè operari, & fossoribus utebantur servis, ex aliquo maleficio redemptis. Nam præter operandi laborem qui maximus est, dicunt aërem, ex metallis lethiferum esse atque intolerabilem, propter odoris gravitatem è glebis prodeuntem. Unde corpora citò ibi mori, sæpe metallorum effossionem deficere, propter operariorum incommoditatem, qui cùm plures sint quàm CC continuè & morbis & tabe absumuntur. Atque hæc de Ponto dicta sint. Post Pompejopolim est reliqua Paphlagoniæ mediterranea, usque in Bithyniam euntibus Occidentem versus, huic quæ parva quidem est, paulò ante ætatem nostram multi imperabant: nunc stirpe regia extincta, Romani habent. Quę autem Bithynię finitima est, Timonetica, & Marmoletica, & Sanisena, & Potamia, nominatur. Erant etiam Cinistena quędam, in qua erant Ciniata, castellum munitissimum, Olgasy monti subjectum, quo Mithridates, qui ejus conditor dicitur, receptaculo usus, Ponti imperium adeptus est: & qui ab eo profecti sunt, usque ad Eupatorem successionem servavere. Postremus verò Dejotarus Castoris filius, cognomento Philadelphus, Paphlagoniæ imperavit, & Gangra Morzei regiam habuit, id autem est oppidum simul & castellum. Eudoxus author est fossiles pisces esse in Paphla-

gonia in locis ſiccis, locum tamen non determinat, item in humidis circa lacum Aſcanium, qui apud Cumi eſt, ſed nec id perſpicuè dicit. Poſtquam Paphlagoniam Ponto finitimam expoſuimus (nam Paphlagonibus Occidentem verſus finitimi ſunt Bithyni) quæ ad hos pertinent, perſequi conabimur; poſtea ex iis atque Paphlagonibus alio ſumpto principio, cætera contexemus, quæ poſt hos ſunt Auſtrum verſus, uſque ad Taurum montem, quæ ſcilicet, cum Ponto & Cappadocia æquè procedunt. Nam hujuſmodi ordinem ac partitionem ipſam, locorum natura deſcribit. Bithyniam ab Oriente Paphlagones, & Mariandiny & Epicteti pars terminat, à Septentrione mare Ponticum, quod ab oſtiis Sangatii, uſque ad os tendit quod juxta Byzantium eſt, & Chalcedonem, ab Occidente Propontis. Ad Auſtrum Myſia & Phrygia, quæ Epictetus dicitur. Eadem Helleſpontia, Phrygia nominatur. Hujus eſt Chalcedon, in Ponti ore ſita, quam Megarenſes condidere, & Cryſopolis vicus, & Chalcedonium fanum. Hæc regio paulò ſupra mare fontem habet nomine Azaritium, qui parvos crocodilos nutrit. Poſt Chalcedonum ſequitur ſinus, quod Aſtacenus ſinus appellatur, qui Propontidis pars eſt. in eo condita eſt Nicomedia, dicta de nomine regis cujuſdam Bithyni, qui eam condi-

condidit. Multi enim eodem nomine vocati fuerunt, quemadmodum Ptolemæi, propter prioris claritatem. In ipso sinu fuit urbs Astacus, quam Magarenses & Athenienses condidere, & postea Dœdalsus, à qua sinus nominatus est. Deinde à Lysimacho diruta, habitatores ejus Nicomediam à Nicomediæ conditore translati sunt. Astaceno sinui alius continúatur magis ad Orientem solem recedens, in quo Prusias est quæ prius Cius appellabatur. Cium Demetrius evertit deditque Prusiæ Zelæ, qui hanc evertit, & Myrleam Prusiæ vicinam. Is à ruinis eas excitans, Cium à se Prusidam, Myrleam verò ab uxore Apamiam nominavit. Hic est ille Prusias qui Annibalem huc concedentem suscepit, post Anthiochum superatum, & Phrygiæ Hellespontiæ seditionem, adversum Attalicos ex composito factam. Hanc priores minorem Phrygiam, illi Epictetum nominavere. Prusiadi mons imminet, quem Arganthonium vocant. Hoc in loco Hylam unum ex sociis Herculis, qui etiam Argonauta erat, cum aquatum egrederetur, à Nymphis captum finxerunt. Cium verò cum & ipse Herculis socius esset, & cum eo navigaret, è Colchis redeuntem ibi remansisse, & urbem de suo nomine condidisse. Et adhuc festa quædam apud Prusienses celebrantur, in quibus per montes vagi, ac saltantes

cantes Hylam vocant, quasi in sylvas ad ullum inquirendum egrediantur. Prusienses cum benevolè se ergà Romanos gessissent, libertatem sunt assecuti. Apamienses Romanorum coloniam acceperunt. Prusa urbs est, in Olympo Mysio sita, & rectè gubernatur, Phrygibus ac Mysis finitima. Ea à Prusia condita est, qui cum Crœso bellum gessit. Sed Phrygum & Bithynorum & Mysorum fines determinare, item Dolionium, qui circa Cyzicum sunt & Mygdonum & Troum, difficile est. Quod unaquæque natio distincta esse debeat, id conceditur. Nam & de Mysis ac Phrygibus hujusmodi proverbium est, Sunt separati Mysiorum termini Phrygumque, sed finiri perquam est arduum. Causa est, quia cùm incolæ Barbari ac militares essent, quæ vicissent non firmiter tenebant, sed frequentius ut vagi errantes, modo illi alios ejiciebant, modo ipsi ejiciebantur. Hæ gentes omnes Thraciæ putandæ sunt, quia ulteriorem regionem ii colunt, & non facile altera ab altera immutatur. Verum quantum nos conjectura assequi possumus, inter Bithyniam & Æsapi ostium, Mysia poni potest, quæ mari contigua est, & usque ad totum penè Olympum progreditur. Circuncirca in mediterranea est Epictetus, quæ nusquam mari contigua usque ad Ascanii lacus, & regionis

Eras. in proverbio, Mysorum ac Phrygum termini.

nis Orientales partes evadit. nam eodem nomine & lacus & regio appellabantur, atque alia Phrygiaca erat, alia Mysiaca, Sed Phrygiaca à Trojanis remotior. nam & illud poëtæ dictum sic accipiendum est, cùm ait,

Phorcys & Ascanius Phrygias duxere catervas
Longe ex Ascania.

Phrygiaca scilicet, quod alia Ascania vicinior sit quæ Mysiaca est, juxta eam, quæ nunc, Nicæa appellatur, cujus poëta meminit, cùm dicit,

Mysorumque duces bellatum cominus armis,
Palmys & Ascanius nec non Morys, Hippotione
Natus, ab Ascaniæ campo venere feraci.

Nec mirandum est, cùm quendam Phrygum ducem Ascanium dixerit, ex Ascania profectum, si dicat etiam Ascanium quendam ductorem Mysorum ex Ascania venientem. multa enim flumina & lacus & loca, apud eum eodem nomine appellantur. Nam ipse poëta Æsapum Mysorum confinium dicit. Nam cùm prætermontanam Trojæ regionem supra Ilium recensuit, quæ sub Ænea erat & quam Dardaniam nominavit, mox Septentrionem versus Lyciam ponit Pandaro subditã in qua Zelia est, dicens,

Quique colunt Zeliam, extremæ radice sub Idæ,

Aphnii

Aphnii ab Æsopo potantes flumine Troës.

Zeliæ autem subjacet mare versus, & supra Æsapum, Adrastiæ campus; & Tiria & Pitya, ac ea quæ Cyzicena regio appellatur, Priapum versus, quam mox dinumerat, deinde rursum ad Orientales & ulteriores partes revertitur. Quare ostendit se regionem usque ad Æsapum Septentrionalem & Orientalem Trojadis terminum arbitrari. Sed post Trojadem Mysia est; & Olympus; ac hujusmodi gentium situm antiqua memoria prodit, nunc omnia sunt immutata. Nam cùm sæpe alii atque alii imperaverint, alia confusa sunt, alia penitus eversa. Nam post captam Tojam, Phryges ac Mysi imperavere, deinde Lydi, post eos Æoles, & Jones, deinde Persę ac Macedones. Postremo Romani, sub quibus jam plurimi & linguas & nomina simul amiserunt. Cùm alia quædam regionum divisio facta sit, quam juniores plurimum curare debent, priscæ autem partitioni mediocriter intendendum est. In mediterranea Bithyniæ Bithynica Teiis imminent & regionem Saloni proximã, pascendis bobus idoneam habent; unde etiam Salonensis caseus dicitur. Et Nicæa Bithæniæ metropolis, juxta lacum Ascanium est, & campus ingens & valde fœlix circunstat, æstate non admodum salubris. Eam primo Antigonus condidit, Philippi filius, & An-

nis Orientales partes evadit. nam eodem nomine & lacus & regio appellabantur, atque alia Phrygiaca erat, alia Mysiaca, Sed Phrygiaca à Trojanis remotior. nam & illud poëtæ dictum sic accipiendum est, cùm ait,

Phorcys & Ascanius Phrygias duxere catervas
Longe ex Ascania.

Phrygiaca scilicet, quod alia Ascania vicinior sit quæ Mysiaca est, juxta eam, quæ nunc, Nicæa appellatur, cujus poëta meminit, cùm dicit,

Mysorumque duces bellatum cominus armis,
Palmys & Ascanius nec non Morys, Hippotione
Natus, ab Ascaniæ campo venere feraci.

Nec mirandum est, cùm quendam Phrygum ducem Ascanium dixerit, ex Ascania profectum, si dicat etiam Ascanium quendam ductorem Mysorum ex Ascania venientem. multa enim flumina & lacus & loca, apud eum eodem nomine appellantur. Nam ipse poëta Æsapum Mysorum confinium dicit. Nam cùm prætermontanam Trojæ regionem supra Ilium recensuit, quæ sub Ænea erat & quam Dardaniam nominavit, mox Septentrionem versus Lyciam ponit Pandaro subditã in qua Zelia est, dicens,

Quique colunt Zeliam, extremæ radice sub Idæ,

Aphnii ab Æſopo potantes flumine Troës.

Zeliæ autem ſubjacet mare verſus, & ſupra Æſapum, Adraſtiæ campus; & Tiria & Pitya, ac ea quæ Cyzicena regio appellatur, Priapum verſus, quam mox dinumerat, deinde rurſum ad Orientales & ulteriores partes revertitur. Quare oſtendit ſe regionem uſque ad Æſapum Septentrionalem & Orientalem Trojadis terminum arbitrari. Sed poſt Trojadem Myſia eſt, & Olympus, ac hujuſmodi gentium ſitum antiqua memoria prodit, nunc omnia ſunt immutata. Nam cùm ſæpe alii atque alii imperaverint, alia confuſa ſunt, alia penitus everſa. Nam poſt captam Tojam, Phryges ac Myſi imperavere, deinde Lydi, poſt eos Æoles, & Jones, deinde Perſę ac Macedones. Poſtremo Romani, ſub quibus jam plurimi & linguas & nomina ſimul amiſerunt. Cùm alia quædam regionum diviſio facta ſit, quam juniores plurimùm curare debent, priſcæ autem partitioni mediocriter intendendum eſt. In mediterranea Bithyniæ Bithynica Teiis imminent, & regionem Saloni proximã, paſcendis bobus idoneam habent; unde etiam Salonenſis caſeus dicitur. Et Nicæa Bithæniæ metropolis, juxta lacum Aſcanium eſt, & campus ingens & valde fœlix circunſtat, æſtate non admodum ſalubris. Eam primo Antigonus condidit, Philippi filius, &

An-

Antigoniam nominavit. Postea Lysimachus eam ab uxoris nomine, filiæ Antipatri, Nicæam appellavit. Vrbis ambitus est stadiorum sedecim, in figura quadrata, quæ in campo sita portas quatuor habet. Ad rectos angulos, & in munitionem excisa, quare ex uno lapide, qui circa medium gymnasium positus est, omnes quatuor portæ cernuntur. Paulò supra Ascanium lacum est oppidum Otrœa ad Orientales Bithynię fines, eam ab Otreo dictam putant. Quod prius Mysi Bithyniam habitaverint, testis est Scylax Cariandreus, qui Phryges ac Mysos dicit circum Ascanium habitare. Postea Dionysius conditarum urbium scriptor, ait angustias apud Chalcedonem & Byzantium, quę nunc Thracius Bosphorus appellantur, prius Mysiũ Bosphorũ nominatas, atq; illud etiam testimonium poni potest, Mysos Thraces esse, quod Euphoriõ dicit:

Ascanium propter Mysum.

Alexander quoque Ætolus ait,

A quibus Ascaniæ circunhabitantur aquæ,

Ascanii per labra lacus, quibus ante Dolion

Sileni mansit filius ac Moliæ.

Cum Ascanius lacus nusquam nisi hic inveniatur. In Bithynia fuere viri in disciplinis memorabiles, Xenocrates philosophus, & Dionysius dialecticus, & Hipparchus, & Theodosius, & filii ei mathematici. Item Gleophanes orator ex Myr-

lea

lea & Asclepiades medicus Prusiensis. Bithynis ad Austrum Mysi adjacent, Olympo proximi, quos alii Olympinos, alii Hellespontios vocant, & Phrygia, quæ in Hellesponto est, Paphlagonibus autem Galathæ, ex his utrisque Austrum versus, major Phrygia, & Lycaonia usq; ad Taurum Cilicium ac Pisidicum. Sed quoniam quę Paphlagonię continua sunt, Ponto adjacent, & Cappadociæ, & gentibus quæ circunstant, proprium erit ut partes his vicinas ante pertractemus, postea consequentia loco ostendamus. Paphlagonibus itaque ad Austrum sunt Galatę, quorum gentes tres sunt, duæ Trogani & Tolistobogi, à ducibus nominatæ; tertia à gente quę in Celtica est Tectosages. Hanc regionem post multos errores, & multas excursiones, in loca Attalicis regibus & & Bithynis subdita, Galatæ occuparunt, donec eam quę nunc Galatia est & Gallogræcia dicitur, ab illis non invitis acceperunt. Dux transitus in Asiam videtur fuisse Leonorius. Harum trium gentium, quę unius sunt linguę, & in re nulla discrepát, qui unamquanque in partes quatuor divisere, unamquanq; Tetrarchiam vocaverunt, quæ propriũ tetrarcham habebant, item judicem & tribunum Tetrarchię subjectos, & duos subtribunos, & duodecim Tetrarcharũ consilium, qui erant viri trecenti, & in locum conveniebant nomine Drynæmetũ, consiliũ de sanguine, de rebus cęteris tetrarchę ac judices judicabãt.

Atin-

Antiquus itaque ordo hujusmodi erat, ætate nostra ad tres duces res delata est, postea ad duos, deinde ad unum Dejotarum tota potentia devenit, cui postea successit Amyntas, nunc & hanc, & eam quæ sub Amynta erat, Romani tenent omnibus in unam provinciam redactis. Parteni Pontum & Cappadociam versus Trogini habent, ea optima omnium est, quas Galatæ incolunt, castella mœnibus circundata habet Tavium, emporium eorum qui in hac regione sunt, in quibus est ęnea Jovis statua, & delubrum ejus Asylum, item Mithrydatium, quod Pompejus Bogodotaro dedit, è Pontica pulso. Tertium est Danala ubi Lucullus & Pompejus convenere, cùm alter in belli successionem, alter illi potestate permissa ad triumphum pergeret. Trogini itaque has partes habent. Tectosages vero partes Phrygiam majorem versus, juxta Pisinuntem & Orcaorcos, eorum castellum erat Anchora, eodem nomine quo & id quod Lydiã versus est circa Blayrũ Phrygiæ oppidum. Tolistobogi Bithynis sunt finitimi, & Phrygię quę Epictetus dicitur. Horum castella sunt Blucium & Pejum, quorum alterum Dijotari regia erat, in altero thesauros habebat. Pilinus emporium est eorum, qui in hac regione sunt, & templum maximum habet magnę venerationis matris deum, quam Andigistam vocant. Sacerdotes olim prępotentes quidam

dam erant & sacerdotium maximum habebant, nunc eorum dignitas imminuta est, emporium adhuc manet. Hic locus magnifice ab Attalicis regibus structus, & templo & porticibus ex albo lapide, Romani templum celebre reddiderunt, accersita inde deæ statua, quemadmodum ea quæ Æsculapii erat ex Epidauro. Mons quidam urbi imminet nomine Dindyma, à quo Dindymena dicitur, quemadmodum à Cybelis Cybele, prope Sangarius amnis fluit, secus quem erant antiqua Phrygum domicilia, ut Midæ, & prius Gordii, & aliorum quorundam, quæ nunc urbium vestigia non servant, sed in vicos redacta sunt paulò aliis majores, sicut Gordium & Gorbeus, Castoris Saocondarii regia, in quo Dejotarus generum & filiam jugulavit, arcem verò demolitus est maxima habitationis parte devastata. Post Galatiam Austrum versus est lacus nomine Tatra, Cappadociæ majori adjacens, juxta Morimenos, & pars est Phrigiæ majoris, item ea quæ huic continua est, usque ad Taurum, cujus partem plurimam Amynthas habuit. Tatta salis sponte nascentis fontes habet, atque adeò faciliter sal rebus immersis circungelascit, ut sæpe cum funalem torquem demiserint, salis coronas educant. Volucres ipsæ alis aquas contingentes facile capiuntur, cùm propter salis concretionem cito decidant.

Tat-

Tatta etiam ea dicuntur, quæ circa Orcaorcos sunt, & Pignisum & frigidos Lycaonum colles & nudos & pascendis onagris aptos, ubi multa aquæ penuria est, quæ sicubi inveniatur profundissimos puteos habet, quemadmodum Soatris ubi aqua venditur. Item vicus in urbis modum prope Garsabora, quæ regio quanquam sicca sit, oves tamen mirifice nutrit, sed asperæ lanæ, unde nonnulli maximas ex eis divitias compararunt. Amyntas supra 300 ovium greges in his locis habuit. Insunt etiam lacus quorum major Coralis dicitur, minor Trogitis. Hoc in loco est Iconium oppidum optimè habitatum, quod fortunatiorem regionem habet, quàm ea quæ onagros producit, hoc Polemo habuit. Jam Taurus locis his appropinquat, Cappadociam & Lycaoniam terminans, ad imminentes Cilicas Trachiotas. Lycaonum atque Cappadocum confinium est locus qui inter Coropasum jacet Lycaonum vicum, atque Garesthyra oppidum Cappadociæ, intervallum inter hæc castella est centum & viginti ferè stadiorum. Lycaoniæ est etiam Isaurica Taurum versus, deinde Isauria quæ vicos duos habet ejusdem nominis, & eum qui vetus dicitur Benemunitum. his alia loca obtemperabant, omnia latronum domicilia, quę Romanis negotia exhibuerunt. Publius verò Servilius cognomento Isauricus,

quem nos vidimus, hæc Romanis subegit, & multas piratarum munitiones, quę in ora maritima erant, vi cepit. In Isauricæ lateribus est Derba, præsertim Cappadociæ adjuncta, Antipatris Derbensis sedes. Ejus erant Laranda & ætate nostra Isaura. Amynthas Derbensem adortus, Derbam cepit & illum interemit. Isaura verò habuit à Romanis hic regiam sibi construens antiqua Isauria diruta, & in eodem loco novum opus ædificans, perficere nequit. Nam cum Omonades invaderet, per insidias captus est, & à Cilicibus interemptus. Cum enim Antiochię partem haberet Pisidiam versus, usque in Apolloniadem quæ est Apamiam Cibotorum versus. Item ex prætermontana regione nonnulla ac etiam Lycaoniam tentabat, Cilicibus ex Tauro currentibus, & Pisidiis regionem eam auferre, quę Phrygum erat, & multa profecto loca cepit, quæ nunquam antea capi potuerunt, quorum est Cremna. Sandalio autem accedere non est ausus, quod inter Crenam atque Sagalassum jaceret. Cremnam habent Romanorum coloni. Sagalassus sub eodem Romanorum duce est, sub quo totum Amyntæ regnum. Distat ab Apamia diei itinere, descensum habens ab arce triginta ferè stadiorum, vocant etiam eam Selgesum. Hæc civitas ab Alexandro capta fuit. Amyntas itaque Cremnam cepit, progressusq; usque ad Omo-

 nades,

nades, qui nunquam capi posse existimabantur, multorum jam locorum dominus, interempto à se eorum tyranno, fraude uxoris tyranni captus est; atque ab illis interemptus. Cirenius autem eos fame confecit, & quatuor hominum millia, à se capta in alias propinquas urbes traduxit habitatum, regionem verò juventute desertam reliquit. Ea est in altis Tauri partibus, in rupibus præruptis, & magna ex parte inaccessibilibus. In medio est planities concava, & ferax, in multas convalles distincta; hanc excolentes in superioribus montium superciliis ac speluncis habitabant, & cum frequentius armati essent, aliena excurrebant, cum montana haberent, eorum regionem circummunientia. His contigui sunt cum alii Pisidæ, tum etiam Selgenses Pisidarum optimi. Maxima eorum pars summa Tauri obtinet, quidam supra Sidam Aspendumque habitant Pamphyliæ urbes, tenent loca edita; oleis consita. Ad montana quæ supra hos sunt, Catanenses incolunt, Selgensibus & Omonadensibus finitimi, Sagalassenses verò interiora Milyadem versus. Artemidorus dicit ex Pisidarum civitatibus esse Selgam, Sagalassum, Petnelisum, Adadatam, Briadem, Ctennam, Pityasum, Amblada, Anabura, Synda, Rrasum, Tarbasum, Termesum. Ex his alii omnino sunt montani, alii usque ad mon-

montium ima descendunt, ex utraque parte, & in Pamphyliam & Milyadem, Phrygibus, Lydis & Caribus finitimi, quæ gentes quanquam Boreales sint, omnes tamen sunt pacatæ. Pamphyli vero multum Ciliciæ nationis participes, non omnino abstinent à latrociniis, nec finitimos sinunt in quiete vivere, quanquam Australes partes judicis Tauri habitent. Sunt etiam Phrygibus & Cariæ finitima, Tiaba, & Sinda, & Amblada, unde & Ambladense vinum effertur, ad medicas curationes accommodatum. Ex montanis, ut sic dicam, Pysidis, cæteri sunt per tyrannidas divisi, & quemadmodum Cilices latrociniis exercitati, dicunt Lelegas quosdam vagos olim eis immixtos, propter morum similitudinem ibi remansisse. Selga urbs ab initio fuit à Lacedæmoniis condita, & ante à Calchante, postea per sese mansit, & propter legitimam gubernationem tantum adolevit, ut aliquando viginti virorum millia haberet. Mira profecto est locorum natura, cùm in summis Tauri partibus locus sit adeo ferax, ut multa hominum millia possit enutrire, pleraque loca ibi oleis & vitibus consita sunt, & omnium pecorum pascuis abundant, circumimminent sylvæ varia materie plenæ. Plurimus apud eos styrax nascitur, arbor non magna, recta, ex qua styracinæ hastæ fiunt, corneis similes, in trunco

edaciſſimi vermis genus innaſcitur, quo lignum uſque ad corticem ſurſum erodente, furfur ſive micæ quædam profunduntur eis ſimiles, quæ cadunt ex ſerra, ex his acervus ad radicem congregatur, poſtea humor quidam diſtillat qui facile coagulatus, ſuccino ſimilis eſt, hujus pars ad radicem cum ſcobe ac terra permiſcetur, verum quod in ſummo collectum eſt, purum manet, pars verò in trunco congelaſcit, ubi defluit, atque hoc etiam purum. Ex non puro ſcilicet ligno, ac terra mixturam quandam conficiunt, puro odoratiorem, viribus tamen imparem, quæ res multos fallit, atque eo plurimum ſuperſtitioſi ad ſuffitus & odoramenta utuntur. Laudatur etiam Selgica iris, & unguentum quod ex eo fit. Selgenſium montana circa urbem ac regionem paucos aditus habent, præcipitiis & vallibus munita, quæ cum cætera flumina efficiunt, tum etiam Eurymedon & Geſtrus à Selgicis montibus in Pamphylium mare exeuntes, propter loca ardua, pontes paſſim viis impoſiti ſunt. Selgenſes nunquam antea cuiquam paruerunt, & cæteram regionem intrepidè habentes, pro inferiore, quæ in Pamphylia, & quæ intra Taurum eſt, cum regibus decertabant. Cũ Romanis verò certis conditionibus regionem tenebant. Alexandro per legatos reſponderunt, ſe ut amicos imperata ſuſcepturos. Nunc omnino

ſubdi[ti]

ſubditi ſunt,&in ea cenſentur,quæ ab Amynta fuit.Bithynis(ut dixi)finitimi ſunt Phryges acMyſi,qui circa Olympum habitant.utraq; gens duplex eſt. NamPhrygia altera dicitur major,cuiMydas imperavit,& partem Galatæ habuerunt. Altera minor circa Olympum in Helleſponto quæ Epictetus appellatur. Myſia quoque altera Olympina eſt, Bithyniæ & Epicteto continua , quam Artemidorus à Myſis qui trans Iſtrum ſunt, dicit habitatam. Altera circa Caicum eſt , & Pergamenum agrum , uſque in Teuthraniam & hujus fluminis oſtia.Sed adeò hæc immutata ſunt (quemadmodum jam ſæpe diximus) ut etiam regionem *Sypilo* vicinam antiqui*Phrygiam* nominarint,quę utrúmne majoris an minoris Phrygiæ pars ſit , incertum eſt. Vnde Niobem & Tantalum & PelopenPhrygas dixerunt. Et utcunque ſe habet,mutatio certe manifeſta eſt. Nam Pergamenus ager Elaiticus ad quem Caicus exit, & Teuthrania inter hæc media, in qua Teuthras, & Telephi educatio fuit , inter Heleſpontum ſunt & regionem Sipylo & Magneſiæ circunſtantem , & eam quæ ſub illa eſt, quare Myſorum ac Phrygum fines (uę ante diximus) diverſi.Sed eos definire operoſum. Lydi & Mæones, quos Homerus Mæonas vocat , cum his & inter ſe confuſi ſunt , hos alii eoſdem, alii diverſos putant.Item Myſos aliiThracas dixe- *Iliad. C & x.*

 runt,

nam esse dicit, sed victori in commune præmium propositum esse terræ virtutem opulentiamque, quæ ego dico ex multis confirmantur, etiam post res Trojanas, unde & Amazones eos invadere ausæ sunt, adversum quas Priamus & Bellerophontes duxisse exercitum dicuntur, & multæ civitates ab illis cognominatæ sunt, in Iliensi campo tumulus quidam est,

Hunc homines proprio Batieam nomine dicunt,
Ast immortales volucris monumenta Myrinæ.

Quam tradunt unam fuisse ex Amazonibus, conjecturam ex adjectivo capientes. Equi enim propter celeritatem εὔσκαρθμοι, id est volucres dicuntur, unde & illam ab equorum celeritate πολύσκαρθμον, id est volucrem dictam, & Myrina civitas ex ea nominata est. Vicinæ quoque insulæ hæc eadem ob terræ fertilitatem passæ sunt, è quibus est & Rhodus, & Cos, quæ ante conditam Trojam à Græcis habitabantur, cujus rei Homerus manifestum exhibet testimonium. Post Trojam verò Græcorum coloniæ & Treres & Cimmerii & Lydi, deinde Persæ ac Macedones, postremò Galatæ, omnia excursionibus perturbarunt atq; confuderunt. Et non solum propter mutationes res ipsæ incertæ sunt, sed etiam propter dissidentes scriptorum opinio-

nes,qui eisdem de rebus non eadem tradiderunt. Nam hi Troas Phrygas vocant, sicut tragici, illi verò Lycios Caras, & eodem modo alios. Sed Troës adeò ex parvis aucti sunt, ut reges regum essent, & poëtæ & ejus expositoribus occasionem præbuerunt, quam oporteat Trojam appellari. Nam omnes Trojanorum socios in communi Troas vocat, quemadmodum adversarios Danaos & Achivos, sed nequaquam per Jovem Paphlagoniam Trojam dicemus, nec Cariam, nec Lyciam ei finitimam, ut cum ita dicit,

Clamore ingenti Troës, sonituque fremebant.

Ex contrariis autem.

At Danai tacito spirabant corde furorem.

Sæpe etiam aliter atque aliter dicit, quæ cum ita sint necesse est ut singula pro viribus transigamus, quæ vero nos fugiunt ex antiqua historia, ea omittenda existimamus. Nõ enim in iis est Geographiæ opus, sed quæ nunc sunt, ea dicere debemus. Duo itaque montes Propontidi imminent, Olympus Mysius & Ida, Olympo Bithynica subjacent. Inter Idam atq; mare, Troja jacet monti contigua. de hac & de iis quæ Austrum versus ei monti contigua sunt, postmodum dicemus. Nunc de Olympenis dicendnm est, ac de consequentibus usque ad Taurum, quæ cum locis à nobis ante peragratis ęq; pro-

grediuntur. Olympus in circuitu non habitatur, in altis sylvas ingentes habet & loca optimè septa quæ latrones alere possint. In hæc loca sæpe tyranni conveniunt, ubi diutius perdurant, quemadmodum ætate nostra Cleon latronum princeps, qui fuit è vico Gordo quem postea augens urbem fecit, & Juliopolim appellavit. Ab initio vero prædonum receptaculo utebatur loco validissimo nomine Callydio. Is Antonio valde utilis fuit, nam profectus ad eos, qui pro Labieno tributa colligebant, omnia impedivit, quo tempore ille Asiam obtinebat. In bello autem Actiaco cum ab Antonio descivisset, Cæsaris ducibus adhæsit, ac supra quam ejus meritum pateretur, in honore habitus est. Is ultra munera ab Antonio data, accepit etiam quæ Cæsar dedit, quare jam pro latrone principis habitum gerebat. Erat enim Jovis Abretani sacerdos, qui Mysius Deus est, & parti Morenæ imperabat, quæ etiam Mysia est, quemadmodum Abretana. Postea Comanorum sacerdotium in Ponto accepit, ad quod cum venisset, intra menstruum tempus excessit è vita, nam gravis eum morbus arripuit, sive ex nimia crapula, sive ex ira deæ, ut dixerunt, qui in fano erant. Nam intra sacri loci ambitum, utriusque sacerdotis maris scilicet ac fœminæ habitatio est, fanum quoque præter cæteram religionem expresse vetat

tat suillarum carnium esum, unde nec in totam urbem sus infertur. Ille mox primo ingressu, ex hujus consuetudinis prævaricatione, latrocinantium morem ostendit, non ut sacerdos, sed ut corruptor ingressus. Olympus talis est. Habitant tamen circum eum, à Septentrione Bithyni & Mygdones & Doliones, reliquum Mysi habent & Epictetus. Dolionas maximè eos dicunt, qui circa Cyzicum habitant, ab Æsapo usque in Rhyndacum & Dascyliticum lacum. Post hos Mygdones sunt, usque in Myrleanorum agrum. Super Dascyliticum lacum sunt alii duo lacus, Apolloniaticus & Miletopolitanus. Juxta lacum Dascyliticum Dascylium civitas est, juxta Miletopolitanum Miletopolis, juxta Apolloniaticum, super Rhyndaco est ea quæ Apollonia vocatur, sed horum pleraque pars nunc Cyzicenorum est. In Propontide est insula Cyzicus duobus pontibus juncta continenti, feracissima quidem, quingentorum ferè stadiorum ambitu, ea juxta pontem ejusdem nominis urbem habet, & portus duos clausos, & navalia supra ducentum. Urbis pars jacet in planitie, pars secus montem qui Ursarum mons appellatur, huic alia Dindyma imminent unius verticis, quæ delubrum habent Dindymenæ matris deûm ab Argonautis ædificatum. Civitas ipsa & magnitudine & pulchritudine & æquitate cum

 primis

primis Asiæ civitatibus contendit, paci & bello apta. Ea ad Rhodiorum & Massiliensium & antiquorum Carthaginensium formam videtur instructa. Sed cæteris omissis, ea publicorum ædificiorum & instrumentorum architectos curatores tres habet, & tria armentaria, aliud armorum, aliud instrumentorum aliud frumenti. Frumentum ne corrumpatur Chalcidica immixta præstat. Hujus rei utilitatem in Mithridatico bello ostenderunt, nam rege præter opinionem ingruente, cum centum & quinquaginta millibus hominum, & multo equitatu, & suburbanum, & oppositum montem occupante, quem Adrastiæ vocant, postea in jugum quod urbi imminet trajiciente, & terra marique pugnante, Cyziceni quadringentis navibus contra omnia restiterunt, ut propè etiam regem ipsum in cuniculo opprimerent contra effodientes, ille verò precavit, ac sese extra cuniculum recepit. Tandem Lucullus Romanorum Imperator quibusdam ad auxilium missis eos confirmavit. Fuit etiam pestis adjumento, quam rex nequaquam valuit providere, verum multis amissis discessit. Romani civitatem honore prosecuti sunt, & adhuc libera est, & agri multum habet. Aliud ab antiquo, aliud à Romanis additum. Nam ex Troadis regione ea habet, quæ trans Æsapum sunt, Zeliæ, & Adrastiæ campis vicina. Ex

Da-

Dascylitico lacu alia ipsi tenent, alia Byzantii. Dolionas verò ac Mygdonas versus, regionem multam habent, & usque ad Miletopolitanum & Apolloniaticum lacum, per quæ loca Rhyndacus fluit, ex Azanitide ortum habens, qui assumptis ex Abrettana Mysia cum aliis, tum etiam Mecesto, ab Anchora Abasitica in Propontidem juxta Besbicum insulam emittit. In hac Cyzicenorum insula mons est arboribus plenus, nomine Artaca, in fronte jacet parva quædam insula eodem nomine, propè est promontorium, quòd Nigri appellatur, id in prænavigatione est è Cyzico Priapum delatis, Phrygiæ Epictericæ Azaani, Nacolla, Cotyajum, Mydajum, & Dorylæum urbes; & Cadi, quamvis Cados quidam ad Mysiam dicunt pertinere, Mysia in mediterranea ab Olympina regione in Pergamenam descendit, & in Caici campos, quare inter Idam jacet atque Exustam, quam alii Mysiam, alii Mæoniam vocant. Supra Epictetum Austrum versus est major Phrygia, quæ à sinistra Pisinuntem, à dextra Mæonas & Lydos & Caras relinquit. In ea est Phrygia, quæ prætermontana dicitur, & regio Pisidiam versus, & ea quæ Amorio & Eumeniæ & Sinadæ proxima sunt. Deinde est Apamia, quæ Cibotus dicitur & Laodicea, quæ Phrygiarum urbium maximæ sunt. Has oppida circundant, Aphrodi-

disias, Colossæ, Themisonium, & Sanaüs Apolloniæ metropolis. Item ultra has Peltæ, Tabeæ, Eucarpia, Lysias. Præter-montana regio jugum quoddam habet in monte, quod ab Ortu Occasum versus extenditur. Huic utrinque planicies magna subjacet, in qua urbes sunt à Septentrione Philomelium, ex altera parte Antiochia, juxta Pisidiam, quæ partim in campo jacet, partim colle quodam: Romanorum coloniam habet, hanc Magnetes habitarunt, qui juxta Mæandrum sunt. Romani eam liberavere, à regibus occupatam, & Asiani quæ cis Taurum est, Eumeni dederunt. Hic sacerdotium quoddam erat mensis Arcei, maximam quidem sacrorum servorum & sacrorum locorum multitudinem habebat, sed post Amyntæ obitum eversum est ab iis, qui in ejus hæreditatem missi fuerant. Sinada urbs est non magna, ante quam planicies jacet oleis consita sexaginta ferè stadiorum, ulterius est Docimia vicus, & Sinadici lapidis lapicidifodina, sic enim eum Romani appellant, indigenæ vero Docimitem & Docimeam. Vena in initio parvas glebas emittebat, nunc propter maximos Romanorum sumptus, coloniæ integræ, & ingentes extrahuntur, & varietate alabastritæ lapidi proximæ, quare multa hujusmodi onera ad mare devehuntur, & columnæ & lapideæ tabulæ, magnitudine ac pulchritudine admirabi-

admirabiles, Romam deferuntur. Apamia insigne emporium est ejus, quæ propriè Asia nominatur; secundas post Ephesum ferens, ea commune Italicorum & Græcorum hospitium est, in Marsyæ hostiis sita, qui amnis urbem mediam perlabitur, ab ipsa ortum habens, sed vehementi ac prono flumine in suburbanum delatus, immittit in Mæandrum, qui jam Orgam amnem accepit, per planiciem æqualem leniter ac placide delapsum. Hinc jam auctus Mæander per Phrygiam currit, postea Cariam, Lydiámq; disterminat, ad campos qui Mæandri dicuntur, valde quidem flexuosus, unde obliquitates omnes ab illo Mæandri appellantur. Finiens verò apud Cariam, regionem secat, quam nunc Jones tenent; & inter Miletum, Prienémque egreditur. Incipit verò à Celænis, qui collis quidam est, in quo urbs fuit ejusdem nominis. Hinc Antiochus Soter homines transtulit in eam, quæ nunc Apamia dicitur, & urbem appellavit de nomine matris Apamæ, Artabazi filiæ, quæ Seleuco Nicatori nupta fuit. Hoc in loco de Olympo Marsyáque conficta est fabula, & de contentione quam Marsyas cum Apolline habuit. Imminet lacus quidam, qui calamum gignit, ad tibiarum linguas idoneum, ab eo dicunt Marsyæ, ac Mæandri fontes emanare. Laodicea cum prius parva esset, ætate nostra & patrum

edacissimi vermis genus innascitur, quo lignum usque ad corticem sursum erodente, fursur sive micæ quædam profunduntur eis similes, quæ cadunt ex serra, ex his acervus ad radicem congregatur, postea humor quidam distillat qui facile coagulatus, succino similis est, hujus pars ad radicem cum scobe ac terra permiscetur, verum quod in summo collectum est, purum manet, pars verò in trunco congelascit, ubi defluit, atque hoc etiam purum. Ex non puro scilicet ligno, ac terra mixturam quandam conficiunt, puro odoratiorem, viribus tamen imparem, quæ res multos fallit, atque eo plurimum superstitiosi ad suffitus & odoramenta utuntur. Laudatur etiam Selgica iris, & unguentum quod ex eo fit. Selgensium montana circa urbem ac regionem paucos aditus habent, præcipitiis & vallibus munita, quæ cum cætera flumina efficiunt, tum etiam Eurymedon & Gestrus à Selgicis montibus in Pamphylium mare exeuntes, propter loca ardua, pontes passim viis impositi sunt. Selgenses nunquam antea cuiquam paruerunt, & cæteram regionem intrepidè habentes, pro inferiore, quæ in Pamphylia, & quæ intra Taurum est, cum regibus decertabant. Cũ Romanis verò certis conditionibus regionem tenebant. Alexandro per legatos responderunt, se ut amicos imperata suscepturos. Nunc omnino

subditi

ſubditi ſunt,& in ea cenſentur,quæ ab Amynta fuit. Bithynis (ut dixi) finitimi ſunt Phryges ac Myſi, qui circa Olympum habitant. utraq; gens duplex eſt. Nam Phrygia altera dicitur major, cui Mydas imperavit,& partem Galatæ habuerunt. Altera minor circa Olympum in Helleſponto quæ Epictetus appellatur. Myſia quoque altera Olympina eſt, Bithyniæ & Epicteto continua, quam Artemidorus à Myſis qui trans Iſtrum ſunt, dicit habitatam. Altera circa Caicum eſt, & Pergamenum agrum, uſque in Teuthraniam & hujus fluminis oſtia. Sed adeò hæc immutata ſunt (quemadmodum jam ſæpe diximus) ut etiam regionem Sypilo vicinam antiqui Phrygiam nominarint, quę utrúmne majoris an minoris Phrygiæ pars ſit, incertum eſt. Vnde Niobem & Tantalum & Pelopen Phrygas dixerunt. Et utcunque ſe habet, mutatio certe manifeſta eſt. Nam Pergamenus ager Elaiticus ad quem Caicus exit, & Teuthrania inter hæc media, in qua Teuthras, & Telephi educatio fuit, inter Heleſpontum ſunt & regionem Sipylo & Magneſiæ circunſtantem, & eam quæ ſub illa eſt, quare Myſorum ac Phrygum fines (uţ ante diximus) diverſi. Sed eos definire operoſum. Lydi & Mæones, quos Homerus Mæonas vocat, cum his & inter ſe confuſi ſunt, hos alii eoſdem, alii diverſos putant. Item Myſos alii Thracas dixe- *Iliad. C & κ.*

runt, alii Lydos, secundum veterem quandam historiam, quam Xanthus, Lydus, & Menecrates Elaita referunt, Mysorum nomen interpretantes, quod Lydi fagocissimam sic vocent. multa enim ejusmodi arbor est in Olympo, ubi expositos eos dicunt, quorum posteri à fagocissima Mysi sunt appellati, testimonio esse sermonem, ex Lydo Phrygioque permixtum, tandem ipsos circa Olympum habitasse. Phrygas verò ex Thracia trajicientes Trojæ ac propinquę regionis principes esse cœpisse, eos itaque hoc in loco habitasse, Mysios verò supra Caici fontes, prope Lydos. Auget has fabulas gentium earum confusio, & opulentia regionis, quæ cis Halym est, præsertim in ora maritima, cujus causa multi eam undique invadebant, præsertim ex ulteriore fluminis regione, ac etiam viam inter se desertabant. Sed præcipue circa Trojana tempora, ac etiam postea excursiones transmigrationesque factę fuerunt, cum Barbari simul ac Græci impetu quodam ad aliena adipiscenda ferrentur. Sed ante res Trojanas hæc erant. Tunc enim Pelasgorum natio, & Cauconum Lelegum erat. Dictum est enim quod olim ii, quos poëta Trojanis socios fecit, nequaquam ex ulteriore regione in multis Europæ locis errabant. Nam quæ de Phrygibus Mysisque memorantur, Trojanis sunt antiquiora, duplices

quoque

quoque ejusdem generis Lycii, suspicionem exhibent, vel Trojanorum vel eorum qui Cariam versus alios habitare fecerunt. Idem fortasse, & de Cilicibus contigit: nam & hi duplices sunt, & si hujusmodi testimonium non est recipiendum, quia qui nunc Cilices dicuntur, ante res Trojanas fuerunt, & Telephus cum matre ex Arcadia venisse perhibetur, qua Teuthranti qui eum recepit, in conjugem data imperium accepit, & filius putatus est. Cares quoque cum prius Leleges & insulares essent, ut fertur, terrestres facti sunt, faventibus Cretensibus, qui Miletum condidere. Conditorem ex *Mileto*, quæ in Creta est, Sarpedonem accipientes, & Termilas in eam quæ nunc Lycia dicitur, habitatum deduxerunt. Hos Sarpedon Minois Rhadamanthi frater colonos ex Creta duxit, ac Termilas nominavit, cùm prius Minyæ vocarentur, ut Herodotus refert. Ac prius etiam Solymi, postea Lycon Pandionis filius, eosdem à se Lycios appellavit, quæ profecto ratio Lycios ac Solymos eosdem esse ostendit, quanquam poëta eos separat. nam de Bellerophonte è Lycia profecto dicitur,

Hic Solymis iterum præstantibus intulit arma.

Pysandrum etiam ejus filium (ut ille inquit) pugnantem cum Solymis Mars interemit. Sarpedonem quoque indige-

nam esse dicit, sed victori in commune præmium propositum esse terræ virtutem opulentiamque, quæ ego dico ex multis confirmantur, etiam post res Trojanas. unde & Amazones eos invadere ausæ sunt, adversum quas Priamus & Bellerophontes duxisse exercitum dicuntur, & multæ civitates ab illis cognominatæ sunt, in Iliensi campo tumulus quidam est,

Hunc homines proprio Batiæam nomine dicunt,
Ast immortales volucris monumenta Myrinæ.

Quam tradunt unam fuisse ex Amazonibus, conjecturam ex adjectivo capientes. Equi enim propter celeritatem εὔ-σκαρθμοι, id est volucres dicuntur, unde & illam ab equorum celeritate πολύ-σκαρθμον, id est volucrem dictam, & Myrina civitas ex ea nominata est. Vicinæ quoque insulæ hæc eadem ob terræ fertilitatem passæ sunt, è quibus est & Rhodus, & Cos, quæ ante conditam Trojam à Græcis habitabantur, cujus rei Homerus manifestum exhibet testimonium. Post Trojam verò Græcorum coloniæ & Treres & Cimmerii & Lydi, deinde Persæ ac Macedones, postremò Galatæ, omnia excursionibus perturbarunt atq; confuderunt. Et non solum propter mutationes res ipsæ incertæ sunt, sed etiam propter dissidentes scriptorum opinio-

nes,

nes, qui eiſdem de rebus non eadem tradiderunt. Nam hi Troas Phrygas vocant, ſicut tragici, illi verò Lycios Caras, & eodem modo alios. Sed Troës adeò ex parvis aucti ſunt, ut reges regum eſſent, & poëtæ & ejus expoſitoribus occaſionem præbuerunt, quam oporteat Trojam appellari. Nam omnes Trojanorum ſocios in communi Troas vocat, quemadmodum adverſarios Danaos & Achivos, ſed nequaquam per Jovem Paphlagoniam Trojam dicemus, nec Cariam, nec Lyciam ei finitimam, ut cum ita dicit,

Clamore ingenti Troës, ſonituque fremebant.

Ex contrariis autem.

At Danai tacito ſpirabant corde furorem.

Sæpe etiam aliter atque aliter dicit, quæ cum ita ſint neceſſe eſt ut ſingula pro viribus tranſigamus, quæ vero nos fugiunt ex antiqua hiſtoria, ea omittenda exiſtimamus. Nō enim in iis eſt Geographiæ opus, ſed quæ nunc ſunt, ea dicere debemus. Duo itaque montes Propontidi imminent, Olympus Myſius & Ida, Olympo Bithynica ſubjacent. Inter Idam atq; mare, Troja jacet monti contigua. de hac & de iis quæ Auſtrum verſus ei monti contigua ſunt, poſtmodum dicemus. Nunc de Olympenis dicendnm eſt, ac de conſequentibus uſque ad Taurum, quæ cum locis à nobis ante peragratis ęq; pro-

grediuntur. Olympus in circuitu non habitatur, in altis sylvas ingentes habet & loca optimè septa quæ latrones alere possint. In hæc loca sæpe tyranni conveniunt, ubi diutius perdurant, quemadmodum ætate nostra Cleon latronum princeps, qui fuit è vico Gordo quem postea augens urbem fecit, & Juliopolim appellavit. Ab initio vero prædonum receptaculo utebatur loco validissimo nomine Callydio. Is Antonio valde utilis fuit, nam profectus ad eos, qui pro Labieno tributa colligebant, omnia impedivit, quo tempore ille Asiam obtinebat. In bello autem Actiaco cum ab Antonio descivisset, Cæsaris ducibus adhæsit, ac supra quam ejus meritum pateretur, in honore habitus est. Is ultra munera ab Antonio data, accepit etiam quæ Cæsar dedit, quare jam pro latrone principis habitum gerebat. Erat enim Jovis Abretani sacerdos, qui Mysius Deus est, & parti Morenæ imperabat, quæ etiam Mysia est, quemadmodum Abretana. Postea Comanorum sacerdotium in Ponto accepit, ad quod cum venisset, intra menstruum tempus excessit è vita, nam gravis eum morbus arripuit, sive ex nimia crapula, sive ex ira deæ, ut dixerunt, qui in fano erant. Nam intra sacri loci ambitum, utriusque sacerdotis maris scilicet ac fœminæ habitatio est, fanum quoque præter cæteram religionem expresse ve-

tat suillarum carnium esum, unde nec in totam urbem sus infertur. Ille mox primo ingressu, ex hujus consuetudinis prevaricatione, latrocinantium morem ostendit, non ut sacerdos, sed ut corruptor ingressus. Olympus talis est. Habitant tamen circum eum, à Septentrione Bithyni & Mygdones & Doliones, reliquum Mysi habent & Epictetus. Dolionas maximè eos dicunt, qui circa Cyzicum habitant, ab Æsapo usque in Rhyndacum & Dascyliticum lacum. Post hos Mygdones sunt, usque in Myrleanorum agrum. Super Dascyliticum lacum sunt alii duo lacus, Apolloniaticus & Miletopolitanus. Juxta lacum Dascyliticum Dascylium civitas est, juxta Miletopolitanum Miletopolis, juxta Apolloniaticum, super Rhyndaco est ea quæ Apollonia vocatur, sed horum pleraque pars nunc Cyzicenorum est. In Propontide est insula Cyzicus duobus pontibus juncta continenti, feracissima quidem, quingentorum fere stadiorum ambitu, ea juxta pontem ejusdem nominis urbem habet, & portus duos clausos, & navalia supra ducentum. Urbis pars jacet in planitie, pars secus montem qui Ursarum mons appellatur, huic alia Dindyma imminent unius verticis, quæ delubrum habent Dindymenæ matris deûm ab Argonautis ædificatum. Civitas ipsa & magnitudine & pulchritudine & æquitate cum

primis Asiæ civitatibus contendit, paci & bello apta. Ea ad Rhodiorum & Massiliensium & antiquorum Carthaginensium formam videtur instructa. Sed cæteris omissis, ea publicorum ædificiorum & instrumentorum architectos curatores tres habet, & tria armentaria, aliud armorum, aliud instrumentorum aliud frumenti. Frumentum ne corrumpatur Chalcidica immixta præstat. Hujus rei utilitatem in Mithridatico bello ostenderunt, nam rege præter opinionem ingruente, cum centum & quinquaginta millibus hominum, & multo equitatu, & suburbanum, & oppositum montem occupante, quem Adrastiæ vocant, postea in jugum quod urbi imminet trajiciente, & terra marique pugnante, Cyziceni quadringentis navibus contra omnia restiterunt, ut propè etiam regem ipsum in cuniculo opprimerent contra effodientes, ille verò precavit, ac sese extra cuniculum recepit. Tandem Lucullus Romanorum Imperator quibusdam ad auxilium missis eos confirmavit. Fuit etiam pestis adjumento, quam rex nequaquam valuit providere, verum multis amissis discessit. Romani civitatem honore prosecuti sunt, & adhuc libera est, & agri multum habet. Aliud ab antiquo, aliud à Romanis additum. Nam ex Troadis regione ea habet, quæ trans Æsapum sunt, Zeliæ, & Adrastiæ campis vicina. Ex

Da-

Dascylitico lacu alia ipsi tenent, alia Byzantii. Dolionas verò ac Mygdonas versus, regionem multam habent, & usque ad Miletopolitanum & Apolloniaticum lacum, per quæ loca Rhyndacus fluit, ex Azanitide ortum habens, qui assumptis ex Abrettana Mysia cum aliis, tum etiam Mecesto, ab Anchora Abasitica in Propontidem juxta Besbicum insulam emittit. In hac Cyzicenorum insula mons est arboribus plenus, nomine Artaca, in fronte jacet parva quædam insula eodem nomine, propè est promontorium, quòd Nigri appellatur, id in prætemavigatione est è Cyzico Priapum delatis, Phrygiæ Epictericæ Azaani, Nacolla, Coryajum, Mydajum, & Dorylæum urbes, & Cadi, quamvis Cados quidam ad Mysiam dicunt pertinere, Mysia in mediterranea ab Olympina regione in Pergamenam descendit, & in Caici campos, quare inter Idam jacet atque Exustam, quam alii Mysiam, alii Mæoniam vocant. Supra Epictetum Austrum versus est major Phrygia, quæ à sinistra Pisinuntem, à dextra Mæonas & Lydos & Caras relinquit. In ea est Phrygia, quæ prætermontana dicitur, & regio Pisidiam versus, & ea quæ Amorio & Eumeniæ & Sinadæ proxima sunt. Deinde est Apamia, quæ Cibotus dicitur & Laodicea, quæ Phrygiarum urbium maximæ sunt. Has oppida circundant, Aphrodi-

disias, Colossæ, Themisonium, & Sanaus Apolloniæ metropolis. Item ultra has Peltæ, Tabeæ, Eucarpia, Lysias. Præter montana regio jugum quoddam habet in monte, quod ab Ortu Occasum versus extenditur. Huic utrinque planicies magna subjacet, in qua urbes sunt à Septentrione Philomelium, ex altera parte Antiochia, juxta Pisidiam, quæ partim in campo jacet, partim colle quodam. Romanorum coloniam habet, hanc Magnetes habitarunt, qui juxta Mæandrum sunt. Romani eam liberavere, à regibus occupatam, & Asiani quæ cis Taurum est, Eumeni dederunt. Hic sacerdotium quoddam erat mensis Arcei, maximam quidem sacrorum servorum & sacrorum locorum multitudinem habebat, sed post Amyntæ obitum eversum est ab iis, qui in ejus hæreditatem missi fuerant. Sinada urbs est non magna, ante quam planicies jacet oleis consita sexaginta fere stadiorum, ulterius est Docimia vicus, & Sinadici lapidis lapicidifodina, sic enim eum Romani appellant, indigenæ vero Docimitem & Docimeam. Vena in initio parvas glebas emittebat, nunc propter maximos Romanorum sumptus, coloniæ integræ, & ingentes extrahuntur, & varietate alabastritæ lapidi proximæ, quare multa hujusmodi onera ad mare devehuntur, & columnæ & lapideæ tabulæ, magnitudine ac pulchritudine admirabi-

admirabiles, Romam deferuntur. Apamia insigne emporium est ejus, quæ propriè Asia nominatur, secundas post Ephesum ferens, ea commune Italicorum & Græcorum hospitium est, in Marsyæ hostiis sita, qui amnis urbem mediam perlabitur, ab ipsa ortum habens; sed vehementi ac prono flumine in suburbanum delatus, immittit in Mæandrum, qui jam Orgam amnem accepit, per planiciem æqualem leniter ac placide delapsum. Hinc jam auctus Mæander per Phrygiam currit, postea Cariam, Lydiámq; disterminat, ad campos qui Mæandri dicuntur, valde quidem flexuosus, unde obliquitates omnes ab illo Mæandri appellantur. Finiens verò apud Cariam, regionem secat, quam nunc Jones tenent, & inter Miletum, Prienénque egreditur. Incipit verò à Celænis, qui colllis quidam est, in quo urbs fuit ejusdem nominis. Hinc Antiochus Soter homines transtulit in eam, quæ nunc Apamia dicitur, & urbem appellavit de nomine matris Apamæ, Artabazi filiæ, quæ Seleuco Nicatori nupta fuit. Hoc in loco de Olympo Marsyáque conficta est fabula, & de contentione quam Marsyas cum Apolline habuit. Imminet lacus quidam, qui calamum gignit, ad tibiarum linguas idoneum, ab eo dicunt Marsyæ, ac Mæandri fontes emanare. Laodicea cum prius parva esset, ætate nostra & patrum

nostro-

noſtrorum maximum cœpit augmentum, quanquam ab obſidione Mithridatis Eupatoris admodum labefactatam. Nam loci virtus & cives quidam fortunati valde eam magnificarunt; primum Hiero, qui hæreditatem populo dimiſit, ſupra duo millia talentorum, & multis donis civitatem exornavit, poſtea Zeno orator, & Polemo ejus filius, qui ob probitatem regnum meruit, prius Antonio, poſtea Auguſto Cæſare concedente. Loca Laodiceæ proxima oves optimas ferunt, non modo in mollitie lanæ, qua Mileſias præſtant, ſed in colore, ex quibus Coraces maximum proventum capiunt, quemadmodum à colore ejuſdem nominis qui Coloſſem prope habitant. Hoc in loco Caper, & Lycus in Mæandrum influunt, ingens flumen, à quo Laodicea Lyco proxima nominatur. Mons urbi imminet nomine Cadmus, ex quo Lycus fluit, & alius eodem nomine quo mons appellatur. Hic plurimum ſub terram delapſus, poſtea erumpens, in idem influit, in quod alia flumina, ex quo ſimul regionem valde cavernoſam & quaſſabilem eſſe oſtenderunt. Nam Laodicea, & proxima ei regio, plurimum terræmotibus concutitur. Carura Phrygiæ Cariæque confinium eſt. Hic vicus diverſoria habet, & ferventes aquas, alias in Mæandrum exeuntes, alias ultra fluminis ripam. Narrant leonem aliquando cum

magna mulierum caterva in diversorio hospitatum, nocte facto terræmotu, cum omnibus periisse. Nam tota ferè regio circa Mæandrum à terræmotibus quatitur,& aquę & ignis ductibus peraratur usque in mediterraneam. Ejusmodi habitus regionis à campis incipiens usque in Charaonia pertendit, ea est regio circa Hierapolim & Characa Nesaidis, & Magnesiam & Myuntem. Nam terra resoluta est,& putris & salsugine plena, & facile igni corrumpitur, propterea fortasse Męander flexuosus est,quoniam alveus multas recipit mutationes & multum limum deducens, modo huic,modo illi ripæ *adjicit*. *Pelagus verò fluctuum vi illum extrudit*, unde Prienem, quæ *prius ad mare erat*, facta limi aggestione, mediterraneã fecit, ad stadia ducenta quinquaginta. Exusta quoque quam Lydi ac Mysi obtinent, idcirco hanc appellationem sortita est. Vrbs etiam Philadelphia, apud eam minimè fideles parietes habet, sed quotidie concutiuntur & panduntur. Illi intẽti terræmotus pręcavent,semper architecturas aliquas contra extruentes. Apamia inter cæteras urbes ante Mithridaticum bellum sæpe fuit concussa. Rex verò cùm urbem eversam videret, ut repararetur centum talenta exhibuit. Dicunt Alexandri quoque tempore similia contigisse,quare non immerito apud eos Neptunus colitur, quanquam mediter-

ranei

ranei sint. Addunt etiam à Calæno Neptuni filio ex Calæno una Danaidum procreato, urbem sic appellatã, vel propter lapidem atque nigredinem ab exustione provenientem. Quæ verò de Sipylo & ejus eversione memorantur, non debent fabula existimari, nam & Magnesiam, quæ sub eo est, nuper terræmotus dejecerunt, & Sardas & alias clarissimas urbes labefactarũt, Princeps verò pecunia data, ea restituit quemadmodum prius in calamitate Trallianis facta, cùm gymnasium & aliæ urbis partes corruissent, pater ejus & his & Laodicensibus dederat. Audire est ex antiquis scriptoribus, qualia Xanthus, Lydiarum rerum scriptor referat, commemorans quas mutationes sæpe hæc regio habuerit, de quibus in superioribus fecimus mentionem. Hoc in loco Typhonis casum fabulantur, & Arimos, & hanc Exustam dicunt, nec dubitant quæ inter Mæandrum ac Lydos sunt, omnia ejusmodi suspicari, tum propter lacuum ac fluminum multitudinem, tum etiam propter multiplices terræ cavernas. Lacus verò qui inter Laodiceam est & Apamiam cum pelagi magnitudinem habeat, cœnosam & subter errantem exhalationem emittit. Dicunt pœnam esse, si quis locum Mæandro permutet, fluminis angulos circumferiendo qui deprehensi fuerint, damnum exportatoriis vectigalibus persolvunt. Inter Laodiceam

nam atque Caruram templum est mensis Cari appellatum in maxima veneratione, ætate nostra maxima medicorum schola, ibi à Zeuxide constructa est, & postea ab Alexandro Philalethe, quemadmodum tempore patrum nostrorum Erasistratiorum schola Smyrnę ab Icesio. Nunc nihil tale fit. Nominantur præterea quædam Phrygiæ nationes quæ nunc nusquam extant, quemadmodum Berecyntes: unde Alcman dicit,

Phrygium Cerbesiumque cecinit modum.

Et fossa quædam Cerbesia dicitur, quę perniciosas exhalationes habet, quæ quidem ostenditur, homines verò non amplius Cerbesii dicuntur. Æschylus hæc in Niobe confundit. Illa enim recordari se ait sociorum Tantali:

Quis in Ideo saxo Iovis patrii ara est.

Item,

Sipylon Idæam per humum.

Tantalus quoque dicit,

Sero arva, duodecim dierum iter,
Berecynthiæ loca, ubi Adrastiæ solum
Idæque, totum rugitu atque mugitibus
sonat.

STRA-

STRABONIS GEOGRAPHICORUM

LIBER XIII.

ARGUMENTUM.

Tertiusdecimus liber Asiæ, reliqua Propontidis continet, inferius à Cyzico incipiens, & totam deinceps consequentem oram, & si quæ insulæ insunt, præsertim circa Trojam (quanquam deserta sit) propter loci claritatem, & vulgatum belli famam immoratur.

HACTENUS de Phrygia definitum sit, nunc in Propontidem redeuntes, & in oram quæ post Æsapum est, eundem peragrationis ordinem servemus. Hujus oræ prima est Troas, fama quidem percelebris, quæ quanquam diruta sit ac deserta, plurima tamen de ea sunt dicenda, licet non quæcunque, sed ad hęc exhortatione, & venia opus est, ut qui nos legerint, non magis nobis causam prolixitatis tribuant, quàm iis qui res antiquas & claras nosse cupiunt. Quam prolixitatem tum Græcorum & Barbarorum multitudo auget, qui regionem hanc incoluerunt, tum scriptores qui eisdem de rebus non eadem perscripsere, quorum in primis est Homerus,

qui

qui de multis conjectandi causam præbet. Opus est itaque ut & hujus & aliorum dicta transigamus, si prius locorum naturam summatim descripserimus. Nam à Cyzicena regione, & locis Æsapo & Cranico vicinis usque Abydum, & Sestum, Propontidis oram esse contingit. Ex Abydo verò Lectum usque & Ilii & Tenedi & Trojanæ Alexandriæ regionem. His omnibus Ida imminet Lectum usque descendens, à quo usque in Caicum flumen est Assus & Adramittyum, & Atarneus, & Pitana, & Elaiticus sinus, quibus omnibus Lesbiorum insula ex adverso consurgit, deinde Cumanus ager usque ad Hermum & Phocenses, quod Jonicæ initium est, & Æolidis terminus. Quæ loca cùm ejusmodi sint, poëta dicit Trojanos præcipue ab Æsapo & ea regione, quæ nunc Cyzicena est, imperasse usque ad Caicum flumen, per principatus in octo vel novem partes divisos. Cæterorum verò multitudo, qui auxilium tulere, inter socios annumeratur. At posteriores illorum fines dicunt, & variis nominibus partitiones multas conficiunt. Sed maximę Græcorum coloniæ dicendi copiam prębuerunt. Jonia verò non multum, cùm à Troade plurimum abiit. Æolis autem omnino, per totam enim dispersa est à Cyziceno agro usque ad Caicum, & plus etiam regionis occupavit, inter Caicum atque Hermum. Quatuor enim

enim seculis Æoliam coloniam Jonica dicunt antiquiorem, moras enim & longiora tempora suscepisse, atque Orestem classi imperasse, quo in Arcadia mortuo, Penthilum ejus filium successisse, & usque in Thraciam processisse annis sexaginta post Trojam, quo tempore Heraclidæ in Peloponnesum redierunt. Deinde Archelaum illius filium cum Æolica classe circa Dascylium trajecisse, in eam quæ nunc Cyzicena nominatur. Graum verò filium ejus juniorem usque ad Granicum flumen progressum, & meliore apparatu cum majore exercitus parte in Lesbum transmisisse atque ea occupasse. Clevam Dori filium, & Malaum, qui & ipsi ab Agamemnone profecti erant, eodem tempore exercitum contraxisse, quo Penthilum, sed Penthili classem transitum ex Thracia in Asiam anticipasse. Hos verò circa Locrensem agrum & Phricium montem multum temporis contrivisse, postea transgressos Cumum condidisse, quæ Phriconia à Locrorum monte dicta est. Sed cum Æoles dispersi essent per totam regionem, quam diximus à poëta, Trojanam appellari, quidam ex posterioribus totam Æolida vocaverunt, quidam partem & Trojam alii totam, alii partem ejus, quo fit, ut nihil omnino inter se conveniant. Mox enim in locis Propontidis Homerus ab Æsapo Trojadis initium facit, Eudoxus jam eam contrahit,

trahit, à Priapo incipiens, & Artaca, qui locus in Cyzicenorum insula situs, adversus Priapum consurgit. Damastes magis eam contrahit à Pario initium faciens, nam is Lectum usque progreditur, alii verò aliter. Charon Lampsacenus alia 300 stadia adimit, à Practio incipiens, nam totidem Practium abest à Pario, atque Adramyttium usque progreditur. Scylax Caryam Deus ab Abydo incipit. Eodem modo etiam Æolida, Ephorus dicit, ex Abydó Cuman usque, alii verò aliter. Sed Idæ situs pulcherrime describit eam, quæ verò Troja dicitur, qui mons altissimus est, & ad Occidentem spectat, & mare quod ibi est, paululum ad Septentrionem atque oram eam conversus. Ea ab angustiis Abydi usque ad Æsapum, & Cyzicenum agrum ad Propontidem pertinet. Occidentale autem mare est Hellespontus, in quo Ægæum pelagus est. Ida cum multipes sit, in Scolopendræ modum his ultimis terminatur, promontorio quod circa Zeliam est, & eo quod Lectum appellatur, quorum alterum finit in mediterraneam paulo supra Cyzicenum agrum (nam nunc Zelia Cyzicenorum est) Lectum verò in Ægæum pelagus descendit, in præternavigatione situm, quæ in Lesbum fit: ut,

Venimus in plenam venatu, & fontibus Idam,

Lecton

Iliad ξ. *Lecton ubi primum egressi, maria alta relinquunt.*

Nam proprie poëta Lectum dixit. Lectum enim ad Idam pertinet, & primus è mari exitus ibi fit, in Idam ascendentibus. Recte & πολυπίδακα, id est, fontibus plenam dixit, nam hac in parte mons aquis abundat, quod fluminum multitudo declarat, à montibus Idæis in mare profluentium, ut septem Rhesi vada & reliqua, quæ & ille commemorat & à nobis sunt inspicienda. Extremos autem montis pedes utrinque Lectum spectat, atque etiam Zeliam, montana horum cacumina summus Gargarus distermi-nat, nam Gargarus in superioribus nunc Idæ partibus ostenditur locus, à quo Gargara dicuntur Æolica civitas. Quare ea inter Zeliam Lectumque prima sunt à Propontide incipientibus quæ usque ad Abydi angustias tendunt, deinde ex ea quæ à Propontide Lectum usque. Sed Lectum deflectenti ingens sinus diffunditur, quem & Ida efficit à Lecto continentem versus secedens, & Canæ quod promontorium ex altera parte Lecto opponitur. Hunc alii Idæum sinum, alii Adramyttenum vocant, in eo sunt Æolicæ urbes (ut diximus) usque ad Hermi ostia. In superioribus enim dictum est, quod è Byzantio Septentrionem versus navigantibus, recta navigatio primo est Sestum & Abydum per mediam Pro-

pontidem, postea est Asiæ ora, usque in Cariam. Hac itaque servata opus est ut consequentium argumentum audiamus, & si quos sinus in ora dicemus, necesse est etiam ut sciamus promontoria, quæ ipsos efficiunt, in eadem linea sita esse, tanquam in aliquo meridiano. Quare qui harum rerum curam habent, ex iis quæ à poeta dicuntur aliquid plus conjectant, totam scilicet hanc oram sub Trojanis fuisse in novem principatus divisam, & sub Priamo in bello Trojano constitutam, & Trojam appellatam, quod ex singulis notum est. Nam Achillis socii urbium debellatores cùm viderent initio Ilienses exterius bellum gerere circum vicina sunt aggressi.

Bissenas curvis everti navibus urbes,
Per Trojam undenas terrestri Marte subegi.

Trojam vocat continentem quæ vastabatur, nam inter cætera vastata sunt, quæ Lesbo erant opposita, ut Thebæ, Lyrnessus, & Pedasus, quæ Lelegum erat, & Eurypyli regio filii Telephi. Vnde:

Ipse Neptolemus ferro trajecit acuto Odyss. λ.
Magnanimum Heroa Eurypylum, quem Telephus olim
Progenuit, multi circum cecidere sodales.

Hæc itaque vastata dicit, atque Lesbum ipsam.

Odyss. ρ. *Quum Lesbum instructam cœpisti mœnibus urbem.* Et illud.

Odyss. ν. *Lyrnessum atque ipsum populatus Pedason.* Et illiud.

Iliad. β. *Lyrnessum & magnæ populatus mœnia Thebæ.*

Ex Lyrnesso quidem Briseis capta fuit. Vt illud:

Hanc è Lyrnesso excipit.

In cujus captivitate Mynetem & Epistrophum cecidisse dicit, quod Briseis Patroclum lugens declarat.

Iliad. τ. *Nec me dure meũ voluisti flere maritum,*
Quem celer è vita quondam submovit Achilles,
Funditus eversa divini sede Mynetis.

Nam cùm divini Mynetis sedem dicit, Lyrnessum significat, ut ei subjectam, atque eum ibi pugnando cecidisse. Ex Theba verò capta fuit & Cryseis.

Iliad. α. *Nos Thebam advecti sacram Eetionis ad urbem.*

Ex advectis eò dicit etiam Chryseida. Illud autem non ita intelligendum putant, ut jacet:

Iliad. ζ. *Tu patris in laribus Priami ad Trojam, ast ego Thebis,*
Andromache magno quondam genita Eetione,
Qui einctam sylvis habitabat Hypoplacon, atque
Ductor Hypoplaciam Thebam Cilicasque tenebat.

Se-

Secundus itaque Troum principatus hic est, post eum qui Mynetis erat. Illud quoque his congruit, quod ab Andromacha dicitur.

Heu mihi quo fato trahimur nunc Hector uterque, Iliad. χ.
Tu patris in laribus Priami ad Trojam, ast ego Thebis.

Imò per transpositionem, Iliad. φ.
Vterque ex Troja, sed
Tu patris in laribus Priami, ast ego Thebis.

Tertius principatus est Lelegum, & ipse Trojanus, ut
Maximus Altes,
Sub cujus Lelegū populi ditione tenentur.

E cujus filia Priamus Lycaonem & Polidorum genuit, qui in dinumeratione; sub Hectore constituti, Troes dicuncuntur, Vt,
Hector item Troas galea præsignis agebat.

Cæteri verò sub Ænea erant. Vt,
Dardanios agit Anchisæ pulcherrima proles. Iliad. φ.

Qui etiam Troes erant; unde Homerus sic inquit;
Magnanime Ænea dux consultißime Troum. Iliad. ν.

Lycii verò sub Pandaro erant, quos etiam Troes appellat. Vt,
Quique colunt Zeliam extremæ radice sub Idæ,

Aphnii ab Æsapo potantes flumine, Troes
Dura Lycaonides in prælia Pandarus egit.

Hic sextus est principatus, nam qui inter Æsapum, Abydúmque sunt, Troes dicuntur. Abydentia enim sub Asio ponuntur, Vt,

Et qui Peraoten atque ipsum Praction, & qui
Claram Sestonhabent, & Abydum, & dian Arisbam.

Asius Hyrtacides dux horum. Primi quoque filius paternæ equas Abydi pascebat: Vt,

Iliad. δ. *Ille nothum Priami transfixit Democoontem*
Pernices qui nuper equas pascebat Abydi.

Et Hiceatonis filius, apud Percoten boves pascebat, nec ipse alienas, Vt,

Iliad. ι. *Atque Hicetaonidem primo alloquitur Menalippum,*
Flexipedum Percotæ custodem armentorum.

Quare hæc regio & consequens Adrastiam usque, Troas vocarunt: nam duo filii Meropis, Percosii ei imperabant. Ab Abydo igitur Adrastiam usque Troes erant, bifariam tamen divisi, nam alii sub Asio erant, alii sub Meropis filiis, quemadmodum & Cilicum regio duplex est, nam altera Thebaica est, altera Lyrnessia, post quam de ea dicetur, quæ

post

post Lyrnessum est, Eurypylo subdita. Quod autem omnibus his Priamus imperaret, Achillis verba manifestè declarant:

Ante tuas noramus opes, spatiosaque regna,
Quæ felix pariter Lesbos complectitur, & quæ
Comprehendis Phrygiæ tellus, ac Hellespontus.

Tunc quidem hæ erant, postea variæ mutationes sunt consecutæ, nam circa Cyzicum Phryges habitavere Practium usque circa AbydumThraces, ante utrosque Bebryces ac Dryopes, consequentia Treres habuerunt, atque hi Thraces Thebæ campum Lydi, qui tunc Meones erant. Ex Mysis autem ii, qui superfuerunt Teuthranthi & Telepho subditi. Cum itaque poëta Æolicam regionem, & Trojam in unum componat, cumque Æoles totam oram ab Hermo usque Cyzicum occupaverint, atque urbes condiderint, nec nos absurdè faciemus, si eam quæ nunc propriè Æolis appellatur, ab Hermo usque Lectum, & consequentia usque ad Æsapum in idem congeramus. Nam cum singula pertractabimus, rursum eas secernemus, & iis quæ nunc sunt ea conferemus, quæ à poëta & ab aliis dicuntur. Post Cyzicenorum igitur urbem & Æsapum est Troadis initium, secundùm Home-

ri descriptionem, nam de ea sic inquit:

Quique colunt Zeliam, extremæ radice sub Idæ,
Aphnii, ab Æsapo potantes flumine Troes,
Dura Lycaonides in prælia Pandarus egit.

Hos quidem Lycios vocavit. Aphnios verò ab Aphnitico lacu dici putant, nam & Dascylliticus lacus ita dicitur. Zelia in extrema Idæ prætermontana est, distans à Cyzico stadia centum & nonaginta à proximo mari, ad quod Æsapus emittit; ad stadia octingenta. Ea verò quæ secundum oram sunt post Æsapum, continuo partitur in hunc modum:

Qui campos Adrastiæ habent, necnon & Apæsum,
Qui Pythiam Tiriæque colunt juga maxima terræ
His in dura præest Adrastus & Amphius arma,
Pignora Percosi Meropis duo chara parentis.

Hæc loca Zeliæ subjacent, habent autem Cyziceni & Priapeni usque in maritimam oram. Circa Zeliam est Tarsius amnis, qui eadem via vigenti locis transitur, quemadmodum is de quo poëta dixit, & septem Rhesi vada, qui à Nicomedia Niceam fertur, vigintiquatuor. Scarthon ex Pholoe in Heliensem agrum viginti. Multis verò is qui ex Go-

sciniis Alabanda, qui ex Tyanis Solos per Taurum defertur septuaginta quinq; ultra Æsapi hostia ad stadia ferè est tumulus quidam, in quo Memnonis sepulchrum ostenditur, ejus qui Tithoni filius fuit, ei proximus est Memnonis vicus. Inter Æsapum Priapumque Granicus fluit, magna ex parte per Adrastiæ campos, ubi Alexander Darii satrapas prælio superavit, totamque regionem cepit,quæ inter Taurum erat & Euphratem.Ad Cranicum urbs fuit nomine Sidena,quæ regionem multam eodem nomine habuit, nunc diruta est. In Cyziceni & Priapeni agri confinio Harpagia fuit, locus nnde raptum dicunt Ganymedem, alii circa Dardanium promontorium id contigisse arbitrantur. Prope Dardaniam Priapus portus est,& urbs ad mare sita. Hanc alii conditam volunt à Milesiis, qui & Abydum & Proconnesum eodem tempore incoluerunt. Alii à Cyzicenis, & nomen habet à Priapo, qui apud eos colitur, sive ex Horneis, quæ apud Corinthum sunt, id acceperint, sive Liberi patris ac Nymphæ filius dicatur,homines profectò ad eum colendum moti sunt. Nam hæc regio & finitima Pariana & Lampsacena vineis abundat, unde Xerxes Lampsacum Themistocli in vinum dedit. Hic à junioribus in deum habitus est. Nam Hesiodus Priapum non novit, & Orthanæ & Conisalo

& Tychoni, & ejusmodi Atheniensium diis persimilis est. Regio hæc consuetudine quadam Adrastia vocabatur, & Adrastiæ campus, duobus enim modis dicitur, sicut Theba & Thebæ campus, & Myigdonia & Mygdoniæ campus. Callisthenes dicit ab Adrasto rege, qui primus Nemesis templum ædificavit Adrastiam vocitatam. Hæc civitas inter Priapum est, atque Parium, & subjectum campum eodem nomine habet, in quo Apollinis Actæi & Dianæ oraculum fuit, juxta Pycatum. Delubro diruto, omnis ea structura & lapides Parium sunt translati, ubi ara ædificata est, Hermocreontis opus & magnitudine & pulchritudine memorabile. Oraculum omnino deletum est, quemadmodum & Zeliense, quare hoc in loco nullum nec Adrastiæ nec Nemesis templum extat, circa Cyzicum vero Adrastiæ delubrum est, de qua sic Antimachus: inquit

Est dea quam Nemesim dicunt, dea magna potensque,
Quæ bona cœlestum concessu cuncta deorum
Possidet, huic primus sacratam condidit (aram
Fluminis Æsapi gelidas Adrastus ad undas.
Atque ibi nunc colitur, servatque Adastria nomen.

Parium civitas est juxta mare, quæ majorem portum habet quam Priapus, ex

ea

ea aucta. Nam Pariani Attalicis obsequentes, sub quibus est ager Priapensis, multum ex horum regione absciderunt, permittentibus quidem illis. Hoc in loco finxerunt Anguigenas cognationem quandam cum serpentibus habere, proditum est enim mares serpentum morsibus remedio esse, si eos continuo attigerint, quemadmodum incantatores, ac primo livorem transferre, postea tumorem, ac dolorem sedare. Gentis hujus autorem tradunt Heroem quendam, ex serpente immutatum, qui fortasse unus aliquis fuit ex Libycis Psillis, vis autem ea aliquandiu in genus permansit. Parium *Mylesii* & *Erythræi* & *Parii* condidere. Pytia est apud Pytiontem, Parianæ regionis, & montem Pytium imminentem habet. Ea inter Parium jacet ac Priapum, juxta Linum, qui locus ad mare est, ubi Cochliæ Linusii appellati, optimi omnium capiuntur. E Pario Priapum naviganti est antiqua Proconnesus, & nova quæ civitatem habet & albi lapidis venam magnam, & apprimè laudatam. Vnde Cyzicena opera circunstantium civitatum pulcherrima, ex hoc lapide fiunt. Hinc fuit Aristæus carminum poëta, quæ Arimaspia dicuntur, vir facundiæ blanditiis vehemens, quis alius. Rheæ montem, alii eos putant, qui circa Pirossum sunt, quos Cyziceni habent, Zeliæ

Iliad ξ. *Lectonubi primum egressi, maria alta relinquunt.*

Nam proprie poëta Lectum dixit. Lectum enim ad Idam pertinet, & primus è mari exitus ibi fit, in Idam ascendentibus. Recte & πολυπίδακα, id est, fontibus plenam dixit, nam hac in parte mons aquis abundat, quod fluminum multitudo declarat, à montibus Idæis in mare profluentium, ut septem Rhesi vada & reliqua, quæ & ille commemorat & à nobis sunt inspicienda. Extremos autem montis pedes utrinque Lectum spectat, atque etiam Zeliam, montana horum cacumina summus Gargarus distermi-nat, nam Gargarus in superioribus nunc Idæ partibus ostenditur locus, à quo Gargara dicuntur Æolica civitas. Quare ea inter Zeliam Lectumque prima sunt à Propontide incipientibus quæ usque ad Abydi angustias tendunt, deinde ex ea quæ à Propontide Lectum usque. Sed Lectum deflectenti ingens sinus diffunditur, quem & Ida efficit à Lecto continentem versus secedens, & Canæ quod promontorium ex altera parte Lecto opponitur. Hunc alii Idæum sinum, alii Adramyttenum vocant, in eo sunt Æolicæ urbes (ut diximus) usque ad Hermi ostia. In superioribus enim dictum est, quod è Byzantio Septentrionem versus navigantibus, recta navigatio primo est Sestum & Abydum per mediam Propon-

pontidem, postea est Asiæ ora, usque in Cariam. Hac itaque servata opus est ut consequentium argumentum audiamus, & si quos sinus in ora dicemus, necesse est etiam ut sciamus promontoria, quæ ipsos efficiunt, in eadem linea sita esse, tanquam in aliquo meridiano. Quare qui harum rerum curam habent, ex iis quæ à poëta dicuntur aliquid plus conjectant, totam scilicet hanc oram sub Trojanis fuisse in novem principatus divisam, & sub Priamo in bello Trojano constitutam, & Trojam appellatam, quod ex singulis notum est. Nam Achillis socii urbium debellatores cùm viderent initio Ilienses exterius bellum gerere circum vicina sunt aggressi.

Bissenas curvis everti navibus urbes,
Per Trojam undenas terrestri Marte subegi.

Trojam vocat continentem quæ vastabatur, nam inter cætera vastata sunt, quæ Lesbo erant opposita, ut Thebæ, Lyrnessus, & Pedasus, quæ Lelegum erat, & Eurypyli regio filii Telephi. Unde:

Ipse Neptolemus ferro trajecit acuto Odyss. λ.
Magnanimum Heroa Eurypylum, quem Telephus olim
Progenuit, multi circum cecidere sodales.

Hæc itaque vastata dicit, atque Lesbum ipsam.

Secundus itaque Troum principatus hic est, post eum qui Mynetis erat. Illud quoque his congruit, quod ab Andromacha dicitur.

Heu mihi quo fato trahimur nunc Hector uterque, Iliad. χ.
Tu patris in laribus Priami ad Trojam, ast ego Thebis.

Imò per transpositionem, Iliad. φ.
Vterque ex Troja, sed
Tu patris in laribus Priami, ast ego Thebis.

Tertius principatus est Lelegum, & ipse Trojanus, ut
Maximus Altes,
Sub cujus Lelegũ populi ditione tenentur.

E cujus filia Priamus Lycaonem & Polidorum genuit, qui in dinumeratione; sub Hectore constituti, Troes dicuncuntur, Vt,
Hector item Troas galea præsignis agebat.

Cæteri verò sub Ænea erant. Vt,
Dardanios agit Anchisæ pulcherrima proles. Iliad. φ.

Qui etiam Troes erant; unde Homerus sic inquit;
Magnanime Ænea dux consultißime Troum. Iliad. γ.

Lycii verò sub Pandaro erant, quos etiam Troes appellat. Vt,
Quique colunt Zeliam extremæ radice sub Idæ,

Aphnii ab Æsapo potantes flumine,
Troes
Dura Lycaonides in prælia Pandarus
egit.

Hic sextus est principatus, nam qui inter Æsapum, Abydúmque sunt, Troes dicuntur. Abydentia enim sub Asio ponuntur, Vt,

Et qui Percoten atque ipsum Praction,
& qui
Clarum Seston habent, & Abydum, &
dian Arisbam.

Asius Hyrtacides dux horum. Primi quoque filius paternæ equas Abydi pascebat: Vt,

Iliad δ. *Ille nothum Priami transfixit Democoontem (bydi.*
Pernices qui nuper equas pascebat A-

Et Hicetaonis filius, apud Percoten boves pascebat, nec ipse alienas, Vt,

Iliad. ι. *Atque Hicetaonidem primo alloquitur*
Menalippum,
Flexipedum Percotæ custodem armentorum.

Quare hæc regio & consequens Adrastiam usque, Troas vocarunt: nam duo filii Meropis, Percosii ei imperabant. Ab Abydo igitur Adrastiam usque Troes erant, bifariam tamen divisi, nam alii sub Asio erant, alii sub Meropis filiis, quemadmodum & Cilicum regio duplex est, nam altera Thebaica est, altera Lyrnessia, post quam de ea dicetur, quæ

post Lyrnessum est, Eurypylo subdita. Quod autem omnibus his Priamus imperaret, Achillis verba manifestè declarant:

Ante tuas noramus opes, spatiosaque regna,
Quæ felix pariter Lesbos complectitur, & quæ
Comprehendis Phrygiæ tellus, ac Hellespontus.

Tunc quidem hæ erant, postea variæ mutationes sunt consecutæ, nam circa Cyzicum Phryges habitavere Practium usque circa AbydumThraces,ante utrosque Bebryces ac Dryopes, consequentia Treres habuerunt, atque hi Thraces Thebæ campum Lydi, qui tunc Meones erant. Ex Mysis autem ii, qui superfuerunt Teuthranthi & Telepho subditi. Cum itaque poëta Æolicam regionem, & Trojam in unum componat, cumque Æoles totam oram ab Hermo usque Cyzicum occupaverint, atque urbes condiderint, nec nos absurdè faciemus, si eam quæ nunc propriè Æolis appellatur, ab Hermo usque Lectum, & consequentia usque ad Æsapum in idem congeramus. Nam cum singula pertractabimus, rursum eas secernemus, & iis quæ nunc sunt ea conferemus, quæ à poëta & ab aliis dicuntur. Post Cyzicenorum igitur urbem & Æsapum est Troadis initium, secundùm Homeri de-

sciniis Alabanda, qui ex Tyanis Solos per Taurum defertur septuaginta quinq; ultra Æsapi hostia ad stadia ferè est tumulus quidam, in quo Memnonis sepulchrum ostenditur, ejus qui Tithoni filius fuit, ei proximus est Memnonis vicus. Inter Æsapum Priapumque Granicus fluit, magna ex parte per Adrastiæ campos, ubi Alexander Darii satrapas prælio superavit, totamque regionem cepit, quæ inter Taurum erat & Euphratem. Ad Granicum urbs fuit nomine Sidena, quæ regionem multam eodem nomine habuit, nunc diruta est. In Cyziceni & Priapeni agri confinio Harpagia fuit, locus unde raptum dicunt Ganymedem, alii circa Dardanium promontorium id contigisse arbitrantur. Prope Dardaniam Priapus portus est, & urbs ad mare sita. Hanc alii conditam volunt à Milesiis, qui & Abydum & Proconnesum eodem tempore incoluerunt. Alii à Cyzicenis, & nomen habet à Priapo, qui apud eos colitur, sive ex Horneis, quæ apud Corinthum sunt, id acceperint, sive Liberi patris ac Nymphæ filius dicatur, homines profectò ad eum colendum moti sunt. Nam hæc regio & finitima Pariana & Lampsacena vineis abundat, unde Xerxes Lampsacum Themistocli in vinum dedit. Hic à junioribus in deum habitus est. Nam Hesiodus Priapum non novit, & Orthanæ & Conisalo

& Tychoni, & ejusmodi Atheniensium diis persimilis est. Regio hæc consuetudine quadam Adrastia vocabatur, & Adrastiæ campus, duobus enim modis dicitur, sicut Theba & Thebæ campus, & Myigdonia & Mygdoniæ campus. Callisthenes dicit ab Adrasto rege, qui primus Nemesis templum ædificavit Adrastiam vocitatam. Hæc civitas inter Priapum est, atque Parium, & subjectum campum eodem nomine habet, in quo Apollinis Actęi & Dianæ oraculum fuit, juxta Pycatum. Delubro diruto, omnis ea structura & lapides Parium sunt translati, ubi ara ædificata est, Hermocreontis opus & magnitudine & pulchritudine memorabile. Oraculum omnino deletum est, quemadmodum & Zeliense, quare hoc in loco nullum nec Adrastiæ nec Nemesis templum extat, circa Cyzicum vero Adrastiæ delubrum est, de qua sic Antimachus: inquit

Est dea quam Nemesim dicunt, dea magna potensque,
Quæ bona cælestum concessu cuncta deorum (aram
Possidet, huic primus sacratam condidit
Fluminis Æsapi gelidas Adrastus ad undas.
Atque ibi nunc colitur, servatque Adastria nomen.

Parium civitas est juxta mare, quæ majorem portum habet quam Priapus, ex ea

ea aucta. Nam Pariani Attalicis obsequentes, sub quibus est ager Priapensis, multum ex horum regione absciderunt, permittentibus quidem illis. Hoc in loco finxerunt Anguigenas cognationem quandam cum serpentibus habere, proditum est enim mares serpentum morsibus remedio esse, si eos continuo attigerint, quemadmodum incantatores, ac primo livorem transferre, postea tumorem, ac dolorem sedare. Gentis hujus autorem tradunt Heroem quendam, ex serpente immutatum, qui fortasse unus aliquis fuit ex Libycis Psillis, vis autem ea aliquandiu in genus permansit. Parium *Mylesii & Erythræi & Parii* condidere. Pytia est apud Pytiontem, Parianæ regionis, & montem Pytium imminentem habet. Ea inter Parium jacet ac Priapum, juxta Linum, qui locus ad mare est, ubi Cochliæ Linusii appellati, optimi omnium capiuntur. E Pario Priapum naviganti est antiqua Proconnesus, & nova quæ civitatem habet & albi lapidis venam magnam, & apprimè laudatam. Vnde Cyzicena opera circunstantium civitatum pulcherrima, ex hoc lapide fiunt. Hinc fuit Aristæus carminum poëta, quæ Arimaspia dicuntur, vir facundiæ blanditiis vehemens, quis alius. Rheæ montem, alii eos putant, qui circa Pirossum sunt, quos Cyziceni habent, Zeliæ

githium appellatur. Fuit etiam civitas Gergitha à Gergithis dicta, quæ in Cumano agro erat. Ibi enim civitas fuit pluraliter & fœmininè dicta Gergithes, unde fuit Cephalo Gergithius. Adhuc locus in Cumano ostenditur Gergithium apud Larissam. Ex Pario fuit Neoptolemus cognomento Glossographus vir memoratu dignus. E Lampsaco fuit Charon rerum conscriptor, & Adimantus, & Anaximenes orator, & Metrodorus Epicuri sodalis. Atqui Epicurus ipse quodammodo Lampsacenus fuit, diu Lampsaci versatus, atque Leontei & Idomenei amicitia usus, qui primi erant in ea civitate. Ex hoc loco Agrippa leonem qui corruerat transtulit, Lysippi opus, eumque collocavit in luco, qui inter lacum est & euripum. Post Lampsacum est Abydus, & intermedia loca, scilicet Lampsacenus ager, & Pariani pars, quæ poëta sic comprehendit. Nam hæ urbes Trojanis temporibus nondum erant.

Et qui Pereoten atque ipsum Praction, & qui
Claram Seston habent, & Abidon dian Arisbam.
Asius Hyrtacides dux horum venit Arisba,
Magnanimis advectus equis, Seleentis ab amne.

Quod cùm ita dicat, videtur significare Arisbam regiam esse Asii, unde eum

profectum dicit, *Venit Arisba Seleentis ab amne.* Quæ loca adeò sunt obscura, ut de eis historici non conveniant, nisi quod circa Abydum sunt & Lampsacum & Parium, & quod antiquæ Percotæ nomen immutatum est. Ex fluminibus autem poëta dicit Seleentem apud Arisbam fluere, siquidem Asius Arisba venit, & Seleentis ab amne. Practius amnis est, urbs ipsa non reperitur, ut nonnulli putaverunt. Is inter Abydum & Lampsacum fluit. Quum autem Praction ait, de flumine accipiendum est, quemadmodum & illud:

Et qui præclarum Cephisci flumen habebant.

Et illud:

Parthenium circa fluvium qui tecta tenebant.

In Lesbo civitas fuit Arisba, cujus agrum Methymnæi habent. Est etiam fluvius quidam Arisbus in Thracia (ut dictum est) prope quem Cebrenii Thraces habitant. Multa enim apud Troes & Thraces eisdem nominibus appellantur, ut Scæi Thraces quidam; & Scæus amnis, & Scæus murus, & Scææ Trojanæ portæ. Item Xanthi Thraces, & Xanthus Trojæ fluvius. Arisbus quoque in Hebrum immittit, Arisba Trojæ civitas est. Item Rhesus apud Trojam fluit. Rhesus etiam Thracum rex fuit. Item alter Asius apud Homerum invenitur:

Asius

Asius hic & avunclus erat domitoris equorum Iliad. π.
Hectoris atque Hecubæ frater, natúsque Dymantis,
Sangarium Phrygiæ campos habitantis ad amnem.

Abydum Milesii condidere, Gyge Lydorum rege permittente, nam ea loca & tota Troas sub illo erat, atque promontorium quoddam juxta Dardanum Gygas appellatur, id in ore Propontidis jacet, & Hellesponti à Lampsaco & Ilio æquali spatio distans, ad stadia centum & septuaginta. Hoc in loco est illud septem stadiorum mare, quod Asiam dirimit ab Europa, à Xerxe ponte junctum, promontorium ipsum propter figuram Cherronesus appellatur, quæ ubi pons junctus est, angustias facit, pons Abydo objacet. Sestus Cherronesiatum civitatum optima est, quæ propter vicinitatem sub eodem præfecto constituta erat, cùm præfecturæ nondum continentibus distinguerentur. Abydus ac Sestus ad stadia triginta inter se distant, à portu in portum pontis locus est, paululum ab urbibus digredienti, Abydo quidem Propontidem versus, Sesto verò in ejus adversum. Apud Sestum locus quidam Apobathra nominatur, ad quem ratis juncta fuit. Sestus autem est interius Propontidem versus, ad dextram partem fluxus, qui ab ea fertur. qua-

propter

erant. Dicunt Abydum ab Æsapo distare ad septinginta stadia, recta autem navigatione pauciora. Iliensia extra Abydum sunt, tum cætera maritima Lectum usque, tum etiam quæ in Trojano jacent campo, & Idæ prætermontana Æneæ subdita, quam poëta duobus modis nominat, interdum ita dicens,

Dardanios agit Anchisæ pulcherrima proles, In Catalogo.

Dardanios vocans interdum Dardanos, Vt

Et Troës simul, & Lycii, tum Dardana pubes. Iliad. o.

Verisimile autem est hoc in loco eam fuisse, quam poëta Dardaniam vocat. Vt,

Nubigena primum satus ab Iove Dardanus ipsam
Dardaniam posuit. Loc. Ili. v.

Nunc verò ne urbis quidem vestigium usquam apparet. Plato post diluvium tria vivendi genera putat constituta. Primum in ipsis montium cacuminibus, simplex & agreste eorum qui aquas formidant, quæ in campis solent abundare. Secundum in ipsis montium radicibus eorum qui jam auderent, maximè cùm campi jam arescere cœpissent. Tertium in campis. Dicet aliquis & quartum & quintum & fortasse plura. Postremum verò in ora maritima, & in insulis, jam metu omni amoto. nam magis & minus

audere ad mare accedere, multas vitæ & morum differentias efficiet, & ut boni illi & agrestes mitiorem quodammodo vitæ modum secundorum subeunt. Sic est quædam præter hos differentia rusticorum hominum & semirusticorum & civilium, à quibus jam nomina paulatim immutata, in optimum & urbanum vitæ genus desierunt, secundùm mutationem morum in melius factam, præter locorum & vitæ diversitates. Has itaque differentias Plato dicit à poëta descriptas. nam primum vivendi exemplum Cyclopas ponit, qui fructibus sponte nascentibus utebantur, & montium cacumina in speluncis habitabant, de quibus sic ait:

Odyss. θ. *Omnia per sese nullo nascuntur aratro.*
Non fora, non causas norunt, non sancta senatus
Iura, sed in celsis habitantes montibus antra,
Et puer & magnis de rebus judicat uxor.

Secundæ civilitatis exemplum Dardanum ponit, qui

Iliad. υ. *Dardaniam posuit, quoniam nondum Ilion esset*
In campo, sed adhuc Ida montana tenerent.
Protinus illa fuit multis habitantibus aucta.

Tertiæ exemplum Ilum ponit, quem Ilii conditorem tradunt. Vnde par est eum

in me-

in medio campo ſepultum eſſe, quoniam prior auſus eſt in campis habitare. unde illud eſt:

Hi veterem ad tumulum, atque Ili monumenta ruebant, *Iliad. ζ.*
Dardanii medium qua campus Erineon ambit.

Sed nec hic omnino auſus eſt. nam nec ibi urbem condidit, ubi nunc eſt, ſed triginta ferè ſtadiis ſuperius ad Orientem Idam & Dardaniam verſus, juxta eum qui nunc Ilienſium vicus dicitur. Novi Ilienſes gloriæ cupidi cum vellent hanc eſſe antiquam urbem, conjectandi cauſam præbuerunt ex Homeri poëſi. Hæc enim non videtur ea eſſe quæ ab Homero deſcribitur. Sunt alii qui ſcripſerunt, urbem hanc multa loca mutaſſe, poſtremò hic conſtitiſſe, idque ex oraculo. Tales itaque mutationes, quæ tunc in inferioribus partibus contigerunt, civilitatem & vivendi differentias efficere arbitror. Sed de his alias. Tandem Ilienſium, qui nunc ſunt, urbem vicum eſſe dicunt, qui Palladis templum habet, idque parvum ac tenue. Alexandrum verò cum ex victoria rediret apud Granicum habita, templum donis exornaſſe, atque urbem appellaſſe, & ut ædificiis repararetur, curatoribus mandaſſe, & liberam & immunem cenſuiſſe. Poſtea ſubactis Perſis humaniſſimam epiſtolam miſiſſe, in qua ſe eam magnifica-

turum

ditione,& consule à se in Bithynia interempto, exercitu potitus est: progressusque Ilium cùm Ilienses eum (utpote latronem) non susciperent, admoto ad urbem exercitu, undecimo die eam cepit: Cui glorianti, quòd quam urbem Agamemnon decimo anno vix cepit, cum mille navium classem & universam Græciam secum haberet, ipse eam undecimo die cepisset: respondit quidam ex Iliensibus, Non enim Hector aderat, qui pro civitate pugnaret. Sed cum Sylla adventasset, hunc sustulit, Mithridate conditionibus quibusdam domum remisso. Ilienses verò multis beneficiis solatus est. Ætate nostra divus Cæsar maximam de iis curam suscepit, Alexandrum æmulatus. nam ille ut cognationem innovaret, ad eos curandos impulsus est, simul quia Homeri studiosus fuit, unde etiam Homericæ poëseos emendatio quædam fertur, quę ex Alexandri ferula dicitur cum Callisthene & Anaxarcho. Is enim quædam adnotavit, quæ postea in ferulam conjecit, quam in Persica gaza invenerat sumptuose instructam. Homeri itaque studio & Æacidarum cognatione, qui Molossis imperarunt, apud quos etiam dicunt Andromacham regnasse Hectoris uxorem, Alexander erga Ilienses magnopere erat affectus. Cæsar verò quia & Alexandri amantissimus fuit, & certissima cum Iliensibus cognationis signa habebat,

bebat, impendio ad beneficium incitabatur, certissima quidem, quia Romanus erat, Romani autem authorem generis Æneam putant. Julius enim ab Iulo quodam, uno ex progenitoribus, & ille ab Iulo cognomen hoc habuit, qui unus fuit ex posteris Æneæ. Regionem itaque eis tribuit, libertate & immunitate servata, in quibus adhuc permanent. Quod autem antiquum Homeri Ilium non sit in hoc loco, ex his conjecturam capiunt. Sed prius loca describenda sunt, quæ ab ora maritima incipiunt, ubi nos desivimus. Post Abydum itaque est promontorium Dardanium, de quo paulo antè fecimus mentionem: & civitas Dardanus LXX. stadiis ab Abydo distans. Inter hæc Rhodius amnis emittit, apud quem in Cherrhoneso Cynossema est, Hecubæ sepulchrum. Quidam Rhodium dicunt in Æsapum emittere, qui unus ex his est, qui à poëta commemorantur,

Iliad. μ. *Rhesusque, Heptaporúsque, Caresusque, Rhodiúsque.*

Dardanus prisca res est, & adeò spreta, ut sæpe reges alii Abydum transtulerint, alii rursùm in pristinam habuerint conditionem. Hoc in loco Cornelius Sylla Romanorum imperator, & Mithridates cognomento Eupator convenerunt, ut bellum dissolverent. Non procul hinc est Ophrunium, & in eo Hecto-

ris lucus, in loco conſpicuo, deinde Pteleus lacus, deinde Rhætium urbs in colle ſita, & regio litoralis Rhætio continua, & Haligenes, & Æantium. In ea eſt Ajacis tumulus & templum & ſtatua, quam ab Antonio ablatam, & in Ægyptum aſportatam. Auguſtus Cæſar Ilienſibus reſtituit, quemadmodum & pleriſque aliis. Nam pulcherrima dona, quæ ille ex clariſſimis templis abſtulerat, Ægyptiæ largiens, hic deis reddidit. Poſt Rhætium eſt Sigæum urbs diruta, & navale & Achivorum portus, & Achaica caſtra, & lacus, qui Os dicitur, & Scamandri oſtia. Nam Simois & Scamander in campo concurrentes, multum lutum devehunt: unde maritimam oram exaggerantes, os obſtruunt, & maria ſtagnantia & loca paluſtria efficiunt. Juxta Sigeum promontorium in Cherrhoneſo eſt Proteſileum & Eleuſa, de quibus in rebus Thraciis antè dictum eſt. Hujus oræ ſpatium à Rhætio uſque Sigeum & Achillis tumulum, rectà navigantibus eſt ſtadiorum LXX. Novo autem Ilio tota ſubjacet XII ferè ſtadiis ab eo diſtans, juxta Achivorum portum, à priore autem aliis XXX. ſtadiis ad partem, quæ eſt Idam verſus. Achilles & templum habet, & tumulum juxta Sigeum: Patroclus autem & Antilochus tumulos, quibus omnibus & Ajaci Ilienſes ſacrificant. Herculem verò non

ca cum ad mare talia sint, iis Trojanus campus imminet usque ad Idam stadia plurima ascendens Orientem versus. Hujus prætermontana peranguſta quidem eſt, partim ad Meridiem extenſa uſque ad loca, quæ apud Scepſim ſunt: partim ad Septentrionem uſque ad Lycios, qui juxta Zeliam habitant. Hanc poëta ſub Ænea & Antenoridis ponit, ac Dardaniam vocat. Poſtea eſt Celebrinia, magna ex parte campeſtris, quæ quodammodo pariter cum Dardania progreditur. Erat etiam olim urbs Cebrinia. Demetrius huc uſque Ilii agrum Hectori ſubditum pertendere arbitratur, progredientem à navali uſque in Cebriniam, ibique Alexandri & Oenones ſepulturam oſtendi, quam dicunt Alexandri uxorem fuiſſe, prius quam Helenam raperet. Et poëta inquit,

Cebrionem haud propria Priamo de conjuge natum. *Iliad.* σ.

Quem conſentaneum eſt à regione, vel ab urbe potius nomen habuiſſe. Cebriniam verò Scepſim uſque procedere, & eorum confinium eſſe Scamandrum, medium inter ea fluentem. Cebrinios cum Scepſiis ſemper inimicitias exercuiſſe, donec Antigonus eo Antigoniam tranſtulit, quæ nunc Alexandria dicitur: ac Cebrinios quidem cum aliis Alexandriæ remanſiſſe, Scepſios verò domum rediiſſe Lyſimacho permittente. A regione

Idæ

Idæ quæ montana eſt, duos quoſdam flexus ad mare excurrere tradit, alterum Rhœtium, alterum Sigeum verſus, atque ex utriſque dimidiati circuli lineam effici, & tantum à mari diſtare, quantum novum Ilium, atque in planitiem deſinere. Novum itaque Ilium intra dictorum flexuum finem eſſe aſſerit. Antiquum verò intra initium, interius autem Simoiſium campum comprehendi, per quem Simois fertur, & Scamandrium, per quem Scamander fluit. Atque hic propriè Trojanus campus appellatur. Poëta quoque maximam certaminum partem, hoc in loco factam oſtendit. nam & latior eſt, & loca celebrata hic videmus, ut Erineon Æſyetæ ſepulchrum, & Batiam Ili tumulum. Flumina etiam Simois & Scamander, quorum alterum Sigeo, alterum Rhœtio proximum eſt. Ea in conſpectu novi Ilii concurrunt: poſtea Sigeum delata, lacum efficiunt, qui Os dicitur. Vtróſque campos alterum ab altero ingens quidam collis dictorum flexuum in rectum dirimit, qui à novo Ilio incipiens, & ei conjunctus uſque in Cebriniam tendit. Itaque ad utroſque flexus philoſophi * literam efficit. Paulò ultra eum eſt Ilienſium vicus, ubi fuiſſe exiſtimatur antiquum Ilium diſtans ab urbe quæ nunc eſt, ſtadiis xxx. Vltra

Ilien-

* *Pythagoræ intellige literam, hoc eſt, υ. græce ſic legitur,* καὶ ἀποτελῶν τὸ γράμμα πρὸς τὸν ἑκατέρωθεν ἀγκῶνας.

Iliensium vicum est Callicolona collis quidam, juxta quem Simois labitur, quinque stadiorum spacium habens. unde illud quod de Marte dicitur, non caret ratione: Vt,

Parte alia Mavors, violenti turbinis instar
Fertur, & excelsa Troas hortatur ab arce,
Nonnunquam ad Simoënta ruit, qua Callicolona est.

Nam prælio in Scamandri campo inito, convenienter Mars interdum ab arce Trojanos exhortabatur, interdum ab aliis locis Simoënti, & Callicolonæ proximis, quousq; verisimile est pugnam progredi. Cum verò Callicolona XL stadiis absit à novo Ilio, quid opus erat tantum spacium comprehendi, in quantum castra non extendebantur? Id quoque quid Lycii sortiti erant, an è Thymbram valde convenit antiquæ urbi. Nam Thymbra campus est ibi proximus, & Tymbræus qui per eum fluit, in Scamandrum emittens ad Apollinis Thymbræi templum L stadiis distat. Erineos etiam asper quidam locus, in quo multæ sunt caprificus, antiquæ urbi subjacet. quare illud quod ab Andromacha dicitur, valde huic convenit: Vt,

Tu populis consiste tuis, ad Erineon Hector Iliad ζ.
Qua parte accessus, vel adiri mœnia possunt.

Novæ autem urbi non convenit. Phagus quoque paulo inferior est Erineo, de qua Achilles ait,

Iliad. θ. *Dumque ego apud Trojam certarem, è mœnibus Hector*
Longius ad pugnam nunquam prodire volebat,
Sed Scæas portas, & Phagum exibat adusque.

Præterea id quod nunc navale dicitur, adeo vicinum est novæ urbi, ut meritò partim Trojanorum dementiam liceat admirari, partim metum. Dementiam quidem, si tanto tempore id imminutum habebant, cum urbs propinqua esset, & tanta civium & sociorum multitudine abundaret. Nuper enim factum murum inquit, vel non est factus: sed poëta qui eum finxit, etiam delevit, ut Aristoteles dicit. Metum verò, si facto muro ex eo pugnabant, cum hostes ad navale irruentes, è navibus certarent. Verum cum illi id immunitum haberent, non audebant ad obsidendum accedere, cùm distantia parva esset. navale enim juxta Sigeum est, & Scamander prope emittit, distans ab Ilio stadiis xx. Quod si quis dicat, eum qui nunc Achivorum portus vocatur, navale fuisse, propinquiorem locum dicet XII stadiis ab urbe distantem, & campum ad mare addet, quia totus campus qui ad mare ante urbem jacet, fluminum aggestio est. Quapropter si nunc

XII

xii stadiorum intervallum est, tunc dimidio minus erat. Narratio quoque ab Vlysse ad Eumæum habita, à navali ad urbem magnum spacium esse significat, *Vt aciem sub Trojam duximus*, & in progressu ait, *Nimium longe à navibus venimus.* Mittuntur etiam speculatores visuri, num apud naves maneant, valde remoti à mœnibus, an in urbem retrocedant. & Polydamus dicit,

Numne revertamur, socii decernite, in urbem, — Locus Homeri. Iliad. σ.

Ipse quidem jubeo, nam longè à mœnibus itum est.

Demetrius Hestiæam Alexandrinam in testimonium affert, quæ de Homeri Iliade conscripsit, interrogantem num apud novum Ilium bellum fuit, & Trojanus campus, quem poëta dicit inter urbem fuisse atque mare. nam fluminum aggestio, quæ nunc ante urbem cernitur, posterius facta est, Polites quoque,

Qui senis Æsietæ tumulo spectabat ab alto — Iliad β.

Quid struerent Danai, pedibus pernicibus audax.

Stultus erat. nam quanquam ab alto, tamen è majore arcis altitudine speculari poterat, & ex æquali ferè distantia nihil indigens pedum ope ad tutelam. Nam Æsyetæ sepulchrum quod nunc ostenditur, quinque stadiis abest juxta viam, quæ Alexandriam fert. Præterea Hectoris dis-

cursus circum urbem ratione caret. Nam nova urbs, propter perpetuum jugum circuiri non potest, antiqua verò potest, cujus meritò vestigium nullum extat. Nam cùm vicinæ urbes vastatæ essent, non tamen omnino erutæ, & antiqua funditus deleta, omnes ejus lapides ad illarum instaurationem sunt translati. Vnde Archæanactem Mitylenæum dicunt, ex iis lapidibus Sigeum construxisse, quod postea Athenienses, misso Phrynone Olympionice occuparunt, cum Lesbii de universa ferè Troade disceptarent, à quibus maxima ejus regionis pars possidebatur. Ejus autem habitationes partim adhuc stant, partim sunt deletæ. Pittacus Mitylenæus unus ex septem sapientibus, adversus Phrynonem imperatorem navigans, & prælio cum eo conserto, maximam cladem accepit. Vnde Alcæus poëta dicit se in quodam certamine male latum, abjectis armis aufugisse, & præconi cuidam imperasse, ut iis qui domi erant, nunciaretur, Alcæus incolumis nequaquam ipsum tollet tyrannum, in clarum Palladis templum, quem Attici suspenderunt. Postea Phrynone illum ad singulare certamen provocante, concurrit: sumptisque piscatoriis instrumentis, funda convolvit, & fuscina gladioque confodit. Stante adhuc bello, Periander ab utrisque arbiter electus id diremit. Demetrius Ti-

mæum mentiri ait, qui scribat è lapidibus Ilii Achilleum à Periandro munitum, dum Atheniensibus contra Pittacum auxiliaretur. Munitum quidem hunc locum à Mitylenæis apud Sigeum concedit, sed nequaquam ex his lapidibus, nec à Periandro: qui quomodo arbiter esset electus, qui erat adversarius? Achilleum locus est, in quo Achillis monumentum ostenditur, parva sanè habitatio. Ilienses Sigeum cùm minus obtemperaret, everterunt. nam tota ora Dardanum usq; sub illis fuit, & nunc est. Olim maxima pars sub Æolibus erat. Quapropter Ephorus non dubitat totam regionem, quæ Abydo Cumam pertendit, Æolida nominare. Thucydides dicit, Athenienses Trojam Mitylenæis abstulisse in bello Peloponnesiaco, quod Pachetium dictum est. Novi autem Ilienses asserunt urbem ab Achivis captam, non tamen penitus eversam, nec unquam funditus eversam, nec unquam funditus deletam fuisse. Vnde Locrenses virgines paulò post quotannis mitti incœperunt, quæ profectò minimè sunt Homerica. Nam nec Homerus Cassandræ violentiam novit, sed eam tunc virginem dicit: ut,

Interiore domus parte Othryonea peremit, *Iliad. v.*
Quem nova bellorum jam pridem fama Cabeso

Traxerat intactam, & forma præstante petentem Cassandram.

Violentiæ verò nusquam meminit, nec quod Ajacis interitus in naufragio, Palladis ira evenerit, an alia simili causa: sed quòd Palladi esset exosus, in communi dixit. Nam cum omnes in templum scelerati atque impii fuissent, omnibus erat infensa. interemptos autem à Neptuno dicit, propter eorum insolentiam. Locrenses virgines mitti contigit, cùm jam Persæ obtinerent. Ilienses itaque hoc modo inquiunt,

Homerus autem expresè urbis excidium ponit: ut,

Iliad. ζ. *Tempus enim veniet, quo concidat Ilion ingens.* Et illud,

Odyss. γ. & alibi. *Si Priami claram pugnando evertimus urbem.* Et illud,

Iliad. μ. *Vrbs Priami decimo jam tandem corruit anno.*

Hujus rei conjecturam hanc faciunt, quod Palladis simulacrum nunc stat, cum Homerus id sedere significet. Iubet enim peplum Palladis genibus apponi pro imponi. ut est etiam illud,

Iliad. ζ. *Non cer net genibus charos assidere natos.*

Quod melius est, quàm ut quidam exponunt, pro παρὰ τοῖς γούνασι θεῖναι, id est juxta genua poni, afferentes illud,

Odyss. ζ. *Illa foco astabat, rutilumque sedebat ad ignem.*

Pro

Pro eo, juxta focum. Quæ nam enim pepli positio esset juxta genua? Ii quoque qui γυνᾶσι, in est genibus accentu circumflexo pronunciant, quemadmodum in multis aliis fit, utcunque accipiant, verba in infinitum protrahunt. Permulta verò antiqua Palladis simulacra sedentia ostenduntur, ut Phoceæ, Massiliæ, Romæ, Chii, & multis aliis in locis. Iuniores quoque urbis excidium confitentur, ut Lycurgus orator. nam Ilii mentionem faciens, Quis (inquit) non audivit id semel à Græcis eversum, quod nunc desertum est? Sunt qui putent posteriores hos condidisse, ratos locum eum inauspicatum esse, propter calamitates, vel quod Agamemnon antiqua consuetudine cum fuerit execratus. Quemadmodum Crœsus cum Sidenam cepit, in quam Glaucias tyrannus aufugerat, execratus est, quicunque eum locum instaurarent. Quare ab eo loco illos credunt abstinuisse, atque alium condidisse. Astypalienses itaque qui Rhætium tenuerunt, primi oppidum juxta Simoentem habitavere, quod nunc Polisma nominatur, in loco non valde idoneo, quapropter cito eversum est. Nova verò habitatio & templum apud Lydos condita sunt. Ea in initio non erat urbs, sed multis annis post, & paulatim ut diximus, crevit. Hellanicus volens Iliensibus gratificari, ut illius fama est, concedit

novam & antiquam urbem eandem esse. qua deleta, qui Sigeum & Rhætium habitabant, regionem inter se partiti sunt: ea autem restituta, omnia reddiderunt. Idam propriè *multifontem dici existimant, propter fluminum multitudinem ex ea profluentium, præsertim ubi Dardanica regio ei subjacet usque Scepsim & Iliensia. Demetrius eorum locorum gnarus, ut homo indigena, ita inquit: Est collis quidam Idæ nomine Cotylus, ultra Scepsim ad centum ac xx stadiorum, ex quo Scamander & Granicus, & Æsapus fluunt, sed hi ad Septentrionem & Propontidem tendunt, è pluribus fontibus manantes, Scamander ad Occasum ex uno fonte. Fontes inter se distant xx stadiorum intervallo, & finis Æsapi ab ortu suo plurimum distat quingentis ferè stadiis, ut poëta inquit.

Iliad. ξ. & alibi. Maro fontosam vocat.

Iliad, χ.

Dicendi causam præstat mirandus aquarum
Fluxus hic geminis Scamander fontibus exit,
Alter enim tepidis fumosus labitur undis,
Alter at in medio tam fertur frigidus æstu,
Quam nix & grando, glacie districtus aquai.

Λιαρῷ dixit tepida, id est calida. Addidit etiam fumosus, quia fumus ex eo fit sicut ex igni, sed in eo loco nunc calidæ

lidæ aquæ non inveniuntur, nec Scamandri fons ibi eſt, ſed in monte, iſque unus, & non duo. Calidas quidem defeciſſe, veriſimile eſt, frigida autem per derivationem è Scamandro effluentes juxta hunc locum exoriuntur, vel quia prope Scamandrum ſunt: atque hæc aqua Scamandri fons dicitur. nam hoc modo plures fontes ejuſdem fluminis dici poſſunt. In hunc Andrius influit ex quadam Cariſenæ montana regione, compluribus vicis habitata, & optimè culta, quæ Dardanicæ adjacet, uſque ad loca Zelæ ac Pitiæ finitima. Eam regionem à Caroſo flumine dictam putant, cujus poëta meminit:

* *πυρὸν legit Aldina, quamvis utrumque ferat.*

Rheſuſque, Heptaporóſque, Careſúſque, Rhodióſque. *Iliad. μ.*

Hic idem dicit urbem de nomine fluminis appellatam, erutam eſſe. Rheſus fluvius nunc Rhoites appellatur, niſi qui in Granicum influit, Rheſus ſit. Heptaporus, quem multivadum nominant, ſepties pertranſitur à locis pulchrę pinui finitimis, vicum Celenas eunti, & Æſculapium Lyſimachi opus. De pulchra pinu Attalus qui primus regnavit, ita ſcribit, ambitum ejus eſſe pedum XXIIII altitudinem à radice LX & VII. poſtea in tria ſciſſam æqualiter inter ſe diſtantia, iterum in unam apicem cohiberi. Totam ejus altitudinem eſſe duo-

1 Rheſus fluvius.

2 Heptaporus.

rum jugerum & xv cubitorum, distat ab Adramyttio stadiis centum & octoginta ad Septentrionem. Caresus à Ma-
3 *Caresus.* lunte fluit, qui locus inter Palæscepsim jacet, & Achejum ulterioris Tenediorum agri immittit autem in Æsapum. Rho-
4 *Rhodius,* dius à Cleandria & Gordo fluit, quæ stadiis LX distant à pulchra pinu, influit autem in Ænium in Æsapi convalle, quæ à sinistra cursus ejus est. Primum invenitur Polichna locus munitissimus, deinde Palæscepsis, deinde Halizonium, quod jam ad Halizonum materiam (de quibus ante diximus) confictum est. Postea Caresus urbs deserta, & Caresina regio, & flumen ab eo dictum, quod convallem ingentem efficit, minorem tamen ea quæ Æsapi est. Iam verò deinceps Zeliæ sequuntur campi, & loca collibus plena, & optimè culta. In Æsapi dextera, inter Polichnam & Palæscepsim est vicus novus & argentariæ. Quod etiam ad eandem materiam ponendum est, ut illud salvum esse possit, Argenti ibi vena est. Sive Alybam sive Alopam, sive utcunque velint nominare. Oportuit enim eos & hoc fingere, parumper sibi frontem perfricantes, nec claudum quicquam, & reprehensioni obvium relinquere, cum jam ausi fuissent. Is itaque sic accurritur, cætera quoque vel plurima ab eo animadvertenda erant, ut ab homine perito & indigena, & tantam de

his

his rebus curam habente, ut xxx libros conscripserit, in expositionem paulò plurium LX versuum, ex dinumeratione Trojanorum. Dicit itaque Palæscepsim ab urbe Ænea distare stadiis L. ab Æsapo flumine xxx: rursum ab hac Palæscepsi nomen ad alia plurima loca deduci. sed ad oram unde digressi sumus, redeundum est. Post Sigeum promontorium est Achillæum & Achæium, ulterior Tenediorum regio & ipsa Tenedos, distans à continenti ad stadia XL. Ea ambitum habet ad stadia LXXX. & urbem Æolicam, & portus duos, & Apollinis Sminthei delubrum, ut poëta testatur,

Sminthei præclaræ Tenedi dominator Iliad. a.
Apollo.

Circumstant eam duæ parvæ insulæ, quas Calydnas vocant, sitas in navigatione Lectum versus. Tenedum alii Calydnam dixerunt, alii Leucophryn. Circa eam sunt aliæ quædam insulæ. In hac de Tene conficta fabula narratur, à quo insula nominata est, & de Cygno qui genere Thrax fuit, & Tenæ pater (ut quidam volunt) & Colonarum rex. Achæjo continua erat Larissa & Colonæ, quæ prius ad Diam pertinebant, & Chrysa in loco excelso & petroso supra mare sita, & Amaxitus quæ continuè Lecto subjacet: nunc Achæjo continua est Alexandria. Oppida verò illa, quemadmodum & alia complura castella, Alexandriam

migravere: è quibus est Cebrina & Neandria. regionem tamen illi habent. Locus ipse in quo nunc est Alexandri, Sigia vocabatur. In urbe Chrysa est Apollinis Sminthei delubrum, & sinuum quod nominis veritatem servat. Nummus quidam pedi statuæ subjacet. Hanc statuam Scopa Parius fecit. Historia sive fabula, quæ de muribus narratur, huic loco congruit. nam Teucris è Creta profectis (de quibus primò Callinus elegiæ poëta tradidit, pòst multi sunt secuti) datum erat oraculum, ibi eos sedem posituros, ubi terrigenæ eos adorirentur. Idcirca Amaxitum dicunt contigisse, maximámque agrestium murium multitudinem noctu exortam, quicquid armorum & utensilium ex corio invenissent, corrosisse: Teucros ibi mansisse, atque Idam ab Ida, quæ in Creta est, appellasse. Heraclides Ponticus author est, mures ibi circa templum abundare, & sacros existimari: simulacrum verò ita instructum esse, ut murem pedibus premat. Alii Teucrum quendam prodidere ex Attica profectum, ex urbe Troum, quæ nunc Oxypeteon nominatur: Teucros verò nullos ex Creta venisse. Signúmque conjunctionis Troum cum Atticis dicunt, quod apud utrosque Erichthonius quidam generis author prædicatur. juniores ita dicunt. Homeri autem carminibus ea præcipuè videntur con-

cor-

cordare, quæ sunt in campo Thebano, & vestigia, quæ Chrysæ in eo sitæ olim ostendebantur. de quibus mox dicendum est. Sed multis in locis est Sminthei nomen. nam juxta Amaxitum duo loca sunt, quæ Sminthia vocantur, præter eum qui est juxta templum. Item alia Larissæo agro proxima. In Pariano etjam agro locus est Sminthius appellatus, Item apud Rhodum, & Lyndum, & alia plurima loca, nunc templum Sminthium vocant. In agro itaque Lecti seorsum est Halysius campus: & Tragesæi sales, qui sponte nascuntur, & Etesiis ventis congelascunt. Juxta Amaxitum ara quoque XII deorum, quam Agamemnon construxit, *Lecti* ostenditur. Hæc loca contra Ilium sunt ad stadia cc. vel paulò plura. Sic ex altera parte sunt Abydensia: quanquam paulò propior est Abydus. Deflectenti autem Lectum sunt clarissimæ Æolum urbes. Postea est sinus Adramittenus, in quo poëta maximam Lelegum partem videtur collocare, & Cilicas qui duplices sunt. Hic est Mitylenæorum litus, quod vicos aliquot habet in illorum continenti. Eundem sinum Idæum nominant. nam jugum à Lecto ad Idam porrectum primis sinus partibus imminet, in quibus poëta primum Lelegas sitos dixit, de quibus etsi prius dictum est, nunc tamen repetendum est, quia

Pe-

Pedalon urbem quandam sub Alte positam inquit,

Iliad. φ. *Sub cujus Lelegum populi ditione tenentur,*
Pedasus & fluvio quæ juncta est Satnioenti.

Nunc urbis locus desertus ostenditur. Quidam ὑπὸ σατνιόεντι, id est sub Satnioente scribunt: sed non recte, quasi urbs sub monte Sathioente sita sit, cum nullus ibi mons Satniois existat, sed fluvius, ad quem urbs sita est, quanquam nunc deserta. nominat autem fluvium,

Iliad. ξ. *Satnion Oenopidem contorta perculit hasta,*
Quem quondam Nais peperit pulcherrima Nympha,
Oenopi, servaret dum Satnioentis ad undam

Iliad. ζ. *Ille boves.*

Et illud,

*Ad rapidi ripas * ardebat Satnioentis*
Pedason excelsam.

Postea Satnioenta dixit, alii vero Saphnioenta, qui torrens magnus est, & celebris propter poëtam qui eum nominavit. Hæc loca Dardanio agro & Scepsio sunt continua, tanquam alia quædam Dardania, humiliora tamen. Nunc Assiorum & Gargarensium sunt usque ad mare Lesbum, contenta in regione, quæ olim Antandria erat & Cebriniorum & Neandrinorum & Amaxitanorum agro.

* In Homeri exemplaribus legitur ναῖε, id est habitabat, non autem καῖε, quo pacto videtur legisse interpres.

Nean-

Neandrini enim ultra Amaxitum sunt, cùm & ipsi circa Lectum sint, & magis mediterranei, & magis Ilio propinqui. nam centum & quinquaginta stadiis ab eo distant. Ultra hos sunt Cebrinii, ultra Cebrinios Dardanii usque Palæscepsim atque Scepsim ipsam. Alcæus Antandrum Lelegum urbem dixit,

Urbs Lelegum in primis Antandros.

Scepsius eam in adjacentibus ponit, ita ut in Cilicum terram exeat. His enim quodammodo Leleges sunt finitimi, Australe Idæ latus terminantibus. humiles tamen sunt & ii qui maritimam oram attingunt, præsertim juxta Adramittium. nam post Lectum est Polymedium, locus quidam ad stadia XL ab eo distans, vel ad LXXX lucus parvus est circa mare, vel ad centum & quadraginta Gargara, quæ in promontorio quodam jacent, quod sinum efficit, qui propria Adramittius vocatur. nam tota ora à Lecto usque Canas hoc eodem nomine appellatur, in quo & Eleaticus comprehenditur, & propriè eum Adramitinum dicunt, qui à promontorio clauditur, in quo Gargara sunt, & à promontorio Pyrrha vocitato, in quo Aphrodisium situm est. Oris latitudo est à promontorio in promontorium spacium centum & viginti stadiorum. Interius est Antandros, cui mons imminet, quam Alexandriam vocant, ubi deas à Paride judicatas dicunt: & As-

paneus, ubi Idæ materies cæditur. hic enim aptant eam, postea per flumen deducunt. Deinde est Astyra vicus, & lucus Astyrenæ Dianæ sacer. In proximo est Adramyttium Atheniensium colonia, quæ & portum habet & navale. Extra sinum & Pyrrheam promontorium est Cisthena urbs deserta, quæ portum habet. ultra eam in mediterranea est æris vena & Perperena & Trarium, & aliæ hujusmodi habitationes. In sequenti Mitylenæorum ora sunt habitationes Coryphantis & Heraclia, deinde Attea, deinde Atarneus, & Pitana, & Caici fluminis ostia, quæ jam ad Elaiticum sinum pertinent. In ulteriore regione est Malía, & reliquus sinus usque Canas. Sed rursum de singulis dicamus, si quid prætermissum est memoria dignum, ac primùm de Scepsi. Est autem Palæscepsis ultra Cebrinem, ad excelsiorem Idæ partem prope Polichnam. Ea olim Scepsis vocabatur, postea aliter, postea ex eo dicta est, quòd locus esset circumspectus, si antiqua Barbarorum nomina Græcis interpretanda sunt. Postea sexaginta stadia inferius in eam migravere, quæ nunc Scepsis dicitur, authore Scamandrio Hectoris filio, & Ascanio Æneæ. Atque hæc duo genera multo tempore dicuntur Scepsi imperasse. postea in paucorum principatum conversa sunt. postea
cum

cum Milesiis populari statu habita verè. nihil ominus qui ex eo genere erant reges dicebantur, & honores quosdam habebant. Postea Antigonus Scepsios Alexandriam deduxit, qui deinde Lysimacho permittente, domum rediere. Scepsius Scepsim putat Æneæ regiam fuisse, quæ media erat inter regionem illi subditam, & Lyrnessum, in quam ab Achille agitatus fuisse dicitur. Dicit enim Achilles,

Nónne memor, cùm te sequerer, montana per Idæ?
Tu fugeres, cursuque celer Lyrnesson adires?

Quæ verò de Ænea memorantur, non concordant cum iis quæ nunc de ductoribus Scepsiis dicta sunt. Dicunt enim eum in bello superfuisse propterea quòd Priamo infensus esset. ut,

Hic odio Priamum regem indignatus habebat, Iliad. v.
Quòd sibi promeritos non impartiret honores.

Alios & principes ut Antenoridas, & ipsum Antenorem evasisse existimant, propter hospitalitatem quam cum Menelao habebant. Vnde Sophocles in captivitate Ilii dicit, Perdalin ante Antenoris januam positam fuisse, signum ut ejus domus intacta relinqueretur. Vnde Antenorem ac filios ejus cum Enetis in Thraciam servatos tradunt. Inde circa

Adriam

Adriam in eam partem venisse; quæ nūc Enetia nominatur, Æneam cum patre Anchise & Ascanio filio multis comitantibus enavigasse. Alii eum dicunt circa Macedoniam Olympum habitasse, alii circa Mantiniam in Arcadia Capuas condidisse, & à Capi quodam urbi nomen imposuisse: alii in Siciliam Ægestam profectum, cum Elymno & Trojano Erycem & Lilybæum occupasse, & fluvios circa Ægestam appellasse Scamandrum & Simoentem. Inde in Latium profectum, ibi permansisse responso quodam jubente, in eo loco sibi permanendum esse, ubi mensas ederet. quod in Latio prope Laviniam accidit. Ibi enim ingens panis pro mensa per imprudentiam appositus, cum carnibus qui super eo erant absumptus est. Homerus nec cum iis consentire videtur, nec cum aliis, qui de authoribus Sceptios memorantur. Significat enim Æneam imperii successorem in Troja remansisse, ac Trojæ imperium, extincto Priamidarum genere, natis natorum tradidisse, ut,

Iliad.v. *Iam Priami genus est miseratus Iuppiter, at nunc*
Imperium Trojæ Æneas violentus habebit,
Et nati natorum, & qui nascentur ab illis.

Sec hoc modo nec Scamandri successio servabitur. multò magis etiam ab iis dissentit,

ſentit, qui Æneam dicunt uſque in Italiam erraſſe, atque ibi obiiſſe. Sunt & qui ſic ſcribant,

At genus Æneæ cunctis dominabitur oris, Ibidem.
Et nati natorum, & qui naſcentur ab illis.

Quod de Romanis dicunt è Scepſi fuere philoſophi Socratici, Eraſtus, & Coriſcus, & Neleus Coriſci filius, qui Ariſtotelem & Theophraſtum audivit & ſucceſſor fuit bibliothecæ Theophraſti, in qua Ariſtotelica inerat. nam Ariſtoteles & bibliothecam & ſcholam reliquit Theophraſto, & primus omnium quos ſcimus libros congregavit, & Ægypti reges bibliothecæ ordinem docuit. Theophraſtus verò eam tradidit Neleo, Neleus eam Scepſim detulit, ac poſteris dedit, hominibus ſanè imperitis, qui libros incluſos, ac negligenter poſitos tenebant. Cumque Attalicorum regum, ſub quibus erant, ſtudium ſentirent conquirendorum librorum, ad inſtruendam eam bibliothecam, quæ Pergami erat, eos in foſſa quadam ſub terram occuluerunt, quos & tineis & humiditate labefactatos, tandem qui ex eo genere erant Apelliconi Tejo tradiderunt, magno emptos argento, Ariſtotelicos ſcilicet atque Theophraſticos. Apellicon, ut qui magis librorum eſſet ſtudioſus, quàm ſapientiæ, volens corroſiones emendare,

eos transcribendos dedit, scriptura non recte suppleta: quapropter libros edidit erroribus plenos. Sed antiqui Peripatetici post Theophrastum, cum omnino libris ordinariis carerent, paucis duntaxat exceptis, exteriorum sermonum, nihil habebant in quo firmiter philosopharentur, sed positiones quasdam lucubrabant. Posteriores postquam hi libri in lucem venere, Aristotelem imitantes, longè melius quàm illi, philosophati sunt. nam propter errorum multitudinem consentanea dicere necesse habuere. Multum ad hoc Romani contulerunt. Nam continuo post Apelliconis obitum Sylla qui Athenas cepit, allata illius bibliotheca huc eam transtulit. Tyrannion quoque grammaticus incœpit, cùm Aristotelis amantissimus esset, eo sibi conciliato qui bibliothecæ præerat. Item librarii quidam scriptoribus utentes non bonis, nec scripta conferentes, quòd in his libris præsertim fieri solet, qui vendendi transcribuntur tum hic, tum etjam Alexandriæ. Sed de his satis. E Scepsi fuit Demetrius grammaticus is, de quo sępe fecimus mentionem & qui Trojanam instructionem exposuit, eodem tempore, quo Crates & Aristarchus. Post hunc fuit Metrodorus, qui è philosophica vita in civilem mutatus est, magna ex parte in scriptis suis oratoriè loquens, & novo quodam dicendi genere

usus

usus est, quo multos deterruit. propter famam verò, quanquam pauper erat, clarum tamen conjugium apud Carthaginenses est assecutus, atque uti Carthaginensis vivebat. Cumque Mithridatis amicitiam sibi conciliasset, ad illum cum uxore discessit, & honore maximo affectus est. Nam reddendo juri præpositus fuit, à quo non erat ad regem provocatio, ei tamen non fœliciter cessit. Nam cùm in hominum improborum odium incidisset, legatus ad Tigranem Armenium missus à rege descivit. Tigranes invitum eum remisit Mithridati, jam è paterno regno fugienti. Ille sive regis opera, sive morbo (nam utrunque dicitur) in itinere mortuus est. Ac de Scepsiis quidem hæc. Post Scepsim sunt Andira & Pioniæ & Gargarensis ager. Circa Andira lapis quidam invenitur, qui combustus ferrum fit: deinde cum terra quadam in fornace excoctus, pseudargyrum exudat terra: quæ terra, si æs acceperit, fit mixtura, quam quidam orichalcum vocant. Pseudargyrum etiam circa Tmolum gignitur. Hæc sunt ea loca quæ Leleges tenebant. Eodem modo * & Assersia Assus & arte & natura munita est. Ea à mari & portu longum & erectum ascensum habet. Vnde illud Stratonici commodè dictum est,

* In Græco Assersia non legitur, τὰ περὶ ἄσσον.

Qui sceleri passu Assumit, mortis periculum adit.

Por-

Portus aggere ingenti constructus est. Hic fuit Cleanthes philosophus Stoicus, qui Zenonis Citiensis scholæ successit, quam postea Chrysippo Solensi reliquit. Hoc in loco Aristoteles aliquandiu permansit, propter eam affinitatem quam cùm Hermia tyranno contraxerat. Fuit autem Hermias eunuchus, trapezitæ cujusdam famulus, qui Athenas profectus Platonem Aristotelemque audivit, postea ad dominum reversus, atque cum eo primum & Aternenses & Atienses aggresso imperavit. Postea illi successit, & Aristotelem & Xenocratem ad se accersitos diligenter curavit, Aristoteli etiam fratris sororem dedit. Per id tempus Memnon Rhodius cùm Persis ministraret, & exercitum duceret, simulata cum eunucho amicitia, hospitalitatis nomine, & tractandarum rerum gratia illum ad se vocat: quem cum comprehendisset, ad regem misit, ibique suspensus est. Philosophi vero fugientes loca à Persis occupata, incolumes evasere. Myrsilus dicit Methymnæos Asium condidisse, Hellanicus eam Æolicam esse vult, quare & Gargara & Lamponia Æolica sunt. nam Assii Gargara condiderunt, quæ non bene habitatur. nam reges incolis ex urbe Mileto deductis, illam desertam reddiderunt. Quare Demetrius Scepsius eos pro Æolibus semibarbaros effectos dicit. Vt verò Homerus putat hæc omnia Lelegum

erant,

erant, quos quidam Cares nominant, quanquam Homerus eos separat: ut,

Ad mare stant Cares, curvato & Paeo- Iliad. ε.
nes arcu,

Et Lelegum populi, & Caucones.

Quod quidem diversi a Caribus fuerunt; habitabant autem inter eos qui sub Ænea erant, & eos qui à poëta Cilices appellantur, sed ab Achille vastati in Cariam migravere, & loca occupaverunt circa eam, quæ nunc Halicarnassus dicitur. Vrbs Pedasus ab eis deleta, non amplius extat. In Halicarnassensium verò mediterranea, quæ ab eis Pedasa dicta sunt, urbs erat & regio, nunc Pedasensis appellatur. In ea dicunt octo urbes prius Lelegas habitasse, cum hominibus florerent. quapropter Cariam occupaverunt usque Mindum & Bargylia, & Pisidiæ multam absciderunt. Postea exercitum cum Caribus ducentes, in totam Græciam sunt divisi, & genus deletum est. Ex octo civitatibus sex Mausolus in unam contulit Halicarnassum, ut Callisthenes refert. Mindum verò cum Gela servavit. Pedasii & horum finitimi, (ut Herodotus scribit) maximam diligentiam habent, ut eorum sacerdos Palladi sacra barbam habeat, quod eis ter contigit. Pedasus oppidum est in agro Stratonicentium, Lelegum sepulturæ, & munitiones, & habitationum vestigia apud Milesios, & in tota Caria apparent. Oram quæ post Le-

Lelegas sequitur, Leleges habitaverunt, ut Homerus vult. Nunc eam Adramytteni habent, & Atarnenses & Pitanæi usque ad Caici fluminis ostia. Cilices (ut ante diximus) in duos divisi erant principatus, alterum Eetionis, alterum Mynetis, unde Thebam Eetionis urbem dicit: Vt,

Iliad. α. *Nos Thebam allati sacram Eetionis ad urbem.*

Ejus etiam Chrysam significat, in qua Apollinis Sminthei templum est, siquidem Chryseis ex Theba capta fuit,

Ibidem. *Nos Thebam*, inquit *allati,*
Nos urbe eversa res huc adveximus omnes.

Et illud,

Hæc inter sese partiti filii Græcorum,
Chryseida solum *(Atridæ.*
Lyrnessum autem Mynetis. Quoniam
Achilles
Excepere duces, Agamemnoni munus
Lyrnessum & magnæ populatus mœnia
Thebæ.

Mynetem & Epistrophum interemit. unde cum Briseis dicit, *(tum,*

Iliad. τ. *Nec me dure meum voluisti flere mari-*
Quem celer è vita quondam submovis
Achilles.
Funditus eversa divini sede Mynetis:

Non Thebam dicit quæ Eetionis erat, sed Lyrnessum. ambæ enim in eo campo erant, qui postea Thebanus campus est appellatus. Is propter fertilitatem prius

à Mysis

à Myſis ac Lydis, poſtea à Græcis infeſtatus eſt, qui eum ex Æolide ac Lesbo habitaverunt, nunc bonam partem habent Adramytteni. In eo Theba eſt, & Lyrneſſus locus natura munitus, nunc ambæ ſunt deſertæ. Altera ab Adramyttio diſtat ſtadiis LX. altera LXXX. In agro Adramytteno eſt & Chryſa & Cilla. Nunc quoque prope Thebam eſt locus quidam Cilla appellatus, in quo Cillei Apollinis templum eſt. Hunc locum Cilleus amnis præterlabitur ex Ida delatus. Hæc autem ſunt in Antandri agro. Cilleum quòd in Lesbo eſt, ab hac Cilla nominatum conſtat. Eſt etiam Cilleus mons inter Gargara & Antandrum. Teſtis eſt Daes Coloneus, apud Colonas Cillei Apollinis templum ab Æolibus è Græcia navigantibus ædificatum eſſe. Dicunt etiam Chryſæ Apollinem Cilleum eſſe. Sed incertum, num idem ſit qui Smintheus, an diverſus. Chryſa oppidum, erat ad mare portum habens, cui proximè Theba imminet. Hic fuit Apollinis Sminthei delubrum, & Chryſeis. nunc locus omnino deſertus eſt. delubrum ipſum Chryſam, quæ nunc juxta Amaxitum eſt, tranſlatum fuit, cùm ex Cilicibus alii in Pamphyliam exiſſent, alii Amaxitum. Veterum autem hiſtoriarum periti dicunt Chryſen & Chryſeida hinc fuiſſe, & Homerum loci hujus feciſſe mentionem.

Sed hic nullus est portus. ille verò dicit,

Loc. Ili. α' *At Danai postquam portum tenuere profundum.*

Nec templum ad mare est, ille verò ad mare id fecit. Vt,

Vt primum exposita est bibula Chryseis arena,
Hanc Laërte satus sacras deducit ad aras,
Inque manu chari genitoris ponit alumnam.

Nec prope Thebam. ille autem prope eam dicit, atque illic captam Chryseida. Sed nec locus ullus in Alexandriorum agro ostenditur Cilla appellatus, nec Cillei Apollinis templum. poëta verò ea conjungit: Vt,

Qui Chrysam circum regis Cillamque sacratam.

In Thebano autem campo prope ostenditur. Navigatio quoq; à Cilicia Chrysa ad Navale LX ferè stadiis est, unius quodammodo dici, quantum Vlysses videtur navigasse. Nam quamprimum egressus est, sacrificium Deo facit: nocte verò occupante, ibi manet, mànè rursus navigat, ab urbe Amaxito, tertia ferè parte dicti intervalli. Quare Vlysses eadem die navigare poterat ad navale, si sacrificium perfecisset. Circa Apollini Cillei templum, est Cilli monumentum, ingens quidam tumulus, hunc Pelopis aurigam, ducem locorum dicunt, à quo forsan

forsan Cilicia dicta est, vel è contra. Quæ de Teucris aut de muribus traduntur, à quibus Sminthius appellatus est, quandoquidem Sminthei mures vocantur, huc transferenda sunt. Solent enim homines à parvis rebus imposita, hujusmodi quibusdam lenimentis mitigare. Nam & à culicibus quos Otei conopas vocant, Hercules Conopius apud illos colitur, quoniam eos ab iis liberavit. Apud Erythæos quoq; Miliuntem habitantes Ipoctonus colitur, quod ipsis vineis infestissimus sit. nam ex Erithræis omnibus, apud illos solum talis bestiola non gignitur. Rhodii autem Apollinis Erythibii templum habent in agro suo. Hi rubiginem Erythibam vocant. Apud Æoles qui in Asia sunt, mus quidam Pornopion vocatur, Bœotii autem hoc modo culices vocant, & sacrificium fit Apollini Pornopio. Mysia itaque Adramyttium est. ea olim sub Lydis erat, & adhuc in ipso Adramyttio Lydiæ portæ appellantur, cùm urbs (ut dicunt) à Lydis fuerit condita. Astyram verò, qui vicus propinquus est, ad Mysiam putant pertinere. Fuit olim oppidulum in quo erat Astyrinæ Dianæ templum in luco, cui Antandrii religiosè præerant: quibus id apprime vicinum est. distat ab antiqua Chrysa stadiis xx. quæ etiam templum in luco habet, ejus est Achillis vallum. In mediterranea est Theba ad stadia L. quam *Iliad. κ. in calce.*

poëta cinctam sylvis Hypoplacon dicit. ubi nec placos nec plax, quicquam vocatur. nec sylva imminet, quanquam Idæ proxima sit. Theba ab Astyris distat ad stadia LXX. ab Andiris LX. quæ omnia sunt desertorum locorum nomina, vel malè habitatorum, vel torrentium fluviorum, tamen propter antiquas historias celebrata. Vrbes memorabiles sunt Assus, & Adramyttium, quod in bello Mithridatico calamitate maxima est oppressum. Nam Diodorus imperator consilium civium delevit, regi cupiens gratificari, simulque ex Academicis philosophis se unum esse, & jus dicere, & oratoriam exercere simulans, qui & in eum locum cum rege profectus est. Rege au tem everso, iis quos injuria affecerat pœnas dedit. Nam cùm multa in eum crimina essent illata, non ferens infamiam, turpiter & obstinatè periit. In urbe nostra vir Adramyttenus, cum orator clarus Asiatici styli, tum certator, si quis alius fuit, Xenocles. Is in senatu pro Asia dixit, quo tempore Mithridaticæ factionis est accusatus. Apud Astyra est lacus quidem voraginosus nomine Sapra, qui in jugosum quoddam maris litus erumpit. Sub Andira templum est, matri deum Andirinæ sacrum, & subterraneum antrum Palæam usque. Est autem Palæa habitatio quædam sic appellata, quæ ab Andiris distat stadiis cen-

centum & xxx. Subterraneum hunc meatum torrens quidam in os ejus incidens aperuit: qui postera die à pastore quodam ad sacrificium eunte, apud Andira fortuitò repertus est. Atarneus est Hermini tyranni sedes, post quem est Pitana urbs Æolica, quæ portus duos habet, & Evenus fluvius qui eam præterfluit, ex quo aquæductus Adramyttenis factus est. E Pitana est Arcesilaus Academicus, qui cum Zenone apud Polemonem didicit. In ipsa Pitana locus quidam mari proximus Atarneus vocatus, sub Pitanam juxta eam quæ Insula nuncupatur. Tradunt apud Pitanam lateres super aquis innatare, quod & in Etrutia in insula quadam contingit. Nam cùm terra levior sit quàm aqua, vehi eam contingit. Posidonius vidisse se refert ex quadam creta, quæ res deargentatas abstergit, lateres factos fluitare. Post Pitanam est Caicus, qui ad stadia lxxx in sinum Elaiticum emittit. Elæa urbs Æolica xii stadiis est ultra Caicum, quæ Æolica est, & Pergamenorum portus centum & xx stadiis distans à Pergamo. Deinde ad stadia centum est Cana promontorium, quod contra Lectum consurgens, Adramyttenum sinum efficit, cujus pars est Elaiticus. Canę Locrorum oppidulum, qui ex Cygno profecti sunt, ad Australiora Lesbi extrema, situ est in agro Canæo. Is enim usque ad Arginusas per-

tendit. Et ulterius promontorium, quod nonnulli Ægam nominant eodem nomine quo animal, sed secundam syllabam longam proferri oportet αἰγῶν, sicut ἀκτῶν & ὀρχῶν. sic enim totus mons nominabatur, quem nunc Canan & Canas vocant. Circum montem Austrum & Occasum versus est mare, Orientem versus Caici campus subjacet, Aquilonem versus Elaiticus ager. Mons ipse satis per sese contractus est, vergit tamen ad Ægeum pelagus, unde ei nomen est: postea id promontorium Æga est appellatum, ut Sappho dicit. Reliquum vero Cana & Canæ. Inter Elæam, Pitanam, Atarneum, & Pergamum est Teuthrania, distans à qualibet harum citra Caicum supra stadia LXX. Teuthras Cilicum & Mysorum rex memoratur. Euripides dicit Augam ab Alæo patre (cum ab Hercule corrupta deprehenderetur) in urna quadam cum Telepho filio impositam, & in mari demersam esse: sed Palladis providentia urnam ad Caici ostia transmissam evasisse: Teuthrantem cùm eos excepisset, Augam in uxorem, Telephum etiam pro filio habuisse. Quę cùm fabulosa sint, aliam profectò causam fuisse par est, quamobrem Arcadis filia cum Mysorum rege congressa fuerit, & qui ex ea natus est, regno successerit. Creditum itaque est Teuthrantem & Telephum regioni imperasse, quæ Teuthraniæ & Caico

proxima est. Poëta sic hujus historiæ mentionem facit,

Ipse Neoptolemus telo trajecit acuto Locus. Odyss. λ.
Magnanimum heroa Eurypylum, quem Telephus olim
Progenuit, multi circum cecidere sodales
Cetii ad exitium ob muliebria dona ruentes.

In quo poëta potius nobis innuit, quàm quicquam apertè dicat. Neque enim scimus, quos Cetios accipere debeamus, nec propter quæ muliebria dona. Grammatici fabulosa quædam afferentes, potius inventiones quasdam conficiunt, quàm quæstionem solvant. quapropter hæc missa faciamus, atque eo sumpto quod magis constat, dicamus, quòd Eurypylus (ut Homerus vult) in locis Caico proximis videtur imperasse, unde forsitan magna Cilicum pars sub eo erat: & non solum duo principatus apud eos erant, sed tres. Cui rationi illud assentiri videtur, quod in agro Elaitico Cetius fluviolus quidam est torrenti similis. Is in alium similem incidit, deinde in alium qui in Caicum devolvuntur. Caicus autem non fluit ab Ida, quemadmodum Bacchylides inquit: nec ut Euripides dicit, Marsyas celebres Celęnas colit in extremis Idæ locis. Nam Celænæ longe distant ab Ida, longe etiam Caici fontes, in campo enim ostenduntur, Te-

gnum mons est qui campum hunc terminat, & eum qui Apię dicitur, qui in mediterranea Thebani campi imminet. Ex Tegno Mysius amnis fluit in Caïcum emittens, sub fontes ejus. De quo quidam arbitrantur Æschylum in ingressu prologi, in Myrmidonibus dicere,

Io Caice Mysiæque lymphæ.

Propè ejus ortum vicus est Gergetha, in quem Attalus eos transtulit, qui in Troade erant, cùm locum eum cepisset. Sed quoniam contra oram à Lecto usque Canas, Lesbus extenditur insula memoratu digna, circum quam etiam insulæ quædam jacent, aliæ exterius, aliæ inter eam atque continentem, jam nos tempus admonet, ut de his dicamus. Nam & hæc Æolica sunt, & Lesbos ferè Æolicarum urbium metropolis est. Sed ab iis incipiendum est, à quibus oram quæ juxta ipsam est persecuti sumus. A Lecto itaque Assum naviganti, Lesbiæ regionis initium est secundùm Sigrium promontorium ejus ad Aquilonē. Hoc in loco est Methymna Lesbiorum urbs LX stadiis distans ob ora Polymedii. Assum versus universæ insulæ ambitus est stadiorum C supra mille. Singula quidem ita se habent à Methymna usque Maliam, quod est Australissimum extremum. à dextra insulam habentibus, ad quod Canæ plurimum insulæ opponuntur & terminantur, stadia sunt C C C & X L.

Hinc

Hinc usque Sigrium, quod est insulę longitudo, quingenta & sexaginta: inde in agrum Methymnæum cc ac x. Mitylene inter Methymnam & Maliam jacet civitas maxima, quæ á Malia distat stadiorum LXX. à Canis c ac viginti, totidem etiam ab Arginusis: quæ tres insulæ sunt non sanè magnæ continenti proximæ, Canis adjacentes. inter Mitylenem & Methymnam juxta vicum agri Methymnæi nomine Ægirum, insula est angustissima, trajectum habens in Pyrrhæum euripum stadiorum x x. Pyrrha sita est in Occidentali Lesbi latere. distat à Malia stadiis c. Mitylene portus duos habet, quorum Australis clausus est, & L triremium ac navivum capax. Borealis verò magnus est, ac profundus, aggere protectus. Ambobus objacet parva quædam insula, partem quandam habens urbis ibi habitatam. Ea rebus omnibus pulcherrimè instructa est. viros claros habuit, antiquitus quidem Pittacum unum ex sapientibus, & Alcæum poëtam, & Antimenidem fratrem ejus, quem Babyloniorum socium Alcæus dicit magnum certamen peregisse, atque eos è maximis laboribus eripuisse, viro pugnacissimo, & ut inquit, regum luctatore interempto, ac solo relicto, & calamitate oppresso. Cum iis Sapho claruit. admiranda res, nam nullam fœminam scimus hoc memorabili tem-

pore huic similem visam, nec in minima parte poëticæ cum illa comparandam. Per hæc tempora civitas à compluribus tyrannis oppressa fuit propter intestinas seditiones, unde Alcæi poëmata, quæ Stasiotica vocantur, de rebus iis pertractant. Inter tyrannos etiam Pittacus fuit, unde Alcæus tam ei quàm aliis conviciatur, ut Myrsilo & Megalagyro & * Cleantidi, & aliis quibusdam: Sed nec ipse harum novitatum non particeps fuit. Pittacus enim ad dominatus eruendos principatu usus est: quibus sublatis, cives in pristinam libertatem restituit. Diophanes orator multo tempore posterior fuit, ætate autem nostra Potamon, & Lesbocles, & Crinagoras, & Theophanes rerum scriptor. Hic civilis vir fuit, & Pompejo Magno admodum familiaris, præcipuè propter eam facultatem, & omnia gesta ea perfecit, quibus patriam partim per illum, partim per sese ornavit, seque Græcorum omnium clarissimum exhibuit. Filium reliquit Marcum Pompejum, quem Cæsar Augustus Asiæ curatorem constituit; & nunc inter primos Tiberii familiares numeratur. Athenienses periclitati sunt in maximum dedecus incidere, cùm S. C. decrevisset omnem Mitylenæorum pubem ad unum jugulari: pœnituit tamen eos, ac decretum una die antè allatum est ad imperatores, quàm mandata essent

* *Cleonactidis alàis.*

ſent peracturi, Pyrrha everſa eſt. ſuburbanum adhuc habitatur: & portum habet, à quo Mitylenen uſque trajectus eſt ſtadiorum octingentorum. Poſt Pyrrham eſt Ereſſus in colle ſita, ſed ad mare deſcendit. Ab ea Sigrium abeſt ad ſtadia decem & octo. Ex Ereſſo fuere Theophraſtus & Phanias philoſophi Peripaterici, & Ariſtoteli familiares. Theophraſtus prius dictus eſt Tyrtamus. nam Ariſtoteles, mutato nomine, eum Theophraſtum vocavit: ſimul prioris nominis abſurditatem evitans, ſimul etiam ſtudii facundiam ejus ſignificans. Nam Ariſtoteles diſcipulos ſuos omnes eloquentes fecit, Theophraſtum verò eloquentiſſimum. Poſt Sigrium Antiſſa civitas eſt, quæ portum habet: poſtea Methymna, unde Arion fuit is, quem Herodotus in Tænarum ſervatum fabulatur, cùm à prædonibus in mari obrutus fuiſſet. Hic quidem citharœdus fuit. Dicunt Terprandum ejuſdem muſicæ artificem ex eadem inſula fuiſſe, qui primus, pro tetrachordo lyra, heptachordo uſus eſt, ut hi verſus declarant, qui ad eum referuntur,

Nos tibi mutato chordarum quatuor uſu,
Iam nova per ſeptem modulamur carmina nervos.

Item Hellanicus rerum conſcriptor, & Callias, qui Alcæum Sapphonque expo-

suit. In freto quod inter Asiam est ac Lesbum, insulæ sunt circiter viginti, & (ut Timosthenes scribit) quadraginta. Hæ composito vocabulo Hecatonnesi nominantur, quemadmodum Peloponnesus, consuetudine quadam geminandi, sicut Myonnesus & Proconnesus, & Halonnesus. Significant autem Hecatonnesi quasi Apollonnesi. Hecatos enim Apollo est. nam per totam hanc oram Apollo colitur, usque in Tenedum: Smintheus, vel Cillæus, vel Gryneus, vel alio aliquo nomine vocatus. Proxima his est Pordoselena, in qua est ejúsdem nominis civitas, & ante civitatem alia insula major ea; & urbs ejusdem nominis deserta, quæ Apollinis templum habet. Nonnulli nominum infamiam fugientes, hanc Poroselenam dici malunt. Montem quoque Aspordenon Pergamo proximum, cùm sit asper & sterilis, Asporenon: & templum quod ibi est, matris deum Asporenæ. Quid igitur dicemus de Pordali, & de Saperda, & Perdicca, & de Simonidio illo?

Cum Ioris Pordacis cadentes.

πορδάκεις, id est madidis. & in antiqua comœdia, Pordacum locus est stagnantibus aquis. Lesbos æqualiter distat à Tenedo, Lemno & Chio, intra L ferè stadia. Cùm Leleges ac Cilices adeò cum Trojanis congruerent, quærunt quare non ponantur in dinumeratione Troja-

na. Verisimile quidem est, cùm propter ducum discordiam & urbium devastationem. Cilices pauci relicti essent, ut sub Hectore ponerentur. Nam Eetion & ejus filius ante dinumerationem dicuntur interiisse, Vt,

Ipse meum patrem vita spoliavit Achilles, Iliad. ζ.
Et Thebam Cilicum pugnando diruit urbem.
Tum septem fratres, qui se intra tecta tenebant,
Abstulit una dies, pariterque in Tartara misit.
Hos etenim cunctos celer interfecit Achilles.

Eodem modo qui sub Mynete erant, & duces & urbem amiserunt: Vt,

Ille quidem dejecit Epistrophon, atque Myneta, In Catalogo.
Funditus eversa divini sede Mynetis.

Leges autem certaminibus præstantes facit: ut cùm sic ait,

Ad mare stant Cares, curvato & Pæones arcu, Iliad. κ.
Et Lelegum populi & Caucones.

Et illud,

Satnion Oenopidem contorta perculit hasta, Iliad. ξ.
Quem quondam Nais peperit pulcherrima nympha
Oenopi, servaret dum Satnioëntis ad undam Ille boves.

Nam

Nam non ita defecerant, ut nullam per se ipsos multitudinem facerent, præsertim eorum rege adhuc superstite.

Iliad. φ. *Sub cujus Lelegum populi ditione tenentur.*

Et urbe non omnino deleta. infert enim.

Ibidem. *Pedason excelsam sub Satnionte.*

In dinumeratione verò eos prætermisit ratus multitudinem non sufficere, ut in dinumeratione poneretur. Vel sub Hectore, quando hos dicat Trojanis valde amicos esse. Nam Lycaon qui Hectoris frater erat, sic inquit,

Eodem. *Me parvum, parvo victurum tempore, mater*
Laothoe genuit, pater illi maximus Alteus,
Sub cujus Lelegum populi ditione tenentur.

Hæc itaque hanc habent verisimilitudinem. Verisimilitudo est, si quis exquisitam rei alicujus determinationem quærat in poëta, ut quousque Cilices & Pelasgi pertendebant, & Cetii, qui inter eos sunt, & Eurypylo subditi. De Cilicibus quidem atque iis, qui sub Eurypylo erant; quantum attinebat diximus, & quod Caicus maximè hæc terminat. Consentaneum est, ut deinceps Pelasgos constituamus, tum ex iis quæ ab Homero dicuntur, tum ex alia historia. Homerus enim sic ait,

Hip-

Hippothous populos ducit turmásque Pelasgûm. In Catalogo.

Nam quicunque tenent Larissæ fertilis arva,

Hippothous regit, & par Marti in bella Pyleus,

Tautamidæ Letho geniti de gente Pelasga.

Quibus verbis satis magnam Pelasgorum multitudinem significat. non enim populum dixit, sed populos. Cùm verò Larissæ habitationem dicat, & Larissæ multæ sint, aliqua ex propinquis accipienda est, præcipuè ea quæ circa Cumam est. Nam ex tribus ea quæ Amaxito proxima est, nimis in conspectu est Ilii, & valde propinqua ad ducenta ferè stadia. Vnde non verisimiliter diceretur, Hippothoum cecidisse procul ab hac Larissa, dum pro Patroclo pugnatur, sed ab ea quæ proxima est: nam ad mille stadia intersunt. Tertia est Larissa pagus agri Ephesii, in Caystriano campo sita, quam dicunt prius urbem fuisse. Ea Apollinis Larissæi fanum habebat, & Tmolo quàm Epheso vicinior erat. Ab hac enim centum & octoginta stadiis abest; quapropter sub Meonibus poni potest. Ephesii verò aucti multum postea ex agro Meonum absciderunt, quos nunc Lydos appellamus, unde nec hæc erit Pelasgorum Larissa, sed illa potius. Nam de Caystriana quidem Larissa Caystro proxima, nullum

sa-

ſatis certam conjecturam habemus, quod jam tunc eſſet, nec de Epheſia. De Cumana teſtis eſt univerſa Æolica hiſtoria, quæ paulo poſt Trojanas res fuit. Tradunt enim eos qui in Phricio Locrenſi erant (qui mons ultra Thermopylas eſt) inde profectos, in eum locum veniſſe, ubi nunc Cuma eſt, cùm quia Pelaſgos inveniſſent Trojano bello labefactos, adhuc tamen Lariſſam obtinentes ad LXX ſtadia à Cuma diſtantem condidiſſe apud illos locum eum, qui adhuc Novus murus appellatur, qui ad ſtadia XXX diſtat à Lariſſa: profectos autem condidiſſe Cumam, & homines qui ſuperfuerant, eò habitatum deduxiſſe. Cumam verò à Locrenſi monte Phriconide appellant, eodem modo & Lariſſam. ea nunc deſerta eſt. Quod autem Pelaſgi magna natio eſſent, aliam hiſtoriam teſtem adducunt. Menecrates quidem Elaita in libris de Originibus civitatum, refert totam oram, quæ nunc Jonica eſt, facto à Mycale initio, prius à Pelaſgis habitatam, & propinquas inſulas, Lesbii quoque ſub Pylęo poſitos aſſerunt, quem poëta dicit Pelaſgorum ducem; & montem eis vicinum ab illo Pylæum appellari. Chii authores ſuos Pelaſgos ex Theſſalia profectos putant, quę gens errabunda eſt, & ad tranſmigrationes facilis: ea ut multum crevit, ita pariter tota extincta eſt, eo tempore maximè, quo Æoles Jonéſq; in Aſiam trajecere. Sed peculiare quid-

quiddam Larisseis Caystrinis & Phriconensibus contigit, & iis qui sunt in Thessalia. Omnes enim regionem à fluminibus dilutam habuere, illi à Caystro, hi ab Hermo, tertii à Peneo. In Larissa Phriconide dicunt Piasum coli, quem tradunt cùm Pelasgorum dux esset, Larissæ filiæ amore captum fuisse: cúmq; puellæ violentiam attulisset, contumeliæ pœnas luisse. Nam cùm vini dolium pronus inspiceret, puella (quòd rem resciverat) illum per pedes capiens & attollens in dolium demisit. Atque hæc quidem antiqua sunt, nunc cum Æolicis urbibus Ægæ sunt assumendæ & Temnus, unde Hermagoras fuit is, qui de dicendi arte conscripsit. Hæ urbes secus montanam regionem jacent, quæ Cumano & Phocensi & Smyrnæo agro imminent, juxta quam Hermus labitur. nec procul ab his urbibus Magnesia sub Sipylo est civitas, à Romanis libera judicata. Hanc terræmotus nuper labefactarunt. Ex adverso sunt ea, quæ in Caicum vergunt. A Larissa Hermum transeunti, usq; Cumam stadia sunt LXX. Hinc usq; Myrinam XL. & totidem hinc usque Grynium, & inde usq; Elęam, ut Artemidorus vult. Post Cumam sunt Adę, deinde post stadia XL. promontorium nomine Hydra, quod ad adversum promontorium Hermatuntem, Elaiticum sinum efficit. Oris latitudo est LXX. ferè stadiorum. Intra sinum est Myrina

rina ad stadia LX Æolica civitas, quæ portum habet. Deinde Achivorum portus, ubi sunt duodecim deorum aræ. Deinde Grynium Myrineorum oppidum, & Apollinis fanum, & pervetustum oraculum, & templum candido lapide sumptuosum, usque ad eam stadia sunt XL. Deinde LXX usque Elæam quæ portum habet, & navale regum Attalicorum, Menesthei opus & Atheniensium, qui cum eo apud Ilium militarunt. De sequentibus autē scilicet Pitana, Atarnea, ac cæteris, quæ sunt in ea regione, dictum est. Æolicarum urbium maxima & optima est Cuma, & ferè ea metropolis est, & Lesbus cæterarum civitatum, quæ numero sunt circiter XXX. quanquam non paucæ sint deletæ. Carpuntur Cumani, ut homines insulsi & hebetes, ob hanc causam (ut quidam putant) quòd CCC annis post ejus urbis ædificationem, portus vectigalia exegerunt, cùm antea populus ejusmodi proventum non haberet. Quare obtinuit opinio, quòd hi homines serò sentirent, cùm urbem ad mare habitarent. Dicitur etiam aliter, quòd publica pecunia mutuo accepta, porticus construxerunt: postea cùm pecuniam constituta die non reddidissent, à deambulatione arcebantur. Sed cùm pluviæ essent, in dedecus quoddam creditores edictum mittebant, ut Cumani porticus subirent. Et cum præco ita inclamaret,

porticus ſubire, dictum eſſe proverbium, quòd Cumani non ſentiant, quòd in pluvia porticus ſubeunda ſit, niſi aliquis per præconem admoneat. Vir ſine controverſia clarus ex hac urbe eſt Ephorus, Iſocrati oratori familiaris, qui & hiſtoriam conſcripſit, & de inventionibus tractavit. Et ante hunc etiam Heſiodus poëta. nam ipſe dicit patrem ſuum relicta Æolica, Cumam in Bœotiam migraſſe: Vt,

Atque inopem coluit villam, quæ juncta Heliconi,
Nec per frigus erat cuiquam oportuna, nec æſtum.

Homerum verò hinc eſſe, non ſatis conſtat. multi enim de eo ſatis diſceptant. Nomen urbi ab Amazone quadam inditum putant, quemadmodum & Myrinæ, ab ea quæ ſub Batiea in Trojano campo jacet,

Hunc homines ipſi Batieam nomine dicunt, Iliad. C.
Aſt immortales, volucris monumenta Myrinæ.

Carpitur etiam Ephorus, qui cùm patriæ facinora non haberet, quæ cum aliis geſtis dinumeraret, nolens tamen eam ſilentio præteriri, ſic inclamat: Eâ tempeſtate Cumani quietem agebant. Poſtquam Trojanam & Æolicam oram perſecuti ſumus, mediterraneam deinceps percurramus uſque ad Taurum, eodem

pere-

peregrinationis ordine conservato. In his locis principatum quendam obtinet Pergamum insignis civitas, quæ diu sub Attalicis regibus fuit fortunata. Sequentis itaque peragrationis initium hinc faciendum est, ac primò de regibus unde profecti sunt, & quò tandem evasere, brevibus aperiendum. Pergamum thesauros servabat Lysimachi Agathoclis filii, qui unus fuit ex successoribus Alexandri, id montis promontorium habitatum habebat. Mons verò turbineus est, in acutum apicem desinens. Munitionis hujus custodia & pecuniarum, quę erant novem millia talentorum commissa erat Philetæro Tyanensi, qui à puero spado fuerat. Contigit enim in funere quodam cùm ad spectaculum multi adessent, nutricem quæ Philetærum infantem portabat, deprehensam opprimi, adeò ut puer etiam affligeretur. erat igitur eunuchus. Is cùm optimè esset educatus, dignus visus est cui hæc crederentur. Tandem charus Lysimacho erat, sed cum ab Arsinoe illius uxore dissideret, propterea quòd eum accusaverat, locum ad defectionem perduxit, & ut tempora erant, ita se gerebat, videns ea ad novitatem apta. nam propterea quòd Lysimachus à malis familiaribus coactus fuerat Agathoclem filium interficere, Seleucus Nicator reversus illum sustulit, & ipse à Ptolemæo Ceraunio subla-
tus

tus est, ac dolo interemptus. Dum res ita tumultuarentur, eunuchus sese in arce continebat, & pollicitando semper validioribus ac propioribus obsequendo vivebat. Hoc pacto castellum ac pecuniam possedit annis xx. Erant ei fratres duo, Eumenes natu grandior, & Attalus junior, ex Eumene natus est Eumenes de patris nomine. Is Pergami successionem habuit, & jam loca circumcirca tenebat, unde apud Sardes Antiochi Seleuci filium superavit, cum eo congressus. Obiit autem cum viginti & duobus annis imperasset. Attalus ex Attalo, & Antiochi de Achæi filia natus successit in imperio, & primò rex est nuncupatus. Hic Galatas prælio maximo superavit, & Romanorum amicus fuit, & cum eis ad versus Philippum pugnavit in classe Rhodiorum Obiit jam senior, cùm annis XL & tribus regnasset. Filios quatuor reliquit ex Appollonide Cyzicena; Eumenem, Attalum, Philetærum, & Athenæum, è quibus juniores privatum statum duxerunt, Eumenes natu grandior regnavit. Hic cùm Romanis adversum Antiochum magnum, & adversum Persen bellum gessit, à Romanis totam eam regionem accepit, quæ sub Antiocho citra Taurum erat. Pergamum enim in initio regionem Attalici habebat non multam usque ad Elaitici & Adramiteni sinus mare. Is urbem munivit,

vit, & lucum Nicephorium sevit, templorum quoque dona & bibliothecas, & tantam Pergami habitationem quanta nunc est, ille diligentissime curavit. Regnavit autem annis quadraginta novem. Imperium Attalo filio reliquit, qui ex Stratonice, Ariarathi Cappadocum regis filia natus erat. Filii admodum juvenis & imperii tutorem fratrem Attalum reliquit. Is cum annis xx & uno regnasset, multis rebus gestis jam senior mortuus est. Nam adversum Demetrium Seleuci filium, cum Alexandro Antiochi filio bellum gessit, Romanorum contra Pseudophilippum socius fuit. Diegylim quoque regem cepit, ducto in Thraciam exercitu. Prusiam interemit, præfecto illi filio Nicomede, imperium Attalo qui sub tutela erat, reliquit. Is Philomator cognominatus, cum annis quinque regnum tenuisset morbo absumptus est, hæredes Romanos instituit, qui postea eam regionem provinciam fecerunt, & Asiam vocavere eodem nomine quo & continentem. Caicus Pergamum præterfluit per campum qui Caicus appellatur, regionem valde opimam, & totius fere Mysiæ optimam percurrens. Viri clari Pergameni ætate nostra fuere, *Mithridates Menodoti filius, & Adobogion qui ex tetrarchia stirpe Galatarum fuit. Hunc cum Mithridatis pellice congressum dicunt, unde & puero nomen impo-

*In Græco, μιθριδάτης τε καὶ μηνοδότης υἱός. Mithridates et Menodotus filius.

positum est, fingentibus amicis, eum ex rege natum. Hic contracta diu Cæsaris amicitia ad id honorum pervenit, ut materni generis tetrarchia, & cùm aliorum, tum Bosphori rex efficeretur. Sublatus est à Lysandro, qui Pharnacem regem occidit, & Bosphorum occupavit. Hic quidem magnum nomen assecutus est. Item Apollodorus orator, qui artes conscripsit, & Apollodoriam sectam introduxit, si qua tandem ea est. Nam multa olim obtinuerunt, quæ majus judicium habuere quàm nunc habent, è quibus est Apollodoria secta & Theodoria. Sed plurimum Apollodorum extulit Augusti Cæsaris amicitia, cujus magister fuit. Discipulum memoratu dignum habuit, *Dionisium* civem suum, cognomine Atticum, qui & bonus Sophista fuit & historicus, & sermonum conscriptor. Progredienti à campo & ab urbe Orientem versus est urbs Apollonia, in loco edito imposita, Austrum versus est montanum jugum, quod transgressi Sardis autem. A sinistris est urbs Thyatira, Macedonum habitatio, quam nonnulli Mysorum ultimam dicunt. A dextris est Apollinis, quæ à Pergamo distat stadiis triginta, totidem ab urbe Sardana. Ea idem nomen habet quod Apollinis Cyzicena. Postea sequitur Hermi campus, & Sardis Septentrionales Pergami partes ma-

magna ex parte à Myſis tenentur, quæ à dextris eorum ſunt, qui Ableti nominantur, quibus jungitur ea quæ Epictetus dicitur, uſque in Bithyniam. Sardis urbs magna eſt, poſterior rebus Trojanis, antiqua tamen, quæ promontorium munitiſſimum habet. Ea Lydorum caput fuit, quos poëta Maonas vocat, poſteriores Mæonas dixerunt. Hos quidam diverſos à Lydis dicunt, quidam eoſdem. ſed præſtat ut eoſdem dicamus. Huic urbi Tmolus imminet mons fœlix, qui in vertice ſpeculam habet, exedram albi lapidis, quam Perſæ condiderunt. Ex ea circumſtantes ſpectantur campi, præſertim Cayſtrianus, circumcirca Lydi, & Myſi, & Macedones habitant. Pactolus à Tmolo fluens, olim multa auri ramenta deferebat, ex quo præclaras illas Crœſi & majorum divitias ferunt. Nunc ejuſmodi ſtructuræ prorſus defecerunt. Defertur Pactolus in Hermum, in quem etiam Hyllus, qui nunc Phrygius appellatur, immittit. Hi tres & alii ignobiliores concurrentes, in Phocaicum mare exeunt, ut Herodotus ait. Hermus Myſiæ initium eſt, & è monte Dinymene ſacro, per Exuſtam in Sardianum agrum defertur, ſecundùm continuos campos, ut dictum eſt, uſque in mare. Vrbi autem Sardiana planities ſubjacet, & Cori, & Hermi, & Cayſtri campi qui continui ſunt, & camporum omni-

omnium optimi. Quadraginta stadiis ab urbe lacus distat, qui à poëta Gygæus appellatur: postea mutato nomine dictus est Colous, ubi Colœnæ Dianæ templum est, quod in religione maxima habetur. Hoc in loco diebus solennibus simias saltare dicunt, num verò inopinabilia, an vera dicant, mihi quidem incertum est. Sed cùm versus ita apud Homerum jaceant,

Antiphus, & Mæsthles genuit quos maximus olim *Locus Homeri in fine Catalogi.*
Ad perfusa lacu Gygæo rura Palæmon,
Maonas egerunt, Tmoli in radicibus ortos.

Addunt etiam hunc quartum versum,

Pinguis ubi Hyda jacet, Tmolo supposta nivali.

Cùm nulla Hyda apud Lydos inveniatur, quidam volunt, Tychium hinc esse, qui à poëta dicitur,

Cerdonúmq; optimus Hydæ. *Iliad. x*

Addunt etiam propterea quòd locus sylvosus est, & fulminibus tangitur, hic Arimos esse: Vt,

Ex Arimis, ubi stratum dicunt esse Typhoea.

Inserunt etiam,

Sylvosos per agros, Hydæ præpinguis ubi gens.

Quidam hanc fabulã in Cilicia fingunt, quidã Pithecusis, ii præsertim qui simias

dicunt Arimos ab Etruscis vocitari. Nonnulli Sardes Hydam vocant, nonnulli ejus arcem. Scepsius verisimilius eos dicere arbitratur, qui Arimos in Exusta Mysiæ ponunt. At Pindarus cùm iis quæ sunt in Cilicia Pithecusia conjungit, quæ sunt ante Cumanum agrum, ac etiam Sicula. Nam sub Ætna Siciliæ Tiphonem esse dicunt,

Quem Ciliciæ celeberrimum edidit antrum,
Nunc circumfluus maris occulit fluctus,
Ejus Sicilia lanigerum pectus peremit.

Et rursum,

Illum Ætna vinculis fortissimis coartat.

Et rursus,

In mensum pater cenimanúmque Typhonem
Vis deûm Iuppiter, apud Arimos excruciat.

Quidam Syros pro Arimis accipiunt, quos nunc Aramos vocant. Ac Cilicas, qui apud Trojam erant, in Særiam commigrantes Syris eam regionem ademisse, quæ nunc Cilicia nominatur. Callisthenes author est Arimos prope Calicadnum esse, & Sarpedonis promontorium, juxta antrum Corycium, à quibus vicini montes Arimi vocantur. Circum lacum Coloum sunt antiqua regum monumenta. apud Sardes est Alyattis ingens tumulus super crepidine excelsa, & (ut Herodotus inquit) factus à multitudine

tudine civitatis, cujus maximam partem ancillæ perfecerunt, quæ (ut ille ait) omnes meretricantur. Nonnulli hanc ſepulturam, meretricis monumentum dicunt. Sunt qui tradant, lacum Coloum manufactum eſſe ad excipiendas eas inundationes, quæ ex fluminibus auctis fiunt. Hypæpa civitas eſt, ex Tmolo in Cayſtri campum deſcendenti. Calliſthenes dicit. Sardes prius à Cimmeriis captas, poſtea à Treribus ac Cilicibus (quod etiam Callinum elegiæ poëtam ſignificare arbitratur) poſtea à Cyro & Crœſo, cum Callinus dicat Cimmeriorũ impetum in Eſionenſes eo tempore factum fuiſſe, quo Sardes captæ ſunt. Sceptius Eſionenſes pro Aſionenſes Ionicè proferri putat. nam fortaſſe (inquit) Mæonia Aſia dicebatur, unde Homerus ait,

Aſia prata ſuper, circumque fluenta Cayſtri. *Iliad. β.*

Poſtea hæc civitas incredibiliter ob virtutem locorum inſtaurata eſt, ut nulla finitimarum inferior ſit. Nuper verò multa ejus ædificia ex terræmotibus corruerunt, ſed Tiberii providentia, qui per noſtra tempora imperat, & hanc & multas alias ſuo beneficio reparavit, quæcunque eo tempore ejuſdem calamitatis participes fuerunt. Viri memorabiles ex eodem genere fuerunt duo Diodori oratores, quorum natu grandior Zonas vocatus eſt, vir qui multa certamina pro Aſia

concertavit. Sed quo tempore Mithridates invasit, accusatus quòd civitates quæ apud se erant, ad defectionem duceret, habita excusatione omnes calumnias diluit. Junioris Diodori, qui nobiscum amicitia conjunctus est, historiæ extant & carmina, & alia opera, quæ satis antiquum scribendi genus exprimunt. Xanthus antiquus rerum scriptor Lydus quidem dicitur: num verò Sardianus sit, nobis incertum est. Post Lydos sunt Mysi, & urbs Philadelphia terræmotibus concussa. Non enim cessant parietes Romam ducere, alia atque alia urbis parte labefactata. Quapropter pauci eam incolunt. maxima eorum pars in agris degunt, agriculturam exercentes. Terram enim fertilem habent & profectò mirandum est, tam paucos agris studere, cum ædificia tam ruinosa habeant: imò eos admirari possumus, qui eam rubem condiderunt. Post hæc regio, quæ Exusta dicitur, quingentorum stadiorum longitudine, latitudine quadringentorum, sive ea Mysia, sive Mœlonia nominanda sit. nam utroque modo dicitur. Ea tota arboribus caret præter vitem, quæ Exustum vinum fert, ita elegans, ut nulli cedat. Summa camporum facies cinerulenta est, montana, petrosa, & nigra, tanquam ex adustione quadam. Quidam putant hoc ex crebro fulminum atque fulgurum ictu contingere, nec dubitant, quæ
de

de Typhone dicuntur, hoc in loco fabulari. Xanthus scribit Arimum quendam horum locorum regem fuisse. Sed nequaquam versimile est, tantam regionem propter ejusmodi causas ex toto deflagrare, sed potius propter ignem subterraneum, cujus ortus nunc defecerunt. Monstrantur tamen fossæ tres, quas Folles vocant. hæc inter se ad stadia quadraginta distant, imminent colles asperi, quos par est, ex efflatis laminis esse accumulatos. Quòd autem hujusmodi regio vites optimas ferat, ex Catania scilicet deprehendi potest. quæ quanquam cinere operta sit, nunc tamen optimum vinum & largum gignit. Unde quidam perurbanè atque eleganter Bacchum ignigenam dicunt, ex ejusmodi locis conjecturam capientes, quæ Austrum versus sequuntur, cùm his locis implicantur ad Taurum usque. Quapropter & Phrygiæ & Cariæ & Lydiæ, præterea Mysiæ loca difficulter distingui possunt, cùm inter sese coëant. Ad hanc confusionem non parum facit, quòd Romani ea diviserunt, non per nationes, sed alio quodam modo, per administrationes, in quibus fora fiunt, & jura redduntur. Tmolus quidem satis coactus est, & ambitum medicorem habens, & in ipsis Lydiæ partibus terminatur, Mediterranea verò ad partem adversam pertendit, ad Myca-

lem usque: quæ pars (ut Theopompus vult) à Celænis incipit. quapropter quædam ejus loca Phryges obtinent, quæ sunt Celænas & Apamiam versus: quædam Mysi ac Lydi, quædam Cares & Jones. Sic etiam flumina, præsertim Mæander. nam gentes quasdam disterminant. earum autem per quas media feruntur, efficiunt ne facile exquisita distinctio capi possit. De campis qui ex utraque & montanæ & fluvialis regionis parte sunt, eadem ratio est. Sed nobis forsitan non adeò curandum, ut nunc loca metiamur: sed id tantum describendum est, quantum & majores nostri tradiderunt. Caystriano campo, qui inter mediterraneam cadit & Tmolum, continuus est Orientem versus Cilbianus campus, multus & bene habitatus, qui regionem optimam habet. Postea Hyrcanius, cui à Persis nomen impositum est, qui & inde incolas deduxerunt. Eodem modo Cyri campus, quem Persæ nominarunt. Postea Peltinus, qui jam Phrygius est, & Cillanus, & Tabenus, qui oppida semiphrygia habet, Pisidicum quiddam obtinentia, à quibus ea nominata sunt. Superantibus verò mediterraneam inter Caras & Nysæum agrum, qui trans Mæandrum est usque in Cibyrensem & Cabalensem regionem, sunt urbes mediterraneam versus, contra Laodiceam Hierapolis, ubi calidæ aquæ scaturiunt, & ubi Pluto-

nium

nium est: quæ utraque non parvam admirationem præstant. Nam aqua adeò faciliter in tofum duratur, ut qui aquæductus deducunt, integra septa ex eo aquis conficiant. Plutonium est os, in parvo quodam imminentis montis supercilio, ita commensuratum, ut hominem suscipere possit mira profunditate. Huic propositum est vallum quadratum, ambitu ferè semijugero, quòd nebulosa & crassa caligine plenum est, ut vix solum discerni possit. Ad septũ appropinquantibus, aër innoxius est, purus ab illa caligine, in tranquillitate ventorum. Nam caligo intra ambitum manet: si verò animal introrsum progrediatur, statim moritur. Quapropter tauri introducti cadunt, & mortui educuntur. Nos passeres immisimus, qui subitò mortui ceciderunt. Galli verò execti illæsi accedunt, ut etiam usque ad os appropinquent, & introspiciant, & immergantur quousque possint spiritum continere. Videbamus enim ex aspectu æstuosæ cujusdam passionis indicium, sive quòd omnes id experiantur, sive soli sacerdotes, sive divina providentia, quemadmodum verisimile in iis est qui numine sunt afflati, sive quòd hoc viribus quibusdam reluctantibus contingat. Quòd autem aquæ quædam lapidescant, dicunt id in fluminibus contingere apud Laodiceam, licet, poculentæ sint. Nam & apud Hierapolim aqua quædam

adeò tingendis lanis idonea, est ut ex radicibus tincta cum his decertent, quæ ex vermiculo purpuráque tinguntur. Et adeò exuberat aquarum vis, ut regio balneis sponte nascentibus, plena inveniatur. Post Hierapolim sequuntur loca, quæ trans Mæandrum sunt. Nos quę ad Laodiceam Aphrodisiadémque pertinent, & quæ Carura usque pertendunt, diximus. Sequentia sunt Occidentalia quidem, Antiochia ad Mæandrum, quæ jam ad Cariam pertinet. Australia Cibyra ea quæ magna est, & Sinda & Cabalensis ager, usque ad Taurum ac Lyciam. Antiochia mediocris rubs est, ad Mæandrum sita, Phrygiam versus. Ea ponte juncta est, & regionem multam habet ex utraque fluminis parte, totam fertilem, & caricam multam fert, quæ Antiochica vocatur. Eandem Triphyllon vocant. Hic locus facile concutitur. Ex hac sophista clarus est Diotrephes, quem Hybreas maximus nostri temporis orator audivit. Credunt Cabalenses Solymos esse: unde collis qui Termesi promontorio imminet, Solymus vocatur. & ipsi Termenses Solymi dicuntur. Proximum est Bellerophontis vallum, & Pisandri ejus filii sepulchrum, qui in bello cecidit, contra Solymos gesto. Hæc planè cum iis concordant, quæ à poëta dicuntur. nam de Bellerophonte sic ait,

Hic

Hic Solymis iterum præstantibus intulit arma. Eliad. ζ.

De ejus autem filio sic,

At natum occidit Pisandrum Bellerophontis,
Pugnantem Solymos contra, in certamine Mavors.

Termesus Pisidica urbs est, quæ proximè ac plurimum Cibyræ imminet. Cibyrei à Lydis dicuntur profecti, qui Cabalensem agrum tenuerunt. Postea Pisidæ finitimi eam habitavere, atque in alium locum transtulerunt, munitissimam quidem ambitu c. ferè stadiorum. Eapropter æquitatem plurimum crevit. Et vici propugnati sunt à Pisidia & finitimo Milyæ agro usque in Lyciam & ulteriorem Rhodiorum regionem additis tribus urbibus finitimis, Bubone, Balbura, & Oenoandro, quarum conventus Tetrapolis dictus est. Harum singulæ singula suffragia habebant, Cabyra verò duo. Nam ea triginta peditum millia mittebat, equitum duo millia, semper tyrannis subdita: temperanter tamen, qui status in Moageta finem habuit. Nam eam tyrannidem Murena sustulit, Balburam & Bubonem Lyciis adjecit. Nihilominus Cibyrensis administratio inter maximas totius Asiæ censetur. Cibyrei quatuor linguis utebantur, Pisidarum, Solymorum, Græcorum, ac Lydorum. Pro-

prium apud Cibyreos est, ferrum facile extornari. Milya montana est, quæ ab angustiis Termesi, & à transitu, qui per eas fit ad citeriora Tauri ad Sindam pertendit usque ad Apameorum regionem & Sagalassum.

STRA-

STRABONIS GEOGRAPHICORUM

LIBER XIIII.

ARGUMENTUM.

Quartusdecimus liber circa Cycladas insulas versatur, & ulteriorem regionem in qua est Pamphylia, Isauria, Lycia, Pisidia, Cilicia, usque Seleuciam Syriæ, & Asiam, quæ propriè Ionia appellatur.

RELIQUUM est, ut de Ionibus Caribúsque dicamus, & de ora quę trans Taurum est, quam Lycii habent & Pamphylii & Cilices. Nam hoc modo tota Cherronesi peragratio ad finem perducta erit, cujus Isthmum diximus transitum, qui ex Pontico mari fit in Issicum. Ioniæ circumnavigatio secus terram est, mille ferè & quadringentorum & triginta stadiorum propter sinus: & propterea quòd regio multas peninsulas efficit. Longitudo verò in rectum non sanè multa. Quare ab Epheso Smyrnam usque recto itinere stadia sunt trecenta ac viginti. Nam usque in metropolim centum ac viginti, reliqua sunt Smyrnam usque. Circumnavigatio autem paulò minus quàm duo millia & du-

centa Milesiorum itaque & Caricorum montium à Posidio Phoceam usque & Hermum est Jonicæ oræ terminus. Pherecydes dicit Miletum & Myuntem ad hanc oram pertinere, & Cares prius Mycalensia & phesia habuisse. Sequentem verò oram Leleges usque Phoceam & Chium & Samum, cui Ananceus imperavit, & utrosque ab Jonibus ejectos in reliquas Cariæ partes evasisse. Addidit etiam Androclum Codri Atheniensium regis legitimum filium, primò Jonum coloniæ, posteà Æolicæ imperasse, atque Ephesum condidisse. unde Jonum regiam ibi constitutam dicunt, & adhuc qui ex eo genere sunt reges nominantur, & honores quosdam habent, in certaminibus quidem præsidentiam, & purpuram regii generis insigne, & scipionem pro sceptro, & Cereris Eleusinæ sacra. Miletum Neleus condidit, qui genere Pylius fuit. Mesenii ac Pylii quandam inter se cognationem fingunt, quapropter posteriores poëtæ Nestorem Mesenium dicunt, & multos ex Pyliis cum Melantho Codri patre Athenas concessisse, ac totam hanc gentem cum Jonibus coloniam misisse. Ara verò quam Neleus condidit, in Posidonio ostenditur. Cydrelus Codri filius nothus Myuntem condidit, Androcopus Lebedum, loco quodam occupato nomine Arta.

Co-

Colophonem Andremon Pylius, ut Mimnermus in Nanno dicit. Prienen Æpytus Nelei filius. Posterius etiam Philotas gente ex Thebis deducta. Teum prius quidem Athamas, quapropter Anacreon eam Athamantida vocat. post Ionicam verò deductam Coloniam Nuaclus Codri filius nothus, & post eum Pœgnas & Damathus Athenienses. nam ex Bœotia fuit. Erythras Gnopus, atque hic etiam Codri fili unothus. Phoceam Athenienses cum Philogene, Clazomenas Paralus, Chium Egertius, mixtam multitudinem ducens. Samum Tymbrion, ac deinde Patrocles: Nam hæ sunt duodecim Ioniæ civitates. Postea ad Ioniam Smyrna assumpta est Ephesiorum opear. Nam cum eis olim habitabant, cùm Ephesus Smyrna vocaretur. Nam & Callinus eam sic in quodam loco nominavit, cùm Ephesios in oratione ad Jovem Smyrnæos vocat, ut Smyrnæorum miserere. Smyrna Amazon fuit, quæ Ephesum tenuit. Ab ea & homines & urbs dicitur, sicut à Sisyrba, quidam ex Ephesiis Sisyrbei dicebantur, & locus quidam Ephesi Smyrna vocabatur, quod Hipponax significat, ut ponè urbem in Smyrna habitabat inter Tracheam & Lepram actam. Lepra acta dicebatur rupes, quæ novæ urbi imminet, & partem muri urbis habet. Quapropter agri qui ponè rupem sunt, adhuc

in

in Opiftholepria dicuntur. Trachea vocabatur regio prætermontana,quæ ultra Coriffum eft, antiqua urbs juxta Paladis templum erat, quod nunc eft extra urbem, apud eam quæ Hypelæus vocatur. Quare Smyrna juxta gymnafium fuit, quod nunc ponè urbem eft, inter Tracheam & Lepram actam. Smyrnæi verò ab Ephefiis fecedentes, exercitum in eum locum ducunt, in quo nunc Smyrna eft,cùm Leleges eum tenerent:quibus ejectis, antiquam Smyrnam condidere, diftantem ab ea quæ nunc eft ad ftadia viginti. Poftea ab Æolibus pulfi, Colophonem aufugerunt: & cùm Colophoniis contra eos exeuntes,regionem fuam occupavere (ut Mimnermus ait)in Nanno,cùmSmyrnæ mentionem facit,quòd ea femper fuerit bellis infeftata: Vt,

Nos Pylo & excelfa Nelei ex urbe profecti,
Oram Afiæ optatam navibus attigimus,
Ac primò ad Colophonem inftructi viribus urbem
Authores cladis fedimus, atque duces.
Inde per Afiyenta egrefsi protinus amnem,
Sponte deûm Smyrnam vidimus Æolida.

Ac de his hactenus. nunc rurfum fingula percurrenda funt, initio à principalibus fumpto, à quibus alia condita fuere, de Mileto inquam, atque Ephefo. Hæ nanque optimæ urbes funt atque clariffimæ.

Poft

Post Posidium Milesium est oraculum, Apollini Didymæo sacrum apud Branchidas, ad decem & octo stadia ascendenti. Id à Xerxe incensum est, quemadmodum cætera templa omnia, Ephesio excepto. Branchidæ autem dei thesauris Persæ traditis, cùm eo fugiente abscesserunt, ne proditionis & sacrilegii pœnas penderent. Postea Milesii templum construxerunt omnium maximum, quod propter magnitudinem remansit sine tecto. Hujus fani ambitus vici habitationem recipit, & sumptuosus interius, & exterius lucus est: alia verò fana & oraculum & sacra continent. Hoc in loco de Brancho & Apollinis amore conficta fabula est. Templum variis antiquarum artium donis sumptuosissimè ornatum est. Hinc ad urbem nec via, nec navigatio permulta est. Ephorus scribit, Cretenses prius eam supra mare condidisse, ubi nunc antiqua Miletus est, atque habitatores ex Mileto Cretensi à Sarpedone deductos, & urbi nomen impositum esse, de nomine ejus quæ ibi est, cùm prius Leleges hunc locum tenerent, postea Neleum condidisse, quæ nunc est nova. Quatuor portus habet, quorum unus classis est capax. Multæ sunt hujus civitatis res gestæ: maxima est etiam coloniarum ab ea profectarum multitudo. Nam totus Euxinus pontus ab his est habitatus. Item Propontis & alia complu-

ra loca. Vnde Anaximenes Lampsacenus dicit, Milesios Icarum insulam ac Lerum habitasse. Circa Hellespontum etiam in Cherroneso Limnas, in Asia Abydum, & Arisbam, Pæsum, in Cyzicenorum insula Artacem, Cyzicum, in mediterranea Troadis Scepsim. Nos cùm de singulis tractabimus, alias addemus: quæ ab eo sunt prætermissæ. Quidam Apollinem Vlion vocant, ut Milesii ac Delii, id est salutiferum & Pæonicum. Nam ὔλω idem est quod valeo. hinc ὐλὴ id est cicatrix dicitur. & illud ὖλέ τεχρὶ μέγα χαῖρε id est jamque vale & salve. Apollo enim salutifer est, & Artemis ex eo dicitur, quòd integros faciat. Sol quoque & luna his similes sunt ac pares, quòd causa sint temperiei aëris, & pestes & spontaneæ mortes his applicentur. Ex Mileto fuere viri memoratu digni Thales unus ex septem sapientibus, qui primus physiologiæ ac mathematicæ author fuit inter Græcos, & Anaximander ejus discipulus, & Anaximandri discipulus Anaximenes. Item Hecatæus, qui historiam scripsit. Per nostra tempora Æschines orator, quia assumpta nimia erga Pompejum Magnum licenia, missus est in exilium. Hæc civitas adversitate pressa est, cùm Alexandrum excluderet. nam vi capta est, quemadmodum Haicarnassus. Ac etiam prius à Persis. Vnde

Cal-

Callisthenes dicit, Phrynicum tragicum mille drachmis ab Atheniensibus mulctatum, quòd actum quendam fecisset, Miletum à Dario captam. Ante eam in proximo jacet Lada insula, circa Tragæas insulas, quæ stationes piraticas habent. Deinceps est Lamicus sinus, in quo est ea quæ Heraclia dicitur, oppidulum sub Latmos, quod stationes habet. Id prius Lamius dicebatur eodem nomine quo & imminens mons, quem Hecatæus putat eum esse, qui à poëta pediculorum mons appellatur. Dicit enim ultra Lamium urbem pediculorum montem esse. Quidam eum Grium dicunt, quod is eque atque Lamius progrediatur à Milesiorum agro Orientem versus tendens per Cariam Euromum & Chalcetorem usque, imminet autem illi in alto. Non procul hinc fluviolum quendam pertranseunti, apud Lamium montem, Endymionis sepulchrum positum in spelunca quadam ostenditur. Deinde navigatio ab Heraclia in oppidum Pyrrham centum ferè stadiorum, paulo plus à Mileto Heracliam, si quis se in sinum inferat. Recta navigatio ex Mileto Pyrrham est stadiorum XXX. adeò longum iter habet litoris prænavigatio. Sed opus est, ut hujusmodi geographiæ excursus in locis claris paululum immoretur. A Pyrrha usque ad Mæandri ostia, quinquaginta: qui

Scholiographus Homeri, apud quem locus est quem allegat hic Stra. in calce Catalogi Pycearum montem exponit.

qui locus ſtagnis & paludibus plenus eſt. Subminiſtratoriis verò ſcaphis adnaviganti, ſtadia triginta eſt Myus, una ex duodecim Ioniæ urbibus: quæ nunc, propter hominum paucitatem, à Mileſiis habitatur. Hæc Themiſtocli dicitur à Xerxe in obſonium data, Magneſia in panem, Lampſacus in vinum. Hinc ad ſtadia quatuor Thymbria eſt, Cariæ vicus, juxta quem eſt Avernus, ſpecu ſacrum, quod Charonium dicitur:id peſtiferas exhalationes habet. Vlterius eſt Magneſia Mæandrum verſus, Magnetum Theſſalicorum colonia & Cretenſium: de qua mox dicemus. Poſt Mæandri oſtia eſt Prienenſium litus ultra quod Priene eſt, & Mycale mons feris & arboribus plenus. Is Samiæ regioni adjacet, & ad eam quaſi octo ſtadiûm iſthmum facit, ultra Trogilium promontorium. Priene à quibuſdam Cadme appellatur, quoniam Philotas ejus conditor è Bœotia venit. E Priene fuit Bias, unus ex ſeptem ſapientibus. de quo Hipponax ſic inquit, Et diſceptari quàm Bias Prienenſis melius. Ante Trogilium parva inſula jacet, eodem nomine: hinc Sunium breviſſimus tranſitus eſt, mille & ſexcentorum ſtadiorum, principio Samum & Icariam & Corſias ad dextram habenti, ad ſiniſtram verò Melanthios ſcopulos, reliquum autem per medias Cycladas. Trogilium promontorium pes quidam eſt, qui

Vide proverbium, Prienenſis juſticia.

qui à Mycale percurrit. Alius mons Mycalæ ipsi adjacet, qui Ephesii agri est, nomine Pactias: ad eum mediterranea deflectit. A Trogilio Samium usque stadia sunt quadraginta, ea ad Austrum spectat, & portus ejus, qui navale habet. maxima ejus pars in plano est, & mari alluitur: pars in imminentem montem ascendit. Ad dextram naviganti urbem versus, est Posidium, quod promontorium Mycalem versus septem stadiûm fretum efficit. Id Neptuni templum habet, ante quod Narthecis jacet parva insula. Ad sinistram est suburbanum. Heræum versus & Imbrasus amnis, & Heræum antiquum fanum & ædes, quæ nunc tabularum armarium est. Sed prçter tabularum multitudinem quæ hic sunt, alia armaria & sacella antiquis artibus plena, similiter locus sub dio optimis statuis plenus, quarum tria Colossica opera Myronis sunt, super una basi sita. Quæ cùm Antonius abstulisset, Augustus Cæsar duo in eandem basim reposuit, Palladem & Herculem. Jovem autem transtulit in Capitolium, & sacellum ei construxit. Sami circumnavigatio est stadiorum trecentorum. Ea prius Parthenias dicebatur, dum Cares eam habitarent: postea Anthemus, postea Melamphylus, postea Samus, postea à quodam indigena Herous, colonis ex Ithaca & Cephalenia deductis. Quoddam ejus promontorium, Ampelus vo-

icatur, ad Icariæ Drepanum ſpectans: imo totus mons, qui totam inſulam montanam efficit, eodem nomine dicitur. Ea vino infœlix eſt, cùm cæteræ circunvicinæ vino optimo abundent, & tota ferè continens, quæ propinqua eſt, vina optima ferat, ut Chius, Lesbus, & Cos. atqui & Epheſium & Metropolitanum optima ſunt. Mediterranea verò & Tmolus, & Exuſta, & Gnidus, & Smyrna, & alia ignobiliora loca, optimo vino & ad jocunditatem, & ad medicam victus rationem excellunt. Samus itaque vino non valde fortunata eſt, in cæteris verò feraciſſima. quod ex eo maximè perſpici poteſt, quod bellis infeſtatur. Vnde laudantes non dubitant, illud ei proverbium accommodare, quòd etiam ferat gallinæ lac, quemadmodum Menander inquit in quodam loco, quæ res ei tyrannidum cauſa fuit, & inimicitiarum cum Athenienſibus. Sed tyrannides plurimum Polycratis & Syloſontis fratris ejus tempore viguerunt: quorum alter & fortuna & opibus clarus fuit, adeò ut etiam mari dominaretur. Maximum fœlicicitatis argumentum ducunt, quòd annulo de induſtria in pelagus projecto, gemma & ſculptura pretioſo, pauló pòſt piſcator quidam piſcem eduxit, qui eum devoraverat: quo cæſo, annulus inventus eſt. Quod cùm Ægyptiorum rex intellexiſſet, divinitus locutum ferunt,

Proverbium, Lac gallinaceum.

quod

quod qui ejusmodi prosperitatibus uteretur, vitam clauderet fine non fortunato. quod & ita est factum. nam à Persarum satrape dolo captus, suspensúsque est. Ejus tempore fuit Anacreon lyricus, quapropter tota ejus poësis illius mentione plena est. Hujus tempore Pythagoram fuisse in historiis tradiderunt, qui cùm jam tyrannidem nasci videret, urbem deserunt, & in Ægyptum & Babylonem discendi studio abscessit. Cùm verò reversus esset, & adhuc perdurare tyrannidem invenisset, & in Italiam navigans, ibi vitam contrivit. ac de Polycrate quidem hæc. Syloson verò privatus relictus est. Is cum Dario Hystaspis filio, vestem quam ferebat aliquando largitus esset. nam ille cùm nondum rex esset, eam magnopere concupiverat: cùm verò regnaret dono Sylosonti tyrannidem dedit, qui acerbè imperavit: quapropter urbs hominibus viduata est. Vnde ductum est proverbium,

Sylosontis opera locus impius est.

Sed Athenienses prius misso Pericle imperatore, & Sophocle poëta, cum eo, Samios non obtemperantes gravi obsidione affecerunt. Postea duo municipum millia ex suis miserunt, in quibus fuit Neocles Epicuri pater ludi magister, quem & hic & in urbe Teo educatum ferunt, adolescentiam verò Athenis egit,

egit, quo tempore Menander comicus adhuc ephebus esset. Ex Samo etiam Creophylus fuit, quem aliquando tradunt, suscepto in hospitium Homero, accepisse ab eo donum inscriptionem poëmatis, quod Oechaliæ captivitatem vocant. Sed Callimachus, per Epigramma quoddam contrarium ostendit, quod quanquam Creophylus opus composuerit, Homeri tamen dicatur propter dictum hospitium. Vt,

Sum Samii labor, accepit qui dion Homerum
Hospitio, sævis ignibus uro duos,
Euryton atque Iolem.nunc scriptum dicor Homeri.
Ante Creophyli Iuppiter at fueram.

Quidam hunc Homeri magistrum tradunt, quidam non hunc, sed Aresteum Proconnesium. Adjacet Samo insula Icaria, à qua Icarium pelagus nominatur. Ea nomen habet ab Icaro Dædali filio, quem dicunt paternæ fugæ comitem, cùm ambo pennati è Creta aufugissent, hoc in loco cecidisse, via non servata. Nam cùm celsius se ad solem extolleret, liquefacta cera pennæ effluxerunt. Insulæ ambitus est stadiorum trecentorum, ea portum non habet, sed stationes, quarum optima Histi appellantur In hac insula est pormontorium ad Zephyrum porrectum. Inest etiam Dianę templum, quod Tauropolim vocatur, & oppidulum Oe-

Oenoe. Item aliud de nomine Dracani promontorii,in quo situm est,stationem habet. Hoc promontorium distat à promontorio Samiorum,quod Cantharium appellatur, stadiis octoginta, qui trajectus minimus est intermediorum. Nunc quidem cùm ea hominibus deserta sit, Samii magna ex parte incolunt, pascendorum pecorum gratia. Post Samium fretum, quod Mycalen versus est, Ephesum navigantibus est Ephesiorum ora.ad dextram & Panionia, quæ tribus stadiis supra mare est, ubi Panionia communia omnium Ionum festa Neptuno Heliconio & sacrificium celebratur. Sacrificant autem Prienenses, de quibus in rebus Peloponnesiacis dictum est. Deinde est Neapolis. quod autem prius erat Ephesiorum, nunc Samiorum est, qui cum Marathesiò agro permutaverunt, propinqua scilicet cum longinquis. Deinde Pygella oppidum, quod Dianæ Munychiæ templum habet, Agamemnonis opus,à parte quadam gentium illius habitatum. nam quidam Pygalii nominati, jam calamitatibus defatigati ibi remanserunt, unde locus nomen ab illis accepit.Postea portus est,nomine Panormus, qui Dianæ Ephesiæ templum habet. deinde est civitas ipsa in eadem ora. Paulò supra mare est Ortygia,lucus omnis generis materiæ pulcherrimus, præsertim Cyparisso. Per eum Cenchrius amnis

fluit,

fluit, in quo dicunt Latonam ex partu lotam. nam hoc in loco fabulantur, & partum ejus, & nutricem Ortygiam, & adytum in quo peperit, & proximam oleam, ad quam tradunt eam primò post partum quievisse. Mons luco imminet nomine Solmissus, ubi dicunt Curetas armorum sonitu Junonem obtudisse, ex æmulatione insidiantem, quo auxilio, Latonæ partus eam latuit. Sed cùm plurima templa sint in eo loco, aila vetusta, alia posterius facta, in antiquis antiquæ insunt statuæ, in posterioribus parva opera: ut Latona quæ sceptrum gerit: & Ortygian, quæ manu puerum tenet. Hic quotannis solenn ia celebrantur. Sed *anno quodam juvenes splendidissimis epulis student, Curetum autem palatium convivia, & quædam mystica sacrificia percipit. Vrbem Cares & Leleges habitavere. sed cùm maximam eorum partem Androclus ejecisset, eam ex iis supplevit, qui ad se circa Athenæum & Hypelæum convenerant, assumpta etjam prætermontana Corisso proxima. Ea itaque usque ad Crœsi tempora hoc modo fuit habitata, postea à prętermontana descendens, circa templum quod nunc est, habitavere usque ad Alexandri tempora. Lysimachus condita urbe quæ nunc est, cùm homines non libenter inde commigrarent, vehementi imbre observato sub venit, fossas & cannales obstruxit,

* *Græce legitur* ἔϑει δέ τινι, *quod est, more quod. Interpes forte legit* ἔτει

ſtruxit, unde urbs ſubmerſa eſt, & illi perlibenter traducti tranſmigrauere. Lyſimachus urbem de uxoris nomine Arſinoen appellavit, veruntamen antiquum nomen obtinuit. In ea erat ſenatus conſcriptus, cum quo etiam conveniebant ii, qui vocati dicebantur, & omnia adminiſtrabant. Dianæ templum prius Cherſiphron mirè fabricatus eſt, poſtea aliud fecit, majus illo. Sed cùm Heroſtratus quidam id incendio conſumpſiſſet, aliud præſtantius conſtruxerunt, mulierum ornamentis, & multis opibus ad id collatis, refectiſque prioribus columnis. Quarum rerum teſtimonio ſunt Decreta tunc facta, quæ Artemidorus dicit Timæum Tauromenitanum ignorare, & invidum eſſe, & calumniatorem, unde & carptorem fuiſſe vocitatum, quod ex Perſarum depoſitis templi ſtructuram finxerit, cùm nulla tunc depoſita eſſent: & ſi erant, cùm templo combuſta ſunt. Nam cùm poſt incendium tectum deletum eſſet, quis volviſſet in templo detecto depoſitum tenere? Addit etiam Alexandrum & factas & futuras impenſas pollicitum, dummodo ipſe titulum haberet. Illos autem noluiſſe, multo magis voluerunt & ſacrilegio templi ſpoliis infames fieri. Laudat præterea Epheſium quendam, qui regi dixit, non decere deum diis quicquam dedicare poſt templi conſummationem,

quod dicit Cheremocratis opus esse. qui Alexandriam construxit. Eundem pollicitum fuisse Alexandro, sese montem Athon in ejus formam fabricaturum, ut tanquam ex gutto quodam, aqua in phialam effunderetur. Facturúmque duas urbes, alteram ad sinistram, ut ab altera in alteram amnis efflueret. Post templum itaque aliarum rerum dedicatarum multitudinem ingentem inveniri, artificum æstimatione, ædem verò totam ferè Praxitelis operibus plenam. Nobis Thrasonis nonnulla monstrata sunt, cujus est Hecatesium, & fons Penelope, & anus Eurycla. Sacerdotes eunuchi erant, qui Megalobyzi dicebantur. ac semper aliqui accersebantur digni tali præfectura, & in honore maximo habebantur, cum his virgines aliquas sacras esse oportebat. Nunc earum consuetudinum quædam servantur, quædam minimè. Templum & nunc & olim Asylum erat, cujus libertati, termini sæpe sunt immutari. Alexander ad stadium extendit. Mithridati verò dimissa ab angulo Cerami sagita, visum est paulum ipsum stadium transcendere. Antonius huic proximè accessit, & cum eo termino urbis partem comprehendit. Postmodum Cæsar Augustus cùm id damnosum existimaret, & nihil aliud esse, quàm multis malefaciendi causam exhibere, id irritum fecit. Hæc civitas & nava-

navalia habet & portum, quem architecti ore perbrevi effecerunt, pariter cum rege decepti. Is Attalus fuit Philadelphus, qui ratus ingressum navibus onerariis profundum fore, si terra apponeretur. Et cùm portus prius stagnosus esset ex aggestionibus à Caystro factis, ori quod quidem amplum era, terram opponi jussit. Sed contrà quàm ratus erat, venit; nam limus introrsum impulsus, fecit ut totus portus oretenus stagnaretur. prius autem affluxus & refluxus pelagi, satis per sese limum auferebant, & extrorsum retrahebant. Ac portus quidem talis est, civitas locis opportunitate quotidie crescit, & maximū citerioris Asiæ emporium est. In ea fuere viri memoratu digni, ex antiquis Heraclitus, cui cognomento fuit Scotinus. Item Hermodorus, de quo hic idem inquit; Dignos esse Ephesios omnes strangulari. Qui Hermodorum virum inter eos frugi eiecerunt. dicentes, Nemo nostrum frugi esto, Alioqui cum aliis eiiciatur. Hic vir leges quasdam videtur Romanis conscripsisse. Ex Epheso fuit Hipponax poëta, & Parasius pictor, & Apelles. Ex junioribus. Alexander orator, qui Lychnus est cognominatus. Is in republica versatus est, & historiam conscripsit, & carmina reliquit, in quibus & de cœlestibus pertractat, & terras continentes scribit, in

quaque edens poëmata. Post Caystri ostia est lacus nomine Selinusius, ex pelago refusus. Postea est alius qui in eum fluit. Hi magnos proventus habent, quos cùm deæ sacri essent, reges abstulerunt, postea à Romanis sunt restituti. Rursum publicani facta violentia, vectigalia sibi vendicavere. Artemidorus legatus missus, & lacus deæ recuperavit, & Heracleotim quæ desciverat eiicit, Romæ judicatus, pro quibus rebus civitas auream ei imaginem in fano erexit. In concavissima autem parte lacus, regis fanum est, quod Agamemnonis opus dicunt. Postea est Gallesius mons, & Colophon civitas Ionica, & ante eam Apollinis Clarii lucus. Tradunt Calchantem augurem cum Amphilocho Amphiari filio, è Troiano bello redeunte, terrestri itinere huc pervenisse. Cúmque apud Clarum in Mopsum incidisset, augurem præstantissimum, præ mœrore mortuum esse. Hesiodus Calchantem Mopso hujusmodi quiddam proposuisse scribit,

Mirabor sanè poteris si dicere, ficus
Quot numero hæc caprificus habet, per parva licet sit.
Mille quidem decies modius mensura, superque
Vna fit, hanc nullo poteris comprendere pacto.
Dixit, & inventus numerus, mensuráque cer-

certa est.

Continuo mortis Calchanti somnus obortus.

Pherecydes dicit, prægnanti sue oblata, Calchantem interrogasse, quot porcos haberet, hunc verò respondisse tres, atque ex iis unam fœminam. Et cùm Mopsus vera locutus esset, illum præ dolore mortuum. Sunt qui dicant Calchantem suem proposuisse, illum verò caprificum, ac Mopsum vera dixisse, Calchantem verò minimè, & præ mœrore mortum. Et in quodam loco Sophocles scribit, cum Helena reposcitur, quod tunc Calchanti fata morte decreverunt. cùm præstantiorem augurem offendet. Sed hic Calchantis mortem transfert in Ciliciam. Atque hæc quidem antiqua sunt. Colophonii aliquando navales opes satis amplas habuere, & equestribus tantum excelluerunt, ut ubicunque difficulter bella componi poterant, Colophonii equitatus auxilio dirimebantur: qua ex re ductum est proverbium, Colophonem addidit, cum summa operi manus imponitur. Viri ex Colophone memorabiles fuere. Mimnermus tibicen, & elegiæ poëta. Item Xenophanes physicus, qui poëmata de Sillis fecit. Pindarus etiam dicit Polymnastum quendam in musica doctum. Vt,

Nosti quicquid dixit Polymnastus vir Colophonius.

Sunt qui Homerum hinc faciant. Ab Epheso Colophonem recta navigatione, sunt stadia septuaginta, in sinum se inferenti centum & viginti. Post Colophonem est Coracius mons, & insula Dianæ sacra, in quam cervas perituras tranare crediderunt. Postea est Lebedus, quæ centum ac xx. stadiis abest à Colophone. Hoc in loco artificum Liberi patris conventus est, & Ionum habitatio usque in Hellespontum, in qua solennia & certamina Libero patri quotannis celebrantur. Prius autem Teo habitabant, quę consequens Ionum civitas est; sed orta Ephesi seditione, aufugerunt. Cùm verò Attalus eos in Myonneso collocaret inter Teo ac Lebedum, mittuntur Teii Romam oratum, ne patiantur Romani Myonnesum sibi admuniri. quare ii in Lebedum migravere, Lebediis perlibenter eos suscipientibus, propter hominum paucitatem qua detinebantur. Teos à Lebedo distat stadiis centum ac viginti. Inter eas est insula quædam Aspis nomine, nonnulli eam Arconnesum vocant. Myonnesus quidem in loco excelso habitatur, qui peninsulam facit. Teos quoque in peninsula sita est & portum habet. Hinc est Anacreon Lyricus, cujus tempore Teii relicta urbe, Abdera Thracum urbem migraverunt, cùm Persarum contumelias ferre non possent. unde illud dictum est, Abdera optima

Teio-

Teiorum colonia. Rursum posteriore tempore nonnulli ex eis redierunt. De Apellicone dictum est, qui Tejus fuit. Ex eadem urbe fuit Hecatæus historicus. Est alius quidam portus nomine Gerraidæ distans ab vrbe stadiis triginta. Deinde Chalcides, qui est Cherronesi Teiorum & Erythræorum isthmus intra isthmum itaque ii habitant, Iuxta isthmum Teij & Clazomenii. Nam Australe isthmi latus (id est Chalcides) Teii habent, Boreale Clazomenii, ad quòd Erythræorum agro conjunguntur. In isthmi initio est locus præceps. interius Erythręorum, exterius Clazomeniorum agrum comprehendens. Chalcidibus lucus imminet, Alexandro Philippi filio dicatus. Hoc in loco certamen Alexandria nuncupatum, ab universa Ionia celebratur. Isthmi transitus ab Alexandria & Chalcidibus, usque ad præcipitium, est stadiorum quinquaginta, circumnavigatio plurium quàm mille. Ad mediam ferè circumnavigationem sunt Erythræ civitas Ionica, portum habet, & quatuor in fronte parvas insulas quæ Hippi dicuntur. Priusquam Erythras perveniatur, primum est oppidulum Gerræ, postea Teium, postea Coyrcus mons excelsus, & portus Casystes sub eo. Item alius portus qui Erythræ apellatur, ac deinceps complures alii dicunt totam Coryci præternavigationem latronibus plenam, qui Corycæi

dicuntur, Hi nouum insidiandi genus adinuenerunt. Dispersi enim per portus accedunt ad mercatores qui applicuerint, auscultantes quid rerum ferant, & quò navigent. Postea cùm illi solverint, & in altum se receperint, congregati eos adoriuntur ac diripiunt. Ex quo omnes curjosos & occulta ac secreta auscultare conantes, Corycæos appellamus, & in proverbio dicimus, Hunc ergo Corycæus auscultauit, cùm quis aliquid dicere vel facere secreto videri velit, quòd minimè videri velit, propter eos qui speculantur & scire student. quæ non convenit. Post Corycum est insula Halonnesus. Deinde Argenum promontorium agri Erythræi, quòd Chiorum Posidio proximum est. Id fretum quoddam efficit sexaginta ferè stadiorum. Inter Erythras atque præcipitium est Mimas mons altissimus, & feris & arboribus plenus deinde vicus Cybelia, & promontorium nomine Melæna, vbi molæ effodiuntur. Ex Erythris est Sibylla quædam numine afflata, & divinatrix antiqua sanè mulier, tempore Alexandri. Alia quædam fuit eodem modo divinatrix nomine Athenais. Ex eadem civitate, ætate nostra fuit Heraclides Hierophilius medicus, Apollonii condiscipulus, ejus qui Mus est cognominatus. Chius circunnavigationem habet stadiorum nongentorum si quis secus terram deferatur, ea urbem & portum

opti-

optimum habet, & navale navium octoginta. In circunnavigatione habenti insulam ad dextram primum ab urbe est Posidium, deinde Phanæ, portus profundus & Apollinis templum, & palmarum lucus. Postea litus Australe quod stationes habet. Postea Leus, & hoc litus stationes habet. Hinc ad urbem est isthmus stadiorum sexaginta. Circunnavigatio autem trecentorum & sexaginta, quam ipsi peregimus. Deinde Melæna promontorium, contra quod est Psyra insula excelsa, distans à promontorio stadiis LX: ea urbem habet ejusdem nominis. Insulæ ambitus stadia quadraginta Deinde Arvisia, locus asper & importuosus, stadiorum trecentorum, quod vinum fert Græcanicorum optimum. Postea Pelinæus mons omnium qui in hac insula sunt altissimus. In hac insula marmor effoditur. Viri è Chio elegantes fuere, Jontragicus, & Theopompus historicus, & Theocritus sophista. Hi inter se adversati sunt. Chii etiam de Homero ambigunt, atque eos in testimonium adducunt, qui Homeridæ vocantur, ab illius genere profectos, quorum etiam Pindarus meminit, ut Vnde & Homeridæ, rhapsodiæ cantores optimi. Chii olim classem habuere, & maris imperium & libertatem sibi vendicaverunt. E Chio in Lesbum, vento Austro sunt stadia circiter

Vite Proverbium Psyria Bacchum.

ter quadraginta. Post præcipitium est Chytrium locus, in quo prius Clazomenæ sitæ erant, deinde Clazomenæ posterius conditæ, quæ insulas octo habitatas in fronte habent. Vir Clazomenius præclarus est Anaxagoras physicus, Anaximeni Milesio familiaris. Ejus auditores fuere Archelaus physicus, & Euripides poëta. Post Clazomenas est Apollinis fanum, & aquæ calidæ, & Smyrnæorum sinus & civitas, deinde alius sinus & antiqua Smyrna, distans à nova stadiis viginti. Cum Lydi Smyrnam evertissent, circiter annos quadringentos in vici modum mansit habitata, postmodum Antigonus eam suscitavit, deinde Lysimachus, & nunc omnium pulcherrima est. Ejus pars in monte sita est, pars maxima in campo præter portum, & gymnasium, & matronarum locum. Viæ sunt in rectum pro viribus distinctæ, & lapidibus instratæ, porticus magnæ quadratæ, planæ & altæ. Habet etiam bibliothecam & Homereum & porticum quadratam, cum Homeri templo & statua. Nam & hi maximè hunc poëtam sibi vendicant. unde & nummus quidam æneus apud eos Homerus vocatur. Vrbis mœnia Melas amnis præterfluit, ad cæteram structuram etiam portum clausum habet. Sed non parvus error fuit architectorum, qui cùm vias insternerent, cloacas non fecerunt, quapropter exсre-

crementa fluitan præsertim imbriũ tempore, è vasis dimissa. Hoc in loco Dolobella Trebonium obsidione cepit, unum ex iis qui divum Cæsarem dolo ociderunt, & multas vrbis partes diruit. Post Smyrnam sunt Leucæ oppidulum, quòd Aristonicus post Attali Philomatoris obitum, ad defectionem perduxit qui putans se esse è regia stirpe imperium sibi vendicare cogitauit, quare ab eo, excidit circa Cumanum agrum ab Ephesiis nauali prælio superatus. Ascendens verò in mediterraneam, hominum inopum ac seruorum ad libertatem vocatorum quos Heliopolitanos appellabat, tumultuariam manum congregauit, primumque Thyatira aggressus est, deinde capta Apollonide, alia castella capiebat. Sed non diu restitit. Nam continuo ciuitates exercitum miserunt, Nicomedes quoq; Bithynus, & Cappadocum reges auxilium tulere, postea quinque legati à Romanis misis, deinde exercitus & consul P. Crassus, deinde M. Perpenna, qui capto Aristonico, & Romam misso, bellum absoluit. Aristonicus ipse in carcere mortuus est, Perpenna morbo absumptus. Crassus cum quidam eum apud Leucas adorirentur, in prælio occubuit. Postea Manlius Aquilius consul cum decem legatis missus prouinciam in eam gubernationis formam composuit, quæ adhuc perdurat. Post Leucas in sinu est Phocea, de qua tunc diximus, cùm mentionem

de Masſilia faceremus. Poſtea ſunt Fonum atque Aeolum fines, de quibus antè dictum eſt. In mediterranea oræ Jonicæ reſtat via, quæ ab Epheſo vſque in Mæandrum & Antiochiam tendit. Hæc loca & Lydis, & Caribus, & Græcis admixta ſunt. Poſt Epheſum prima eſt Magneſia, Æolica ciuitas, quæ ad Mæandrum dicitur: nam ei proxima eſt. Sed multo vicinior eſt Lethæus, qui in Mæandrum influit, ortum habens à Pactio Epheſiorum monte. Eſt Triccam, apud quem natus dicitur Æſculapius. Alius etiam apud Lybes Heſperios. Vrbs ipſa in campo jacet juxta montem qui Thorax appellatur, in quo dicunt crucifixum fuiſſe Daphitam grammaticum, propterea quòd reges verſibus inceſſeret: Vt,

Purpurei ſtimuli, fæx ultima divitiarum
Lyſimachi, Lydos ſubditis, atque Phryges.

Ex quo illud tractum eſt Cave à Thorace
Magnetes à Delphis videntur profecti, qui
Didyma montes in Theſſalia habitaverunt.

De Didymis ſic Heſiodus ait:

Qualis in Antamyri, fæcundo vitibus agro,
Bœbiados ſtagnante lacus ſe lavit in unda,
Quæ ſacrata colit, præcelſaque Didyma virgo.

Hoc

Hoc in loco erat Didymenæ matris deûm fanũ, cui nonnulli Themistoclis uxorem, nonnulli filiam ejus sacram dicunt. Nunc fanum non stat, propterea quòd vrbs in alium locum sit translata. In noua urbe Dianæ Leucophryenæ fanũ est quòd & ædis magnitudine & multitudine rerum dedicatarum ab Ephesio superatur: artificio verò, & structuræ concinnitate circa ædem longè præstat. Magnitudine omnia Asiæ fana excellit, præter Ephesium & Didymenum. Contigit Magnetas à Treribus olim funditus deleri, quæ gens Cimmerica diu secundis rebus usa est. postea Milesii eum locum occupavere. Callinus Magnetum meminit, ac si adhuc secundis rebus uterentur, & in bello contra Ephesios rectè se haberent. Archilochus verò jam eorum calamitatem sciens, videtur flere Magnetum mala. Ex quo conjectari licet ea posteriora esse Callino. Callinus enim antiquioris cujusdam Cimmeriorum expeditionis meminit, cùm inquit,

Gens bello adventat fortissima Cimmeriorum.

In quo Sardes captas significat. Viri ex Magnesia clari extiterunt, Hegesias orator, qui Asiatici styli author fuit, Attico more qui tunc vigebat, immutato. Item Simon modulator, qui & ipse superiorum modulatorum more corrupto, Simodiam introduxit: quemadmodum

etiam

etiam Lisiodi, & Magodi. Item Cleomachus pugil, qui in cinædi cujusdam & ancillæ amorem incidens, quæ à cinædo alebatur, cinædorum & orationem & mores est imitatus. Cinædicæ orationis author primus fuit Sotades, postea Alexander Ætolus: sed hi in pura oratione, Lysis verò etiam adhibito cantu, & antè hunc Simus. Anaxenorem citharædum permultum quidem theatra extulerunt, sed multo magis Antonius, qui quatuor civitatum tributa ei legenda exhibuit. Concessit etiam milites, auxit illum patria non parum, quæ ei Iovis Sosipolidis purpuram dedit, quemadmodum imago inscripta, quæ in foro est, declarat, Alia ænea imago est in theatro hoc epigrammate insignita:

Est operæprecium, tales audire canentes,
Qualis hic est, qui voce deos exæquat & ode.

Vbi qui epigramma inscripsit, cum non satis consideratè animadverteret, ultimam secundi versus literam prætermisit, cùm basis latitudo non sufficeret. Quæ res civitatem ignorantiæ condemnari exhibuit propter ambiguitatem, quæ oritur ex scriptura, num ultima dictio in nominativo casu accipienda sit, an in dativo. Nam multi dativos sine jota scribunt. & consuetudinem ejiciunt, quæ naturalem causam non habet. Post Magnesiam est via quæ Tralles fert, ha-

bentibus mediterraneam ad ſiniſtram. In ipſa via & ad dextram eſt Mæandri campus, qui à Lydis ſimul & Caribus, & Ionibus, & Mileſiis & Myuſis habitatur, præterea ab Aeolibus qui in Magneſia ſunt. Eadem locorum ratio eſt Nyſſam & Antiochiam vſque. Trallianorum vrbs ſita eſt in vertice quodam plano, qui promontorium natura munitum habet, cuius circuitus ſatis bene ſeptus eſt, ea optimè habitatur & ab omnibus opulentis, ſiqua alia Aſiaticarum vrbium. Semper aliqui ex Trallianis principales ſunt in prouincia, quos Aſiarchas vocant, è quibus Pythodorus fuit, vir ab initio Nyſſaenſis, poſtea propter claritatem eò commigrauit, & ſingulari cum Pompeio amicitia iunctus fuit. Is regales opes ſupra duo millia talentorum poſsidebat, quas à Divo Cæſare venundatas, propterea quòd Pompeii amicus fuiſſet, poſtea redemit, & filiis non minores reliquit. Hujus filia eſt Pythodoris Ponti regina, qua de in ſuperioribus dictum eſt: Hic ætate noſtra viguit. Item Menodorus vir doctus, alioquin & honeſtus & gravis, qui Jovis Lariſſæi ſacerdotium habet. Hic à ſeditionibus amicorum Domitii Ænobarbi vexatus fuit, atque ab illo interempus, cùm delatores proditæ claſſis eum inſimularent. Hinc clari oratores fuere, Dionyſocles & poſtea Damaſus Scombrus. Tralles ab Argivis con-

conditas dicunt, & Thracibus quibusdam à quibus etiam nomen urbi inditum est, Contigit Tralles aliquandiu sub tyrannide esse filiorum Cratippi circa Mithridatis tempora. Nyssa ad mediterraneam jacet, & maxima ex parte monti accumbit, & quasi biurbs est. Nam torrens quidam urbem dividit, convallem efficiens. ejus pars pontem impositum habet, quo ambæ urbes conjunguntur. pars amphitheatro exornata est, quòd occultum torrentis excursum habet. Theatro duo insunt extrema, quorum alteri gymnasium subest juniorum, alteri verò forum & * senaculum. Campus ad Austrum urbi subjacet, quemadmodum Trallibus. In via inter Tralles atque Nyssam vicus est Nyssaensium non procul ab urbe nomine Acharaca, ubi Plutonium est, luco sumptuoso circundatum. Item Plutonis ac Junonis delubrum, & antrum Charonium natura admirabile, quòd luco imminet. Tradunt ægrotos, qui horum deorum curis vocant, eò proficisci, atque in vico specui vicino, apud sacrorum peritos immorari; qui pro eis indormientes, curas ex insomniis captant. Hi deorum remedia invocantes, sæpe illos in antrum ducunt: ubi tanquam in caverna manentes, multos dies & jejuni & quieti exudant: nonnunquam ægrotantes, propriis insomniis intendunt, ductu & consilio sacerdotum. Locus hic cæteris

* γεροντικοῦ.

ris pestifer est, & inaccessibilis. Acharacis solennia quotannis fiunt, & tunc maximè hæc talia ex iis intelligi & audiri possunt, qui eò proficiscuntur. Tunc enim juvenes & ephebi ex gymnasio nudi & uncti, taurum quendam festinanter in antrum ducunt: qui dimissus paulum progreditur, postea mortuus ad terram cadit. Triginta stadiis ultra Nyssam Tmolum montem superanti in mediterraneam ad partes Australes, lucus quidam pratum vocatur, quò Nyssaenses & finitimi ad festa exeunt. Non procul hinc os quoddam est iisdem diis sacrum, quod Acharaca usque dicitur penetrare. Hoc pratum putant à poëta nominari, cùm dicit,

Asia prata super.

Ostendunt Caystri & Asij cujusdam heroica monumenta, & Caystrum proximè fluentem. Tradunt præterea, tres fratres, Athymbrum, Athymbradum, & Hydrelum, è Lacedæmone profectos, urbes de suis nominibus condidisse. Postea hominibus imminutis, ex illis Nyssam esse habitatam. quapropter nunc quoque Nyssaenses Athymbrum generis autorem existimant. Circunstant habitationes memoratu dignæ: trans Mæandrum quidem, Coscina & Orthosia: circa verò Bœula, Mastaura & Æharaca. Vltra urbem in monte sunt Aroma, ô litera correpta: unde vi-

vinum Aromense exmediterraneis optimum est. Viri è Nyssa illustres fuere, Apollonius philosophus Stoicus, Panætii familiaris: & Menecrates, Aristarchi discipulus:& Aristodemus ejus filius, quem nos in extrema ejus senectute admodum juvenes audivimus. Item Sostratus, Aristodemi frater: & alius Aristodemus, ejus consobrinus, qui magnum Pompejum erudivit. Hi grammatici memorabiles fuere. at noster etiam orator fuit, qui & Rhodi & in patria duas scholas habebat, manè rhetoricam, meridie grammaticam. Ac Romæ etiam cùm magni Pompeii filios institueret, grammaticæ scholæ satisfaciebat. Jam quæ trans Mæandrum testant, omnia ad Cariam pertinent quo in loco Cares non amplius immixti sunt Lydis, sed jam per sese sunt, nisi Milesii sint vel Myusii, qui ab ora maritima sejunguntur. Orę initium est, transmarina Rhodiorum regio: finis verò Posidium Milesiorum. In mediterranea autem Tauri extrema, usque ad Mæandrum. Nam Tauri initium montes quidam dicuntur, qui supra Chelidoneas sunt, quæ insulæ in Pamphyliæ ac Lyciæ confinio jacent. Hinc enim jam Taurus in altum consurgit, & revera totam Lyciam montanum Tauri jugum ad ulteriora & Australem partem à Cibyraticis sejungit usque ad transmatinam Rhodiorum regionem. Hoc in loco montana per-

perpetua ſunt & multo humiliora, nec amplius Tauri putantur, nec alia citra, alia, ultra; eo quòd montium elationes ac depreſſiones ſparſæ ſint, & regionis latitudo longitudini coæquetur, & nihil ſic in ædificiis ſimile. Tota circumnavigatio in ſinum ſe inferenti, eſt ſtadiorum quatuor millium & nongentorum. Circumnavigatio verò tranſmarinæ Rhodiorum, mille ferè & quingentorum. Rhodiæ initium eſt, locus nomine Dædala, finis verò mons qui Phœnix appellatur, atque is etiam ad Rhodiorum attinet tranſmarinam. In fronte jacet Eleuſa, à Rhodo diſtans ſtadiis c. ac xx. Inter hæc à Dędalis naviganti ad Occidentem in rectum oræ Ciliciæ & Pamphyliæ ac Lycię, eſt ſinus ſine portu nomine Glaucus, poſtea Artemiſium promontorium & templum, poſtea Latonæ lucus, ſupra quem & mare, ad ſexaginta ſtadia eſt civitas Calymna, poſtea Caunus civitas, & in proximo Calbis amnis profundus, per quem res invehuntur. Inter hæc eſt Piſilis. Vrbs autem navalia habet & portum clauſum, ubi caſtellum in alto imminet nomine Imbrus. Cum regio valde fœlix ſit, omnes tamen confitentur urbem & æſtate & autumno gravem eſſe, propter æſtus ac pomorum copiam. unde hujuſmodi quædam narrantur, quod Stratonicus citharœdus videns Caunos colore admodum viridi, dixit hoc illud eſſe quod poëta inquit, *Ta-*

Iliad. δ. *Tale quidem genus est hominum, quale est foliorum.*

Cùm verò illum incusarent, quod urbem ut morbidam carperet, Ego (inqui) eam morbidam dicere ausim, ubi mortui ambulant? Caunii aliquando à Rhodiis descivere, sed judicantibus Romanis recuperati sunt. Extat adhuc Molonis oratio contra Caunios. Dicunt eos & Cares eandem linguam habere, venisse autem ex Creta, & propriis uti legibus. Deinceps est Physcus oppidum quod portum habet & Latonæ lucum. Deinde Loryma ora aspera, & mons Phœnix, omnium qui in ea regione sunt altissimus, in cujus summo castellum est ejusdem nominis. Ad quatuor stadia in fronte est insula Eleusa, quæ octo stadium ferè ambitum habet. Rhodiorum urbs super Orientali promontoria sita, & portibus, & viis, & mœnibus & cætera fabrica tantum alias excellit, ut nullam ei æqualem, nedum præstantiorem proferre valeamus. Mira est ei justitia & diligentia cùm circa reliquā reipublicę gubernationem, tum circa res navales, quibus multo tempore mari dominata est & piratas sustulit, & Romanis amica fuit, & regibus Romanorum ac Græcorum amicis. Nam per eos libera mansit, & multis donis fuit exornata, quorum pars maxima in templo Liberi patris & in gymnasio posita est, pars aliis in locis. Sed optima sunt,

Jovis coloſſus, quem qui jambum compoſuit, dicit à Carete Lindio ſeptuaginta cubitorum factum fuiſſe, nunc ex terræmotu fractis genibus collapſum, Rhodii ex cauſa quadam prohibiti non erexerunt. Hoc eſt ex omnibus dedicatis optimum, & unum ex ſeptem miraculis. Item ex Protogenis picturæ Ialyſus ſcilicet ac Satyrus, juxta columnam ſtans, ſuper columna perdixerat, ad quem ita homines hiabant, cum nuper tabula eſſet poſita, ut illum ſolum admirarentur, Satyrum vero contemnerent, quanquam perfectiſſimum opus eſt. Augebant admirationem perdices manſueti, qui à nutritoribus allati & contra pictos appoſiti canebant ad picturam, & congredi geſtiebant. Protogenes videns rem præter opinionem veniſſe, æditues rogat ut ſe delere permittant. quod & ita eſt factum. Rhodii plebis curam habent, non tamen à plebe gubernantur, ſed retinere pauperum multitudinem volunt. Plebs itaque ab eis nutritur, Nam divites patria quadam conſuetudine pauperes accipiunt: pauperes vero ab illis enutriti, muneri quædam civitatis peragunt. Vnde ſimul & ipſi victum habent, & civitas neceſſariis miniſteriis non fraudatur, præſertim ad res navales. Navalium quædam multitudini occulta ſunt & ſecreta, quod ſi quis introſpexerit ingreſſusve fuerit, capite plecti-

ditur. Hoc in loco quemadmodum Massiliæ & Cyzici, summum studium fuit circa architectos, & instrumenta, & armorum & aliarum rerum armamentaria. Rhodii autem sunt Dores, quemadmodum Halicarnassei, & Gnidii & Coi. Nam ex Doribus qui post Codri obitum magna condiderunt, alii ibi remansere, alii cum Althemene Argivo, coloniæ in Cretam missæ participes fuerunt: alii in Rhodum sunt dispartiti, atque in eas urbes quas paulò antè memoravimus. Sed hæc quidem posteriora sunt iis quæ ab Homero traduntur. Gnidus enim & Halicarnassus nondum erant, Rhodus autem & Cos erant, & ab heraclidis habitabantur. Quare Tlepolemus in virum adultus,

In Catalogo.

Mox patris ipse sui charum interfecit avunclum,
Iam senio affectum longóque Lycimnion ævo.
Hinc populis secum junctis & classe parata,
In Rhodon aufugit magnis erroribus actus.
Vrbibus ex illo jam culta est insula ternis.

Et urbes nominant quæ tunc erant: Vt,

Lindon, Ialysonque dein, claramque Camiron.

Cum Rhodiorum urbs ita fuerit habitata, nusquam Dores nominant, sed Æo-

les ac Bœotios innuit. Siquidem ibi erat Herculis, & Licymnii habitatio. Quod si, ut nonnulli autumant, Tlepolemus è Tirynthe, & Argis profectus est, hoc modo non est Æolica colonia quæ inde venit. nam ante Heraclidarum reditum id factum est. item,

Antiphus at Coos ducit cum fratre Phidippo *In Catalogo.*

Thessalici generis natique Heraclidis ambo.

Nam hi potius ex Æolico genere videntur esse quàm Dorico. Rhodus prius dicta est Ophjusa, & Stadia, postea Telchinis, eo quòd Telechines insulam incolerent, quos nonnulli fascinatores, & maleficos dicunt, quod Stygiam aquam animalibus & stirpibus, perniciei gratia inspergerent. Nonnulli contrarium sentiunt, quòd artibus præstantes, à similibus artificibus invidia haberentur, unde hanc infamiam sunt assecuti. Et primùm ex Creta in Cyprum venerunt postea in Rhodum, & primi ferrum & æs operati sunt. Nam & harpen Saturno fecerunt. Sed quamquam de iis prius dictum est, idcirco tamen fabulosa repetimus, ut siquid prætermissum est, suppleatur. Post Telchinas dicunt Heliadas insulam hanc habitasse, ex quorum uno Cercapho scilicet ac Cydippe, filii procreati sunt, qui urbes de suis nominibus condidere,

Lin-

Lindon, Ialysonque deinc, laramq; Camiron.
Quidam Tlepolemon putant eas condidiſſe, nomina verò nonnullis earum de nominibus filiarum Danai impoſita fuiſſe. Noua autem urbs circa tempora rerum Peloponneſiacarum condita eſt ab eodem vt fertur, architecto, à quo Piræus factus eſt, quanquam is nunc non manet, à Lacedæmoniis labefactus, qui prius crura eius deſtruxerunt. & à Sylla Romanorum Imperatore. De Rhodiis quoque hæc traduntur, quòd non ſolum, ex quo noua vrbs habitata eſt in mari fortunati fuerunt; ſed etiam multis annis antequam Olympica inſtituerentur, ad hominum ſalutem nauigabant. Vnde & vſque in Iberiam profecti, ibi Rhodum condiderunt, poſtea à Maſsilienſibus occupatam, apud Opicos verò Parthenopen, apud Daunios cum Cois Elpias. Quidem poſt captam Troiam dicunt inſulas Gymnaſias ab eis habitatas, quorum maiorem Timæus ait maximam eſſe poſt ſeptem, Sardiniam, Siciliam, Cyprum, Cretam, Eubœam, Cyrnum, & Leſbum: ſed nequaquam vera dicit. Nam aliæ inveniuntur longe maiores. Dicunt exercitantes à Phœnicibus Balearidas appellari. vnde & Gymnaſias, Balearidas dictas eſſe. Ex Rhodiis nonnulli circa Sybarim habitarerunt prope Chaoniam. Poſtea teſtari videtur Rhodios ab antiquo fœlices fuiſſe, jam unde à prima triũ urbiũ origine: Vt,
Vr-

Urbibus ex illo jam culta est insula ternis
Chara Iovi tellus, hominium regi atque deorum,
Quique & opes illi multas effudit & amplas.

Quidam hunc versum ad fabulam reduxerunt dicentes aurum in insula pluisse cùm Pallas è Jovis capite nata est, ut Pindarus inquit. Hæc insula ambitum habet stadiorum noningentorum ac viginti. Naviganti ab urbe & insulam à dextris habenti, prima est Lyndus, quæ in monte sita ad Meridiem spectat, presertim Alexandriam versus, ibi Palladis Lindiæ insigne templun est, Danaidum opus. Lyndii in initio per sese erant quemadmodum Camirenses & Jalisii, postea omnes Rhodum convenerunt. E Lyndo fuit Cleobulus, unus ex septem sapientibus. Post Lyndum est locus quidem nomine Ixia, & Mnasyrium, deinde Atabyris mons omnium qui in ea sunt altissimus, Jovi Atabyro sacer, deinde Camirus, deinde Jalysus vicus, supra quem arx est nomine Ochryroma. Deinde ad stadia octoginta est Rhodiorum civitas. Inter hæc est * Thoantium acta, in cujus fronte sunt Sporades insulæ, circa Chalciam jacentes, de quibus antea fecimus mentionem. Hinc multi memoratu digni extiterunt & imperatores & pugiles, è quibus sunt Panætii philosophii progenitores. Circa res civiles autem & philoso- (* θοάντιου ἀκτή τις.)

phiam & artes liberales Panætius ipse, & Stratocles, & Andronicus peripateticus, & Leonidas Stoicus, ac prius etiam Praxiphanes, & Hieronymus & Eudemus, Posidonius, quanquam Rhodi vixit, & sophisticam exercuit, fuit tamen Apamiensis ex Syria, quemadmodum Apollonius Malacus, & Molon. Nam hi Alabandenses fuere, & Meneclis oratoris discipuli. Sed prius Apollonius Rhodum profectus est, Tandem etiam Molon, ad quem ille inquit, Tandem & Molon, id est profectus es. Item Pisander qui Heracliam scripsit, poëta Rhodius, & Simias Grammaticus, Aristocles qui nunc est. Item Dionysius Thrax, & Appollonius qui Argonautas composuit, Alexandrini quidem fuere, Rhodii tamen vocati sunt. De Rhodo satis dictum est. Rursum Cariæ ora quæ post Rhodum est, ab Eleunte & Lorymis flexum quendam habet ac Aquilonem. deinceps recta navigatio est usque in Propontidem, quasi quandam meridianam lineam faciens quinque millium fere stadiorum. Hic est reliqua Cariæ pars & Jones, & Æoles, & Troja, & quæ ad Cyzicum, Byzantiúmque pertinent. Post Loryma est Cynosiema, & Syma insula, quæ portus duos habet, quorum alter clausus est triremibus aptus. Item navale navium viginti. In fronte est insula quæ septem stadiûm ambitum habet, thea-

theatralis & alta & aggeribus juncto continenti, faciens Gnidum quodammodo biurbem. Nam maxima ejus pars insulam habitat, ambos portus contegentem. Juxta eam est Nisyrus in pelago. Viri è Gnido memorabiles fuere, primùm Eudoxus mathematicus Platonis sodalis. postea Agatharchides Peripateticus, vir historicus. ætate nostra Theopompus, divo Cæsari familiaris, & qui apud eum maximè potest. Item Artemidorus ejus filius. Hinc Ctesias fuit, qui Xerxem medicatus est, & res Siriacas & Persicas conscripsit. Post Gnidum est Ceramus, & Bargasa, oppida supra mare. deinde Halicarnassus principum Cariæ regia, quæ prius Zephyra dicebatur. Hoc in loco est Mausoli sepulchrum, unum ex septem spectaculis, quod illi Artemisia uxor construxit. Item Salmacis fons, nescio quam ob rem calumniatus, tanquam emolliens eos qui inde bibant. Hominum enim mollities videtur ab aere vel ab aqua causam trahere, cum ea minimè sint causa mollitiei, sed divitiæ & victus incontinentia. Halicarnassus arcem habet, & in fronte Arconnesum. Halicarnassum cùm alii habitavere, tum etiam Anthas cum Trœzeniis. Ex ea fuere Herodotus historicus, quem postea Thurium vocaverunt, eo quod particeps fuisset coloniæ in Thurios missæ. Item Heraclitus poëta Callimachi

ſodalis; ætate autem noſtra Dionyſius hiſtoricus. Hæc civitas adverſa fortuna uſa eſt, vi ab Alexandro capta. Nam Hecatomnus Cariæ rex, tres habuit filios, Mauſolum, Idryeum, & Pixodorum, & filias duas è quibus Artemiſia grandior, Mauſolo ex fratribus grandiori nupſit. Secundo verò, id eſt, Idryeo altera ſoror data eſt, nomine Ada. Mauſolus itaque regnavit, quo mortuo, uxor imperium habuit, quæ illi ſepulchrum conſtruxit. Artemiſia tabe conſumpta, propter luctum quem ex viro ſuſceperat, Idryeus imperavit: atque huic etiam ex morbo aſumpto, uxor ſucceſſit. At Pixodorus, qui reliquus erat ex filiis Hecatomni, hanc ejecit. Et cùm Perſicarum partium eſſet, ſatrapem ad imperii communicationem accivit. Eo vita functo, ſatrapes Halicarnaſſum tenuit, & adventantis Alexandri obſidionem ſuſtinuit. Hic Adam quæ filia erat Pixodori, ex Aphneide muliere. Cappadociſſa in uxorem habebat. Ada verò Hecatomni, quam Pixodorus ejecerat, Alexandrum orat, ſimúlque exorat, ut ſe in amiſſum regnum reſtituat, pollicita ſe ad ea opitulaturam quæ defecerant: dicens eos qui ea tenebant, ſibi domeſticos eſſe. ſimúlque Alexandro Alinda tradit, ubi ipſa immorabatur. Alexander rem probat, atque eam reginam facit. Capta autem urbe, arcem mulieri obſidendam dat

(erat

(erat enim duplex) paulo pòst arx capitur, cùm jam obsidio in tædium indignationémque venisset. Deinceps est Termerium Myndiorum promontorium, cui opponitur Candaria. Coum promontorium distans à continenti stadiis quadraginta. Supra Coum promontorium est locus quidam nomine Termerum Coorum urbs antiquitus Astypalæa vocabatur, & in alio loco habitabatur ad mare. Postea propter seditionem inde migravere in urbem, quæ nunc est juxta Scandalium, & mutato nomine eam Con, sicut insulam appellaverunt. Hæc urbs non magna est, sed optimè omnium habitata, & aspectu jucundissima iis, qui eò navigant. insulæ magnitudo est ad quingenta & quinquaginta stadia, tota fertilis, & quemadmodum Chius & Lesbus, optimo vino abundans. Ad Austrum est promontorium nomine Lacterium, à quo in Nisyrum sunt stadia sexaginta, juxta Lacterium locus est quidam Halisarna. Ab Occidente est Drecanum, & vicus nomine Stomalimnes, hoc distat ab urbe stadia ducenta. Lacterium verò triginta quinque stadiorum longitudinem navigatione comprehendit. In suburbano est Æsculapii templum valde insigne, & multis donis opulentum, in quibus est Antigonus Apellis. Inerat etiam Venus* nuda, quæ nunc Divo Cæsari Romæ dicata est.

ἀναδυομένη, id est, emergens, non ἀποδυομένη legitur in Græco exemplari

Nam Auguftus eam patri posuit ut generis parentem. Dicunt pro ea pictura remissa etiam Cois centum talenta, ex imperato illis tributo. Dicunt etiam Hippocratem ex curis ibi dedicatis, exercuisse quæ ad medici victus rationem pertinent. Viri Coi illuftres fuerunt, hic ipse de quo diximus: item Simus medicus: Philetas poëta, simul ac judicialis; ætate autem noftra Nicias, qui Coorum tyrannus fuit: & Arifton, Peripatetici auditor, & ejus hæres, Hinc fuit Theomneftus vir clarus administratione reipublicæ, Niciæ æmulus. In ora continentis, prope Myndium agrum eft Aftypalæa promontorium, & Zephyrium. Deinde Myndus, quæ portum habet. Deinde Bargylia civitas. inter hæc eft Caryanda lacus, & infula eodem nomine, quam Caryandenfes habitavere. Hinc fuit Scylax, antiquus rerum confcriptor. Prope Bargylia eft Dianæ Mindyadis templum, quod circumplui credunt, fuit olim etiam locus quidam Cindia nominatus. Ex Bargyliis fuit vir clarus Protarchus Epicureus, præceptor Demetrii, qui Lacon appellatus eft. Deinde eft Jaffus infula, quæ continenti adjacet, ea portum habet. qui hinc funt, magna ex parte victum ex mari captant. Ea enim regionem fterilem quidem habet, ac pifcofam. Vnde & hujufmodi quædam de ea narrantur, quod cum cithara-

tharœdus quidam artem oſtentaret, audiſentque eum Jaſii omnes, quàm primum tintinabulum increpuit vendendorum piſcium ſignum, illico omnes relicto citharœdo, ad piſces dilapſi ſunt, præter unum ſurdaſtrum. Citharœdus itaque propius ad illum accedens, O homo, inquit, gratias tibi ingentes habeo, cùm propter muſicæ ſtudium, tum propter honorem erga me. Nã cæteri quàm primùm tintinabulum increpuit, omnes abierunt. Ille, Quid ais, inquit, num jam tintinabulum ſonuit? qui cùm affirmaret, At tibi bene ſit, inquit. & ſurgens ipſe etiam digreſſus eſt. Hinc fuit Diodorus dialecticus, cognomento Cronus, in initio quidem falſo. Nam Apollonius ejus præceptor Cronus dicebatur: ſed propter veri Croni obſcuritatem, nomen in Diodorum tranſlatũ eſt. Poſt Jaſſum eſt Mileſiorum Poſidium. In mediterranea ſunt tres urbes memoratu dignæ, Mylaſa, Stratonicia, Alabanda. Cætera verò, vel hatum vel maritimarum ſunt caſtella, è quibus eſt Amyzon, Heraclia, Euromus, & Chalcetor. ſed de his parva mentio. Mylaſa in campo jacent admodum fertili. Et ſupra verticem mons imminet, in quo albus lapis effoditur: quæ non parva profectò utilitas eſt, cùm ad cætera ædificia, tum ad templorum & aliorum publicorum operum fabricas, lapidariam copiam habere. Hæc enim urbs &

porticibus & templis pulcherrimè instructa est, si qua alia. Sed mirandum profectò est, quomodo urbem tam temere, erecto & acclivi præcipitio subjecerint. Vnde dux quidam rem admiratus, dixisse traditur: Qui hanc urbem condidit, si non semper metuebat, nec etiam erubescebat. Mylasii duo Jovis templa habent, ejus qui Osogo, & ejus qui Labrundenus vocatur, sed alterum quidem in urbe. Labranda est vicus in monte procul urbe juxta transitum, qui ex Alabandis Mylasa est. In hoc vico est pervetustum Jovis militaris templum ac statua, à circumvicinis, & Mylasiis cultum. Via est per sexaginta ferè stadia usque ad urbem instrata, nomine sacra, per quam sacrorum pompa mittitur. Sacerdotes nobilissimi ex civibus eliguntur, iique per totam vitam. Atque hæc quidem ad urbem pertinent. Tertium est templum Jovis Carii, Caribus omnibus commune, de quo etiam Lydi ac Mysi, tanquam fratres participant. Tradunt eam olim vicum fuisse patriam ac regiam Carum, & Hecatomni. Hæc urbs juxta Physcum est mari proxima, in quo Mylasii portum habent. Ea ætate nostra viros habuit memoratu dignos rhetores simul & * oratores, Euthydamum & Hybream. Euthydamus cum ingentes opes à majoribus suis accepisset, ipse & dicendi facultatem & gloriam addidit: & non solum in patria

* δημαγωγούς.

tria magnus fuit sed etiam in Asia primos honores adeptus est. Hybreæ verò, ut ipse narrare in schola solebat, & cives id confitebantur, pater mulum lignarium & mulionem reliquit, à quibus aliquandiu enutritus est. Postea Diotrephe Antiocheno audito, reversus est, atque sese ædilitati tradidit, in qua quidem aliquandiu involutus, & non multa lucratus, ad gubernandum rempublicam sese contulit ac forum secutus citò crevit & in admiratione maxima habitus est, vivente adhuc Euthidamo: sed maximè mortuo illo, civitatis compos fuit. Nam ille dum viveret, multum * amabat, cùm simul & potens esset, & utilis in republica, ut etiam si quid in eo tyrannici inesset, id reipublicæ utilitate compensaretur. Quare illud Hybreæ dictum vehementer laudatur, quod ipse extremo, in concione dixit: Euthydame, malum es civitatis pernecessarium. Nam nec tecum vivere possumus, nec sine te. Cùm itaque plurimum crevisset, optimum se civem & oratorem exhibuisset, ad extremum erravit contra Labienum, contraria atque alii in republica sentiens. Nam cæteri illi cum armis & Parthorum societate adventanti cesserunt, jam Parthis Asiam obtinentibus, utpote inermes & pacati: Zeno autem Laodicenus & Hybreas oratores non cessere, sed civitates suas ad defectionem perduxerunt. Hybreas quo-

* *Legendum fortè, valebat,* ζῶν δὲ ἐπεκράτει πολ'.

quoque adolescentem stultitia plenum, & irritatu facilem, dicto quodam instigavit. Nam cùm ille se Parthicum imperatorem appellaret, atque & ego, inquit, meipsum Caricum imperatorem dico. Quo dicto Labienus impetum in urbem fecit, cùm jam legiones quæ in Asia erant instructas haberet, ipsum tamen non cepit, cùm Rhodum secessisset: domum verò ejus demolitus est fabrica sumptuosa instructã, atq; diripuit. Vrbem quoque totam labefactavit. Sed cùm Asiam reliquisset, Hybreas reversus se atque urbem reparavit. ac de Mylasis quidem hactenus. Stratonicia est Macedonum habitatio. ea sumptuosis fabricis à regibus fuit exornata. In agro Stratonicensi sunt duo templa. Apud Lagina templum Hecates nobilissimum, ubi festa maxima quotannis celebrantur. Prope urbem est Jovis Chrysaorei templum Caribus omnibus commune, quò illi sacrificaturi, & de communibus rebus deliberaturi conveniunt: qui conventus Chrysaoreus vocatur, ex vicis constans ubi qui plures vicos afferunt, ii in suffragiis antecellunt, quemadmodum Ceramienses, Stratonicenses, quanquam non sunt Carici generis, de conventu tamen participant. Ex Stratonicia vir fuit memoratu dignus, tempore patrum nostrorum, Menippus orator, cognomento Catocas, quem supra omnes Asiaticos ora-

tores à se auditos Cicero laudat. Vt ipse in quodam loco refert, cùm eum Xenocli comparat, & iis qui illius ætate floruerunt. Est aliud oppidum nomine Straruonicia, Tauro monti adjacens. Alabande urbs duobus montibus subjecta est, ita dispositis, ut cistæ inversæ aspectum exhibeant. Vnde Apollonius Malacus, ob hoc & multitudinem scorpionum civitatem carpens dixit eam esse cistam inversam, scorpionibus plenam. Nam ea & Mylasia ac tota intermedia montana regio, hujusmodi bestiis abundant. Alabanda homines molles & suffitos habet, & psaltrias multas. Hinc viri memorabiles fuere duo fratres, oratores, Minecles, cujus paulò antè mentionem fecimus, & Hierocles, item Apollonius & Molon, qui Rhodum migraverunt. Sed cùm multa de Caribus dicta sint, id quòd inter omnes constat, est quòd ipsi sub Minoem fuerunt: & tunc Leleges dicebantur, & insulas habitabant. Postea facti sunt continentis habitatores, multúmque maritimæ oræ & mediterraneæ occuparunt. Ea prioribus habitatoribus adimentes, qui & ipsi magna ex parte Leleges erant & Pelasgi. Rursum is Græci partem abstulerunt, Jones scilicet ac Dores. Quòd autem circa rem militarem fuerint studiosi, indicium capiunt, lora, cristas, & insignia cætera: omnia enim Carica dicuntur. unde & Anacreon ait,

Nectilte bene compactum Cariæ lorum,
Manum insertantes.
Alcæus quoque dicit.
Caricam quatiens cristam.
Sed cum poëta sic dicat,
Barbarici Caras Mesthles sermonis agebat:

Ratione caret. quomodo enim salos, Cares βαρβαροφώνυς, id est, Barbari sermonis dixit, cùm tot barbaras nationes nosset, barbaros autem nunquam? Sed nec Thucydides rectè, qui ait, ideò non dici Barbaros, quia nondum Græci illis contrarii uno nomine respondebant. tunc enim nondum Græci vocabantur, quòd tamen poëta ipse falsum esse convincit, cùm dicat:

Odyss. α. *Hujus apud Græcos, mediúmque & clara per Argos*
Fama viri. Item
Odyss. ρ. *Si te per Græcos, si te oblectare vel Argos Per medium velis.*

Quod si Barbari non dicebantur, quomodo bene poterant Barbarici sermonis dici? quapropter nec hic rectè, nec Apollodorus grammaticus, quòd communi nomine propriè & contumeliosè contra Cares utebantur, & maximè Jones qui eos oderant, propter inimicitias & continua bella. Hoc enim modo barbaros dici oportebat. Sed nos quærimus, quare eos barbarici sermonis appellat, Barbaros verò nunquam. Quia plurale,

rale, inquit, in metrum non venit. Idcirco barbaros non dixit, quòd hic profectò casus in versum non venit, at nominativus ingreditur: quemadmodum apud Homerum, *δάρδανοι, τρῶες καὶ λύκιοι*, id est Dardani, & Troii, & Lycii, ac talia permulta: nec quia Cariæ lingua brevissima sit, quòd non est. Nam ea permulta Græca nomina admixta habet, ut Philippus testatur, Caricarum rerũ conscriptor. Sed ego arbitror ab initio confictо nomine eos barbaros appellatos, qui difficulter, asperè ac duriter loquerentur, ut blæsos, balbósque dicimus. Sumus enim ad confingenda cognata rebus nomina ingeniosi, qualia apud nos permulta sunt, ut *κελαρύζειν, κλαγγὴ, ψόφος, βοὴ, κρότος*, id est murmur, clangor, strepitus, vox, crepitus: quorum plurima jam propriè proferuntur. Omnes itaque qui crasse loquuntur, Barbari dicuntur: quales sunt nationes omnes præter Grecos. Quare illos propriè barbaros appellavit, ac initiò quidem per convicium quasi durilocos & crassilingues: postea verò eo nomine abusi sumus tanquam communi ac gentili, distinguentes eos à Græcis. Nondum enim multa consuetudo & commercium erat cum barbaris, quòd ex crassitudine linguæ, & quadam vocalium instrumentorum ineptitudine, & non ex linguarum vernaculis proveniebat. Alia quædam & quasi barbara loquen-

quendi pravitas, in lingua nostra videbatur, si quis non perfectè Græca pronunciaret, sed ita nomina proferret, quemadmodum barbari solent, qui ad Græcam dictionem introducti, expedire linguam non possunt: quemadmodum nec nos illorum orationem. quòd apprime Caribus contigit. Nam alii non multum cum Græcis diversabantur, nec Græcè vivere, nec eorum dictionem ediscere pertentabant, nisi perrari admodum, ac fortuitò vir viro congredientes. Nam Cares per totam Græciam erraverunt stipendia merentes. quare barbari ex illo sunt appellati, ex quo in Græciam militarunt. at postea quàm apud insulas habitarunt, id multum in eis eminuit. Inde in Asiam profecti, nec ibi sine Græcis vivere potuerunt. Nam Jones cum eis ac Dores trajecere. Ab eadem quoque causa barbarismus dictus est. eum enim in his dicere consuevimus, qui malè græcissant, non autem in iis qui Caricè loquuntur. Sic etiam barbariloquos, & barbari sermonis homines, eos accipere debemus, qui malè Græca pronunciant. Carico autem more barbarismum ad Græcæ orationis artem transtulerunt, & Solœcismum: sive id nomen à Solis ductum sit, sive alio modo. Scribit Artemidorus à Physco, quæ est transmarinæ Rhodiorum regionis usque Langina, Ephesum euntibus, esse stadia octingen-

genta & quinquaginta, usque Tralles centum ac viginti. Aliæ Tralles sunt Mæandrum transeunti, in medio fere itinere ubi sunt Carię fines. Atq; à Physco in Męandrum, secundùm viam quæ Ephesum fert, eveniunt omnia mille & centum & octoginta stadia. Rursum deinceps à Męandro Joniæ longitudo est eandem viam peragenti à flumine quidem usque Tralles octoginta. Inde Magnesiam usque, centum & quadraginta: Ephesum usque, centum ac viginti: Smyrnam usque, trecenta & viginti: Phoceam usque, & Jonię fines, pauciora ducentis. Quare recta Joniæ longitudo erit hæc, vel paulò supra octingenta. Sed quoniam communis quædam via trita est omnibus ex Epheso in Orientem proficiscentibus, atque hac itur Carura, Cariæ confinium Phrygiam versus, per mediam Magnesiam ac Tralles, & Nyssam, & Antiochiam, septingentorum & quadraginta stadiorum. Dehinc Phrygia est per ipsam Laodiceam, & Apamiam, & Metropolim, & Chelidonias. Quare è Caturis usque in prætermontanæ initium est Holmos, sunt stadia circiter nongenta ac viginti, usque in prætermontanæ finem, qui est Tyriarium Lycaoniam versus, per ipsum Philomelium, paulò plura quingentis. Postea è Lycaonia Coropassum usque, per ipsam Laodiceam Exustæ octingenta & quadraginta. Ex Coropasso Lycaoniæ

usque

usque Garsaura oppidum Cappadociæ in finibus ejus situm centum ac viginti, hinc usque Mazaca Cappadocum metropolim, per loca Soandum & Sandacora, sexcenta & octoginta. Hinc ad Euphratem usque Tomisum Sophinæ locum, oppidum Erpha, mille & quadringenta, & quadraginta. Quæ vero è directo his sunt usque in Indiam, eodem modo apud Artemidorum se habent, quo & apud Eratosthenem, Polybius autumat de his quæ ibi sunt, illi credendum esse. Incipit autem à Samosatis Commagenæ, quæ juxta transitum ac pontem jacet; à Cappadociæ vero finibus, qui circa Tomisum sunt; Taurum superanti usque Samosata dicit esse stadia quadringenta & quinquaginta. Deinceps post ulteriorem Rhodiorum transmarinam, cujus confinium sunt Dædala, ad Orientem solem naviganti, Lycia est usque in Pamphyliam. Postea Pamphylia usque in Ciliciam Tracheam. Postea hæc regio usque in alteram Ciliciam, quæ circa Issicum sinum est. Hæ sunt Chersonesi partes, cujus isthmum diximus esse iter, ab Isso Amissum usque, vel Sinopem, ut quibusdam placet. Regio vero extra Taurum in angusta ora est, quæ à Lycia tenditusq; ad loca Solis vicina, quæ civitas nunc Pompejopolis dicitur. Postea Issici sinus ora à Solis & Tarso incipiens, jam in campos panditur. quare

cùm

cùm hanc lustraverimus, tota nimirum Cherronesus erit peragrata. Postea ad alias Asiç partes ultra Taurum progrediemur, postremò Libyca exponemus. Post Dædala itaque Rhodiorum mons estLyciæ, quæ etiam Dædala nominatur. Ab eo sumit initium tota Lyciæ præternavigatio, quæ est mille & septingentorum ac viginti stadiorum, aspera sanè ac difficilis, sed bene portuosa, & ab hominibus temperantibus habitata; quoniam hujus regionis natura, Pamphylis & Cilicibus Trachiotis proxima est. Sed illi his locis ad latrocinia usi sunt, piraticam exercentes, vel portus & vendendæ prædæ forum piratis exhibentes. Apud Sidam Pamphyliæ urbem, Cilices navigia faciebant, ibique captivos sub hasta venditabant, non diffidentes eos liberos esse. Lycii adeò civiliter & continenter vixerunt, ut cùm fœliciter usque in Italiam mari dominarentur, tamen in nullo unquam turpi lucro sese extulerunt, secundùm patriæ morem, in Lyciaci conventus administratione permanentes. Sunt viginti & tres urbes, quæ in suffragiis dandis participant, & ex quaque civitate in commune collegium conveniunt; id decernentes, quòd pars maxima comprobarit. Maximarum civitatum unaquæq; ferre potest tria suffragia, mediæ duo, cæteræ unum. Sic etiã proportione tributa pendunt, &

alia

alia munera. Artemidorus autor eſt, ſex eſſe maximas, Xanthum, Patara, Pinara, Olympum, Myra, Tlon ſecundùm ſitum Cibyrorum jacentem. In collegio primùm eligitur Lyciæ præfectus, poſt alii urbium magiſtratus. Judicia in communi fiunt. Hi prius de bello, de pace, de ſociis conſultabant, nunc id eis non licet ſed in Romanorum ſitum eſt poteſtate, niſi illi permiſerint, vel illis ipſis expediat. Eodem modo & judices & magiſtratus proportione ſuffragiorum, ex una quaque civitate capiuntur. Hi cùm adeò juſtè viverent, liberi apud Romanos fuerunt, & patria habuere, & piratas viderunt funditus deletos, primùm à Servilio Iſaurico, quo tempore ille Iſaura cepit: poſtea à Pompeio magno, qui ſupra mille & trecenta navigia concremavit. Eorum verò habitationes excidit. Ex hominibus qui in prælio ſuperfuere, alios in urbem Solos deduxit habitatum, quàm ille Pompeiopolim appellavit: alios Dymeana hominibus effœtam, quæ nunc Romanorum eſt colonia. Sed poëtæ maximè tragici nationes confundunt, qui, quemadmodum & Troes, & Myſos, & Lydos Phrygas appellant, ita & Lycios Cares. Poſt Dædala Lyciorum montem, in proximo ſequitur Telmiſſus oppidum Lyciorum, & Telmiſſias promontorium, quòd portum habet. Hunc locum Eumenes in bello Antiochico à Ro-

Romanis accepit. Sed ſublato regno, Lycii eum locum receperunt. Deinceps eſt Anticragus mons erectus, in quo eſt Carmyleſus locus in convalle jacens. Poſt hunc eſt Cragus, qui promontoria octo habet, & urbem ejuſdem nominis. Hic fabulas de Chimæræ montibus confingunt. Eſt etiam non procul hinc convallis quædam nomine Chimæra à litore porrecta. In mediterranea Crago ſubjacet Pinara, una ex maximis Lyciæ civitatibus. Hoc in loco Pandarus colitur, eodem nomine fortaſſe, quo & Trojanus Vt,

Qualis Pandarei Chloreis pulchra puella.

Nam & hunc ex Lycia dicunt. Deinde eſt Xanthus fluvius, quem priores Sirbim vocabant. Ad decem ſtadia lembis naviganti eſt Latonæ templum, ultra quòd ad ſexaginta ſtadia eſt Xanthus, una ex maximis Lyciæ civitatibus. Poſt Xanthum eſt Patara, & ipſa maxima civitas, Patari opus, quæ portum habet & templa plurima. Ptolemæus Philadelphus eam augens, Lyciacam Arſinoen nominavit. ſed antiquum nomen obtinuit. Poſtea ad ſtadia viginti ſupra mare eſt Myra, in ſublimi colle ſita, Poſtea Lorymi fluminis oſtia aſcendenti ſtadia viginti pedeſtri itinere eſt Limyra oppidum. In ipſa præternavigatione ſunt portus & inſulæ multæ, quarum maxima

quoque adolescentem stultitia plenum, & irritatu facilem, dicto quodam instigavit. Nam cùm ille se Parthicum imperatorem appellaret, atque & ego, inquit, meipsum Caricum imperatorem dico. Quo dicto Labienus impetum in urbem fecit, cùm jam legiones quæ in Asia erant instructas haberet, ipsum tamen non cepit, cùm Rhodum secessisset: domum verò ejus demolitus est fabrica sumptuosa instructã, atq; diripuit. Vrbem quoque totam labefactavit. Sed cùm Asiam reliquisset, Hybreas reversus se atque urbem reparavit. ac de Mylasis quidem hactenus. Stratonicia est Macedonum habitatio. ea sumptuosis fabricis à regibus fuit exornata. In agro Stratonicensi sunt duo templa. Apud Lagina templum Hecates nobilissimum, ubi festa maxima quotannis celebrantur. Prope urbem est Jovis Chrysaorei templum Caribus omnibus commune, quò illi sacrificaturi, & de communibus rebus deliberaturi conveniunt: qui conventus Chrysaoreus vocatur, ex vicis constans ubi qui plures vicos afferunt, ii in suffragiis antecellunt, quemadmodum Ceramienses, Stratonicenses, quanquam non sunt Carici generis, de conventu tamen participant. Ex Stratonicia vir fuit memoratu dignus, tempore patrum nostrorum, Menippus orator, cognomento Catocas, quem supra omnes Asiaticos oratores

tores à se auditos Cicero laudat. Vt ipse in quodam loco refert, cùm eum Xenocli comparat, & iis qui illius ætate floruerunt. Est aliud oppidum nomine Straruonicia, Tauro monti adjacens. Alabande urbs duobus montibus subjecta est, ita dispositis, ut cistæ inversæ aspectum exhibeant. Vnde Apollonius Malacus, ob hoc & multitudinem scorpionum civitatem carpens dixit eam esse cistam inversam, scorpionibus plenam. Nam ea & Mylasia ac tota intermedia montana regio, hujusmodi bestiis abundant. Alabanda homines molles & suffitos habet, & psaltrias multas. Hinc viri memorabiles fuere duo fratres, oratores, Minecles, cujus paulò antè mentionem fecimus, & Hierocles, item Apollonius & Molon, qui Rhodum migraverunt. Sed cùm multa de Caribus dicta sint, id quòd inter omnes constat, est quòd ipsi sub Minoem fuerunt: & tunc Leleges dicebantur, & insulas habitabant. Postea facti sunt continentis habitatores, multúmque maritimæ oræ & mediterraneæ occuparunt. Ea prioribus habitatoribus adimentes, qui & ipsi magna ex parte Leleges erant & Pelasgi. Rursum is Græci partem abstulerunt, Jones scilicet ac Dores. Quòd autem circa rem militarem fuerint studiosi, indicium capiunt, lora, cristas, & insignia cætera: omnia enim Carica dicuntur. unde & Anacreon ait,

Nectite bene compactum Cariæ lorum,
Manum insertantes.

Alcæus quoque dicit.

Caricam quatiens cristam.

Sed cum poëta sic dicat,

Barbarici Caras Mesthles sermonis agebat:

Ratione caret. quomodo enim salos, Cares βαρβαροφώνες, id est, Barbari sermonis dixit, cùm tot barbaras nationes nosset, barbaros autem nunquam? Sed nec Thucydides rectè, qui ait, ideò non dici Barbaros, quia nondum Græci illis contrarii uno nomine respondebant. tunc enim nondum Græci vocabantur. quòd tamen poëta ipse falsum esse convincit, cùm dicat:

Odyss. α. *Hujus apud Græcos, mediúmque & clara per Argos*
Fama viri. Item

Odyss. φ. *Si te per Græcos, si te oblectare vel Argos Per medium velis.*

Quod si Barbari non dicebantur, quomodo bene poterant Barbarici sermonis dici? quapropter nec hic rectè, nec Apollodorus grammaticus, quòd communi nomine propriè & contumeliosè contra Cares utebantur, & maximè Jones qui eos oderant, propter inimicitias & continua bella. Hoc enim modo barbaros dici oportebat. Sed nos quærimus, quare eos barbarici sermonis appellat, Barbaros verò nunquam. Quia plurale,

rale, inquit, in metrum non venit. Idcirco barbaros non dixit, quòd hic profectò casus in versum non venit, at nominativus ingreditur: quemadmodum apud Homerum, δάρδανοι, τρῶες καὶ λύκιοι, id est Dardani, & Troii, & Lycii, ac talia permulta: nec quia Cariæ lingua brevissima sit, quòd non est. Nam ea permulta Græca nomina admixta habet, ut Philippus testatur, Caricarum rerũ conscriptor. Sed ego arbitror ab initio confisto nomine eos barbaros appellatos, qui difficulter, asperè ac duriter loquerentur, ut blæsos, balbósque dicimus. Sumus enim ad confingenda cognata rebus nomina ingeniosi, qualia apud nos permulta sunt, ut κελαρύζειν, κλαγγὴ, ψόφος, βοὴ, κρότος, id est murmur, clangor, strepitus, vox, crepitus: quorum plurima jam propriè proferuntur. Omnes itaque qui crasse loquuntur, Barbari dicuntur: quales sunt nationes omnes præter Græcos. Quare illos propriè barbaros appellavit, ac initiò quidem per convicium quasi durilocos & crassilingues: postea verò eo nomine abusi sumus tanquam communi ac gentili, distinguentes eos à Græcis. Nondum enim multa consuetudo & commercium erat cum barbaris, quòd ex crassitudine linguæ, & quadam vocalium instrumentorum ineptitudine, & non ex linguarum vernaculis proveniebat. Alia quædam & quasi barbara loquen-

quendi pravitas, in lingua nostra videbatur, si quis non perfectè Græca pronunciaret, sed ita nomina proferret, quemadmodum barbari solent, qui ad Græcam dictionem introducti, expedire linguam non possunt: quemadmodum nec nos illorum orationem. quòd apprime Caribus contigit. Nam alii non multum cum Græcis diversabantur, nec Græcè vivere, nec eorum dictionem ediscere pertentabant, nisi perrari admodum, ac fortuitò vir viro congredientes. Nam Cares per totam Græciam erraverunt stipendia merentes. quare barbari ex illo sunt appellati, ex quo in Græciam militarunt. at postea quàm apud insulas habitarunt, id multum in eis eminuit. Inde in Asiam profecti, nec ibi sine Græcis vivere potuerunt. Nam Jones cum eis ac Dores trajecere. Ab eadem quoque causa barbarismus dictus est. eum enim in his dicere consuevimus, qui malè græcissant, non autem in iis qui Caricè loquuntur. Sic etiam barbariloquos, & barbari sermonis homines, eos accipere debemus, qui malè Græca pronunciant. Carico autem more barbarismum ad Græcæ orationis artem transtulerunt, & Solœcismum: sive id nomen à Solis ductum sit, sive alio modo. Scribit Artemidorus à Physco, quæ est transmarinæ Rhodiorum regionis usque Langina, Ephesum euntibus, esse stadia octin-

gen-

genta & quinquaginta, usque Tralles centum ac viginti. Aliæ Tralles sunt Mæandrum transeunti, in medio fere itinere ubi sunt Cariç fines. Atq; à Physco in Męandrum, secundùm viam quæ Ephesum fert, eveniunt omnia mille & centum & octoginta stadia. Rursum deinceps à Męandro Joniæ longitudo est eandem viam peragenti à flumine quidem usque Tralles octoginta. Inde Magnesiam usque, centum & quadraginta: Ephesum usque, centum ac viginti: Smyrnam usque, trecenta & viginti: Phoceam usque, & Jonię fines, pauciora ducentis. Quare recta Joniæ longitudo erit hæc, vel paulò supra octingenta. Sed quoniam communis quædam via trita est omnibus ex Epheso in Orientem proficiscentibus, atque hac itur Carura, Cariæ confinium Phrygiam versus, per mediam Magnesiam ac Tralles, & Nyssam, & Antiochiam, septingentorum & quadraginta stadiorum. Dehinc Phrygia est per ipsam Laodiceam, & Apamiam, & Metropolim, & Chelidonias. Quare è Caturis usque in prætermontanæ initium est Holmos, sunt stadia circiter nongenta ac viginti, usque in prætermontanæ finem, qui est Tyriarium Lycaoniam versus, per ipsum Philomelium, paulò plura quingentis. Postea è Lycaonia Coropassum usque, per ipsam Laodiceam Exustæ octingenta & quadraginta. Ex Coropasso Lycaoniæ

usque Garsaura oppidum Cappadociæ in finibus ejus situm centum ac viginti, hinc usque Mazaca Cappadocum metropolim, per loca Soandum & Sandacora, sexcenta & octoginta. Hinc ad Euphratem usque Tomisum Sophinæ locum, oppidum Erpha, mille & quadringenta, & quadraginta. Quæ vero è directo his sunt usque in Indiam, eodem modo apud Artemidorum se habent, quo & apud Eratosthenem, Polybius autumat de his quæ ibi sunt, illi credendum esse. Incipit autem à Samosatis Commagenæ, quæ juxta transitum ac pontem jacet; à Cappadociæ vero finibus, qui circa Tomisum sunt, Taurum superanti usque Samosata dicit esse stadia quadringenta & quinquaginta. Deinceps post ulteriorem Rhodiorum transmarinam, cujus confinium sunt Dædala, ad Orientem solem naviganti, Lycia est usque in Pamphyliam. Postea Pamphylia usque in Ciliciam Tracheam. Postea hæc regio usque in alteram Ciliciam, quæ circa Issicum sinum est. Hæ sunt Chersonesi partes, cujus isthmum diximus esse iter, ab Isso Amissum usque, vel Sinopem, ut quibusdam placet. Regio vero extra Taurum in angusta ora est, quæ à Lycia tendit usq; ad loca Solis vicina, quæ civitas nunc Pompejopolis dicitur. Postea Issici sinus ora à Solis & Tarso incipiens, jam in campos panditur. quare

cùm

cùm hanc lustraverimus, tota nimirum Cherronesus erit peragrata. Postea ad alias Asię partes ultra Taurum progrediemur, postremò Libyca exponemus. Post Dædala itaque Rhodiorum mons est Lyciæ, quæ etiam Dædala nominatur. Ab eo sumit initium tota Lyciæ præternavigatio, quæ est mille & septingentorum ac viginti stadiorum, aspera sanè ac difficilis, sed bene portuosa, & ab hominibus temperantibus habitata; quoniam hujus regionis natura, Pamphylis & Cilicibus Trachiotis proxima est. Sed illi his locis ad latrocinia usi sunt, piraticam exercentes, vel portus & vendendæ prædæ forum piratis exhibentes. Apud Sidam Pamphyliæ urbem, Cilices navigia faciebant, ibique captivos sub hasta venditabant, non diffidentes eos liberos esse. Lycii adeò civiliter & continenter vixerunt, ut cùm fœliciter usque in Italiam mari dominarentur, tamen in nullo unquam turpi lucro sese extulerunt, secundùm patriæ morem, in Lyciaci conventus administratione permanentes. Sunt viginti & tres urbes, quæ in suffragiis dandis participant, & ex quaque civitate in commune collegium conveniunt; id decernentes, quòd pars maxima comprobarit. Maximarum civitatum unaquæq; ferre potest tria suffragia, mediæ duo, cæteræ unum. Sic etiā proportione tributa pendunt, &

alia munera. Artemidorus autor est, sex esse maximas, Xanthum, Patara, Pinara, Olympum, Myra, Tlon secundùm situm Cibyrorum jacentem. In collegio primùm eligitur Lyciæ præfectus, post alii urbium magistratus. Judicia in communi fiunt. Hi prius de bello, de pace, de sociis consultabant, nunc id eis non licet sed in Romanorum situm est potestate, nisi illi permiserint, vel illis ipsis expediat. Eodem modo & judices & magistratus proportione suffragiorum, ex una quaque civitate capiuntur. Hi cùm adeò justè viverent, liberi apud Romanos fuerunt, & patria habuere, & piratas viderunt funditus deletos, primùm à Servilio Isaurico, quo tempore ille Isaura cepit: postea à Pompeio magno, qui supra mille & trecenta navigia concremavit. Eorum verò habitationes excidit. Ex hominibus qui in prælio superfuere, alios in urbem Solos deduxit habitatum, quàm ille Pompeiopolim appellavit: alios Dymeana hominibus effœtam, quæ nunc Romanorum est colonia. Sed poëtæ maximè tragici nationes confundunt, qui, quemadmodum & Troes, & Mysos, & Lydos Phrygas appellant, ita & Lycios Cares. Post Dædala Lyciorum montem, in proximo sequitur Telmissus oppidum Lyciorum, & Telmissias promontorium, quòd portum habet. Hunc locum Eumenes in bello Antiochico à Ro-

Romanis accepit. Sed ſublato regno, Lycii eum locum receperunt. Deinceps eſt Anticragus mons erectus, in quo eſt Carmyleſus locus in convalle jacens. Poſt hunc eſt Cragus, qui promontoria octo habet, & urbem ejuſdem nominis. Hic fabulas de Chimæræ montibus confingunt. Eſt etiam non procul hinc convallis quædam nomine Chimæra à litore porrecta. In mediterranea Crago ſubjacet Pinara, una ex maximis Lyciæ civitatibus. Hoc in loco Pandarus colitur, eodem nomine fortaſſe, quo & Trojanus Vt,

Qualis Pandarei Chloreis pulchra puella.

Nam & hunc ex Lycia dicunt. Deinde eſt Xanthus fluvius, quem priores Sirbim vocabant. Ad decem ſtadia lembis naviganti eſt Latonæ templum, ultra quòd ad ſexaginta ſtadia eſt Xanthus, una ex maximis Lyciæ civitatibus. Poſt Xanthum eſt Patara, & ipſa maxima civitas, Patari opus, quæ portum habet & templa plurima. Ptolemæus Philadelphus eam augens, Lyciacam Arſinoen nominavit: ſed antiquum nomen obtinuit. Poſtea ad ſtadia viginti ſupra mare eſt Myra, in ſublimi colle ſita, Poſtea Lorymi fluminis oſtia aſcendenti ſtadia viginti pedeſtri itinere eſt Limyra oppidum. In ipſa prætenavigatione ſunt portus & inſulæ multæ, quarum maxima

ma est Cisthene, & urbs ejusdem nominis. In mediterranea sunt loca Phellus & Antiphellus, & Chimæra, de qua suprà fecimus mentionem. Postea Hiera promontorium & Chelidoniæ insulæ tres, asperæ sanè, & magnitudine æquales ad stadia quinque inter se distantes, à terra autem stadiis sex distant, earum una stationem habet. Sunt qui putant Taurum initium capere hinc, propterea quòd promontorium altum est, & à Pisidicis montibus Pamphyliæ imminentibus descendit, & propter insulas quæ in fronte sitæ, insigne signum in mari habent in fimbriæ modum. Sed revera à Rhodiorum transmarina Pisidiam versus, montana regio perpetua est, quæ etiam Taurus appellatur. Chelidoniæ autem ad Canopum vergere videntur. trajectus ipse quatuor millium stadiorum dicitur. Ab Hiera verò promontorio Olbiam usque, reliqua stadia sunt trecenta & sexaginta septem. in his est Crambusa & Olympus civitas maxima, & mons ejusdem nominis, qui Phœnicus vocatur. Postea Corycus litus: postea Phaselis, quæ portus tres habet, civitas insignis & lacus. Imminet ei mons nomine Solyma, & Termessus Pisidica civitas angustiis adjacens, per quas in Milyadem transitur. Propterea Alexander cùm angustias aperire vellet, eam cepit. Ad mare circa Phaselidem sunt angustiæ per

 quas

quas Alexander exercitum duxit. Est etiam mons nomine Climax, Pamphylio pelago adjacens. is transitum arctum in litore relinquit, qui mari tranquillo nudatur adeò, ut iter facientibus pervius sit: pelago autem affluente, undis contegitur. Transitus per montem tum arduus est, tum etiam prolixus, qua propter in tranquillitatibus litore utuntur. At Alexander in hyemem incidens, & maximā partem rerū suarū fortunæ permittens, prius quàm fluctus redierit movit: & tota die contigit, ut iter in aqua faceret tenus umbilico. Hæc urbs etiam Lyciaca est in montibus sita, qui Pamphyliam spectant. ea cum Lyciis non communicat, sed per se est. Poëta Solymos diversos facit à Lyciis. nam Bellerophontes à rege Lyciorum missus,

Hic Solymis iterum præstantibus intulit arma. Iliad. ζ.

Quod verò Lycios prius Solymos vocatos dicunt, postea Termilas, qui ab iis qui cum Sarpedone ex Creta venerunt, & postea Lycios à Lyco Pandionis filio, qui cum à propria terra exisset, in regni partem à Sarpedone acceptus est, cùm Homero non concordant. At qui dicunt eos à poëta Solymos dici, qui nunc Milyes appellantur, melius sentiunt. Sed de his jam diximus. Post Phaselidem est Olbia, Pamphyliæ initium, ingens sanè munitio. Postea est is qui Ca-

Cataractes appellatur amnis, multus & torrentis more impetuosus, ab alta petra descendens, adeò, ut longissimè strepitus exaudiatur. Postea urbs Attalia de nomine Philadelphi dicta, qui eam condidit, & in Corycum oppidum transtulit habitationem finitimam, & parvo ambitu comprehensam, Dicunt inter Phasilidem & Attaliam, Thebam Lyrnessumque ostendi. Nam (ut Callisthenes refert) Trojani Cilices ex Thebano campo in Pamphyliam exierunt. Postea est flumen Cestrus, quem ad stadia sexaginta naviganti Perga civitas est, cui proximum est in loco edito Pergææ Dianæ fanum, ubi quotannis festa celebrantur. Deinde ad stadia quadraginta supra mare est urbs alta, quæ à Pergeis conspici potest. Deinde lacus ingens nomine Capria. Deinde Eurymedon flumen, quod ad naviganti stadiis sexaginta est urbs Aspendus satis populosa, quam Argivi condiderunt. Vltra eam est Pemelissus, postea alius fluvius, & multæ in fronte insulæ. Postea Sida Cumanorum colonia, quæ Palladis templum habet, proxima est minorum Cibyrensium ora. Postea Melas amnis & statio, postea Ptolemais urbs, postea Pamphyliæ fines & Coracesium Ciliciæ Tracheæ initium. Tota Pamphyliæ præternavigatio est quingentorum & XL. stadiorum. Herodotus autor est, Pamphylios

lios ex ſociis eſſe Amphylochi & Calchantis, mixtis ſanè hominibus, qui ex Troja ſunt ſecuti: atque ex iis alios hic remanſiſſe, alios in alia loca fuiſſe diſperſos. Callinus dicit Calchantis obitum apud Clarum fuiſſe: gentes verò quæ cum eo erant, Taurum cum Mopſo tranſgreſſas, partim Ciliciam, Syriámque uſque in Phœniciam diſpartitas. Cilicia quæ extra Taurum eſt, dividitur in Ciliciam Tracheam, & campeſtrem. Trachea oram maritimam peranguſtam habet & nullum vel rarò locum planum. ei Taurus imminet malè habitatus uſque ad latera Borealia, quæ circa Iſauria ſunt, & Homonades uſque in Piſidiam. eadem Trachiotis dicitur, & incolœ Trachiotæ. Campeſtris verò à Solis Tarſo Iſſum uſque pertendit. Ei ad Boreale Tauri latus, Cappadoces adjacent. Hæc regio magna ex parte campis, & locis optimis abundat. Sed quoniam ex his quædam intra Taurum ſunt, quædam extra, de interioribus dictum eſt: de exterioribus amodo dicemus, à Trachiotis incipientes. Primum itaque Ciliciæ caſtellum eſt Coraceſium, in petra prærupta poſitum, quo Diodorus cognomento Tryphon receptaculo uſus eſt, quo tempore Syriam à regibus deſciſcere fecit, adverſum quos bellum gerebat, interdum ſecundo adventu, interdum adverſo. Hunc Antiochus Demetrii filius, in quodam

dam loco inclusum ad sui ipsius internecionem compulit. Vt autem Cilices piratæ fierent, causa fuit Tryphon & regum ignavia, qui tunc Ciliciæ ac Syriæ ex successione imperabant. Nam ad illius novitatem & alia permulta innovata sunt: & fratres inter se diffidentes, regionem adorientibus subditam effecerunt. Sed maximè lucrifica mancipiorum exportandorũ licentia ad maleficium exhortabatur, quæ & facile capiebantur. Ac Delus quę non admodum procul aberat, emporium magnum & pecuniosũ exhibebat. Ea enim multa mancipiorum millia & recipere & emittere eadem die poterat. ex quo proverbium factum est: Mercator naviga, & ex pone, jam omnia venundata sunt. Causa erat, quia Romani post Carthaginis & Corinthi eversionem, divites effecti, multis servis utebantur. Quapropter piratæ & prædandi & vendendi opportunitate oblata, mirum in modum coalverunt. Huc permulti Cypri & Ægypti reges adjuvabant, Syris scilicet inimici. Sed cùm nec illis Rhodii benevoli essent, nihil auxilii afferebant. Adhæc cùm piratæ continuè alia corpora caperent, maleficium perpetuum faciebant. Romani verò quanquam nondum eos qui trans Taurum erant, multum curarent, miserunt tamen Scipione Æmmilianum, qui populos & urbes & alios quosdam inspiceret. Intellexe-

lexerunt itaque id ex improbitate principum evenire, à Seleuco Nicatore per successionem præfectorum. Pudebat enim Romanos regnum abolere, quod ipsi constituissent. Quæ res Parthos, qui trans Euphratem erant, postea regionis ejus dominos fecit. Postremò etiam Harmenios, qui regione Transtaurina usque in Phœniciam occupata, reges & genus eorum universum funditus sustulerunt, mare autem Cilicibus concessere. Demum Romani illos opibus auctos, & bello & exercitu delevere: quos ne augerentur, non prohibuerunt. Sed eorum profectò negligentiam condemnare difficile est: nam rebus vicinis & in conspectu sitis occupati, longinqua prospicere non valebant. Hæc nobis ut per digressionem brevi attingeremus, visum est. Post Coracesium est urbs Sidra, deinde Amaxia in colle sita, quę habitatio stationem habet. Huc materies ad fabricandas naves deducitur, maxima ex parte cedrus. nam hæc regio hujusmodi arboribus abundat. Idcirco Antonins eam Cleopatræ dedit, quod esset fabricandis navibus idonea. Postea est Laërtes castellum in tumulo quodam situm, qui mamillæ speciem præbet, id stationem habet. Postea est Selinus amnis. Post hunc Crangus petra prerupta ad mare. Postea Charadrus, munitio cum statione. Vlterius est mons Andriclus & aspera quędã pręternavigatio, nomine Platanius. Postea est Anemu-

rium promontorium, ubi continens Crommyo Cypri promontorio appropinquat ad ſtadia ccc & quinquaginta. Quare à Pamphyliȩ finibus Anemurium uſque eſt Ciliciæ præternavigatio octingentorum ac viginti ſtadiorum. Reliqua navigatio uſque Solos eſt, ad ſtadia quingenta. Poſt Anemurium primò eſt Agidus civitas, poſtea Arſinoe, quæ ſtationem habet. Poſtea locus nomine Melania, & Celendris civitas, quæ portum habet. Sunt qui hanc Ciliciæ initium faciant, & non Coraſium, è quibus eſt Artemidorus, qui ab ore Peluſiaco uſque Orthoſiam dicit eſſe ſtadiorum tria millia & noningenta. Vſque ad Orontem flumen, mille & centum & triginta. Vſque ad portas deinceps quingenta ac vigintiquinque. Vſque ad Cilicium fines duo millia & ducenta & ſexaginta. Poſtea eſt Holmus, quam prius habitarunt ii qui nunc Seleucenſes appellantur. Sed condita Seleucia in Calycadno eò commigrarunt. Nam deflectenti promontorium nomine Sarpedonem, quod litoream regionem facit, mox ſunt Calycadni oſtia, cui proximum eſt Zephyrium promontorium. Per hunc fluvium Seleuciam navigatur urbem bene habitatam, & à Cilicio & Pamphylio more plurimum diſcrepantem. Hinc ætate noſtra fuere viri ex peripateticis philoſophis memorabiles, Athenæus & Xenar-

chus.

chus. Sed Athæneus in republica versatus, aliquandiu in patria populum * duxit. Postea contracta cum Murena amicitia, & cum illo fugiens, captus est, cum insidiæ contra Cæsarem Augustum deprehensæ essent. Sed cúm insons esset inventus, à Cæsare dimissus est: rediens autem Romam multis eum salutantibus & interrogantibus illud Euripidis respondit,

Advenio ab imis atque cæcis inferûm Tenebris.

Sed breve tempus supervixit, à ruina domus, ubi habitabat, per noctem oppressus. Xenarchus verò quem nos audivimus, non diu domi permansit, sed Alexandriæ & Athenis postea enim Romæ electa docendi vita. Is primum Arii, postea Cæsaris Augusti amicitia usus, usque ad senectutem in honore habitus est. Sed paulò ante obitum visu orbatus, morbo vitam consummavit. Post Calycadnum est petra nomine Pœcila, ea scalam habet vi excisam, qua Seleuciam itur. Postea est Anemurium promontorium, eodem nomine quo & superius. Item Crambusa insula, & Corycum promontorium, ultra quod ad stadia viginti est Corycum antrum in quo crocus optimus nascitur. Id autem est ingens quædam concavitas in orbem deducta, cui labrum petrosum ac satis altum circumjacet. Cùm

* ἐδημαγώγησε.

descenderis, solum est inęquale, & magna ex parte petrosum, & fruticosa, & semper virenti ac domestica materie plenum. Adjacens verò solum croco satum est. Ibi specu est, quod fontem ingentem habet, puræ ac nitentis aquæ, in flumen exeuntem, quod mox à terra absorptum, & insolubiliter delatum exit in mare, idque aquam amaram vocant. Postea est Eleusa insula, post Corycum continenti adjacens. Hanc Archelaus habitavit, & regiam fecit, tota Cilicia Trachea assumpta præter Seluciam, eo modo quo ab Amynta, ac prius etiam à Cleopatra habita est. Nam cùm locus & terra & mari idoneus esset ad latrocinium, terra quidem propter montium magnitudinem & ulteriores gentes, quæ campos & agriculturas latas, & excursionibus faciles habent: mari autem, propter materiem fabricandis navibus opportunam & propter portuum & munitionum, & locorum copiam quæ subiri possunt, visum est ad omnem rerum eventum satius esse, ut loca sub regibus essent, quàm sub ducibus Romanorum, qui & ad judicia mitterentur, & non semper adesse cum armis possent: Hoc modo Archelaus ad Cappadociam etjam Ciliciam Tracheam assumpsit, cujus fines inter Solos & Eleusam sunt, Latmus fluvius, & vicus ejusdem nominis. In excelsis Tauri partibus est Olympus, Zeni-

niceti piratæ, ſedes, & mons & caſtellum eodem nomine, à quo tota Lycia & Pamphylia & Piſidia cernitur. Zenicetus capto monte Iſaurico ſe cùm tota domo concremavit. Ejus erat Corycus, & Phaſelis, & multa Pamphyliæ loca, quæ omnia in Iſaurici venerunt poteſtatem. Poſt Latmum ſunt Soli, civitas inſignis, alterius Ciliciæ initium, quæ circa Iſſum jacet. Ea Achivorum opus eſt, & Rhodiorum, qui ex Lindo venerunt. Pompejus magnus in hanc hominibus exhauſtam reliquos piratas tranſtulit, præſertim quos & ſalute & providentia dignos intelligebat, & mutato nomine Pompejopolim appellavit. Hinc fuere viri memoratu digni, Chryſippus philoſophus Stoicus, ex patre Tarſenſi ortus, qui inde migravit. Item Philemon poëta comicus, & Aratus qui de aſtris verſus conſcripſit. Poſtea eſt Zephyrium eodem nomine, quo & id quod eſt Calycadno proximum. Poſtea eſt Anchiala paulo ſupra mare ſita, Sardanapali opus, ut Ariſtobulus ſcribit. Vbi Sardanapali monumentum eſt, & lapidea ſtatua, quæ dextræ manus digitos committit, & quaſi complodit. Quidam dicunt ibi epigramma eſſe, Aſſyriis literis inſculpum hujuſmodi: Sardanapalus Anacyndaraxis filius, Anchialen & Tarſum una die condidit, Et tu hoſpes ede, bibe, lude, &

Cùm te mortalē noris, præſentibus exple

Deliciis animum, post mortem nulla voluptas.
Namque ego sum pulvis, qui nuper tanta tenebam
Hæc habeo quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit, at illa manent multa, & præclara relicta.
Hoc sapiens vitæ mortalibus est documentum.

Chœrilus horum meminit, atque hi versus circunferuntur,

Hæc habeo quæ edi, quæque exaturata libido
Hausit, at illa manent multa, & præclara relicta.

Vltra Anchialam est munitio nomine Quinda, in qua olim Macedones thesauros servabant. Eumenes verò ab Antigono deficiens, pecunias abstulit. Vltra hæc & Solos sunt montana, in quibus Olbus civitas est, quæ Jovis templum habet, Ajacis, fratris Teucri opus. Hujus sacerdos etiam Tracheæ dominatus est. Postea multi tyranni eam adorti, latrocinia constituere: quibus sublatis, adhuc ætate nostra eam Teucri principatum & sacerdotium vocant, & maxima ex parte sacerdotes Teucri vel Ajaces dicuntur. Aba verò Xenophanis filia, unius ex tyrannis, per cognationem in hanc domum ingressa, principatum obtinuit, quem pater antea procuratorio nomine ac-

acceperat. Poſtea Antonius & Cleopatra etiam conceſſerunt, obſequiis & cultu deliniti. Sed Aba ſublata, principatus ad eos pervenit, qui ex eodem genere erant. Poſt Anchialam ſunt Cydni fluminis oſtia, juxta locum Rhegma appellatum. Id autem eſt ſtagnum, quod antiqua navalia habet. In hoc Cydnus exit, Tarſum perfluens, qui ortum à Tauro habet ultra urbem. Tarſi verò navale eſt lacus. Hucuſque tota ora à Rhodiorum tranſmarina incipiens, ad æquinoctiales ortus ab Occaſu ejuſdem nominis extenditur. Poſtea ad hyemalem ortum converſa Iſſum uſque. Jam hinc fluxum quendam ſumit Auſtrum verſus uſque in Phœniciam. Reliquum ad Occidentem finit uſque ad columnas, quare verus luſtratæ Cherroneſi iſthmus, eſt à Tarſo & Cydni oſtiis uſque Aminſum. Hæc enim minima eſt ex Aminſo in Cilicum fines diſtantia. Nam hinc Tarſum uſque ſunt c. ac xx. ſtadia. Inde ad Cydni oſtia non plura quinque. Nulla enim Iſſum uſque & ejus mare brevior via eſt ex Aminſo, quàm per ipſam Tarſum: nec ex Tarſo Iſſum uſque, propior quàm in Cydnum. Quapropter manifeſtum eſt hunc eſſe verum iſthmum, quanquam à prædonibus ille verus dicatur, qui eſt uſque in Iſſicum ſinum propter ſigna quæ habet. Propter hoc ipſum etiam lineam quam ex Rhodia in Cydnum uſque deduxi-

duximus, eandem esse asserentes, quæ Issum usque pertendit. Nihil præter hoc facientes, & Taurum dicimus è directo huic lineæ usque in Indiam penetrare. Tarsus in campo jacet, Argivorum opus, qui Io quærentes, cum Triptolemo erraverunt. Hanc Cydnus mediam perfluit, juxta gymnasium juniorum. Ejus ortus non procul est. Alveus verò per profundam vallem illatus, rectè in urbem egreditur. Aqua est rapidissima & frigida, quapropter hominibus ac bestiis auxiliatur, quæ nervos crassiores habent. Tantum Tarsensibus studium circa philosophiam fuit, & alias disciplinas, quæ in * corona versabantur, ut Athenas & Alexandriam superarent. Et si quis alius locus dici potest, in quo scholæ & philosophiæ exercitationes fuerint. Sed hoc uno plurimum excellit, quòd hic indigenæ discunt, peregrini verò non multi hùc adveniunt. At nec illi ipsi hic manent, sed foris perficiuntur, & perfecti libenter peregrinantur, detinentur autem perpauci. At cæteris civitatibus quas modo dixi omnibus contrarium evenit, excepta Alexandria. Nam multi in eas proficiscuntur, & libenter immorantur. Indigenas non multos admodum videas non extra discendi studio proficisci: nec ibi circa hoc studere. Alexandrinis utrunque contigit. nam & multos peregrinos suscipiunt, & ex suis emittunt non paucos.

* καὶ τὴν ἄλλην ἐγκύκλιον ἅπασαν παιδείαν.

cos. Alexandria omnium liberalium artium ſcholas habet, & ante alias populoſa eſt, & multum poteſt, & metropoleos ſermonem retinet. Viri ex ea illuſtres fuere: ex Stoicis Antipater, Archedemus, & Neſtor, & duo Athenodori: quorum qui Cordylion dictus eſt, cum M. Catone vixit, & apud eum mortuus eſt. Alter verò Sandonis filius, quem à vico quodam Cananitam dicunt, Cæſaris præceptor fuit, & in honore maximo apud illum habitus eſt. Jam verò ſenior in patriam reverſus, eam reipublicę gubernationem ſuſtulit: dum civitas partim ab aliis, partim à Boetho quodam malo poëta, & malo cive perperam tractaretur. Is plurimum apud plebem valebat. extulerat eum Antonius ab initio, cùm carmen in victoriam in Philippis habitam ab illo compoſitum accepiſſet. Sed multo magis ejus facilitas, quæ apud Tarſenſes maxima videbatur: adeò, ut ex tempore & uno impetu ad omnem datam materiam diceret. Simul Antonius gymnaſiorũ præfecturam Tarſenſibus pollicitus, hunc in gymnaſiarchæ locum conſtituerat, ac omnes ei gymnaſii impenſas crediderat. Sed deprehenſus cum alia ſurripere, tum etiam oleum, apud Antonium ab accuſatoribus convictus eſt, cujus irã cum aliis, tum hoc maximè declinavit, dicens quòd quemadmodũ Homerus Achillem & Agamemnonem & Vlyſſem decantavit, ita

& ego te. quare iniquum est, ut hujusmodi apud te calumniis agat. quod excipiens accusator, At Homerus, inquit, oleum Agamemnoni non furabatur, nec Achilli, tu verò furatus es, quapropter pœnas dabis. Cùmque iram obsequiis & cultu à se avertisset, nihilominus & ferre & tractare civitatem usq; ad Antoni exercitum perseveravit. Quare cùm Athenodorus hujusmodi civitatis statum reperisset, primò illum & ejus complices urbis traducere aggressus est. Sed ubi nihilominus ab injuria abstinebant, ea authoritate usus est, quam à Cæsare acceperat, eos itaque exilio damnatos ejecit. Hi vero in illius ædium pariete conscripserunt:

Res juvenum, consulta virûm, crepitus seniorum.

Quod ille in jocum accipiens, ascribi jussit, Tonitrus seniorum. Quidam ejus humanitatem contemnens, cum ventrem lubricum haberet, & noctu præter ejus domum transiret, totum ostium ac parietem respersit. Ille cum seditionem acriter in concoine reprehenderet, Vrbis (inquit) morbus & malus habitus, tum ex multis rebus, tum ex excrementis perspici potest. Sed hi Stoici fuerunt, Nestor verò Academicus, qui ætate nostra Marcellum Octaviæ sororis Cæsaris filium instituit. Atque hic etiam post Athenodorum civitati præfuit, & apud duces, & apud cives in honore maximo habitus

bitus est. Aliorum quoque philosophorum nomina quos novi multorum dicere possem, sed ex iis qui per urbes peregrinarentur,& optimè scholas regerent, Plutiades fuit,& Diogenes. At Diogenes etiam poëmata in adolescentia composuit, maxima ex parte tragica. Grammatici fuere, quorum scripta extent, Artemidorus & Diodorus. Optimus tragœdiæ poëta ex iis qui memorantur, fuit Dionysides. Sed præcipuè Roma maximam eruditorum hominum multitudinem afferre potest, qui ex hac urbe sunt. Tarsensibus enim & Alexandrinis plena est. ac Tarsus quidem est hujusmodi. Post Cydnum Pyramus sequitur, ex Cataonia fluens, de quo ante fecimus mentionem. Scribit Artemidorus, hinc Solos recta navigatione esse stadia quinquaginta. Proxima est Mallus in edito quodam loco sita, opus Amphilochi & Mopsi auguris Apollinis & Latonæ, de quibus valde multa conficta sunt, & nos antè mentionem fecimus, cùm de Calchante diceremus, & controversia quam Calchas & Mopsus de divinatione habuissent. Hanc controversiam nonnulli Ciliciam transferunt, ut Sophocles, qui eam tragico more Pamphyliam vocat, quemadmodum & Ciliciam Caricam, & Trojam, Lyciam ac Phrygiam, & cùm alii, tum etiam Sophocles, Calchantis obitum hic tradunt: & non solum de divinatione, sed

de imperio contentionem sunt fabulati. Dicunt enim Mopsum & Amphilochum ex Troja profectos, Mallum condidisse. postea Amphilochum Argos digressum, cum Argivis non placuisset illo redisse, sed à regni communicatione exclusum, singulari certamine cum Mopso concurrisse: & cùm simul cecidissent: sepultos esse, inter se tamen distantes. & adhuc sepulturæ prope Pyramum circa Magarsa ostenduntur. Hinc fuit Crates grammaticus, cujus discipulum Panætium dicunt. Vltra hanc oram est Halenius campus, per quem Philotas Alexandri equitatum duxit, cùm ille phalangem per oram maritimam & Mallensem agrum Issum versus, & Darii copias ex Solis duceret. Tradunt Alexandrum, propter cognationem cum Argivis, Amphilocho sacrificasse. Hesiodus dicit, Amphilochum ab Apolline apud Solos interemptum: quidam apud Halenium campum: quidam in Syria, cum propter contentionem ab Halenio discederet. Post Mallum sunt Ægeæ oppidum, quod stationem habet. Postea sunt Amanides portæ, quæ stationem habent in quas, Amanus mons definit, à Tauro descendens, qui ultra Ciliciam est Orientem versus, semper à tyrannis occupatus, loca munitissima obtinentibus. Ætate nostra his omnibus potitus est Tarcodementus, vir memoratu dignus, & ob

& ob præclara facinora rex à Romanis nuncupatus, qui posteris suis successionem tradidit. Post Ægæas est Issus oppidum, quod stationem habet, & Pindus amnis. Hoc in loco Alexander cum Dario conflixit. Item Issicus sinus, in quo Rhosus civitas est, & Myriandrus civitas & Alexandria, & Nicopolis, & Mopsi domicilium, & quæ portæ appellantur, Cilicum & Syrorum confinium. In Cilicia est Dianæ Sarpedoniæ fanum & oraculum, ubi numine perciti, responsa dant. Post Ciliciam prima Syrorum civitas est Seleucia in Pieria, proximè Orontes emittit. Ex Seleucia Solos usque recta navigatione sunt criciter mille stadia. Sunt qui dicant Cilicas Trojanos, quorum Homerus meminit, Cilicum qui trans Taurum sunt, authores fuisse, quanquam ab illis plurimum distent, & quædam loca ibi ostendunt, quemadmodum in Pamphylia, Thebam, & Lyrnessum: quidam econtra. atque etiam campum quendam Helenium ibi monstrant. Nunc Transtaurinis partibus dictæ Cherronesi peragratis, hæc adjicienda sunt. nam Apollodorus in naviũ dinumeratione hæc etiam dicit, omnes Asianos Trojanorum socios à poëta dinumerari, qui quidem Cherronesum habitant. Cujus angustissimus isthmus est, intervallum inter Sinopensẽ recessum atq; Issum. Exteriora verò latera, cum Cherronesus triquetra sit, esse

esse inæqualia. Nam ex iis aliud à Cilicia usque Chelidonias progreditur, aliud verò citerius usque ad Euxinios, aliud jam citerius Sinopem usque. Quare illud, solos eos qui sunt in Cherroneso, per eadem convincemus falsum esse per quæ prius convicimus, non solos eos qui sunt intra Halym. Nam loca Pharnaciæ proxima, in quibus Halizonos diximus, quemadmodum ea sunt extra Halym, ita & extra isthmum. Siquidem & extra angustias, quæ inter Sinopen sunt atque Issum, & non modò has, sed etiam veras angustias definivit, cùm illas pro his poneret: & quod omnium stultissimum est, dixit Cherronesum triquetram esse, & tria esse latera exteriora. Nam qui exteriora latera dicit, id latus excipere videtur, quod circa angustias est, quasi & hoc etiam sit latus, sed non exterius, nec ad mare. Si igitur angustiæ adeò coactæ essent, ut & latus ad urbem Issum, & latus ad ipsam Sinopen vergens, penè inter se jungerentur, dici posset Cherronesum triquetram esse. Nunc verò cùm angustiæ quæ ab eo dicuntur, tribus millibus stadiorum inter se distent, inscitia est dicere tale quadrilaterum triquetrum esse, & non chorographicum. Is etiam qui metro comico chorographiam edidit, de Terræ situ inscribens, in eadem est inscitia: quanquam isthmum ad minimum intervallum reducat, quantum dixerunt

qui

qui dimidium totius sunt mentiti: & quantum Artemidorus, qui cum dixit esse mille & quingentûm stadiorum. Nondum enim in hoc triquetra figura cohibetur, sed nec exteriora latera rectè distinxit, dicens unum esse ab Isso usque in Chelidonias. Tota enim Lyciaca ora, quæ restat, in rectum tendit, & Rhodiorum transmarina Physcum usque. hinc verò continens flexum quendam accipiens, jam secundi & Occidentalis lateris initium facit usque in Propontidem & Byzantium. Sed cùm Ephorus dicat XVI. nationes hanc Cherronesum incolere, tres Græcas, reliquas Barbaras, præter mixtos homines, ad mare quidem Cilicas, Pamphylos, Lycios, Bithynos, Paphlagonas, Mariandynos, & Troas, & Cares, Pisidas verò ac Mysos & Chalybes & Milyas in mediterranea. Apollodorus hæc dividens, decimam ac septimam nationem addidit Galatarum, quæ junior est Ephoro. Ex his autem dicit Græcos nondum Trojano tempore colonos misisse. Barbari verò magnitudine temporis multam confusionem habent: dinumerari autem à poëta & Troes, & eos qui nunc Paphlagones nominantur, & Mysos, & Phryges, & Cares, & Cilices, Maones verò pro Lydis, & alias incognitas gentes, ut Halizonas & Cauconas. Item extra dinumerationem esse Cetios, Solymos & Cilicas, qui ex Theba-

bano sunt campo, & Lelegas. Pamphylos verò & Bithynos, & Mariandynos, & Pisides, & Chalybes, & Milyes, & Cappadoces nequaquam nominari, tum quòd hæc loca nondum ab eis incolerentur, tum quòd in aliis comprehenderentur nationibus, ut Hydrienses & Termilæ in Caribus, Doliones & Bebryces in Phrygibus. Sed nec Ephori sententia videtur bene hæc transigere. poëtæ autem dicta perturbat, & falsò adducit. Nam hoc primum ab Ephoro quærendum fuit, cur Calybes intra Cherronesum ponat, cum à Sinope & Aminso tam longè distent Orientem versus. Nam qui hujus Cherronesi isthmum dicunt esse lineam ab Isso in Euxinum ductam, eam quasi Meridionalem faciunt. Quidam putant eam esse quæ ad urbem Sinopem tendit, quidam eam quæ ad Aminsum est, eam autem quæ ad Chalybes est nullus, cum ea omnino sit obliqua. nam Chalybum Meridianus per minorem Harmeniam describeretur & per Euphratem, qui totam intra se Cappadociam comprehendit, & Commagenam, & Amanum, & Issicum sinum. Quare si isthmum ab obliqua linea terminari concederemus, maxima pars horum & præsertim Cappadocia interius comprehenderetur, atque is etiam qui propriè nunc Pontus appellatur, qui est Cappadociæ pars, Euxinum versus. Quare si Chalybes Cherronesi pars dicen-

cendi sunt, multo magis Cataones & utrique Cappadoces & Lycaones, qui etiam ab eo sunt prætermissi. Sed quare Chalybes in mediterranea posuit, qui à poëta Halizones dicti sunt? quemadmodum nos suprà demonstravimus. Rectius enim erat ut eos divideret, & partim ad mare collocaret, partim in mediterranea, quemadmodum de Cappadocia Ciliciáque faciendum est. Ille vero ne eam quidem nominavit. de Cilicibus solum fecit mentionem, qui ad mare habitant. Qui itaque sub Antipatro Derbita erant, & Homonades, & alii complures Pisidis finitimi, qui mare non norunt, nec salsas æquoris escas, quem locum capient? sed nec Lydos nec Maonas commemoravit, sive iidem sint, sive diversi, sive per se, sive in alia gente comprehendantur. Nequaquam enim tam insignis natio occultari potest : nec si nihil de ea dicat, videtur nihil necessarium prætermittere. Mixti autem quinam sunt? nulla enim loca proferre possumus, vel ab eo nominata vel prætermissa, præter prædicta, quæ quidem mixtis tribuamus, nec ex iis ullos quos dixit vel prætermisit. Nam si immixti sunt, cum alii prævalerent, vel Græci effecti sunt, vel Barbari : tertium vero mixtum genus nullum scimus. Præterea quomodo tres Græcæ nationes sunt, quę Cherronesum habitant? Nam si hoc ideo est, quia Jones

nes & Athenienses olim iidem erant, dicentur etiam iidem Dores & Æoles, ita quòd duæ nationes tantum fient. Si verò propter posteriores mores sunt distinguendi, quemadmodum propter linguas, nationes quatuor erunt, quemadmodum & linguæ. Sed hanc Cherronesum ex Ephori definitione non solum Jones incolunt, verum etiam Athenienses, ut in particularibus declaratum est. at hujusmodi quædam adversum Ephorum dubitanda erant. Sed hæc Apollodorus non multum curavit: XVI. verò nationibus ipse decimam septimam addidit Galatarum, quòd & utile est. Tamen ad eorum pertractationem quæ ab Ephoro vel dicuntur vel prætermittuntur, nequaquam est necessarium. Ipse enim causam affert, quòd scilicet hæc omnia post illius ætatem fuere. Cùm verò ad poëtam transit, id rectè ait, quòd post Trojana tempora multa Barbarorum confusio facta est propter mutationes. Nam quædam aucta sunt, quædam imminuta, quædam distracta, quædam in unum coacta. Sed non bene dicit duplicem causam esse: quare poëta quorundam non meminit, quòd scilicet vel nondum hæc natio inhabitaretur, vel quòd ab alia comprehenderetur. Nam Cappadociam cùm Cataonia & Lycaonia non nominat, ob neutram tamen harum causarum, nullam enim hujusmodi historiam de his habemus. Præterea

terea curare & respondere, quare Homerus Cappadocas & Lycaones prætermisit, quòd verò Ephorus præteriit, & ipsum præterire, & ad hoc illius sententiam afferre, cùm id perscrutatur & pertractat, ridiculum est. Item docere, quare Homerus Maones pro Lydis posuit. Quare verò Ephorus nec Lydos nec Maones nominavit, non declarare, stultum est. & cùm dicat poëtam ignotorum quorundam mentionem facere, de Cauconibus quidem, & Solymis, & Cetiis, & Lelegibus, & Cilibibus, qui ex Thebano campo erant, rectè dicit. Halizonas verò ipse fingit, imò ipsi primò Halizonas ignoraverunt, & multis modis scripturam mutaverunt, argenti venam fingentes. atque alia permulta & magna occurrunt, quæ jam defecere. Ad hanc ambitionem illas etjam historias contulerunt, quas Scepsius ponit à Callisthene accipiens, & ab aliis quibusdam, qui falsæ Halizonum opinionis non sunt immunes, quòd scilicet Tantali, & Pelopidarum divitiæ à metallis provenere, quæ circa Phrygiam & Sipylum erant: & quòd Cadmi opulentia à Thracia fuit, & Pangæo monte: & Priami, ex auro quòd circa Abydum effodiebatur. cujus nunc vix ulla vestigia apparent. multa tamen antiquorum metallorum signa, loca effossa exhibent. Midæ quoque opes ex metallis fuere, quæ circa Vermium montem erant. Gygis, & A-

Alyattis, & Crœsi, ex iis quæ apud Lydium oppidum desertum, inter Atarneum ac Pergamum, quòd quidem loca effossa habet, propter metallorum inquisitionem. Præterea Apollodorus meritò in hoc reprehendi potest, quòd cùm cæteros reprehendere solitus sit, qui multa præter Homeri sententiam innovarunt, in hoc non solum negligens fuit, verùm etiam contraria in unum collegit, quæ non eodem modo dicuntur. Nam cum Xanthus Lydus dicat post res Trojanas Phryges in Europam & læva Ponti venisse, & Scamandrium eos ex Berecyntia & Ascania duxisset: addit Apollodorus Homerum, ejus Ascaniæ meminisse, cujus etiam Xanthus,

In Catalogo. *Phorcys & Ascanius Phrygias duxere catervas*

Longè ex Ascania.

Quid si sic habet transmigratio? certè post res Trojanas facta est. In bello autem Trojano auxilium à poëta commemoratum, ex ulteriore venit regione, ex Berecyntibus scilicet & Ascania. Quinam ergo erant Phryges?

Iliad. γ. *Qui prope Sangerii ripas tunc castra tenebant,*

Cùm Priamus auxiliator dicit, Cum quibus electus eram, quomodo Priamus ex Berecyntibus Phrygas accessisset, cum quibus convenientiam nullam habebat? finitimos autem, & eos quibus ipse prius

prius auxiliatus est, prætermisit. Et cùm sic de Phrygibus dicat, de Mysis etiam addit non admodum cohærentia. Ait enim Mysiæ vicum quendam Ascaniam vocari, circa lacum ejusdem nominis, ex quo & Ascanium amnem decurrere facit, cujus meminit Euphorion,

Ascanium propter Mysum. Et Alexander Ætolus inquit,

A quibus Ascaniæ circum habitantur aquæ,
Ascanii per labra lacus, quibus ante Dolion
Sileni mansit filius ac Meliæ.

Vocant, inquit, Dolioniam & Mysiam regionem, eam quæ circa Cyzicum est Meletopolim versus, quare si hæc ita se habent, & ex poëtarum testimonio comprobantur, & ex iis quæ nunc monstrata sunt, quid prohibebat Homerum hujus Ascaniæ meminisse, & non ejus quæ à Xantho commemoratur? Sed quoniam de his antè dictum est, cùm de Mysis ac Phrygibus tractaremus: idcirco quantum ad hanc partem attinet, finem faciamus. Reliquum est ut Cyprum peragremus, quæ huic Cherroneso ad Austrum adjacet, & quoniam, ut antè diximus, mare comprehensum ab Ægypto, & Phœnicia, & Syria, & reliqua ora usque in transmarinam Rhodi regionem, compositum est ex Ægyptio pelago & Pam-

Pamphylio, & eo quòd Issico sinui proximum est. In hoc Cyprus jacet, quæ partes Septentrionales Ciliciæ Tracheæ contiguas habet quibus etiam continenti proxima est, Orientales Issico sinui, Occidentales à Pamphylio pelago allutas, Australes autem ab Ægyptio. Hoc itaque ab Occidente Libyco, & Carpathio pelago permiscetur. ab Austro atque Oriente est Ægyptum & sequens ora, usque Seleuciam atque Issum, à Septentrione Cyprus Pamphylium pelagus. Hoc enim ab Aquilone, à Ciliciæ Tracheæ, & Pamphyliæ, ac Lyciæ extremis comprehenditur usque in Rhodiam regionem. ab Occidente Rhodiorum insula, ab Oriente Cypri parte, quæ Paphum versus & Acamantem jacet, à Meridie Ægyptio pelago confunditur. Cypri ambitus est trium millium & quadringentorum ac viginti stadiorum, in sinum se inferenti. Ejus longitudo est à Clidibus in Acamantem pedestri itinere mille & quadringentorum stadiorum, ab Oriente in Occidentem progredienti. Sunt autem Clides insulæ duæ, antè Cyprum ad Orientales ejus partes sitæ. Hæ à Pyramo distant stadiis septingentis. Acamas promontorium est sylvosum, quòd duarum mamillarum speciem præbet, & in Occidentalibus insulæ partibus situm, tendit ad Aquilonem. Id Selenuntem versus Ciliciæ Tracheæ proximum est,

mille

mille ſtadiorum tranſitu. Sidam verſus Pamphyliæ mille & ſexingenta, Chelidonias verſus mille & nongentorum. Tota inſulæ figura eſt parte altera longior, ea iſthmos facit ad latera, quæ latitudinem terminant. Singulæ ejus partes (ut brevi comprehendamus) ita ſe habent à ſigno continenti proximo incipientes. Diximus alibi Crommyi extremum, quod eſt Cypri promontorium, ad Anemurium promontorium Cilicię Tracheæ opponi, per trecentorum & quinquaginta ſtadiorum intervallum. Hinc jam inſulam ad dextram, & continentem ad ſiniſtram habentes, ad Aquilonem & Orientem & Clidas, navigant recta navigatione ſtadiorum ſeptingentorum. In quo ſpacio aſt Lapathus civitas, quæ ſtationem habet & navalia; Laconum & Praxandri opus, juxta quam erat Agidus. Poſtea eſt Aphrodiſium, ad quod inſula perangusta eſt. nam ſeptuaginta ſtadiorum intervallo Salamina tranſitur. Poſtea Achivorum acta, quo primùm Teucer applicuit, is qui in Cypro Salamina condidit, à patre (ut fertur) Telamone pulſus. Poſtea eſt Carpaſia civitas, quæ portum habet circa Sarpedonem promontorium ſita. Iſthmi tranſitus ex Carpaſia eſt ſtadiorum triginta verſus inſulas Carpaſias, & Auſtrale pelagus. Poſtea eſt mons & promontorium. Montis ſummum Olympus dici-

dicitur, ubi Veneris Acreæ templum est, quòd nec videre nec adire mulieribus licet. In fronte sunt Clides & aliæ complures insulę. Postea Carpasiæ, post quas est Salamis, unde Aristus fuit rerum conscriptor. Deinde Arsinoe civitas & portus. Deinde alius portus nomine Leucola. Deinde promontorium Pedasium, cui collis altus & asper imminet, mensæ cujusdam figuram præbens, Veneri sacer. Hinc in Clidas sunt stadia sexcenta & octoginta. Postea est sinuosa quædam & aspera prænavigatio, eà κύτιον iter, quæ civitas portum clausum habet. Ex hac Zeno fuit Stoicæ sectæ autor, & Apollonius medicus. Hinc usque Barutum sunt stadia mille & quingenta. Deinde est Amathus civitas. Intermedio spacio est oppidum nomine Palæa, & Olympus, mons qui mamillæ speciem præbet. Deinde Curias peninsularis, quæ à Throni distat stadiis septingentis. Postea est Curium urbs quæ stationem habet. Hanc Argivi condiderunt. Quare jam licet ejus * ocium perspicere qui elegiam composuit, cujus initium est,

* ῥᾳθυμίαν.

Nos cervæ Phœbo sacræ, dum tela per undas
Effugimus, cursu venimus huc celeri.

Sive ea Delus sit, sive quæcunque. Dicunt enim cervas ex Corycio jugo delapsas è Cilicio litore in Curiada actam tranare. & addit,

Res

Res dictu mira est, quonam nos invia pacto
Maria per aërios transiimus Zephyros.

A Coryco enim in Curiada actam circunnavigantes, nec Zephyrum nec insulam à dextris habent, nec transitum ullum à sinistris. Initium itaque Occidentalis circumnavigationis Rhodiorum respicientis Curium est. Postea est promontorium, unde jaciuntur qui Apollinis aram contingunt. Postea est Treta, & Boosura, & Palæpaphus, ad decem stadia supra mare sita, quę stationem habet, & antiquum Veneris Paphię templum. Postea est Zephyrium promontorium, quòd stationem habet: & altera Arsinoe, cùm statione & templo & luco. Non procul à marri est Hierocepia. Postea Paphus ab Agapenore condita, quæ portum habet, & templa optimè structa. Ea pedestri itinere distat à Palæpapho stadiis LX. Per eam viam quæ Palæpaphum it, quotannis festa celebrantur, ad quæ viri simul ac mulieres ex aliis urbibus confluunt. Quidam dicunt Paphum ab Alexandria distare per tria millia & sexcenta stadia. Deinde post Paphum est Acamus. Post Acamantem Orientem versus navigatur in urbem Arsinoen, & in Jovis lucum. Postea est Solus, quæ portum habet, & flumen, & Veneris & Isidis delubrum. Eam Phalerus & Acamas Athenienses condiderunt, incolę Solii dicuntur. Hinc fuit Sta-

ſanor, Alexandri ſodalis, vir qui principatum meruit. Vlterius eſt Limenia civitas in mediterranea. Poſtea eſt Crommyi promontorium. Sed quid opus eſt poëtas admirari, eos præſertim, qui omne ſtudium ponunt in elocutione, ſi Damaſti dicta conſideremus, qui inſulæ longitudinem à Septentrione facit ad Meridiem, ab Hierocepia ſcilicet in Clidas. At nec Eratoſthenes rectè. hunc enim reprehendens, non à Septentrione Hierocepiam ponit, ſed ab Auſtro: quæ profectò non ab Auſtro eſt, ſed ab Occidente. Si quidem in Occidentali latere jacet, ubi & Paphus eſt, & Acamas. At Cyprus quidem in ſitu talis eſt, virtute autem nulla inſularum inferior. Nam & vino abundat & oleo: frumenti quoque ſatis habet: æris metalla apud Tanaſſum abundant, in quibus vitreolum & rubigo æris naſcitur, ad medicinæ uſum idonea. Autor eſt Eratoſthenes, cùm olim campi adeò ſylvis eſſent occupati, ut vi coli non poſſent, parùm ad hoc metalla prodeſſe: cùm vero arbores ad æris & argenti decoctionem exciderentur, acceſſiſſe etiam claſſium ædificationem, cùm mare jam intrepidè ac potenter navigaretur. Sed cùm nulla vi evincere ſylvam poſſent, permiſſum eſt volentibus ut eam exciderent, & purgatam peculiarem atque immunem ſibi haberent. In initio Cyprii tyrannides per urbes habebant.

Sed

Sed postquam Ptolemaici reges potiti sunt Ægypto, Cyprus in eorum ditionem concessit, faventibus Romanis. Sed ubi postremus Ptolemæus Cleopatræ patruus, nunc regnantis, deliquit, & adversum bene de se meritos ingratum se præbuit, & ipse sublatus est: & insula à Romanis occupata, & prætoria provincia per se facta est. Sed maximè tollendi regis autor fuit P. Claudius Pulcher qui in piratas incidens quo tempore Cilices vigebant, imperato sibi redemptionis precio, misit ad regem orans ut se redimeret. Rex quidem precium misit, sed perexiguum, adeò ut piratæ id accipere erubescerent, quare pecuniam regi remiserunt, P. Claudio sine precio dimisso: qui liberatus utrisque gratiam retulit. Nam tribunus plebis creatus, evicit ut M. Cato Cyprum mitteretur, eam ab rege ablaturus. Ptolemæus re intellecta, prius quàm ille adventasset, se ipse interemit. Cato insulam accepit, & regis opes venundedit, pecunia omni in publicum ærarium relata. Ex illo Cyprus prætoria provincia fuit, & núnc est quanquam parvo tempore interjecto Antonius eam Cleopatræ & sorori ejus Arsinoæ tradidit: quo sublato, omna ejus acta rescissa sunt.

STRABONIS GEOGRAPHICORUM

LIBER XV.

ARGVMENTVM.

Quintusdecimus circa Indiam Persiamque versatur.

EX Asia restant ea, quæ trans Taurum sunt, præter Ciliciam, Pamphyliam ac Lyciam, & quæ ab India in Nilum usque inter Taurum, & exterius Australe mare comprehenduntur. Post Asiam est Libya de qua postmodum dicemus. nunc ab India est incipiendum. Ea enim & maxima est, & ad Orientem exposita, sed æquo animo audiendum est. Nam & longissimè abest, & à non multis ex nostris visa: & si qui viderunt, partem viderunt. Pleraque autem narrant ex auditu, quanquam etiam ea quæ ab eis profecta dicuntur, in transitu quodam militari, & pro discursu deprehensa sunt. Quapropter nec eadem semper referuntur, ab iis etiam qui quasi accuratius perquisita conscribunt. Ex iis etiam nonnulli, quanquam simul & in exercitu & in peregrinatione fuissent, quemadmodum qui cum Alexandro in Asia militarunt, persæpe tamen quisque cuique contraria dicunt. Quod si de

de visis tantopere inter se discrepant, quid de iis putandum est quę sciuntur ex auditu? Sed nec qui multo tempore pòst de iis conscripserunt, nec qui nunc eò navigant, quicquam exactè dicunt. Appollodorus quidem Parthicarũ rerum conscriptor, cùm mentionem de Gręcis facit qui Bactrianam ceperunt, ac de Syriacis regibus à Seleuco Nicatore profectis, refert eos cùm admodũ aucti essent, Indiã invasisse. De prioribus autem rebus nihil omnino explicat, imò pugnantia dicit, scribens plus Indię illos quàm Macedonas subegisse, Eucratidam scilicet mille urbes habuisse: Macedones verò, gentes eas omnes quæ inter Hydaspem sunt atq; Hypanim, numerum urbium quinque millia ac novem, quarum nulla minor esset Co Meropide: atque omnem hanc regionem Alexandrum Poro tradidisse. Præterea mercatores qui per Nilum & Arabicum sinum ex Ægypto in Indiam navigant, rari admodum in Gangem usque perveniunt: atq; hi quidem privati homines, & ad locorũ historiam minimè idonei. Inde tamen ex uno loco & ab uno rege Pandione & alio Poro, legati cum muneribus ad Cæsarem Augustum venerunt. Item sophista Indus qui igne consumptus, tale de se spectaculũ exhibuit, quale Calanus Alexandro. Quare si quis rebus his omissis ad ea inspiciat, quæ ante Alexandri memoriam gesta sunt, multa obscuriora

invenict. Sed par est Alexandrum hujusmodi prosperitatum ambitione permotum, fidem his adhibuisse. unde Nearchus ait eum contendisse per Gedrosiam cum exercitu proficisci, cùm intelligeret Semiramim ac Cyrum exercitum in Indiam duxisse, & illam cum xx. hominibus, Cyrum cum VII aufugisse, maximámque esse Alexandri gloriam qui per eadem loca & gentes victor cum exercitu servatus fuerit. Ille quidem credidit, nos verò quomodo de rebus Indicis certam fidem habebimus? Cui dicto Megasthenes concordat, dicens antiquis Indorum historiis fidem non esse adhibendam. Dicit enim nec ab Indis unquam emissam expeditionem, nec extrinsecus in Indiam quenquam cum exercitu profectum esse aut vicisse, præter Herculem, & Liberum patrem, & nuper Macedonas. Nam Sesostrim Ægyptium, & Tearconem Æthiopem usque in Europam processisse ait. Nabocodrosorum autem qui magis à Chaldeis probatur quàm Hercules, usque ad Columnas pervenisse, quousque etiam Tearconem: illum verò exercitum ex Iberia in Thraciam Pontumque duxisse Idanthyrsum Scytham Asiam excurrisse, usque in Ægyptum, Indiam eorum neminem attigisse, Semiramim priusquam egrederetur obiisse, Persas verò Hydracas ex India mercede accersisse, illos autem copias suas in

in Indiam duxiſſe nunquam: propè tamen acceſſiſſe, cùm Cyrus duceret in in Maſſagetas. Herculis & Bacchi res geſtas Megaſthenes cum paucis quibuſdam credit. Aliorum magna pars, è quibus eſt Eratoſthenes, fabuloſa & minimè credenda arbitrantur, ut Græca. Nam Liber pater apud Euripidem in Bacchis juvenum more ita inquit.

Auriferą adivi & culta Lydorum loca,
Et Phrygiam, & uſtos ſole Perſarum campos,
Bactraque, rigentemque hyeme Medorum terram,
Fœlicem Arabiam, atque Aſiam permeavi omnem.

Eſt etiam quidam apud Sophoclem, qui Nyſſam decantat, ut montem Baccho ſacrum.

Vnde ego conſpexi debacchatam mortalibus claram Nyſſam,
Quam corniger Bacchus jucundam ſibi obſtetricem colit,
Vbi ales non clangit.

Et cætera. Dicunt etiam Bacchum ad Femur educatum. Poëta de Lycurgo Edono ſic ait:

Qui quondam altricem Bacchi ſacramque Iliad. ζ.
ruebant
Per Nyſſam.

Ac de Baccho quidem hactenus. Herculem verò quidam tradunt in adverſa parte tantum fuiſſe uſque ad Occidentis

ſines, quidam in utraque. Ex his autem Nyſſæos gentem quandam nominarunt, & Nyſſam urbem à Baccho conditam, & monti urbem imminentem nomine Merus, allegantes hederam ibi naſci & vites: quanquàm fructum ad maturitatem non perducant. Nam racemus prius quàm grandeſcat, effluit propter imbrium exuberantiam. Dicunt præterea Oxydracas à Baccho profectos, propter vites quæ apud eos naſcuntur, & victum ſumptuoſum. Et propterea quod eorum reges caſtrenſem apparatum, & cæteros exitus cum tympanis & ſtola colore infecto, Bacchico more faciunt, quod etiam apud Indos cæteros percelebre eſt. Cùm Alexander petram quandam nomine Avernum primo adortu cepiſſet, cujus radices Indus non procul à fonte ſuo perfluit, gloriabundi dixerunt, Herculem ter petram adortum, ter inde repulſum fuiſſe. Ab iis autem qui cum eo militaverant profectos volunt Sibas, generis ſignum ſervantes, quòd pellibus amiciantur quemadmodum Hercules: & quòd clavas gerant, eaſque bobus & multis inurant. Hanc fabulam ex iis confirmant quæ de Caucaſo ac Prometheo memorantur, quæ à parva quidem cauſa huc ex Ponto tranſtata ſunt. Nam cùm ſactam quandam ſpeluncam apud Paropamiſſadas viderent, in ea dixerunt vinctum fuiſſe Prometheum, atque Herculem, ut illum

illum liberaret, huc venisse: & hunc esse Caucasum, in quo Græci vinctum Prometheum tradiderunt. Quæ omnia eorum figmenta esse qui Alexandro adulari studebant, certum est, ex eo maximè quòd scriptores non concordant: sed alii mentionem de hoc faciunt, alii minimè. Non enim par est, res adeò illustres & ambitione plenas non esse auditas: & si sunt auditæ, non videtur verisimile non fuisse existimatas dignas memoratu, præsertim à fidelissimis eorum, tum ex eo quòd ii per quos Herculi & Baccho transeundum erat nullum signum habent, quo ostendant illos per eam terram transiyisse. Præterea ejusmodi. Herculis stola, multo posterior Trojana memoria, figmentum eorum videtur qui Heracliam condiderunt, sive is Pisander fuerit, sive alius. Antiquæ enim statuæ talem ornatum non habent. Quare in his id tenendum est, quod ad fidem proximè accedit. Nos & in superioribus Geographiæ libris hæc digessimus, quantum fieri potuit diligenter, & nunc etjam digeremus. Illis enim ad manum utemur, & alia adjiciemus, quantum videbitur ad evidentiam opportunum. Sed ex digestione quæ tunc facta fuit, ea præsertim certissima videbantur, quæ summatim ab Eratosthene tradita erant in tertio Geographiæ libro, de ea scilicet quæ tunc India putabatur, cùm

eam Alexander peragravit, & Indus flumen ejus confinium erat, & Arrianæ quam deinceps ad Orientem sitam Persæ tenuerunt. Post ea magnam ejus partem Indi occupavere Macedonibus ademptam. Atque hęc ab Eratosthene traduntur. Indiam à Septentrione, Tauri extrema terminant, ab Ariana usque in Orientale mare, quæ indigenæ particulatim nominant Paropamissum, Emodum, Imaum & aliis nominibus, Macedones verò Caucasum vocant. ab Occidente Indus fluvius, Australe & Orientale latus, quæ sunt longe aliis majora, in Atlanticum pelagus procurrunt: unde regio rhombi figuram præbet. Nam utrunivis majorum laterum contrarium sibi latus tribus millibus stadiorum exuperat, quantum est commune Orientalis & Meridionale oræ promontorium, quod extra in utrunque æqualiter excurrit ad aliam litoris regionem. Quare Occidentalis lateris à Caucasiis montibus in Australe mare XIII millia stadiorum colliguntur secundum Indum flumen usque ad ejus ostia. Quapropter ex contrario Orientale latus, assumptis promontoriis tribus millibus, erit XVI millium stadiûm. Atq; hæc est & maxima, & minima regionis latitudo. Longitudo verò est ab Occidente in Orientem, quod de ea parte, quę usque Palibothra pertendit, certius dici potest. Nam schœnis mensurata est, & viam re-

regiam habet stadiorum xx millium. Ulteriora verò conjectura deprehenduntur per navigationes quæ ex mari fiunt per Gangem Palibothra usque, quæ sunt stadiorum sex millium. Tota verò vel brevissima est stadiorum XVI millium, ut ex certa diurnorum itinerum descriptione deprehendisse se Eratosthenes affirmat, cui etiam Megasthenes assentitur. Patrocles verò mille stadia detrahit. Rursum si huic distantię promontorii distantia addatur, pręsertim quę ad Ortum vergit, scilicet tria millia stadiorum longitudo maxima conficietur, quæ est ab Indi ostiis, secundùm litoris regionem, usq; ad dictum promontorium, & Orientales ejus terminos. Hoc in loco ii habitant, qui Conjaci vocantur. Ex his perspici potest, quantum aliorum sententiæ sint diversę. Nam Ctesias dicit Indiam non esse minorem reliqua Asia. Onesicritus dicit eam esse tertiam orbis partem, Nearchus quatuor mensium iter per campum, Megasthnes & Deimachus moderatius. Nam supra xx. millia stadiorum eam partem ponunt, quæ ab Australi mari in Caucasum tendit. Deimachus secundùm quædam loca supra xxx millia, contra quos in superioribus est à nobis disputatum. Nunc hoc tantùm dicere sufficiat, quod in veniam petentibus plurimum opitulatur, cúmque de rebus Indicis dicunt, non affirmant. Tota India flumini-

bus irrigatur: quorum quædam in duo maxima irrumpunt, Indum, atque Gangem: quædam propriis ostiis in mare emittunt, & omnia ortum habent à Caucaso primo ad Meridiem delata. postea alia in eodem permanent cursu, præsertim quæ in Indum influunt. alia flectuntur ad Orientem, quemadmodum Ganges qui à montibus descendens, cum in planitiem pervenerit ad Orientem conversus: & Palibotra civitatem maximam præterfluens, in ejus mare progreditur: & unum ostium habet, quanquam omnium Indicorum flumen maximum sit. Indus duobus ostiis in mare ad Meridiem emittit, Pattalenam complectens, Ægyptio Delta persimilem. ex horum fluviorum vaporibus & Etesiis stagnantur campi. Nam & Eratosthenes dicit Indiam æstivis imbribus madere, & eo tempore linum seritur, & milium, & sesamum, oryza, & bosmorus. Hyberno autem tempore seritur triticum, hordeum, legumina, & aliæ fruges esculentæ, quarum nos ignari sumus: & ferè eadem nascuntur in India, quæ in Æthiopia & in Ægypto. Indici fluvii omnia ferunt, præter Hippopotamum, quanquam Onesicritus dicat eos etiam in India procreari. Ex hominibus meridionales colore Æthiopibus aspectu & capillatura aliis persimiles sunt. Nam propter aëris humitatem non crispantur, at Boreales Æ-

gyptiis sunt similes. Taprobanen * pelagiam insulam distare dicunt ab Australissimis partibus, quæ sunt apud Coniacos, Meridiem versus, septem dierum navigatione. Ejus longitudinem esse ad VIII. millia stadiorum Æthiopiam versus, in ea elephantos gigni. Hæc quidem ab Eratosthene traduntur. quibus ea sunt addenda, quæ à nonnullis qui propriam scripturam componunt, exquisitè dici existimantur: Vt ab Onesicrito, qui hujus insulæ magnitudinem facit stadiorum V millium, longitudinem verò & latitudinem nullam distinguit, distare eam à continenti XX. dierum navigatione, sed naves velorum vitio malè navigare, quæ etiam alius non mitratis sint fabricatæ. inter eam atque Indiam alias insulas esse, ipsam verò omnium Australissimam. circa eam gigni cete vitæ ancipitis, alia bobus, alia equis, alia aliis terrestribus animalibus similia. Nearchus de fluviorum effusione hæc affert exempla, quod dictū est, Hermi, & Caystri & Meandri, & Caici campos similes esse, propter limum qui è montibus delatus campos auget, imò facit. Deferre autem flumina eum qui mollior sit, & pinguior, ex quo campi fiunt. Idq; rectè dici quod tale est quale illud quod Herodotus de Nilo ait, atq; ejus terra quòd ea illius donum sit. Et propterea Nearchus putat, Nilum rectè eodem nomine vocari, quo etiam Ægy-

* πελαγίαν, hoc est in pelago, vel in mari sitam.

gy-

gyptus. Aristobulus dicit solos montes & montium ima, pluviam & nives sentire: campos verò cùm imbrium esse expertes, tum nivis ex incremento fluminum regionem inundari, in montibus per hyemem ningere, vere incipiente imbres incipere ac semper magis augeri, Asianis & die & nocte jugiter & copiose flumina effundi, usque ad Arcturi exortum, ea nivibus & imbribus aucta campos irrigare. Quæ omnia & à se & ab aliis deprehensa dicit, cùm ex Paropamissadis in Indiam contenderent, post Plejadum occasum; & in montibus immorarentur; & Hypasiorum & Musicani terram hyeme permearent. Vere autem incipiente, cùm in campos & Taxila urbem maximam, atque hinc in Hydaspem ac Pori regionem descendissent, hyeme quidem aquam non vidisse, sed nives solum, & primò Taxilis pluisse: ac postquam in Hydaspem venissent, & Porum superassent, iter in Hypanim facientes Orientem versus, atque inde in Hydaspem, rursus continuè pluisse, præsertim flantibus Etesiis, Arcturi autem exortu cessasse. & cum circa navium fabricationem ad Hydaspem immorati essent, & non multis diebus ante Plejadum occasum navigare cœpissent, totum autumnum & hyemem & ver & adventantem æstatem in navigatione occupantes circiter canis exortum in Pattalenam pervenisse: cúmque

que menses x. navigantes nunquam aquam sensissent, vigentibus etiam Etesiis, fluminum vero excrescentia campos inundari, mare propter contrarios ventos intractabile esse,& nullum flatum à terra insequi. quod etiam Nearchus affirmat. De æstivis autem imbribus non concordat; sed æstate dicit in campos pluere,hyeme vero nequaquam. De fluminum excrescentia convenit inter eos. Nearchus cum prope Acesinem castra metatus esset, dicit coactum fuisse, ut locum alium ascensu arduum immutaret,idque circiter æstivale solstitium contigisse. Aristobulus excrescentiæ mensuram cubitorum xl. tradidit, quorum viginti alveum implerent supra priorem profunditatem, usque ad labrum, reliqui autem xx.in campos effunderentur. Sed in hoc potissimum concordant,quod contigit urbes insulas effici, cum supra aggeribus constitutæ sint, quemadmodum in Ægypto contingit, & Æthiopia post Arcturum jam aqua subsidente,cessare inundationem. Addit etiam terram semigelatam & frigore fissam seri,& fruges optimas gigni. Aristobulus dicit orizam in aquis clausis stare, factis areolis quibusdam,eamque esse altitudine cubitorum quatuor.Multi fructus multarúmque spicarum meti circiter Pleiados Occasum,& emundari ut speltam. Nasci etjam in Bactriano agro,& in Babylonio,&

in

in Susio, & in inferiore Syria. Megillus scribit, eam ante pluvias seri, consitione tamen & irrigatione indigere, & clausis aquis irrigari. Bosmorus, quem Onesicritus ait in veneratione esse, minor est tritico, & inter amnes nascitur: torretur autem cùm in area excutitur. sed jurant, ne prius eum ex area moveant, quàm igni concoxerint, idcirco ne semen exportetur. Hanc regionem Ægypto & Æthiopiæ similem dicit. Rursum Aristobulus, contrarietate allata, cùm Nilus ex imbribus crescat, Indię verò flumina ex Septentrionalibus, quærit, quare intermedia loca imbribus careant. Nam nec inter Thebaica usque in Syenem, & loca Meroe proxima, nec in Indię partibus à Pattalena usque in Hydaspem pluit. Vlteriorem verò regionem, in qua & pluit & ningit, perinde excoli dixit, atque aliam, quæ est ultra Indiam, cùm ab imbribus & nivibus irrigetur. Atque ex iis quæ commemorat verisimile est, terram facile à terræmotibus concuti ab humiditate laxatam: & facile rumpi, ut etiam fluminum alvei immutentur. Vnde ad negocia quædam missus, vidisse se ait plurium mille urbium & vicorum regionem desertam, cùm Indus proprium alveum reliquisset, & ad sinistram conversus esset in alium longè profundiorem, & quasi abrupisset: adeò, ut regio ad dextram relicta non amplius effusionibus

bus irrigaretur, cùm non modò alveo sublimior esset, sed etiam omni fluminis inundatione. Quod autem flumina excrescant, & quòd venti à terra non spirent, id concordat, quod ab Onesicrito dictum est. Is enim maritimam oram dicit palustrem esse, præsertim ad fluminum ostia, propter limum & maris affluxum, & propterea quòd marini venti prævaleant. Megasthenes Indiæ fœcunditatem ex eo maximè declarat, quòd eam bis fructum ferre dicit, & bifariam nominant: quemadmodum Eratosthenes, qui inquit alteram hybernam sementem, alteram æstivam, quomodo & imbrem. Nullum enim annum inveniri dicit utroque tempore sine pluvia: quapropter contingit annum feracem esse, cùm semper terra sit fœcunda, fructus autem arboreos multos gigni, arborum radices præsertim magnarum arundinum, & natura & decoctione dulces esse, aqua à solibus tepefacta, tam cœlesti quàm fluviali. Quasi dicat quòd ea quæ apud alios & fructuum & succorum maturitas dicitur, apud illos concoctio est, quæ tantum ad dulcedinem operatur, quantum ea quæ per ignem fit. Quapropter dicit ramos ex quibus rotæ fiunt flexibiles esse, ob eandem causam, in quibusdam lanam innasci, ex qua Nearchus ait sindonas texi, & Macedonas ea pro tomento usos sagula confecisse, & serica hujusmodi esse, byſ-

byſſo ſcilicet ex corticibus quibuſdam excarminata. Dixit etiam arundinem me ſine apibus gignere: & cùm non ſit arbor fructifera, ex fructu tamen ebrium facere. India multas quidem admirabiles arbores fert, è quibus una ramos ad terram pronos habet, frondes verò non minores clypeo. Oneſicritus qui curioſius ea perſequitur quæ ſunt in Muſicana terra, Indiæ auſtraliſſima, refert arbores quaſdam ingentes eſſe, quarum rami cùm ad duodenos cubitos creverint. reliquum incrementum pronum faciunt deflexi quouſque terram contingant. Deinde terram ingreſſi radices agunt veluti propagines: mox rurſus in truncum exeunt. à quo poſtquam aucti fuerint, inde flectuntur, & aliam propaginem efficiunt, & deinde aliam, & ſic deinceps, ut ab una arbore umbraculum fiat, tabernaculo multicolumnio ſimile. Narrat preterea miras arborum quarundam magnitudines, quarum ſtipitem vix quinque homines complecti queant. Ariſtobulus ubi Aceſines Hyarotidi permiſcetur, de arboribus dicit quæ ramos deflexos habent, & de earum magnitudine, ut ſub una arbore quinquaginta equites meridiari poſſint. Ille verò quadringentos ait. Refert etiam Ariſtobulus, arborem eſſe non magnam, quæ magnas ſiliquas habeat, ut faba, denorum digitorum longitudine, mellis plenas:

quas

quas qui ederint, non facile evadant. Qui dixerunt trans Hyarotidem visam fuisse arborem, quę umbram in Meridie faceret quinque stadiorum, cunctos exuperant de arborum magnitudine. Hic quoque lanigerarum arborum florem nucleum habere: quo detracto, reliquum ut lana carminetur. In Musicani regione frumentum sponte nasci tritico persimile. Item vites viniferas, cùm cæteri vino carere Indiam dicant, adeò ut nec ibi tibia sit, ut Anacharsis inquit, nec ullum aliud musicum instrumentum, præter cymbala, & tympana, & crotala, quibus uti præstigiones solent. Et quod India multa medicamenta habeat, & multas herbarum radices, tum salutares, tum noxias, quemadmodum & multos colores, & hic & alii dixerunt. Addit legem esse, si quis perniciosum aliquid excogitarit, & remedium non adinveniat, morte plecti: quod si adinvenerit, honore præmióque à regibus affici. Habere Indiam quæ Australis est cinnamomum, nardum, & alia aromata, quemadmodum Arabia & Æthiopia, cum his sole persimilis sit, differat autem aquarum abundantia, unde aër udus est, & fœcundus, & valde nutritivus. Eodem modo & terra & aqua, quapropter animalia tum terrestria, tum aquatilia apud Indos quàm cæteros majora sunt: & Nilus cæteris fœcundior est, & ma-

magna producit, cùm alia, tum ea quæ ancipitis sunt vitæ. Ægyptiæ quoque mulieres interdum quatuor geminos pariunt. Author est Aristoteles, quandam septem geminos peperisse. Qui etiam Nilum fœcundissimum vocat, & nutritivum, propter moderatam solis decoctionem, relinquentis nutrimentum & superfluum evaporantis. Ex eadem causa verisimile est id contingere, quod hic dicit, quòd Nili aqua dimidio minori igne decoquitur, quàm cæteræ aquæ. Quanto magis (inquit) Nili aqua multam & angustam regionem in rectum permeat, & multos aëres & mundi plagas permutat? Indica verò flumina in majores latioréisque effunduntur campos, diu in eisdem regionibus immorantia, tanto illa hoc magis nutriunt. Vnde & cete plurima generant & majora. Dicunt præterea aquam jam decoctam è nubibus effundi. quod Aristobulo non placet, qui negat in campis pluere, Onesicrito autem videtur. Item aquam caussam esse proprietatum in animalibus. cujus signum affert, quòd peregrina pecora ex hoc potantia, colores suos ad alienum immutant colorem, atque hoc profectò bene dictum est. Quod autem Æthiopes nigri sunt & crispi, nequaquam in meris aquis causam ponendam esse. Quod verò Theodectem criminetur, qui causam referat ad solem, cùm sic ait:

Qui-

Quibus propinquam Phœbus admovens rotam.
Atra favilla corpora infecit virûm,
Caloribúsque adurens præpotentibus,
Retorridas crispavit illorum comas.

Rationem aliquam habet. dicit enim solem non esse viciniorem Æthiopibus quàm aliis, sed magis perpendicularem, & propterea magis adurere. Vnde non bene dici solem propinquum, cùm ab omnibus æqualiter distet, nec calorem esse nigredinis causam. nam nec iis qui in ventre sunt matris, quos nondum sol attigit. Sed melius dicunt qui causam Soli tribuunt, & ejus adustioni per vehementem quandam summi humoris attractionem. Quam ob rem diximus Indos non crispari, nec eorum colorem aduri, cum talia non patiantur, quia de humido aëre participant: in utero autem per seminalem dispositionem jam tales fiunt, quales fuere qui eos genuerunt. Hoc enim modo & passiones à generatione contractæ, & aliæ similitudines dicuntur. Quòd autem Sol æquè ab omnibus distet, hoc ad sensum dictum est, non autem ad rationem. Atque ad sensum non quomodocunque, sed ut terram dicimus ad Solis sphæram puncti rationem obtinere, quoniam ad talem sensum quo calorem percipimus, de proximo quidem magis, de longinquo verò mi-

minus,non autem æqualem. Et hoc modo Sol propinquus Æthiopibus dicitur non ut Onesicrito visum est atque illud ex iis est quæ conceduntur, & similitudinem ad Ægyptum servant & Æthiopiam, quòd campi qui non inundantur, propter siccitatem sterilescunt. Nearchus primam de Nilo quæstionem unde scilicet augeatur, ait, Indica flumina edocere, quoniam ex æstivis imbribus id contingit. Et Alexandrum cùm crocodilos in Hydaspe vidisset, & Ægyptias fabas in Acesine invenisset, putasse id esse Nili initium & propterea classem in Ægyptum parasse, tanquam hoc flumen in Nilum navigaturum, paulo pòst intellexisse, quòd sperabat, effici non posse. Nam magna flumina interjacent & difficiles alvei, & in primis Oceanus, in quem omnia Indiæ flumina emittunt. Postea Ariana, & Persicus & Arabicus sinus, & in ipsa Arabia & Troglodytica. Ac de ventis quidem & imbribus & fluminum incrementis & camporum inundatione hactenus. Nunc opus est, ut de singulis fluminibus dicamus, quæcunque ad Geographiam utilia sunt, & quorum non historiam accepimus. Nam flumina in primis ad totam præsentem materiam conducunt, cùm ea magnitudines & figuras regionum naturaliter determinent. Nilus & Indiæ flumina aliquid plus cæteris habent, propterea quòd sine ipsis regio

est

est inhabitabilis. Nam & colitur simul & navigatur, & aliter adiri & habitari non potest. Nos itaque ea historiæ mandamus, quæ in Indum emittunt, & quæ memoratu digna existimamus, & loca per quæ deferuntur. Cætera vero ex parte maxima ignorantur. Alexander qui hæc plurimum illustravit, in initio cùm ii, qui Darium dolo occiderant, ad capiendam Arianam impetum fecissent, optimum fore existimavit, si eos persequeretur & aboleret, quare in loca venit Indiæ proxima per Arianam, qua ad dextram relicta, Paropamissum ad Borealia Bactrianámque transcendit: atque omnibus subjectis quæ Persis parebant, ac etiam pluribus, in Indiam appetere cœpit; cùm multi de ea, quanquam non certè, prædicarent. Quare iisdem montibus per vias breviores exuperatis reversus est habens Indiam à sinistris, postea rursus in eam rediit, ac Occidentales ejus fines & Cophem flumen & Choaspem qui in Cophem immittit, & apud Plagyrium urbem fluens præter Gorydalem urbem & Bandobenam & Gandaritim permeat, intellexit apprime habitabilem & fructiferam esse montanam & Borealem regionem: Australem vero partim siti vastam, partim fluminibus, & omnino exustam, & bestiis magis quàm hominibus convenientem. Prius itaque laudatum aggressus est: simul existimabat,

flu-

flumina quæ trajicienda erant, transitu faciliora esse, cùm non procul ab eorum fontibus abessent, & terram quam permeabat transversa secarent. simul audierat, plura in unum convenire: atque id semper eo magis effici, quo ulterius procederetur, quare & transitu difficiliora, præsertim in navigiorum inopia, hoc metuens Cophem trajecit, & montana omnia subegit quæ ad Orientem versa erant. Post Cophem erat Indus, postea Hydaspes, postea Acesines, & Hyarotis, postremò Hypanis. Vlterius progredi cavit, tum propter oracula, tum propter exercitum jam laboribus defatigatum. Sed in primis continua pluvia laborabat. Ex orientalibus itaque Indiæ partibus ea nobis innotuere quæ cis Hypanim sunt, & si qua historiæ sunt mandata ab iis qui post illum trans Hypanim usque in Gangem, & Palibothra processere. Post Cophem itaque Indus fluit. Regionem inter hæc duo flumina mediam habent Astacœni, Masiani, Nyssei & Hypasii. Dehinc sequitur Assacani regio, in qua est Magosa civitas regionis hujus caput, deinde jam ad Indum est alia civitas nomine Peucolaitis, ad quam Alexander facto ponte trajecit exercitum. Inter Indum & Hydaspem est Taxila, magna civitas, & justitiæ studiosa. Circunstans verò regio frequens & valde ferax jam campis vicina. Hujus urbis

in-

incolæ & Taxilus eorum rex perhumaniter Alexandrum susceperunt, unde & plura sunt ab illo consecuti, quàm ipsi præbuere, adeò ut Macedones ex invidia dicerent, quasi Alexander non haberet quibus benefaceret, priusquam Indum trajiceret. Sunt qui dicant hanc regionem majorem Ægypto. Vltra hanc in montibus est * Abisari regio, apud quem legati ab eo missi nunciaverunt duos dracones nutriri, alterum LXXX. cubitorum longitudine, alterum C. & XL. ut Onesicritus refert, qui non Alexandri, sed potius admirabilium descriptor est appellandus. Nam omnes qui de Alexandro pertractant, miracula pro veritate habent. Hic autem omnes monstris videtur exuperare. Dicit tamen quædam verisimilia & memoratu digna, quæ etjam qui non credit non præteriret. Sunt & alii qui dicant dracones in Æmodis montibus capi, & in speluncis enutriri. Inter Hydaspem & Acesinem est Pori terra, multa sanè & opulenta, CCC. ferè civitatum. Item sylva prope Emodos montes, ex qua Alexander multam abietem, & pinum, & cedrum, & varias alias arbores in Hydaspem deduxit, ex quibus classem construxit juxta urbes in utraque fluminis ripa ab eo conditas, ubi Porum vicit, quarum alteram Bucephaliam nominavit, ab equo qui in eo prælio cecidit. Is Bucephalus à latitu-

* *Bisari, aliàs Abisa regio.*

 di-

dine frontis dictus est, quo semper Alexander in certaminibus utebatur. Erat enim bellator optimus. Nicæam verò à victoria appellavit. Dicunt esse in ea sylva maximam ingentium cercopithecorum multitudinem, adeò ut cùm Macedones aliquando multos in collibus quibusdam apertis vidissent in aciem instructos (nam id animal ad humanum accedit ingenium, non minus quàm elephantes) castra putassent, & in eos tanquam hostes irruissent: sed cum à Taxilo, qui cum Alexando erat, rem agnovissent, cessasse. Hoc animal duobus capitur modis. nam cùm imitativum sit, & in arbores fugiat, venatores cùm eos in arboribus insidere animadvertunt, catinum aqua plenum in conspectu ponunt, oculos sibi ex ea abluentes. postea visco pro aqua posito abeunt, à longè insidiantes. Cùm animal ex arbore descenderit, & sese visco illiverit & conniventi palpebræ implicitæ fuerint, accedentes vivum capiunt. Atque hic unus est modus. Alter est: Postquam culleolos quosdam in subligaculi modum induti fuerint, abeunt aliis ibi relictis interius villosis, & visco illitis. Simiæ in hos ingredientes, facile capiuntur. Sunt qui Catheam, Sopithis regionem, qui unus fuit ex Nomarchis, inter hos amnes locaverint. Quidam trans Acesinem, & Hyarotidem finitimam terræ Pori, consobrini alte-

alterius Pori, qui ab Alexandro captus fuit. Regionem verò quæ sub hoc est, Candaridem vocant. Sed mirum in modum pulchritudinem in Cathea excoli dicunt, ut equorum & canum. Et Onesicritus author est apud, eos regem pulcherrimum eligi. Puerum verò post duos menses, quàm natus fuerit publicè judicari, utrum legitimam formam habeat & vita dignam, nec ne. Eumque cùm ab eo judicatus fuerit, qui rei præest, vel vivere vel interimi. Tingi etiam mentum ejùs multis variisque coloribus ornatus gratia. Et multos ex Indis id studiosius facere. regionem enim colores admirabiles & capillis & vestibus tingendis ferre. Homines cæteris in rebus frugales esse, circa ornatum autem curiosos. Catheorum proprium esse dicit, ut sponsus & sponsa se mutuò eligant. Item ut uxores cùm viris defunctis comburantur, ob hanc causam, quòd cùm aliquando adolescentulos adamarent, à viris secedebant, vel eos veneno interimebant: ut ergo veneficia tollerentur, hanc legem conditam esse: quæ profectò lex & causa mihi non satis probabilis videtur. Dicunt in terra Sopithis, in monte quodam sales effodi, qui toti Indiæ sufficiant. Item auri & argenti metalla, non longè in aliis montibus dicuntur, ut Gorgus tradidit metallorum gnarus. Indi & metallorum & fusilium

imperiti, quibus abundent nesciunt, idcirco rem simplicius tractant. In eadem terra canes optimos narrant, atque Alexandrum C. & L. canes à Sopithe accepisse: atque ut periculum faceret, duos leoni immisisse: quibus illum tenentibus, alios duos solvisse. qui cùm jam in certamine consisterent, Sopithes jussit, ut unus ex canibus crure apprehensus abstraheretur à morsu: & nisi obtemperaret, crus amputaretur. quòd Alexander primò non concessit, cani videlicet parcens, Sed cùm Sopithes diceret se quatuor pro uno daturum, concessit. Canis verò prius sibi crus incidi profundo vulnere passus est, quàm morsum dimitteret. Iter itaque usque ad Hydaspem magna ex parte erat ad Meridiem, citerius verò ad Orientem usque ad Hypanim, magis montibus quàm campis vicinum. quare cùm Alexander ab Hypani ad Hydaspem & navale reversus esset, classem conjunxit, postea per Hydaspem navigavit. Omnia prædicta flumina in unum intrant, scilicet Indum, sed postremus est Hypanis. quindecim dicuntur esse universa, mentione digna, quæ in Indum influunt, ex quibus omnibus auctus est, ubi ad C. stadia dilatatur, ut tradunt qui non moderatè loquuntur: ut verò moderatiores, ad L. Et multæ gentes & urbes circa eum sunt, postea duobus ostiis in Australe mare immittit, & Pattalenam in-

su-

ſulam facit. Ea mente Alexander orientales partes omiſit, primò quòd prohiberetur Hypanim tranſire, & quòd experientia intelligeret falſam eſſe priorem famam, quòd campeſtris regio exuſta eſſet, & beſtiis magis quàm hominum generi habitabilis. quapropter illis partibus omiſſis, has aggreſſus eſt. Itaque hæc illis ſunt prælata. Regionem quæ inter Hypanim eſt & Hydaſpem novem nationes habere dicuntur. Civitates verò ad quinque millia, non minores Co in Meropide. Quę profectò multitudo per exceſſum dici videtur. Quæ autem inter Indum eſt & Hydaſpem, & à quibus habitetur memoratu dignis, ferè dictum eſt. Conſequenter deorſum habitant Silbæ, de quibus antè dictum eſt, & Malli, & Oxydracæ, maximæ nationes. Malli ſunt, apud quos Alexander mortis periculum adiit in expugnatione oppidi cujuſdam vulneratus. Oxydracæ ſunt quos Bacchi cognatos diximus. Jam vero juxta Pattalenam Muſicani terram dicunt, & Sabuta, Sindonaliam, ac etiam Porticani terram, & gentes alias quas Alexander ſuperavit, fluvialem Indi regionem habitantes. Vltima eſt Pattalena, quam Indus facit in duas partes diviſus. Ariſtobulus ait, mille ſtadiis eos inter ſe diſtare, Nearchus addit octingenta. Oneſicritus ununquodque latus comprehenſæ inſulę, quæ figu-

ram triangulam habet, duûm millium stadiorum dicit fluminis latitudinem, ubi in ora scinditur cc. ad stadia, quam insulam Delta nominat, & Ægyptio Delta æqualem facit. quòd minimè verum est. Nam Ægyptium Delta mille & trecenta stadiorum basim habere dicitur, latera verò utrunque minus basi. In Pattalena urbs est insignis nomine Pattala, à quibus insula nominatur. Onesicritus dicit finitimam oram magna ex parte palustrem esse, præsertim circa fluminum ostia, propter lutum quod defertur, & maris affluxum, & quia à terra flatus non spirant. nam hæc loca à marinis ventis occupantur. Multus est etiam in Musicani terra commendanda, cujus nonulla cum aliis rebus Indicis memorantur, ut de longitudine vitæ, quòd centum & triginta vivant annos. Nam & Seres his longiores dicuntur. Item de vitæ frugalitate, & de salubritate, quanquam regio rerum omnium copiam habeat, proprium ejus esse, Laconicas comessationes in publico celebrare. Item opsonium ex venatione quærere, & auro & argento non uti quanquam metallis abundent: & juvenibus pro servis uti, dum adolescunt, quemadmodum Cretenses Ephamiotis, & Lacones Helotibus utebantur. Item nullas artes exquisitè discere, præter medicinam. In quibusdam nimium exerceri, ut in bellicis ac similibus, male-

ficium

ficium putari. Jus non esse nisi cædis & contumeliæ, cùm non sit in seipso hæc non pati: cùm verò in contractando consistunt, in unoquoque sint: ut ferendum esse, si quis fidem violarit, sed cavendum cui credatur, & non implendam esse urbem controversiis. Hæc ab iis traduntur, qui cum Alexandro militarunt. Effertur etiam epistola quædam Crateri ad matrem Aristopatram scripta, quæ cùm alia permulta admirabilia narrat, & cum nullo concordat, tum etiam refert Alexandrum in Gangem usque processisse, & ipse vidisse se id flumen affirmat, & cete in eo. Idque & magnitudine & latitudine & profunditate, remotius quàm junctius veritati. Nam quòd maximum sit omnium fluminum, quę in tribus continentibus memorantur, & quòd post Indum ponant, & tertium Istrum, & quartum Nilum, satis convenit. Eorum verò singularia alii aliter tradunt. Quidam minimam ejus latitudinem triginta stadiorum dicunt, quidam trium. Megasthenes cùm moderatus est, ad c. eum stadia dilatari existimat. Nimiam verò profunditatem viginti passuum. In hujus & alius fluminis concursu sita esse Palibothra, quæ octoginta stadiorum longitudinem habeat, latitudinem xv. in figura quadrata, cincto ligneo & perforato circundata, ita ut per transennas sagittent. Propositam esse etiam fossam tutelæ

gratiæ, & recipiendorum purgamentorum ex urbe affluentium. Gentem in qua civitas est Prasios vocari, ab omnibus differentes, eorum regem ultra proprium ejus nomen à generatione impositum, de nomine urbis Palibothrum appellari, quemadmodum & Sadrocottum, ad quem missus Megasthenes fuit. Idem apud Parthos fit: omnes enim Arsacę nominantur; privatim verò alius Herodes, alius Phraates, alius aliter. Totam regionem quæ trans Hypanim est, optimam esse consentiunt, quæ omnia non exactè à quoquam traduntur, sed propter ignorantiam & locorum distantiam, in majus ac miracula extolluntur. Vt quæ de formicis perhibentur aurum effodientibus, & de bestiis aliis, & hominibus, qui proprias quasdam formas & varias vires habent. Nam & Seres tam longæ dicuntur vitę, ut ducentesimum annum excedant. Referunt quendam optimatum ordinem civitatem gubernare ex quinque millibus consiliariorum constantem, quorum quisque elephantem reipublicæ præbet. Megasthenes author est, Tigres apud Prasios gigni magnitudine duplos ferè ad leonem, adeò valentes, ut unus ex mansuetis à quatuor hominibus ductus, si mulum posteriore pede apprehenderit, ad se trahit. Cercopithecos verò maximis canibus majores, & totos albos præter faciem, quæ nigra est, apud

ali-

alios verò econtra, caudæ longitudinem supra duos cubitos, præterea mitissimos, & circa adortus, & furta non malignos. Lapides quoque effodi thureo colore, ficu & melle dulciores. Quibusdam in locis serpentes esse binorum cubitorum, membranaceis alis ut vespertilliones. Eos per noctem volare, & lotii stillas demittere, quæ incautos tabe offendunt. Item Scorpios pennatos, magnitudine admirabili. Nasci etiam hebenum. Canes esse valentissimos qui non antè morsum dimittant, quàm aqua naribus infundatur. Nonnullis præ studio in morsu oculos distorqueri, nonnullis etiam excidere, leonem & taurum à cane detineri, taurum mori rictu comprehensum, priusquam dimittatur. In regione montana, Siliam flumen esse, in quo nihil innatet: quanquam id Democritus non credat, qui multam Asiæ peragravit, sed nec id Aristoteles concedit: & si aëres quidam sint adeò tenues, ut nulla in eis volatilia invehantur. Nonnulli verò vapores exhalatos ad se trahunt, & ita quodammodo subvolantia absorbent quemadmodum electrum, paleam, & sideritis ferrum, & fortassis aliquæ ejusmodi vires in aqua sunt, sed hæc ad physiologiam pertinent, & ad ea quæ de rebus invectis tradunt, quare in illis est perficiendum, nunc ea assumenda sunt, quæ ad Geographiam attinent. Dicunt totam Indorum

multitudinem in ſeptem genera diſpertiri, quorum philoſophi honore antecedunt, numero verò pauciſſimi ſunt. utuntur eorum unoquoque privatim, qui mactant & ſacrificant. Publicè verò reges in eo conventu, qui maximus apud eos fit cum novo anno incipiente, philoſophi omnes cum rege ad venationem exeunt, & quicquid quiſque compoſuerit, vel obſervaverit eo anno de fructibus, de animalibus, de republica, in medium proferunt. Vbi qui ter mendax deprenſus fuerit, ei per totam vitam ex lege ſilentium indicitur: qui vera dixerit, immunis & omni tributo exemptus cenſetur. Secundùm genus eſt agricolarum, qui plurimi ſunt & pauciſſimi in maxima operandi licentia, & immunitate militiæ. Hi nec civitatem, nec publicum negocium, nec ullum aliud munus attingunt: quamobrem eodem tempore, & eodem loco alii pugnant, & cum hoſte periclitantur: alii arant vel fodiunt ſine ullo periculo, cùm illos propugnatores habeant. Et cum regio tota ſit regis, ipſi eam conducti operantur, in quarta fructuum parte. Tertium genns eſt paſtorum ac venatorum, quibus ſolis & venari & paſcere pecora & vendere, & jumenta locare licet. pro eo autem quòd terram beſtiis liberant, & ab avibus, quæ ſemina legunt, ſalario à rege compenſantur, & vagi errabundique vitam in tuguriis agunt. Privato homi-

mini equum & elephantem alere non licet. Vtrunque enim regis possessio censetur, suntque eorum curatores. Elephantum venatio hoc modo fit. Locum aliquem purgatum quatuor aut quinque stadiorum profunda fossa circundant. tum ingressum, ponte angustissimo jungunt. deinde tres quatuórve elephantes fœminas ex mansuetis immittunt. ipsi in tuguriis occulti insidiantur, per diem sylvestres non accedunt. Nocte autem singillatim introeunt: quibus ingressis, venatores clàm aditum occludunt. Postea nonnullos ex domesticis certatoribus, fortissimos inducentes, cum illis pugnant, simul etiam fame eos macerant. Cùm verò jam defessi fuerint, aurigarum audacissimi clàm descendentes, quisque sui elephantis uterum subeunt atque hinc subito sylvestrium uterum subeuntes, compedes illis injiciunt quó facto, domesticos exhortantur, ut vinctos verberent, quousque in terram cadant. Postquam ceciderint, bovillis loris eorum colla cum domesticis alligant: & ne ascensores excutere possint, colla circuncidentes, in cæsuris vincula imponunt, ut prę dolore vinculis cedant, & quietem agant. Ex captis seliguntur quicunq; vel senio, vel juventa inutiles sunt. reliqui in stabula ducuntur, & pedibus invicem vinctis, & collo ad columnam bene compactam, fame domant. deinde herba vel

arundine viridi reficiunt, dehinc obtemperare docent, alii oratione, alii cantu aliquo, vel tympani sonitu deliniti. Rari sunt, qui non facile mansuescant. Sunt enim à natura mites & mansueti, & ad rationale animal proximè accedunt. Quidam aurigas suos, qui in certamine ceciderint, ex prælio eximunt. Quidam anterioribus pedibus utero subjectos servaverunt. Quod si quem ex curatoribúsve per iram interfecerint, adeò ut illum desiderant, ut præmœrore à cibo abstineant, interdum etiam ad mortem obdurent. Elephantes coëunt, & pariunt ut equi plurimum vere. Mas etiam purgationes quasdam habet, cùm domi detentus fuerit, & sævierit. Tunc enim pingue quiddam emittit per spiramentum, quod ei secundùm tempora est. Fœminę cùm hic idem meatus apertus fuerit, edunt partum majore ex parte post octavum mensem, quàm conceperint, nonnunquam post sextum ac decimũ. Sanis mensibus à matre nutriuntur. Vivunt quantum longævi homines. Quidam etiam ad ducentesimum perveniunt annum, morbidi, sunt & incurabiles. Ægrotantibus oculis, remedium est bovillum lac infusum. complures morbos vinum atrum epotum, curat. Vulneribus butyrum auxiliatur (ferrum enim extrahit) ulcera suillis carnibus inuruntur. Onesicritus dicit eos, ad trecentesimum annum vivere, raros

ad quingentesimum, circiter ducentesimum robustissimos esse, concipere autem decimo anno, & tum ipse tum alii dixerunt Libycos & maximos esse & valentissimos, qui rictu propugnacula dejiciant, & arborem radicitus evellant, in posteriores pedes erecti. Nearchus author est, casses in compitis, quibusdam venatoribus disponi, & à mansuetis in eas agi, qui præstantes sunt, & ab auriga ducuntur: atque adeò mansuescere, ut lapidem* ad intentionem jacere, & armis uti & optimè natare ediscant, ut maxima possessio existimetur elephantis currus. Duci etiam sub jugum & vincula, atque mulierem eam præstare, quæ munus ab amante elephantem accipiat. Hic quoque vidisse se ait formicarum auriferarum pelles, pardalis pelli persimiles. Megasthenes de formicis ait apud Derdas, quæ maxima natio est Indorum montanorum, ad Orientem expositorum, collem quendam esse trium millium stadiorum ambitu, & sub eo aurifodinas, quas formicæ effodiant, vulpibus magnitudine non minores, mira celeritate, victum ex venatione comparantes: fodere autem terrã per hyemem, & ad ostium accumulare, quemadmodum talpæ. Talis auri* strigilis, parva decoctione eget, eam vicini jumentis clàm rapiunt, apertè enim non possunt, prohibentibus formicis, quæ & pugnant, & fugi-

* ἐπὶ σκοπόν.

* ψῆγμα.

fugientes insectantur. quos cùm deprehenderint, cum jumentis interimunt. Vt ergo illas lateant, ferinas carnes per loca plurima disponunt, quibus distractis, auri strigilem asportant, & fusionis ignari cuicunque mercatori divendunt. Sed quoniam in hoc sermone, quem de venatoribus ac bestiis habemus, meminimus eorum quæ à Megasthene & ab aliis referuntur, hæc etiam sunt addenda. Nearchus & multitudinem & malitiam serpentum admiratur, qui ex campis in eorum cavernas refugiant, quæ in fluminum inundationibus operiuntur atque ea impleant, & propterea cubilia alta esse dicit, nonnunquam etiam emigrare, cùm valde fuerint multiplicati, & nisi multitudo maxima ab aquis extingueretur, regio deserta esset. Dicit etiam & parvitatem eorum periculosam esse, & nimiam magnitudinem: alteram, quia non facile possit evitari: alteram, quia sit violenta. Visam etiam esse viperam fœminam sedecim cubitorum. Circumnavigari incantores, qui medicari creduntur, & solam ferè hanc medicinam esse. Nam propter vitæ frugalitatem, & vini abstinentiam, aut morbi non sunt: aut si qui sunt, eos sophistæ curant. Aristobulus negat vidisse se ullam vulgatarum magnitudinem, præter solam novem cubitorum & palmi viperam. Nos in Ægypto vidimus

e-

ejusdem ferè magnitudinis viperam inde allatam. Viperas autem mares complures vidisse se affirmat, multo tamen minores. Item scorpios ingentes: & nihil horum tam infestum esse homini, quàm parvos serpentes palmari longitudine, qui & in vasis, & in tabernaculis, & in sepibus occulti inveniantur: à quibus, icti sanguinis profluvium ex omni meatu cum dolore maximo patiantur: deinde pereant, nisi citò subveniatur. Remedium propter Indicarum herbarum & medicamentorum vim facile esse. Addit in Indo flumine, nec multos crocodilos inveniri, nec hominibus infestos. Cætera verò animalia, quæ plurima sunt, eadem in eo gigni, quæ in Nilo, præter Hippopotamum. Onesicritus & eum in Indo nasci affirmat. Tradit etiam Aristobulus nullum ex marinis piscibus in Nilum recurrere, præter alosam, & mugilem, & delphinum propter crocodilos. In Indum verò multitudinem maximam ex locustellis, parvos usque ad montes ascendere, magnas usque ad Indi & Acesinæ concursum. Ac de bestiis quidem hactenus: nunc ad Megasthenem redeuntes, reliqua explicemus. Post venatores ac pastores, Quartum genus ponit eorum qui artes exercent, item cauponarios, & quicunque corpore operantur: quorum alii tributa pendunt, statuta munera exhibent: alii verò, ut sunt qui

arma & naves fabricant, alimenta & stipendium ab rege habent, cui & soli operantur. Nam tribunus arma militibus præbet, & classis præfectus naves navigantibus, & mercatoribus precio locat. Quintum genus est bellatorum, qui reliquum tempus ociosi agunt, in locis ab rege constitutis : ut cùm opus sit, citò exeant, nihil de suo afferentes præter corpora. Sexti autem præsides, quorum munus est, ut quæ aguntur, inspiciant, & regi omnia clàm renuncient. Hi in urbe urbanas meretrices, adjutrices adhibent, in castris verò castrenses. Hi sunt viri optimi ac fidelissimi. Septimi sunt consiliarii & regi assidentes à quibus & magistratus & judica, & rerum omnium administratio fit, neç licet cum alio genere connubia contrahi, nec studium nec artem imitari, nec eundem plura exercere, nisi philosophus sit. Huic enim ob virtutem conceditur. Ex magistratibus alii annonæ, alii urbi, alii militibus præsunt. Horum alii curant flumina, alii agrum metiuntur, ut in Ægypto. & clausis aquis præsunt, ut ex æquo omnes earum usum habeant. Iidem venatorum curam gerunt, & præmii & supplicii pro meritis potestatem habent, & tributa legunt, & artes inspiciunt, quę ad terram attinent, ut eorum qui ligna, vel domos, vel æs, vel metalla operantur. Curant etiam vias, & per dena stadia lapi-

pidem locant, diverticula, diſtantiasque indicantem. Vrbis præfecti in ſex quinterniones ſunt diviſi. Nam alii opificia inſpiciunt, alii hoſpitantur. Nam hoſpitia diſtribuunt, hominum vitam inſequentes, & illis aſſeclas dant, & eos præmittunt, vel defunctorum bona. Ægrotantium quoque curam habent, & mortuos ſepeliunt. Tertii nativitates & mortes perſcrutantur, & quando & quomodo factæ ſint, idque tributorum gratia, & ne bonę malę ve nativitates, & mortes lateant. Quarti circa cauponarias & commercia verſantur. Hi menſurarum frugúmque curam habent, ut ſignata vendantur. In quo non licet eundem plura commutare, niſi duplex vectigal perſolvat. Quinti operibus vendendis præſunt, ea obſignata vendentes, ſeorſum nova à veteribus: quæ qui miſcuerit, damno afficitur. Sexti & ultimi venditarum rerum decimam exigunt: & qui vectigal furatus fuerit, capite plectitur. Ac privatim quidem ſinguli hæc curant, publicè verò & propria & civilia & publicam ſupellectilem, & precia & forum, & portus & ſacra. Poſt urbis præfectos eſt tertium collegium, quod circa rem militarem verſatur, ad eundem modum in quinterniones ſex diviſum, quorum unum cum claſſis præfecto ponunt, alium cum eo, qui bobus præeſt, quibus inſtrumenta & cibaria, & alia mili-

tiæ

tiæ neceſſaria portantur. Hi etiam miniſtros præbent, qui tympanis ac tintinnabulis utuntur. Item ſtratores & machinarum fabros, & horum famulos, quos pabulatum ad tintinnabulum emittunt, præmio celeritatem tarditatem ſupplicio rependentes, tutela illis adhibita. Tertii peditum curam habent, quarti equorum, quinti curruum, ſexti elephantum. Equis ac cæteris beſtiis regia ſtabula fiunt; fit etiam regium armamentarium, in quo arma conſervantur. Nam miles armaturam in armamentario reponit, & equum & beſtiam eodem modo in regis ſtabulo, utuntur illis in frænibus. Currus à bobus in itinere trahuntur, equi per capiſtrum ducuntur, ne pedes labore incendantur, & animoſitas ſub curribus obtundatur. Currus præter aurigam ſeſſores duos habet, elephas verò aurigam & tres ſagittarios. Indi in victu frugales ſunt, præſertim in caſtris, nec multa turba gaudent, ornatu plurimo utuntur, à furtis magnopere abſtinent. Vnde Megaſthenes refert, cùm in Sadrocotti caſtra veniſſet, in quibus erant hominum quadraginta millia, nullam diem vidiſſe in qua ultra cc drachmarum precium furta eſſent allata, etiam cum legibus uterentur non ſcriptis. Literas enim non norunt, ſed memoriter omnia adminiſtrant. Et propter ſimplicitatem, ac vitæ parſimoniam, omnia

eis

eis prosperè succedunt. vinum non nisi in sacrificiis bibunt. potum ex oriza conficiunt, sicut ex hordeo. Cibus magna ex parte oriza sorbilis est. In legibus & contractibus maximam simplicitatem esse, vel ex eo argui potest, quòd non multum sunt litigiosi. Nam nec commissi, nec depositi jura ulla habent, nec testibus indigent, nec sigillis, sed simpliciter credunt. Domum frequentius incustoditam habent, quæ profectò omnia sunt continentiæ. Cætera non facile quis admittat, ut quod soli degant, & quod non una omnibus, & cœnandi & prandendi hora sit, sed ut cuique libitum sit. Nam & ad civilem socialémque vitam illa sunt accommodatiora. Exercitium præcipuè frictionem probant, & maximè strigilibus hebeni levibus corpora expoliunt. In tumulis & sepulturis faciendis perparci. In cultu corporis nimii. Nam & aurum gestant, & lapillis ornantur, & sindonem candidissimum induunt, & umbrellas secum portant. pulchritudinem excolentes, omnia faciunt quæ ad decorandam faciem pertinent. Veritatem perinde recipiunt atque virtutem. Ætati senum prærogativam nullam tribuunt, nisi prudentia excellant. Multas nuptas habent, quas à parentibus accipiunt, pari boum emptas, alias obedientiæ gratia, alias prolis ac voluptatis: & nisi castas esse cogant, fornicari licet. Nemo

mo

mo ex Indis coronatus sacrificat, nec adolet, nec libat. Victimam non jugulant, sed præcluso spiritu necant, ne quid mancum deo offeratur, sed integrum. Qui falsus testis deprehenditur, extremis decurtatur. Qui membro aliquo quempiam orbaverit, non modò talionis pœnam subit, sed etiam manu truncatur. Quod si quis artifici manum, oculúmve ademerit, capitale est. Idem dicit neminem Indorum servis uti. Onesicritus id proprium eorum ait, qui sub Musicano sunt, & quasi eorum officium, quemadmodum & alia permulta ejus regionis officia commemorat, utpote justissimæ. Regis corpus emptitiæ mulieres curant. Qui regem custodiunt, & reliquus exercitus manent extra portas. Si qua mulier regem ebrium occiderit, munus habet, ut cum illius successore jungatur, succedunt autem filii, Regi interdiu dormire non licet, nocte cogitur cubilia per horas mutare, idq; propter insidias. cum in castris est, sępe exit. nam & ad judicium exit per diem audiens, etiam si hora sit ut corpus curet. Id autem fit strigilum perfrictione. nam simul & audit, & à tribus perfrictoribus persfricatur, exit etiam ad sacrificia. Tertiò ad venationem, ubi Bacchico more maxima mulierum caterva circunfunditur, stipatores exterius manent. Nam via funibus obtexitur, quod si quis interius ad mulieres prævaricaverit, capite

pite

pite plectitur, prçcedunt eum tympana & tintinnabula. Cum in locis septies venatur, è solio sagittat, assistunt ei duæ trésve mulieres armatæ: cùm in locis non clausis venatur, sagittat ab elephante. Ex mulieribus aliæ in curribus sedent, aliæ in equis, aliæ in elephantis, quemadmodum & militant omnibus armis exercitatæ. Quæ profectò multum à nostris discrepant, id maximè, quod de Caucasi habitatoribus dicitur, quòd in propatulo cum mulieribus coëant, & quòd parentum carnibus vescantur. Addit autem cercopithecos ibi esse, qui per præcipitia vadentes, petras contra insequentes devolvant. Animalia quæ apud nos mitia sunt, apud illos magna ex parte sylvestria esse. Equos ubi unicornes esse, cervinis capitibus. Ex arundinibus erectas esse tricenûm passuum longitudine, humiles quinquagenûm, tanta crassitudine, ut quibusdam diametros sit ternûm cubitorum, quibusdam dupla. Sed ad fabulas rediens, ait, homines quosdam esse quinque palmos, quosdam tripalmos, quorum nonnulli naso careant, & duo tantum spiramenta supra os habeant. Cum tripalmis grues pugnare, quod & Homerus significat. Item perdices anserum magnitudine. Illos gruum ova legere atq; abolere. nam ibi nidificant, nec alibi eorum ova, nidíq; reperiuntur. Sæpe etiam grus cecidit, quæ æneum spiculum habebat, *Iliad. γ.*

à re-

à rebus ibi gestis. Similia sunt quæ de Enotocœtis, & sylvestribus hominibus ac monstris cæteris dicuntur. Sed sylvestres homines ad Sadrocottum non esse delatos, cùm ad mortem obdurent, atque eos calcanea anterius, & digitos pedis seorsum posterius habere. Adductos fuisse quosdam carentes ore, mites homines, qui circa Gangis ortum habitent, & vaporibus assarum carnium & fructuum ac florum odoribus enutriuntur, & pro ore spiramenta quædam habeant: Rebus fœtidis oppidò gravari, adeò ut vix supervivant, præsertim in castris. De aliis etiam permultis philosophos narrare, ut de Ocypodibus, qui cursu equos prævertant, de Enotocœtis, qui aures ad talos usque dependentes habeant, ut super eis indormiant, adeò fortes, ut arbores evellant, & nervum frangant. Alios esse unoculos caninis auribus, & crinibus erectis, pectore hispido, habentes oculum in media fronte, qui naso carent, omnia & cruda edere, & parvo tempore viventes, ante senectutem extingui, & superiorem oris partem eminentissimam habere. De Hyperboreis qui mille annos vivunt eadem scribit, quæ Simonides, & Pindarus, & alii poëtæ, atque illud fabulosum est, quod à Timagene dicitur, quod æneis guttis pluerit, & quòd ea pluvia tractus fuerit. Propinquior veritati est Megasthenes, qui ait flu-

flumina auri micas deferre, ex quibus regi tributum advehatur, id quod etiam in Iberia contingit. De philoſophis dicit, quòd qui ſunt montani, Bacchum celebrant, ſigna quædam oſtendentes, quòd ſolum apud eos agreſtis vitis naſcatur, & hedera, & laurus, & myrtus, & buxus, & alia ſemper virentia, quorum nullum ſit trans Euphratem, præter pauca quædam in hortis irriguis, & multo cultu conſervata. Bacchicum eſt etiam ſindonem & mitras geſtare, & unguentis uti, & floribus tingi, & tympana & tintinnabula exeuntem regem præcedere. Campeſtres verò Herculem colunt, quæ profectò fabuloſa ſunt, & à multis redarguta, præſertim de vino ac vitibus. nam regio trans Euphratem & Harmeniam vineas habet. Meſopotamia quidem tota & Media uſque in Perſiam, & Carmaniam, magna ex parte vitibus & vino abundant. De philoſopliis quoque diviſionem aliam facit, quorum duo genera dicit. nam alios Brachmanas vocat, alios Germanas, ſed præcipuè Brachmanas probat, quòd cum Græcis in opinionibus concordent. Hi quàm primùm concepti ſunt, viros doctos curatores habent, qui matri & concepto accedentes, quædam canant in prolis fœlicitatem; ſed re vera quædam continentiæ præcepta dant. Matres libenter eos audientes, fœlices in prole exiſtimantur: poſtquam ve-

verò nati sunt alios, atque alios curatores sortiuntur. nam quò magis ætas adolescit, elegantiores magistros habent. Refert & philosophos ante urbem in luco exerceri, intra compositum quendam circuitum frugaliter viventes, super toris ac pellibus, & ab animalibus ac Venere abstinere, seriis sermonibus intentos, & cum volentibus audire communicantes. Auditori autem non licere nec loqui, nec sternutare, nec etiam excreare, vel die illa cœtu explodi, ut incontinentem. Et cum triginta & septem annos sic vixerit, in sua secedere, & laxiùs licentiúsque vivere, sindonem induere, aurum in manibus & auribus moderatè gestare, & carnibus vesci animalium, quæ hominem ad opera non adjuvant; ab acribus & condimentis abstinere, & uxores multas capere, propagandæ prolis gratia, nam à pluribus plura eveniunt bona. Dicit etiam Brachmanas, cum uxoribus non philosophari, ne si improbæ sint, aliquid quod afferri nefas sit; in profanos efferant: si probæ ne viros relinquant. Nam qui voluptatem ac dolorem, vitam ac mortem æquè contemnit, subditus esse non patitur, hujusmodi autem sunt probus & proba. Item multa eos de morte dicere, & hanc vitam putandam esse quasi quendam vividum hominum conceptum, mortem verò nativitatem ad veram illam & fœlicem

licem vitam iis qui rectè philosophati sunt. Idcirco eos multa exercitatione uti ad mortis præparationem. Nihilque eorum quæ hominibus accidere dicuntur, bonum esse vel malum, nec iisdem rebus alios angi, alios lætari, ac si insomniantium imaginationes habeant. Nec eosdem iisdem interdum angi, interdum immutatos lætari. Eorum verò quæ ad naturam pertinent, partim dicit stultitiam ab eis significari, qui in operibus meliores sint, quà in verbis. Et multa per fabulas persuadeant, partim verò cum Græcis sentire, ut quòd mundus sit creatus, & corruptibilis, & sphæricus: & quòd conditor & administrator omnium deus universum pervadit. Vniversarum rerum primordia diversa esse, faciendi autem mundi initium aquam: & præter quatuor elementa, quintam quandam naturam esse, ex qua cœlum astráque constent. Terram in medio sitam universi. De semine, de anima, aliisque compluribus similia dicunt. Inserunt fabulas quasdam, quemadmodum Plato de immortalitate animæ, & de judiciis, quæ apud inferios fiunt, & alia hujusmodi non pauca. Ac de Brachmanis quidem hactenus. Germanum eos honoratissimos ait, qui sylvicolæ appellantur, ex eo quòd in sylvis degant, ex frondibus & sylvestribus fructibus viventes, vestes ex arborum corticibus habere, vini & Veneris ex-

pertes. Cum regibus de causis rerum interrogantibus per nuncios colloqui, & per illos divina à regibus coli & placari. Post sylvicolas in honore medicos esse, ut qui circa hominem philosophentur, frugales quidem, non tamen rusticantes, oryza & hordeacis viventes, quæ nemo rogatus illis non irrogat, nemo hospitio non libenter suscipit. Posse eos & fœcundos facere, & marium & fœminarum procreationem per medicamenta præstare. Medicinam plurimum per cibos perfici, non autem per medicamenta. Ex medicamentis maximè unctiones probari, & cataplasmata, cætera maleficii non esse expertia. Atque tam hos quàm illos, & in laboribus & tolerantia constantiam exercere, adeò ut quotidie in eodem gestu immoti perseverent. Alios esse quorum quidam divinatores, incantatorésque sint, & consuetudinum, & dictorum circa defunctos non ignari, errantes per vicos & urbes. Quidam verò his elegantiores atque urbaniores, nec ipsi abstinentes ab iis, quæ de inferis memorantur, quæcunque ad pietatem sanctimoniámque pertinent. Cùm horum etiam nonnullis mulieres philosophari, à Venereis abstinentes. Aristobulus vidisse se dicit sophistas duos ex Taxillis, utrosque Brachmanes: alterum seniorem tonsum, alterum juniorem comatum, quos discipuli sequebantur. Eosdem in-

interdum in foro versari, & ut consiliarios honorari, authoritatem habentes quicquid ex rebus venalibus voluerint gratis auferendi, & ad quæcunque accesserint sesamino pingui perfundi, ut usque ad oculos flueret, & multo melle ac sesamo præsente panem conficientes, gratis enutriri. Cúmque ad Alexandri mensam accederent, assistentes cœnare, & patientiam docere. Postea in locum quendam proximum secedentes, seniorem supinum & solem & imbres tolerare. jam enim pluebat, vere incipiente. Juniorem verò in altero pede stantem, lignum tricubitale ambabus manibus sublatum sustentare, pede autem jam defesso, nisum in alterum immutare, atque ita quotidie perseverare. Ex his continentiorem visum fuisse juniorem: qui cùm aliquandiu regem secutus fuisset, domum reversus est: & eo relicto, jussit si quid vellet ad se veniret, alterum usque ad extremum secutum, & vestem & vitam apud regem immutasse: & cùm à quibusdam increparetur, respondisse, quòd quadraginta exercitationis annos complesset quos promiserat. Alexandrum filiis ejus dona plurima dedisse. De Taxillarum consuetudine nova quædam refert & inusitata, quòd qui filias præ inopia locare non possunt, in ipsa ætatis flore in forum producunt, cum tuba & classicis, quibus bellica significari

ſolent. Tum multitudine convocata, puella accedenti primum poſteriora humero tenus detegit, poſtea verò anteriora. Quæ cùm placita fuerit, & approbata, quibuſcunque videtur nubit. Item quòd mortui vulturibus projiciuntur. Plures autem uxores habere, cum multis eſt commune. Dicit etiam audiviſſe apud nonnullas gentes, uxores ſponte cum viris comburi: quæ verò id non fecerant, inglorias eſſe: quæ & alibi à nobis dicta ſunt. Oneſicritus miſſum ſe ſcribit, ut cum ſophiſtis colloqueretur, quòd Alexander audiviſſet, nudos eos incedere, & tolerantiam exercentes, in honore maximo haberi. Ad alios autem, nec vocatos ire, ſed jubere ut alii ad ſe venirent, ſi quid aſſequi vellent, quod ab eis ageretur & diceretur. Et cùm tales eſſent, nec decorum videretur, ut Alexander ad illos accederet, nec etiam invitos cogeret, ut quicquam facerent præter patria inſtituta, ſe miſſum, inquit, & quindecim homines, viginti ſtadiis ab urbe inveniſſe, alium in alio geſtu, vel ſtantem vel ſedentem, vel jacentem nudum, & uſque ad veſperam immotum, poſtea in urbem diſcedere. Sed omnium difficilium eſſe, ſolem perpeti adeò calidum, ut nemo alius nudis pedibus ſcilicet in meridie per terram ire facilè ferret: locutumque cum uno eorum nomine Calano, qui poſtea uſque in Perſiam Alexandrum ſe-

secutus, secundum patriam legem mortuus, est in rogum impositus: tunc autem super lapidibus jacebat. Cùm itaque accessisset, & eum appellasset, dixit se missum ab Alexandro eorum sapientiam auditurum, & regi renunciaturum. quare nisi invidia esset, se paratum audire, dixit. At Calanum, cùm chlamydem indutum vidisset, & pileatum, & crepidatum, risu permotum dixisset Olim omnia plena erant triticea & hordeacea farina, ut nunc pulvere. Et fontes, alii lacte, alii aqua fluebant, nonnulli melle, nonnulli vino, nonnulli oleo. Homines ob satietatem ac delitias in contumeliam exciderunt. Jupiter modum exosus, omnia abolevit, & vitam per laborem constituit. Tunc continentia & virtutibus cæteris in medium prodeuntibus, rursum bonorum copia facta est. Nunc jam res ad saturitatem contumeliámque rediit, & rerum omnium interitus fieri periclitatur. Quæ cùm dixisset, jussisse, si quid vellet audire, ut eo habitu deposito, super iisdem lapidibus nudus jaceret. Onesicrito autem addubitante, Mandanim, qui senior erat, & cæteros anteibat sapientia, Calanum tanquam conviciatorem objurgasse, & à contumelia deterruisse: postea Onesicrito ad se vocato dixisse, se summopere quidem Alexandrum laudare, quod in tanta administrandi imperii mole sapientiam cuperet,

 & so-

& solum eum in armis philosophantem vidisse, & rem fore omnium utilissimam, si ii saperent, quibus potestas adesset, ut spontaneis continentiam persuaderent, invitos autem cogerent. Postea veniam postulasse, si per tres interpretes colloquens, qui nihil nisi meram vocem perciperent, non plus utilitatis efficeret, quàm unus aliquis è vulgo. Quod perinde esset, ac si quis diceret, limpidam aquam per cœnum delabi. Omnia itaque dicta ad hoc pertinebant, quòd is esset optimus sermo, qui voluptatem mœrorémque ex animo adimeret; & quòd mœror & dolor differret, quòd alter eis esset inimicus, alter verò amicissimus. Et quòd corpora ad laborem exercerent, ut mentes confirmarentur, quibus motus sedarent, & bona omnibus consulerent, & publicè & privatim, & quo modo nunc Alexandrum suscepturi essent, nam si benè illum susciperent, bene sibi futurum: si malè, bene alteri facturos. Post hæc interrogasse, num talia apud Græcos dicerentur: cui affirmanti, quòd eadem Pythagoras diceret, & juberet ab animalibus abstinere, & Socrates, & Diogenes quem ipse audisset: respondisse, quòd prudenter eos in cæteris sentire existimaret, in uno autem errare, quòd legem anteponerent naturæ, nequaquam enim (inquit) puderet se, ut ipsum nudos degere, frugaliter viventes, cùm ea opti-

ma domus sit, quæ minimè supellectilis indigeat. Addidit multa se de natura, de signis, de imbribus, de siccitatibus; de morbis denique esse perscrutatos. Abeuntes verò in urbem per fora dispergi: & quemcunque offenderint ficus vel uvas ferentem, ab eo gratis capere. Si oleum fuerit, eum perfundi, & inungi, & omnem domum, & divitias sibi patêre usque in mulierum conclavia. Ingressos autem & in cœna, & in sermonibus communicare. Turpe apud eos putari corporis morbum: quem si quis veretur, seipsum per ignem effert. Nam constructa pyra super eam perunctus sedet, & accendi jubens immotus comburitur. Nearchus cùm de sophistis mentionem facit, Brachmanas in civitatibus versari dicit, & reges sequi, & eorum consiliarios esse: cæteros verò quæ ad naturam pertinent contemplari, & ex his Calanum fuisse, & cum eis mulieres philosophari, & omnium vitas durissimas esse. De institutis verò quibusdam hæc ait, legum alias esse non scriptas, alias communes, alias proprias, quæ ab aliorum legibus longè sunt diversæ. Vt quòd apud nonnullos virgines præmium proponantur pugnis vincenti, & quòd moderatè nubant, & quòd alii quidam per cognationes & communiter operentur: & cùm fructus colligunt, quisque onus suum tollat in anni alimenta: reliquum verò ex-

coquant, ne vacui sint, sed habeant unde operentur. Armaturam esse arcum & sagittas tricubitales, vel hastam, & peltam, & gladium latum tricubitalem, & capistris pro frænis uti, quæ à parvis camis non differant. Item labia clavis perforari. Ostendens præterea Indos valde studiosos esse circa artes, dicit quòd cum spongiam apud Macedonas vidissent, mox eam sunt imitati, pilos & funiculos subtiles, & liciam in lanam consuentes: & cum ea perfecissent, partim traxisse, partim coloribus tinxisse. Item subitò multos strigilum & lecythorum magistros effectos esse, epistolas in sindonibus scribere bene fullatis. Alienis literis non uti, ære fuso uti, percusso nequaquam. Causam verò non dixit, cùm absurditatem consequenter dixisset, quòd vasa fictilium more frangerentur, cùm cadunt. Ex his quæ de India memorantur, illud est, quòd apud eos mos est, & reges, & omnes qui in potestate aliqua sunt, adorari, non autem venerari. Hæc regio lapides preciosos fert, ut crystallum, & varios carbunculos, & margaritas. Quòd autem scriptores inter se non concordent, ea sint indicio, quæ de Calano referuntur. Nam quòd cùm Alexandro fuerit, & per ignê spontè interierit, convenit inter eos, modum verò non eundem omnes dicunt nec eisdem de causis: sed alii tradunt eum tanquam regis commendatorem secutum

cutum fuisse extra Indiæ fines, præter communem aliorum philosophorum consuetudinem, qui Indiæ regibus assistunt, ea curantes quæ ad deorum cultum pertinent, ut Magi Persis. Cúmque apud Pasagardas ægrotaret (tiam tum primùm eum morbus invasit) seipsum extulisse, anno vitę suę LXXIII. regis preces minimè exaudientem. Facta enim pyra, & aurea lectica superimposita, illum in ea cubuisse, & stramentis opertum, combustum fuisse. Sunt qui dicant eum in lignea domo frondibus plena, & pyra super tecto constructa inclusum, post pompam cum qua erat, se ut trabem in ignem injecisse, & cum domo deflagrasse. Megasthenes putat nullum philosophis decretum esse, ut sese efferant: immò qui id fecerit, puerilem judicari, & natura quidem duros in vulnus vel præcipitium ferri, doloris impatientes in profundum maris, doloris patientissimos strangulari, igneos in ignem detrudi. Et talem Calanum fuisse, incontinentem sanè hominem, & mensæ Alexandri obnoxium. Hunc itaque vituperari, Mandanim summopere laudari: qui, cum Alexandri nuncii eum ad Jovis filium vocarent, & obedienti dona pollicerentur, inobedienti verò minarentur cruciatum: respondit, nec illium Jovis filium esse, nec magnæ parti terrarum imperare: nec se illius donis permoveri, cui nulla

 satie-

satietas esset: nec minas extimere, cùm vivens satis ab India nutriretur, mortuus verò ab attrita jam senio carne liberaretur, in meliorem puriorémque vitam immutatus. Unde & ab Alexandro laudatum dicit, & venia donatum. Atque hæc etiam à rerum scriptoribus dicuntur, quòd Indi Jovem pluvialem, & Gangem flumen, & indigetes genios colunt. Et cùm eorum rex capillos abluit, solennia celebrant, & maxima dona mittunt, divitias suas certatim ostentantes. Addunt etiam, nonnullas ex auriferis formicis pennatas esse, & flumina auri strigmenta deferre, ut in Iberia. In solennibus pompis multos elephantes mitti, auro & argento ornatos, & multas quadrigas, & boum paria, deinde exercitum instructum sequi, & ingentes lebetes deauratos, & magnos crateras, & mensas ex Indico ære, & sellas, & pocula, & labra. Quæ omnia maxima ex parte smaragdis & beryllis, & carbunculis incrustata sint. Item vestem variam auróque intertextam, & pardales, & leones mites, & variarum & concinentium avium multitudinem. Clitarchus refert, magnarum frondium arbores in plaustris quaternarum rotarum deportari, & ab eis aves mansuetas arceri, quarum canorissimum dicit orionem, aspectu pulcherrimum, atque varium, catreum specie pavoni persimilem. Cætera verò imaginis pictura ab illo

illo ſumenda eſt. Brachmanis Prannas philoſophos opponunt, argutos ſanè homines & contentioſos. Brachmanas etjam Phyſiologiam & Aſtronomiam exercere, & ab illis ut ſtultos & oſtentatores derideri, atque horum alios montanos, alios gymnetas, alios civiles ac domeſticos appellari. Rurſumque montanos pellibus cervorum uti, & peras radicibus & medicamentis plenas geſtare, & cùm magica & carminibus & ligaturis medicinam affingere. Gymnetas nudos degere, quòd etiam nomen ſignificet, & magna ex parte ſub dio tolerantiam, quam prius diximus, uſque ad xxx. & ſeptimum annum exercere. Mulieres cum eis vivere, non tamen permiſceri. Atque hos in admiratione maxima haberi. Quos verò civiles diximus, ſindonem geſtare, & in urbe vel in agro degere, nebridas vel damarum pelles induere. Et (ut brevi dicamus) Indi veſte candida, & ſindonibus candidis, & carbaſis utuntur, contra quam ab his perhibeatur, qui eos dicunt veſtes coloribus infectas geſtare. Comam & barbam nutriunt, & crinem intricantes mitrantur. Artemidorus author eſt, Gangem ex Emodis montibus ad Auſtrum deferri: & cùm ad Gangem urbem pervenerit, converti ad Auroram uſque Palibothra, atque in mare egredi. Item Oenadem unum ex iis eſſe, qui in eum influunt. Nutririque in eo crocodi-

los,& delphinas addit,& alia quædam incaſſum & confuſe, & minimè curanda. His ea addi poſſunt, quæ à Nicolao Damaſceno dicuntur. refert enim ſe Antiochiæ, quæ apud Daphnem eſt, Indorum legatos vidiſſe, qui ad Cæſarem Auguſtum venerant, qui quidem plures ex epiſtola ſignificantur, ſed tres tantum ſervati erant, quos vidiſſe ſe ait. Cæteri longitudine viæ magna ex parte perierant. Addit etiam epiſtolam Græcam fuiſſe in membrana ſcriptam, in qua ſignificaretur Porum eſſe, qui ſcriberet, & cùm ſexcentis regibus imperaret, Cæſaris tamen amicitiam multifacere, & paratum ſe quocunque voluerit aditum exhibere, & in quibuſcunque rectum fuerit opitulari. Hæc dicit in epiſtola contineri. Allata præterea eſſe dona, octo ſervos nudos in ſubligaculis, aromatibus delibutos. Eſſe autem dona, Mercurium à puero brachia ab humeris exertum, quem nos vidimus. Item viperas ingentes & ſerpentem decem cubitorum, & teſtudinem fluvialem trium cubitorum, & perdicem vulture majorem. Aderat etiam is qui ſe Athenis concremavit, quod alii in rebus adverſis facere dicuntur, ut præſentia mala effugiant, alii in rebus ſecundis quemadmodum hic. Nam cùm omnia ex ſententia hucuſque feciſſet, abeundum ſibi erat, ne quid quod nollet, ingrueret immoranti.

Nani & ridentem eum & nudum, & unctum in rogum isse affirmat, & inscriptum fuisse in sepultura, Hic jacet Zarmanochagas Indus, ex Bargola, qui secundùm patriam Indorum consuetudinem se immortalem fecit. Post Indiam est Ariana, prima regionis pars, quæ post Indum Persis obtemperat, & superiorum satrapiarum, quæ extra Taurum sunt, ab Austro & Septentrione eodem mari, & eisdem montibus terminata, quibus India & eodem flumine Indo, qui inter eam fluit, atque Indiam, citerius verò ad Occidentem porrecta usque ad lineam, quæ à Camspiis portis in Carmaniam describitur, ut quadrilatera sit figura. Australe itaque latus, ab Indi & Pattalenæ ostiis incipit, finit autem Carmaniam versus & Persici sinus os, habens promontorium ad Austrum satis expositum, Postea in sinum deflectit usque in Persiam. In ea primùm Arbies habitant, eodem nomine quo Arbis flumen appellati, quod eos à sequentibus Oritis distermi-nat, mille ferè stadiorum oram habentes, ut Nearchus vult, quę & ipsa Indorū pars est. Postea sunt Oritæ gens liberæ conditionis, quorum prætemavigatio mille & octingentorum stadiorum est. Postea Ichthyophagorum ora septem millium & quadringentorum. Postea Carmaniorum trium millium & septingentorum usque in Persiam. Quare universa stadia

ſunt XII millia & noningenta. Ichthyophagorum regio ſecus mare eſt,& magna ex parte arboribus caret. Raritas in ea palmarum, acanthi, myricæ, aquarum, & domeſtici cibi maxima eſt. Veſcuntur piſcibus, tum ipſi, tum eorum pecora,& aquas pluviales,ac foſſiles potant, pecorum carnes piſcibus præbent, domicilia ex oſſibus cetorum & oſtreorum conchis magna ex parte faciunt. Nam trabium & fulcrorum uſum coſtæ præſtant, portas maxillæ, è vertebris fiunt mortaria,in quibus piſces ſubiguntur,ad ſolem aſſantur:poſtea ex his panem conficiunt, frumenti paululum admiſcentes. Nam & molas habent,quanquam ferrum non habeant. Quod nequaquam mirandum eſt, id enim aliunde afferri poteſt.concidunt eas, cùm attritæ ſunt lapidibus iis, quibus & ſagittas,& miſſilia præuſta exacuunt. piſces partim in cupis panariis aſſant, partim (quod frequenter fit) crudos edunt. Capiunt eos retibus ex cortice palmarum factis. Vltra hæc eſt Gedroſia minus quàm India exuſta, quàm reliqua Aſia magis. Ea fructuum & aquarum inopia laborat, niſi æſtate, nec multo melior eſt, quàm regio Ichthyophagorum: fert tamen aromata, præcipuè nardum & myrrham, ut Alexandri exercitus his pro tecto ſtratis uteretur, odorationem ſimul ac ſalubriorem aërem habens. ac de induſtria quidem ſub

æſti-

æstivum tempus ex India discessere: Tunc enim Gedrosia imbribus abundat, & flumina & aquæ augentur, hyeme deficiunt. Cadunt imbres in superioribus Septentrionis partibus, locis montanis, unde fluminibus auctis campi mari proximi irrigantur, & aquis abundant. Alexander aquarum inquisitores in deserta præmisit, & eos qui sibi & classi mansiones pararent. Nam copiis trifariam divisis, ipse cùm exercitus parte, per Gedrosiam profectus est, remotus à mari quingentis stadiis per plurimum, ut simul & classi oram commodam pararet, & ipse nonnunquam mari appropinquaret, quod difficiles quidem & asperas actas habebat. exercitus verò partem cum Cratero præmisit in mediterraneam, ut & Arianam caperet, & in eadem loca procederet, in quæ ipse iter erat facturus. classem autem Naro tradidit, & Onesicrito navium præfecto, jubens ut ordinatè sequerentur, & ejus itineri prætemavigarent. Nam & Nearchus refert, jam rege iter peragente, ipsum in autumno sub vespertinum exortum Plejados, navigationem incœpisse, cùm nondum apti flatus spirarent, Barbaris eos adorientibus, atque urgentibus. Jam enim abeunte rege libertatem & audaciam ceperant. Craterus ab Hydaspe movens, per Arachotos, & Drangas in Carmaniam profectus est. Alexander per

sterilem terram toto itinere penuria laboravit: è longinquo tamen parva quædam & rara veniebant, ut exercitus fame premeretur, & jumenta deficerent, & in viis & in castris impedimenta relinquerentur, palmarum fructus, & medulla multos servavere. Dicunt Alexandrum summopere contendisse, cùm difficultates sciret, ex fama quæ obtinebat, Semiramim cum xx incolumen evasisse, Cyrum verò cum VII. si posset ipse victor per eadem loca tantum exercitum incolumen educere. Præter cæteras difficultates gravis erat æstus & arenæ profunditas & ardor. Nonnullis in locis arenæ cumuli muniebantur unde difficulter pedes referri poterant, tanquam ex aliquo profundo, acclivia quoque ac declivia frequentia erant. Adhæc diurna etiam itinera longa fieri oportebat, propter aquarum inopiam ducentenum quadrigenúmve stadiorum; nonnunquam etiam sexcentum, frequentius noctu iter agebant. Castra procul ab aquis ponebant, sæpe numero in tricenis stadiis, ne propter sitim nimiis implerentur. Nam multi aquam nacti, cum bibebant, armis in eam se immergentes: unde intumefacti, exanimes fluitabant. quapropter aquæ omnes, cùm breves essent, contaminabantur. Alii siti perditi, in media via ad solem jacebant, deinde tremuli cum manuum ac pedum concussu morieban-

riebantur, ac si ab rigore atque horrore detinerentur. Contigit etiam ut nonnulli iter deflectentes consopirentur, somno & lassitudine superati: unde postea viarum errore, & omnium difficultate & æstu deperibant, fuere qui post multas ærumnas servarentur. Diluvium quoque torrentis per noctem ingruentis, multa corpora, & utensilia obruit, & maxima pars regiæ supellectilis deleta est. Sæpe viarum duces ob locorum imperitiam in mediterraneam diverterunt, adeò ut non amplius mare appareret. Quod rex intelligens, mox ad quærendum litus properavit. in quo postquam effodienti aqua poculenta inventa est, exercitum properè accersit, ac deinceps usque ad diem septimum per litoream regionem profectus est, aquis abundans. postea mox in mediterraneam secessit. Erat arbor lauro similis; qua gustata, jumenta omnia cum spuma in morem comitialis morbi emoriebantur. Spina quædam fructibus in terram fusis, quemadmodum cucumeres, erat succo plena: cujus aspergines, in quodcunque animal incidissent, id oculis excæcabant. Crudæ palmulæ multos enecabant. A serpentibus etiam periculum aderat. Nam in arenæ cumulis herba quædam innata, serpentes occultabat: à quibus icti, illico moriebantur. Dicunt apud Oritas, lethiferis ve-

venenis sagittas præustos illini. Cumque Ptolemæus saucius periclitaretur, ferunt quendam Alexandro in somno astitisse, atque ei radicem cum ramo ostendisse, quam contritam saucio imponi jussit. experrectum à somno, & visi memorem, quæsitam radicem invenisse, quæ multa aderat, atque & ipsum, & alios usos fuisse: Ac barbaros cùm inventum remedium vidissent, se Alexandro dedidisse. Verisimile profectò est, aliquem eam regi indicasse: sed adulationis gratia adjuncta fabula est. Die sexagesimo in Gedrosiorum regiam ab Oritis veniens, cùm exercitus paululum quievisset, in Carmaniam profectus est. Australe Arianæ latus hujusmodi situm oræ habet, & ulterioris Gedrosiorum & Oritarum terræ, quæ proximè imminet. Multa enim est Gedrosia; & in mediterraneam recedit, quousque Drangas contingat, & Arachotos, & Paropamissadas. de quibus Eratosthenes sic ait, nihil enim habemus quod quidem melius de ipsis dicamus. Dicit ergo Arianam ab oriente Indo terminari, ab Austro mari magno, ab Aquilone Paropamisso, & sequentibus montibus usque in Caspias portas. Ab Occidente iisdem montibus quibus Parthia Mediam versus: Carmania verò Parætacenam & Persiam versus terminata est. Regionis latitudo est Indi longitudo, à Paropamisso usque ad ostia duodecim mil-

millia stadiorum. sunt qui XIII millia faciant. & longitudo à Caspiis portis duplex est, ut in Asiaticis itineribus descriptum est. Nam Alexandriam usque, quæ apud Arios est, à Caspiis portis, per Parthiam, una eademque via est. Postea est quæ recta it per Bactrianam, & montis transcensum, qui in Orospana fit per trivium, usque ex Bactris est apud Paropamissadas. Altera paululum ab Aria Austrum versus deflectit, Prophthasiam Drangianæ: postea rursum usque ad Indiæ montes, & Indum flumen. Quare ea quæ per Drangas it & Arachotos, universa longior est XV millibus stadiorum & CCC. Si quis autem mille & trecenta detrahat, habebit reliquam regionis longitudinem in rectum XIIII millia, quæ non multo minor est quàm maritima ora: etsi nonnulli ad X millia Carmaniam addant, sex millium eam ponentes. aut enim cum finibus ponere eam videbuntur, aut cum ora Carmanica, quæ inter Persicum sinum est. Arianæ nomen usque ad partem quandam Persarum, & Medorum, & septentrionalium Bactriorum, ac Sogdianorum extenditur. Sunt enim quasi ejusdem linguæ. Gentium ordo est hujusmodi: Secus Indum sunt Paropamissadæ, quibus Paropamissus mons imminet. Postea Arachoti ad Austrum, deinceps ad Austrum Gedrosini, & alii qui oram habent. omnibus enim ad locorum latitudines

Indus adjacet. Eorum quæ secus Indum sunt, partem habent Indi, cùm prius essent Persarum. ea Alexander Arianis ademit, & per sese constituit. Postea Seleucus Nicator ea dedit Sadrocotto, contracta cum eo affinitate, ac pro iis Elephantes accepit. Paropamissadis ad Occidentem Arii adjacent, Arachotis & Gedrosiis Drangiæ. Arii & ad Aquilonem & ad Occidentem Drangis adjacent, aliquantum quodammodo circundati. Bactriana ad sinistram Ariæ adjacet, & Paropamissadis, per quos Alexander Caucasum transcendit in Bactrianam. Deinceps ad Occidentem Ariis Parthi adjacent, & loca Caspiarum portarum. Parthis autem ad Austrum Carmaniæ deserta, postea reliqua Carmania, & Gedrosia. Sed prædicta montana maximè cognoscentur, si quis viam norit qua usus est Alexander, cùm Bessum ex Parthia in Bactrianam persecutus est. Nam in Arianam venit, postea in Drangas, ubi Philotas deprehensis insidiis Parmenionis filium interemit. Patris autem interfectores, qui eum, ut consilii conscium, interemerant, misit Ecbatana. Dicunt eos camelis dromedariis xxx. xl ve dierum itinere, in diebus xi peracto, rem confecisse. Drangæ alioqui Persicè viventes, vini copiam non habent. Nascitur apud eos cassiteros. Deinde ex Drangis Alexander venit in Evergetas,

quos

quos Cyrus sic nominavit, & in ea Arachotos per Paropamissadas, Plejade occidente. Nam ea regio montana est, & in ea tunc ningebat, quare difficulter adibatur. sed frequentes vici, & rerum omnium copiosi præter oleum, eorum molestias levabant. Ad sinistram summa montium habebant. ad Meridionales Paropamissi partes Indica sunt, & Ariana ad Septentrionales, & Occidentales Bactriana. Hyeme ibi peracta, & urbe condita, habens Indiam ad dextram, transivit in Bactrianam, per iter arboribus nudum, præterquàm termintho, eoque non multo, fruticoso tamen, in summa frumenti inopia, ut jumentorum carnibus vescerentur, atque iis crudis propter lignorum penuriam, sed ad hanc cruditatem concoquendum silphii copia aderat. Quintodecimo die ab hybernaculis, & urbe quam condiderat, Adrapsa pervenit, Bactrianæ urbem. Circa has partes, quæ Indis sunt conterminæ, est Choarina, ex omnibus quæ sub Parthis sunt, Indiæ proxima. Distat ab Ariana per Arachotos & dicta montana x & novem millibus stadiorum. & hanc regionem Craterus omnem permeavit, subigens eos qui parere recusabant, ut cum Alexandro jungerentur: & profectò sub idem ferè tempus utrique exercitus pedestri itinere in Carmaniam concurrerunt. Paulo pòst Nearchus in Arabicum

sinum

sinum navigavit, multa & propter errores & ærumnas, & cetorum magnitudinem perpessus. & quanquam verisimile est, navigantes multa garrire, veruntamen mala sibi imminuisse significarunt; et si magis metus quàm periculum affuit. Plurimum eos turbabant physeterum magnitudines, fluctum maximum & accumulatum & caliginem tantam reflationibus excitantes, ut quæ ante pedes erant, conspici non possent. Sed cùm navigationis duces, illis timentibus, & causam ignorantibus, indicassent, beluas esse quæ facile tubarum sonitu, & plausu exaudito discederent, Nearchus naves in fluctum egit, qua maximè arcebatur, ac tubis beluas exterruit. Illæ undas subeuntes, navale certamen à puppi minabantur: verùm subitò cessavere. Quot nunc in Indiam navigant, beluarum quidem magnitudines referunt quæ nec gregatim nec sæpius se offerant, sed discedant clamore ac tubis repulsæ. Dicunt eas terræ nequaquam appropinquare, ossa verò jam dissolutarum à fluctibus facile ejici, & materiam faciendarum tegetum Ichthyophagis suppeditare. Nearchus cetorum magnitudinem vicenûm & ternûm passuum refert: quod autem pro vero ab iis habebatur qui in classe erant, Nearchus falsum redarguisse dicit, quod insula quædam esset in transitu quæ accedentes aboleret. Nam cùm lembus

qui-

quidam prope insulam navigasset, nunquam amplius visus est. unde homines ad inquirendum missi, cùm insulam exire non auderent, sed prætervavigantes clamore amissos revocarent, nemine exaudiente, reversi sunt. cùm itaque omnes crimen in insulam conferrent, navigasse se dicit, te adacta navi cum parte navigantium egressum, insulam omnem collustrasse. cúmque nullum quæsitorum vestigium invenisset, re desperata rediisse, atque docuisse falsò insulam criminari. nam & sibi & sociis idem fuisset interitus, sed alius profectò exitii modus esse lembo debuit, cum infinita accidere possint. Carmania ab Indi ostio ultima est, at primum quidem ejus promontorium ad Austrum in mare magnum expositum est. Cùm verò Persici sinus os fecerit, ad promontorium fœlicis Arabiæ quod in conspectu est, Persicum sinum versus inflectitur, quousq; Persiæ conjungatur, multúmque in mediterraneam inter Gedrosiam Parthiámque porrigitur, plus tamen Gedrosiæ prævaricat ad Aquilonem, quod fœcunditas declarat. Parthia enim omnia fert, & magnas arbores gignit, præter oleam, & fluminibus est irrigua. Gedrosia verò parum differt à terra Ichthyophagorum, ut sæpe eam sterilitas opprimat, quapropter anni fructus in plures annos recondunt. Onesicritus tradit flumen esse in Carma-

mania, quod auri ſtrigilem ferat. Item argenti foſſilis & æris & rubricæ minii venam, & montes duos, alterum arſenici, alterum ſalis. Habet etiam deſerta quædam, quæ jam cum Parthia & Parætacena conjunguntur. Item agriculturas Perſicis ſimiles, præcipuè vitam Carmanicam à noſtris vocitatam, quæ ſæpe bicùbitalem racemum facit, magnis acinis ac denſis. Par eſt enim eam fœcundiorem eſſe. Hi propter equorum inopiam, aſinis in bello plurimum utuntur, & aſinum Marti ſacrificant: quem ſolum Perſæ ex omnibus diis colunt, & bellicoſi ſunt. Nemo uxorem ducit, niſi prius hoſtis caput amputatum ad regem pertulerit. Rex calvaria in regia collocata, linguam minutatim ſecans, pane permiſcet, poſtea deguſtatam ei qui attulit, & familiaribus edendam præbet: atque ille præclarus eſt, cui multa capita ſunt allata. Nearchus refert, Carmanitarum mores ac ſermonem maxima ex parte Perſarum eſſe, ac Medorum. Os Perſici ſinus majus eſt, quàm una die transfretari poſſit. Poſt Carmaniam Perſia eſt, multa ſanè in ora illius ſinus, qui ab ea nominatur. Sed longè major in mediterranea, præſertim in longitudine quæ ab Auſtro & Carmania in Septentrionem & Medicas gentes pertendit, & tertia eſt natura, & aëris temperie. Nam ora maritima æſtuoſa eſt, ac ventoſa & fructuum

um inops, præterquam palmarum. Ea in quatuor millibus, & quadringentis stadiis vel in CCC censetur, & in flumen deflectit, quod ibi Oroates appellatur. Regio verò ultra hanc campestris est, & omnium ferax, & optima pecorum nutrix, fluminibus & lacubus plena. Tertia est hyemalis ac montana Aquilonem versus. In extremis ejus partibus sunt camelorum pastores. Longitudo est (ut Eratostheni placet) in Septentrionem & Caspias portas, ad VIII millia stadiorum secundùm promontoria quędam occurrentia. Reliqua est in Caspias portas non plurium duobusmillibus stadiorū. Longitudo verò in mediterranea, à Susis usque Persepolim stadiorum quatuor millium & cc. atq; hinc usque in Garmanię fines sunt mille & sexcenta. Nationes incolunt regionem quæ Patischores appellantur. Item Achæmenidę, & magi qui honestum quoddam vivendi genus sectantur. Item Cyrtii & Marai, quorum alii prædatores sunt, alii agricultores. Et ferè Susia Persiæ pars est inter eam & Babyloniam posita, & Susa urbem clarissimam habet. Nam Persæ ac Cyrus superatis Medis, cùm propriam terram in ultimis sitam viderent, Susiam verò interius Babyloniæ & aliis gentibus propinquam, in ea imperii sedem locaverunt, simul & regionis confinium ostendentes, & urbis dignitatem, & quod maximum

 est,

est, Susii nunquam ex sese magnis rebus insudati sunt, sed semper subditi fuere, in parte majoris conventus collocati, nisi heroum tempore. Susa enim à Tithono condita dicuntur, Memnonis patre, ambitu c & xx stadiorum, figura oblonga, cujus arx Memnonium vocabatur. Susii etiam Cissii sunt appellati. Nam Æschylus Memnonis matrem Cissiam vocat. Memnon ipse sepultus dicitur circa Paltum Syriæ, juxta flumen Badam (ut Simonides ait) in Memnone dithyrambo Deliacorum. Vrbs, mœnia & templa & regiæ structura erant Babylonicis similia ex coctili latere & bitumine, ut quidam ediderunt. Policletus dicit eam sine mœnibus fuisse cc stadiorum ambitu. Cùm regias apud Susa maximè exornassent, nihilominus Persepolitana & Pasagardia, magnopere coluerunt. Nam & gaza & thesauri, & Persarum monumenta ibi erant; ut in locis progenitorum munitioribus. Erant etiam regiæ aliæ Gabis in superioribus Persiæ partibus, & in ora juxta eam quæ Oca dicebatur, atque hæ quidem cùm Persæ imperarent. Posteriores autem aliis, atque aliis usi sunt tenuioribus (ut videtur) utpote Persia jam diminuta, & à Macedonibus ac Parthis plurimum labefacta. Nam & si adhuc Persæ regnant, proprium regem habentes, viribus tamen longè sunt inferiores, & Parthorum regi adhæres-

cunt.

cunt. Susa itaque in mediterranea jacent, trans Choaspem flumen juxta pontem. Regio usque ad mare descendit. Ejus ora est à finibus Persicæ oræ, usque ad Tigris ostia, trium millium ferè stadiorum. Choaspes per regionem fluens, in eandem oram desinit, ortum habens ab Vxiis. Inter Susa enim ac Persiam montana quædam aspera & prærupta interjacent, quæ angustias habent difficulter pervias, & homines prædatores, qui mercedem à regibus exigebant, apud ingressum qui ex Susis est in Persiam. Addit Polycletus, Choaspem & Eulæum, & Tigrim in lacum quendam influere, postea inde in mare emittere. Juxta lacum emporium esse, cùm flumina maris merces non recipiant, nec emittant propter cataractus de industria factos, pedestri itinere ad mercatum proficiscuntur. Quidam dicunt octoginta stadia esse usque ad urbem Susa: quidam verò volunt flumina omnia, quæ Susiam pervadunt, in Tigris flumen influere, ac etiam Euphratis canales, qui intermedii sunt, & propterea ad ostia Pasitigrim nominari. Nearchus cùm Susæ præternavigationem palustrem dicat, addit terminum ejus esse Euphratem, & in ore vicum habitari, qui merces ex Arabia suscipiat, ac deinceps Arabum oram ori Euphratis; & Pasitigrios conjungi. Loca media omnia à lacu quodam occupari, qui Tigrim in se recipit.

 Cen-

Centum & L stadiis, Pasitigrim adnaviganti, ratem esse, quæ ex Susis in Persiam ducit, eámque à Susis abesse stadiis LX. Pasitigrim verò ab Oroaditide duobus millibus ferè stadiorum, navigationem per lacum in os Tigrios, stadiorum LX esse. Ad os Susianum vicum habitari quingentis stadiis à Susis distantem. Ab ore Euphratis usque Babylonem navigationem esse per loca bene habitata, supra tria millia stadiorum. Onesicritus author est, Euphratem, Tigrimque in lacum mittere: rursumque Euphratem è lacu egressum, proprio ore ad mare jungi. Sunt & aliæ complures angustiæ Vxios transeunti juxta Persiam, quas Alexander vi permeavit ad Persicas portas & loca alia, transiens regionem, & videre properans principales ejus partes & thesauros, qui per tot tempora erant, quibus Persæ Asiam tenuissent. & multa flumina trajecit, quæ regionem rigant, & in Persicum sinum deferuntur. Nam post Choaspem, Copratas, & Pasitigris, qui etiam ex Vxia fluit. Item Cyrus, qui circa Pasargadas, per cavam Persiam fluit, ab eo rex appellatus est. Nam pro Agradato Cyrus dictus est. Juxta Persæpolim Alexander Araxem trajecit. Persæpolis magnificas regias habebat, & fabrica sumptuosa. In Araxem ex Parætaxis descendentem Medus influit, ex Media delatus. Hi per convallem re-

rum

rum omnium feracem, & Carmaniæ junctam deferuntur, & orientalibus regionis partibus, quemadmodum & Persæpolis. Alexander Persæpolitanis regiis concrematis, ultus est Græcos, quorum & illi sacra & urbes ferro ignique vastassent. Deinde in Pasargadas venit, ubi erat antiqua regum sedes. Hic Cyri sepulturam in ortis vidit, turrim non sanè magnam, arborum densitate occultam, à parte inferiore solidam, superiore tecto & sacello exornatam, quod perangustum aditum habebat. Per eum Aristobulus introisse se ait, jubente rege, atque sepulturam exornasse, & auream lecticam vidisse, & mensam cum poculis & aureum alveolum, vestem plurimam, & ornatum lapillis incrustatum. Atque hæc vidisse affirmat, cùm primò accessisset, postea direptam fuisse: ac cætera quidem asportata, lecticam verò confractam, & alveolum transpositum: mortuum autem, & nusquam apparere: Quod non Satrapæ, sed prædatorum opus ferat, qui ea reliquerant, quæ asportare nequiverunt. Quæ quidem contigerunt, cum magnorum custodia imposita esset, qui quotidie ovem accipiebant in alimenta, quot mensibus autem equum. Nam Alexandri absentia in India & Bactris permulta innovari præbuit, è quibus hoc unum est. Sic enim Aristobulus refert, &

hujus Epigrammatis mentionem facit,

O homo, ego Cyrus sum Asiæ rex, qui Persis imperium constitui. Ne igitur mihi sepulturam invideas.

Onesicritus ait turrim x tabulatis excelsam fuisse, & in superiore tabulato Cyrum jacere, cum Græco Epigrammate Persicis literis insculpto:

Cyrus ego, rex olim regum conditus hic sum.

Idem alio epigrammate Persico, in eandem sententiam. Onesicritus quoque & epigrammatis illius meminit, quod in Darii sepultura erat, hoc modo:

Amicus amicis fui, & eques & sagittator optimus, venatores superavi, & omnia facere potui. Aristus Salaminus multo his junior, refert turrim magnam fuisse, & duo tabulata habuisse, & in successione Persarum conditam fuisse: sepulturam verò asservati, in qua Græcum epigramma inerat (ut antè diximus) & aliud Persicum in eandem sententiam. Idcirco Cyrus Pasargadas habuit in honore, quod ibi Astyagem Medum ultimo prælio superavit, & Asiæ imperium in se transtulit, urbe condita, & regia constructa in memoriæ monumentum. Pecunias verò omnes quæ in Persia erant, Susa exportavit: quæ quanquam & ipsa thesauris & supellectile plena erant, non tamen eam regiam existima-

mabat, sed Babylonem quam in animo habebat illis omnino anteferre, atque hic etiam thesauri servabantur. Tradunt præterea quæ Babylone & in castris erant, quæ ad hoc sumpta non fuere: in Persia & Susis inventa fuisse talentorum XL. millia. Sunt qui dicunt L. Nonnulli omnia undique Ecbatana comportata dicunt fuisse C & L X X X millia talentorum, VIII millia verò, quæ cum Dario è Media fugiente exportata sunt ab iis direpta, qui eum occidere. Alexander itaque Babylonem longè omnibus anteponebat, videns eam & magnitudine, & rebus cæteris excellere. Nam Susiana quonquam opulenta sit, torridum tamen & æstuosum aërem habet, præsertim circa urbem, ut ille dicit, adeò ut lacertæ & serpentes, per æstatem, dum sol est in meridie, urbis vias transire non possint, sed in mediis interceptę concrementur, quòd nusquam in tota Persia contingit, quanquam australior est, lavacra quoque frigida proposita subitò excalefieri: hordeum in sole sparsum ita conteri, quemadmodum milium in mortariis, quapropter ad duo cubita terram tectis imponunt, domus ipsæ propter onus angustæ fiunt & longæ, cum longis trabibus careant, & magnis domibus indigeant propter æstus. Palmaceas autem trabes peculiare quiddam pati. Nam cùm solidæ sint, cùm inveterascunt,

non cedunt in partem inferiorem, sed in superiorem panduntur, propter onus, unde melius tectum sustinent. Æstus causa dicitur, quòd Septentrionem versus montes quidam altissimi imminent, qui omnem borealem flatum excipiunt. Elati enim & sublimes à montibus spirantes, campos non attingunt, sed in australiora Susiæ perferuntur. Ea à ventis tranquilla est, tunc præcipuè, cum reliquam terram æstu exustam etesiæ refrigerant. Frumento adeò abundant, ut & hordeum & triticum in planitie centuplum ferat, nonnunquam etiam ducentuplum. Idcirco non crebras porcas faciunt. nam crebræ radices germen impediunt. Cùm vites in ea non nascerentur, Macedones ibi & in Babylone eas conseverunt. Hi non scrobes faciebant, sed palos quosdam in extremo ferratos in terram defigentes: postea educentes, pro eis palmites demittebant. In mediterranea verò plurimum, nostróque tempore sæpe aliter atque aliter contingit. Dicit Nearchus, nec tunc viæ duces indigenas habuisse, cùm ex India in Babyloniam classe navigaret, quòd nec stationes habere poterat, nec hominibus abundaret, qui peritè ducerent. Susidi autem Babylonicæ vicina est Sitacena, quæ postea Apolloniatis est appellata. Ambabus à Septentrione Orientem versus Elymæi imminent & Paratæceni, homines latro-

nes & aſperis montibus freti. Sed magis Parætaceni Apolloniatis imminent, unde eos plurimum infeſtant, Elymæi autem illos & Suſios. Cum Elymæis verò Vxii pugnant, quanquam nunc quidem minus propter Parthorum potentiam, ut ego exiſtimo, quibus parent omnes, qui loca ea incolunt: quare his bene habentibus & omnes habent qui illis parent: diſſidentibus verò, quod ſæpe fit, etiam noſtro tempore ſæpe aliter atque aliter evenit, ſed non eadem omnibus. Quibuſdam enim tumultus prodeſt, quibuſdam præter ſententiam evenit. Ac Perſica quidem, & Suſiana regio talis eſt: Ora maritima paluſtris & importuoſa. Idcirco Perſici mores, & his Medis & aliis compluribus iidem ſunt. de quibus etſi permulti dixerunt, tamen dicenda nobis videntur quæ ad rem attinent. Perſæ nec ſtatuas, nec aras erigunt: ſacrificant in loco excelſo. Cœlum Iovem putant, colunt ſolem, quem Mithram vocant. Item lunam & Venerem, & ignem, & tellurem, & ventos, & aquam. Sacrificant in loco mundo cum imprecationibus, & coronatam hoſtiam ſtatuunt. Cùm verò magus, qui ſacrificio præeſt, membratim carnes in quenque diviſerit, abeunt nulla parte diis relicta. Dicunt enim deum nihil velle, præter hoſtiæ animam. Nonnulli (ut fertur) præcordiorum partem igni imponunt. Præcipuè igni & aquæ ſacri-

ficant, igni arida ligna imponentes, adempto cortice, & atvina superinjecta: deinde infuso oleo, succendunt, non inspirantes, sed ventilantes. Quòd si quis inspirarit, aut mortuum quicquam cœnúmve in ignem immiserit, morte plectitur. Aquæ sacra peragunt hoc modo: In lacum vel flumen vel fontem venientes, scorbem faciunt, ubíque hostiam jugulant, caventes nę quid proximę aquę sanguine contingatur, tanquam omnia polluturi. postea carnibus super myrto, lauróve impositis, eas magis subtilibus virgis comburunt: & factis imprecationibus quibusdam, oleum lacte ac melle mixtum inspergunt, non in ignem, nec in aquam, sed in terram. Imprecationes per multum tempus faciunt, fasciculum virgarum myricinarum tenuium tenentes. In Cappadocia ubi maxima est magorum multitudo, qui Pyrethi vocantur, & multa Persicorum deorum templa, non cultro, sed stipite quodam mactant, tanquam malleo verberantes. Suntque Pyrethea septa quædam ingentia, in quorum medio ara est. In ea magi & cinerem multum & ignem inextinguibilem servant: quò quotidie ingressi, imprecationes faciunt, per horam ante ignem virgarum fasciculum tenentes, filtraceis infulis velati, ex utraque parte dependentibus, adeò ut vittæ labia contegant. Hæc in Anaitidis & Amani delubris fiunt.

fiunt. Nam & horum ibi delubra sunt, & Amani statua in pompam ducitur. Hæc nos vidimus. Illa & sequentia in historiis traduntur, quòd in flumen Persæ non micturiunt, nec lavantur, nec mortuum injiciunt, nec alia quæ immunda esse videantur. Cuicunque deo sacrificent, primùm igni imprecationes faciunt. Reges habent ex eadem stirpe. Qui non paruerit, capite & brachio amputato projicitur. Ducunt uxores quàmplures, & multas pellices alunt, propagandæ sobolis gratia. Reges quotannis præmia proponunt iis, qui plures filios ediderint, pueri ante quartum annum in patris conspectum non veniunt. Nuptiæ in initio verni æquinoctii celebrantur, sponsus in thalamum procedit, comesto prius malo vel cameli medulla, præter id nihil eo die. A quinto usque ad XXIII annum discunt sagittare, jaculare, equitare, & in primis vera dicere. Disciplinarum magistris continentissimis utuntur, qui fabulas ad utilitatem reductas inserunt, cùm cantu & sine cantu, deorum & clarorum virorum facta referentes. Congregant eos in unum locum, æris sonitu ante lucem excitatos, tanquam ad arma aut venationem. Præficiunt eis ducem aliquem ex regis filiis, aut satrapæ per quinquagenos quem currentem sequi jubent, loco XXX XL. ve stadiorum determinato. Deposcunt etiam rationem

Improbatur hæc versio Cælio lib. 5. cap. 6. Vide Xenophontem lib. 2. Rerum Græcarum. & Philostratum lib. 2. Alexan. lib. 2. cap. 5.

eorum quæ illi didicerint, simul & vocem, & latus & spiritum exercentes, ad æstum, ad frigus, ad imbres, & torrentium transitus. Docent arma & vestes immadidas servare, & pascere, & rusticari, & fructibus sylvestribus vesci ut termintho, glandibus, pyris agrestibus. Atque hi Cardaces vocantur ex furto viventes. Nam carda virile ac bellicosum signat. Quotidianus eorum cibus post exercitium est panis durissimus, & cardamum, & salis granum, & carnes assæ vel elixæ. Potus est aqua. Venantur autem pila & sagittas ab equis mittentes, & funda utentes. in antemeridiano tempore his exercentur, aut arbores serunt, aut radices effodiunt, aut arma faciunt, aut lino & retibus student. Pueri venationem non attingunt, sed mos est eam domum referre. Cursus & cæterorum quæ in quinquenniis exercentur præmia ab rege proponuntur. Pueri auro exornantur. Pyropum in honore habent, quare nec eum mortuo apponunt: quemadmodum nec ignem, ob honorem quem ei deferunt. Militant, & magistratus obeunt à xx. anno usque ad quinquagesimum, & pedites & equites. Forum non attingunt. Nam nec emunt, nec vendunt. Armantur * cetra in rhombi figuram facta, præter pharetras, Sagarim & sicas habent, circum caput pileum turritum, circum pectus thoracem squamosum. Principes anaxyridem

* Cetra, τὸ γέῤῥον.

ridem triplam habent, & tunicam manicatam, duplam, genu tenus, cujus suffultura candida est, exterior verò pars colore infecta. Amictum æstate purpureum vel varium, hyeme autem varium, tiaras magorum insulis similes, calceamentum altum ac duplum. Multitudo tunicam duplam gerit, ad mediam usque tibiam descendentem, circum caput Sindonii panni volumen. Quisque arcu & funda utitur. Persæ lautè cœnant, integra & multa & varia apponentes. lecti & poculorum ornatus splendidissimus, auro & argento refulget. De rebus maximis inter vinum consultant, quas ipsi firmiores putant, quàm quæ in sobrietate fuerint deliberatæ. Si notis & æqualibus in via occurrant, eos osculantur: si humiliores sunt, adorant. Sola sepeliunt corpora cera oblinentes. Magos insepultos avibus edendos dimittunt. Hi cum matribus ex patrio more congrediuntur. Ac Persarum quidem mores sunt hujusmodi. illa forsitan addenda sunt, quæ à Polycrito dicuntur, quòd regum quisque suas ædes in monte faciant, & thesauros & tributa quæ exigunt ibi recondant, bene administratæ rei monumentum. Exigere eos ex ora maritima argentum. ex mediterranea, quę quæque regio ferat, ut colores, medicamenta, lanam, vel aliud tale eodem modo & pecora. Tributa instituisse Darium Longimanum,

num, qui omnium hominum pulcherrimus fuit, excepta brachiorum & ulnarum longitudine: quæ tanta erat, ut genua contingeret. Maximam auri atque argenti partem * in ædificiis esse, in nummis per exiguam. * Cùm gratiora illa ad thesauri conservationem existimentur, nummorum verò tantum esse, quantum satis sit ad usum: & tantum auri percutere, quantum impensis sufficiat. Persarum mores magna ex parte temperati sunt, & si ob opulentiam reges in delicias luxumque defluxerint, adeò ut triticum ex Asso Æolica afferri vellent, vinum autem ex Syria quòd Chalybonium dicitur, aquam ex Eulæo, quòd ea omnium esset levissima, ut Atticam heminam drachma minus appenderet. Ex omnibus autem barbaris, Persas clarissimos effici apud Græcos contigit, quòd nulli Græcis imperaverunt, qui Asiam tenuere, præter eos. nec ii Græcos, nec Græci illos antea noverant, nisi perparum admodum quantum fama percepissent. Nam nec Homerus Medorum, Syrorúmve imperium novit. Nam cùm Ægyptias Thebas, & earum & Phœnicum divitias nominet, nequaquam Babylonis & Ecbatanorum opes conticuisset. Ac primò quidem Græcis Persæ imperaverunt, Lydi verò non toti Asiæ, sed parti perexiguæ solum cis Halym sunt dominati. Idque non diu, Crœsi & Alyattis tem-

Hunc locum traduxit oppido pulchrè Bud. lib. 4. de Asse. Gratiora illa ad munificentiam, & thesauros reddendos existimentur, &c.

** Hæc interpres parum fideliter reddidit.*

tempore: sed si quam famam habebant, eam amiserunt à Persis superati. Persæ quàmprimum Medorum res everterunt, Lydos subegere: & Græci qui in Asia erant, illis paruerunt. postmodum in Græciam trajicientes, sæpè multisque certaminibus victi sunt. Asiam tamen usque ad mare tenuerunt, donec à Macedonibus sunt debellati. Cyrus eos primum in imperio constituit cujus successor Cambyses filius, à Magis sublatus est. Septem verò Persæ qui Magos interemerunt, Dario Hystaspis filio imperium tradidere. Cujus successores in Narsem desierunt: quem cùm Bogous eunuchus interfecisset, Darium regem fecit, quanquam è stirpe regia non erat. Sed cùm Alexander hunc evertisset, ipse XI. annis regnavit. Postea Asiæ imperium in complures successores, & ab eis profectos divisum, eversumque est. Permansit tamen annis CC. & L. nunc jam per se sunt, ac reges qui olim Macedonibus paruere, nunc Parthorum regibus subjectos habent.

STRA-

STRABONIS GEOGRAPHICORUM

LIBER XVI.

ARGUMENTUM.

Sextusdecimus circa Assyriam versatur, in qua Babylon est, & Nisibis, urbes maximæ. Item circa Adiabenam, & Mesopotamiam, & Syriam, & Phœniciam, & Palæstinam, Arabiam omnem, & quæcunque Indica Arabiam contingunt. Item Saracenorum regionem, quam Scenetim vocat, & omnem Rubro mari, & mortuo adjacentem.

PERSIÆ ac Susianæ juncti sunt Assyrii, sic enim Babyloniam & maximam circunstantis regionis partem vocant, cujus etiam Aturia est, in qua sunt Ninus, Appolloniatis, Elymæi, Parætacæ, & Chaonetis, Zagro monti proxima. Item Campi Nino vicini, & Dolomena, & Calachena, & Chazena, & Adiabena, & Mesopotamiæ gentes, Gordyæis & Mygdonibus iis proximæ qui circa Nisibim sunt, iisque qui ad Euphratis pontem, & ad multam

trans

trans Euphratem regionem, quam Arabes tenent, & qui propriè nunc Syri appellantur. usque ad Cilices & Phœnices, & Libes, & Ægyptium pelagus, & Issicum sinum. Syrorum nomen tendere videtur à Babylonia usque ad Issicum sinum, & ab hoc olim usque ad Euxinum. Quare utrique Cappadoces tum qui ad Taurum, tum qui ad Pontum jacent, ad hoc usque tempus Leucosyri appellantur, ac si sint aliqui Syri nigri, hi autem extra Taurum sunt. Taurum dico eum qui ad Amanum usque nomen extendit. Qui de Syrorum imperio scribunt, cum Medos à Persis eversos dicunt, Syros autem à Medis, nullos alios Syros intelligunt, quàm qui Babylonem, ac Ninum regni caput effecerunt: quarum alteram Ninum scilicet Ninus in Aturia condidit. cujus uxor Semiramis regno succedens, condidit Babylonem, atque ii Asiam tenuerunt. Semiramidis opera præter ea, quæ apud Babylonem sunt, multa per universam fere hanc continentem ostenduntur, ut aggeres, qui Semiramidis vocantur, & mœnia, & munitionum fabricæ, & aquæductus, & scalæ & fossæ in fluminibus & lacubus, & viæ, & pontes. Posteris verò suis imperium reliquerunt usque ad Sardanapalum, & Orbacum, quòd postea in Medos translatum est. Sed Ninus post eversos Syros, extemplò deleta est. Ea

multo

multo major erat Babylone, in Aturiæ campo sita. Aturia similis est iis locis, quæ circa Arbela sunt, & Lycum flumen intermedium habet. Arbela enim ad Babyloniam pertinent, & juxta eam sunt. Trans Lycum verò Aturiæ campi, Ninum circumjacent. In Aturia quoque vicus est nomine Gaugamela, apud quem Darius superatus amisit imperium, quare hic locus insignis est, ejus nomen Cameli domus interpretatur. Sic enim eum Darius Hystaspis filius nominavit, cùm possessionem hanc camelo defessæ in alimentum daret, præsertim in via, qua per deserta in Scythiam cum oneribus itur. In quibus regi etiam alimentum erat. Macedones cùm hunc vicum tenuem viderent, Arbela verò habitationem admirabilem, ab Arbelo, ut tradunt, Athmonæi filio condita, circa Arbela & prælium & victoriam fuisse divulgarunt, atque sic scriptoribus tradiderunt. Post Arbela & Nicatorium montem, quem sic Alexander nominavit, victo apud Arbela prælio, est flumen Caper, in tanta distantia in quanta Lycus. Regio ipsa Artacena dicitur. Circa Arbela est urbs Demetrias. Postea est fons, qui naphtha fluit, postea ignes & Æneæ templum, & Sadracæ Darii regia, ejus qui Hystaspis filius fuit, & cupressetum, & locus ubi Caper transitur, jam cum Seleucia & Babylone conjunctus.

ctus. Babylon in campo jacet, muri ambitum habet ccc. & LXXXV. stadiorum. Ejus crassitudinem pedum XXXII. Altitudinem inter turres cubitorum quinquagenum, turrium ipsarum sexagenum, viam super mœnibus tam latam, ut quadrigæ occurrentes facile pertransire possint. Vnde & hoc ex VI. spectaculis unum dicitur. Item horti pensiles in figura quadrata, quorum latus quodlibet quaternûm est jugerum. Hi fornicibus continentur sese in forcipis modum intercidentibus, sitis super pilis in aleatoriarum tabellarum formam, alius super alia positarum. Pilæ concavæ sunt & terra plenæ, ut arbores maximas consitas recipere possint, ex lapide coctili & bitumine structæ, tam ipsæ quàm fornices & fornicum intersectiones. Supremum tabulatum ascensus scalares habet, & cochlias ipsis adjacentes, per quos continuè aqua ex Euphrate in hortos afferebatur ab hominibus ad hoc ipsum constitutis. Nam flumen mediam urbem interluit, ejus latitudo stadium occupat, horti super flumine sunt, ubi etiam Beli sepultura est nunc eruta, quam Xerxes eruit, ut fertur. Ea pyramis quædam erat quadrata, ex latere coctili structa, stadii altitudine, cujus quodque latus stadium obtinebat. Hanc Alexander reparare voluit: sed cùm multi laboris esset, & multi temporis,

(nam

(nam solum ad expurgandam terram x. millibus hominum, duobus mensibus opus erat) quòd incœperat, perficere non valuit. Illico enim morbus & mors consecuta est. Id posteriorum nemo curavit: quinetiam reliqua neglecta sunt, & urbis partem Persæ diruerunt, partem tempus consumpsit & Macedonum negligentia, præsertim ubi Seleucus Nicator Seleuciam ad Tigrim condidit ad stadia c c c. Babyloni proximam. Nam & ille & posteri omnes circa hanc urbem maximopere studuerunt, & regni caput effecerunt, & nunc Babylone major est, quanquam magna ex parte deserta, ut id facile de ea dici possit, quod de magnis urbibus, quæ in Arcadia erant à quodam dictum est, Magna civitas magna solitudo est. In ea propter lignorum inopiam ex palmaceis trabibus & columnis ædificia faciunt. Circum columnas funes ex torta stipula confectos ponunt, postea ea illinientes coloribus pingunt. Portæ bituminatæ & altæ sunt tam ipsæ, quàm domus, quæ omnes propter lignorum penuriam fornicantur. Nam regio magna ex parte nuda nihil habet præter frutices & palmam, quæ & in Babylonia & in Susiana, & in ora Persiæ, & in Carmania permulta est. Imbrice autem non utuntur, cùm imbribus careant. Susiana Sitacenæ similis est. Constituta est habitatio quædam in Babylo-

nia

nia philoſophis indigenis, plurimum circa philoſophiam verſantibus, qui Chaldæi appellantur. Sunt ex eis qui genethlialogiam ſimulent, ſed à cæteris non recipiuntur. Eſt alia Chaldæorum natio & Babyloniæ regio ab eis habitata, Arabibus & mari proxima, quod Perſicum appellatur. Chaldeorum aſtronomicorum genera multa ſunt. Nam quidam Orcheni dicuntur, quidam Borſippeni, & alii complures, qui tanquam per ſectas eiſdem de rebus alias atque alias opiniones ſequuntur. Et mathematici quoque, de nonnullis eorum mentionem faciunt, quemadmodum de Cidena, & Naburiano, & Sudino. Nam & Seleucus ex Seleucia Chaldæus eſt, atque alii complures illuſtres viri. Borſippa civitas eſt Dianæ & Apollini ſacra. In ea maximum linificium eſt, & maxima veſpertilionum multitudo, qui longè majores ſunt quam in cæteris locis capiuntur, & in eſum condiuntur. Babyloniorum regio ab Oriente complectitur à Suſiis & Elymæis & Paratacenis: à Meridie verò, à Perſico ſinu & Chaldæis uſque ad Arabes Aleſenos: Ab Occidente, ab Arabibus Scenitis uſque in Adiabenam & Gordiæam: à Septentrione ab Harmeniis ac Medis uſque ad Zagrum montem, & gentes circa eum habitantes. Regio à multis fluminibus irrigatur, quorum maxima ſunt Tigris & Euphrates.

Hæc

Hæc enim flumina fœcunda sunt, post Indica ad australes Asiæ partes defluentia, & per alterum, Opim navigatur, & in eam quæ nunc Seleuca dicitur (Opis autem vicus est circumstantium locorum emporium) per alterum verò Babylonem, supra tria millia stadiorum. Sed Persæ volentes de industria navigationem prohibere, * canales manu factos construxerunt, extranearum invasionum metu. Alexander cùm adventasset, quotquot potuit restituit, eos præsertim qui Opim deferebant, & fossas maximas duci curavit. exundat enim Euphrates in æstate, à vere incipiens, cùm jam nives in Harmenia liquefiunt, ut necesse sit stagnari arva, atque obrui, nisi quis ingruentem fluxum, & aquarum vim per fossas & canales divertat, quemadmodum Nilum in Ægypto. atque ob hoc quidem canales deducti sunt, sed opera multa opus est. Nam cùm terra profunda sit, & mollis ac facile cedat, facile ab aquis trahitur, & campos nudat, & limus fossas implet, & eorum ora obstruit. Vnde rursum aquarum effusionem fieri contingit, quæ in campos egressa, lacus & paludes ad mare efficiunt & arundineta, è quorum arundinibus varia contexuntur vasa, quorum quę liquida suscipiunt, bitumine illinuntur, cætera nuda, & lituræ expertia relinquuntur: fiunt etiam vela arundinea storeis, & cratibus similia. Hæc inun-

*κατα-ῤῥάκτας.

inundatio omnino prohiberi non potest, afferri autem aliquod remedium potest, quod optimorum principum opus est. Remedium est, multam aquarum effusionem obstruendo prohibere, fossarum verò repletionem quam limus efficit, eas expurgando & ora aperiendo purgatio facilis est, obstructio laboriosa. Nam cùm terra facile cedat, & mollis sit, aggestum limum non sustinet, sed cedendo & ipsa trahitur, & os effossu difficile reddit. Nam celeritate opus est, ut citò fossæ claudantur, & ne omnino ab eis aqua elabatur. Fossæ enim per æstatem arefactæ flumen arefaciunt, quod humide factum derivationes ad tempus præbere non potest, quibus regio perusta & æstuosa per æstatem plurimum eget. Nam nihil refert sive aquarum multitudine obruantur fruges, sive siti depereant. Præterea cum navigationes valde utiles sint ab antedictis causis impeditæ, aptari non possunt, nisi fossarum ora citò aperiantur, & citò claudantur, ut semper fossæ mediocritatem servent, ne in eis aqua redundet, ne ve etiam deficiat. Refert Aristobulus, Alexandrum ipsum navigantem, & scapham gubernantem, operi præfuisse, & cùm cætera multitudine fossas emundasse, & ora obstruxisse, & nonnulla aperuisse. Cumque fossam quandam ad paludes & lacus, qui sunt Arabiam versus, tendere animadverte-

verteret, habentem os intrectabile, & obstructu difficilimum, propter cedentem & mollem terram, aliud novum os aperuisse XXX. stadiorum capto loco petroso, atque traducto alveo. Idque tum providendi gratia fecisse, tum ne Arabia omnino difficilis esset ingressu, propter lacus & paludes, cùm propter aquæ multitudinem jam effecta insula videretur. Habebat enim in animo regionem eam adipisci, simúlque & classem & receptacula paraverat, navigia quoque partim in Phœnicia Cypróque construxerat, tum plicatilia, tum compacta, quæ stadio. * septem Thapsacum portata, postea Babylonem flumine deferrentur, partim in Babylonia ædificaverat, ex hortorum & lucorum cyparissis. Nam in eo loco materiei inopia est, apud Cossæos verò & nonnullos alios mediocris copia. Hoc prætextu maximè motum bellum dicunt, quod soli Arabes ex omnibus gentibus legatos ad eum non misissent, sed revera cupientem omnibus dominari: & quoniam duos tantum deos ab illis coli audisset, Jovem scilicet & Bacchum, qui quæ ad vitam pertinent principalia dant, se tertium existimasse cultum iri, si vicisset, & patriam libertatem quam prius habebant, illis permisisset. Atque hæc Alexandrum circa canales effecisse, & regum & principum esputuras, quarumse plurimæ in

*Numerus suspectus. etiam in Græcis.

lacu-

lacubus erant, repotasse. Eratosthenes lacuum mentionem faciens, qui apud Arabiam erant, dicit cum aqua exitum non haberet, subterraneos meatus aperuisse, ac per illos usque in Cœlosyriam deferri, & in ea flumina erumpere, quæ circa Rhinocolura, & Casium montem sunt, atque ibi & lacus & voragines efficere, quæ haud scio an verisimilia dixerit. Nam Euphratis effusiones, quæ Arabiam versus, & lacus, & paludes efficiunt, mari Persico proximæ sunt. Isthmus autem qui ea dirimit, nec sanè multus est, nec petrosus. Quare verisimilius erat, aquam in mare impelli, sive sub terram ultra quam sex millia stadiorum siccam & aridam regionem permeare, præsertim cùm Libanus & Antilibanus, & Marsias montes medii essent. Atque hi quidem hæc dicunt. Polycletus negat Euphratem inundare, cùm per campos maximos feratur, montium verò nonnullos duobus millibus stadiorũ abesse, Casios ad mille distare, non admodum altos, nec valde nivibus pressos, nec confertam nivium liquefactionem inducentes. Nam maximè montium altitudines in borealibus partibus sunt, ultra Ecbatana. In Australibus verò scissos ac dilatatos plurimum deprimi, simulque maximam aquæ partem à Tigri excipi. quod itaque ultimo dicitur apertè absurdum est. In eosdem enim campos descendit, &

sic montium altitudines, quæ inundare dicuntur, inæqualitatem quandam habent, partim quòd Borealia magis attolluntur, partim quòd Meridionalia dilatantur. Sed nix non modò altitudine montium, sed climatibus judicatur. Et ejusdem montis boreales partes magis nivibus tanguntur, quam australes, & diutiùs illæ nivem retinent, quàm hæ. Cùm itaque Tigris ex supremis Harmeniæ partibus, quæ sunt Babyloniæ proximæ, nivalem aquam suscipiat non sanè multam, utpote ab australi latere descendentem, minus inundabit. Euphrates verò ex utrisque partibus aquam recipit, non ex uno monte solum, sed ex multis, ut in peragratione Harmeniæ declaravimus, addita etiam fluminis longitudine, quantum in magna & in parva Harmenia percurrit, & quantum ex parva Harmenia per Cappadociam & Taurum vadens Thapsacum usque defertur, inferiorem Syriam & Mesopotamiam disterminans, & quantum reliquum est usque ad Ostia & Babylonem, quæ summa est triginta & sex millium stadiorum. Quæ quidem canales attinent, hæc sunt. Regio hordeum fert quantum alia nulla. nam modios trecentenos affert, ut dicitur. Cætera verò ex palma præbet. Ex ea enim panis & mel & vinum, & acetum fit, & textilia varia. Nucleis pro carbonibus fabri

fer-

ferrarii utuntur. Qui in aqua macerati bobus & ovibus in pabulum dantur. Dicunt esse carmen quoddam Persicum in quo ccc. & sexaginta palmæ utilitates numerentur, oleo frequentius sesamino utuntur. Cætera loca hujus arboris penuriam habent. In Babylonia etiam bitumen multum innascitur, de quo Eratosthenes dicit, liquidum, quod naphtham vocant, in Susiano agro nasci: aridum verò, quod congelascere potest, in Babylonio cujus fons est propè ipsum Naphthani. Hoc autem inundante ex liquefactione nivium, & ipse augetur, & effusionem in fluvium facit. Hic glebæ maximæ concremantur ad ædificia idoneæ, quæ ex coctilibus lateribus fiunt. Sunt qui liquidum etiam in agro Babylonio innasci dicant. De arido quidem dictum est, quod præsertim ad ædificia valet. dicunt etiam navigia contexi, quæ bitumine illata constipentur. At liquidum, quod naphtham vocant, admirabilem quandam naturam habet. Nam igni admotum eum corripit. & si corpus eo illitum igni admoveris, deflagrat, nec aqua ullo pacto extingui potest, sed magis ardet, nisi valde multam superinfuderis. Cœno & aceto, & alumine, & visco oppressum extinguitur. Vndè Alexandrum tradunt, experientiæ gratia, puero cuidam in balneo naphtham inspersisse, ac lu-

cernam admovisse, ut propè puer totus deflagraret, nisi circunstantes multa aqua flammas evicissent, ac puerum servassent. Posidonius dicit, ex fontibus naphthæ Babylonii, quosdam nigrum naphtham, quosdam album producere: atque ex iis alios esse liquidi sulphuris, eos scilicet qui album naphtham habent, quam & flammæ arripiant. Eos verò qui nigri bituminis sint, liquidos esse, & pro oleo in lucernis uti. Babylon olim Assyriæ fuit metropolis, nunc Seleucia est quæ ad Tigrim dicitur. Prope eam vicus maximus est nomine Ctesiphon, in quo Parthorum reges hyemabant Seleuciæ parcentes; ne à Scythica & militari natione opprimeretur. Hic vicus civitatis potentiam ac magnitudinem habet, adeò ut Parthorum multitudinem & apparatum omnem recipiat, ac venalia & necessaria artificia illis suppeditet. In eo Parthorum reges in hyeme propter aëris temperiem degere solent. Æstatem verò in Hyrcania & Ecbatanis agunt, propter ea quæ antiqua fama obtinet. Et quemadmodum Babyloniam regionem vocamus, sic indigenas Babylonios dicimus, non ab urbe, sed à regione. A Seleucia verò nequaquam, & si illic sint, ut Diogenem philosophum Stoicum. Est autem Artemita, insignis civitas, quingentis stadiis à Seleucia distans, plurimum ad Orientem exposita,

quem-

quemadmodum Sitacena. Nam & ea multa & opulenta inter Babylonem & Susianam jacet. quare ex Babylone Susa euntibus, totum iter per Sitacenam est. Ad Orientem verò ex Susis in Persiam mediterraneam euntibus, iter est per Vxiam, quemadmodum iis qui ex Persia in medios Carmanios proficiscuntur. Carmaniam igitur à Septentrione Persia circundat, quæ multa est cum Parætacenis & Cossæis conjuncta usque ad Caspias portas, montanis sanè gentibus ac latrociniis. Susiæ conjungitur Elymaitica, quæ magna ex parte aspera est, & latronibus referta. Elymaiticæ Media, & quæ Zagro sunt proxima. Cossæi magna ex parte sagittarii sunt, quemadmodum & montani eis finitimi, qui semper latrocinia exercent. Parvam enim ac sterilem regionem incolentes, ex alieno vivere, & valentes esse oportet. Omnes enim bellaces sunt, & cum Elymæi cum Babyloniis, Susiisque bellum gererent, illos in societate habuerunt, tredecim hominum millia conferentes. Parætaceni, quanquam magis agriculturam exerceant, quàm Cossæi, nec ipsi tamen à latrociniis abstinent. Elymæi plus terræ possident, quàm hi, & magis variam. Quæcunque itaque ferax est incolas agricultores habet: montana verò milites nutrit magna ex parte sagittarios; & cum multa sit, multum

exercitum emittit. Vnde cùm rex eorum potentiam maximam habeat, non patitur Parthorum regi obtemperare quemadmodum alii. Eodem modo se erga Macedones habebant, qui postmodum Syriæ imperaverunt. Antiochum quidem Magnum, eum qui Beli templum spoliare conatus est, finitimi Barbari ex sese adorti interemerunt. Parthus ex his quæ illi evenerant edoctus, & tempore post audiens templa esse apud eos opulenta, vidensque minimè obtemperantes, vi magna invasit: & Palladis templum ac Dianæ, quod Azara dicitur, cepit, decem millibus talentorum ablatis. Capta est etiam propè flumen Hedyphontem Seleucia magna civitas, quæ prius Soloce vocabatur. Tres sunt in eam regionem aptiores ingressus, ex Media quidem & locis Zagro vicinis, per Massabaticam: ex Susia, per Gabianam. Gabiana & Massabatica Elymæorum sunt provinciæ. Tertius ingressus est ex Persia: est etiam Cyrbiana Elymæorum provincia. His finitimi sunt Sagapeni, & Silaceni, parvi sanè principatus. Atque hæ sunt gentes quæ Orientem versus ultra Babyloniam habitant. Ad Septentrionem Mediam diximus & Harmeniam. Ad Occidentem est Adiabena, & Mesopotamia. Maxima Adiabenæ pars planities est, ea præsertim quæ pertinet ad Babyloniam,

quan-

quanquam proprium principem habeat, nonnunquam Harmeniæ adhærescit. Nam Medi, Harmenii, ac Babilonii, præter omnes alias gentes quæ hic sunt, ita erant ab initio constituti, ut se invicem adorirentur, ut cuique opportunum videbatur, rursum conciliarentur: quod usque ad Parthorum imperium permansit. Medis itaque atque Babyloniis Parthi imperant, Harmeniis autem nunquam. Invasiones tamen sæpè factæ sunt, omnino autem capti nunquam: imò Tigranes (ut in rebus Harmeniacis dictum est) fortiter restitit. Adiabena quidem est hujusmodi, Adiabeni etiam Saccopodes vocantur. De Mesopotamia & gentibus quæ ad Meridiem vergunt, deinceps dicemus, si prius pauca de moribus Assyriorum fuerimus persecuti. Hi itaque in cæteris Persarum similes sunt, proprium verò habent, quòd cujusque tribus tres viros integros ac principales preficiunt, qui puellas nubiles in mediam multitudinem producentes, eas per præconem locandas significant, ac primò eas quæ digniores sunt. Sic enim conjugia apud eos conficiuntur. Quoties verò coierint, surgunt, quisque seorsum suffiti, lavantur manè priusquam quicquam attingant, & perinde eis lavacrum in morem est à coitu, atque à mortuis. Omnibus Babyloniorum mulieribus mos est, ex causa quadam in aliqua te

Venerea cum hospite permisceri, cum turba & cultu plurimo ad illum venientibus; quælibet * nostro aliquo coronatur. Qui vero ad eam admittuntur, posito super ejus genibus argento quantum sibi videtur, coit longe ea a fano abducta, id argentum Veneri sacrum est. Tres sunt magistratus eorum, qui jam militia sunt emeriti, & nobiliorum, & senum, seorsum regio positos Primi & virgines collocare, & de adulteriis jura reddere; secundi de furtis, tertii de rebus violentis. Hi ægrotos in viis exponentes, interrogant prætereuntes, num quisquam morbi hujus remedium norit. nam nemo prætereuntium adeo malus est, qui occurrens non admoneat, si quid salutare habet. Vestes gerunt, interiorem tunicam ex lino talarem, exteriorem ex lana, amictum album. coma eis parva est, calceamentum non sane magnum. Gestant etiam sigillum & scipionem non frugalem, sed inlignem, in superiore parte malo, vel rosa, vel lilio, vel aliqua ejusmodi re ornatum. Unguntur sesamo, lugent mortuos ut Ægyptii, & alii permulti, sepeliunt in melle, cera cadaver oblinunt. Tres sunt nationes, quæ frumento carent, Elii & Ichthyophagi, qui ita vivunt, quemadmodum Gedrosii. Mesopotamia ab eventu rei nominata est. Dictum est enim eam inter Euphratem ac Tigrim jacere, & Tigrim Orientale ejus latus alluere, Occidentale vero

* Nodo legendum forte, nam δεσμῷ Græce legitur, loc est, vinculo vel corolla, funiculo, vel simili alio.

& Au-

& Australe Euphratem. Ad Septentrionem est Taurus, qui Harmenios dirimit à Mesopotamia. quare maxima distantia, qua inter se absunt ad montes, est duorum millium & quadringentorum stadiorum quæ eadem est quam Eratosthenes à Thapsaco dixit, juxta quam antiquus Euphratis pons erat, super Tigris transitu, ubi Alexander cum exercitu trajecit. minima verò distantia paulo supra cc. Juxta Seleuciam ferè ac Babylonem labitur Tigris per lacum, qui Thopetis dicitur, per mediam ejus latitudinem; in alteram verò ripam perveniens, cum multo sonitu ac flatu sub terram ingreditur: & longè invisibilis delatus, rursum exoritur non procul à Gordyæa. atque adeò vehementer lacum permeat (ut Eratosthenes ait) ut quanquam lacus salsus sit, & piscibus careat, tamen hac in parte dulcescat, & fluat, & piscibus abundet. Mesopotamiæ coartatio in magnam sanè longitudinem exit, & quodammodo navigio persimilis est. maximam oræ partem Euphrates efficit. Distantia à Thapsaco usque Babylonem (ut Eratosthenes vult) est stadiorum quatuor millium & octingentorum. A ponte verò, qui est juxta Commagenam, ubi Mesopotamia incipit, usque Thapsacum, sunt non pauciora duobus millibus stadiorum. Prætermontana quidem regio satis ferax est. Partem ejus ad Euphratem exposi-

tam, & pontem qui nunc juxta Commagenam est, & eum qui olim juxta Thapsacum erat, ii habent, qui à Macedonibus Mygdones sunt appellati, apud quos est Nisibis, quam Anthiochiam Mygdoniam appellarunt, sub Masio monte sitam, & Tigranocerta, & loca quæ sunt circa Caras & Nicaphorium & Cordiraza & Sinnaca, in qua Surena Parthorum imperator Crassum dolo captum interemit. Ad Tigrim sunt Parthorum loca, quos antiqui Carduchos appellabant, & urbes quædam, è quibus est Sarasa, & Satalca, & Pinaca munitio optima, quæ arces tres habet, quamque suo muro cinctam, ut quasi triurbs videatur. Veruntamen ea Harmenio paruit, & Romani eam vi ceperunt, & si Gordyæi excellentes architecti videbantur, & eorum instrumentorum * gratiari, quibus urbes obsideri solent, unde & Tigranes eis ad hæc utebatur. Reliqua quoque Mesopotamia Romanis paruit, cujus magnam partem Pompejus Tigrani dedit quæcunque præcipua erat. Nam regio fœcunda est, & maximè pascendis bobus idonea, fert quæ semper virent & aroma amomum. Alit etiam leones, gignit naphtham, & Gangetim lapidem quem serpentes fugiunt. Dicunt Gordim Triptolemi filium Gordynam habitasse, postea Eretrienses, quos Persæ rapuerunt. De Triptolemo mox in rebus Syriacis dicemus.

* Gnari. ἔμπειροι.

mus. Mesopotamiæ partes ad Meridiem vergentes, & à montibus remotas, siccas, & steriles, Arabes Scenitæ incolunt, latrocinii sanè homines & pastorales, qui faciliter in alia loca demigrant, cum præda ejus & pascua deficiunt, quare contingit ut prætermontani ab his infestentur, & ab Harmeniis, qui desuper imminentes propter potentiam vim eis afferunt, & tandem vel illis parent vel Parthis, qui ad latera sunt, Mediam atque Babyloniam habitantes; Inter Euphratem atque Tigrim fluit aliud flumen, quod Basilius appellatur, & circa Anthemusiam aliud nomine * Aborras. Mercatoribus ex Syria Seleuciam, & Babyloniam euntibus, iter est per eos qui à Maliensibus Scenitæ appellantur, & per eorum deserta. Euphratis itaque transitus est eis juxta Anthemusiam Mesopotamiæ locum, Quatuor schœnorum spacio trans flumen est Bambyca, quam Edesam & sacram urbem vocant. In ea Atargatam Syriam deam colunt. Transeuntibus vero iter est per deserta usque Scenas urbem memoratu dignam sitam super fossa quadam in Babyloniæ fines. A fluminis transitu Scenas usque est iter dierum vigintiquinque. Hic sunt Camelitæ, qui diversoria habent, partim cisternarum, partim aquæductuum quis abundantia. Scenitæ pacem eis præbent, & pendendorum vectigalium mediocritatem:

* χαβόρ-ρας. Ptol.

 cujus

cujus gratia illi per deserta fugientes, Parapotamiam prætereunt, relicto à dextris flumine, trium ferè dierum itinere. Phylarchi verò qui ex utraque parte fluminen accolunt, cùm regionem habeant non valde feracem, ac minus sterilem colant, suum quisq; dominatum exercent; suum etiam vectigal exigunt, idque non moderatum. Difficile enim est apud homines intractabiles communem aliquam mensuram definiri mercatoribus utilem. Scenæ à Seleucia distant schœnis xl & VIII. Parthici imperii fines sunt Euphrates & ulterior regio. citeriora Romani tenent; & Arabum Philarchi usque in Babyloniam: quorum quidam illis adhærescunt, quidam Romanis, quibus etiam finitimi sunt: ac minus quidem Scenitæ Nomades, qui fluvio sunt proximi, magis autem remotiores, & ad fœlicem Arabiam accedunt. Parthi prius Romanorum amicitiam colebant: postea Crassum, qui belli initium fecit, ulti sunt. quanquam nec ipsi non paria invenerunt, cùm bellum accendissent, Pacoro in Asiam misso. Antonius verò Harmenii consilio proditus, malè pugnavit. at Phraates, qui illi successit tantum circa Cæsaris Augusti amicitiam studuit, ut etiam illi trophæa remitteret, quæ Parthi de Romanis erexerant. Et vocato in colloquio Tito, qui per id tempus Syriæ præerat, quatuor ei filios legitimos

obsides

obsides tradidit, Saraspadem, Ceropasdem Phraatem, & Boonem, & duas eorum uxores, & filios quatuor, seditionem metuens, & ne sibi insidiæ struerentur. Intelligebat enim, neminem adversum se prævaliturum, si nullum ex Arsacio genere assumpsisset, propterea quod Parthi valde Arsaciorum sunt amantes. filios itaque eminus ablegavit, volens eam spem maleficiis auferre, quare ejus filii quicunque supersunt, Romæ publicè ac regaliter curantur. Ac reliqui etiam reges & legatos miserunt, & in colloquium venere. Syria Septentrionem versus, Cilicia & Amano terminatur. A mari ad Euphratis pontem stadia intersunt ab Issico sinu usque ad pontem, qui est juxta Commagenam, dictum latus terminantia, non pauciora quadringentis. Orientem versus terminatur Euphrate & Arabibus Scenitis, qui cis Euphratem sunt. Austrum versus fœlici Arabia, & Ægypto. Occidentem versus Ægyptio pelago, Issicum usque. Syriæ partes à Cilicia & Amano incipientes, ponimus Commagenam; & eam quæ Seleucis Syriæ appellatur: postea Cœlosyriam & Phœniciam in ora ultima. in mediterranea ponimus Judæam. Nonnulli totam Syriam in Cœlosyrios & Phœnicas dividunt, dicentes quatuor nationes his esse immixtas, Judæos, Idumæos, Gazæos, & Azotios: agricultores

cultores quidem, ut Syros, & Cœlosyros; mercatores, ut Phœnices, atque hæc quidem in universum, Sigillatim verò Commagena perparva regio est, & urbem habet natura munitam Samosata regni caput, nunc provincia facta est. Circumjacet regio quamparva, fœcunda tamen. Hoc in loco nunc est Euphratis pons, apud quem sita est Seleucia Mesopotamiæ castellum, Commagenæ à Pompejo adjectum, in quo Tigranes Cleopatram, cui Luna fuit cognomento, interemit, ea aliquandiu coërcita, cùm à Syria excidit. Seleuciæ autem portionum, quas diximus, optima est, vocatur etiam Tetrapolis, & est ex insignibus urbibus, quæ ibi sunt, & si plures sint, maximæ tamen quatuor sunt. Antiochia apud Daphnen, & Seleucia in Pieria & Apamia, & Laodicea, quæ propter concordiam sorores dicebantur. Eas Seleucus Nicator condidit. Maxima ab ejus patre dicta est, munitissima ab eo, Apamia verò ab ejus uxore, Laodicea autem à matre nominata est. Propriè Tetrapolis in quatuor satrapias divisa erat Seleucis (ut Posidonio placet) in quot Cœlosyria, Mesopotamia verò in unam. Antiochia etiam tetrapolis est, ex quatuor partibus constituta. Ea publico & privato muro secundùm quamque partem munita est. primam partem Nicator habitavit, habitatoribus ex Antigonia traductis, quam

paulò

paulò prius Antigonus Philippi filius propè construxerat. Secunda pars est multitudinis habitatorum. Tertia, Seleuci Callinici. Quarta, Anthiochi Epiphanis. atque hæc quidem metropolis Syriæ est. & qui regioni imperant, hic regiam habent, potentia quidem ac magnitudine non multo à Seleucia superatur, quæ ad Tigrim est, & ab Alexandria Ægypti. Huc Nicator eos traduxit, qui de genere erant Triptolemi, de quo paulo ante fecimus mentionem, quapropter Antiochenses eum ut heroëm colunt, & in Casio monte, circa Seleuciam solennia celebrant. Tradunt eum ad inquirendum Io ab Argivis missum, cùm illa apud Tyrum primò evanesceret, per Ciliciam errasse: & Argivos quosdam, qui cum eo erant, facta dissensione ibi Tarsum condidisse. Cæteros verò secutos in reliquam oram, pervestigatione desperata apud Orontem flumen cum eo remansisse. Gordym Triptolemi filium, cum quosdam patris populos haberet, in Gordyæam colonos deduxisse. Ceterorum autem posteros cum Antiochensibus habitasse. Vlterius est Daphne ad stadia. XL. mediocris habitatio, & lucus ingens & opacus, fontanis aquis irriguus, in cujus medio est fanum & Asylum Apollinis, ac Dianæ delubrum, in quo Antiochenses finitimi festa celebrare consueverunt. Luci ambitus est stadiis. LXXX. Prope urbem Oron-

Orontes labitur, qui ex Cœlosyria ortum habens, postea sub terram illatus, iterum emergit: & per Apamiensem agrum & prope Antiochiam procedens, in mare Seleuciæ proximum defertur: & cùm prius Typhon diceretur, mutato nomine, ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes est appellatus. Hoc in loco de Typhonis fulminatione fabulantur, & de Arimis, de quibus à nobis antea dictum est. Dicunt enim draconem fuisse, & fulminibus percussum, dum fugæ latebras quæreret, tractibus terram secuisse: & ut fons erumperet, effecisse. Atque ex hoc flumini nomen inditum fuisse. Mare itaque ad Occidentem Antiochiæ subjacet apud Seleuciam, ad quam Orontes ostia efficit. Seleucia ab ostiis distat stadiis XL. Ab Antiochensium urbe centum ac viginti. A mari Antiochiam navigiis uno die itur. Ad Orientem Antiochiæ adjacent Euphrates, Bambyca, Berrhœa, & Heraclia, oppida Dionysio tyranno Heraclionis filio olim subjecta. Distat Heraclia à Minervæ Cyristidis templo stadiorum XX. postea est Cyristica regio usque in Antiochensem agrum. A Septentrione est mons Amanus: non procul etiam Commagena, quibus Cyristica conjungitur, eo usque extenta. Hoc in loco est Gindarus civitas, Cyristicæ regionis arx, & aptum latronibus receptaculum, & quoddam nomine Heraclium.

clium. Circa hæc loca Pacorus, qui erat natu grandior ex Parthi filiis, ducto in Syriam exercitu, à Ventidio deletus est. Gindaro Pagræ conjunguntur, locus Antiochensis agri munitissimus, juxta Amani transcensum, & ex Amanitibus portis in Syriam positus. Quare Antiochiæ campus Pagris subjacet. per eum Arceuthus amnis & Orontes & Blabotas fluunt. In hoc campo est Meleagri vallum, & Oenoparas flumen, apud quod Ptolemæus Philomator, Bala Alexandro pugna superato, ex vulnere obiit. His imminet collis Trapezon, à similitudine appellatus, apud quem Ventidius cum Phranicate Parthorum imperatore decertavit. His ad mare est Seleucia & Bieria mons, Amano continuus. & Rhossus inter Issum & Seleuciam posita. Seleucia prius Aquæ flumina dicebatur. ea insignis munitio est, quæ vim omnem exuperet. quapropter obsesso Tigrane: Pompejus eam liberam judicavit. Antiochensibus ad Austrum Apamia est, in mediterranea sita. Seleucensibus verò Casius mons, & Anticasius. Item primò post Seleuciam sunt Orontis ostia; postea Nymphæum specu quoddam sacrum. Postea Casius, deinceps Posidium oppidulum, & Heraclia. Deinde Laodicea optimè ad mare sita & portuosa, locum habens præter cæteram feracitatem, vino aptum. quapropter maximã vini partem

Orontes labitur, qui ex Cœlosyria ortum habens, postea sub terram illatus, iterum emergit; & per Apamiensem agrum & prope Antiochiam procedens, in mare Seleuciæ proximum defertur: & cùm prius Typhon diceretur, mutato nomine, ab illo qui in eo pontem fecit, Orontes est appellatus. Hoc in loco de Typhonis fulminatione fabulantur, & de Arimis, de quibus à nobis antea dictum est. Dicunt enim draconem fuisse, & fulminibus percussum, dum fugæ latebras quæreret, tractibus terram secuisse: & ut fons erumperet, effecisse. Atque ex hoc flumini nomen inditum fuisse. Mare itaque ad Occidentem Antiochiæ subjacet apud Seleuciam, ad quam Orontes ostia efficit. Seleucia ab ostiis distat stadiis XL. Ab Antiochensium urbe centum ac viginti. A mari Antiochiam navigiis uno die itur. Ad Orientem Antiochiæ adjacent Euphrates, Bambyca, Berrhœa, & Heraclia, oppida Dionysio tyranno Heraclionis filio olim subjecta. Distat Heraclia à Minervæ Cyristidis templo stadiorum XX. postea est Cyristica regio usque in Antiochensem agrum. A Septentrione est mons Amanus: non procul etiam Commagena, quibus Cyristica conjungitur, eo usque extenta. Hoc in loco est Gindarus civitas, Cyristicæ regionis arx, & aptum latronibus receptaculum, & quoddam nomine Heraclium.

clium. Circa hæc loca Pacorus, qui erat natu grandior ex Parthi filiis, ducto in Syriam exercitu, à Ventidio deletus est. Gindaro Pagræ conjunguntur, locus Antiochensis agri munitissimus, juxta Amani transcensum, & Amanitibus portis in Syriam positus. Quare Antiochiæ campus Pagris subjacet. per eum Arceuthus amnis & Orontes & Blaboras fluunt. In hoc campo est Meleagri vallum, & Oenoparas flumen, apud quod Ptolemæus Philometor, Bala Alexandro pugna superato, ex vulnere obiit. His imminet collis Trapezon, à similitudine appellatus, apud quem Ventidius cum Phranicate Parthorum imperatore decertavit. His ad mare est Seleucia & Pieria mons, Amano continuus. & Rhossus inter Issum & Seleuciam posita. Seleucia prius Aquæ flumina dicebatur. ea insignis munitio est, quæ vim omnem exuperet. quapropter obsesso Tigrane: Pompejus eam liberam judicavit. Antiochensibus ad Austrum Apamia est, in mediterranea sita. Seleucensibus verò Casius mons, & Anticasius. Item primò post Seleuciam sunt Orontis ostia; postea Nymphæum specu quoddam sacrum. Postea Casius, deinceps Posidium oppidulum, & Heraclia. Deinde Laodicea optimè ad mare sita & portuosa, locum habens præter cæteram feracitatem, vino aptum. quapropter maximā vini partem

 Alc-

Alexandrinis præbet, cùm montem habeat sibi imminentem, vineis plenum usque ad vertices ferè, qui longè absunt paulatim ab ea ascendentes: Apamiæ verò imminent, erectam altitudinem evecti. Hanc Dolabella non mediocriter labefactavit, in eam fugiens, & usque ad interitum à Cassio obsessus, multas urbis partes secum traxit. Apamia urbem habet magna ex parte optimè septam. Est enim collis quidam in campo bene munitus, quem Orontes & ingens quidam lacus circumpositus, & latæ paludes peninsulam faciunt; tum prata pascendis equis & bobus excellenti magnitudine diffunduntur. Vrbs in tuto jacet, eáque Cherronesus è re ipsa vocata est. Regione & multa & ubere abundat, per quam Orontes fluit, & multa in ea oppidula sunt. Hoc in loco Seleucus Nicator quingentos elephantes alebat, & magnam exercitus partem. sic etiam posteriores reges. Ea olim Pella dicebatur à primis Macedonibus, propterea quòd maxima Macedonum pars, qui in Asiam militaverant, hic habitavere. Pella verò Macedonum metropolis fuit, Philippi & Alexandri patria. Hoc in loco milites recensebantur, & equi alebantur, & regis equæ, numero supra xxx. millia. Harum emissarii CCC. Hic erant equorum domitores, hic bellici ludi magistri conducebantur, & quicun-

que

que rei militaris erant periti. quam potentiam Tryphonis incrementum, cui cognomento fuit Diodotus, plurimum declarat. Is enim hinc movens, Syrorum regnum adortus est, natus Casianis, castello Apamiensium: educatus verò Apamiæ, & regi & ejus familiaribus commendatus, quoniam novas res movere orsus est, ab hac circunvicinæ urbes innovandarum rerum causas accepere, ut Larissa, & Casiani, & Megara, & Apollonia, ac cæteræ omnes, quæ cùm Apamia erant. Ac ille quidem regionis hujus rex effectus est, diu regnum tenuit. Bassus Cæcilius cum duabus legionibus Apamiam capiens, adeò obstinatè duorum Romanorum exercituum obsidionem sustinuit, ut non prius in illorum potestatem deveniret, quàm quibus volebat conditionibus seipse tradidisset. Nam & exercitum regio alebat, & sociis abundabat Phylarchis, qui loca munita in proximo habebant: è quibus est Lysias ultra lacum, qui juxta Apamiam & Arethusam jacet, item Sampsicerami, & Jamblichi ejus filii regio, qui Phylarchæ genti Emessinæ præerant. Non procul est Heliopolis, & Chalcis sub Ptolemæo posita Memnei filio, qui Marsyam & Ituræorum montana obtinet. Ex Bassi sociis fuit Halchædanus Rambæorum rex, qui Nomades cis Euphratem habitant. Is

Ro-

Romanorum amicus fuerat. sed cùm se injuria affectum à principibus existimaret, egressus in Mesopotamiam, cum Basso stipendium merebat. Ex hac urbe est Posidonius Stoicus, vir philosophorum nostri temporis eruditissimus. Apamiensium regioni ad auroram finitima est Phylarchorum Arabum ea quæ Parapotamia dicitur, & Chalcidica, à Marsya monte descendens, & tota ea, quæ Apamiensibus ad Austrum jacet, hominum magna ex parte Scenitarum, qui Mesopotamiæ Nomadibus sunt persimiles. Nam quo Syris magis magisque appropinquant, eo mitiores sunt, & minus Arabes & Scenitæ, & ordinatiores principatus habent, quemadmodum Sampsiceram Arethusa, & quæ Gambari est, & Themella. & aliæ hujusmodi, atque Seleucensis quidem mediterranea est hujusmodi. Reliqua verò præternavigatio, à Laodicea incipiens, sic se habet. Nam hæc oppida Laodiceæ appropinquant, Posidium, Heraclium, & Gabala: deinde antiqua Aradiorum regio, Paltus, Balanæa, & Caranus, Aradiorum portus. Postea Enydra, & Marathus, antiqua Phœnicum civitas, nunc diruta. Regionem verò Aradii tenent, deinceps est Taxymira. His continua est Orthosias, & Eleutherus amnis, quem quidam Seleucidis terminum faciunt, Phœniciam & Cœlosyriam versus. In fronte jugosæ cujusdam

dam & importuosæ oræ Aradus jacet, inter ejus portum scilicet atque Marathum, distans à terra stadiis xx. Ea est petra quædam, à mari circumfusa septem ferè stadiorum ambitu, habitationibus plena: tanta hominum multitudine, ut adhuc domus multis tabulatis sublimes inhabitent, opus (ut ferunt) quorundam ex Sidone profugorum. Aquarum copiam partim ex cisternis habent, partim ex transmarina regione. In bello autem paulo antè urbem aquatum mittunt. Nam abundantis aquæ fontem in medio freto habent, in quem cupa quædam extorquetur, à scapha aquaria, demissa plumbea, ore lato, in angustum fundum coacta, fundum mediocre foramen habet, quo fistula ex corio (sive utriculum dicere malumus) astricta est, quæ aquam ex fonte per cupam exhaurit. Prima itaque aqua quæ exhauritur, salsa est: expectantes verò puræ & dulcis aquæ cursum, in vasis ad id paratis excipiunt, atque in urbem deferunt. Olim Aradii per sese reges habebant, ut cæteræ Phœnicum civitates, postea partim Persæ, partim Macedones, partim Romani, in hunc ordinem redegerunt. Aradii itaque cum cætera Phœnicia Syriacis regibus ut amicis obtemperabant: postea duobus fratribus dissidentibus Callinico Seleuco, & Antiocho, qui Hierax cognominatus est, Callinico adhærentes,

tes, in has conditiones convenerunt, ut ad se ex regno confugientes recipere liceret, nec tradere invitos, sed nec etiam quicquam injussu regis enavigare permittere. quibus ex rebus amplissimæ eis divitiæ contigerunt. Confugiebant enim ad eos non quicunque, sed hi præcipuè quibus grandia credita erant, & qui de rebus maximis extimescebant, qui suscepti beneficium ab illis, ac salutem recognoscebant, simulque gratiam referebant, tum præsertim, cùm in patriam revertissent. Qua ex re multum ulterioris regionis adepti sunt, & nunc partem maximam tenent, & ante omnes benevolam. Cui fœlicitati & providentiam addiderunt, & studium circa rem navalem. & cùm viderent vicinos Cilicas piraticam exercere, nunquam cum eis in eo studio communicare voluerunt. Post Orthosiam & Eleutherum est Tripolis, quæ nomen à re ipsa accepit: tres enim urbes habet, Tyrum, Sidonem, & Aradum. Tripoli continua est ea quæ Dei facies appellatur, in qua Libanus mons desinit. Inter hæc est locus quidam, nomine Trieris. Hi duo montes sunt, qui eum faciunt, qui Concavus angulus dicitur, quasi inter sese pares, Libanus & Antilibanus, paulò ultra mare incipientes: Libanus ultra Tripolitanum mare, circa Dei faciem: Antilibanus ultra mare Sidonium, desinunt ad Arabiæ montes, qui

sunt

sunt ultra Damascum & eos qui ibi Trachanitæ dicuntur, in alios quosdam fructiferos colles. In medio concavum campum relinquunt, cujus latitudo mari proxima est stadiorum cc. longitudo à mari in mediterraneam dupla. Irrigatur autem à fluminibus per regionem fœcundam, & omnia ferentem delabentibus, præsertim à Jordane lacum habet, qui aromaticum juncum & calamum fert: habet etiam paludes. Lacus quidam Gennesareticus vocatur. Gignit etiam balsamum. Inter cætera flumina Chrysorrhoas ab urbe & regione Damascenorum incipiens, totus ferè in derivationes consumitur: multa enim loca & reposita irrigat. Lycum & Jordanem mercibus navigant, præsertim Aradii. Pars camporum prima à mari Macras vocatur, & Macra campus, in quo Posidonius scribit visum fuisse serpentem mortuum jugeri longitudine, crassitudine tanta, ut equites ex utraque parte astantes se invicem intueri non possent: hiatu autem tanto, ut hominem equo insidentem reciperet. Exuviarum squamam quamlibet, clypeo majorem. Post Macram est Masyas, habens montana quædam, in quibus est Chalcis tanquam Masyæ arx. Ejus initium est Laodicea, quæ apud Libanum est. Montanam regionem Ituræi & Arabes habent, malefici omnes: qui verò campos habitant, agriculturam exercent,

& ab illis læsi sæpè alieno indigent auxilio: receptacula munitissima habent, quemadmodum qui Libanum incolunt. In monte quidem Sinnam & Borama, & alias hujusmodi munitiones. Inferius verò Bostra, & Gygartum, & speluncas ad mare sitas, & castellum in Dei facie impositum. Quæ omnia Pompejus evertit, & ab his Byblum & Barutum excurrebat, quæ inter Sidonem ac Dei faciem jacent. Byblus est Cinyræ regia, in qua Adonidis templa sunt. eam tyranno oppressam Pompejus liberavit, illo securi percusso. Sita est autem in excelso quodam loco, non procul à mari. Post hanc est Adonis fluvius & mons Climax, & antiqua Byblus. Postea Lycus fluvius, & Barutus à Tryphone diruta, nunc verò à Romanis instaurata duas legiones suscipit, ibi ab Agrippa collocatas, multa regione Masyæ adjecta, usque ad Orontis exortum, qui propè Libanum est, & Viridiarium, & Ægyptium murum, & Apamiensi agro proximum. Atque hæc quidem ad mare sunt, ultra Masyam montem primùm ea quæ regia convallis dicitur, & Damascenus ager valde laudatus. Damascus urbs est insignis, omnium ferè nobilissima, quæ in ea sunt regione, Persiæ vicina. Ultra eam sunt duo qui Trachones appellantur. Postea Arabiam & Ituræam versus sunt montes asperi, & altis speluncis insignes, quarum

una quatuor hominum millia recipit in excursionibus, quæ undique Damascenis fiunt. Ac frequentius quidem Barbari in fœlicis Arabiæ mercatores grassantur, quæ res nunc minus fit, propter Zenodori latronis eversionem, & Romanorum justitiam, & militum præsidium, qui in Syria aluntur. Tota itaque regio ultra Seleucidem in Ægyptum & Arabiam recedens, Cœlosyria appellatur: sed propriè quæ Libano terminatur, & Antilibano. Reliquæ regionis ora ab Orthosia usque Pelusium, Phœnicia vocatur, peranguſtus ſanè ac maritimus quidam tractus. Mediterranea ultra hanc usque in Arabes, inter Gazam & Antilibanum, Judæa nominatur. Quare cùm jam Cœlosyriam peragraverimus, iter in Phœniciam deflectamus, de cujus una parte locuti sumus, quæ ab Orthosia Barutum usque pertendit. Post Barutum est Sidon quadringentis ferè stadiis ab ea distans, in quo spacio est Tamyras flumen, & Æsculapii lucus, & Leonum urbs. Post Sidonem maxima & antiquissima Phœnicum est Tyrus, quæ cum illa & magnitudine, & facie, & antiquitate contendit, multis fabulis celebrata, sed poëtæ, quanquam magis Sidonem celebrant, adeò ut Homerus Tyri non meminerit, coloniæ tamen in Iberiam, & Libyam usq; ad loca extra Columnas pro-

fectæ, Tyrum plurimum extollunt. Quare ambæ, & nunc & olim claræ illustrésque extiterunt. utravis enim Phœnicum metropolis dicatur, in utrisque contentio est. Sidon situm habet in pulcherrimo continentis portu. Tyrus tota insula est, ac ferè eodem modo habitata quo Aradus: continenti tamen aggere conjungitur, quod Alexander in obsidione congessit. Ea portus duos habet, alterum clausum, alterum apertum, quem Ægyptium vocant. dicunt in ea domos altiores fieri, quam Romæ. unde parum abfuit olim, quin tota urbs terræmotibus deleretur, infortunata fuit, obsidione ab Alexandro capta. Has tamen calamitates omnes evicit, & seipsam navigando instauravit. nam in ea re Phœnices semper omnibus præstitere. Item purpurarum piscatu. Tyria enim purpura optima omnium perhibetur, ac piscatio ipsa proxima est: & cætera omnia quæ ad inficiendas vestes pertinent abundè habet. Et quanquam maxima hujusmodi officinarum multitudo urbem reddant paulò graviorem, tamen ob hanc virtutem locupletior efficitur: & non solum ab regibus, sed ab Romanis libertate donati sunt, & parva impensa, in sua sententia confirmati. Colitur apud eos Hercules mirum in modum. Navalis potentiæ & apparatus signum est multitudo & magnitudo coloniarum,

atque

atque ii quidem ſunt hujuſmodi. Sidonii multarum atque optimarum artium magiſtri perhibentur, quod etiam poëta declarat. Ad hæc optimi circa Aſtronomiam & Arithmeticam philoſophi, qui à computatione & nocturna navigatione initium habuere. utrunque enim mercatorium & navale eſt. quemadmodum Ægyptiorum inventum Geometria perhibetur, ab agrorum dimenſione, quam faciunt cum Nilus auctus terminos confundit. Quæ ratio ab Ægyptiis ad Græcos emanaſſe creditur, à Phœnicibus verò Aſtronomia & Arithmetica. Nunc quoque & omnis reliquæ philoſophiæ copia maxima ab his civitatibus ſumi poteſt, ac (ſi Poſidonio credendum eſt) antiquum de atomis dogma Moſchi eſt, hominis Sidonii, qui ante Trojanas res fuit. Sed omiſſis antiquis, noſtro tempore ex Sidone philoſophi illuſtres fuere, Boëthus, cum quo nos Ariſtotelica philoſophati ſumus. Item Diodotus ejus frater. Ex Tyro fuit Antipater: & paulò ante nos Apollonius, qui librorum & philoſophorum à Zenone profectorum tabulam edidit. Diſtat Tyrus à Sydone non plus quam cc. ſtadiis. Inter eas eſt oppidum, nomine Avium civitas, poſtea apud Tyrum amnis elabitur. Poſt Tyrum eſt antiqua Tyrus xxx. ſtadiis diſtans. Poſtea Ptolemais magna civitas, quam

prius Acam nominabant. Ea Persæ receptaculo contra Ægyptios utebantur. Inter hanc & Tyrum est litus aggerosum, quod vitrariam arenam fert, quam dicunt hoc in loco non fundi: cùm verò Sidonem delata sit, fusionem recipere. Sunt qui dicant, Sidonios vitrariam arenam habere, fusioni aptam, quidam autem omnem ubique fundi. Ego à vitrariis Alexandriæ audivi, quandam terram vitrariam esse in Ægypto, sine qua sumptuosa quadam, & multorum colorum opera perfici nequirent: quemadmodum & alia aliis mixturis indigent. Ac Romæ multa & ad colores & ad operum facilitatem inveniri, quemadmodum in iis quæ cristallina videntur, ubi & æneum catinum cum operculo emere est. Tradunt mirum quendam casum, & ex iis quæ rarò contingunt in litore accidisse, inter Tyrum ac Ptolemaidem. Nam quo tempore Ptolemaici prælium cum Sarpedone imperatore gerunt, hoc in loco fuga insigni facta, pelagi affluxus inundationi similis fugientes obruit, atque alios in pelagus rapuit & assumpsit, alios in locis concavis mortuos reliquit. Sed cùm iterum refluxus successisset, corpora detexit, atque ostendit inter pisces mortuos promiscuè jacentia. Talia circa Casium apud Ægyptum contingunt, ubi terra contractu quodam celeri atque simplici, in alteram partem trans-

transfertur & decidit, ut pars ejus in sublime elevata mare impellat, pars deorsum subsidat: qua conversa, rursum locus pristinam sedem accipiat: atque nonnunquam permutatio quædam fiat, nonnunquam verò minimè. qui motus quibusdam fortasse circuitibus innexi continentur, homini incognitis. Scilicet & hæc de Nili excrescentiis dicuntur, diverso modo factis, & incertum ordinem habentibus. Post Acam est Stratonis turris, quæ stationem habet. Inter has est Carmelus mons, & præter oppidorum nomina nihil aliud ut Sycaminorum civitas, & bubulcorum, & crocodilorum civitas, & hujusmodi alia. Postea est ingens sylva, postea Jope, juxta quam Ægypti ora mirum in modum flectitur ad Aquilonem, prius ad Orientem extensa. Hoc in loco nonnulli Andromedam ceto expositam fabulis tradidere. Nam locus satis editus est, unde dicunt ab eo Hierosolyma conspici Judæorum metropolim. Atqui & Judæi portu hoc utuntur, usque ad mare descendentes. Sed portus latronum scilicet receptacula sunt, horum fuere & sylva & Carmelus. Atque locus hic adeò hominibus abundavit, ut ex Jamnia proximo vico & circumvicinis habitationibus quadraginta hominum millia armarentur. Hinc in Casium qui Pelusio proximius est, sunt paulò plura millibus sta-

diorum & alia ccc. Pelusium usque. Inter hæc est Gadaris, quam Judæi sibi vendicaverunt, postea Azotus & Ascalon. Jamnia Azoto & Ascalone distat ducentis ferè stadiis. Ascalonensium regio præcipuè cepas fert. Oppidum sanè non magnum est. Hinc Antiochus philosophus fuit, paulo antè nos. Ex Gadaribus fuit Philodemus Epicurus, & Meleager, & Menippus cognomento Spudogeloeus, & Theodorus orator, qui ætate nostra viguit. Postea est Gazæorum portus, & paulò ulterius ad septem stadia civitas, quæ olim illustris fuit, ab Alexandro autem eversa non habitatur. Ex hoc loco dicitur esse mille & ducentorum & sexaginta stadiorum transcensus in urbem Ailam, sitam in Arabici sinus recessu, qui duplex est. alter Arabiam & Gazam versus, quem Alaniticum appellant, ab urbe quæ in eo est, alter Ægyptum versus, ad Heroum urbem, in quam brevissimum iter est ex Pelusio, interdum etiam iter habent super camelis per loca deserta & arenosa, sed magna est in eis serpentum multitudo. Post Gazam est Raphia, ubi Ptolemæus quartus cum Antiocho magno prælium commisit. Postea sunt Rhinocolura, ab iis dicta, qui Rhinas habitavere. Nam Æthiopum quidam Ægyptum invadens, non interitu, sed nasi mutilatione, maleficia coërcens, ut propter oris defor-

ἐλάνα, Ptol.

deformitatem peccare deinceps non auderent, in his locis habitavit. Regio quæ Gazam ſequitur, ſterilis & arenoſa. Ejuſmodi eſt; quæ ulterius Sirbonidem lacum, ſecus mare ſuccedentem habet, & parvum quendam aditum, in medio relinquentem uſque ad id quod Eruptio appellatur. Ejus longitudo eſt CC. ferè ſtadiorum, maxima latitudo L. Eruptitio ipſa obruta eſt. Poſtea eſt regio eadem longitudine huic continua in Caſium, atque inde Peluſium. Caſius eſt mons quidam accumulatus in promontorii modum, aquarum inops. In eo magni Pompeii corpus jacet, & Jovis Caſii templum, & non procul inde Magnus jugulatus fuit, & ab Ægyptiis dolo interemptus. Poſtea eſt via quæ Peluſium defert. in ea ſunt Gerra, & id quod Chabriæ vallum appellatur, & vorago Peluſio proxima, à Nilo facta, cùm ea loca paluſtria & natura concava ſint. ac Phœnicia quidem eſt hujuſmodi. Artemidorus dicit ab Orthoſia Peluſium eſſe ſtadiorum tria millia & ſexcenta, L. in ſinum ſe inferenti. A Melænis Ciliciæ ac Syriæ mille & nongenta. Hinc in Orontem L. ac viginti. Poſtea Orthoſiam uſque mille ac C. XXX. Judææ extrema Occidentalia Caſio proxima, Idumæi tenent, & lacus. Idumæi, quidem Nabatæi ſunt, qui orta ſeditione inde egreſſi, ac Judæis inhærentes,

rentes, eisdem legibus communicaverunt. Ad mare autem Sirbonis & continua regio loca plurima occupant usque Hierosolyma, quæ sunt mari vicina. Dictum est enim ea ab Jopes portu conspici. atque hæc quidem Septentrionalia sunt omnia, magna ex parte à mixtis gentibus habitata, Ægyptiis, Arabibus, & Phœnicibus. Nam tales sunt qui Galilæam habent, & Hiericuntem, & Philadelphiam, & Samariam, quam Herodes Sebastam nominavit. Cúmq; mixti homines sint, fama quæ plurimum obtinet de rebus creditis circa Hierosolymorum templum, asserit Ægyptios fuisse eorum progenitores, qui nunc Judæi appellantur. Nam Moses unus ex Ægyptiis sacerdotibus, cùm partem quandam regionis haberet, ac molestè ferret eorum instituta, hinc eò commigravit. Discessere cum eo multi, quibus divina curæ erant. Docebat enim ille, quomodo Ægyptii non rectè sentirent, qui ferarum ac pecorum imagines Deo tribuerent, nec Libyes, nec Græci qui deos hominum figuris insignirent. Et quod id solum Deus esset, quod nos contineret, terram ac mare, quod cœlum & mundum & rerum omnium naturam appellamus, cujus profectò imaginem nemo sanæ mentis nostræ similem audeat effingere, oportere itaque relicta omni simulacrorum effigie, & digno ei fano, ac templo con-

constituto, sine forma colere & vel pro se quemque indormire, vel alios qui boni insomniatores essent pro aliis. Ac semper bonum aliquod, & donum & signum à Deo expectare, eos præsertim, qui castè integréque, & cum justitia viverent, cæteros verò nequaquam. Ille hæc dicens, hominibus bonis, non sanè paucis, id persuasit, & in eum locum deduxit, ubi nunc condita sunt Hierosolyma: quem facile obtinuit, cùm minimè esset invidiosus, nec pro quo quisque studiosius contenderet. Est enim petrosus, aquis tantum abundans, circumstantem verò regionem sterilem ac siccam habet, & intra sexaginta stadia petrosam. Simúlque pro armis sacra & Deum proponebat, cujus sedem quærere vellet. Et ejusmodi cultum & sacrificium se traditurum pollicebatur, quæ nec impensa, nec afflatu, nec re ulla absurda eos perturbaret. Quam ob rem ille his rebus excellens, imperium haud exiguum constituit. Nam facile gentes omnes finitimæ ob propositam spem, & hujusmodi consuetudinem adhæserunt. Successores quoque aliquandiu in iisdem institutis permansere, cum revera & justi essent & religiosi. Postea cùm sacerdotio præessent, primùm quidem superstitiosi homines, deinde etiam tyranni. Ex superstitione instituta est carnium abstinentia, à quibus adhuc absti-

nent, & circumcisiones, & excisiones, & siqua sunt hujusmodi alia. Ex tyrannide autem latrocinia. nam qui deficiebant, simul & eam regionem, & vicinam vexabant: at qui principibus favebant, aliena diripientes. Syriæ ac Phœniciæ non pauca subejerunt, veruntamen decor quidam circa arcem servabatur, quam non ut sedem tyrannorum exhorrebant, sed venerabantur ut templum. Sic enim à natura est hominibus comparatum, & commune hoc Græcis & Barbaris est, ut cùm civiles sint, communi præcepto atque instituto vivant. Aliter enim multi unum per se commodè fieri non possunt, quod est civiliter degere, nec aliter quodammodo communis vita duci potest. Sed præceptum duplex est: aut enim divinum, aut humanũ. Antiqui cùm divinis institutis præstarent, & ea venerarentur, multi tunc ad oracula proficiscebantur, atque ea consulebant. In Dodonam quidem, Vt Jovis ex alta caperent oracula quercu, Cujus consilio plurimum utebantur. Delphos autem. Expositum pater scire num vivat volens, Ac ipse Phœbi ad templa pergebat puer, Sciturus è quibus parentibus foret. Minos quoque per novennium magni Jovis familiaris fuit: id est per novennium (ut Plato dicit) in Jovis antrum descendens & ab illo præcepta accipiens, quæ ad homines perferebat. Eadem Ly-

Lycurgus ejus imitator factitabat. Nam sæpè peregrinatus, ea ex Pythia intellexit, quæ Lacedæmoniis imperanda erant. Hæc enim ab hominibus putabantur & credebantur vera. & propterea divinatores in precio erant, ut etiam imperio digni judicarentur, ut qui divina nobis præcepta ac documenta ederent, & vivi & mortui. quemadmodũ Tiresias,

Cui dederat vita functo Proserpina mentem, *Odiss. α.*
Vt saperet, paritérque homines levis umbra juvaret.

Talis fuit Amphiaraus, & Trophonius, & Orpheus, & Musæus, & Getarum deus, olim & Zamolxis Pythagoreus ætate nostra Decineus, qui Byrebistæ respondit, & apud Bosphoranos Achaicarus, apud Indos Gymnosophistæ, apud Persas Magi, & qui Necyomantici, & Lecanomantici, & Hydromantici appellantur, apud Assyrios Chaldæi, apud Romanos Hetruriæ haruspices. Talis erat Moses, & successores ejus : qui cùm initia non mala habuissent, postea in deterius delapsi sunt. Jam verò apertè Judæa à tyrannis opprimitur. Primus pro sacerdote se regem fecit Alexander, cujus filios Hyrcanum & Aristobulum de imperio disceptantes, Pompejus sustulit, atque eorum munitiones evertit, & ipsa in primis Hierosolyma vi capta sunt. Ea munitio petrosa erat, & bene septa, & inte-

rius aquis abundans, exterius omnino sicca, fossam habebat in lapide excisam sexaginta pedum profunditate, latitudine CC. & L. E lapide autem exciso educta erant templi mœnia. Pompejus accepit observato jejunii die, dum ab omni opere Judæi abstinerent, impleta fossa & admotis scalis, jussitque mœnia omnia convelli, qua ex re & latronum & tyrannorum receptacula sublata sunt, & loca ubi gaza recondita erat, quorum duo Thrax, atque Taurus in Hiericuntis ingressu sita erant. Item alia Aleandrium & Hyrcanium, & Machærus & Lysias, & quæ circa Philadelphiam erant. Item Scythopolis Galilææ proxima. Hiericus est campus à montana quadam circumdatus, quæ in theatri speciem ad ipsum declinat. Hoc in loco est palmetum, cui immixta est etiam alia materies domestica, & ferax, palmis abundans, spacio stadiorum C. & totum irriguum & habitationibus plenum. Vbi & regia est, & balsami viridarium, quæ arbor aromatica est & fruticosa, cytiso & terminthо persimilis. ejus corticem scindentes, succum in vasis suscipiunt, tenaci lacti persimilem: susceptus autem, in conchis coagulatur. Is capitis dolores, & suffusiones oculorum incipientes, & hebetudinem mirificè solvit. quare preciosus est eo præsertim quòd hic solum nascitur. Palmetum, quod palmam caryo-
tam

tam fert, hic solum est, excepto Babylonio, & ulterioribus Orientem versus. Maximus quidem ex eis proventus est, quinetiam xylobalsamo, ut aromate utuntur. Serbonis lacus permagnus est, cujus ambitum nonnulli mille stadiorum tradiderunt. Is secus maritimam oram extenditur, longitudine paulo plurium ducentûm stadiorum, profunda & gravissima aqua, ut urinatores in eo innatare non possint: verùm qui tenus umbilico in eum procedit, mox extollitur. Plenus est bitumine, quod è medio fundo temporibus inordinatis, cum bullis quasi ferventis aquæ efflatur. In summo autem incurvatus, montis speciem præbet, favillæ multum emittit, fumosus & aspectu ater, æri, & argento, & nitidis ac tersis omnibus rubiginem inducit, usque ad aurum. Vnde cum vasa situm contrahunt, jam accolæ intelligunt bituminis eruptionem incipere, ac sese arundineis ratibus ad id inquirendum accingunt. Bitumen est terræ gleba, quæ à calore liquefacta, efflatur atque diffunditur, rursumque in glaciem fortissimam ab aqua frigida immutatur, qualis est lacuum aqua. unde & sectione & incisione opus est. Id postea in summo fluitat, propter eam naturam, quam diximus, ingredientem nec innatare nec immergi posse, sed attolli. Ratibus autem adnavigantes, quantum quisque vult, referunt. Ac

de bitumine quidem hæc dicimus. Posidonius dicit, quod cùm accolæ magici homines sint, incantationes quasdam faciunt, & locia & alios hujusmodi fœtidos humores inspergunt atque exprimunt, quibus bitumen coagulatur, postea incidunt, nisi aliqua lotii vis sit, qualis eorum qui calculos in vesica habent. Nam etiam ex pueri lotio chrysocolla conficitur, ac in medio quidem lacu, jure hujusmodi res accidit. Ignis enim ac bituminis fons, ac multitudo in medio est, quanquā & flatio sit inordinata, quoniam ignis motus, ordinem non habet nobis manifestum, quemadmodum & multorum aliorum flatuum. Talia etiam apud Apolloniam Epiroticam eveniunt. Quòd autem regio ignea sit, permulta alia signa afferunt. Nam & petras asperas exustas circa Moasada ostendunt, & multis in locis prærupta, & terram cinerulentam, & picis guttas ex petris distillantes, & flumina fœtido odore efferventia, & habitationes passim eversas, ut iis fidem adhibeant, quæ ab indigenis prædicantur, quòd in hoc loco XIII. urbes olim habitabantur, quarum metropolis Sodoma adhuc LX stadiorum ambitum servet. Et quòd ex terræ motibus, & ignis afflatu, & aquis calidis & bituminosis, & sulphureis lacus eruperit, & quòd petræ igniferæ factæ sint, & urbium aliæ absorptæ, aliæ ab iis, quicunque fugere potuerunt de-

derelictæ. Eratosthenes contrà sentit, quod cum regio stagnis teneretur, maxima ejus pars eruptionibus retecta fuerit, quemadmodum mare. In agro etiam Gadareno est aqua quędam pessima ex lacu: qua degustata, pecora pilos, ungues, & cornua amittunt. Apud eas quæ Tarichię appellantur, est lacus qui optimas piscium condituras præbet. gignit etiam arbores fructiferas malis similes. Ægyptii bitumine ad mortuorum condituras utuntur. Pompejus circumcisis quibusdam, quæ Judęi sibi violenter asciverant, Herodem sacerdotio præfecit. Postea Herodes vir indigena, id quibusdam ex eadem stirpe contulit: tantúmque superiores omnes & civilitate, & Romanorum consuetudine præstitit, ut rex fuerit constitutus, Antonio primùm, postea Cæsare Augusto potestatem ei concedente. Ex filiis alios ipse sibi insidiantes interemit, alios moriens data utrique portione, successores reliquit. Cæsar & Herodis filios, & sororem Salomen, & Berenicen ejus filiam, honoer prosecutus est. sed filiis non fœliciter cessit. Nam cùm essent accusati, alter in exilium apud Gallos Allobroges relegatus fuit, alii vix multo obsequio reditum impetrarunt, & suam uterque tetrarchiam. Vltra Judæam, & Cœlosyriam, usque in Babyloniam & fluvialem Euphratis regionem Austrum versus tota est Arabia, exceptis Scenitis, qui sunt in Mesopota-

mia.

mia. De Mesopotamia quidem & gentibus, quæ eam incolunt, satis dictum est. Vlterior Euphratis regio, quæ ad ejus ostia est, à Babyloniis incolitur, & Chaldęorum gente, de quibus etiam antè diximus. Quę post Mesopotamiam sunt usque in Cœlosyriam flumini proxima, & Mesopotamiæ, Arabes Scenitę obtinent, perparvas quasdam potentias in sterilibus locis propter aquarum inopiam partiti. Agriculturam aut parum aut nihil exercent, pascua omnis generis pecorum, prętim camelorum optima habent. Vltra hos deserta sunt haud exigua: quæ servero his jam Australiora sunt, ab iis tenentur, qui fœlicem Arabiam incolunt. Cujus Septentrionale latus faciunt antedicta deserta, Orientale Persicus sinus, Occidentale Arabicus, Australe mare magnum, quod extra utrunque sinum est. Idque totum mare rubrum vocatur. Persicus itaque sinus, Persicum mare appellatur. de quo Eratosthenes ait, os ejus adeò angustum esse, ut ex Armozo Carmaniæ promontorio, Arabiæ pars conspiciatur, quæ est Macis proxima. Ab ore autem, ora quæ à dextris est, cùm curva sit, à principio quidem à Carmania paululum Orientem versus, postea ad Arctum vergit, postea ad Occidentem usque ad Euphratis ostia, & Teredonem. complectitur autem & Carmaniorum oram, & Persarum & Susianorum & Babyloniæ par-

partem, quæ decem millium ferè ſtadiorum eſt, de quibus jam antè diximus. Hinc protinus uſque ad os alia totidem ſtadia ſunt, ut traditum dicunt ab Antiſthene Thaſio, qui cum Nearcho navigavit, ut perſpicuum ex his ſit mare, hoc paulo minus eſſe mari Euxino. Dicunt etiam, illum dicere, quoniam ſinum cum claſſe circumnavigant, quod à Terodone deinceps continentem à dextris habenti, prætervavigatio inſulam Icarium in fronte habet, & Apollinis templum in ea ſanctum, & Tauropolæ oraculum, & quod prænavigantiArabiam ad duo millia & quadringenta ſtadia. in interiore ſinu urbs jacet nomine Gerrha, quam Chaldæi tenebant, à *Babylonia* profugi loca ſalſa, & domos ex ſale habitantes, quas cum ſalis ſquamæ, propter ſolis ardorem ſeparatæ, continuè cadunt, crebrò aquis aſpergant, atque eo pacto continuant parietes. Hæc urbs cc. ſtadiis à mari diſtat. Gerrhæi frequentius pedeſtri itinere Arabum merces, & aromata mercantur. Ariſtobulus diverſa ſentit. Gerrhæos frequentius in Babyloniam ratibus mercatum ire, atque inde per Euphratem Thapſacum cum mercibus adnavigare, poſtea quo libeat pedeſtri itinere deferri. Naviganti ulterius ſunt aliæ inſulæ, Tyrus, & Aradus, quæ templa Phœniciis ſimilia habent. Dicunt qui in eis habitant, inſulas & urbes, quas Phœnices eodem nomine

ne habent suas esse colonias. Distant hæ insulæ à Teredone x. dierum navigatione: à promontorio verò quod est in ore apud Macas, diei navigatione. Nearchus & Orthagoras dixerunt, Tyrinã insulam in pelago ad Austrum jacere, duobus millibus stadiorum à Carmania distantem, in qua Erythræ sepulchrum ostenditur, ingens sanè tumulus, & sylvestribus palmis constitutus, atque eum in iis locis regnasse, & de se mari nomen reliquisse. Atque hæc sibi à Mithropastæ Areini filio, satrapis Phrygię patefacta, qui Darium fugiens, in ea insula esset immoratus, & cum eis diversatus in Persicum sinum delatis, & per eos quæreret in patriam remeare. In tota Rubri maris ora arbores in profundo nascuntur, lauro & oleo persimiles, quę in refluxibus ex toto deteguntur, in affluxibus nonnunquam ex toto obruuntur: atque hoc etiam, cum ulterior terra arboribus careat, adeò ut admirandum sit. De Persico itaq; mari, quod nos orientale latus fœlicis Arabiæ diximus, talia Eratosthenes tradidit. Nearchus ait Mithropastem eis cum Mazena occurrisse, Mazenam verò insulæ cuidam in Persico sinu præfuisse, insulæ nomen Doractæ, ac Mithropasten cùm in hanc confugeret, hospitio acceptum fuisse, quòd in externa decessisset: & Mazenam convenisse, qui in Macedonum classe fuerat, atque Mazenam navigationis ducem fuisse.

sc. Dicit etiam in Persicæ prænavigationis initio insulam esse, in qua multę ac preciosę margaritę gignantur, in aliis verò clari ac pellucidi lapilli. In insulis quoque ante Euphratem arbores, thus redolentes, innasci, quarum radices fractę succum effundant, item miras cancrorũ atq; echinorum magnitudines, quòd in toto exteriore mari commune est, quorum alii pileis majores sint, alii * duo acetabula capiant, vidisse etiam cetum mari ejectum L. cubitorum. Arabiæ initium à Babylonia est regio Mæcina. Ante hanc jacent partim Arabum deserta, partim Chaldæorum paludes, quas Euphrates effusus facit, partim Persicum mare. Ea etsi gravem ac nebulosum aërem habet, simulque pluviosa sit & æstuosa, fructus tamen optimos producit. Vitis in paludibus nascitur, terra in arundineis cratibus imposita, quantam stirps recipiat, ut sæpe etiam ab aqua deferatur, quam rursus in pristinam sedem contis propellunt. Sed redeo ad ea quæ deinceps Eratosthenes de Arabia commemorat. Dicit enim de parte Septentrionali ad deserta, quæ inter fœlicem Arabiam & Cœlosyrios & Judæos est, usque ad Arabici sinus recessum, quòd ab heroum urbe, quæ est ad Nilum, recessus Arabici sinus, Nabatæam petram versus usque Babylonem, stadia sunt v. millia, & sexcenta. Ac tota quidem ad æstivales ortus est, per adjacentes

* δικοτύλους.

centes Arabum gentes, Nabatæos scilicet, Chaulotæos, & Agræos: ultra quos & fœlix Arabia, ad XII. millia stadiorum ad Austrum exposita usque in Atlanticum pelagus. Incolunt eam primi post Syros, & Judæos, homines agricultores. Post hos regio est arenosa & sterilis, quæ palmas habet non multas, & acanthos, & myricam, & fossiles aquas, quemadmodum Gedrosia. Eam Arabes Scenitæ camelorum pastores habitant. Vltima verò Austrum versus contra Æthiopiam assurgentia æstivis imbribus tanguntur, & bis feruntur, quemadmodum India. Habent etiam flumina quæ in campos & lacus absumuntur, & cùm cæterorum fructuum, tum etiam mellificii abundantia est: pecorum quoque omnium copia, exceptis equis, mulis, & porcis: avium etjam omnium, præter anseres & gallinas. Ac ultima quidem regio, de qua antè diximus, à quatuor maximis nationibus inhabitatur, à Minæis, qui in parte sunt, Rubrum versus, maxima eorum civitas Carna sive Catana. Hos sequuntur Sabæi, quorum metropolis est Mariaba. Tertii sunt Catabanenses qui ad angustias, & Arabici sinus transitum descendunt. Eorum regio dicitur Tamna. Ad Orientem in primis sunt Chatramotitæ urbem Cabatanum habentes. earum quæque sub suo principe est, & fœlices sunt, & optimas templorum ac regiarum constru-

ſtructuras habent: domicilia verò lignorum compage, Ægyptiacis ſimilia. & plus regionis occupant quatuor præfecturæ, quas nomos vocant, quàm Ægyptiacum Delta. Succedit apud eos in regno non filius patri, ſed qui primus è nobili genere, poſt conſtitutum regem naſcitur. Nam ſimul ac aliquis in imperio conſtitutus eſt, omnes nobilium virorum uxores prægnantes conſcribuntur, & cuſtodes apponuntur, qui obſervent quæ prima pepererit. Nam ejus filius ex lege aſſumitur, & ad regni ſucceſſionem regaliter educatur. Catabania thus gignit. Chatramotitica myrrham, & tum hæc, tum alia aromata mercatoribus præponuntur, qui ad eos ex Elanis Menæam, veniunt in diebus ſeptuaginta. Elana urbs eſt in altero receſſu Arabici ſinus, qui apud Gazam eſt nomine Elaniticus, quemadmodum jam diximus. Gabæi in Chatramotiticam in diebus quadraginta proficiſcuntur. Arabici ſinus latus, quòd ſecus Arabiam eſt, ab Elanitico receſſu incipiendo (ut Alexander, & Anaxicrates ſcripſerunt) tredecim millia ſtadiorum comprehendit, quemadmodum ſępè dictum eſt. Quod verò Troglodyticam verſus eſt, in dextra parte navigantibus ab heroum urbe, uſpue ad elephantum venationem, & Ptolemaïdem, ſtadiorum novem millia ad Meridiem & paululum ad Orientem. Hinc

uſque

usque ad angustias circiter quatuor millia, & quingenta magis ad Orientem. Angustię Æthiopiam versus à promontorio fiunt, quòd Dira nominatur, & oppidum eodem nomine, quæ loca ab Ichthyophagis habitantur. Dicunt hoc in loco Sesostris Ægyptii columnam esse, quæ sacris literis transitum ejus significet. Is enim primus videtur Æthiopiam Troglodyticámque subegisse: postea in Arabiam transgressus, inde Asiam omnem permeavit, quapropter multis in locis Sesostris vallum appellatur, & Ægyptiorum deorum templa inveniuntur ab eo constructa. Angustiæ Diræ proximæ in sexaginta stadia contrahuntur, nunc verò non hę dicuntur angustiæ, sed ulterius naviganti, ubi trajectus est inter continentes cc ferè stadiorum. Ac sex quidem insulæ inter se continuæ transitum implentes, valde angustas navigationes relinquunt, per quas merces ultro citróque ratibus transvectantur, atque has angustias vocant. Post insulas deinceps in sinum se inferenti, est navigatio secus myrtiferam regionem ad Meridiem atque auroram, usque ad eam quæ cinnamomũ fert ad v. millia stadiorum. ultra hanc negant quenquam hactenus profectum. Et in ora quidem urbes esse, non tamen multas, in mediterranea verò multas, & optimè habitatas. Ac de Arabia quidem hæc ab Eratosthene dicuntur.

tur. his ea sunt addenda, quæ & alii ea de re tradiderunt. Artemidorus scribit, Arabicum promontorium, Diræ oppositum, Acilam vocari: circa Diram eos habitare, qui Glandes curti sunt. Tum ab heroum urbe naviganti juxta Troglodyticam Philoteram esse, à sorore secundi Ptolemæi appellatam, Satyri opus, qui ad Troglodyticam & elephantum venationem perscrutandam missus est. Deinde aliam urbem Arsinoen, deinde calidarum aquarum exitus, quæ amaræ ac salsæ ab excelsa quadam petra in mare emittunt. Non procul mons quidam est, rubrica plenus in campo situs, deinde Muris stationem, & Veneris stationem: vocari autem portum magnum, ingressu admodum flexuoso. In fronte insulas tres esse, duas olei opacas, alteram minus opacam, quæ meliagrides multas habeat. Deinceps sinum qui immundus dicitur, & ipsum contra Thebaidem situm, quemadmodum Muris stationem. Immundus idcirco, quia occultis cautibus, & dorsis exasperatur, & flatibus qui frequenter tempestates cient. Hoc in loco Beronicen urbem, in penitiore sinu positam. Post sinum est Ophiades insula, ab eventu rei appellata, vel quòd rex eam à serpentibus liberavit, vel quòd multi applicantes, à serpentibus interficerentur, & propter topazia. is autem est lapis pellucidus, splendore aureo refulgens,

gens, ut interdiu videri non possit, usque adeò illustratur: noctu verò videtur ab iis, qui eum colligunt. Nam signo aliquo imposito, de die effodiunt. Ægypti reges maximam hominum multitudinem, mercede conductam, ad horum lapidum collectionem custodiámque collocaverant. Post hanc insulam multæ Ichthyophagorum & Nomadum nationes sunt. Postea Sotiræ deæ portus. hunc principes quidam è maximis periculis servati, ab eventu rei sic nominaverunt. Postea est maxima & oræ & sinus mutatio. Nam præternavigatio non amplius aspera est, sed quodammodo cùm Arabia conjungitur, ac pelagus humile est duorum ferè passuum, & summa ejus facies herbida musco, & alga pellucens, quæ plurimum in freto abundant, ubi arbores etiam sub aqua nascuntur. Fretum marinorum canum multitudinem fert. Postea sunt Tauri duo quidem montes, qui à longè formam quandam ostendunt tauris similem. Postea est alius mons, qui Isidis templum habet, Sesostris opus. Postea insula oleis consita mari circumalluta. post eam est Ptolemais apud elephantum venationem, ab Eumede conditam, cùm in venationem à Philadelpho mitteretur, clàm cherroneso quadam & fossa & muro circumdata, & cultu & obsequiis eorum amicitia conciliata, à quibus arcebatur. Intra hoc spa-

ſpacium emittit pars quædam abrupta à flumine Aſtabora, qui ex lacu ortum habens partem emittit, cùm ea verò quæ major eſt, influit in Nilum. Poſtea ſunt inſulæ ſex, Latomiæ appellatæ. poſtea eſt os, quòd Sabaiticum dicitur. In mediterranea caſtellum eſt, à Sucho conditum. Poſtea portus nomine Eleæa, & Stratonis inſula. Poſtea portus Saba, & elephantum venatio ab eis dicta. Regio quæ interior eſt, Teneſis dicitur, eam Ægyptii habent à Pſammiricho profugi, & Sebritæ, id eſt, advenæ appellantur. Reginam habent, ſub qua eſt Meroe inſula, his locis vicina & in Nilo ſita. Vltra Meroen eſt alia quædam inſula in flumine non longè admodum, quàm hi ipſi profugi inhabitant. A Meroe in hoc mare eſt iter dierum quindecim homini expedito. Circa Meroen Aſtaboras, & Aſtapas influunt. Hæc flumina Rhizophagi accolunt, qui etiam Elii vocantur, propterea quòd ex adjacente palude evulſis radicibus maſſulas conficiunt, & ad ſolem coctis veſcuntur. Hæc loca leones alunt, qui ſub canis exortum à maximis culicibus hinc expelluntur. Sunt etiam Spermophagi non procul, qui deficientibus ſeminibus, pomis nutriuntur, ea conficientes quemadmodum Rhizophagi radices. Poſt Eleam ſunt Demetrii ſpeculæ, & Cononis aræ. In mediterranea verò maxima Indicarum arun-

dinum multitudo nascitur. Ea Coracii regio appellatur. Fuit etiam Endera quędã interius Gymnetarum hominum habitatio, qui arcu & arundineis sagittis præustis utuntur. Hi frequentius feras ab arboribus sagittant, nonnunquam etiam à terra. Maxima est apud eos sylvestrium boum multitudo, ex horum & aliarum carnibus vitam trahunt. Cùm verò nihil capiunt, sicca coria prunis assantes, iis pro cibo utuntur. Mos est apud eos sagittandi certamen adolescentulis præponere. Post Cononis aras, est portus Melinus, ultra quem est castellum, & venationes plurimæ. Postea Antiphili portus, supra quem sunt Creophagi. Glandes curti, & eorum mulieres Judaicè excisæ. Supra hos quasi ad Meridiem sunt Cynamolgi, qui ab indigenis Agrii appellantur, comati & barbati. Hi canes maximos alunt, quibus Indicos boves venantur, è vicina regione venientes sive à feris pulsos, sive pascuorum inopia. Eorum adventus est ab æstivo solstitio, usque ad mediam hyemem. Post Antiphili portum est alius portus, nomine Curtorum lucus, & Berenice civitas Sabæa, & Sabæ civitas maxima, postea Eumenis lucus. Vlterius est urbs Daraba, & Elephantum venatio, quæ ad puteum nominatur. eam Elephantophagi habitant, hujusmodi venationem exercentes, elephantorum gregem per sylvam delatum ex arbore ali-

 qua

qua cernentes, cum minime adoriuntur: sed ad eos qui pone gradiuntur, clam accedentes, nervos incidunt, nonnulli eos sagittis interficiunt, serpentum felle tinctis. Sagittatio per homines tres perficitur, quorum duo arcum tenent, & ultrà progrediuntur, tertius verò nervum trahit. Nonnulli arbores notant, quibus elephantes accumbere solent. Accedentes itaque ex altera parte, truncum recidunt: cui cùm bestia inhæserit, pariter cum atarbore ruit. cúmque surgere nequeat, propterea quòd crura continuum & inflexum os habeant, ex arboribus desilientes illam obtruncant. Venatores à Nomadibus immundi vocantur. Supra hos sunt Struthophagi, gens non admodum magna, apud quos aves dicuntur esse, cervorum magnitudine, quæ volare non possunt, sed celeriter currunt, quemadmodum struthocameli. Nonnulli eas arcu venantur, nonnulli pellibus struthorum tecti. nam dextram manum pelle colli operiunt, atque eam sic movent, quemadmodum animalia collum. sinistra verò semen spargunt, è suspensa perâ eductum: eo avem allicientes, in convalles detrudunt, ubi viri animal circumsistentes obtruncant. Atque hi hujusmodi avium pelles induunt, & substernunt. Cùm iis Æthiopes, qui Silli appellantur, bellum gerunt, orygum cornibus pro armis utentes. His finitimi sunt, qui

cæteris, & nigriores sunt & minores, & vitæ brevioris. Rarò enim quadragesimum transcedunt annum, eorum carne jam in ferinam versa. Vivunt ex locustis, quas verni Libes, ac zephyri vehementius flantes in ea loca compellunt. Eas hoc modo capiunt fumosam materiem in convallibus injicientes, & incidentes (cùm illæ parum volent) obtenebratas & cadentes colligunt, & admixto sale ex eis massulas conficiunt & utuntur. Vltra hos est regio deserta, quæ pascua larga habet, ob scorpionum multitudinem derelicta, & aranearum quæ quadrimalæ appellantur. Hæc animalia adeò aliquando affluxerunt, ut hominibus ex toto fugam facerent. Post Eumenis portum usque in Diram, & sex insularum angustias, Ichthyophagi, Creophagique habitant, & qui Curti appellantur, usque in mediterraneam. Sunt & aliæ quædam elephantum venationes, & urbes ignobiles, & insulæ ante maritimam oram, pastores magna ex parte, agricolæ pauci, apud nonnullos plurimus storax nascitur. Ichthyophagi in reflexu maris pisces colligunt, eósque in petras jacentes, ad solem coquunt, postea exassant, spinas quidem acervant, carnem verò subigentes, massulas conficiunt, rursumque ad solem positos edunt. Hyeme cùm pisces legere non possint, acervatas spinas conterentes, massulas conficiunt,

& u-

& utuntur, recentes verò exugunt. Nonnulli conchas, quæ carnem habeant, hoc modo nutriunt: Iis in fossam vel lacunam aliquam immissis, pisciculos in cibum injiciunt, atque in penuria piscium utuntur. Sunt eis varia piscium vivaria, in quibus servantur. Nonnulli ex iis qui siccam oram incolunt quinque dierum iter cum tota familia Pæana canentes, aquarum ascendunt. Ibique proni projecti more boum bibunt, quousque venter in tympanum intumescat, postea ad mare redeunt. Hi in speluncis habitant, vel tuguriis oleæ frondibus contectis, & trabibus ac tignis ex ossibus ac spinis cetorum perfectis. At Chelonophagi testudinum testis conteguntur, quæ adeò magnę sunt, ut vel in eis navigant. Nonnulli ex alga mari ejecta, ingentes & montosos cumulos facientes, eos suffodiunt atque inhabitant, mortuos piscibus edendos jaciunt, qui statim à fluctibus corripiuntur. Ex insulis tres sunt deinceps, quarum una testudinum, alia phocarum, alia accipitrum dicitur. Tota ora palmeta, & oliveta, & laureta habet, non modò quæ intra angustias est, sed etiam quæ extra est, magna ex parte. Est etiam insula quædam Philippi, contra quam imminet elephantum venatio, quę Pythangeli dicitur, deinde Arsinoe civitas & portus, deinde Dira, & ultra hæc jacet elephantum venatio. Post Diram deinceps est regio

aromatifera, & prima quæ myrrham fert, quę etiam Ichthyophagorum est & Creophagorum. Gignit etiam Persicum & Ægyptiacum morum. Vlterius est Licha elephantum venatio. Multis in locis sunt pluvialium aquarum lacunæ, quibus arefactis elephantes proboscide ac dentibus puteos effodiunt, & aquam inveniunt. In hac ora, usque ad Pytholai promontoria, sunt duo ingentes lacus: altera quæ salsæ, quem mare dicunt, alter dulcis qui hippopotamos alit, & crocodilos. Circum labra verò papyrum: atqui & ibes in hoc loco conspiciuntur. Circa Pytholai promontorium jam sunt homines integri corporibus. Post hos est regio thurifera, in qua promontorium est, quod sacrum populetum habet. In mediterranea est regio quædam fluvialis, quæ Isidis dicitur, & alia quædam Nilus. Ambæ myrrham & thuriferas arbores innatas habent. Est etiam piscina quædam, quæ montanis aquis impletur. Postea Leonis vicus & Pythangeli portus. Sequens regio pseudocasiam fert. Ac demum complures fluminum regiones sequuntur, quæ thus habent, & phleum, usque ad eam, quæ cinnamomum fert, flumen quod hanc dirimit, phleum multum gignit. Postea est aliud flumen, & Daphnus portus, & fluvialis regio quæ Apollinis dicitur, & thus habet & myrrham & cinnamomum, quod plurimum in locis se-

mo-

motioribus viget. Poſtea Elephas mons in mare expoſitus, & foſſa & Pſygmum portus ingens, & Cynocephalorum aquatio, & Auſtri cornu, ultimum hujus oræ promontorium. Cùm verò ad Meridiem deflexit, negat ſe ulterius portuum aut aliorum locorum deſcriptionem habere, quòd incognita ſint: tamen in ſequenti ora ſunt columnæ & aræ Pytholai, & Lichæ, & Pythangeli, & Leonis & Charimorti, per oram notam à Dira uſque ad Auſtri cornu. Ipſa verò diſtantia ignota eſt. Hæc regio elephantis abundat, & leonibus, qui formicæ vocantur, & genitilia ſurſùm verſa habent, & colorem aureum, nudiores Arabicis. Fert etiam pardales fortiſſimas, & rhinocerotes, qui (ut Artemidorus ait) longitudine parum ab elephantis exceduntur, quod Alexandriæ vidiſſe affirmat ſe, ferè etiam quantum ad altitudinem. Ejus autem quem nos vidimus colornon buxo, ſed elephanti ſimilis erat: magnitudo verò tauri: forma apro proxima, præſertim quantum ad rictum, præter naſum, qui cornu quoddam eſt recurvum, omni oſſe durius: eo pro armis utuntur, quemadmodum aper dentibus. Habet etiam duo cingula, tanquam draconum volumina, à dorſo uſque ad uterum circumeuntia, alterum jubam verſus, alterum ad lumbum. Nos hæc de eo dicimus, quia nobis viſus eſt. Artemido-

midorus ulterius addit, quòd id animal de pastu cum elephante pugnet, eum rictu subiens, ac uterum rescindens, nisi ab elephantis proboscide vel dentibus anticipetur. In iis locis Camelopardales nascuntur, nullam cum pardali similitudinem habentes. Coloris enim varietate hinnulo simillima est, virgatis pilis distincto, posteriora quoque humiliora sunt anterioribus, ut à cauda sedere videatur, ad bovis altitudinem. Anteriora verò crura à cameli cruribus non superantur. collum rectum est, & in altum avectum, verticem paulo sublimiorem camelo habet. unde propter hanc incommensurationem, nec tantam celeritatem habere eum puto, quantam dixit Artemidorus, qui eam excellentem fecit. At nec fera est, sed pecus. nullam enim præ se sævitiam fert. Gignuntur etiam ibi (ut ipse testatur) sphinges, & cynocephali, & cepi, qui faciem leonis corpus reliquum pantheræ, magnitudinem damæ habent. Item tauri qui carnem edunt, nostros & magnitudine & celeritate longè exuperantes, colore autem fulvi. Crocutas quoque (ut ille inquit) ex cane lupoque permixtus est. Quæ verò Metrodorus Scepsius in libro de consuetudine dicit, fabulosa sunt, & minimè curanda. Artemidorus draconum magnitudines refert tricenûm cubitorum, qui tauros elephantosque capiant:

piant: moderatus sanè in his. Nam Indici ac Libyci dracones fabulosiores sunt, super quibus herba etiam innasci dicitur. Troglodytarum vita pastoralis est. ii multos tyrannos habent: mulieres & filii eis communes, nisi quæ tyrannorum sunt. Qui tyranni uxorem corruperit, ove mulctatur. Eorum mulieres diligenter sibi cerusam inducunt. Circum collum conchas cõtra fascinationes gestant. Viri de pascuis contendunt, primò se manibus impellentes, deinde lapidibus: quòd si vulnus fiat, tunc sagittis & gladiis res geritur. sed mulieres in medium prodeuntes, & preces effundentes illos conciliant. Vescuntur carnibus & ossibus simul contusis, & in coria involutis, & postea assatis. Itémque modis aliis quos coci notunt. Cocos ipsi imundos vocant, quare non solum carnes & ossa, sed etiam coria comedunt. Vescuntur etiam sanguine, admixto lacte, vulgus aquam bibit, in qua paliurus sit immadefactus. Tyranni mulsum potant, melle è flore quodam expresso. Hyemem habent, cùm etesiæ flant: nam & imbres habent, æstatem verò reliquum tempus. Nudi sunt, & pelliti, & scipiones gestant. & sunt non solum curti, sed etiam circumcisi nonnulli, quemadmodum Ægyptii. Æthiopes verò Megabari clavas gerunt, ferreis nodis ornatas, utuntur etiam lanceis, & scutis,

ex corio confectis. Reliqui Æthiopes arcu & lancea. nonnulli ex Troglodytis sepeliunt paliuri ni virgis; mortui cervice cum pedibus alligantes, postea subito efferunt, læti ac ridentes, quousque corporis aspectum occultent. Deinde imposito capræ cornu, abscedunt. Iter noctu peragunt, pecoribus masculis tintinnabula è collo suspendunt, ut feras sonitu exterreant. Arcu & facibus contra feras utuntur. Invigilant ad ignem gregis gratia cantu quodam utentes. Cum vero hæc de Troglodytis ac vicinis Æthiopibus dixit, revertitur in Arabiam, ac primo eos persequitur, qui Arabicum sinum terminant, & Troglodytis opponuntur, à Posidio incipiens. dicit itaque hoc ultra Elaniticum recessum jacere. Posidio vero continuum esse palmetum quoddam aquis abundans, & in magno honore haberi, propterea quod tota circumstans regio æstuosa sit, & arida, & umbrarum expers. Hic maxima palmarum copia est. Luco vir & uxor præsunt per genus constituti, pelliti ambo, victum ex palmis ducentes, dormiunt in tuguriis factis super arboribus, propter ferarum multitudinem. Postea est Phocarum insula, à multitudine earum beluarum dicta. In proximo promontorium est, quod usque ad Arabum petram pertendit, qui Nabatæi dicuntur, & usque in Palæstinam, in quam & Menæi & Gerrhæi

 rhæi

rhæi & vicini omnes aromata convehunt. Postea est alia ora, quæ prius Maranitarum dicebatur, quorum alii erant agricolæ, alii tugurales. nunc Garindæi illos dolo interemerunt. nam eos adorti, dum festa quædam quinquennia celebrarent, non solum eos assumpserunt, sed etiam ingruentes in alios, funditus omnes delevere. Postea est Elaniticus sinus, & Nabatæa, populosa sanè regio & pascuis abundans. Insulæ quæ in fronte sunt, ab hominibus tenentur, qui prius quietem agebant, postea ratibus prædari cœperunt, eos qui ex Ægypto navigabant: sed classe ingruente pœnas dederunt, ab ea deleti. Deinceps est campus, aquis & arboribus plenus, & omni pecore abundans cum cætero, tum etiam camelis & mulis sylvestribus, & cervis, & damis. Sunt etiam in eo leones, & pardales, & lupi plurimi. Est insula quædam in fronte nomine Dia. Postea sinus quingentorum ferè stadiorum à montibus circumclusus, cujus os ingressu difficile est. Circumhabitant homines terrestrium animalium venatores. Postea sunt insulæ tres desertę, oleis obsitę, non nostratibus, sed indigenis, quas Æthiopicas vocamus: earum lacryma medicam vim habet. Deinceps est litus lapidosum. posthac est ora aspera & navigatu difficilis mille ferè stadiorum, portuum & jaciendarum anchorarum inopia. Nam mons quidam al-

tus & asper exporrigitur, postea montium ima speluncis plena usque ad mare, quæ præsertim eteliis & pluviis inevitabile periculum exhibent. Dehinc est sinus, qui sparsas insulas habet. portinus sunt cumuli arenæ nigerrimæ tres, valde excelsi. Post hos est Charmothas portus centum ferè stadiorum ambitu, ingressu angusto, & omni scaphæ periculoso, emittit in eum flumen. In medio insula jacet arboribus plena, & cultui apta. Dehinc est ora aspera, post quam sinus quidam est, & regio Nomadum victum ex camelis ducentium. Nam & ex eis pugnant, & iter faciunt, & nutriuntur lacte, & carnibus utuntur. flumen per eos labitur, quod auri strigilem defert: quanquam id operari nesciunt. Hi Debæ vocantur, quorum alii pastores sunt, alii agricolæ. Ego prisca gentium vocabula, tum propter eorum obscuritatem, tum propter absurditatem pronunciandi, non pono. Post hos sunt homines mitiores, temperatiorem quidem terram habitantes. Nam & aquas & imbres affatim habent. Apud eos aurum effoditur, non strigiles, sed glebulæ quędam, quæ non multa purgatione indigent, magnitudine minima fansæ, mediana mespili, maxima nucis, quas perforantes cum lapillis pellucidis alternis positis armillas faciunt, inserto filo, & collo manibusque circumponunt. Vendunt id aurum

vicinis

vicinis vili precio, æris triplo, argenti duplo, tum propter operandi inſcitiam, tum propter inopiam eorum, quæ contrà accipiuntur, quorum uſus magis eſt ad vitam neceſſarius. His proxima eſt fœliciſſima Sabæorum terra, quæ maxima natio eſt. Apud hos thus, & myrrha, & cinnamomum naſcitur. In ora etiam balſamum, & alia quædam herba valde odorata, quanquam ejus odor citò deperit. habent præterea palmas odoratas, & calamum. Serpentes quoque palmares, colore puniceo, uſque ad ilia aſſilientes: quorum morſus incurabilis eſt. Homines propter maximam fructuum copiam ocioſi ſegnéſque vivunt. In radicibus arborum cubant, & ex eis incidunt quæ proximi ſuſcipientes protinus alter alteri conſequenti tradunt, uſque in Syriam atque Meſopotamiam. Ab odoribus autem ſtupefacti, bituminis ſuffitu & hirci barba, ſtuporem tollunt. Merſaba Sabæorum urbs in monte jacet arboribus pleno. Sub rege ſunt, qui judiciorum ac cæterarum rerum poteſtatem habet. Aliis verò regibus fas non eſt, aut ſubitò eum turbæ abdicant, idque ob cauſam quandam, & tum ipſe, tum ſui in deliciis muliebribus vivunt. Multitudinis pars agriculturam exercet, pars aromata mercatur & indigena & Æthiopica, navigantes ad ea per anguſtias, navigiis ex corio confectis. & profectò

fecto tanta sunt apud eos aromata, ut pro fructibus & cætera combustibili materie, cinnamomo, casia, cæterisque utuntur. Apud Sabæos larimnum nascitur, suffitu odoratissimum. Hi atque Gerræ ditissimi sunt ex mercatura, supellectilem ex auro & argento multam habent, vasa, lectos, tripodas, crateras cum operculis, domósque sumptuosas. Nam & portæ & parietes, & tecta ex ebore, auro, argento, lapidibúsque incrustatis, sunt distincta. Atque hæc sunt quæ ille de his dixit. Cætera verò partim refert quemadmodum Eratosthenes, partim & ab aliis historicis sumpta. Dicit enim quosdam putare, mare Rubrum esse, à colore per reflexionem expresso, vel à sole cùm supra verticem est, vel à montibus ex adustione rubentibus, nam utroque modo verisimile est. Ctesiam verò Gnidium historię mandasse, fontem quendam esse, qui aquam rubicundam, ac minio plenam in mare emittit. Agatharcidem autem illius civem à Boxo quodam accepta tradidisse, quòd Persa quidam, cum equorum armentum, à leæna asilo tracta, usque ad mare agitaretur, atque inde in insulam quandam transmitteret primus constructa rate in insulam transierit: vidénsque eam habitabilem, armentum rursum in Persiam abegerit: ac missis in eam & in alias insulas, & in maritimam oram colonis, pelagus de suo no-

nomine appellarit. Alios verò, Persei filium Erythram asserere, qui in his locis imperarit. Sunt qui velint ab Arabici sinus angustiis, usque ad extremam cinnamomi terram esse stadiorum V. millia, non satis apertè, nec ad Austrum, nec ad Orientem. Proditum est etiam, smaragdum & beryllum in auri vena innasci. Suntque apud Arabes (ut Posidonius refert) sales odorati. Supra Syriam Nabatæi, ac Sabæi fœlicem Arabiam incolunt. Hi sæpe Syriam excurrebant priusquam Romanorum essent: nunc & ipsi & Syri Romanis parent. Nabathæorum metropolis est ea, quæ Petra nominatur. Ea in loco alioqui æquo & plano jacet, in circuitu verò rupibus ac præcipitiis murato, introrsum fontes, & ad hortos & aquationem ubertimos habente. Extra circuitum regio magna ex parte deserta est; præsertim Judæam versus. Hinc Hierichuntem brevissimum iter est, trium dierum aut quatuor. In Palmetum verò quinque. Semper ibi aliquis è regia stirpe regnat, tum rex ipse aliquem ex sodalibus, qui frater vocatur, curatorem habet & justissimè omnia administrantur. Unde & Athenodorus philosophus sodalis noster reversus in patriam, cum admiratione quadam narrabat, multos se tum ex Romanis, tum ex aliis peregrinis invenisse, qui eo profecti essent, ac peregrinos quidem sæpe & inter se maximam quietem

agitan-

agitantes. Recens Romanorum expeditio, quæ nostro tempore, duce Ælio Gallo, in Arabiam facta est, permulta ejus regionis peculiaria docet. Ælium Augustus Cæsar in Arabiam misit, quo eas gentes & loca pertentaret, præterea Æthiopum montes & Troglodyticam Ægypto finitimam, & vicinum iis Arabicum sinum, qui peranguftus sanè Arabes dirimit à Troglodytis, eo consilio scilicet, ut vel eos sibi volentes conciliaret, vel subigeret invitos. Audiebat enim ex omni tempore ditissimos esse, qui & auro & argento & preciosis lapidibus aromáta permutarent, & nihil in rebus extrinsecus accipiendis expenderent. Aut enim se divitibus amicis usurum sperabat, aut locupletes inimicos superaturum. permultúmque eum Nabatæorum spes erexerat, qui cùm amici essent, in omnibus se fauturos pollicebantur. His fretus Gallus, exercitum duxit: sed à Sylæo, Nabatæorum legato deceptus est, qui se iter monstraturum, & in omnibus fauturum pollicitus, omnia insidiose fecit. nam nec tutum iter, nec expeditam navigationem exhibuit: sed per avia, & longos anfractus, & loca omnium indigá, & importuosa ducens, vel occultis cautibus, vel cœnosis stagnis objecit. sed præcipuè maris affluxus, ac refluxus eos perturbaverunt, atque id maximè in initio erratum fuit, quòd longa navigia con-

stru-

ſtruxerunt nullo nec præſenti nec futuro navali prælio. Nam nec terra valde bellaces ſunt Arabes, ſed caupones potius, ac mercatores:nec etiam mari. Ille verò ad octoginta biremes ædificavit, & triremes, & phaſelos, juxta Cleopatridem, quæ antiquæ Nili foſſæ proxima eſt. Et cùm falli non putaret, fabricatus eſt c.ac xxx. navigia, quæ ſupellectilem ferrent, quibus navigavit, ducens peditum Romanorum ex his qui in Ægypto erant & ſociorum circiter decē millia, quibus Judæi quingenti,& Nabatæi mille cum Sylęo erant.Tandem multa perpeſſus,quinto decimo die inAlbum vicum pervenit, maximumNabatęorum emporium, multis navigiis amiſſis, quorum nonnulla cum ipſis hominibus nullo bello, ſed ob navigandi difficultatem periere. Id Sylæi improbitas fecit, negantis terreſtri itinere inAlbum vicum exercitum duci poſſe, in quem ac etiam ulterius mercatores tanta camelorum & hominum multitudine tutum & copioſum iter ex Petra in alteram Petram peragunt,ut nihil ab exercitu differant. Quæ idcirco eveniebant, quia rex Obeidas nihil de communibus rebus, præſertim bellicis ſolicitus erat, quod omnibus Arabum regibus commune vitium eſt. Omnia enim ſub Sylæi legati poteſtate erant. Is omnia dolo ſtruens quærebat (ut ego quidem exiſtimo) regionem pervidere,& urbes & gen-

tes

tes aliquas capere, opera Romanorum, seque rerum dominum efficere. Illis morbo, fame, labore, & malis omnibus confectis, quæcunque ipse dolo moliebatur. Quare in Album vicum pervenit jam exercitu oris, & crurum vitiis, cæterisque ejus loci morbis tentato: quorum illa circa os, hæc circa crura resolutio quædam sunt ob aquas & fructus proveniens. Æstatem itaque ac hyemen ibi agere coactus est, dum reficeret infirmos. Ex Albo vico in ipsam Petram, ex Petra Rhinocolura, quæ in ipsa Phœnicia est apud Ægyptum, merces comportantur, atque hinc in alia loca. nunc pars maxima per Nilum Alexandriam vehitur. Arabicæ & Indicæ merces in Muris portum, postea camelis Coptum Thebaicam transcendunt, inde Alexandriam per Nili fossam. Rursum Gallus ex Albo vico cum exercitu digressus per ejusmodi loca profectus est, ut camelis aquam portarent, eorum improbitate qui viam monstrabant. Quare post multos dies in Aretæ terram pervenit, qui Obodæ affinitate conjunctus erat. Is Gallum amicè suscepit, & dona obtulit. Sed Sylæi proditio, & hanc regionem difficilem reddidit. Eam itaque in diebus XXX. permeavit per loca invia, pelta & palmulis non multis & butyro pro oleo usus. Quam verò deinceps adibat, Nomadum erat, & re vera magna ex parte deserta, ea Ararena dicebatur. rex

erat Sabus; quam etiam per avia permeavit diebus L. consumptis, usque ad urbem Agranorum & pacatam & fertilem regionem, eorum rex aufugit. urbs primo adortu capta est. Hinc post sextum diem ad flumen pervenit. Ibi jam barbaris ad pugnam instructis, è quibus ad X. millia ceciderunt, ex Romanis duo homines tantum. Nam omnino imbelles erant, & armis imperitè utebantur, arcu, & lancea, & gladio, & funda, & magna ex parte bipennibus. Mox etiam urbem cepiit nomine Asca à rege derelictam. Hinc Athrulla venit, quam nullo negotio cepit, & præsidio firmavit: & frumenti & palmularum viatico comparato, Marsyabas processit urbem Rhamanitarum, qui sub Ilasaro erat. Eam adortus, sex diebus obsedit, postea aquæ inopia destitit ab incœpto. Jam duorum dierum itinere aberat ab aromatifera, ut ipse ex captivis intelligebat, sex menses contrivit inaniter ductus: persensit tamen serò atque aspectu insidias deprehendit, dum per aliam viam reverteretur. Nam nonis castris Anagrana pervenit, ubi prælium commissum fuerat: undecimis deinde ad septem puteos, à re ipsa sic nominatos. Hinc jam per loca pacata, in vicum Chaala, post in alium nomine Malotham ad flumen positum: postea per deserta non multum aquæ habentia usq; in vicum Negram, qui sub Oboda est, & ad mare jacet. In reditu

totum iter in diebus sexaginta peregit, in quo prius sex menses consumpserat: Hinc in Muris stationem, exercitum in diebus undecim trajecit, unde Coptum itur. Cum utilibus itaque copiis Alexandriam profectus est. Cæteros enim non bello, sed fame, labore, morbo, & itinerum difficultate amiserat. Nam septem duntaxat in bello perierant. quam ob rem nec multum hæc expeditio profuit ad locorum cognitionem, nonnihil tamen adjuvit. At Sylæus hujus rei causa Romæ pœnas dedit, quanquam amicitiam simularet. Nam cùm & ad hanc perfidiam, alia facinora patrare convictus esset, securi percussus est. Aromatiferam regionem in partes quatuor (ut antè dictum est) diducunt. Ex aromatibus, thus & myrrham ex arboribus esse dicunt, casiam verò ex lacubus. Sunt qui dicant magnam ejus partem ex India afferri, thus optimum apud Persiam nasci. Sed alia quadam divisione totam fœlicem regionem in quinq; regna partiuntur: quorum aliud bellatores, & omnium propugnatores habet: aliud agricultores, à quibus frumentum ad alios importatur: aliud eos qui opificia & artes tractant: aliud myrrham fert, aliud verò thus. Eadem tamen & casiam & cinnamomum, & nardum ferunt. Artes ac studia ab alio in alium non transferuntur, sed quique in patriis permanent institutis. Vinum magna

ex parte ex palmulis conficitur. Fratres honore filios antecedunt, quod natu grandiores sunt. Qui ex eadem gente sunt regnant, & cæteros magistratus obeunt: quæ possederunt, omnibus consanguineis sunt communia, sed natu grandior dominus est. Vna omnibus uxor est. qui prior ingreditur, posito ante januam baculo, cum ea congreditur (nam in morem habent, ut quisq; baculum gerat) ea tamen cum grandiore pernoctat: quapropter omnes omnium sunt fratres. coëunt etiam cum matribus, adulter capite plectitur. Adulter verò ex alio genere est. Sed & hujusmodi quiddam narratur. Regis cujusdam filia mira pulchritudine, cum fratres quindecim haberet, qui omnes eam miserè adamarent, & propterea alius post alium continuè ad eam ingrederentur, jam defessa, rem hujusmodi machinatur: baculos facit baculis eorum persimiles, & cum quisque ab ea exiret, continuò baculum aliquem similem ante januam ponebat, & paulo pòst alium, considerans ne qui esset ingressurus, illi similem haberet. Cùm itaque aliquando omnes in foro essent, unus ad portam accedens, & baculum videns, putavit ex hoc aliquem intus cum ea esse. ex eo autem quòd fratres omnes in foro reliquisset, adulterum suspicatus est, currens ad patrem, atque huc eum adducens convictus est sororem falsò criminari. Na-

bathæi

bathæi quidem continentes sunt, & rei parandæ atque conservandæ intenti. Quare qui opes suas imminuit, publicè mulctatur; qui auget, honore afficitur, & cùm pauci apud eos serviant, frequentius consanguinei ministrant, vel alter alteri, vel quisquis sibi, ut etiam hic mos ad reges perveniat. Convivia faciunt per tredenos homines, cuique convivio bini adsunt, qui musicam exercent. Rex in apparatu maximo multa continuè convivia celebrat. nemo supra duodena pocula bibit; alio atque alio aureo poculo: & adeò rex popularis est, ut ad id, quod ipse sibi ministrat, etiam aliis ministret. Sæpè etiam apud populum pœnas dat: nonnunquam in ejus vitam inquiritur. Domus sunt ex lapide sumptuoso, urbes sine mœnibus. nam in pace degunt. Regio omnium ferax, præter oleum. utuntur oleo sesamino, oves sunt albæ, boves magni. equos non habent, sed cameli implent eorum officium. Tunicæ in subligaculis & sandaliis reges purpurati incedunt, quædam importantur, quædam minimè, quædam indigena sunt, aurum, argentum, & plurima ex aromatibus, æs & ferrum & vestis purpurea, & storax: & crocus & costus, & toreumata, & signa, & tabulæ, non sunt indigena. Mortua corpora æquè atque stercus (ut Heraclitus inquit) cadavera stercore abjectiora: quapropter reges etiam in sterquiliniis defo-

defodiuntur. Solem colunt, arulam super aram constituentes, & quotidie in ea immolant, & thus adolent. Sed cùm poëta dicat,

Veni ad Æthiopas, & Sidonios & Erembos: Odyss. δ.

Dubitant quinam ii dicendi sint, ac de Sidoniis quidem in Persico sinu habitantibus, quorum coloni sunt Sidonii nostri, quemadmodum & Tyrios quosdam ibi insulares tradunt, & Aradios, quorum colonos Aradios nostros dicunt, ita & Sidonios ipsos. Sed tota quæstio de Erembis est, an Troglodytæ intelligi debeant, quasi ab etymologia cogantur ab eo, quòd in terram eant, an Arabes. Ac noster Zeno sic scripturam mutat, Sidonios, Arabásque. Sed verisimilius scribit Posidonius paululum immutans, Sidonios atque Erembos, quòd poëta sic nunc Arabes vocaverit, quemadmodum ab aliis suo tempore vocabantur. Dicit etiam has tres nationes continenter inter se positas, quandam invicem cognationem ostendere, ex eo quòd proximis nominibus appellentur, Harmenios scilicet, Arabes & Erembos. Et quemadmodum existimandum est unam gentem in tres esse divisam, pro climatum diversitatibus, quæ semper magis magísque immutantur, sic & nominibus pluribus uti pro uno. Nec sunt audiendi, qui ἐρέμνους scribunt. Id enim maximè Æ-

Æthiopibus convenit. Poëta etiam eos Arimos vocat, quos Posidonius dicit esse accipiendos, non in loco ullo Syriæ vel Ciliciæ, vel alius terræ, sed Syriam ipsam. Nam Arimæi sunt, qui in ea habitant, & fortasse Græci eos Arimæos, vel Arimos vocabant. Nominum enim mutationes permultæ sunt, præsertim Barbarorum, quemadmodum Dariacem Darium, Pharzirim verò ipsam Parysatim, Atargatam Atharam, quam Ctesias Derceto vocavit. Arabum opulentiæ testis est Alexander, qui eam (ut fama est) regiam efficere constituerat, postquam ex India rediisset, sed omnia ejus consilia morte sunt eversa. Atque unum ex iis, quæ ille moliebatur, erat, si sponte fuisset receptus, si minus bellum expectarent. Nam cùm eos videret nec prius, nec posterius legatos misisse, ut in superioribus dictum est, se ad bellum comparabat.

STRA-

STRABONIS GEOGRAPHICORUM LIBER XVII.

ARGVMENTVM.

Decimus septimus totam Ægyptum atque Libyam continet.

QVONIAM in Arabia peragranda sinus eos complexi sumus, qui eam stringunt, ac peninsulam faciunt, Persicum scilicet atque Arabicum: cùm hoc etiam Ægypti pars quædam lustrata est, & Æthiopię Troglodytica scilicet, & sequentia usque ad extrema terræ, quæ cinnamomum fert. nunc reliqua iis gentibus continua explicanda sunt, quę circa Nilum jacent. Post hæc Libyam, quę totius Geographię reliqua est, percurremus. Sed prius Eratosthenis sententię exponendę sunt. Is enim dicit, Nilum ab Arabico sinu Occidentem versus distare I X. millibus stadiorum, cumque circa ostia similem esse, literę resupinè jacenti. Fluens enim (ut ille inquit) à Meroe, ad Sepentrionem, per duo millia ferè & septingenta stadia rursum convertitur ad Meridiem, & hyemalem Occasum, per tria millia ferè & septingenta stadia & quasi contra

Meroen assurgens, & multus in Libyam egressus, & flexum alium ad Septentrionem efficiens, per v millia & ccc. stadia defertur in magnum catara&ctem, paululum ad auroram conversus. Per mille verò & ducenta in minorem cataractem, qui est Syenæ proximus, per quinque millia & ccc. in mare. Influunt in eum duo flumina è lacubus quibusdam ab Oriente delata, & Meroen ingentem insulam complectuntur: quorum hoc dicitur Astaboras, ad Orientale latus fluens: alterum Astapus, quod nonnulli Astosabam vocant. Astapum verò esse alium dicunt, qui è lacubus quibusdam à Meridie fluat: atque hunc ferè rectum Nili corpus efficere, sed ab æstivis imbribus augeri. Supra Astaboræ & Nili concursum, stadiis septingentis Meroën urbem esse, eodem nomine quo insulam. Item supra Meroën, aliam insulam quam Ægyptiorum exules habent, qui à Psammiticho desciverunt, ii Sebritæ, id est, advenæ nominantur, & reginam habent, quæ regi Meroës paret. Quæ verò infra Meroën sunt, secus Nilum ex utraque ejus parte Rubrum versus, Megabari & Blemmyes habitant, Ægyptiis finitimi, & Æthiopibus parentes. Secus mare autem Troglodytæ, quorum qui Meroë proximi sunt, decem undecímve dierum itinere à Nilo distant. A sinistra verò cursus Nili habitant Nubæ

ma-

magna Libyæ gens, à Meroë incipientes usque ad Nili flexus, nequaquam Æthiopibus parentes, sed per sese in multa regna dispartiti. Ægypti pars, quæ secus mare est ab ore Pelusiaco ad Canopicum, est stadia tria millia & ccc. Atque hæc sunt quæ ab Eratosthene dicuntur. Sed ulterius dicendum est, & primò quæ ad Ægyptum pertinent, ut à notioribus ad sequentia procedamus. Nilus enim quædam huic regioni & sequenti, & Æthiopiæ quæ suprà est communia effecit, eas irrigans dum crescit: & solum partem hanc habitabilem relinquens, quæ ab innundationibus tegitur. Acclivem autem & aqua sublimiorem totam undique inhabitabilem, & propter eandem siccitatem desertam præterit: sed nec omnem Æthiopiam Nilus permeat, nec in rectum, nec solus, nec bene habitatam: Ægyptum verò & solus, & totum, & in rectum, à minore cataracte supra Syenem & Elephantiam incipiens, qui sunt & Ægypti & Æthiopiæ fines, usque ad Nili ostia in mare emittentia. Enimverò Æthiopes magna ex parte pastoralem ac inopem vitam degunt, tum, propter soli tenuitatem, & aëris intemperiem, tum propterea quòd longè nobis sepositi sunt. Econtra Ægyptii: nam & civilem & mitem vitam degentes, in locis notis habitant, unde & ordo eorum memoratur & laudatur.

tur. Videntur enim rectè uti regionis ubertate, & bene cultam, & bene divisam habere. Nam rege constituto, multitudinem trifariam diviserunt, & alios quidem milites, alios agricolas, alios sacerdotes vocaverunt, & alios sacrorum curatores, alios eorum quæ ad hominem pertinent, alios quæ ad bellum, alios quæ ad pacem, & terram, & artes spectant, ex quibus regi proventus afferebantur. Sacerdotes philosophiam & astronomiam exercebant, & cum regibus diversabantur. Regio prius in præfecturas divisa fuit, qua νόμους vocant. Thebaica quidem in decem: quæ verò in Delta est, in totidem. intermedia autem in sedecim: & (ut quidam volunt) tot erant hujusmodi præfecturæ, quot aulas labyrinthus habebat, quæ circiter triginta erant. Rursum hæ præfecturæ divisiones alias habuere. nam pars eorum maxima in Toparchias divisæ fuerunt. Toparchiæ rursum in divisiones alias, minimè portiones arva erant. Opus enim fuit tam diligenti ac subtili locorum divisione, propter continuas finium confusiones, quas Nilus auctus efficiebat, nunc addendo, nunc adimendo, nunc immutando figuras, & signa quædam revelando, quibus proprium discernitur ab alieno. Vnde iterum atque iterum mensurari oportebat. unde ab iis Geometriam ortum credunt habuisse, quemadmodum

com-

computandi ſcientiam & Arithmeticam à Phœnicibus propter mercaturas. Et quemadmodum univerſa regio in tres æquas partes diviſa eſt, ita & multitudo quæ in quaque præfectura eſt: tanta eſt circa flumen ſolicitudo, ut naturam diligentia exuperet. Nam cùm regio natura multum fructum afferat, irrigata plurimum affert. Natura enim & majus Nili incrementum plus terræ irrigat. ſed ſæpe diligentia naturam ſupplet deficientem, ut tantum terræ in minoribus Nili excreſcentiis irrigetur, quantum in majoribus per foſſas aggeres. Quare ante Petronii tempora tunc maxima ubertas erat, cùm Nilus ad quartum ac decimum cubitum excreſcebat: cùm verò ad octavum creſceret, fames & penuria eveniebat. Cùm verò ille regioni imperaret, & duodecimum cubitum tantum Nilus impleſſet, maxima fames fuit: & cùm octavum ſolum aliquando impleſſet, famem nemo ſenſit. Atque ordo quidem talis eſt. ſequentia verò jam dicemus. Nilus ab ultimis Æthiopiæ finibus rectà fluit ad Septentrionem uſque ad eum locum, qui Delta appellatur, ubi tanquam à vertice quodam ſciſſus (ut Plato inquit) hunc locum effecit, trianguli verticem: latera verò trianguli, fluenta quæ ex utraque parte & uſque ad mare deſcendunt; alterum ad dextram,

Pelusium versus: alterum ad sinistram, in Canopicum mare & proximum Heraclium: basim autem maritimam oram, quæ inter Pelusium, est atque Heraclium. Quare insula mari, duobúsque Nili fluentis facta est, & Delta nominatur, propter figuræ similitudinem, locus qui ad verticem est, eodem nomine vocatur, propterea, quòd dictæ figuræ initium est. Vicus quoque qui ibi est, Delta nominatur. Duo itaque sunt Nili ostia, alterum Pelusiacum, alterum Canopicum & Heracleoticum. Inter quæ alia quinque ostia sunt mentione digna, alia verò tenuiora permulta. A primis enim partes quædam abruptæ, & in totam insulam dispartitæ, multos rivulos insulásque fecerunt, ut tota sit navigabilis, fossis in fossas alias divisis: quę tanta facilitate navigantur, ut nonnullæ testaceas scaphas habeant. Insula trium millium ferè stadiorum ambitum comprehendit. Habitant eam quoque totam interius, & inferiora loca cum fluvialibus quoque regionibus, quæ ex adverso ipsi Delta positæ sunt. In Nili incrementis tota undis obruitur, præter habitationes. Hæ namque in naturalibus quibusdam cumulis vel aggeribus sitæ sunt, tam urbes maximæ, quàm vici, quæ à longè insularum speciem præbent. Aqua in æstate ultra quadragesimum diem permanet. postea paulatim decrescit, quem-

quemadmodum crevit. In diebus ſexaginta omnino campus denudatur, atque exiccatur: & quo citius exiccatur, eo citius & aratur, & ſeritur, & celerius apud eos qui majores æſtus habent. Eodem modo regio ſupra Delta irrigatur, niſi quòd Nilus quatuor millibus ſtadiorum per unum alveum rectà delabitur, ſicubi inſula non occurrat. è quibus ea præcipua eſt, quæ Haracleoticam præfecturam comprehendit, vel ſicubi divertigium aliquod fiat per canalem frequentius in magnum aliquem lacum, vel regionem, quam irrigare poſſit, quemadmodum is qui Arſinoëticam præfecturam facit, & Mœridis lacum, & qui Maræotim refunduntur. Et (ut brevi colligam) ſolum ultima fluvialis regio ex utraque Nili parte, Ægyptus eſt, quæ rarò uſquam ccc. ſtadiorum continuam latitudinem obtinet, quæ quidem habitetur, ab Æthiopiæ montibus incipiens uſque ad ipſius Delta verticem. quare manui cuidam expanſæ perſimilis eſt, divertigiis magna ex parte in longum exeuntibus. Figuram verò fluvialis regionis, & terræ, quam dico, montes efficiunt, à locis Syenæ proximis deducti ex utraque parte uſque ad Ægyptium pelagus. Nam quantum extenduntur ii, & inter ſe diſtant, tantum flumen diffunditur & contrahitur, & regionem habitabilem diverſo modo figurat. Regio

verò supra montes magna ex parte inhabitata. quare antiqui conjectura, posteri etiam visu ipso cognoverunt, Nilum ab æstivis imbribus augeri, cùm superior Æthiopia in ultimis montibus dilueretur, imbribus autem cessantibus, paulatim inundationem cessare, quæ res iis maximè liquuit, qui in Arabicum sinum navigarunt usque in cinnamomi regionem, & iis qui ad Elephantum venationem missi fuerunt, & si quæ aliæ necessitates Ptolemæos Ægypti reges impulerunt, ut homines aliquos eò mitterent. Ii enim talia curabant, is præcipuè cui cognomento fuit Philadelphus, cognoscendarum rerum studiosus, qui propter corporis imbecillitatem semper novi aliquid perquirebat, in quo sese traduceret, atque oblectaret. Antiqui autem reges non multum hæc curaverunt, quanquam tum ipsi sapientiæ dediti essent, tum sacerdotes, cum quibus plurimum vivebant, ut propter hoc magnopere sit admirandum, & propterea quòd Sesostris totam Æthiopiam permeavit, usque ad cinnamomi regionem, & adhuc quædam ejus monumenta extant, & columnæ & epigrammata. Cambyses quoque Ægypto occupata, cum Ægyptiis usque in Meroën progressus est, & nomen urbi, & insulæ ab illo impositum ferunt, Meroe sorore ibi mortua, alii eam uxorem fuisse tradunt.

Nomen

Nomen itaque ob honorem mulieris loco dedit. Et mirandum profectò est ex his causis, cur non omnino evidens erat imbrium historia iis qui tum erant, præsertim cùm sacerdotes ea diligentius in sacras literas referrent, & summo studio reconderent, quæcunque maximam aliquam disciplinam præ se ferrent. Nam si hoc quærendum fuit, quòd adhuc quæritur, quare æstate, & non hyeme in partibus Australissimis imbres cadunt, in Thebaide verò & circa Syenen minimè: quare & non illud, quomodo ex imbribus Nilus augeatur, ne talibus testibus indigerent, quales attulit Posidonius? Tradunt enim Eratosthenem dicere æstivos imbres causam esse, idque ab Aristotele sumpsisse, Aristotelem verò à Thrasyalco Thasio, qui unus fuit ex antiquis physicis. Thrasyalcum autem ab alio, atque illum ab Homero, qui Nilum διιπετέα cœlestem dixit:

Rursus ad Ægypti cœlestem navigat amnem. Odyss. δ.

Sed omittamus hæc, cùm à multis sint pertractata, è quibus satis sit duos afferre, qui ætate nostra librum de Nilo composuerunt, Eudorum & Aristonem Peripateticos. Nam excepto duntaxat ordine, cætera omnia & stilo & tractatu eadem ferè ab utrisque posita sunt. Vnde cùm libros conferre vellemus, ac de

exemplaribus hæsitarem, alterum cum altero contulimus. Vter autem ab utro surripuerit, apud Ammonem inveniri posset. Eudorus Aristonem in culpa esse dicebat: & profectò ipsum dicendi genus potius erat Aristonis. Antiqui itaque id solum Ægyptum vocavere, quod habitatur, & à Nilo irrigatur, à locis Syenæ proximis incipientes usque ad mare: posteriores verò ad hoc usque tempus, omnes ferè Orientales partes assumpserunt, quæ inter Arabicum sinum sunt, atque Nilum, Æthiopes porrò rubro mari non adeò utuntur. Ab Occidente verò loca usque ad Abases. In ora maritima ab ostio Canopico, usque ad eum locum qui Catabathmus dicitur, & ea quæ Cyrenæi tenent. Nam Ptolemaici reges, qui Cyrenaicam tenuere, adeò quondam polluerunt, ut eam ab Ægypto Cyproque separarent. Romani qui postea successerunt, illorum provinciam Ægyptum judicantes, in iisdem finibus servavere. Ægyptii Abases regiones vocant habitatas, & maximis desertis circumdatas, quasi quasdam pelagi insulas, quod frequens est in Libya. Harum tres sunt Ægypto finitimæ, & ei subditæ. Atque hæc & ejus virtutes mox prosequemur. Et quoniam maxima hujus operis pars ac principalissima est Alexandria, & quæ ad eam pertinent, hinc incipiendum est. Maritima itaque ora à Pe-

Pelusio usque ad Canopicum os, ad Occidentem naviganti est mille ferè & ccc. stadiorum, quod & basim ipsius Delta diximus. Hinc in Pharum insulam centum & quinquaginta. Pharus insula quædam est oblonga, quæ continenti adjacet, bicipitem ad ea portum faciens. Nam cùm litorea regio sit sinuosa, duo promontoria in mare emittit, inter quæ insula jacet quæ portum claudit. Ei nanque per longum objicitur. Ex Phari promontoriis Orientale magis continentem, & oppositum sibi promontorium attingit, & Acrolochias vocatur, quod portum efficit ore optimo. Accedit quod in intermedio freto petræ sunt, partim aquis opertæ, partim eminentes, continuè occurrentem ex pelago fluctum exasperantes. Ipsumque insulæ promontorium est petra quædam mari circumluta, quæ turrim habet multis tabulatis excelsam, & albo lapide mirificè structam, eodem nomine quo insula. Eam Sostratus Gnidius regum amicus posuit ob navigantium salutem, ut epigramma declarat: ut, Sostratus Gnidius Dexiphanis filius, diis servatoribus pro navigantibus. Nam cùm ora ex utraque parte importuosa & humilis esset, & cautes & * brevia haberet, signum aliquod necessarium fuit, altum & clarum, quo navigantes ad portus ingressum dirigerentur. Occidentale etiam ostium quanquam non tu-

* *βράγχη Græce legitur. interpres videtur legisse βράχη.*

tutum ingressum habet, non tamen tanta indiget providentia: sed hoc alium portum efficit qui Eunosti dicitur, atque hic ante fossum & clausum portum jacet. Nam qui ex dicta turri ingressum habet, is maximus portus est. Hi verò continui in secessu illo, qui Septemstadium appellatur, aggere ab eo dirempti adjacent. Agger autem est pons quidam à continenti insulam ad Occidentalem ejus partem porrectus, duos tantum aditus relinquens in Eunosti portum, atque ipsos sponte junctos: quod opus non modò pons erat in insulam, sed etiam aquæductus, cùm habitaretur. Nunc divus Cæsar eam in Alexandrino bello (nam cum regibus erat) desertam reddidit. pauci tamen nautæ juxta turrim habitant. Ac maximus quidem portus ad id quod & natura & aggere bene clauditur, profundus est adeò, ut maxima navis sarmento teneatur: atque in portus complures scinditur. Primi quidem Ægyptiorum reges iis contenti quæ habebant, nec valde accersitis aliunde rebus indigentes, ab omnibus navigantibus accusabantur, præsertim à Græcis (depopulatores enim erant, & alieni appetentes) propter soli tenuitatem huic loco custodiam imposuerunt, jubentes ut quosque arcerent. Atque iis habitandam dederunt eam, quæ Rhacotis appellabatur. ea nunc Ale-

lexandriæ pars eſt, navalibus imminens: tunc vicus erat. Quæ verò vico proxima erant, bubulcis tradidere, qui etiam externos arcerent. Cùm Alexander eò veniſſet, loci opportunitate perſpecta, ſtatuit urbem ad portam collocare. Opulentiæ, quæ poſtmodum urbi ſecuta eſt, ſignum referunt, quod in fabricæ deſinatione contigit. Nam cùm architecti ambitus lineam gypſo deſignarent, & adventante rege terra defeciſſet, qui farinam operariis diſpenſabant, partem illis præbuere, aqua vias in plures diviſerunt, atque id (ut mihi videtur) in bonum omen acceptum eſt. Opportunitas quidem multiplex eſt. nam duo maria locum undique alluunt, alterum à Septentrione, quod Ægyptum dicitur, alterum à Meridie, quod Mariæ lacus & Maræotis appellatur. Hunc Nilus multis foſſis tum è ſuperioribus partibus, tum è lateribus adauget, per quæ multo plura importantur, quàm è mari, quare portus qui in lacu eſt, ditior eſt maritimo. Quæ hac exportantur ex Alexandia plura ſunt, quam quæ importantur: quod qui Alexandriæ fuit, & dicæarchiam exercuit probè tenet, cùm onerarias naves viderit, & venientes & recedentes, quanto graviores, ac leviores ultro citroque navigent, ac divitias, quæ ex utraque parte & in maris & in lacus portum advehuntur. Aëris tem-

peries accedit, quæ idcirco contingit, quòd ea utrinque alluitur, & Nilus incrementa commodè facit. Nam cæteræ urbes quæ ad lacus sitæ sunt, gravem & æstuosum aërem in æstivis ardoribus sentiunt. Mam propter evaporationes à sole factas, cœnum in lacuum labris concreatur, unde lutoso humore exhalato, aër morbidus attrahitur, quòd est pestis initium. Alexandriæ verò incipiente æstate Nilus auctus auget etiam lacum, & nullum cœnum relinquit, à quo nullus malignus vapor consurgat. Tunc etiam etesiæ à Borealibus partibus, & pelago flant. quare Alexandrini optimè æstatem agunt. Vrbis situs chlamydis figuram habet, cujus latera quæ in longum tendunt, circumalluuntur XXX. ferè stadiorum diametro, latera verò quæ in latum sunt, isthmi obtinent per septem octóve stadia, quorum uterque hinc mari, illinc lacu distinguuntur. Ac tota quidem urbs viis distincta est, quibus & equi & currus agi possint, sed duabus latissimis, quæ plus jugero expanduntur, & sese medias ad rectos angulos secant. Civitas publica fana pulcherrima habet, & regias, quæ quartam tertiamvè totius ambitus partem occupant. Nam regum quisque, quemadmodum publica deorum dona aliquo ornamento decorabant, sic & ad eas quæ factæ erant regiam aliquam ædificabant, ut

ut nunc poëtæ illud verè dici possit. Sunt alia ex aliis, atque omnia inter se juncta sunt & portui contigua, etiam quæ extra eum sunt. Pars etiam regiarum est musæum quod ambulacrum habet, & exedram & maximam domum, in qua cœnaculum est eorum qui musæo participant, hominum circa disciplinas versantium. Hic conventus communes pecunias habet & sacerdotem, qui musæo præest. olim à regibus, nunc à Cæsare constitutum. Regiarum pars & illud est, quod * corpus appellatur. Id circuitus quidam est, in quo regum sepulturæ, & Alexandri erat. Nam Ptolemæus Lagi filius, Alexandri corpus Perdiccæ abstulit, cùm id ex Babylone deferret, atque huc diverteret, avaritia tractus, ut Ægyptum sibi vendicaret. Periit ille à militibus interemptus. Nam cùm Ptolemæus adventasset, eum in insula deserta inclusit. Vnde irruentibus in eum militibus, sarissis confossus est. Cùm eo reges, Aridæúsque, & Alexandri filii, & Rhoxana uxor in Macedoniam discesserunt. Alexandri corpus Ptolemæus Alexandriam detulit, eique parentavit, quod & adhuc ibi jacet, sed nequaquam in eodem alveolo. Nam qui nunc vitreus est, prius aureus erat. Cocces enim, cui cognomento fuit Ptolemæus, accersitus illum rapuit ex Syria profectus, qui citò excidit: quapropter parum ei spolia

*σῶμα. *Ego hoc non traduxissem, sed sivissem Græcum nomen.*

lia profuere. In magno portu juxta ingressum ad dextram est insula, & turris Pharus. ad lævam sunt Cautes, & Lochias promontorium, in quo regia est. Ingresso ad sinistram, sunt interiores regiæ, continuæ iis quæ sunt in Lochiade, quæ multas ac varias mansiones & lucos habent. His occultus clausus portus subjacet, qui proprius est regum. Item Antirrhodus insula, quæ ante effossum portum jacet, & regiam habet, & parvum portum. ea sic vocata est, quòd quasi cum Rhodo contenderet. Supra hanc theatrum est. postea Posidium, flexus quidam ab eo prominens, quod Emporium vocatur, & Neptuni templum habet. Id Antonius addito aggere fecit, ut magis in medium portum emineret. In extremo regiam domum construxit quam Timonium appellavit. Idque in extremo fecit, cùm ab amicis derelictus, post Actiacam calamitatem, Alexandriam discessisset, statuens sibi solitudinem quandam reliquam vitam, quam victurus erat, à tot amicis destitutus. Postea est Cæsarium & Emporium, & secessus quidam, postea navalia usque ad Septemstadium. Atque hæc circa magnum portum sunt, deinceps post Septemstadium est Eunosti portus. & supra hunc est defossus portus, nomine Cibotus, qui & ipse navalia habet. Interius fossa est navigabilis usque ad Maræotidem

lacum

lacum extensa. extra fossam itaque restat urbis, paululum. Postea est Necropolis, & suburbanum, in quo horti plurimi sunt, & sepulturæ, mansiones condiendis mortuis idoneæ. Intra fossam sunt Sarapium, & alia quædam antiqua fana, derelicta quodammodo propter templorum fabricam, quæ Nicopoli fit. Nam & amphitheatrum, & stadium, & quinquennalia certamina ibi celebrantur. Antiqua verò derelicta sunt, & (ut brevi colligamus) urbs & donariis & sacris plena est. Sed pulcherrimum est gymnasium, quod porticus habet stadio majores, & forum judiciale, & lucos. Est etiam Panium altitudo quædam manufacta, turbinea, petrosæ ripæ persimilis, in quam per cochlium ascenditur. Ab ejus vertice tota urbs subjecta undique cerni potest. A Necropoli verò platea quæ in longum est, secus gymnasium, pertendi usque ad Canopicam portam. postea est id quod Hippodromus appellatur, & aliæ adjacentes usque ad Canopicam fossam. Exeunti per Hippodromum est Nicopolis, quæ habitationem ad mare habet, urbe non minorem. distat ab Alexandria stadiis triginta. Hic locus summè à Cæsare Augusto cultus est, propterea quòd hic prælio eos superavit, qui cum Antonio contra se exierant, & impetu facto urbem cepit. Antonium verò coëgit, ut ipse sibi

bi manum afferret : Cleopatram, ut viva in poteſtatem ſuam veniret, quæ paulò pòſt & ipſa ſe in vinculis clàm admoto aſpidis morſu vel veneno delibutorio confecit. nam utroque modo dicitur.quare Lagidarum imperium everſum eſt, cùm multos annos permanſiſſet. Nam Ptolemæus Lagi filius Alexandro ſucceſſit,Ptolemæo autemPhiladelphus, Philadelpho Evergetes, poſtea Philopator Agathocliæ, poſtea Epiphanes, poſtea Philomator, filio à patre imperium perpetuò accipiente. Huic verò frater ſucceſſit, ſecundus Evergetes nominatus, quem & Phyſconem dicunt. cui Ptolemæus cognomento Lathurus ſucceſſit, Lathuro autem ætate noſtra Auletus Cleopatræ pater. Sed omnes poſt tertium Ptolemæum malè vixerunt,deliciis corrupti, omnium verò peſſimè quartus & ſeptimus & ultimus Auletes, qui præter alia flagitia etiam choraulam exercuit: &adeò in ea gloriabatur ut non contaretur certamina in regia celebrare, ad quæ & ipſe cum aliis concertaturus prodibat. Atque hic eſt quem Alexandrini exegerunt. & cum ei tres filiæ eſſent, unam natu grandiorem, quæ legitima erat, reginam fecerunt: & duæ ejus filię infantes adhuc atque inutiles, à regno exciderunt. Reginæ viri ex Syria accerſiti pręſertim Cybioſactes quidam, qui ſe ex Syriacorum regum ſtirpe ſimu-

ſimulabat. Hunc diebus paucis regina ejecit, cùm ejus ignobilitatem, illibera litatemque pati non poſſet. Pro illo alius venit, qui & ipſe ſe Archelaum Mithridatis filium ſimulabat, qui Archelai quidem filius erat ejus, qui contra Syllam bellum geſſit, & poſtea à Romanis in honore maximo habitus eſt: & avus ejus fuit, qui tempore noſtro poſtremus in Cappadocia regnavit. Comanorum ſacerdos, quæ in Ponto ſunt: & cum Gabinio tunc diverſatus eſt, tanquam cum eò contra Parthos militaturus. Hoc itaque neſciente, ille per amicos quoſdam ad reginam deductus, rex declaratur. Interea Auletam Romam profectum, Pompejus ſuſcipit, & ſenatui commendat, ac de reductione ejus agit, & de nece legatorum qui ſupra centum contra regem venerant, è quibus fuit Dion Academicus princeps legationis. Ptolemæus itaque à Gabinio reductus. Archelaum ac filiam interemit. Sed non multo poſt morbo abſumptus eſt, relictis duobus filiis, & totidem filiabus, quarum grandior erat Cleopatra. Alexandrini & puerum natu grandiorem, & Cleopatram regno præfecerunt. Sed pueri familiares mota ſeditione Cleopatram ejecerunt, quæ poſtea cum ſorore in Syriã ſeceſſit. Interea Pompejus magnus ex Phaleopharſalo fugiens, in Caſium montem ac Peluſium venit, ibique à regis familiaribus dolo obtruncatus

De nece Ptolemæi agitabant legati, non de nece legatorum Pompejus.

catus eſt. Cæſar cùm adventaſſet, adoleſcentulum interemit, & Cleopatram ab exilio revocatam, Ægypti reginam conſtituit, atque ei in regni partem reliquum fratrem addidit admodum juvenem. Poſt Cæſaris mortem, & res in Philippis geſtas, Antonius in Aſiam profectus, Cleopatram ſummis honoribus complexus eſt, ut etiam acciperet in uxorem, & filios ex ea ſuſciperet. Ambo in Actiaco bello fuerunt, ambo fugerunt, ambo poſtea à Cæſare Auguſto ſunt everſi, qui furentem Ægyptum compoſuit, & nunc provincia eſt, & tributa maxima pendit ab hominibus continentibus adminiſtrata, qui in eam mittuntur. Qui mittitur, regis ordinem gerit, ſub eo eſt juſtitiæ * adminiſtrator, qui maximam in judiciis poteſtatem habet. Item alius quidam qui propriarum * rationem aſſertor appellatur. Is ea perſcrutatur quæ domino carent, & ad Cæſarem recidunt. Hos ſequuntur Cæſaris liberti & adminiſtratores, quibus majora & minora negotia committuntur. Sunt etiam tres militum legiones, quarum una circa urbem ſedet, alia in reliqua ſunt regione, præter has novem cohortes Romanorum, tres in urbe, tres in finibus Æthiopiæ præſidio circa Syenem collocatæ, & reliquæ tres in cætera regione. Sunt etiam tres equitum turmæ per loca opportuna eodem modo diſpoſitæ. Ex in-

Bud. lib. 4. de Aſſe hunc locum magnificè tractat

*δικαιοδότης.

*ἰδιος λόγος.

indigenis magiſtratibus in urbe eſt ſacrorum*interpres, qui purpuram induit, & *ἐξηγητής patrios honores habet, & ea curat quæ urbi ſunt neceſſaria. Item commentariorum*ſcriba & qui* judicibus præeſt. *ὑπομνηματογράφος. *ἀρχίδικος. Quartus eſt prætor nocturnus. Hi magiſtratus etiam tempore regum erant: ſed cùm reges malè viverent, & ipſi minus valebant, & urbis opportunitas propter iniquitatem obſcurabatur. Vnde Polybius, qui in ea urbe fuit, cum ſtatum, qui tunc erat, videtur faſtidere, dicens tria hominum genera urbem habitare, Ægyptium, & indigenam nationem, acrem, atque civilem, & ſtipatores mercede conductos multos ſanè ac diſſolutos. Ex antiqua enim conſuetudine peregrinos milites alebant, & propter regum ignaviam potius imperare quàm ſervire edocti erant. Tertium genus erat Alexandrinorum, nec id valde civile, propter eaſdem cauſas: melius tamen quàm illi. Nam quanquam permixti homines eſſent, ab antiquo tamen Græci erant & communis Græcorum conſuetudinis haud immemores. Sed hæc multitudo etiam ab Evergeta Phyſcone evanuit, quo regnante Polybius Alexandriam profectus eſt. Nam Phyſco perſæpè mota ſeditione multitudinem militibus objecit atque conſumpſit. Cùm itaque talia eſſent in ea urbe ait, revera reliquum eſſe, quod à poëta dicitur,

Du-

Odyss. δ. *Durum iter ac longum Ægypti perducit ad oras.*

Talis etiam erat, si non pejor, posteriorum regum status: at Romani multa pro viribus emendarunt, urbe (ut dictum est) composita, & quibusdam pro imperatoribus & monarchis & ethenarchis per regionem constitutis, quibus tamen haud magna negotia permittebantur. Vrbis opportunitas proxima est. Nam hic solus locus ex tota Ægypto ad utraque idoneus est, & ad res maritimas, propter portus commoditatem: & ad terrestres, quia omnia faciliter in hunc locũ flumine deferuntur, ubi maximum totius orbis emporium est. Atque urbis quidem virtutes hæ sunt. Ægypti proventum Cicero in quadam oratione explicat, dicens: Auletæ patri Cleopatræ quotannis duodenûm millium, & quingenûm talentorum tributum afferri solitum. Quare cum his, qui pessimè acsegnissimè regnum administrabat, tantos reditus haberet, qualia putanda sunt præsentia, quę cùm tanta diligentia à Romanis administrantur, Indicis, Troglodyticisque emporiis adeò adauctis? Nam superiore quidem tempore, ne viginti quidem navigia in Arabicum sinum transire audebant, ut extra angustias proras exererent, nunc maximæ classes usque in Indiam & extrema Æthiopiæ transmittunt. Vnde preciosæ merces in Ægy-

gyptum advehuntur, ac rursum ex Ægypto in alia emittuntur loca. quare dupla vectigalia exiguntur. Altera quidem rerum quæ importantur; altera earum quæ exportantur, ac preciosarum quidem mercium preciosa sunt vectigalia. Nam solum hic talia venduntur ac recipiuntur, & cętera loca ex Alexandria copiam petunt. quæ profectò opportunitas facile videri potest, si quis regionem peragret, ac primò maritimam oram à Catabathmo incipiens. nam eósque Ægyptus pertendit. Deinceps est Cyrenaica, &, qui barbari circumhabitant, Marmarici. A Catabathmo Parætonium usque recta navigatione est cursus stadiorum noningentorum. Parætonium civitas est, & portus ingens, XL. ferè stadiorum. Hanc alii Parætonium, alii Ammoniam vocant. In intermedio spacio est Ægyptiorum vicus, & Ænesisphyra promontorium: & Tyndarii scopuli. qui sunt quatuor parvę insulæ, quæ portum habent. Postea est Drepanum promontorium, & insula Ænesipassa cum portu: pòst vicus Apis, à quo Parætonium usque sunt stadiá c. usque ad Ammonem v. dierum iter. à Parætonio circiter mille & ccc. stadia. Inter hæc primò est Leucogium promontorium, quod Alba acta nominatur, pòstea Phœnicus portus, & Pnigeus vicus, deinde Podonia insula, quæ portum habet. Deinde Antiphræ non procul à

mari.

mari. Tota hæc regio nequaquam vini ferax est, cùm Ceramus potius mare recipiat quàm vinum, quod Libycum appellant, quo plerique Alexandrini ad * pondus utuntur. unde plurimum Antiphræ carpuntur. Deinde est portus Deris appellatus, propter petram quandam proximam collo persimilem. Vocatur etiam Zephyrium locus quidam propinquus. postea est alius portus nomine Leucaspis, & alii complures. deinde Cynossema, deinde Taposiris, non tamen ad mare, quo in loco festa maxima celebrantur. Item alia Taposiris satis ultra urbem. Propter eam locus quidam est petrosus ad mare, qui quovis anni tempore multam juventutem habet festis indulgentem, postea est Plinthina, & Niciæ vicus, & Cherronesus castellum Alexandriæ, & Necropoli proximus, ad stadia LXX. Lacus autem Maria, qui huc usque pertendit, latitudinem habet supra C. & L. stadia, longitudinem citra CCC. Habet etiam insulas octo, & loca circumstantia omnia bene habitata. In his locis maxima vini copia est, ut etiam Maræoticum vinum ad vetustatem perduret. In Ægypti lacubus ac paludibus biblus nascitur, & Ægyptiaca faba ex qua cyborium fit. Ejus virgæ altitudine ferè æquales, ac decem pedes sunt. Biblus nuda virga est, lanuginem quandam in summo habens. Faba in multis partibus

* Hermol. in Coroll. & Alc. libro I. Pretermiss. ζυθᾶ pro ζυγᾶ legend. putant.

bus & folia & frondes emittit, & fructum fabæ nostræ persimilem, magnitudine solùm & gustu differentem, quare fabeta jucundum quendam aspectum ac delectationem præbent. Oblectantur autem mirum in modum in scaphis thalamiferis, densissima fabeta subeuntes, & eorum foliis inumbrati: quæ adeò magna sunt, ut poculorum & catinorum usum præbeant (habent enim concavitatem quandam ad id idoneam) unde Alexandrinæ officinæ iis plenæ sunt, & ut vasis utuntur. Agri quoque magnum ex iis foliis proventum habent, ac faba quidem talis est. Hoc in loco biblus non multa nascitur, non enim excolitur. In inferioribus verò ipsius Delta partibus permulta est, alia deterior, alia melior, Hieratica appellata. Nonnulli proventum augeri cupientes, Judaicam industriam huc transtulere, quam illi in palma & maximè in caryotica, atque balsamo adinvenerunt. Non enim permittunt eam multis in locis nasci: quo, fit ut penuriæ precium imponentes, proventum quidem augeant, communem verò usum atque commoditatem violent. E Canopica porta exeunti ad dextram est fossa quæ lacui jungitur & Canopum fert. Per lacum verò in magnum flumen, & Canopum, Schediam navigatur, ac primò Eleusina, quæ habitatio Alexandrinæ & Nicopoli proxima est,

in ipsa Canopica fossa imposita quę mansiones habet & secessus quosdam secretos viris, ac mulieribus suffiri volentibus idoneos, quoddam Canopicæ luxuriæ initium. Paululum ab Eleusine procedenti, ad dextram est fossa quæ Schediam deducit. Schedia quatuor schœnis distat ab Alexandria, quæ habitatio urbi similis est, & navale habet thalamiferorum navigiorum, quibus principes in superiorem navigant regionem. Hic etiam earum rerum vectigal exigitur, quæ à superiore Alexandriæ parte importantur, & exportantur, cujus gratia & ratis in flumine juncta est, unde loco nomen inditum est. Post fossam quæ Schediam & Canopum ducit, est navigatio secundum maritimam oram deducta, quæ à Pharo usque ad Canopicum ostium pertendit. Angustus enim quidam tractus inter pelagus atque fossam extenditur, in quo est parva Taposiris, post Nicopolim ac Zephyrium, quod promontorium Veneris Arsinoës sacellum habet. Hoc in loco dicunt olim urbem Thonim fuisse, eodem nomine quo rex, qui Menelaum & Helenam hospitio suscepit. Vnde de medicamentis Helenæ sic Poëta inquit,

Odyss. δ. *Quæ Polydamna dedit, Thonis clarissima conjunx.*

Canopus centum ac viginti stadiis distat ab Alexandria, pedestri itinere vadenti-

dentibus: dicta de nomine Canopi, qui Menelai classem gubernabat, & ibi mortuus est. In ea est Serapidis templum, & cultu & religione excellens, ut etiam doctissimi viri credant, & pro se vel pro aliis insomnia ibi captent. Sunt qui curas conscribant, quidam verò virtutes eorum, quæ ubi respondentur. Sed ante omnia ingens est eorum turba, qui ad solennia per fossam ex Alexandria descendunt. Nam die ac nocte naviculis plena est. virorum ac mulierum impudenter canentium ac saltantium cum omni dissolutione, & iis prætereà, qui diversoria habent fossæ imposita, ad hujusmodi relationem & celebritatem idonea. Post Canopum est Heraclium, quod Herculis templum habet. Postea est Canopicum ostium, & ipsius Delta initium. Ad dextram Canopicæ fossæ, Elaitica præfectura, à fratre primi Ptolemæi appellata: & non mehercule ab heroe, ut quidam volunt, è quibus est Artemidorus. Post Canopicum ostium est Bolbiticum. Postea Sebeniticum, & Phatnicum, quod magnitudine tertium est præter prima duo, quibus Delta terminatur. Nam nec procul à vertice scinditur in parte ipsius Delta interiore. Phatnico verò conjungitur Mendesium, postea Taniticum, & ultimum Pelusiacum. Sunt inter hæc alia quædam ostiola ignobiliora, falsa ostiorum appella-

tione: habent enim hæc oſtia ingreſſus, non tamen aptos magnis navigiis, ſed ſcaphis, propterea quod brevia ac paludes loca obtineant, ſed præcipuè Canopico oſtio utebantur, tanquam emporio, occluſis Alexandriæ portubus, ut antè dictum eſt. Poſt Bolbiticum oſtium, arenoſum quoddam, & humile promontorium valde expoſitum eſt, quod Agni cornu appellatur. Poſtea eſt Perſei ſpecula, & Mileſiorum murus. Nam Mileſii per Cyaxaris tempora, qui Medorum rex fuit, XXX. navibus contra Pſammitichum navigantes, in Bolbiticum oſtium tenuerunt. Poſtea egreſſi dictum opus condiderunt. Tempore pòſt in Saiticam præfecturam navigantes Inaris navali prælio ſuperatis, Naucratim urbem non multò ſupra Schediam poſuerunt. Poſt Mileſiorum opus in Sebeniticum oſtium procedenti ſunt lacus, quorum alter Buticus, à Buto urbe nominatur. Item Sebenitica civitas & Sais, inferioris regionis metropolis. In hac Minervam colunt, in cujus templo Pſammitichi ſepultura eſt. Circa Butum Hermopolis eſt. In inſula Buti eſt Latonæ oraculum. In mediterranea ſupra Sebeniticum, & Phatnicum oſtium, eſt Xois inſula, & civitas in Sebenitica præfectura, & Hermopolis & Mendes, ubi Pan colitur, & hircus animal, & (ut Pindarus ait) hoc in loco hirci cum mulieribus coëunt,

ut

ut Mendeta, proximum mari precipitium,

Vltimúmque Nili cornu, caprarum pascuntur greges, Et lascivi mulieribus admiscentur hirci. Prope Mendetem est Diospolis, & lacus ei proximi, & Leontopolis. Vlterius in Busiritica præfectura est Busiris civitas, & Cynospolis. Autor est Eratosthenes, communem Barbaris omnibus consuetudinem esse, ut hospites pellant, Ægyptios verò accusari, propter ea quæ in fabulis de Busiride, & Busiritica præfectura dicta sunt, volentibus posteris loci hujus inhospitalitatem calumniari, cum medius fidius nullus Busiris, nec rex fuerit, nec tyrannus. Illud quoque vulgatum esse,

Durum iter ac longum Ægypti perducit ad oras. Odyss. 5.

Atque illud permultum ad hoc facit, quòd locus est importuosus : & quanquam portum habeat, is tamen qui Pharo proximus est, nequaquam patet, sed à bubulcis custoditur, hominibus prædatoriis, qui applicantes quousque adoriantur, Carthaginenses verò demergunt peregrinos, qui in Sardiniam, vel Herculis columnas adnavigant, & propterea pleraque Occidentalium non creduntur, & Persæ putant id iter suis esse difficillimum. Postea sequitur Athribitica præfectura, & Athribes civitas. Item Aprosopitica præfectura, in qua est Veneris civitas.

Supra Mendesium, ac Taniticum ostium est ingens lacus, & Mendesia præfectura, & Leontopolitana, & Veneris civitas, & Pharbetica præfectura. Postea Taniticum ostium, quòd nonnulli Saiticum vocant, & Tanitica præfectura, & Tanis maxima in eo civitas. Inter Taniticum Pelusiacumque ostium sunt lacus, & maximæ & continuæ paludes, in quibus crebri sunt vici. Pelusium quoque circumcirca paludes habet, quas nonnulli Bathra vocant. Atque etiam loca cœnosa habitantur ad mare, ad stadia supra XX. muri ambitum habet stadiorum XX. à luto ac cœno dictum est. Ex hac parte Ægyptus difficilem ingressum habet. Ex orientalibus partibus Phœnicia, ac Judæa. Item ex Arabia Nabatæa, quę continua est, aditus in Ægyptum patet. Arabia inter Nilum jacet, & Arabicum sinum, & in extremis ejus partibus situm est Pelusium: verùm tota deserta est, & exercitui invia. Isthmus qui inter Pelusium est, atque recessum, qui ad Heroum urbem pertendit, noningentorum est stadiorum : ut verò Posidonius putat, ad mille & quingenta non pervenit: & ad id quòd siccus est, & arenosus, multos serpentes habet, qui latitant in arena. Ex Schedia Memphim naviganti ad dextram sunt vicini plurimi usque in lacum Mariam, è quibus est, is qui Chabriæ vicus appellatur. Ad flumen

est

est Hermopolis, deinde Gynæcopolis, & Gynæcopolitana præfectura: deinceps Momemphis, & Momemphitica præfectura. Inter hæc sunt fossæ plurimæ, in Maræotim emittentes. Momemphitæ Venerem colunt, & sacram vaccam alunt, quemadmodum Memphitæ. Apis quidem in Memphi, at in Heliopoli Mnevis. Ii enim dii apud eos putantur, alii verò apud alios. Nam multi, & in Delta & extra Delta, alii marem, alii fœminam bovem alunt, qui tamen non putantur dei, sed sacri. Vltra Momemphim sunt nitrariæ duæ, quæ nitrum plurimum ferunt, unde Nitriotica præfectura est. Hic Serapis colitur, & apud hos solum in Ægypto ovis mactatur. non procul hinc est civitas nomine Menelaus. Ad sinistram verò in ipso Delta flumen est Naucratis. duobus schœnis à flumine distat Sais, & paulo supra eam est Osiridis asylum, in quo Osyrim jacere arbitrantur, quanquam multi de hoc ambigunt, ii præsertim qui supra Syenem & Elephantinam habitant. Fabulantur enim Isim multis in locis sub terram Osiridis alveolum posuisse, sed unus tamen Osirim habebat, quem verò sciebat, id fecit latere volens Typhonem, ne veniens corpus ex sepulchro erueret. Atque ab Alexandria quidem ad ipsius Delta verticem hæc peragratio est. Artemidorus dicit octo ac viginti schœnorum adna-

vigationem esse, id est octingenta & quadraginta stadia, tricenûm stadiorum schœnum faciens. Nobis autem navigantibus alia atque alia schœnorum mensura distantias reddiderunt, ut quibusdam in locis quadragenûm stadiorum schœnum, ac plurium esse concederent. Quòd autem etiam apud Ægyptios inconstans sit schœnorum mensura, ipse Artemidorus deinceps declarat. à Memphi enim usque in Thebaidem schœnos singulos facit centum ac viginti stadiorum, à Thebaide usque in Syenen sexaginta. A Pelusio ad eundem verticem navigantibus schœnos quinq; ac viginti dicit, stadia septingenta & quinquaginta, eadem mensura usus. Dicit insuper eam esse primam fossam à Pelusio procedenti, quæ lacus eos implet, qui ad paludes vocantur. Atque ii quidem duo sunt, & ad sinistram magni fluminis jacent. Supra Pelusium in Arabia dicit esse alios quosdam lacus, & fossas in eisdem partibus extra Delta. Secus alterum lacum est præfectura Sethreitica, quæ una ex decem numeratur, quæ in Delta sunt. In hos lacus aliæ duæ fossæ conveniunt. Est alia quæ in Rubrum mare & Arabicum sinum emittit, & in urbem Arsinoën, quam nonnulli Cleopatridem vocant; atque per eos lacus fluit, qui Amari vocantur, qui quidem prius amari erant: sed facta fossa, & admixto flumine, sunt

im-

immutati. Ac nunc quidem amœni sunt, & aquatilibus volucribus pleni. Fossa primùm à Sesostri incisa est, ante res Trojanas. nonnulli eam à Psammiticho puero, morte intercipiente, solum inchoatam putant. Postea à Dario primo ejus rei successore, falsa opinione persuaso, penè perfectum opus derelictum esse. Persuasus est enim, Rubrum mare Ægypto sublimius: unde si intermedius isthmus incideretur, Ægyptum à mari obrutum iri. Ptolemaici quidem reges eum incidentes, euripum clausum fecerunt, ut cùm vellent in exterius mare navigarent, ac rursum sine prohibitione reverterentur. De aquarum autem effusione in superioribus commentariis dictum est. Arsinoe proxima est Heroum civitas, & Cleopatris in Arabici sinus recessu, qui est Ægyptum versus. item portus & habitationes, & fossæ complures, & lacus iis vicini. Hoc in loco est Phagroriopolitana præfectura, & Phagroriopolis civitas. fossæ autem in mare Rubrum emittentis initium est, à vico Phacusa, cui continuus est Philonis vicus. Fossa latitudinem habet cubitorum c. profundum quantum navigio satis sit multa ac immensa ferenti. Hæc loca ipsius Delta vertici proxima sunt. Ibi est Bubastus civitas, & Bubastica præfectura, supra quam est regio Heliopolitana, ubi Solis civitas est in aggere

ingenti posita, quæ Solis templum habet, & Mnevim bovem, qui in septo quodam nutritur, & ab Heliopolitanis pro deo habetur, quemadmodum & Apis Memphitis. Ante aggerem lacus jacent, in quos propinquæ fossæ refunduntur. Nunc omnino urbs deserta est. In ea est pervetustum templum, Ægyptio more structum, quòd multis indiciis Cambysis insaniam, ac sacrilegium ostentat. Cambyses enim templa partim igni, partim ferro devastabat, mutilans, excindens, amburens, quemadmodum & Obeliscos: quorum duo Romam delati sunt, non omnino deleti. Alii adhuc ibi & Thebis sunt, quæ nunc Diospolis nominatur, alii stantes aciem igni exesi, alii jacentes. Templorum fabrica sic se habet: In ingressu fani est pavimentum, latitudine quidem jugeri, aut paulò minus, longitudine verò tripla quadrupláve, & quibusdam in locis etiam magis. atque hoc quidem dromus dicitur, ut Callimachus inquit,

Dromus hic sacer est Anubidis.

Per totam longitudinem protinus ex utraque latitudinis parte sunt positæ lapideæ sphinges, vigenis cubitis, vel paulò pluribus inter se distantes: & alter sphingum ordo est à dextra, alter à sinistra. Post sphinges vestibulum ingens, procedenti ulterius aliud vestibulum, postea aliud, & neque vestibulorum, neque sphingum

gum diffinitus eſt numerus. In aliis verò templis alia, quemadmodum longitudines, & latitudines dromorum. Poſt veſtibula eſt templum quòd ingens protemplum habet, ac memoratu dignum, & ſeptum commenſuratum, ſimulacrum verò nullum, aut non in hominis formam, ſed bruti alicujus. Ex utraque parte protempli præjacent eæ, quæ pinnæ appellantur. Ii ſunt duo parietes, æque alti atque templum, in initio inter ſe diſtantes paulò plus, quam ſit lata templi crepido. Poſtea in anteriorem partem procedunt ad inclinantes lineas, uſque ad L. aut LX. cubitos. Hi parietes ingentium ſimulacrorum ſculpturas habent, Hetruſcis & antiquis Græciæ operibus perſimilium. Eſt etiam domus quædam multis columnis ſtructa, ſicuti Memphi Barbarica fabrica. Nam præterquam quòd columnæ multæ ſunt, & ingentes, & multiplici ordine conſtitutæ, nihil pictum aut elegans habet, ſed potius vanum quendam laborem præ ſe fert. Heliopoli domos amplas vidimus, in quibus ſacerdotes habitabant. Imò dicunt hanc olim ſacerdotum habitationem fuiſſe, hominum philoſophiæ & aſtronomiæ deditorum. Nunc is ordo ac ſtudium defecit, nec quiſquam nobis tali exercitio præeſſe oſtendebatur, ſed homines tantum qui ſacrificia curarent, atq; ritus eos peregrinis commonſtrarent.

Secutus verò est Æmilium Gallum, ducem ex Alexandria navigantem in Ægyptum, quidam nomine Chæremon, qui ejusmodi scientiam tenere se simulabat: sed ut ignarus & ostentator, plurimum deridebatur. Ostentabantur itaque ibi sacerdotum domicilia & loca, ubi Eudoxus & Plato habitaverant. Nam Eudoxus cùm Platone eò profectus est: & ambo cum sacerdotibus annos tredecim sunt versati, ut quidam volunt. Nam cùm sacerdotes illi & in rerum cœlestium scientia præstarent, essentque mystici & incommunicabiles, tamen & tempore & obsequio exorati, nonnulla præcepta commonstrarunt. plurima autem Barbari occultabant. Ii excurrentes diei ac noctis particulas ccc. & LXV. diebus, in anni complementum tradiderunt. Ignorabatur annus eo tempore apud Græcos, quemadmodum & alia permulta, quousque juniores Astrologi ab iis ea acceperunt, qui sacerdotum monumenta in Græcam linguam transtulerunt, & adhuc tum ab illis, tum à Chaldæis accipiunt. Hinc jam Nilus supra, Delta est. cujus dextra sursum versus navigando, Libyam vocant, quemadmodum ea quæ Alexandriæ & Mareotidi proxima sunt: sinistra verò, Arabiam; quare Heliopolis in Arabia est. In Libya verò Cercesura civitas, ad Eudoxi speculas sita. Nam antè Heliopolim specula

cula quædam ostenditur, quemadmodum & ante Gnidum, ad quam ille cœlestium motus adnotabat, atque præfectura hæc Litopolitana nominatur. Vlterius adnaviganti est Babylon castellum natura munitum, à Babyloniis quibusdam conditum; qui huc secedentes, hoc in loco habitationem à regibus impetrarunt. Nunc in ea collocata est una ex tribus legionibus, quæ Ægyptum custodiunt. Ab hoc loco usque ad Nilum, jugum quoddam descendit, per quod aqua rotis, & cochliis à flumine trahitur c. & L. hominibus captivis continuè operantibus. Hinc Pyramides, quæ apud Memphim sunt, in ulteriore regione manifestè apparent, quæ quidem propinquæ sunt. Propinqua est etiam Memphis Ægyptiorum regia. tribus enim schœnis distat à Delta. Ea Apidis templum habet, qui idem est, qui Osiris. Ibi bos Apis in septo quodam alitur, & ut diximus apud eos pro deo habetur, albus frontem, & quasdam parvas corporis partes, cætera verò niger, quibus signis judicant qui sit ad successionem idoneus, alio vita functo. Ante id septum aula quædam jacet, in qua est aliud septum matris ejus bovis. In hanc aulam nonnunquam Apis emittitur, præsertim ut peregrinis ostendatur. Videtur enim per fenestram quandam in septo, & extra etiam, si velint. Vbi verò paululum

lasciviverit, rursum in propriam mansionem recipitur. Apidis templum Vulcanio adjacet, ædis ac cæterarum rerum magnitudine sumptuosè structo. In fronte Dromi Colossus jasset, ex integro lapide. In hoc Dromio taurorum certamina fieri solent, inter se pugnantium, quos nonnulli dedita opera ad hoc ipsum alunt, quemadmodum nonnulli equos. Nam divisi inter se pugnam committunt: qui victor judicatur, præmium habet. Memphi est Veneris fanum, quæ Græca dea censetur, quidam Lunæ id dicunt. Est etiam Serapium, in loco valde arenoso, adeò ut arenæ cumuli à ventis exaggerentur. In iis sphinges erant, quarum aliæ usque ad caput obrutæ videbantur, aliæ ex dimidio apparebant, quibus ex rebus periculum considerari potest, si ad templum eunti turbo incidisset. Vrbs magna est, & populosa, & secunda post Alexandriam, mixtis hominibus referta, qui eò commigrarunt. Jacent lacus in fronte urbis, & regiatum, quæ nunc dirutæ sunt & desertæ. Sitæ erant in loco edito, & usque ad inferiorem urbis partem descendebant, ubi lacus & lucus jungebatur. quadraginta stadiis ab urbe progredienti est montanum quoddam supercilium, in quo stant multæ Pyramides regum sepulturæ. Earum tres eximię sunt, sed duę inter septem orbis spectacula adnumeran-

rantur. Singula altitudine ſtadii, figura quadrata, altitudinem habentes paulò majorem quolibet latere,& paulò altera major. In media ferè laterum altitudine, ingens lapis extat,in quo cochlius eſt obliquus uſque ad ſepulturam. Atque eę inter ſe proximæ in eodem ſunt plano. Vlterius in majore montis altitudine eſt tertia multo primis duabus minor, majore tamen impenſa ſtructa. Nam ab ipſis ferè fundamentis uſque ad medium conſtat ex nigro lapide, ex quo mortaria faciunt,ab extremis Æthiopiæ montibus delato:qui cùm & durus ſit,& operatu difficilis, reddidit opus ſumptuoſum. Hęc dicitur meretricis ſepultura,ab amantibus effecta. Eam mulierem Sappho carminum poëtria Doricham vocat, & fratris ſui Charaxi amicam, cùm Leſbium vinum negotiatior Naucratim comportaret. Alii eam Rhodopem nominant, atque fabulam quandam narrant, quòd ea dum lavaretur, aquila alterum ex calceis è manu ancillæ correptum, Memphim deportarit: & in ſublime ſupra regis verticem jura dantis elata, calceum in illius gremium demiſerit: & quòd ille calcei concinnitate & rei miraculo permotus, per totam regionem miſit ad eam inquirendam, quæ hujuſmodi calceum ferret: & quòd ea in urbe Naucraticarum inventa, atque adducta, & regis uxor fuerit, poſt mortem verò

hanc

hanc ſepulturam habuerit. Sed unum ex miraculis à nobis in Pyramidibus viſum, haudquaquam prætereundum eſt. Acervi quidam ex tritura lapidum, ante Pyramides jacent, in quibus lapilli & forma, & magnitudine lentis inveniuntur, quidam ut hordei grana, quæ ſemide corticata excurrunt. Dicunt reliquias ciborum, qui operantibus ſupererant, in lapidem induratas: quod quidem ſatis videtur veriſimile. Nam & apud nos collis quidam eſt oblongus, in campo ſitus, qui tofi calculis in modum lentis plenus eſt. Maritimi quoque & fluviales calculi eandem ferè ambiguitatem præſtant, ſed ii propter motum, qui in aqua fit, rationem aliquam habent, in illis verò conſideratio dubia eſt. Dictum eſt, quòd circa loca, ubi lapides effodiuntur, ex quibus Pyramides factæ ſunt, mons quidam eſt nomine Troicus, ſatis petroſus, & ſpeluncæ ſub eo, & vicus iis & flumini proximus, nomine Troja, antiqua Trojanorum habitatio, eorum qui captivi Menelaum ſecuti ſunt, & ibi remanſere. Poſt Memphim eſt Acanthus civitas perinde atque in Libya, & Oſiridis templum, & Acanthi Thebaici lucus, ex qua gummi fit. Poſtea eſt Aphroditopolitana præfectura & civitas eodem nomine in Arabia, in qua bos alba ſacra alitur. Poſtea Heracleotica præfectura in inſula magna, juxta quam ad dex-

dextram in Libyam, ad Arſinoiticam præfecturam foſſa eſt, ut & duo ora habeat, cùm pars quædam inſulę intercidat, atque præfectura hæc cæteras omnes, & aſpectu, & virtute, & ædificiis antecellit. Sola enim & oleis & perfectis & fructiferis arboribus conſita eſt. Ac ſi quis bene excolat, etiam oleum optimum gignit. Deſides autem multum quidem efficiunt, ut peſſimi ſaporis. Ægyptus reliqua oleo caret, exceptis hortis, qui circa Alexandriam ſunt: qui oleas quidem ferre poſſunt, oleum verò minimè. At vini non parum fert, frumentum quoque, legumina, & alia ſemina abundanter. Habet etiam lacum admirabilem, Muridos appellatum, pelagi magnitudine, & marino colore. unde & litora videre eſt maris litoribus perſimilia, ut idem de hoc loco atque iis qui ſunt circa Ammonem exiſtimari poſſit. Etenim haud ſanè multo à ſe invicem diſtant, atque ambo à Paratonio, &, ut ex multis deprehendi conjecturis poteſt, templum illud prius in litore ſtabat, atque hæc loca prius ad mare erant. Inferior verò Ægyptus, & quæ uſque ad Sirboniticum lacum tendunt, pelagus obtinebat, conjunctum fortaſſe cum mari Rubro, quod Heroum urbi & Elanitico receſſui proximum eſt. Sed de his in primo Geographiæ volumine pluribus dictum eſt. Nunc illud paulu-

lum

lum commonefaciemus, naturæ simul atque providentiæ opus in unum conferentes. Naturæ quidem, quia rerum omnium ad unum vergentium, quod universi medium est, & quod circa id positum est, medium atque densissimum est terra, quod minus hoc habet, aqua est, atque utrunque sphæricum: sed altera quidem solida, altera concava inter sese terram complectens. Providentiæ vero, quia cum ea variatrix quædam sit, & plurimorum operum conditrix, in primis animalia creavit, quæ longè cæteris præstarent, atque horum præstantissima deos atque homines, quorum gratia cætera sunt constituta. Diis itaque cœlum, hominibus verò terram incolendam dedit, quæ duo mundi extrema sunt. nam sphæræ extrema sunt, medium ipsum, & id quod extimum est. Sed quoniam aqua terram circundat, homo autem non est aquatile animal, sed terrestre, & aërem, & cum multis lumen commune habet, fecit multas in terra eminentias, ac recessus, ut in his tota aqua, vel maxima ejus pars contineretur, & terram sub se occultaret, in illis verò terra extaret, atque ab aqua detegeretur, nisi quantum hominum generi, cæterisque animalibus, ac stirpibus necessarium videbatur. Sed quoniam omnia continuè moventur & transmutantur (aliter enim talia ac tanta rectè administrari non possent) exi-

existimandum est, nec terram semper ita permanere, ut semper tanta sit, nec quicquam sibi addatur aut adimatur, sed nec aquam, nec eandem sedem semper ab ipsis obtineri, præsertim cùm transmutatio eis cognata sit, & naturalis. Quinimò terrę multum in aquam convertitur, & aquæ multum in terram transmutatur. Et quemadmodum in terra hæ differentiæ inveniuntur, ut alia est fragilis, alia solida, & petrosa, & ferrea, & sic deinceps: eodem modo in humida essentia. nam alia est salsa, alia dulcis & poculenta, alia salubris & medicam vim habet, alia perniciosa, & frigida, & calida. Quare minimè mirandum est, si quas terræ partes, quæ nunc habitentur, olim mare occupabat: & quæ nunc pelagus sunt, prius habitabantur, quemadmodum de fontibus alios deficere contingit, alios relaxari, item & flumina, & lacus: sic montes & campos par est invicem commutari. de quibus etsi in superioribus dictum est, nunc tamen multa dicenda videbantur. Muridis itaque lacus tum propter magnitudinem, tum propter profunditatem in Nili incrementis ad excipiendam inundationem satis est, ita ut in sata, & habitationes non exundet, postea decrescente Nilo, abundantem in eo aquam eidem fossæ reddit, reliquam verò aquam ex utroque ore utilem habet ad irrigationes, & ipse & fos-

fossa. atque hæc quidem naturalia sunt. Vtrisque autem fossæ ostiis claustra imposita sunt, quibus architecti, & influentem & effluentem aquam conservant. Post hæc est labyrinthi fabrica, opus haud impar Pyramidibus, & adjacens regis sepultura ejus, qui labyrinthum construxit. Locus autem in primo fossæ ingressu ad triginta, quadragintáve stadia procedenti, est planities quædam edita, quæ vicum habet, & multorum regum regiam quot prius præfecturæ erant. Nam totidem aulæ sunt, cùm circum columnis invicem continuæ, quæ omnes uno ordine, & uno pariete tanquam parvo quodam muro, prçjacentes aulas habent. Viæ verò quæ ad eas tendunt, ex adverso sunt ipsius muri. ante ingressus cryptæ quædam multæ ac longæ, quç inter se vias flexuosas habent, ut nemo peregrinus ingredi aulam ullam possit, nec egredi sine duce. Et quod admirandum sit, cujusque domus tabulata, ac etiam cryptarum latitudines, ex lapideis pluteis integris, & magnitudine excellentibus confectç sunt, nulla usquam nec ligni, nec alius materię admixtione. Ac si quis in tabulatum ascendat, quod non admodum altum est, utpote unum videre potest lapideum campum, ejusmodi lapidibus instratum. Hinc jam in aulas egressus, videbit deinceps eas XX. & VII. ordine positas, & ab integriis columlum-

lumnis ſuſtentatas, parietes quoque ipſos ex lapidibus non minoribus compoſitos. In fine hujus ędificii quod plus ſtadio occupat, eſt ſepultura quædam, pyramis quadrata, cujus quodlibet latus quadrijugerum ferè eſt, & altitudo par. Sepulti nomen eſt Imandes. Dicunt tot aulas ibi factas eſſe, quot mos eſſet omnes præfecturas eò convenire, atque epulum quoddam ſacris viris ac mulieribus fiebat, ſacrificii gratia deo reddendi, & juris dicendi de rebus maximis. & quęque prętectura in ſuam aulam procedebat. Pręternaviganri hęc ad centum ſtadia eſt civitas Arſinoe, quę prius Crocodilorum civitas dicebatur. In hac prętectura mirum in modum colitur Crocodilus, & eſt ſacer apud eos in lacu quodam ſeorſum nutritus, & ſacerdotibus manſuetus, & Suchus vocatur. Nutritur autem pane, carne & vino, quę à peregrinis afferuntur ad ejuſmodi ſpectaculum venientibus. Hoſpes itaque noſter, vir inter alios honoratiſſimus, qui nobis ſacra commonſtrabat, ad lacum veniens, placentulam, & carnem aſſam, & quoddam mulſi vaſculum ex cœna attulit. Beluam in ripa lacus invenimus, ex ſacerdotibus alii ejus os aperuerunt, alius bellaria impoſuit, poſtea carnem, deinde mulſum injecit. Ille in lacum exiliens, in ulteriorem partem trajecit. Sed cùm alius hoſpes

ad-

advenisset, & similiter primitias attulisset, cursu lacum circumeuntes itidem invento crocodilo, obtulerunt. Post Arsinoiticam Heracleoticámque præfecturam est Herculis civitas, in qua colitur Ichneumon, contra quam faciant Arsinotiæ. Hi enim crocodilos colunt, & propterea fossam habent crocodilis plenam, & Muridis lacum. nam & eos colunt, & ab eis abstinent.* Herculis verò civitas Ichneumones, qui crocodilis & aspidibus perniciem inferunt. eas enim & earum ova delent luto incrustati. Involeuntur enim in eo postea ad solem siccati, aspides per caput vel caudam capientes in flumen trahunt, atque occidunt. Crocodilis verò apricantibus insidiantes in oris hiatum intrant, & exesis visceribus, è ventre mortuorum egrediuntur. Deinceps est Cynopolitana præfectura, & canum civitas, in qua Anubis colitur, & honor & sacer quidam cibus canibus est constitutus. In ulteriore regione est Oxyrynchus civitas, & præfectura eodem nomine. Hic Oxyrynchus colitur, & Oxyrynchi templum est. Enimverò & cæteri Ægyptii omnes Oxyrynchum piscem colunt. Nam quædam animalia sunt, quæ Ægyptii universi colunt, quemadmodum ex terrestribus tria, bovem, canem, felem, ex volatilibus accipitrem atque ibim: ex aquatilibus duo, lepidotum piscem, & Oxyrynchum. Sunt alia

** Heracleota verò, vel, Hi verò, ut Florid. lib. 3. annotat.*

alia quæ quisque seorsum colit, ut Saitæ & Thebani ovem: Latum verò, qui piscis quidam est in Nilo, Latopolitani: lupum Lycopolitani, Cynocephalum Hermopolitani, Cepum Babylonii, qui sunt juxta Memphim. Cepus faciem habet satyro similem, cætera inter canem atque ursum: in Æthiopia nascitur. Aquilam Thebani, leonem Leontopolitani, capram & hircum Mendesii, murem araneum Athribitæ. Item alii aliud. Causas verò afferunt, haud quaquam consentaneas. Deinceps est Hermopolitana custodia, ubi vectigal exigitur earum rerum quæ ex Thebaide deferuntur. Hinc sexagenûm stadiorum schœni incipiunt usque in Syenem, & Elephantinam. Postea Thebaica custodia, & fossa, quæ Tanim defert, postea Luporum civitas, & Veneris * Panopolis antiqua habitatio hominum, qui linum & lapides operantur. Postea Ptolemaica civitas omnium maxima quæ in Thebaide sunt, & Memphi non minor. Ea Græco more civilitatem habet. Supra hanc est Abydus, in qua est Memnonis regia mirificè structa, tota ex lapide, quemadmodum diximus de labyrintho: sed ea non multiplex est. Item fons quidam in profundo positus, in quem per fornices descenditur, in forcipem flexos, ex integris lapidibus, & magnitudine, & structura excellentibus. Est etiam fossa, quæ ex magno

* πανῶν πόλις. *Duæ dictiones in Græcis.*

gno

gno flumine in hunc locum deducit. Circa fossam est Ægyptiarum acanthorum lucus Apollini sacer. Abydus olim civitas maxima videtur fuisse, secunda post Thebas, nunc in parvam habitationem redacta est, & si (ut quidam volunt) Memnon ab Ægyptiis Ismandes dicitur. etiam labyrinthus Memnonius erat, & ejusdem opus cujus Abydensia & Thebana. Nam & ibi quædam Memnonia dicuntur. Secundum Abydum est prima Anasis ex tribus, quæ sunt in Libya, distans itinere dierum septem. Vbi habitatio est aquis & vino abundans, & cæteris rebus satis copiosa. Secunda est juxta Muridis lacum. Tertia est Ammonis oraculo proxima. Atque hæ optimæ habitationes sunt. Cùm multa à nobis de Ammone dicta sunt, hoc etiam addendum videtur, quòd antiqui & divinationem & oracula plurimum venerabantur; nunc earum rerum maxima negligentia est. Nam Romanis Sibyllæ responsa satisfaciunt, & Hetrusca divinatio per auguria, per exta, & Jovis signa. Quapropter Ammonis oraculum, quasi ex toto deficit. prius in honore maximo habebatur, quod ii in primis declarant, qui Alexandri gesta conscripserunt: qui quanquam adulandi gratia non pauca adjecerunt, indicant tamen quæ credenda sint, ipse igitur Callisthenes dicit, Alexandrum ambitione quadam contendisse, ut ad id ora-

oraculum ascenderet, cùm intelligeret Perseum & Herculem prius eò ascendisse atque ex Parætonio digressum incumbente Austro repulsum fuisse: cùm verò per pulverem erraret, adventu imbris, & duorum corvorum qui iter commonstrarunt, servatum esse. Jam hęc adulatoriè dicuntur. similia sunt quæ sequuntur, quòd solum regi sacerdos permiserit, ut in templum ingrederetur cum stola consueta, & quòd cęteri vestem mutarint, & quòd omnes extrinsecus oraculum adierint, præter Alexandrum, qui interius erat, & quòd responsa non ut apud Delphos, & Branchidas verbis darentur, sed magna ex parte nutu, & signis: quemadmodum apud Homerum,

Annuit, & vultu pater illi clara sereno Iliad. α.
Signa dedit.

Præsertim cum antistes Jovem affingeret. Hoc profectò nihil aliud est, quàm apertè dicere Alexandrum fuisse Jovis filium. His Callisthenes alias quasdam tragœdias addit, quòd cum Apollo Branchidarum oraculum deseruisset, ex quo templum à Branchidis cum Xerxe sentientibus spoliatum est, & quòd cùm fons defecisset, tunc verò ortus fuerit. & Milesiorum legati Memphim profecti, multa responsa retulerunt de futura apud Arbela victoria, de Darii morte, de rebus in Lacedęmonia innovatis, & quòd Alexander ex Jove nasceretur. Quan-

quam de ea generis nobilitate, ferunt etjam ab Erythræa Athanaide prædictum fuisse, quæ Erythrææ antiquæ Sibyllę similis fuit. Atque hæc sunt quæ à scriptoribus traduntur. Abydæi Osirim colunt. In Osiridis templo non licet, nec cantori nec tibicini, nec psaltæ canere, quemadmodum mos est aliis deis. Post Abydum est parva Diospolis, postea Tentyra civitas. Hic propter cæteros Ægyptios supra modum crocodilus dedecoratur, & ex omnibus beluis inimicissimus habetur. Nam cæteri quanquam ejus animalis malitiam norint, & humano generi perniciosum existiment, venerantur tamen, & ab eo abstinent. Tentyritæ omnibus modis id pervestigant, atq; occidunt. Sunt qui dicant, quòd quemadmodum Psylli apud Cyrenaicam regionem naturalem quandam vim habent contra serpentes, sic & Tentyritæ contra crocodilos, ut nihil ab eis patiantur, sed intrepidè natent, & aquam tranent, alio nemine audente. Cúmque crocodili Romam allati essent, ut viderentur, Tentyritæ eos sequebantur, facta est illis piscina quædam, & foramen in uno laterum, ut ex aqua in apricum egredi possent. Tentyritæ adorant, qui eos interdum rete educebant ad solem, ut à spectatoribus viderentur: interdum in aquam intrantes, rursum eos in piscinam retrahebant. Colunt autem Venerem.

Ponè Veneris templum est Isidis fanum, postea sunt ea quæ Typhonia vocantur, & fossa quæ Coptum defert communem & Ægyptiorum & Arabum urbem. Deinceps est Isthmus in Rubrum mare porrectus, juxta Berenicen urbem, quæ quanquam sine portu est, apta tamen diversoria habet. Dicunt Philadelphum primò hanc viam exercitu aperuisse, cùm sicca esset, ac mansiones constituisse, tam pedibus iter agentibus quàm camelis. Idque effecisse, quoniam Rubrum mare difficulter navigaretur, præsertim ex Arabico recessu navigantibus. Enimvero ex experientia utilitas maxima visa est, atque nunc totum Indicum & Arabicum tributum & Æthiopicum, quod Arabico sinu advehitur Coptum defertur, quæ ejusmodi mercium emporium est. Non procul à Berenice est Muris statio, quæ civitas navale habet. A Copto quoque non multum abest Apollinis civitas, quare duæ urbes Isthmum terminantes utrinque sunt, sed Coptus & Muris statio nunc excellunt. Nam iis nunc omnes utuntur. Primùm camelis vecti per noctem iter agebant, ad astra respicientes, quemadmodum nautæ, & ita aquam portabant, nunc terra in profundum effossa aquas paraverunt, & è cœlestibus, quanquam raræ sint, cisternas fecerunt, hoc est VI. VII ve dierum iter. In hoc Isthmo sunt smaragdi, & aliorum

quorundam precioſorum lapidum metalla, ubi Arabes profundos quoſdā meatus effodiunt. Poſt Apollinis urbem ſunt Thebæ, quæ nunc Dioſpolis vocatur, Vt,

Iliad. ι. *Quis centum portæ portarum quamque ducenti*
Sublimeis in equis homines, & curribus errant.

Odyſſ. δ. Sic enim Homerus inquit: Addit etiam divitias: Vt,

Nec quod divitias Ægyptia Theba recondit.

Sunt & alii qui eadem dicant, hanc Ægypti metropolim ponentes, nunc quoque nonnulla ejus veſtigia ſervantur, quæ magnitudinem declarant, longitudinem quidem LXXX ferè ſtadiorum. Sunt in ea templa quamplurima, magna ex parte à Cambyſe mutilata. nunc vicatim habitatur, ac pars quædam in Arabia ubi civitas eſt, pars etiam in ulteriore, ubi Memnonium. Hic cum duo coloſſi ſint, ex integris lapidibus inter ſe propinqui, alter quidem ſervatur, alterius verò ſuperiores à ſede partes corruerunt, facto (ut fama eſt) terræmotu. creditur etiam ſemel in die ſonitum quendam ictu haud magno effici à parte, quæ in ſede ac baſi eſt. Atque cùm ego ibi cum Ælio Gallo adeſſem, & cum reliqua multitudine amicorum, ac militum, qui cum eo erant, circiter horam primam ſonitum audivi, ſive à baſi, ſive à coloſſo, ſi-

ve à circunſtantibus de induſtria factum. Id enim haudquaquam affirmârim, cùm propter incertam cauſam, omnia magis ſubeant, ut credam, quàm ex lapidibus ſic compoſitis crepitum edi. Supra Memnonium ſunt regum ſepulturæ in ſpeluncis quibuſdam in lapidem exciſæ, circiter XL, mirum in modum ſtructæ, quæ aſpectum quendam pulcherrimum præbeant. Juxta ipſa quoque ſepulchra in obeliſcis quibuſdam literæ ſunt, quæ regum illorum divitias, ac potentiam declarant, atque imperium uſq; in Scythiam & Bactrianam, & Indiam, & quæ nunc Jonia dicitur, propagatum. Item tributorum magnitudinem, & exercitus circiter decies centena millia Thebani ſacerdotes aſtronomiam philoſophiámque exercere dicuntur. Hi non à luna, ſed à ſole dies deducunt, XII triginta dierum quinque dies ſingulis annis adjicientes. Ad totius verò anni complementum, cum quędam diei particulæ excurrant, ſpacium quoddam componunt ex omnibus diebus, & omnibus annis. quod particulæ excurrentes & coëuntes diē conficiunt. Hujuſmodi ſapientiam omnem Mercurio in primis tribuunt, ac Jovi quem præcipuè colunt, virgo quædam genere clariſſima, & ſpecie pulcherrima ſacratur, eas Gręci Pallades vocant, virgo pellicis more, cum quibus vult coit, uſque ad naturalem corporis purgationem. Poſt purgationem viro

datur. sed prius quàm nubat, post pellicatus tempus, ut mortua lugetur. Post Thebas est Hermonthis civitas, in qua Apollo & Jupiter coluntur. hic etiam bos alitur. Deinde est Crocodilorum civitas, quæ eam beluam coluit. Deinde Veneris civitas, & postea Latopolis, quæ Palladem & Latum colit. Postea Lucinæ civitas, & ejus templum. In ulteriore est Accipitrum civitas, ubi accipiter colitur. Deinde Apollinis civitas, quæ etiam crocodilis est inimica. Syene verò & Elephantina, altera in finibus est Æthiopiæ, altera est insula spacio semistadii, in qua civitas est, quæ Cnuphidis templum habet, & Nilometrium, quemadmodum Memphis. Nilometrium est puteus quidam, in Nili ripa ex integro lapide constructus, in quo & maxima & minima, & mediocria Nili incrementa adnotantur. Nam putei aqua cum Nilo pariter crescit, & decrescit. Suntque in putei pariete notæ quædam, incrementorum omnium mensuræ. Hæc itaque observantes cum aliis notant, ut incrementa cognoscant. Nam ex his signis, ac diebus multo ante futuram Nili excrescentiam cognoscunt, idque omnibus prædicunt. quæ res profectò agricolis ad aquarum conservationem, & aggerum, & cannalium effossionem, principibus verò ad proventus utilissima est. Majora enim incrementa, majores proventus denunciant.

In

In Syene puteus quidam eſt, qui æſtivum indicat ſolſtitium : quoniam hæc loca circulo tropico ſunt ſubjecta, & in Meridie umbilicos faciunt ſine umbra. A noſtris enim locis, hoc eſt à Græcis, in Meridiem procedentibus, hic primùm ſol nobis ſupra verticem fit: & in Meridie umbilicos efficit, ſine umbra. Neceſſe enim eſt, cùm nobis ſupra verticem fuerit, in puteos quanquam profundiſſimos uſque ad aquam radios jaci. nam & nos perpendiculariter ſtamus, & puteorum effoſſiones, ad perpendiculum ſunt factæ. Hoc in loco tres Romanorum cohortes collocatæ ſunt præſidii gratia. Paulò ſupra Elephantinam eſt parvus cataractes, in quo ſcapharii ſpectaculum quoddam principibus exhibent. Cataractes eſt ad medium ferè flumen petroſum quoddam ſupercilium in ſuperiore parte planum, ut flumen recipere poſſit: deſinens verò in præcipitium, ex aqua præcipitatur. Vtrinque ſecus terram alveus eſt, qui facile adnavigari poteſt. Hac itaque adnavigantes defluunt in cataractem, & cum ſcapha in præcipitium detruduntur, & ipſi & ſcaphæ illæſi. Paulo ſupra cataractem ſunt Philæ, communis Æthiopum & Ægyptiorum habitatio, ſtructa quemadmodum Elephantina, & pari magnitudine. Hæc templa Ægyptia habet, ubi ales colitur, quem accipitrem vocant, qui

nec nostris simile quicquam habet, nec Ægiptiis. nam & magnitudine excedit, & varietate longè diversus est. Dicunt eum Æthiopicum esse, & inde afferri, cùm alter deficit, ac etiam multo antè, & tunc nobis ostensus est, cùm jam morbo deficeret. Nos Philas ex Syene plaustro venimus per campum valde planum centum stadiorum spacio. Per totam ferè viam videre erat utrinque multis in locis quasi * scopulos, petram arduam, rotundam, politam, propemodum sphæricam, nigri ac duri lapidis, ex quo mortaria fiunt, super majore petra positam, ac rursum super ea aliam. nonnullæ per sese jacebant, earum maxima erat non minore XII pedum diametro, atque omnes majores quàm horum dimidiæ. Trajecimus in insulam super Pactone delati. Pactum est scaphæ genus ex virgis ita compositum, ut textile quiddam videatur. Stantes itaque in aqua vel in asseribus sedentes, facile transmisimus, nihil omnino metuentes. Sunt enim sine periculo, nisi scapha nimis impleatur. Cùm in tota Ægypto palma sterilis sit, vel fructum afferat non esculentum, tamen in locis Delta, Alexandriæ proximis Thebaica palma optima est. quare admiratione dignum est, quomodo qui eandem plagam habitant, quam Judæi & finitimi qui circa Delta sunt & Alexandriam, tantum ab illa differant, quæ ul-

* ἑρμαῖα est in Græcis, quod ego planè non intelligo.

ultra aliam palmam etiam caryotam gignit, non multo meliorem quàm Babylonia. In Thebaide & in Judæa duplex est palma, cariota scilicet atque reliqua, ac Thebaica quidem quanquam durior sit, gustatu tamen suavior. Est etiam insula quędam, quę palmam optimam fert, & proventum maximum principibus pendit. regis enim erat, & privatus nemo in ea partem habebat, & nunc principum est. Sed multa cum cæteri, tum Herodotus garrit, ut cantū, vel modum, vel jucunditatem quandam orationi monstra adhibentes, ut illud est, quod de insulis dicunt juxta Syenen, & Elephantinam: Nili fontes complures esse, & ad eum locum flumen profundum immensum habere. Nilus quidem insulas sparsas quamplurimas habet, alias quæ ex toto crescente flumine obruuntur, alias ex parte. Loca verò quæ valde sublimia sunt, cochliis irrigantur. In initio itaque Ægyptus valde tranquilla erat, tum propter regionis ubertatem, tum propterea quòd non facile externis gentibus pateret. Nam à Septentrione maritima importuosa & Ægyptio pelago cingebatur. Ab Ortu & Occasu desertis & montibus Libycis & Arabicis (ut diximus) tuta. Austrum versus Troglodytæ, & Blemmyes, & Nubæ & Megabari erant, qui Æthiopes supra Syenem habitant. Suntque ii Nomades, non tamen multi, nec bellicosi, quanquam

olim viderentur, propterea quòd sæpe latronum more incautos adoriebantur. Æthiopes quoque qui ad Meridiem Meroénque pertendunt, nec ipsi valde multi sunt, nec congregati: quippe qui fluvialem regionem longam angustamque habitant, qualem antè diximus, nec ad bellum, nec ad aliam vitæ rationem bene instructi: quin etiam nunc eodem modo tota regio se habet. Cujus rei indicium est, quòd à tribus Romanis cohortibus, nec iis satis plenis, ea custoditur. cúmque aliquando Æthiopes aggredi nostros ausi essent, cùm tota regione contigit periclitari. Sed nec reliquæ copiæ in Ægypto tantæ erant, nec omnibus unquam Romani usi sunt: nam nec Ægyptii ipsi sunt admodum bellicosi, quanquam multi sint: nec etiam finitimæ gentes. Gallus Cornelius, cui primùm provincia à Cæsare commissa est, Heroum urbem quæ defecerat, cùm paucis recepit: rursùm cum in Thebaide seditio propter tributa exorta esset, facile eam composuit. Deinde Petronius multis millibus Alexandrinorum in eum irruentibus jactu lapidum, cum militibus suis obstitit: & nonnullis eorum interemptis, cæteros facile repressit. Gallus Ælius cum parte præsidii quod erat in Ægypto, in Arabiam ingressus, dictum est, quomodo eos imbelles ostendit: & nisi Sylæus eum prodidisset, fœlicem Arabiam totam subegis-

egisset. Cùm Æthiopes nostros contemnerent, propterea quòd pars quędam copiarum, quæ in Ægypto erant, cum Gallo Ælio distracta esset, bellum in Arabia gerente, ingruentes in Thebaidem, in tres cohortes, quæ Syenes præsidio erant, Syenen, & Elephantinam, & Philas repentino impetu ceperunt, & captivos duxerunt, & Cæsaris statuas everterunt, cùm Petronius adventasset. Cum paucioribus quàm decem millibus peditum, & equitibus octingentis adversus triginta hominum millia, primùm eos compulit, ut Pselcham fugerent, Æthiopicam urbem: missisque ad eos legatis, repetiit quæ capta erant, & causas quàm ob rem bellum movissent. Cùm verò se injuria affectos à principibus dicerent, respondit non illos esse regionis dominos, sed Cæsarem. Petentibus tres dies ad deliberandum, & nihil tandem efficientibus eorum quæ oportebat, movens contra eos in pugnam procedere coëgit. Ac subitò in fugam vertit, cùm malè armati essent, & inordinati. Nam scuta ingentia, & ex bovis tergore confecta habebant: arma quibus offenderent, secures erant. alii fudes, nonnulli gladios gerebant. fuere qui in urbe latitarent. alii per deserta fugam ceperunt. alios proxima insula excepit, sese in flumen immittentes. Nam hoc in loco propter aquæ fluxum crocodili pauci sunt. Ex iis erant impe-

ratores reginæ. Candaces, quę per nostra tempora Æthiopibus imperavit, virilis sanè mulier, sed altero oculo capta. Hos itaq; omnes cepit, trajecto ratibus ac navibus flumine, & extemplò Alexandriam misit, atque Pselcham profectus eam cepit. undę adnumerata captivis multitudine eorum qui in prælio ceciderunt, pauci omnino evasere. Ex Pselcha Premnam venit urbem natura munitam, cumulos transgressus, in quibus Cambysis exercitus obrutus est, vento incidente. Eam adortus, primò impetu cepit. Inde Napata progressus est, quæ Candacęs regia erat, ubi ejus filius immorabatur. Ipsa verò cum in loco proximo esset, legatos misit, qui de pace tractarent, redditis statuis, & captivis qui capti fuerant in Syene: Ille ingruens Napata capit ac diruit, puero fugiente: ratúsq; ulteriora invia esse, cùm spoliis regreditur. Premna mœnibus & præsidio & quadringentorum hominum cibariis in biennium firmata, abiit Alexandriam. Ex captivis autem cæteris venundatis, mille ad Cæsarem mittit nuper ex Cantabris reversum. Nonnulli verò ex iis morbo consumpti sunt. Interea Candacen cum multis hominum millibus præsidium aggressam, Petronius cum auxilio antevertit: & castellum ingressus, multo apparatu confirmavit. & cum illi legatos ad eum mitterent, jussit si quid vellent, ad Cæsarem

rem proficiſcerentur. quibus negantibus ſcire ſe quis Cæſar eſſet, & quò ad eum iretur, dedit qui eos ducerent. In Samum itaque profecti, Cæſarem invenerunt in Syriam progredi parantem, & Tiberium in Armeniam. Ab eo facile, quæ volebant, impetravere. nam & tributa eis remiſſa ſunt. Sed de Æthiopicis rebus ſatis in ſuperioribus dictum eſt, quare & hæc cum Ægypto peragrata ſit. Vt autem ſic dicendum ſit, extremas habitati mundi partes, quæ intemperatæ & inhabitabili regioni adjacent, propter frigus aut æſtum eſſe quaſi aberrata quædam ac defectus temperatæ, neceſſe eſt, quod ex vita & earum rerum inopia, quæ ad humanum uſum attinent, perſpici poteſt. Hi enim magna ex parte nudi incedentes, paſtoralem ac duram vitam degunt. eorum pecora parva ſunt, ut oves, capræ, & boves. Canes quoque puſilli, aſperi tamen ac pugnaces, & fortaſſe ad horum parvitatem Pygmei conficti ſunt. Nam nemo fide dignus id ex viſu narrat. Vivunt ex milio & hordeo, ex quibus etiam potum conficiunt, butyrum & adipem pro oleo habent. Poma non habent præter palmulas, atque eas perpaucas in hortis regiis. Nonnulli herba veſcuntur, & ramis tenellis, & loto & calami radice, carnibus, & lacte, & caſeo, & ſanguine utuntur. Reges colunt ut deos, qui plerunque temporis clauſi domi ſedent.

dent. Regni caput est Meroe, civitas eodem nomine quo & insula. Hanc insulam clypei figuram habere dicunt. Cujus magnitudo fortasse supra verum dicta est, longitudine trium millium ferè stadiorum, amplitudine mille. ea montes frequentes habet, & nemora immodica habitant partim pastores, partim venatores, partim agricolę. Sunt in ea ærariæ, ferrariæ, aurariæ & preciosorum lapidum genera. Libyam versus magnis quibusdam arenæ cumulis ambitur, Arabiam versus continuis præcipitiis, Austrum versus fluminum concursu. Astabora, Astapode & Astosoba. A Septentrione est Nili decursus, usque in Ægyptum, secundùm antè dictam fluminis obliquitatem. Civitatum domus ex palmaceis strigmentis sunt contextæ, parietes etjam ex lateribus. Sales apud eos fossiles sunt, quemadmodum & in Arabia. Abundant arboribus, palma, persico, ebeno, & siliquastro. Venantur elephantes, leones, & pardales. Dracones habent, qui cum elephantis pugnant, & multas alias feras, quæ à tostis & aridis locis ad palustria & aquosa confugiant. Supra Meroen est Pseboa, lacus ingens, qui insulam habet satis habitatam. Sed cùm citeriorem Nili regionem Libyes habeant, ulteriorem verò Æthiopes, contingit eos insulæ & fluviali regioni imperare, quibus victoribus alii expulsi cedant.

dant. Æthiopes arcubus quadricubitalibus ligneis ac præustis utuntur. Armantur etiam mulieres, quarum pleræque oris labium æneo circulo trajectum habent: & cùm velleribus careant, pellati sunt. nam oves apud eos caprinam lanam habent. Nonnulli nudi incedunt aut brevibus pellibus incincti: aut texturas quasdam induunt, ex pilis bene contextis. Deum putant alterum immortalem, alterum mortalem. Immortalem quidem eum, qui rerum omnium causa sit. Mortails verò apud eos incertus est, & nomine caret: sed frequentius eos à quibus beneficium acceperunt, & reges pro deis habent. Putant præterea reges suos communes omnium conservatores & custodes esse, cæteros verò privatos eorum esse quibus benefecerunt. Ex iis qui ad torridam habitant, nonnulli sunt qui deos non colunt, quos etiam Soli dicunt infensos esse, & detestari cùm eum extorreri vident, propterea quòd eos urat & oppugnet, atque ob id in paludes fugere. Meroitæ ultra alium quendam barbarum, deum etiam Herculem, Pana, & Isim colunt. Mortuos alii in flumen præcipitant, alii circumfuso vitro domi servant, alii in fictilibus alveolis eos circum templa defodiunt. Jusjurandum per eos exigunt, & omnes pro diis habent. Regem constituunt eum, qui vel forma

vel

vel alendorum pecorum virtute, vel robore, vel opibus excellat. un Meroe olim primum ordinem sacerdotes obtinebant, qui tantam autoritatem habebant, ut nonnunquam misso nuncio mortem regi imperarent, & pro eo alium faciebant. Postea rex quidam consuetudinem hanc abolevit, cum armis in fanum irruens, ubi aureum sacellum erat, & sacerdotes omnes jugulavit. Atque hic etiam Æthiopum mos est, ubi rex aliqua parte corporis orbatur, familiares idem quoquomodo patiuntur, & cum eo moriuntur, idcirco maxima regi custodia adhibetur. Ac de Æthiopicis quidem hactenus. Ægyptiacis verò ea adjicienda sunt, quæ illorum propria dicuntur, ut Ægyptia faba, ex qua ciborium fit, item biblus. Hæc enim solùm ibi sunt & in India, persicus verò ibi & in Æthiopica solum, arbor magna, fructu dulci & grandi. Item morus, quæ fructum fert qui sycomorum dicitur, nam ficui persimilis est, gustatu verò * malus. Nascitur etiam corsium fructus piperi similis, aliquanto tamen major. Pisces in Nilo permulti sunt, ac diversi, qui propriam quandam & suam formam habent, sed maximè noti sunt oxyrynchus, & lepidotus, & lates, & alabes, & coracinus, & porcus, & phagorius, quem etiam phagrum vocant. Item silurus, & citharus, & alosa, & mugil, ex testaceis dilychnus, physa bos.

Malum in genere neu. satius fuisset, ut ad Sycomorum referretur, non ad fructum.

ſabos. Item cochliæ ingentes, qui vocem ululatui ſimilem edunt. Animalia quoque ſua habet Ichneumonem, & Ægyptiam aſpidem, quæ proprium quiddam habet, præter alias aliorum locorum. Ea duplex eſt, altera dodrantalis, quæ celerius interficit, altera paſſus ferè longitudine, ut Nicander ait, qui de ſerpentibus conſcripſit. Ex avibus eſt ibis, & accipiter Ægyptius, qui mitis eſt, præter alios qui alibi ſunt, quemadmodum & felis, bubo quoque aliuſmodi ibi eſt. Nam apud nos aquilæ magnitudinem habet, & grave canit: in Ægypto verò graculi magnitudinem, vocem autem diverſam. Sed mitiſſima eſt ibis, magnitudine & figura ciconiæ perſimilis, colore autem duplex: nam altera ciconiæ ſimilis, altera tota nigra, & nullum Alexandriæ trivium non eis plenum eſt, partim utiliter, partim inutiliter. Vtiliter quidem, quia omnem ſerpentem, & omnes macelli & opiopolii immunditias colligit. Inutiliter verò, quia immunda eſt, & omnia comedit, nec facile à mundorum & alienorum coinquinatione arceri poteſt. Verúmque illud Herodoti eſt, Ægyptiorum eſſe, lutum manibus tractare: maſſam verò ex qua panis fit, pedibus. Caces quoque apud eos, eſt proprium quoddam panis genus, quòd ventrem ſiſtit. Et cici ex quo oleum exprimitur, & in arvis ſeritur, eo omnes ferè indigenæ

ad

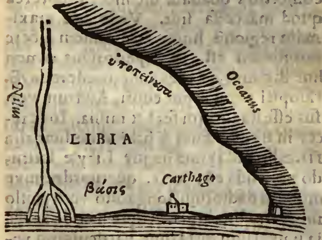
ad lucernam utuntur: pauperiores verò & operarii ad unctionem, tum viri, tum mulieres. Item * rubra contexta Ægytiaca sunt, ex stirpe quadam conficiuntur, junceis vel palmaceis similia. Cervisia quanquam propriè apud illos fiat, tamen communis est, & apud quenque diverso modo conficitur. Atque hoc quoque peculiare apud eos est, omnes filios educare & circumcidere, & fœminas excidere, quòd Judæi ex lege habent, qui (ut suprà diximus) cùm de eis loquerremur, ab antiquo sunt Ægyptii. Autor est Aristobolus, nullum * piscem ex mari in Nilum ascendere præter mugilem, alosam, & delphinum, propter crocodilos: delphinos, quia præstantiores sunt: mugiles, quia à porcis secus terram duci, ob quandam naturalem convenientiam: Crocodilos verò à porcis abstinere, qui cùm rotundi sint, & spinas ad caput habeant, periculum beluis afferunt. Ascendunt itaque mugiles, ut ille inquit, in vere cùm prægnantes sunt: descendunt autem paulo antè Plejadis occasum, unà omnes parituri. Tunc etiam in septa incidentes capiuntur. Idem de alosa licet conjectare. Ac de Ægypto quidem hactenus. De Libya deinceps dicendum est, quæ totius Geographię pars reliqua est. Quare cùm multa de ea dicta sint, quæ nunc maximè ad rem videntur pertinere, commemoranda sunt. In quo

* *Texta coccina. Hermol. 2. Corol. ca. 657.*

* *ὄψον, est in Græcis. sed errore ut puto.*

si

ſi qua prius dicta non fuerint, ea adjiciemus. Qui itaque terrarum orbem in continentes diviſere, inæqualiter diviſerunt. Videtur autem id diviſum trifarium, quòd in tria æqua dividitur. Sed tantum abeſt Libyam tertiam eſſe orbis partem, ut etiam poſita cum Europa, Aſiæ non coæquetur, & fortaſſe minor eſt quàm Europa: viribus profectò multo eſt impar. Nam maxima mediterraneæ pars & regio circa Oceanum deſerta eſt. parvis præterea habitationibus. & ſparſis, & magna ex parte paſtoralibus diſtincta eſt. Ad ſolitudinem accedit, quòd multa loca, quæ habitari poſſent, non habitantur propter feras. Multum quoque torrida zona occupat. Ora verò quæ ex adverſo

nobis eſt, tota bene habitatur, quæcunque inter Nilum atque Herculis columnas jacet, præſertim ea quæ ſub Carthaginen-

ginensibus est, quanquam & ibi loca quædam intercidunt, siti vasta, qualia circa Syrtes & Marmaridas, & Catabathmum sunt. Ejus figura est, si quis in plano consideret, rectangula, triquetra. Cujus basis est ora nobis adversa ab Ægypto atque

Mare nostrum. Herculis columnæ. Nilo usque in Mauritaniam, & Herculis columnas. Rectum verò angulum hæc efficit, & latus à Nilo usque in Æthiopiam ductum intrantibus usque ad oceanum. Latus verò recto angulo subtensum, est regio tota, quæ secus oceanum jacet, inter Æthiopes alios atque Mauritaniam. Quare loca quæ circa ipsum dictæ figuræ verticem, jam torridæ subjacent, ex conjectura quadam dicimus, propterea quod inaccessa sint. Vnde nec maximam regionis hujus latitudinem dicere promptum est. In superioribus tamen hoc diximus, ex Alexandria in Meroen Æthiopici regni caput eunti, Austrum versus esse stadiorum ferè X millia. Inde recta in Exustæ fines & habitabilis sunt alia III. millia. Maxima itaque Libyæ latitudo ponenda est, XIII. quatuordecimve millium stadiorum, longitudo verò paulo minor quàm dupla. Atque hæc de Libya in universum dicta sunt. particulatim verò dicemus, ab Occidentalibus clarioribúsque partibus incipientes. Hoc in loco ii habitant, qui à Græcis μαυρέσιοι appella-

pellatur, Libycum genus, & magnum & opulentum, & eos Romani & indigenæ Mauros vocant, & Hispaniæ sunt oppositi. Juxta hos etiam est Columnarum fretum, de quo jam multa dicta sunt. Extra Columnarum fretum procedenti ad sinistram, mons est in Libya, quem Græci Atlantem vocant, Barbari verò Dyrim. Hinc jugum quoddam expositum est, extrema Mauritaniæ pars Occidentem versus, & Cotes appellatur. proximum est oppidum quoddam parvum supra mare, id Barbari Tinga vocant, Artemidorus Linga, Eratosthenes Lixum appellavit & contra Gades est octingentorum stadiorum transitu diremptum, quantum utraque etiam distant à freto columnarum Lixo & Cotibus. ad Austrum sinus jacet, qui Emporicus vocatur, & habitationes mercatorias habet ex palma confectas. Tota ora huic sinui continua, sinuosa est. detractis autem finibus, & eminentiis, quæ sunt in triquetra Libyæ figura à nobis descripta, intelligendum est continentem plurimum ad Meridiem atq; Orientem excrescere. Mons qui à Cotibus usque Syrtes per mediam Mauritaniam tendit, & ipse, & montes qui cum eo pariter procedunt, satis habitantur, in initio quidem à Maurusiis: in ipso verò regionis recessu, à maxima Libyæ natione, qui Getuli appellantur. Sed multa figmenta oræ exterioris Libyæ rerum scripto-

ſcriptores commenti ſunt, ab Ophryæ circum navigatione incipientes. de quibus etſi ſuprà mentionem fecimus, nunc tamen nonnihil dicendum videtur, petita narrandorum monſtrorum venia, ſicubi in talia incidere cogemur. nolumus enim omnia ſilentio præterire: ſimul & hiſtoriam quoque modo implere cupimus. Dicunt itaque, in Emporico ſinu antrum eſſe, quod interius ſuſcipit mare in inundationibus uſque ad ſeptem ſtadia. In ejus autem fronte locum eſſe humilem, & planum, in quo Herculis ará ſit, eamque minimè obrui ab inflexu. quod ego unum ex figmentis puto. Huic proximum illud eſt, quod in ſequentibus finibus tradunt, antiquas ſcilicet Tyriorum habitationes, quæ nunc deſertæ ſunt, urbes non pauciores ccc, quas Pharuſii ac Nigretes fuerint depopulati. Dicunt hos à Linge diſtare itinere dierum xxx. Mauritaniam feracem eſſe: parte tamen excepta, quæ deſerta eſt fluminibus ac lacubus abundare, ab omnibus conceſſum eſt. Arbores profectò & multas & magnas habet, & omnia fert. Atqui ea & menſas ex uno integroque ligno ac varias Romanis ſuppeditat. Ejus flumina crocodilos & alia animalium genera habere proditum eſt, iis ſimilia quæ ſunt in Nilo. Sunt qui credant Nili ortum extremis Mauritaniæ partibus proximum eſſe. In quodam flumine hirudines

dines gigni ſeptenûm cubitorum, quæ gulam perforatam habeant, per quam reſpirent. Item in ea regione vitem naſci, cujus craſſitudinem vix duo homines complecti queant, racemum eſſe cubitalem, & omnem herbam altam, & olus recens, & dracontium. Staphylinorum hippomarathri & carduorum ſcapos duodenûm cubitorum, craſſitudinem palmorum quaternûm. Alit hæc regio dracones, elephantos, capreas, bubalos, & ſimilia animalia. item leones ac pardales: fert etiam muſtellas, felibus pares ac ſimiles, excepta rictus eminentia; ſimiarum quoque maximam multitudinem. Refert Poſidonius, ſe, cum ex Gadibus in Italiam navigaret, in Libyæ oram delatum eſſe, ac ſylvam quandam ſecus mare vidiſſe, ſimiis plenam, quarum aliæ ſuper arboribus, alię in terra ſederent, nonnullę catulos haberent, & ubera dependentia, riſiſſe itaque cum eas uberibus graves cerneret, nonnullas etiam calvas, nonnullas herniofas, & alia quædam hujuſmodi detrimenta præ ſe ferentes. Supra hanc eſt Æthiopum regio, qui Heſperii vocantur, magna ex parte malè habitata. Author eſt Iphicrates hoc in loco cameloparda les gigni, & elephantes, & eos qui rhizes vocantur, forma tauris perſimiles, vita verò & magnitudine, & pugnandi viribus elephantes referre. Addit magnos dracones ibi eſſe, adeò ut herba ſuper eis innaſca-

nascatur. leones quoque elephantorum pullos aggredi, quos cùm vulnerârint, jam matribus succurrentibus, fugiant. Illas verò cùm filios sanguine maculatos viderint, eos interficere, leones postmodum reversos cadaveribus vesci. Narrat etiam Bogum Maurorum regem, cùm in Hesperios Æthiopes ascendisset, misisse dono uxori calamos Indicis similes, quorum genu quodlibet octonos Chœnices caperet, & similem asparagorum magnitudinem. A Linge in exterius mare navigantibus est civitas Zelis, & Tiga, postea septem fratrum monumenta, & imminens mons, multis feris & magnis arboribus plenus, nomine Bela. Columnarum fretum longitudine dicitur stadiorum centum ac viginti, minima verò latitudine sexaginta ad elephantem. Vlterius naviganti, sunt urbes, & flumina complura usque ad amnem Molochath, qui Maurorum Massæsyliorumque regionem terminat. Vocatur præterea & promontorium magnum flumini proximum, & locus aridus, ac sterilis Metagonium. & ferè mons à Cotyis hucusque pertendit. longitudo à Cotyis usque in Massæsyliorum fines est stadiorum v millium. Metagonium novæ Carthagini respondet, quæ est è regione. Timosthenes dixit id contra Massiliam esse: at non benè. Transitus enim à nova Carthagine Metagonium est stadiorum trium millium.

lium. præternavigatio ab ea Massiliam usque, plurium sex millibus stadiorum. Sed cum Mauri adeò uberem regionem inhabitent, tamen ad hoc usque tempus, magna ex parte pastoraliter vivunt. Hi comæ cincinnis exornantur, & barba, & auro, & tersura dentium, & unguium cultu. Rarò videas inter se contingere, dum ambulant, ne capillorum ornatus perturbetur. pugnantque frequentius ab equo hastati, equis nudis utentes, & junceis frenis. gerunt etiam gladios. At pedites elephantum pellibus pro clypeis se protegunt, leonum & pardalium & ursorum pelles induunt, & dormientibus substernunt, ac ferè & ii & sequentes Massæsylii & Libes magna ex parte unius sunt cultus, & in cæteris persimiles, parvis equis utentes, celeribus tamen & obtemperantibus: adeò, ut sola virgula gubernentur. Et qui collaria ex ligno habent, aut pilo confecta, è quibus habena dependet. Sunt qui etiam sine tractu dominum sequuntur ut canes. Pelta utuntur parva ex corio confecta, lancea lata, & parva, discincti, tunicæ amplæ, & pellis, ut dixi, vestis est, & clypeus. At Pharusii, & Nigretes, qui ultra os habitant, Hesperiis Æthiopibus vicini, sagittant quemadmodum Æthiopes. falcatis quoque curribus utuntur. miscentur nonnunquam Mauris Pharusii per deserta, aquarum utres equis portantes, nonnunquam per loca

quædam paluſtria & lacus Cyrtam veniunt. Quidam ex eis dicuntur Troglodytarum more ſub terram habitare, & æſtivis imbribus abundare, hyeme verò ſiccitate laborare. Nonnulli ex iis barbaris, ſerpentum ac piſcium coriis indumentis, ac ſtramentis utuntur. Sunt qui dicant, Mauros Indos eſſe, qui cùm Hercule in hunc locum deſcenderunt: ſed paulo ante noſtra tempora Bogus & Bocchus reges, Romanorum amici eam tenebant: quibus deficientibus, Juba ſucceſſit in Imperio. Nam Cæſar Auguſtus ad paternum regnum, hoc etiam illi conceſſit. Is Jubæ filius fuit, ejus qui contra divum Cæſarem cum Scipione bellum geſſit. Cùm verò Juba nuper diem obiiſſet, ſucceſſit in imperio Ptolemeus ex Antonii & Cleopatræ filia ortus. Artemidorus Eratoſtheni contradicit, qui pro Linge, Lixum urbem dicit circa extrema Mauritaniæ Occidentalia *Phœniceas quoque urbes permultas dirutas eſſe, quarum veſtigium nullum appareat. In Heſperiis Æthiopibus aëres apertos eſſe, cùm antè dixerit matutinis antemeridianisque temporibus craſſos eſſe, & caliginoſos. quomodo enim ſiccis & æſtuoſis locis hæc eſſe poſſunt? Verùm ipſe longè pejora dixit de eiſdem locis. Scribit enim, Lotophagos quoſdam exules qui ſiccam regionem incolant, & loton edant, herbam quandam & radicem, qua comeſta,

In Græcis aliter, ſed utrumque corruptum puto.

** Patrium hoc loco eſt, à Phœnice, in qua Tyros urbs, cujus colonia hæ erant urbes.*

comesta, nihil potu indigeant, eosque usq; ad loca supra Cyrenen progredi: qui verò ibi sint, lac bibere, & carnibus vesci: quanquam in eadem sint plaga. Sed nec Gabinius Romanus scriptor, à Mauritaniæ monstris recensendis abstinet. Scribit enim apud Lingem Antæi sepulturam esse, & * tibiam cubitorum sexaginta, quam à Sertorio nudatam ait, ac rursum terræ demandatam. Addit etiam de elephantis fabulosa quædam. Dicit enim cęteras feras ignem fugere, elephantes ei resistere ac repugnare, propterea quòd sylvam consumat, eos cum hominibus certare, & speculatores prætermittere: & cùm illos viderint fugere, cúmque vulnera acceperint, ramos vel herbam, vel pulverem supplices prætendere. Post Mauritaniam est Massæsyliorum regio, à Molochath flumine initium sumens: finiens verò in promontorium quod Massæsyliorum & Massælibyum confinium dicitur. A Metagonio Tritum usque sunt stadiorum sex millia. sunt qui pauciora arbitrentur. Ora maritima complures habitationes, & complura flumina habet, & regionem valde commodam. sed satis sit mentionem eorum facere, quę sunt clariora. Distat itaq; Siga civitas à dictis finibus, mille stadiorũ intervallo, & Syphacis regia, quę nunc diruta est. Post Syphacem Massinissa obtinuit regionem, postea Micipsa, postea ejus

Cel. lib. 28. ca. 4. Plutarc. in Sertorio.

ſucceſſores, per noſtra tempora Juba Jubæ pater nuper mortui. Diruta eſt à Romanis Zama hujus regia. Poſt Siga in ſexcentis ſtadiis eſt deorum portus, poſtea alia loca obſcura: quæ verò in penitiore jacent regione, montana ſunt, ac deſerta. Quæ Getuli tenent, quodammodo diſperſa ſunt uſque ad Syrtes. Ibi verò ad mare & campi uberes ſunt, & urbes multæ, flumina & lacus. Poſidonius ſcribit, an verè, haudquaquam ſcio, raris parviſque fluminibus Libyam irrigari. de iis enim dicit, quæ Artemidorus magna exiſtimat. hoc profectò in mediterranea verius dici poteſt. Et hujus rei cauſam affert, quòd in partibus Septentrionis non pluat, quemadmodum nec in Æthiopia, ut ſæpe propter ſiccitatem peſtis incidat, & lacus cœnoſi fiant, & locuſtæ abundent. addit etiam Orientalia humida eſſe, quod ſol exoriens citò prætereat. Occidentalia verò ſicca, quòd ſol ibi convertatur. Nam humida & ſicca illa præter aquarum copiam vel inopiam, hæc præter eadem in ſole dicuntur. Vult dicere, præter ſoles. Hæc omnes Septentrionalibus, vel Meridionalibus plagis aſſignant. Nam ex Orientalibus & Occidentalibus nonnulla ad habitationes dicta, ſecundum quamque habitationem & horizontum diverſitatem, alia atque alia ſunt. Quare de iis, quæ multitudine incomprehenſibilia ſunt, in univer-

ſum

ſum dici non poteſt, quòd Orientalia ſcilicet humida ſint, Occidentalia verò ſicca, ſed ut ad habitabilem totam, & talia extrema referuntur, qualis eſt India, & Hiſpania : dicet itaque hujuſmodi cauſam. Sed quam tandem ſuaſionem habet hæc reſponſio? In continuo enim ac jugi ſolis circunductu, quænam eſſe poteſt converſio? Præterea tranſeundi pernicitas ubique eſt æqualis. Dicere etjam, quòd Iberiæ vel Mauritaniæ extrema Occidenti proxima, cęteris omnibus ſicciora ſunt, præter evidentiam eſt, & quòd aërem temperatum habeant, & quòd aquis plurimis abundent. quod ſi converti tale quiddam accipiant. quòd ſcilicet habitabilis extrema hoc in loco ſupra terram ſunt; quid hæc mehercule, attinent ad ſiccitatem? Nam & in his & in cæteris habitabilis terræ locis, qui ejuſdem ſunt plagæ, ſol æquali tempore noctis abſiſtens, iterum redit, & calefacit terram. Eſt etiam ibi bituminis fons & ærariæ, & pennatorum & non pennatorum ſcorpionum multitudo, magnitudine (ut fertur) ſeptenûm vertebrarum. Item phalangia, & multitudine & magnitudine excellentia. Lacertas etiam bicubitales dicunt. In prætermontana lapillos inveniri carbunculos & Carchedonios. In campis teſtacearum, & ſerpentum multitudinem, ut dictum eſt, cùm de Ammone ageremus.

mus. Item apud eos arbor est nomine Melilotus, ex qua vinum conficiunt. Nonnulli terram biferã habent, & duas messes faciunt. Culmus est quinûm cubitorum longitudine, crassitudine verò parvi digiti. fructum affert modios ducentenos, & quadragenos. vere non ferunt, sed terræ colligatis paliuris versæ atq; sacrificatæ, semina satisfaciunt, quę ex spicis in messe ceciderunt. maturescunt enim ibi æstivæ fruges. sed propter serpentum multitudinem operarii ocreas gerunt, cæteras corporis partes pellibus contegentes. Dormituri verò lecti pedes alio illinunt, scorpionũ gratia paliuris circunligant. In hac ora fuit civitas quædã nomine Jol, quam cum Juba Ptolemęi pater muniret, mutato nomine Cęsaream vocavit. Ea portum habet, & insulam ante portum inter Cæsaream, atque Tritum est magnus portus, quem Sardam vocant. Atque hæc sunt confinia Jubę & Romanorum. Nam multis modis regionis partitiones factę sunt, cum qui eam incolerent, complures essent, & Romanis alii amicis, alii hostibus uterentur, ut aliis alia & dare & auferre non eodem modo contingeret. Ea quidem pars quæ Mauritaniæ proxima, vires ac proventus majores habebat, quæ verò Carthaginem & Massælibyum terram contigit, florentior est, & melius composita: quanquàm primò propter res Carthaginiensium valde labefacta,

po-

postea propter id bellum quod cum Jugurtha gestum est. Nam ille cum Adherbalem Romanorum amicum * Vticæ obsedisset, atque interemisset, regionem bello complevit. Postea alia atque alia bella sunt secuta. Sed ultimum fuit quod Cæsar cum Scipione gessit, in quo & Juba mortuus est, urbes cum ducibus deletæ sunt, Tisiaus, & Vata, & Thala, & Capsa, ubi Jugurthæ thesauri erant, & Zagma, & Zincha, & eæ apud quas Cæsar Scipionem debellavit, primò apud Rhuspinum, deinde apud Vzitas, deinde apud Thapsum & proximum ei lacum, & apud alia loca, ut Zellam & Achollam liberas civitates. Cepit etiam Cæsar primo adortu * insulam, & Thenam urbem maritimam, è quibus omnibus aliæ prorsus deletæ sunt, aliæ semidirutæ relictæ. Pharam Scipionis equites incenderunt. Post Tritum est Massælibyum & Carthaginensium regio. Cirta Masanissæ, & successorum regia est in mediterranea, urbs munitissima, & optimè structa, cùm à cæteris, tum à Micipsa, qui & Græcos in eam habitatum deduxit: & tantam effecit ut decim equitum millia & peditum xx. emitteret. Cirta itaque hic est & duo Hippones alter Vticæ proximus, alter remotior, & Trito propinquior, ambo regiæ. Vtica & magnitudine, & authoritate secunda est post Carthaginem, quæ illa excisa ut metropolis erat, & re-

* Cirthe ait Salust.

* Non dicit quam insulam. suspicor omissum nomen.

ceptaculum Romanorum ad res in Libya gerendas. Ea in eodem sinu est, quo Carthago, ad alteram ex promontoriis quæ sinum faciunt. Atque id quod juxta Vticam est, Apollonium vocatur, alterum verò Hermæa. Vrbes ipso ex adverso inter se respondent. propter Vticam Bagrada amnis labitur. A Trito Carthaginem sunt stadiorum duo millia & quingenta: quanquam nec hæc distantia conceditur, nec quæ usque Syrtes est. Carthago in peninsula quadam jacet, quæ ambitum habet stadiorum trecentorum & sexaginta muro cinctû, cujus sexaginta stadiorum longitudinem jugum occupat, quod à mari in mare descendit, ubi Carthaginensium elephantes stabula habebant, qui locus amplissimus est. In media ferè urbe arx fuit, quam Byrsam vocarunt. supercilium satis erectum est circuncirca habitatum, in cujus vertice Æsculapii templum erat, quod Asdrubalis uxor capta urbe secum concremavit. Arci portus subjacent, & Cothon parva insula, & in orbem ducta, & euripo comprehensa. ea circuncirca navale habet quod Dido condidit, cum gente ex Tyro profecta. Et adeò fortunata fuit hæc Phœnicum colonia, & ea quæ in Iberia est, etiam usque ad Herculis columnas, ut adhuc optimam Europæ partem & in continenti complura loca & adjacentes insulas habeant. At Libyam profe-

fecto omnem adepti sunt, quæ quidem non pastoraliter habitari poterat. His opibus urbem Romani imperii æmulam compararunt, & tribus maximis inter se bellis decertarunt. Sed Carthaginensium potentia præsertim ex ultimo bello perspicua est, in quo à Scipione Æmiliano eversi sunt, & urbs funditus deleta. Hi enim in initio belli ccc. urbes in Libya habebant. In civitate hominum millia septingenta obsessi, & in deditionem coacti: armaturarum dederunt cc. millia: bellicorum instrumentorum tria millia, tanquam non amplius bellaturi. Sed cùm rursum bellum gerere decrevissent, mox arma fabricare constituerunt: unde singulis diebus c. & xl. clypei confecti, in armamentarium referebantur, & gladii ccc. & lanceæ quingentæ, & mille tela missilia. Ancillæ funes * ex pilo confectos præbebant, adhuc naves xii. stabant ab anno quinquagesimo ex fœderibus in secundo bello percussis. Nam tum cùm in artem confugissent, duobus mensibus c. ac xx. naves cataphractas construxerunt, & cum Cothonis ostium asservaretur, aliud effodere, unde subitò classis erupit. adhuc enim antiqua materies aderat, & fabrorum multitudo publicè conducta assiduè operabatur. Et quanquam Carthago talis esset, tamen capta est & deleta. Totam verò regionem Carthaginensibus subditam Romanorum provinciam

* τοῖς καταπέλταις. credo interpretem aliter hunc locum legisse.

ciam effecere, atque Massinissam ei præfecerunt, & Micipsæ posteros. Nam Massinissa ob virtutem, & amicitiam plurimum Romanis curæ fuit, & ipse Numidas civiles & agricultores reddidit: & pro latrocinio eos militiam docuit. Sed profectò peculiare quiddam hominibus iis contigit. Nam cùm regionem fœcundam incolerent, quanquam feris abundantem, iis omissis & agri colendi studio, licentius inter sese convertebantur: & regione feris dimissa, vagam & instabilem vitam agebant, non secus quàm qui ob inopiam & locorum sterilitatem & aëris inclementiam ejusmodi vitæ genus eligunt. quare Massæsylii id nomen assecuti sunt (Numidæ enim vocantur) necesse quidem hos inopes esse, & plerunque radices edere, & carne & lacte & caseo nutriri. Cùm verò diu Carthago deserta permansisset eodem ferè tempore, quo & Corinthus rursum à divo Cæsare per id ferè tempus instaurata est, missis eò colonis, quicunque vellent, & ex militibus nonnullis, & nunc quoque bene habitatur, si qua alia Libyæ urbs. In medio ostio Carthaginensis sinus Corsura insula est. Ex adverso his locis respondet Lilybæum in Sicilia mille quingentorum ferè stadiorum intervallo. Nam tanta à Lilybæo Carthaginem usque distantia. Non procul à Corsura & Sicilia distant, cùm aliæ complures insulæ, tum etiam Æ-

Ægimurus. Item LX. stadiorum navigatio est Carthagine in ulteriorem proximam regionem, unde Nepherinum ascensus est stadiorum C. ac XX. urbem natura munitam, & super petra quadam ædificatam. In sinu Carthaginensi est Tunis civitas, & aquæ calidæ, & lapidariæ quædam. deinde Hermæa promontorium asperum. cui proxima est civitas eodem nomine. deinde Neapolis. deinde Taphitis promontorium. & in eo collis quidam Aspis nomine, à similitudine appellatus, quem Agathocles Siciliæ tyrannus habitavit, quo tempore Carthaginem navigasset. Hæ urbes à Romanis cum Carthagine sunt eversæ. Stadiis quadringentis procul à Taphitide est Corsura insula, contra Selinuntem Siciliæ fluvium posita, ambitum habens C. & L. stadia & urbem eodem nomine. distat à Sicilia per sexcenta ferè stadia. Melite etiam insula distat à Corsura stadiis quingentis, deinde est Adruma civitas. in qua erant navalia. postea insulæ multæ & crebræ nomine Tarichiæ. postea Thapsus civitas. post quam insula est in pelago Lopadusa. postea Ammonis promontorium. * postea Thæna urbs circa parvæ Syrtis initium. Alia quoque oppidula permulta interjacent non digna memoratu. In principio Syrtis insula quædam adjacet oblonga, nomine Cercinna, bene magna quæ urbem

Καλίβαντις πρὸς θυνοκοπεῖαν omisit interpres, haud scioque de causa.

habet eodem nomine. Item altera minor Cercinnitis. his continua est minor Syrtis quam Lotophagitim Syrtim vocant. Hujus sinus ambitus est mille & DC. fere stadiorum. Oris latitudo, DC. Juxta utrunque promontorium, quæ os efficiunt, insulæ adhærescunt continenti, Cercinna scilicet, de qua diximus, & Meninx, magnitudine æquales. Meningem Lotophagorum terram putant, cujus Homerus meminit & signa quędam extant & Vlyssis ara, & fructus ipse. Nam lotos arbor multa in ea est fructu suavissimo. permulta in ea oppida sunt, sed unum eodem nomine quo insula: & in ipsa Syrti oppida plurima sunt. In recessu ipso est ingens emporium, cui flumen allabitur in sinum emittens. maris affluxus & refluxus hucusque pertendunt. Ac tunc finitimi maximo studio ad captandos pisces excurrunt. Post Syrtim est lacus, nomine Zuchis cccc. ferè stadiorum, habens ingressum arctum, ad quem urbs est eodem nomine. Ea purpurificium & varias piscium condituras habet. Postea est alius lacus longè minor, post quem est Abrotonum civitas, & alia quædam, continua est Neapolis, quam Leptim vocant. dehinc est Epizephyriorum Locrorum trajectus, is est stadia tria millia & sexcenta. postea est flumen, Cinyphus. postea murus quidā, quem Carthaginenses condiderunt, hathris quibusdā in ponte junctis,

quæ

quæ in regionem recedebant. Hic ſunt loca quædam importuoſa, cùm cætera ora portus habeat. Poſtea eſt promontorium altum & ſylvoſum, magnæ Syrtis initium. quod Cephalas vocant. Ex Carthagine ad hoc promontorium ſunt paulo plura quinque millibus ſtadiorum. Imminet autem oræ à Carthagine uſque Cephalas, & Maſſæſylios Libophœnicum terra uſque ad Getuliæ montana, quę jam Libyca ſunt. Vltra Getuliam eſt Garamantum regio, quæ cum illa pariter progreditur, unde Carchedonii lapilli afferuntur. dicunt Garamantas ab Æthiopibus, & Oceani vicinis abeſſe IX. X. ve dierum itinere, ab Ammone XV. Inter Getuliam & noſtram oram multi campi interjacent, & multi montes, & magni lacus, & flumina, quorum quædam in terra demerſa evaneſcunt. Hi & in victu & ornatu frugales ſunt, uxores multas & multos filios habent. In cæteris Arabum Nomadibus perſimiles. Eorum equi & boves * ungulas cæteris longiores habent. Eorum reges plurimum equis ſtudent, ut ad centena pullorum millia quotannis recenſentur. Oves carne & lacte nutriuntur, prȩſertim in lacis Æthiopię vicinis. Atque

in

Interpres legiſſe videtur μακροχηλότεροι, *cùm Græcus codex habeat* μακροχειλότεροι. *Sed id venit ex balba Græcæ linguæ pronunciatione, qua* η *&* ει *eodem profert ſono. Sed hæc ſunt mille in hoc autore. Hic diametro major eſt ambitu ſuo, quod eſt impoſsibile.*

in mediterranea quidem hęc. Major verò Syrtis noningentorum, & XXX. stadiorum ambitum habet, diametrum in recessum mille & quingentorum, quanta ferè est oris latitudo. Majoris ac minoris Syrtis difficultas est, quòd cum multis in locis fundum sit cœnosum propter affluxus & refluxus maris, contingit ut multi in brevia incidentes inhærescant & rara navigia evadant, quapropter eminus navigant, caventes ne incautè à ventis deprehensi, in sinus illidantur. Nam hominum periculum omnia pertentat, præsertim navigationes secus terram. In majorem verò Syrtim naviganti, post Cephalas ad dextram est lacus CCC. ferè stadiorum longitudine, latitudine septuaginta in sinum emittens. Is insulas quasdam habet, & stationem ante os. Post lacum est locus nomine Aspis, & portus optimus omnium qui sint in Syrte. Deinde continua est Euphrantas turris, Carthaginensis regionis, & Cyrenaicæ, Ptolemæo subditæ, confinium. postea locus nomine Charax, quo Carthaginenses emporio utebantur, advehentes vinum, & inde succum, & silphium reportantes ab iis, qui id ex Cyrene clàm exportabant. Postea sunt Philænorum arę. Postea Automala castellum præsidium habens, in totius sinus recessu positum. hujus recessus parallelus Alexandriæ parallelo paulo est Australior mille stadiis, Carthaginis

Numerus haud dubiè exorbitat ut sępè alibi.

ginis parallelo paucioribus quàm duobus millibus. Cadit enim partim ad Heroum urbem quæ est in Arabici sinus recessu, partim in Massælibyum & Maurorum mediterraneam, ubi jam reliqua oræ pars est, usque in urbem Berenicen, stadiorum IX. millia & quingenta. Longitudini imminent, latitudinem prævaricantes, usque ad Philęnorum aras Nasamones, Libycum genus. In eo spacio interjacent portus non sanè multi, aquę quoque perexiguæ. Promontorium in quo Berenice sita est, Pseudopenias dicitur juxta lacum nomine Tritoniadem, in quo insula est, quę Veneris templum habet. Est etiam Hesperidum lacus, in quem flumen Lathon immittit. Vltra Berenicen est parvum quoddam promontorium, nomine Borium, quod est Syrtis ostium, ac Cephalas facit. Berenice contra Peloponnesum jacet, ad id quod Ichthys vocatur. Atque etiam contra Zacynthum stadiorum trium millium & sexcentorum intervallo. Ex hac urbe M. Cato terrestri itinere Syrtim peragravit in diebus xxx. ducto x. millium hominum exercitu, & in partes diviso, aquarum gratia. profectus autem est pedibus per æstum & profundam arenam. Post Berenicen est urbs Teuchira, quam Arsinoën vocant. Postea est Barce, quæ postmodum Ptolemais dicta est. deinde Phycus promontorium humile quidem, sed valde exponitur

nitur ad Aquilonem, præter reliquam Libyæ oram. Id contra Tænarum Laconiæ jacet, duorum millium & octingentorum stadiorum transitu. Est etiam ibi oppidulum eodem nomine, quo promontorium. Non procul à Phycunte est Apollonias, quò Cyrenensium naves applicant ad c. & LXX. stadia à Berenice mille à Cyrene urbe maxima octoginta, quæ in campo quodam jacet adeò edito, ut ex mari eam videremus. Cyrenen Theræi condidere, qui ex Laconica profecti Theram insulam coluerunt. Thera olim Callista dicebatur, ut Callimachus ait,

Hunc numerum suspectum habeo.

Et hic numerus haud dubie suspectus est.

Nomine Callista primum, sed postmodo Thera
Dicta fuit tellus, urbis origo meæ.

Cyrenensium portus contra Occidentalem Cretę extremitatem, id est Arietis frontem, jacet* mille stadiorum intervallo, navigatur autem Leuconoto. Dicunt Cyrenem à Batto conditam, quem Callimachus ait progenitorem suum fuisse. Ea ob regionis bonitatem plurimum crevit. nam & equorum nutrix est, & fructus optimos fert. Ea viros claros complures habuit, qui & libertati optimè pręesse poterant, & imminentibus Barbaris fortiter resistere. Nam & olim libera fuit, cùm postea Macedonum potentia esset adaucta. Ægypto occupata, eam adorti sunt, Thimbrone imperante, à quo

** Duorum millium, libro 10.*

quo Harpalus occisus est. Cumque aliquandiu sub regibus fuisset, tandem in Romanorum potestatem devenit, & nunc provincia est cum Crete conjuncta. Cyrenaica oppida sunt, Apollonia, Barce, & Teuchira, & Berenice, & alia quædam proxima. Cyrenæis finitima est regio, quę silphium gignit, & Cyrenaicum succum, quem silphium posterius effert. Id propemodum defecit, cum aliquando barbari odio quodam ingruissent, ac radices ejus pene omnes eruissent. fuere hi Nomades viri. Ex Cyrene illustres fuere, Aristippus Socraticus, qui Cyrenaicam philosophiam instituit: & Areta ejus filia, quę in schola successit: & Aristippus filius, qui matri successit, & μητροδίδακτος cognominatus est: & Anniceris, qui Cyrenaicam sectam videtur emendasse, & Anniceriam ab ea derivasse. Callimachus quoque Cyrenæus est, & Eratosthenes, ambo ab Ægypti regibus in honore habiti. Alter poëta simul & grammaticæ studiosus. Alter & in his & in philosophia, & in Mathematicis præstantissimus. Item Carneades, quem Academicorum optimum confitentur, & Cronus Apollonius. hinc etiam fuit Diodori dialectici magister, qui & ipse Cronus dictus est, magistri adjectivo in discipulum translato. Post Apolloniam est reliqua Cyrenæorum ora, usque ad eum locum qui Catabathmus dicitur, stadiorum duum mil-

millium & cc. præternavigationi non satis apta propter portuum & stationum, & aquarum inopiam. In hac prætern avigatione loca sunt præclara, Naustathmum, & Zephyrium quod stationem habet: & aliud Zephyrium, & Cherronesus promontorium, ubi portus est. Hoc contra Cretæ Coricon jacet, mille & quingentorum stadiorum intervallo, Austro naviganti. Postea est Heraclium, ultra quod est vicus Paliurus, postea portus Menelaus: & Ardanaxes, humile promontorium quod stationem habet. postea magnus portus, cui objacet Cherronnesus, quæ in Creta est trium millium ferè stadiorum trajectu. Nam toti ferè huic oræ Creta pariter opponitur, angusta sanè ac longa. Post magnum portum est alius portus, nomine Plynus. ultra eum sunt Tetrapyrgia. Jam verò reliqua sunt Parætonium usque, & inde Alexandriam usque. locus autem Catabathmus dicitur. Atque eousque Cyrenaica pertendit, de qua nobis in Ægyptiacis rebus dictum est. Vlteriorem ac repostam Syrtis regionem & Cyrenaicam, Libyes obtinent, sterilem sanè, & aridam, primi Nasamones, postea Psylli, & Getulorum pars, & Garamantes, magis ad Orientem Marmaridæ, Cyrenæ plurimum accedentes, & usque ad Ammonem pertendentes. A majoris itaque Syrtis recessu in diebus

bus quatuor ad Hesperidum hortos dicuntur pervenire, etiam qui placidè & ociosè incedunt. Hic locus est Ammoni similis palmifer, & aquosus. Imminet autem Cyrenaicæ ad Meridiem vergenti, usque ad centum stadia & arbores fert, usque ad alia centum, seritur solummodo. hæc terra etiam oryzam gignit, propter siccitatem. Vltra hanc est regio quæ silphium fert. postea inhabitata, & Garamantum terra, quæ silphium fert, angusta est, & longa & arida. Longitudo ad orientem solem eunti circiter mille stadia, latitudo ducenta, vel paulo plura, quæ quidem cognita sit. Conjectare possumus totam deinceps eam quæ in eodem est parallelo hujusmodi esse ex aëre, & stirpe, hujus productione. Sed quoniam vastæ intercidunt solitudines, non omnia loca scimus. Eodem modo ignorantur, quæ ultra Ammonem sunt, & Anases usque in Æthiopiam. Nam nec Æthiopiæ fines, nec Libyæ dicere promptum est. Imò nec ejus, quæ secus Ægyptum jacet, apertè quicquam scimus, nec ejus quæ secus oceanum est. quare nostræ habitabilis partes sic se habent.

Sed quoniam Romani optima atque notissima obtinent, omnium superiorum principum imperia supergressi, quorum nos memoriam teneamus, non ab re visum est ut eorum res brevibus attingamus. Quod itaque Romani ex una civitate

tate profecti, belli & pacis artibus totam Italiam, deinde quæ Italiæ proxima sunt omnia, eadem virtute adepti fuerint, dictum est. Cumque tres sint continentes, Europam ferè totam habent, præter eas partes quæ extra Istrum sunt, & præterParoceanitas,qui interRhenum Tanaimque habitant. Africę verò ora quę nobis ex adverso est, tota eis paret. Nam reliqua vel inhabitabilis est & sterilis, vel à pastoribus incolitur. Eodem modo & Asiæ ora quæ ad nos vergit, tota Romanis subjecta est, nisi si quis Achæos & Zygos & Eniochos in ratione ponat, qui in angustis admodum & sterilibus locis latrociniam & pastoralem vitam degunt. Ac mediterraneæ & penitioris regionis partim Romani habent, partim Parthi, & Barbari, qui ultra hos sunt, Orientem ac Septentrionem versus, ut Indi, Bactrii, & Scythæ, dehinc Arabes, & Æthiopes, ac semper eis aliquid additur. Vniversæ hujus terræ, quæ Romanis paret, partim reges tenent: quam verò ipsi habent, provinciam vocant, & præfectos & quæstores in eam mittunt. Sunt etiam nonnullę civitates liberę conditionis, aliæ ab initio per amicitiam Romanis adjunctæ, alię ab ipsis honoris gratia libertate donatæ. Sunt & * principes quidam sub eis & Phylarchi & sacerdotes, atque hi quidem secundùm quasdam patriæ leges vivunt. provinciæ persæpè aliter,

* δυνάσται.

aliter, atque aliter divisæ fuerunt: at in præsentia divisæ sunt, ut Cæsar Augustus constituit. Nam cum patria ei totius imperii patrocinium permiserit, & pacis & belli quandiu vixerit potestatem habeat, totum imperium bifariam divisit. nam partem sibi ascivit, partem populo dedit: ac sibi quidem, quæcunque militum præsidio indiget. Ea est regio barbara, & gentibus nondum subactis finitima, sterilis sanè & cultu difficilis, ut propter cæterarum rerum inopiam, & copiam munitionum jugum detrectent. populo autem reliquam concessit, quæ pacata est, & facile sine armis retinetur. Vtranque portionem in provincias complures divisit, quarum aliæ Cæsaris, aliæ populi dicuntur. In suas præfecturas Cęsar ipse administratores mittit, & alio tempore aliter partitur regionem, & ut res postulat, ita versatur. In populi provincias populus imperatores vel consules mittit. sed hæ quoque in divisiones alias diducuntur, prout usus postulaverit. In initio tamen duas consulares fecit, Libyam scilicet, quę Romanis paret: ea duntaxat excepta, quę prius sub Juba fuit, nunc verò sub Ptolemęo est illius filio. Et Asiam cis Halym & montē Taurum, Galatis exceptis, & gentibus, quę sub Amynta fuerunt, pręter etiam Bithyniam, & Propontidem. Pręturas verò decem. In Europa quidem & adjacentibus insulis, ea scilicet

habet eodem nomine. Item altera minor Cercinnitis.his continua eſt minor Syrtis quam Lotophagitim Syrtim vocant. Hujus ſinus ambitus eſt mille & DC.fere ſtadiorum.Oris latitudo, DC. Juxta utrunque promontorium,quæ os efficiunt,inſulæ adhæreſcunt continenti, Cercinna ſcilicet,de qua diximus, & Meninx, magnitudine æquales. Meningem Lotophagorum terram putant , cujus Homerus meminit & ſigna quędam extant & Vlyſſis ara, & fructus ipſe. Nam lotos arbor multa in ea eſt fructu ſuaviſſimo. permulta in ea oppida ſunt, ſed unum eodem nomine quo inſula: & in ipſa Syrti oppida plurima ſunt. In receſſu ipſo eſt ingens emporium, cui flumen allabitur in ſinum emittens. maris affluxus & refluxus hucuſque pertendunt. Ac tunc finitimi maximo ſtudio ad captandos piſces excurrunt. Poſt Syrtim eſt lacus, nomine Zuchis cccc.ferè ſtadiorum,habens ingreſſum arctum, ad quem urbs eſt eodem nomine. Ea purpurificium & varias piſcium conditutas habet.Poſtea eſt alius lacus longè minor, poſt quem eſt Abrotonum civitas, & alia quædam, continua eſt Neapolis, quam Leptim vocant. dehinc eſt Epizephyriorum Locrorum trajectus,is eſt ſtadia tria millia & ſexcenta. poſtea eſt flumen, Cinyphus. poſtea murus quidã, quem Carthaginenſes condiderunt,hathris quibuſdã in ponte junctis,

quæ

quæ in regionem recedebant. Hic sunt loca quædam importuosa, cùm cætera ora portus habeat. Postea est promontorium altum & sylvosum, magnæ Syrtis initium. quod Cephalas vocant. Ex Carthagine ad hoc promontorium sunt paulo plura quinque millibus stadiorum. Imminet autem oræ à Carthagine usque Cephalas, & Massæsylios Libophœnicum terra usque ad Getuliæ montana, quę jam Libyca sunt. Vltra Getuliam est Garamantum regio, quæ cum illa pariter progreditur, unde Carchedonii lapilli afferuntur. dicunt Garamantas ab Æthiopibus, & Oceani vicinis abesse IX. X. ve dierum itinere, ab Ammone XV. Inter Getuliam & nostram oram multi campi interjacent, & multi montes, & magni lacus, & flumina, quorum quædam in terra demersa evanescunt. Hi & in victu & ornatu frugales sunt, uxores multas & multos filios habent. In cæteris Arabum Nomadibus persimiles. Eorum equi & boves * ungulas cæteris longiores habent. Eorum reges plurimum equis student, ut ad centena pullorum millia quotannis recensentur. Oves carne & lacte nutriuntur, pręsertim in lacis Æthiopię vicinis. Atque in

* *Interpres legisse videtur μακροχηλότεροι. cum Graecus codex habeat μακροχειλότεροι. Sed id venit ex balba Graecæ linguæ pronunciatione, quæ η & ει eodem profert sono. Sed hæc sunt mille in hoc autore. Hic diametro major est ambitu suo, quod est impoßibile.*

in mediterranea quidem hęc. Major verò Syrtis noningentorum, & xxx. stadiorum ambitum habet, diametrum in recessum mille & quingentorum, quanta ferè est oris latitudo. Majoris ac minoris Syrtis difficultas est, quòd cum multis in locis fundum sit cœnosum propter affluxus & refluxus maris, contingit ut multi in brevia incidentes inhæresçant & rara navigia evadant, quapropter eminus navigant, caventes ne incautè à ventis deprehensi, in sinus illidantur. Nam hominum periculum omnia pertentat, præsertim navigationes secus terram. In majorem verò Syrtim naviganti, post Cephalas ad dextram est lacus ccc. ferè stadiorum longitudine, latitudine septuaginta in sinum emittens. Is insulas quasdam habet, & stationem ante os. Post lacum est locus nomine Aspis, & portus optimus omnium qui sint in Syrte. Deinde continua est Euphrantas turris, Carthaginensis regionis, & Cyrenaicæ, Ptolemæo subditæ, confinium. postea locus nomine Charax, quo Carthaginenses emporio utebantur, advehentes vinum, & inde succum, & silphium reportantes ab iis, qui id ex Cyrene clàm exportabant. Postea sunt Philænorum arę. Postea Automala castellum præsidium habens, in totius sinus recessu positum. hujus recessus parallelus Alexandriæ parallelo paulo est Australior mille stadiis, Carthaginis

Numerus haud dubiè exorbitat ut sepè alibi.

ginis parallelo paucioribus quàm duobus millibus. Cadit enim partim ad Heroum urbem quæ est in Arabici sinus recessu, partim in Massælibyum & Maurorum mediterraneam, ubi jam reliqua oræ pars est, usque in urbem Berenicen, stadiorum IX. millia & quingenta. Longitudini imminent, latitudinem prævaricantes, usque ad Philænorum aras Nasamones, Libycum genus. In eo spacio interjacent portus non sanè multi, aquę quoque perexiguæ. Promontorium in quo Berenice sita est, Pseudopenias dicitur juxta lacum nomine Tritoniadem, in quo insula est, quę Veneris templum habet. Est etiam Hesperidum lacus, in quem flumen Lathon immittit. Vltra Berenicen est parvum quoddam promontorium, nomine Borium, quod est Syrtis ostium, ac Cephalas facit. Berenice contra Peloponnesum jacet, ad id quod Ichthys vocatur. Atque etiam contra Zacynthum stadiorum trium millium & sexcentorum intervallo. Ex hac urbe M. Cato terrestri itinere Syrtim peragravit in diebus XXX. ducto X. millium hominum exercitu, & in partes diviso, aquarum gratia. profectus autem est pedibus per æstum & profundam arenam. Post Berenicen est urbs Teuchira, quam Arsinoën vocant. Postea est Barce, quæ postmodum Ptolemais dicta est. deinde Phycus promontorium humile quidem, sed valde expo-

nitur

nitur ad Aquilonem, præter reliquam Libyæ oram. Id contra Tænarum Laconiæ jacet, duorum millium & octingentorum stadiorum transitu. Est etiam ibi oppidulum eodem nomine, quo promontorium. Non procul à Phycunte est Apollonias, quò Cyrenensium naves applicant ad c. & LXX. stadia à Berenice mille à Cyrene urbe maxima octoginta, quæ in campo quodam jacet adeò edito, ut ex mari eam videremus. Cyrenen Theræi condidere, qui ex Laconica profecti Theram insulam coluerunt. Thera olim Callista dicebatur, ut Callimachus ait,

Hunc numerum suspectum habeo.

Et hic numerus haud dubie suspectus est.

> *Nomine Callista primum, sed postmodo Thera*
> *Dicta fuit tellus, urbis origo meæ.*

Cyrenensium portus contra Occidentalem Cretę extremitatem, id est Arietis frontem, jacet* mille stadiorum intervallo, navigatur autem Leuconoto. Dicunt Cyrenem à Batto conditam, quem Callimachus ait progenitorem suum fuisse. Ea ob regionis bonitatem plurimum crevit. nam & equorum nutrix est, & fructus optimos fert. Ea viros claros complures habuit, qui & libertati optimè pręesse poterant, & imminentibus Barbaris fortiter resistere. Nam & olim libera fuit, cùm postea Macedonum potentia esset adaucta. Ægypto occupata, eam adorti sunt, Thimbrone imperante, à quo

** Duorum millium, libro 10.*

quo Harpalus occisus est. Cumque aliquandiu sub regibus fuisset, tandem in Romanorum potestatem devenit, & nunc provincia est cum Crete conjuncta. Cyrenaica oppida sunt, Apollonia, Barce, & Teuchira, & Berenice, & alia quædam proxima. Cyrenæis finitima est regio, quę silphium gignit, & Cyrenaicum succum, quem silphium posterius effert. Id propemodum defecit, cum aliquando barbari odio quodam ingruissent, ac radices ejus penè omnes eruissent. fuere hi Nomades viri. Ex Cyrene illustres fuere, Aristippus Socraticus, qui Cyrenaicam philosophiam instituit: & Areta ejus filia, quę in schola successit: & Aristippus filius, qui matri successit, & μητροδίδακτος cognominatus est: & Anniceris, qui Cyrenaicam sectam videtur emendasse, & Anniceriam ab ea derivasse. Callimachus quoque Cyrenæus est, & Eratosthenes, ambo ab Ægypti regibus in honore habiti. Alter poëta simul & grammaticæ studiosus. Alter & in his & in philosophia, & in Mathematicis præstantissimus. Item Carneades, quem Academicorum optimum confitentur, & Cronus Apollonius. hinc etiam fuit Diodori dialectici magister, qui & ipse Cronus dictus est, magistri adjectivo in discipulum translato. Post Apolloniam est reliqua Cyrenæorum ora, usque ad eum locum qui Catabathmus dicitur, stadiorum duum mil-

millium & cc. præternavigationi non satis apta propter portuum & stationum, & aquarum inopiam. In hac prætcrnavigatione loca sunt præclara, Naustathmum, & Zephyrium quod stationem habet: & aliud Zephyrium, & Cherronesus promontorium, ubi portus est. Hoc contra Cretæ Coricon jacet, mille & quingentorum stadiorum intervallo, Austro naviganti. Postea est Heraclium, ultra quod est vicus Paliurus, postea portus Menelaus: & Ardanaxes, humile promontorium quod stationem habet. postea magnus portus, cui objacet Cherronnesus, quæ in Creta est trium millium ferè stadiorum trajectu. Nam toti ferè huic oræ Creta pariter opponitur, angusta sanè ac longa. Post magnum portum est alius portus, nomine Plynus. ultra eum sunt Tetrapyrgia. Jam verò reliqua sunt Parætonium usque, & inde Alexandriam usque. locus autem Catabathmus dicitur. Atque eousque Cyrenaica pertendit, de qua nobis in Ægyptiacis rebus dictum est. Vlteriorem ac repostam Syrtis regionem & Cyrenaicam, Libyes obtinent, sterilem sanè, & aridam, primi Nasamones, postea Psylli, & Getulorum pars, & Garamantes, magis ad Orientem Marmaridæ, Cyrenæ plurimum accedentes, & usque ad Ammonem pertendentes. A majoris itaque Syrtis recessu in die-

bus

bus quatuor ad Hesperidum hortos dicuntur pervenire, etiam qui placidè & ociosè incedunt. Hic locus est Ammoni similis palmifer, & aquosus. Imminet autem Cyrenaicæ ad Meridiem vergenti, usque ad centum stadia & arbores fert, usque ad alia centum, seritur solummodo. hæc terra etiam oryzam gignit, propter siccitatem. Vltra hanc est regio quæ silphium fert. postea inhabitata, & Garamantum terra, quæ silphium fert, angusta est, & longa & arida. Longitudo ad orientem solem eunti circiter mille stadia, latitudo ducenta, vel paulo plura, quæ quidem cognita sit. Conjectare possumus totam deinceps eam quæ in eodem est parallelo hujusmodi esse ex aëre, & stirpe, hujus productione. Sed quoniam vastæ intercidunt solitudines, non omnia loca scimus. Eodem modo ignorantur, quæ ultra Ammonem sunt, & Anases usque in Æthiopiam. Nam nec Æthiopiæ fines, nec Libyæ dicere promptum est. Imò nec ejus, quæ secus Ægyptum jacet, apertè quicquam scimus, nec ejus quæ secus oceanum est. quare nostræ habitabilis partes sic se habent.

Sed quoniam Romani optima atque notissima obtinent, omnium superiorum principum imperia supergressi, quorum nos memoriam teneamus, non ab re visum est ut eorum res brevibus attingamus. Quod itaque Romani ex una civitate

tate profecti, belli & pacis artibus totam Italiam, deinde quæ Italiæ proxima sunt omnia, eadem virtute adepti fuerint, dictum est. Cumque tres sint continentes, Europam ferè totam habent, præter eas partes quæ extra Istrum sunt, & præterParoceanitas,qui interRhenum Tanaimque habitant. Africę verò ora quę nobis ex adverso est, tota eis paret. Nam reliqua vel inhabitabilis est & sterilis, vel à pastoribus incolitur. Eodem modo & Asiæ ora quæ ad nos vergit, tota Romanis subjecta est, nisi si quis Achæos & Zygos & Eniochos in ratione ponat, qui in angustis admodum & sterilibus locis latrociniam & pastoralem vitam degunt. Ac mediterraneæ & penitioris regionis partim Romani habent, partim Parthi, & Barbari, qui ultra hos sunt, Orientem ac Septentrionem versus, ut Indi, Bactrii, & Scythæ, dehinc Arabes, & Æthiopes, ac semper eis aliquid additur. Vniversæ hujus terræ, quæ Romanis paret, partim reges tenent: quam verò ipsi habent, provinciam vocant, & præfectos & quæstores in eam mittunt. Sunt etiam nonnullę civitates liberę conditionis, aliæ ab initio per amicitiam Romanis adjunctæ, alię ab ipsis honoris gratia libertate donatæ. Sunt & * principes quidam sub eis & Phylarchi & sacerdotes, atque hi quidem secundùm quasdam patriæ leges vivunt. provinciæ persæpè aliter,

* δυνάσται.

aliter, atque aliter divisæ fuerunt: at in præsentia divisæ sunt, ut Cæsar Augustus constituit. Nam cum patria ei totius imperii patrocinium permiserit, & pacis & belli quandiu vixerit potestatem habeat, totum imperium bifariam divisit. nam partem sibi ascivit, partem populo dedit: ac sibi quidem, quæcunque militum præsidio indiget. Ea est regio barbara, & gentibus nondum subactis finitima, sterilis sanè & cultu difficilis, ut propter cæterarum rerum inopiam, & copiam munitionum jugum detrectent. populo autem reliquam concessit, quæ pacata est, & facile sine armis retinetur. Vtranque portionem in provincias complures divisit, quarum aliæ Cæsaris, aliæ populi dicuntur. In suas præfecturas Cęsar ipse administratores mittit, & alio tempore aliter partitur regionem, & ut res postulat, ita versatur. In populi provincias populus imperatores vel consules mittit. sed hæ quoque in divisiones alias diducuntur, prout usus postulaverit. In initio tamen duas consulares fecit, Libyam scilicet, quę Romanis paret: ea duntaxat excepta, quę prius sub Juba fuit, nunc verò sub Ptolemęo est illius filio. Et Asiam cis Halym & montē Taurum, Galatis exceptis, & gentibus, quę sub Amynta fuerunt, pręter etiam Bithyniam, & Propontidem. Pręturas verò decem. In Europa quidem & adjacentibus insulis, ea scilicet

cet quæ ulterior Iberia dicitur, & circa Bætim flumen eſt & Attacem. Et ex Celtica Narbonenſem. Tertiam Sardiniam cum Cyrno. Quartam Siciliam. Quintam & ſextam Illyrii partem, quæ ad Epirum vergit & Macedoniam. Septimam Achajam uſque in Theſſaliam & Ætoliam & Acarnaniam, & nonnullas Epiri gentes, quæ Macedoniæ ſunt conterminæ. Octavam Creten cum Cyrenaica. Nonam Cyprum. Decimam Bithyniam cum Propontide, & quibuſdam Ponti partibus. Cæteras Cæſar provincias habet, in quarum alias procuratores mittit, conſulares viros, in alias prætorios, in alias homines ex equeſtri ordine. Reges verò & principes, & decarchæ ejus portionis ſunt ac ſemper fuere.

F I N I S

INDEX IN STRABONIS GEOGRAPHIÆ LIBROS.

Anai-

D.

Em-

Iſtrus

Ma-

Nora

Plagi-

Sabu-

Tlos

FINIS.